Q. HORATI FLACCI

OPERA

RECENSVERVNT

O. KELLER ET A. HOLDER

VOL. II

SERMONVM LIBRI II EPISTVLARVM LIBRI II
LIBER DE ARTE POETICA

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
ↀDCCCↆXVIIII

LIPSIAE, TYPIS B. G. TEVBNERI

LVDOVICO · KAYSERO

GVILELMO · TEVFFELIO

PIETATIS · ERGO

A' = liber archetypus codicum *A* et *a*.

A = codex Parisinus 7900[a] saeculi (VIIII—) X. olim Puteaneus.

a = codex Auenionensis nunc Ambrosianus O. 136 sup. saeculi VIIII (—X.)

D = codex Oberlinianus A nunc Argentoratensis C VII. 7 saeculi (VIIII—) X.

E' = liber archetypus codicum *E* et *e*.

E = codex Emmerammensis 685 nunc Monacensis Lat. 14685 saeculi XI.

e = schedae Stutgardianae mss. poet. et phil. nr. 53 saeculi XI—XII.

γ = codex Bliaudifontanus nunc Parisinus 7975 saeculi XI.

B = codex Bernensis 363 olim Floriacensis saeculi VIII—VIIII.

C = codicis Monacensis 14685 pars altera manu atque *E* scripta saeculo XI.

F' = liber archetypus codicum φ et ψ.

φ = codex Parisinus 7974 olim Remensis saeculi X.

ψ = codex Parisinus 7971 olim Floriacensis saeculi X.

λ' = liber archetypus codicum λ et *l*.

λ = codex Parisinus 7972 olim Jo. Jacobi Menteli saeculi VIIII—X.

l = codex Leidensis Lat. nr. 28 olim s. Petri Beluacensis saeculi X ineuntis.

δ' = liber archetypus codicum δ et *d*.

δ = codex Harleianus 2725 siue Graeuianus saeculi VIIII—X.

d = codex Harleianus 2688 saeculi VIIII—X.

ε = codex Einsidlensis 361 olim s. Geroldi saeculi X ineuntis.

u = codex Parisinus 7973 olim Floriacensis saeculi X ineuntis.

β' = liber archetypus codicum β et *Fran.*

β = codex Bernensis 21 olim Floriacensis saeculi X.

Fran. = codex Franekeranus nunc Leeuwardensis olim Genauensis saeculi XI—XII.

ν = codex Nienburgensis nunc Dessauiensis A saeculi X ineuntis.

π' = liber archetypus codicum π et *Lips.*

π = codex Parisinus 10310 saeculi X—XI.

Lips. (II) = codex Lipsiensis rep. I. 4. 38 saeculi X.

σ = codex Sangallensis oppidanus 312 olim Francogallicus saeculi X.

τ = codex Turicensis Carolinus 6 saeculi X.

g = codex Gothanus chart. B 61 saeculi XV.

r = codex Parisinus 9345 saeculi XI.
v = codex Parisinus 8213 saeculi XIII.
V = codex Blandinius qui dicitur uetustissimus.
y = codicum aliorum atque *Ω* ς aut singuli aut nonnulli.
ω = editionum ante Cruquium aut singulae aut nonnullae.
Porph.' = liber archetypus interpretationum *Porph.* et *Porf.*
Porph. = interpretationes codicis Monacensis Lat. 181 saec. VIIII (—X).
Porf. = interpretationes codicis Wolfenbuttelani Gudiani Lat. 85 saeculi XIIII.
Pph'. = lemmata *Pph.* et *Pf.* inter se congruentia.
Pph. et *Pf.* = interpretationum *Porph.* et *Porf.* lemmata.
Acr. = interpretationes Pseudoacronis.
Ac. = lemmata Pseudoacronis (cod. *v*).
schol. Γ = ea scholia marginalia quae non ad *Ac. Acr.* pertinent, ueruntamen non solum in cod. *γ*, sed in aliis quoque libris manu scriptis, ut in *r Bamberg. Barcin. Francker.*, passimque etiam in cod. *v* reperiuntur.
gloss. Γ = ea scholia interlinearia quae non tantum in cod. *γ*, sed etiam in aliis, ut in *E a Bamberg. Barcin.* extant.
tractat. Vindob. = tractatus Vindobonensis de arte poetica nr. CXLV saeculi X.

FASCICVLVS I

Q. HORATI FLACCI

SERMONVM LIBRI II

RECENSVIT

ALFREDVS HOLDER

Q. HORATI FLACCI

SERMONVM

LIBER PRIMVS

I

Qui fit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem

TESTIMONIA.

I 1. INSCR. cf. Apoll. Sid. c. 9, 233 sqq.: 'non quod per satiras, epistularum sermonumque sales nouumque epodon libros carminis ac poeticam artem Phoebi laudibus et uagae Dianae conscriptis uoluit sonare Flaccus'. c. 23, 453: 'quamuis post satiras lyramque tendat ille ad Pindaricum uolare cygnum' 1—3 cf. Hildebert. moral. phil. 980: 'ex hoc uitio oritur, quod nemo sua sorte contentus uiuat, sed laudet diuersa sequentes' 1 'qui fit Maecenas' gloss. Mai class. auct. VIII 490

VARIA LECTIO.

Ω″ = omn. codd. DEγBFλ′(λl)δ′(δd)u; ς″ = aut omnes codd. β′νπ′ σagr(dl) aut ea pars horum codd. ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. νσagr(dl) aut ea pars horum codd. ex quibus non aliae lectiones notantur

SERMONVM I 1. Q · HORATII FȽ · EPISTOLARVM ‖ LIBER · II · EXPLIC̄ ‖ INCIPIT SERMONVM LIBER PRIMVS · *E* Q · HORATII FLACCI · LIBER · SERMO·NV̄· PRIMVS INCIPIT *γ* FINIT ‖ POETICA ‖ SERMON̄ LIB̄ · I · INCIPIT · *B* Q · HORATII · F · EPȽARV̄ · LIB̄ · II · EXP̄ ‖ INCIPIT SERMONV̄ · LIB̄ · I · *F* Q · HORATII FLACCI (FȽ *δ*) EPISTOLARV̄ LIB̄ · II · EXPLICIT INCIPIT SERMONVM LIBER · I · *λδ* (*a cons. d*) Q . HOR̄ · F · SCȽARE CARM̄ EXPLIC̄ ‖ INCIPIT SERMONV̄ LIB̄ PRIMVS *u inscriptionibus carent D* (*νl*) Q · H · F · Carmen seculare explicit: incipit Eclogarum [Sermonum *V*2] liber primus *y* [*V*] '*in Blandiniis singula notata sunt hoc titulo:* Ecloga 1. 2. 3. &c.' *Cr.* SERMONES *hi libri nuncupantur etiam apud ueteres grammaticos. ex omnibus quos contulimus libris nullus exhibet titulum saturarum.* HORATII FLACCI CARMINVM LIBER · V · EXPLI ‖ CIT : INCIPIT SERMONVM LIB̄ · I *Porph.* 'Quamuis saturam (saty: *Porf.*) esse opus hoc suum Horatius ipse confiteatur . . . . tamen proprios titulos uoluit ei accommodare. nam hos priores duos libros 'sermonum' posteriores 'epistularum (episto: *Porf.*)' inscripsit (inscribens *Porph.*) *Porph.′* 'Quamuis igitur hoc opus saturam esse Horatius ipse profiteatur . . . tamen proprios titulos uoluit ei accommodare hos priores duos libros sermonum (epłarū *ν*), posteriores epistolarum (sermones *ν*) scribens' *Acr.* 1 Quid *E a. ras. y Pph. alt. l. recte Pph.′ Porph.′ Ac.* maecenas *EB* (*va et β*) mecęnas *δ′* mecēnas *D* mecenas *cett.′*

seu ratio dederit seu fors obiecerit, illa
contentus uiuat, laudet diuersa sequentis?
'o fortunati mercatores!' grauis annis
miles ait multo iam fractus membra labore.
contra mercator, nauem iactantibus austris,
'militia est potior. quid enim? concurritur: horae
momento cita mors uenit aut uictoria laeta'.
agricolam laudat iuris legumque peritus,
sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.

TESTIMONIA.

3 cf. Sedul. carm. pasch. I 325: 'ambo errore pares, quamquam diuersa sequentes' 4—19 cf. Maximus Tyrius diss. 21, 1 '*καὶ ἴδοις τὸν μὲν γεωργικὸν μακαρίζοντα τοὺς ἀστικοὺς ὡς συνόντας βίῳ χαρίεντι καὶ ἀνθηρῷ· τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν δικαστηρίων, καὶ τοὺς πάνυ ἐν αὐτοῖς εὐδοκίμους, ὀδυρομένους τὰ αὑτῶν καὶ εὐχομένους ἐπὶ σκαβάνῃ βιῶναι καὶ γηδίῳ σμικρῷ. ἀκούσῃ δὲ τοῦ μὲν στρατιωτικοῦ τὸν εἰρηνικὸν εὐδαιμονίζοντος, τοῦ δὲ ἐν εἰρήνῃ τὸν στρατιωτικὸν τεθηπότος. καὶ εἴ τις θεῶν ὥσπερ ἐν δράματι ὑποκριτὰς ἀποδύσας ἕκαστον τοῦ παρόντος βίου καὶ σχήματος μεταμφιέσει τὰ τοῦ πλησίον, αὖθις αὖ οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ποθήσουσι μὲν τὰ πρότερα, ὀδυροῦνται δὲ τὰ παρόντα. οὕτω δυσάρεστόν τί ἐστιν ὁ ἄνθρωπος κομιδῇ καὶ φιλαίτιον καὶ δεινῶς δύσκολον καὶ οὐδὲν τῶν* (*τὰ Duebner*) *αὑτοῦ ἀσπάζεται*'. 4—5 'o felices mercatores — ait' Petrus Cluniacensis epist. IIII 36 6—7 'mercator — potior' Petrus Cluniacensis epist. IIII 36 7—8 'concurritur — laeta' Ioann. Saresber. policr. VII 16

VARIA LECTIO.

2 fors *DEγFλ'δ'u* ς' (*et omn. Bland.*) *Pph.' Porph.' Ac. Acr.* sors *B* (*et Lips.*) *schol. D* ψ 'fortuna elegerit' *Porph.' schol. F cf.* fors *opp.* ratio *apud Cic. ad Att.* XIIII 13, 3 ulla *E* ψ *a. ras.* (ν *a. ras.* σ) *y opp. Pph.'* 3 laude *B* laudat *Ey opp. Ac.* sequentis *Bδ'* (*π'r*) *y* [*Reginensis* 1 *Vossianus*] sequentes *cett.'* ς' 4 fortunate *B* grauis] gaues *B* annis *Ω''* ς'' *gloss. Γ* armis *coni. Bouhierus sed cf. Verg. Aen.* VIII 246: 'hic annis grauis atque animi maturus Aletes' *Theocr.* XXIIII 100: '*Τειρεσίας πολλοῖσι βαρύς περ ἐὼν ἐνιαυτοῖς*' *Appulei. met.* II 2, 85: 'senex iam grauis in annis' 5 mites *B* menbra *λu* labore] dolore *u* 6 *INCIPIT cod. e;*

Ω''' = *DE'(Ee)γBFλ'(λl)δ'(δd)u*

nauim *D*1*γB pr. r* (*r corr. et Fran.*) nauem *cett.''* *D*2 ς' (*e euanuit*) *Porph.'* 7 Milicia *Dλ* pocior *D* portior φ *a. ras.* quid enim *Ω'''* ς'' *Pph.' Ac. cf.* II 3, 142 quidni *y ortum ex Acr.:* 'quare non et est comicum' 8 cita *Ω'''*ς'' (*et* 4 *Bland.*) *Pph.' Ioannes Saresber.* aut cita *y Bentl.* (*quod ex gloss. F inrepsisse uideatur*) lϕęta *γ* leta *u* le//ta *λ* letta *λ a. ras.* 9 laudat] ladat *δ'*1 10 can*tū* φ cantu *u* (*et Fran.*) *y opp. Pph.' Porph.' Ac. Acr.* consultor cantum *B opp. Pph.' Acr.* ubi

ille datis uadibus qui rure extractus in urbem est,
solos felices uiuentis clamat in urbe.
cetera de genere hoc, adeo sunt multa, loquacem
delassare ualent Fabium. ne te morer, audi
quo rem deducam. si quis deus 'en ego' dicat
'iam faciam quod *uoltis; eris tu, qui modo miles,
mercator; tu, consultus modo, rusticus: hinc uos,
uos hinc mutatis discedite partibus. heia!
quid statis?' — nolint. atqui licet esse beatis.
quid causae est, merito quin illis Iuppiter ambas
iratus buccas inflet neque se fore posthac
tam facilem dicat, uotis ut praebeat aurem?
praeterea ne sic ut qui iocularia ridens
percurram, *(quamquam ridentem dicere uerum

TESTIMONIA.

13—14 'cetera — loquacem ut lassare queant (lassare ut ualeant *ed. Ascens.*) Fabium' Ioann. Sar. policr. I 13 24 'ridentem — uerum' Ioann. Sar. pol. VIII 11 'quam dicere uerum' ecbasis capt. 484

VARIA LECTIO.

Ω‴ = DE′γBFλ′δ′u; ς″ = omn. codd. β′vπ′σagr (del) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur; ς = omn. codd. vσagr (del) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur

ostia] osti[a]. vbi *E* ostia *E′* (*π′dır*) hostia *cett.′ς′Pph.* 11 rupe[r] *E* urbe *Bu* 12 uiuentis *γ* (*π′ a lpr. ut uid. r*) *y* [*Mellic. Valentian.* 1] uiuentes *cett.″ς′* cantat *By* 13 Cetera *E′Bλδ′u* Caetera *DγF* loq[a]ce *B opp. Ac.* 14 ualent] uolent *Epr. opp. etiam Pph.′* moror *E* (morer *e*) 16 uultis *Ω‴ς″* 18 motatis *E* (*non e*) discite *γ*1 heia *E p. ras.* (*aeg*) heha *E a. ras.* eia *cett.″ς″* 19 nolent *By* nolint *cett.‴ς″* (*et omn. codd. Cr.*) *cf. Cic. Cat. mai.* 23, 83: 'siquis deus mihi largiatur . . . ualde recusem' adqui *δ′* beatis *Ω‴ς″ Ac.* beatos *vy* 20 est] *om. u pr. y opp. Pph.′Ac.* iupiter *γδ′* (*lr et Fran.*) iuppiter *cett.′ ς′* turpiter *Peerlk.* 21 bucchas *u opp. cett.‴ς″ Acr.* ponsthac *E a. ras.* *uu.* 22 *sq. inuerso ordine in B* *u.* 22 *post u.* 27 *positus in y* [*Taurin.* 1 *aut pr.*] 22 prebeat *γδ′λu* *uu.* 23—27 ne — ludo *parenthesi inclusit Bentl.* 23 Preterea *E′λ′δ′u* Praeterea *cett. est Lucretianum* Praetereo *y Bouhierus* interea *Peerlk. recte Pph.′ Ac.* ne *DE′γBδ′uς″* nec *Fλ′* (*g* 1) *Pph.′* ut *add. E supra u.* occularia[i] *δ* (ocularia *d*1 *Acr.*) 24—27 quamquam — ludo *parenthesi inclusit Wakefieldus* 24—26 quamquam — prima *parenthesi inclusit Lambinus* 24 Percurrant *B*

quid uetat? ut pueris olim dant crustula blandi
doctores, elementa uelint ut discere prima,
sed tamen amoto quaeramus seria ludo:)
ille grauem duro terram qui uertit aratro,
perfidus hic caupo, miles nautaeque per omne
audaces mare qui currunt, hac mente laborem
sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
paruola (nam exemplo est) magni formica laboris
ore trahit quodcumque potest atque addit aceruo
quem struit, haut ignara ac non incauta futuri.
quae, simul inuersum contristat Aquarius annum,

TESTIMONIA.

25—26 'sic pueris — prima' Ioann. Saresber. metal. III 3 'ut — doctores' Seruius ad Aen. VII 115 'dant — doctores' Seruius ad georg. III 360 25 cf. Hieronym. epist. 128: 'itaque Pacatula nostra — litterarum elementa cognoscat, iungat syllabas, discat nomina, uerba consociet, atque ut uoce tinnula ista meditetur, proponatur ei crustula' 27 cf. ecbasis capt. u. 831: 'ne tamen — ludo' 29—30 'per — currunt' schol. Γ ad epist. I 5, 2 33 Seruius ad Aen. IIII 402. floril. Paris. 8818[a] et Nostradam. 188 36—37 'quae — prorepit' Seruius ad Aen. IIII 403 36 Pseudoacron uolgatus (non A) ad epod. 11, 13 cf. Auson. epist.

VARIA LECTIO.

quanquam *Fλ* quamquam *DE′γBδ′u* discere *γ a. ras.* (*π′a*) *opp. Acr.* 25 Qui *δ′* (d s. s.) daut olim *γ* olim dant *cett.″* (dat *δ*, n s. s.) *Pph.′ Seru. Ioann. Saresber.* 26 ut discere] indiscere *D pr. B* 27 Set *γ pr.* et *Peerlk.* tamen] tandem *Peerlk.* amato (o s. s.) *F* amisso *By* [*Argentorat.* III, *Regius*] *opp. ecb. capt.* queramus *Eδ′φu* quaerantur *Peerlk.* 28 qui terram *rγ Meinekius* uertit *E* 29 hic] hi· (c s. s.) *λ* caupo *Ω‴ς″* campo *y* [*Bruxell.* 10063 *a* 1. *m. Valentian.* 390 *Vaticani G Palatinus A*1 *DF Chisianus B ap. Feam;* caupo *Reginens.*, *Zulichem.*] *schol. tacent alii alia coni.:* causidicus uafer hic, callidus (prouidus, perfidus) hic cautor, responsi hic caupo, peruigil (praefidus, peruicus, perficus, perfidus) hic campo, feruidus in campo meles *B* 31 ut motia *γ pr.* ocia *D* tua (t s. s.) *E* recedunt *γ pr.* 33 Paruola *E′γ* 1 *Fλ′* (*v pr. a d a. ras. ut uid.*) *y* [*π Monac.* 375 *Pulmanni cod. G codd. Bland.*] *Pph.* Paruula *DB λ corr. δ u γ* 2 *ς′* (puula *g*) *Pf. Acr. cf. Auian. fab.* 34, 15 (*de formica*): 'paruola tunc ridens sic est affata cicadam' 34 thrait *ψλ* qđcunq *E* quę cumq; *D* 35 strauit *Fδ′*(*l*1) haut *EB* (*et Fran.*1) haud *cett.″ς′Ac.* ac] aut *β′v y* at *Ac.* et *y* 36 constristat *γ a. ras. λ pr.*

non usquam prorepit et illis utitur ante
quaesitis patiens, cum te neque feruidus aestus
demoueat lucro, neque hiemps, ignis, mare, ferrum,
nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
quid iuuat, immensum te argenti pondus et auri
furtim defossa timidum deponere terra?
'quod si comminuas, uilem redigatur ad assem.'
at ni id fit, quid habet pulchri constructus *aceruos?
milia frumenti tua triuerit area centum,
non tuus hoc capiet uenter plus ac meus, ut si

TESTIMONIA.

24, 102: 'effusaque hiemem contristat aquarius unda' 41 sq. Seruius ad Aen. X 526 43 florileg. Cusan. 46 florileg. Nostrad. 188 'non — meus' florileg. Paris. 8818[a]

VARIA LECTIO.

37 *Nonus* quam *δ* proreppit *u* proripit *B* prepit (e *in ras.*) *δ* 38 Quae si///s *D* sapiens *Fλ'δ'u uar.* ϛ'(*r uar.*) *y* [*π Argentor.* III *Bamberg. Barcin. Berol.* 269 *Bruxell.* 9777 *a* 1. *m.* 10063 *a* 2. *m. Fran. Paris.* 8216 *a* 2. *m.* 8219. *Nostrad.* 184 *uar. Vossianus Zulichem.* 1, *omn. codd. Cr.*] patiens *γ B u λ corr.* (*v σ a l* 2 *uar. r et β*) *Acr. cons. Porph.'* paciens *DE'* (*g et Lips.*) potieris *ω* potiens *Gesnerus* 'sapiens] sapiens absolute dicitur; est enim nomen non participium, ut si diceret, qui ante non enim illis sapiens' *sic mendose Pph.' Porph.'* 'quaesitis per aestatem patiens utitur atque contenta' *Acr. cf.* II 6, 91 *epist.* I 17, 14 *et Seren. Sammon. de medic.* 6 *uu.* 81 *sq.*: 'puluis quem congerit alte dulcibus ex latebris patiens formica laborum' *praeterea cf. uar. lect. epist.* I 7, 40 estus *u* 39 Demoueat *E'BD*2(*β'π'ar*2 *et omn. Bland.*) Dimoueat *γFλ'δ'u*(*vσgr*1) Dummoueat *D* 1 hiems *B* (*π'σ a dg*) hiemps *cett.''*ϛ' (hiepms *r*) mare] matre *δ* 40 obstet *Ω'''*ϛ'' sit te] te sit *γ* dicior *Dλ* 41 Qui (d *superscr.*) *λ* immensum *DBλ'δ*(*σ r in ras.* ĩm: *g*) inmensum *E'γFu*(*β' v π'a d*) 42 Fortim *γ* deffossa *γ δ* tumidum *y Seruii cod. Paris.* 7929 *opp. Ac.* (tvmdū *g* 1) supponere *Seruii Reginensis* 43 Quod si *DγBFλ'δ'u* (*β'v σ g*) *Ac.* Quodsi *E'*(*π'ar*) c̄minuas (= comm:) *F* comminuas *cett.'''*ϛ'' *Ac. Pf. cons. Pph.* uellem redicat' *B opp. Pph.'* 44 id] ud *D a. ras.* pulcri *u* (*al*) aceruo *B* aceruus *cett.'''*ϛ'' (aceruis *a*) 45 Millia *B* (*l pr.*) Milia *cett.''*ϛ'' (*et omn. codd. Cr.*) tua triuerit] trui attriuerit *B* 46 hoc *Ω'''*ϛ'' *florileg. Nostrad.* hic *γ uar.* (*r*2 *uar.*)*y flor. Paris.* 8818[a] ac *BFλ'δ'u* (*vσ et π*1 *Fran.*) *florileg. Nostrad.* quam *DE'γ* (*agr et β Lips.*) *Porph.' Acr. gloss. F florileg.* 8818[a]

reticulum panis uenalis inter onusto
forte uehas umero, nihilo plus accipias quam
qui nil portarit. uel dic, quid referat intra
naturae finis uiuenti, iugera centum an
mille aret? 'at suauest ex magno tollere aceruo'.
dum ex paruo nobis tantumdem haurire relinquas,
cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna
uel cyatho, et dicas 'magno de flumine mallem
quam ex hoc fonticulo tantumdem sumere'. eo fit,
plenior ut siquos delectet copia iusto,
cum ripa simul auolsos ferat Aufidus acer.

TESTIMONIA.

55 cf. Hildebert. moral. philos. 961: 'ac si de magno flumine cyathum propinet quis sorbillandum'

VARIA LECTIO.

47 panes *E corr. D*2 *opp. Ac.* uenalis *E pr. γ corr.* (*π′r*)*y* [*Montepess. Paris.* 8219] *Pph.* uenanis *B* uenales *DE corr. γ pr. Fλ′δ′u* (*β′νσaeg*) honusto *γ pr. δ′u* 48 ueas *F* umero *By* [*Paris.* 8214 *pr.*] humero *cett.‴ς″* nichilo *u* 49 nihil *δ′* portaris *E*1 *aut pr.* dic] *om. φpr.* quid] *om. E pr.* 50 natura *B* finis *E′γB*(*ag*)*y* [*Gronou. Regin.* 1 *Valentian.*] *Pph.′ Ac.* fines *cett.″ς″* uiuent *B* uiuitis *Acr.* uiuentis *Chabotius opp. Pph. Porph′.* *u.* 51 *in marg. y* [*cod. Paris.* 8219] 51 ad *E a. ras. ut uid.* (*d*1) at *cett.′* 'obiectio' *gloss. Γ* suauest] sua ūt (= sua uert *natum ex* suauest) *B* suaue est *cett.‴ς″ Pph.′* tolleret *λ* 52 Cū *u y opp. Pph.′ Ac.* tantumdem *BFu* (*gr et β π*) tan·dem (·tun) *γ* tantundem *cett.‴ ν σ a* (*et Fran. Lips.*) *Pph.′ Porph.′* 53 cur] cum *comment. Cruqu.* laudes cumeris] laudas cumeris *λ* (*a pr.*) *y* cumeris laudas *u* 54 si] *om. E opp. Pph.′* 55 cihato *u pr.* cyato *δ′* et] 'mallem abesse particulam '&' ut in duobus manuscriptis' *Torrentius* magno de] de magno *y Hildebertus cf. Ouid. am.* II 19, 32: 'carpat, de magno flumine sumat aquam' mallem *DE′γ* (*β′νσagr et Lips.*) malle *By* malim *Fλ′δ′u* (*et π*) malis *Porph.′ in interpret.* malit *Acr. in interpret.* 56 tantumdem *Bu*(*g*) tanđūdē *φ* tantundem *cett.‴ς″ Ac.* eo] ɔ (= con) *B* 57 siquos] siquis (siquos) *Ey opp. etiam Pph.′ et e* delectet *DE′γBδ′*(*β′νπ′agr*) *Pph.′* delectat *Fλ′u E p. ras.* (*σ*) copia iusto] copia//iusto *D* copia cornu *u y opp. Pph.′ Acr.* 58 auolsos *E′γFλ′y* [*Pulmanni G*] auulsos *Bδ′u D*2 *ς″* auulsus *D*1(*g*)

at qui tantuli eget, quantost opus, is neque limo
turbatam haurit aquam nec uitam amittit in undis.
ut bona pars hominum decepta cupidine falso
'nil satis est' inquit, 'quia tanti quantum habeas sis'.
quid facias illi? iubeas miserum esse, libenter
quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
sordidus ac diues, populi contemnere uoces
sic solitus 'populus me sibilat, at mihi plaudo
ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca'.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
flumina — quid rides? mutato nomine de te

TESTIMONIA.

62 Hildebert. moral. philos. 990   65 cf. mythogr. III tract. 5, 6 ap. Mai class. auct. III 186 = ap. Bodeum p. 174: 'innuit feneratorum uitam in omnibus, ut probat Horatius, sordidam'   68—70 'Tantalus — narratur' Seruius ad Aen. VI 603 (sed u. 68 non extat in codd.) florileg. Nostradam.   68—69 'Tantalus — flumina' schol. Statii Theb. III 538 Vincentius Bellou. spec. hist. 69   69 sq. 'quid rides? mutato nomine fabula de te narratur' florileg. Paris. 8069 'quid rides? fabula narratur, mutato nomine, de te' mythogr. II c. 102 ap. Mai class. auct. III 122 = ap. Bodeum I 109

VARIA LECTIO.

59 Atqui *Eγ* At qn (l superscr.) *B* At qui *cett.''* tanto leget *B*   tantuli *DE'γδ'λ superscr.* (*νπ'σar*) tantulo *Fλ'u*(*β'*) (tanto *g*)   æget *φ*   qnto. (a superscr.) stopus *B* quanto est opus *cett.''ς''* quantum est opus *y Bentl.*   is] //is *δ*   60 Turbata . . . aqua *E opp. cett.''ς'' Pph.'*   neque *BFλ'δ' uς'* (*et Fran.*) *Ac.* nec *DE'γ* (*et β*)   61 Vt *D*1 *ut uid.* *E'γBFλ'δ'* (*β'νπ'agr*) *Pph.'* At *u D*2 *ut uid.* *E*2 *aut corr.* *B*2*uar.* *λ' uar.* (*σ*)   par *D*1*Epr.*   62 abeas *E* abes *F* habeas *cett.'' Acr. Hildebert. cf. Lucil. ap. schol. Iuuen.* III 143: 'tantum habeas, tantum ipse sies tantique habearis'   63 ficias (a superscr.) *E*   miserum] miseram *y coni. Marcilius Bentl. opp. Pph.' Porph.' Ac. Acr.*   64 Quatenus *Ω''ς''* Quatinus *l*1 (*et codd. Bland.*) *y*   athęnis *γ*   65 contemnere *EBδ'*(*g*) contenpnere *u* contempnere *cett.'ς''*   66 ad *λ*1 *ut uid. aut λ pr.* at *cett.''ς''* ac *lry*   67 acmum mos *D pr.*   nūos *λ*   archa *Fλ'u*   *u.* 68 *om. Dpr.*   68 a *Ω'''ς'* (*et Lips.*) *Pph.'* ab *y*   siciens *DE ut uid. λ*   fugiencia *λ* fugencia (l superscr.) *D* fugentia *E opp. Ac.*   captat] captas *Peerlk. opp. Pph.' gloss. Γ et imitatus est hunc locum iam Maximianus el.* I 185 *sq.*: '*non aliter sitiens uicinus Tantalus undas captat*'   69 multato *E*   de te] de&e *ψ*

fabula narratur: congestis undique saccis
indormis inhians, et tamquam parcere sacris
cogeris aut pictis tamquam gaudere tabellis.
nescis quo ualeat nummus, quem praebeat usum?
panis ematur, holus, uini sextarius, adde
quis humana sibi doleat natura negatis.
an uigilare metu exanimem, noctesque diesque
formidare malos fures, incendia, seruos,
ne te compilent fugientes, hoc iuuat? horum
semper ego optarem pauperrimus esse bonorum.
at si condoluit temptatum frigore corpus
aut alius casus lecto te adflixit, habes qui
assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te

TESTIMONIA.

72 florileg. Nostradam. 'aut — tabellis' florileg. Cusanum 76 cf. Gerberti epist. 8: 'fortunam nostram sola uestra conturbat absentia n o c t e s q u e d i e s q u e' 78 'ne — fugientes' gloss. Mai class. auct. VIII 152. 417 78—79 'horum — bonorum' Priscian. XVIII 2, 22 florileg. Cusan. et Nostradam.

VARIA LECTIO.

71 indormis] qui dormis *Marklandus* insomnis (*uel* indormis:) inhias *Peerlk. opp. Ac. Acr.* tamquam *DE'Fδ'ς'* tanquam *γλu*(*β'*) ĩq = inquam *B* quanquam *florileg. Cusan.* 72 ac *u* (*et β*) *y* aut *cett.'''ς' Pph.' florileg. Cusan.* et *y florileg. Nostrad.* tamquam *Dγψδ'ς'* tanquam *EBφλu* (*et Fran.*) 73 quid *u y* quo *cett.''' ς''* (*et* 3 *Bland.*) *Ac.* numus *δ'* nummus *cett.''ς''* prebeat *λ u* 74 olus *EB* holus *cett.''ς''* negãtis *γ* 76 noctes] nocte *δ* 1 *u.* 78 *omis. B*

78 Nec *D*(*σ*) c̃pilent (= conp:) *E* compilent *cett.'' ς'' Ac.* 79 optarem *DE'γB*(*σa g* 1 *et Fran.* obt: *β*) *Prisciani cod. Vind.* 348 optarim *Fλ'δ'u* (*νπ'g* 2 *r a. ras. ut uid.*) *Pf. florilegia*, *Prisciani codd. plerique* obtarum *Pph.* bonorum] malorum *B opp. Pph.' Acr.*

80 Ac *E y* At *cett.'' ς''* conduluit *γ pr.* temtatū *D* temptatum *cett.''' ς''* frigore corpus] corpore frigus *u opp. Acr.* 81 adflixit *E'BFλ'δ'*(*νπ'a*) afflixit *γ a. ras. λ corr. u* (*β'g r uar. et omn. Bland.*) aflixit *D* affixit *γ p. ras. y* [*Argentor.* III *p. ras. Berolin.* 269 *Bruxell.* 10063 *Montepess. Parisini* 7976. 8213 *uar.* 8214. 8216. 8219 *corr. Nostrad.* 184 *Regin.* 2 *Valentian.* 1] adfixit *σ r* (*et Petropolitanus*)

82 Adsideat *D* 1 *Fλ' E p. ras.* Adsiderat *E a. ras.* Assideat *γδ' λ corr. u D* 2 assidat *B*

suscitet ac reddat gnatis carisque propinquis?
non uxor *saluom te *uolt, non filius; omnes
uicini oderunt, noti, pueri atque puellae.
miraris, cum tu argento post omnia ponas,
si nemo praestet quem non merearis amorem?
an si cognatos, nullo natura labore
quos tibi dat, retinere uelis seruareque amicos,
infelix operam perdas, ut siquis asellum
in campo doceat parentem currere frenis?
denique sit finis quaerendi, cumque habeas plus,
pauperiem metuas minus, et finire laborem
incipias parto quod auebas, ne facias quod
Vmmidius quidam. non longa est fabula. diues

TESTIMONIA.

86 florileg. Paris. 8818ª et Nostradam. 94—95 'ne — quidam' Charis. II 14 p. 228 K. Diomed. I p. 394 K.

VARIA LECTIO.

83 reddat gnatis *DE′ (a et β)* reddat natis *γBFλ′ (ν et π)* natis reddat *δ′ u (r et Fran. Lips.)* notis reddat *σ* gnatis reddat *g (et 3 Bland.)* *u.* 84 *in marg. exhibet λ* 84 te uult saluum *Dy* saluum te uult *cett.‴ ς″ Pf.* te saluum uult *va y Pph.* 85 Vuicini *δ′* atque] ꝗ *B* *uu.* 86 *sq. post u.* 89 *ponit Peerlk. opp. Porph.′* 87 prestet *γFλu* merearis] mercaris *y* amorem] honorem *u (superscr.* ł amorē) *y* 88 An si *DE′B (ν1 ut uid. π′l2 uar. r uar. et 2 Bland.) y Pph. Porph. Ac. Acr.* Ac si *γ y* At si *Fλ′δu (β′ν2σd2gr) Pf. Porf.* Ad si *d1* Vt si *a; alii alia coni.:* aut si, et si, nec si, non si, sic si, an sic, at sic, atqui nulla *γBy opp. Pph.′ Acr.* 89 uellis *φ a. ras.* 89—90 seruareque amicos infelix, operam *Doederlinus.* *uu.* 90 *sq. in fine huius sermonis ponit Peerlk. opp. Porph.′ schol. Γ* 90 Iinfelix *δ* perdas *Ω‴ ς″* perdes *σ r uar. (et 1 Bland.) y* perdis *Acr. alt. l.* 'uideris tibi ita operam perdere' *Acr.* 91 campo *DE′γBuς* campum *Fλ′δ′ (gr et Fran. Lips. pr.)* docent *E′* curre[re] *δ′* 92 querendi *E′λ* dūqȝ *u y* quoque *Muretus* 94 p[a]orto *γ* partho *E′* auebas *DE′uφ corr. (ν2σagr) Ac.* hauebas *ψ corr. δ 2* habebas *Fλ′(β′ν1π′) Pph.′* hbebas *B* habeas *d1* h[a]ueebas *γ* 'cupiebas' *Porph.′* ne facias *Ω‴ ς″ Charisius Diomedes* ne faciat *y [omn. Bland. (?)]* 95 Vmmidius *DE′γδ(π′r) Acr.* Vmidius *Bλ′u (σadg et Fran.) schol. F u.* 99 Vm̄idius *y [β]* Humidius *F(ν) (Charisii codd. uariant)* Numidius *y Diomedes opp. etiam Charis.* quidam] qui tam *Bentl. opp. Porph.′*

ut metiretur nummos, ita sordidus ut se
non unquam seruo melius uestiret, adusque
supremum tempus ne se penuria uictus
opprimeret metuebat. at hunc liberta securi
diuisit medium, fortissima Tyndaridarum.
'quid mi igitur suades? ut uiuam Naeuius, aut sic
ut Nomentanus?' pergis pugnantia secum
frontibus aduersis componere? non ego auarum
cum ueto te fieri, uappam iubeo ac nebulonem.
est inter Tanain quiddam socerumque Viselli:
est modus in rebus, sunt certi denique fines,

TESTIMONIA.

100 'fortissima Tyndaridarum' Quintilianus VIIII 4, 65 103—104 'non — iubeo' gloss. Mai class. auct. VIII 614 106 sq. Hildebertus moral. philos. 981 Vincent. Bellouac. specul. hist. 69 florileg. Paris. 8818[a] et Cusanum et Nostradam.

VARIA LECTIO.

Acr. Diomed. Charis. 96 metirereture *E* sordibus *B* surdidus *E* 97 Nonnumquam *D a. ras.* (*d ă. ras.*) *y* 'potest et nonnumquam legi' *Acr.* unquam *u* (*g*) umquam *cett.*″ ς″ seruo melius] melius seruo *y opp. Ac.* adusque] at usque *γ pr.* atusq̧ *E′* 98 Suppremum *DE′δ′u* (*β′*) pęnuria *φ* 99 Opprimere *E* liperta *D* 1 *aut pr.* lib̄ti [a] *E* 100 tindaridarum *γ u corr.* tindaridwrum *u pr.* tyndaridū *B* Tyndaris. horum *Io. Clericus* 'tyndaridarum pro tindaridum' *Ac. Acr. cf. Priscian. perieg.* 670: 'post fines Tyndaridarum' 101 quid mi] Quidne *y Reisigius* mi *Bu* (*g. et Fran.*) mihi *DE′γFλ′δ′ς′ Pph.′ Ac.* næuius *ν* (*et omn. codd. Cr.*) *Pf. Porf.* neuius *Ω‴ς″ Pph. Porph. Acr.* nenius *g*1 menius *y* NAEVIVS *inscriptiones* Maenius *Glareanus* aut *DE′Fλδ′u*(*β′νπ′σar et omn. codd. Cr.*) *Pph.′* an *B*(*g*) ac *l* sic] sic̄ (= sicut) *B* 102 nomentus *E* nomentaneus *δ′* pges *u opp. Ac.* pugnancia *D* 103 conponere *λu* componere *cett.*″ς″*Ac.* auarum] Dauum *glossar. Mai* 104 ueto] ulto *B* ac *DE′γBFλ′δ′*(*β′νπ′σg*1) aut *u γ uar.* (*a g*2 *r*) 105 tanain *γBδ′ Pph.′* tánayn *D* tanai [m]. *φ* tanaĩ *ψλ′u* tanta inquid dã *E′* socerum] generū *superscr.* socerū *u* 'Socer proprium nomen est qui fuit hirniosus et libertus Beselli' *schol. F* que] *om. E* uiselli *Dγ Bλcorr.* (*νσar et Fran.*1 *Lips.*) *Acr.* uiscelli *E* (uisselli *e*) beselli *Fλ′δ′* (*et π*) *Porph. alt. l.* breselli *u* biselli *y* [*β pr.*] *Pph.′ Porph.′ om. g*1 (liselli *g*2) VISELLIVS *inscriptiones*

quos ultra citraque nequit consistere rectum.
illuc unde abii redeo. nemo†n ut auarus
se probet ac potius laudet diuersa sequentis
quodque aliena capella gerat distentius uber,
tabescat, neque se maiori pauperiorum
turbae comparet, hunc atque hunc superare laboret.
sic festinanti semper locupletior opstat,
ut, cum carceribus missos rapit ungula currus,
instat equis auriga suos uincentibus, illum

VARIA LECTIO.

107 nequid *λpr.δ′* 108 unde] uñ^d *B* habii *E′* abit *B* nemon ut *E′γBu D p.ras. λ′*2 (*σa et* 2 *Bland.*)*y Pph. Ac.* ne non ut*D a. ras. Fλ′δ′* (*β′νπ′gr*) nemo ut *y* [*tertius Bland. et alii codd.*] qui nemo ut *y* [*V*] ut nemo auarus *Pf.* ‘quo modo nemo auarus se probet’ *Acr.* ‘. . . dissentire (dissentiret *Acr.*) tamen auarum ait (ait solum *Acr.*) qui (*om. Acr.*) proposito suo gaudeat (gaudere *Acr.*) solus (*om. Acr.*) haec autem admiratio pronuntiantis non ad illud pertinet quod auarus se (se non *ν Bamb. Fran.*) probet sed quod nemo alius’ *Porph.′ Acr.* ‘ꝑ nemo ita ut auarus se probat’ *gloss. Fran.* ‘nemon] aƚ ne ñ. ı. iubeo utrunq; potest legi ne non ƚ ne ñ; (*sic*) *gloss. Fran.* nemo·⁊^ut· *y* [*Gronou.*] nemon aut *y* [*Paris.* 8214*a. ras.*] nec non ut *y* [*Berol.* 269] nemo ut si ω cur nemo ut *Petrus Nannius* qum nemo ut *Keckius* quia nemo ut *Nipperdeius* nunc nemo ut *Ritschelius* nemoque ut *Doederlinus* nemo unquam ut *Kirchnerus* nemo nam ut *Graserus* 109 ac *Ω′′′ς″ Pph.′* at *Vy* pocius *Dλ* sequentis*E′γ*1 *Bλ′* (*a r et π*) sequentes *cett.′γ*2*λ′*2*ς′* 110 aligena *D opp. Ac.* distencius *D* 111 nec *u opp. Ac.* meliori *u y* [*Paris.* 8213 *Wolfenbutt. Gud.* 185] *opp. Ac. Acr.* pauperiorem *D pr.* (*r pr. l corr.*) 112 Turbe *E′* conparet *λu y* (*et β*) comparet *cett.″ς′* ɔparet *g* (*uersui* 113 ꝗ *praefigitur in d*, *uersum omis. cod. Fran.*, *add. post u.* 121 *scholiastae manus*, *delet Peerlk. opp. Ac. Acr.*) 113 sic] si *Hamacherus opp. Pph.′ Ac.* lucupletior *δ′* obstet *B uar. y Porph.′* optet *B* obsto *D uar.* obstat *cett.′′′ς″* ‘totus iste uersus † diafon est (dia·fonē *γ* diane c̄ ē·*ν* diafanē *Bamb.*). nam hoc uersu interposito sequentem superiori sensui adiungit. qui sensus talis est. quem ad modum auriga instat cum equis his qui uincunt equos suos. quando autem instat? cum rapit ungula currus. contempnit autem sequentem i. e. posteriorem. ita auarus semper festinat uincere ditiorem se’ *Acr.* 114 ut] sic *Peerlk. opp. schol. F* missis *B* 115 suos *BFλ′δ′u* (*σ*2 *et π Fran.*) *y Pph.′ Porph.′ Acr. uar.* suis *DE′γ pr. δ*2*ς Acr.* ‘suis equis septimus casus est. uincentibus datiuus. hoc est his instat qui praecedunt. Aliter quibus instat suos uincentibus’ *Acr.*

praeteritum temnens extremos inter euntem.
inde fit ut raro, qui se uixisse beatum
dicat et exacto contentus tempore uita
cedat uti conuiua satur, reperire queamus. —
iam satis est; ne me Crispini scrinia lippi
compilasse putes, uerbum non amplius addam.

II

Ambubaiarum conlegia, pharmacopolae,

TESTIMONIA.

119 'ut conuiua satur' Prisc. V 2, 6 120—121 'ne — putes' Acr. ad serm. I 4, 14 schol. γ (non Acr.) ad serm. II 7, 45 Porph. ad serm. I 4, 14 121 cf. ecbasis capt. u. 1229: 'sermonem claudam, uerbum non amplius addam'

I 2. 1 sq. tractatus de duce Ernesto ap. Haupt. German. antiquitat. annal. VII 218: 'ambubaiarum — balatrones et hoc genus omne' 1 gloss. Mai class. auct. VIII pp. 73. 432. 439 'ambubaiarum collegia' p. 28 cf. Auson. epist. 9, 46: 'aut parasitorum collegia Plautinorum'

VARIA LECTIO.

116 Preteritum *γFλ'δ'u* temnens *B* (*ag et β*) tempteus *E* tempnens *cett.''ς'* intereuntem *Dpr. Eγ Buar.* praeter euntem *B* 117 se] *om. ψ pr.* uisxiisse *λ* dixisse *u* uexisse *E*

DESINIT cod. e; Ω'' = DEγBFλ'δ'u

118 et exacto] ꝛ ıđ (*in septem fere litterarum lacuna*) *B* contemptus *φδ'* contentus *cett.'ς''Ac.* uita *Epr.γδ'D corr.λ superscr.* (*vπ'σag et omn. Bland.*) *Porph.'* uitā *B* uitae *Dpr. Fλ'uE corr.* (*β'r pr.*) uite *γ uar.* 119 Caedat *DγFλ'δ* queamus] beatus *B* 120 Nam *γ corr. λ corr. opp. Ac.* Crispini] crisippi *uy opp. Pph.' Porph.'Acr.* lippum *Bentl.* lippi *Ω''ς'' Pf.* (lippini *Pph.*) *Porph.' ad serm.* I 4 *Acr. ad serm.* I 4 *schol. Γ ad serm.* II 7 121 Conpilasse *Fu(v) Pph. Porph. ad serm.* I 4 Compilasse *cett.''ς'' Acr. serm.* I 4 *schol. Γ serm.* II 7 putas *B(π'rpr.)* putes *cett.''ς' Pph.' Porph.' h. l. et serm.* I 4 *Acr. ad serm.* I 4 putes. uerbum non amplius addam, infelix operam perdens, ut siquis asellum in campum doceat parentem currere frenis *Peerlk. qui et ipse infelix operam perdidit*

I 2. *Continuatur hic sermo prior iin D1EBFλ'δ'u(π'g pr.) etiam D(v)γ inscriptione carent* TIGELLI (TIGELLII *γa*) HERMOGENIS MORES (MORIS *r*) DESCRIBIT *γλ2* (*armarg.*) (AD TIGELLIVM HERMOGENEM *σ*) 1 Ambubaiarum *δ'uB corr. glossar. Mai cons. Pph.' Porph.'* ambubarrum *B* Hambubaiarum *DEγFλ'* clegia *E* collegia *cett.''ς''Pph.'* pharma copulę *γ pr.*

mendici, mimae, balatrones, hoc genus omne
maestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
frigus quo duramque famem propellere possit.
hunc si perconteris, aui cur atque parentis
praeclaram ingrata stringat malus ingluuie rem,
omnia conductis coemens obsonia nummis,
sordidus atque animi quod parui nolit haberi,
respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius uappae famam timet ac nebulonis

TESTIMONIA.

2 Ioann. Saresber. VIII 13 'mendici mimi balatrones' gloss. Mai class. auct. VIII 65 cf. Vopisc. Carin. 21, 1: 'ne patrimonia sua proscriptis legitimis heredibus mimis et balatronibus deputarent' 6 schol. Iuuenal. XIIII 273 9 cf. ecbasis capt. 186 'omnia distractis coemens obsonia gazis'

VARIA LECTIO. $\Omega'' = DE\gamma BF\lambda'\delta' u$

2 onme (mi) *E* mimi *y glossar. Mai, Ioannes Saresber.* balathrones *Eγ(v) Pph.' Porph.'* balatrhones *D* balatrones *cett.'' ς'' Ac. Acr.* baratrones *y* 'legitur et baratrones' (bal: *mendose v d Bamb. Fran.*) *Acr.* 'gulosi quasi baratrones' *gloss. l* męstum *By* [*Bamberg.*] Mestum *cett.'' ς''* est] ˥ (= et) *B* more *B* tigilli *Fλ'δ'(gr et π)* tigelli *cett.* (*β'νσar corr. et Lips.*) *Porph.' Acr.* 4 hic] id *B opp. Ac.* esse] esset *By u.* 5 *om. D pr.* 5 moriens (metuens) inope *B* daræ (e) *y* 6 quo] quod *u* (*et β*) *opp. schol. Iuuen.* famen *λ* propellere *DEγpr. B*(*β'σagr et Lips.*) depellere *γ corr. Fλ'δ'u* (*v et π*) *schol. Iuuen. cf. Cic. fin.* IIII 25, 69: 'famem propulsare' *item Tac. ab exc. d. Aug.* XIIII 24 7 percuncteris *By* [*π pr. Fran.*] perconteris *cett.'' ς Pph.'* aui] ã (= aut) *B* 8 Preclarum *γλδ'u Ac.* ingrata] irata *Peerlk. opp. Ac. Acr. et cf. Lucret.* III 1001 *sq.*: 'animi ingratam naturam pascere semper atque explere bonis rebus satiareque nunquam' *Callimach. αἰτ. β' fragm.* 14, 3 *sq. Bergk*: 'ὅσσα τ' ὀδόντων ἔνδοθι, νειαίρην τ' εἰς ἀχάριστον ἔδυ' malus] uenꝫ *B* 9 opsonia *Fλ'(v) y* [*π Paris.* 8214] obsonia *cett.' ς'* *uu.* 10—13 *om. y* [*Paris.* 7976 *a* 1. *m.*, *Taurin. a* 1. *m.*] *eosdem inter uu.* 14 *et* 15 *inseruit y* [*Paris.* 8219] 10 Sordib' *E*1 parui quod *u* noluit *B* 11 Respondit laudat rabhis *B* abhillis *δ a. ras.* 12 Fufidius *DEγ*(*β'σa*1 *ut uid. r et Lips.*) *Pph.' schol. Γ* Fusidius *Fλ'δ'u* (*v et π*) *Ac. schol. F* Futidius *B* (*g et V*) FVFIDII *in inscriptionibus reperiuntur*, FVTIDII *nusquam* famam] fumam *B*

[diues agris, diues positis in faenore nummis]:
quinas hic capiti mercedes exsecat, atque
quanto perditior quisque est, tanto acrius urget;
nomina sectatur, modo sumpta ueste uirili
sub patribus duris tironum. 'maxime' quis non
'Iuppiter' exclamat, simul atque audiuit? 'at in se
pro quaestu sumptum facit hic'. uix credere possis,
quam sibi non sit amicus, ita ut pater ille Terenti
fabula quem miserum gnato uixisse fugato
inducit, non se peius cruciauerit atque hic.
siquis nunc quaerat 'quo res haec pertinet?' illuc:
dum uitant stulti uitia, in contraria currunt.

TESTIMONIA.

24 Acr. uolgatus (non nostri codd.) ad art. poet. 31 Gunzo Nouar. epist.

VARIA LECTIO.

u. 13 *ut glossema sequenti uersui ex arte p.* 421 *adscriptum uncis inclusimus auctore Sanadono. schol. et gloss. omittunt hunc uersum, nisi quod ad uocem* positis *in gloss. F adscriptum est:* 'conlatis (coll. *δ′ν*) ad usuram' *quod quidem non extat in cod. D. in* 2 *codd. hunc u. cum tribus antecedentibus deesse, antecedere uersui* 15 *in Paris.* 8219 *ad u.* 10 *monuimus* 13 fęnore *B* foenore *Dγδ′* (*νπ′σ ar et Fran.*) fenore *EFλ′u* (*g et β*) 14 quina sic *B* capitis *δ a. ras.* (*r* ι) *opp. Pph.′* exsecat *Bδ′* (*agr et β pr. Lips. omn. Bland.*) *Porph. alt. l.* execat *DE pr. γFλ′* (*ν et β corr. Fran.* ι) *Ac. Acr. cons. Porph.′ alt. l.* execcat *Porph. alt. l.* exigat *Pph.′ Porf. alt. l.* exigit *E corr. δ′ superscr. u F uar. λ uar. y gloss. Γ δ′* 15 pdicior *D* perdito *B* urget *Ω″ ς Pf.* urguet *φ corr.* (*ar et β π*) *Pph. cons. Ac.*

16 sectantur *λ pr. opp. Pph.′* sectetur *u pr. opp. Pph.′* 17 tironum *Bδ′u* (*νπ′lr*) *Acr.* tyronum *DEγFλ*ι (*β′σag*) *Ac. Acr. alt. l.* 18 Iupiter *γ* (*a et β π*) Iubpiter *D pr.* Iuppiter *cett.″ D corr. ς* exclamet *δ′* (*σ et Fran.*) *y* 'Interrogatiue pronuntiandum . . . Quis non miretur . . . et exclamet' *schol. Γ* simulac *γ*2 *y opp. Ac. gloss. F*

at] & *ψ*2 *superscr. opp. Ac. Acr.* ipse *u* (*β′*) *y* in se *cett.″ ς′.* (*et omn. Bland.*) *Ac.* 19 questu *DEγFλδ′u* facit *om. δ′ pr.* *post* hic *interpungunt Eγ, post* facit *cett.″* hoc *Fλ′δ′* (*β′g*) hic *cett.′ Pph.′* uix] uis *λ* possit *γ pr. y* 20 sibi] tibi *E*1 sit] *om. D* terenti *DEγB* (*νπ′σar* ther: *g*) *Pph.′* terentii *Fλ′δ′u* (*β* terenc: *Fran.*) 21 quem] quam *λ* gnato *DEγB* (*β′σag*) nato *cett.″* (*νπ′r*) uixisse] fugisse *B*

22 crutiauerit *Fu* cruciauerat *D* 23 non (*superscr.* v c) *λ* querat *Eλu* hec *Eγ om. D* 24 stulti uitant *y Vincentius florileg. Paris.* 8818[a]

Maltinus tunicis demissis ambulat; est qui
inguen ad obscenum subductis usque facetus;
pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum.
nil medium est. sunt qui nolint tetigisse nisi illas,
quarum subsuta talos tegat instita ueste:
contra alius nullam nisi olenti in fornice stantem.

TESTIMONIA.

ad Aug. ap. Marten. I 312 Ioann. Saresber. policr. VIII 13 Eutych. II 8 floríleg. Paris. 8818[a] et Nostradam. 188 Vincentius Bellouac. spec. hist. 69 25 sq. Ioannes Saresber. policr. VIII 12 25 'Maltinus — ambulat' Acr. ad epod. 1, 34 schol. Bamberg. ad serm. I 2, 64 'Malchinus — ambulat pro Maecenas' Acr. ad serm. I 2, 64 27 'pastillos Rufillus hol&' gloss. Mai class. auct. VIII 421 cf. Senec. epist. 86, 13: 'descripturus infamem et nimis notabilem deliciis Horatius Flaccus quid ait? pastillos Buccillus olet. dares nunc Buccillum, perinde esset ac si hircum oleret et Gargonii loco esset, quem idem Horatius Buccillo obposuit' 29 Seru. ad Aen. II 516 schol. Statii Theb. VII 654

VARIA LECTIO.

opp. Ioann. Saresber. uicia *λ* 25 EGLOGA·II·*F* [ITĒ DE CONTRARIETATE VITIORV̄ *Sorbon.* 1578 *maiore litera incipit Paris.* 8214] Malchinus *Dγ(β'ar et Lips.) Ac. Acr. ad h. l. et u.* 64 Machin' *E* Malhinus *σ* Malthinus *λ corr. δ' (ν et π) Pph.' Porph.' Ioann. Saresb.* Maltinus *BFλ'u(g) Acr. ad epod.* 1, 34 *schol. F* Malthacinus *Peerlk. cf. Iustin.* XXXVIII 3, 4: 'in quod tum missi Aquilius et Mallius Maltinus (Malthinus *cod.* D) legati' § 8: 'Aquilium et Mallium Maltinum' *prolog. Trog. Pomp. lib.* 38: 'Maltino' *In Mommseni I. R. N. nr.* 6153 *memoratur* 'Manlius Maltinus' 'sub Malthini nomine quidam Maecenatem suspicantur significari' *Porph.'* 'M(a)ecenatem tangit' *Acr. cf. Senec. epist.* 114, 4 demissis *EFλ'δ'uγ corr. (β'νπ'agr) Pph. Porph.' schol. γFd ad u.* 64 *et Ioann. Saresber.* demisis *B Acr. ad u.* 64 dimissis *Dγpr. (σ) Pf. schol. D Acr. ad epod.* 1, 34 *schol. Paris.* 7985 *ad u.* 64. *cf. Plaut. Poen.* V 5, 24: 'sane genus hoc muliebrosum est tunicis demissiciis' 26 Anguen *λ* 1 obscenum *Ω''ς*] opscenū *γ* [*π*] subductis] subducti *B* demissis *Ioannes Saresber.* 27 rufillos [v] *γ* (*σ*) rufillus *cett.'' ς Pph. glossar. Mai* Buccillus *Seneca* or& *λ pr.* gargonius *DEγBψ pr. δ' (π'σar et Fran.) Pph.'* galgoniɡ *g* gaorgonius *γ* [*β*] gorgonius *φλ'u ψ corr. (ν)* Gargonios *exhibent inscriptiones* hyrcum *γFλδ' (ar et βπ)* ircum *B* hircum *cett. (νσgl et Fran. Lips.)* 28 nolint *EγBψιλδ' (β'νπ'σgr) Pph.* nolunt *Dφuψ2 (al) Pf. Ac.* 29 [sub] suta *γ* subdsuta *λ* pulsata *Serui Paris.* 1750 *opp. Acr.* sub suta *νdl (et Fran.) Reisigius* tegit *uγ schol. Statii opp. Pph.'* tetigit *Serui Paris.* 1750 30 nulā *E* [si] ni· *λ* olenti *Ω''ς''*] olente *gpr. Bentl.* · 30 *sq.* stantem

quidam notus homo cum exiret fornice, 'macte
uirtute esto' inquit sententia dia Catonis:
'nam simul ac uenas inflauit taetra libido,
huc iuuenes aequm est descendere, non alienas
permolere uxores'. — 'nolim laudarier' inquit
'sic me' mirator cunni Cupiennius albi.
audirest operae pretium, procedere recte
qui moechis non *uoltis, ut omni parte laborent,
utque illis multo corrupta dolore uoluptas,
atque haec rara cadat dura inter saepe pericla.
hic se praecipitem tecto dedit, ille flagellis

TESTIMONIA.

31—32 'Horatius: macte uirtute esto pro 'mactus uirtute'' Prisc. XVII 27 32 'ut Horatius: sententia dia Catonis' schol. Pers. 1, 31 cf. Sulpiciae sat. uu. 48—50: 'quos inter Prisci sententia dia Catonis scire adeo magni fecisset, utrumne secundis, an magis aduersis staret Romana propago?' 34—35 'non — uxores' Eutychis ars II 8 p. 477 K.

37 'quartam speciem addiderunt, quam Graeci dicunt κρᾶσιν, id est cum unius litterae uocalis in duas syllabas fit communio, ut: audire — recte' Marius Victorinus I 20, 9

VARIA LECTIO.

— fornice *om. g* 1 32 inquid *E a. ras.* sentencia *λ* diua *u* (*et β*) *y opp. Sulpicia schol. Pers.* 33 tęcta *B* tetra *cett.''ς''* 34 Hac *Fλ'δ'u uar.* iuuentes *E* ęqū *B* equum *DEFλ* (*g et β*) (equem *r*) aequum *cett.'* (*νπ'σal et Fran.*) 35 inquid *γ corr.* 36 cupennius *Fλ' schol. F opp. cett.'ς''Acr.* (*sed* cupenius *schol. v*) cupenius *Porph.* (cupp. *Porf.*) 37 audi rest o pe *B* Audire est op: *cett.'' B superscr. ς'' Pph. Marius Victorinus* (est *om. Pf.*) opere *EγBλ'δ'* precium *Dλ* p̃cedere *Pph. opp. Pf. Porph.' schol. γ Victorin.* precedere *schol. v in Enniano loco* 38 moechis *DγBδ'ψ corr.* (*νπ'r et β*) *Pph.'* mechis *uλ corr.* (*σag et Fran.*) moechi//s *E* moechos *F*(*l*)*y* mechos *λ* moechis non] moechis rem *Ioann. Clericus* (*conl. Enn. ann. fragm.* 454 *V.*) *opp. Pph.' Porph.' Acr.* moecham rem *Peerlk. opp. Pph.' Porph.' Acr.* uultis *Ω'' ς'' Pph.'Acr.* laborent] laboret *l pr. Peerlk. opp. Pph.'* laborant *δ* 1 39 multa *B pr. ψ pr.* (*l*) *opp. Pph.'* nullo *Peerlk. opp. Pph.'* dolore uoluptas] *omis. B relicta lacuna* 40 atque haec rara cadat] rara cadat atque haec *Peerlk. opp. Pph.'* haec rara] ~~hec~~rata *E* rara] rata *E pr. Fλ' opp. Pph.' schol. Γ* cadat] cadant *D a. ras. opp. Pph.' schol. Γ* sepe *Eλ Ac.* pericula *φ pr. Pph.' opp. Ac.* 41 hic] hĩc (= hinc) *B opp. Ac.* precipitem *γδ'u* fragellis *B*

ad mortem caesus, fugiens hic decidit acrem
praedonum in turbam, dedit hic pro corpore nummos,
hunc permixerunt calones; quin etiam illud
accidit, ut quidam testis caudamque salacem
demeteret ferro. 'iure' omnes: Galba negabat.
tutior at quanto merx est in classe secunda,
libertinarum dico, Sallustius in quas
non minus insanit quam qui moechatur. ut hic si,
qua res, qua ratio suaderet, quaque modeste
munifico esse licet, uellet bonus atque benignus

TESTIMONIA.

43 'dedit — nummos' mythogr. II 30 ap. Bodeum p. 84 44 'hunc — calones' Prisc. X 1, 1 gloss. Mai class. auct. VIII 88 'calo] seruus unde et calones' gloss. Γ in epist. I 14, 42 45—46 'accidit — ferro' Abbo Floriac. quaest. gramm. c. 7 45 'caudamque salacem' Eutychis ars I 1, 6 p. 454 K.

VARIA LECTIO.

42 cesus *DEλδ'u* 43 Predonum *Eu* Predōmū *λδ* in] *om. B* hic] ni *g pr. opp. Ac. om. v y opp. Ac.* hoc *Pph.' opp. mythogr.* 44 Hinc *γ* permixerunt *EBδ'y Pph. Pf. corr. Porph.'* permiserunt *B uar. Prisciani cod. D a* 1. *m.* permixere *y glossar. Mai* perminxerunt *cett.'ς" Pf. pr. Prisc.* calones] catonus *B* 45 quidam *Ω"ς" Abbo* cuidam *y* [2 *codd. Lambini, Petropolitanus, in Cruquii cod. Tons. adscriptum*] *Barthius Bentl.* testis *Epr.γ1B(π'ar) y* [*β corr. Harlei.* 2724. *Mellic. Montepess. Valentian.* 1] testes *cett."E corr. γ2ς'* 46 Demeteret *Ω"ς"Ac. Abbo* Demeterent *y* [*Vaticanus B ap. Feam*] *schol. D Barthius Bentl.* cuidam testeis *y* [2 *codd. ap. Lambin.* (?)] . . . demeteret ferrum *y Lambinus* ferro *Ω"ς"Abbo* ferrum *y* [*cod. Carrionis a* 1. *m.* (?)] ᶢcalba *E* negabit *γ* 1 *y opp. Pph.' Porph.'* 47 Tucior *DE* merx est] merces *Pf.* mers *u pr.* (*et β π*) *Pph.* merces *Bφλ* merx *cett.'ς Ac.* mex (rs *superscr.*) *l* claysse *λ* 48 sallustius *BFλ* (*π'*) *Pph. Porph.* salustius *DEyδ'u*(*β'νσaglr*) *Pf. Porf.* in quas *Ω"ς" Pph.' cons. Acr.* in quis *y* [*Paris.* 7979] *coni. Nic. Heinsius* in qua *y* [*Regius,* 1 *ap. Gesner.*] *Bentl.* 49 non] Num *Ac.* quam qui *supra u. add. δ'2*(*π'*) *opp. Pph.'* moecatur *δ'* mechatur *Du recte etiam Pph.'* ut *D1 aut pr. EγBFλ'δ'*(*β'νπ'agr*) *Ac.* at *D2 aut corr. φ superscr.* (*σ d uar. l2 r uar.*) & *u y* e *Pph.* hic *si δ* si] sit *B* sis *λ a. ras.* 50 q̄ res q̄ (= quae res quae) *B opp. Ac.* 'In antiquioribus inuenio qua res (qua res inuenio *v Bamb. Fran.*) ut sit sensus: in quantum res' *Acr.* quęque *B opp. Pph.'* 51 Munifico *DEγB ψ corr. λ corr. u δ'2* (*β'νσagr et Lips. omn. Bland.*) *Pph.'* Munificum *Fλ'δ'D2*(*et π1*)

esse, daret quantum satis esset, nec sibi damno
dedecorique foret. uerum hoc se amplectitur uno,
hoc amat et laudat, 'matronam nullam ego tango'.
ut quondam Marsaeus, amator Originis ille,
qui patrium mimae donat fundumque laremque,
'nil fuerit mi' inquit 'cum uxoribus unquam alienis'.
uerum est cum mimis, est cum meretricibus, unde
fama malum grauius quam res trahit. an tibi abunde
personam satis est, non illud, quicquid ubique
officit, euitare? bonam deperdere famam,
rem patris oblimare, malum est ubicumque. quid inter
est in matrona, ancilla peccesue togata?
Villius in Fausta Sullae gener, hoc miser uno

TESTIMONIA.

55 sq. Seru. ad ecl. 10, 6 59 'fama — trahit' mythogr. II 30 ap. Bodeum p. 84 62 'rem — ubicunque' Philargyrius ad Vergil. georg. III 136

VARIA LECTIO.

52 dampno *Fλ'u* (*va et Fran.*) damno *cett.'* (*π'σgr et β*) 53 uerum foret *B* hoc] *om. u* ampletitur *λ* 54 et laudat *Ω''ς'* (*et* 1 *Bland.*) hoc laudat *σ* (*et Fran.*) *y* 55 marsaeus *D* (*et π*) *Pph.* mars sęuus *B* marseus *cett.''ς' Pf. Ac.* origenis *E* originis *cett.'' Pph.' Acr.* 55—56 ille; qui p: m: donans *Bouhierus opp. Seruius* 56 nimiae *B* mimę (i supra) *D* mimae *cett.'' Pph.' Porph.'* 57 mi *Bu a. corr.* (*d p. ras. r* 2) *y* michi *σg* (*et β*) mihi *cett.''* (*vπ' ar* 1 *et Fran.*) inquid *B* unquam *EB* (*g*) ũq *add. supra u. u* (mimis supra) umquam *cett.''ς''* alienis *δ* 1 (*et π* 1) 58 nimis *φ opp. schol. F* 59 trahit. an tibi] tibi an trahit *B opp. Pph.' Porph.'* auum de *B* habunde *Fλ* 2 (*σa*) *Ac.* abunde *cett.''ς''* abuti *Schirachius* 60 quicquid *Ω''ς'' Pf. Porf.*] quidquid *g Pph. Porph.* 61 disperdere *E y* [*Regius*] .pdere (.de supra) *δ* pdere (de supra) *d* 62 *quid in*ī *D* 63 in] *add. sup. u. u* (*r* 2) an *D* (*et Fran.*) *y* in *cett.''ς' Pph.' Porph.' Acr.* ancilla] an ancilla *D* peccesue *Ω''ς''* (*et omn. Bland.*) *Pph.* peccasue *Pf.* peccesne *y Lambinus Bentl.* 64 Villius *DEγFδ'* (*vσagr et π* 2 *Fran. Lips.*) *Ac. Acr.* Vilius *y* [*π* 1] //illi' (V supra) *u* Tillius *y* [*β*] Utilius *B; λ n. l.* (*l:* U^lllius) Fuluius *Bentl.* infaustas ullę *B* faustę *Pph.' opp. Ac. Acr.* syllae *DF*(*vl*) *Pph. Porph. Acr.* sylle *γ Ac.* sillae *λδ'u*(*ar et βπ Fran.* 2) sillę (v supra) *E* sille *g* (*et Lips.*) scillae *σ* siluę *y* [*Fran.* 1] silę *Pf. Porf.* gener] genere *coni. nescio quis miscell. obseruu. Amst.* 1733, *Linkerus opp. Ac. Acr.* genero *Meinekius opp. Pph.' Ac. Acr.* hoc] ac *Linkerus opp. Ac.*

nomine deceptus, poenas dedit usque superque
quam satis est, pugnis caesus ferroque petitus,
exclusus fore, cum †Longarenus foret intus.
huic si Muttonis uerbis mala tanta uidenti
diceret haec animus 'quid uis tibi? numquid ego a te
magno prognatum deposco consule cunnum
uelatumque stola, mea cum conferbuit ira?'
quid responderet? 'magno patre nata puella est.'
at quanto meliora monet pugnantiaque istis
diues opis natura suae, tu si modo recte
dispensare uelis ac non fugienda petendis
inmiscere. tuo uitio rerumne labores,

TESTIMONIA.

71 Prisc. VIIII 8, 43 'uelataque stola' Acr. ad serm. II 3, 43

VARIA LECTIO.

65 pęnas *u* usq;] //// *E*, *add. in marg. in hoc u.* ***DESINIT*** *cod. d*

66 Qam *D* Qđ *u* cesus *DEλu* *u.* 67 *seclusit Apitzius* opp. *Porph.' Ac. Acr.* 67 longa renus *γψδ Acronis cod. γ alt. l.* longa rhenus *B* longurenus *Acr. cod. v alt. l. in interpret.* longarenus *cett.' Porph.' Acr.* Lignarenus *uel* Tignarenus *uel* Lanarenus *uel* Longurienus *Linkerus* 68 Hunc *γ a. ras. λ* opp. *Pph.' schol. Γ* muttonis *γ Fλ'* (*v* 2 *π' g corr. r* et *β*) *Pph.' Porph'. Acr., Ciceronis cod. Taurinensis pro Scauro* 3. *item δ*, *sed litterae* uttonis *in ras.*, multonis *v* 1 mottonis *g pr.* Muttonis *Ang. Maius ad Cic. fragm. or. pro Scauro* 23 opp. *Porph.' Acr.* motionis *B* mintonis (u *suprascr.*) *E* mutonis *Du γ in marg.* (*σa* et *Fran.*) *Acronis cod. γ schol. D ad u.* 72 *schol. δ* uidenti *DEγBFδλ corr.* *ς' Pph.' schol. F gloss. Γ* uidendi (t *suprascr.*) *λ* uidentis *u y* 69 hec *E* heạc *λ* nunqd *E*

70 ***DEFICIT*** *π*; *Ω'* = *D Eγ B Fλ'δ u*; *ς'* = *aut omn. codd. β' v σ a g r* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*; *ς* = *aut omn. codd. v σ a g r* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur e. q. s.* prognatum] cognatum *B* cunus *D pr.* recte *D corr.* 71 conferbuit *γ B pr. F corr. λ corr. δ*2 *ς* (et *β*) ɔferuuit *B corr.* ferbuit *F λ pr. δ*1 *u* 72 puella est] puellæ *D a. ras.* puella *D p. ras. y*

73 meliore *B* opp. *Acr.* pugnaque *B* 74 tu si] tussi *δ a. ras.* 75 Dispensar*e δ* ac non] annon *δ* 1 petentis *λ* 76 Immiscere *u* (*g*) ĩmiscere *B* Inmiscere *cett.' ς'* tuo] tu *B* uicio *D λ corr.* om. *λ pr.* reꝶ*ne v* rerumne *σ y* opp. *Pph.' Ac.* rerumq: (†ne *suprascr.*) *r*

nil referre putas? quare, ne paeniteat te,
desine matronas sectarier, unde laboris
plus haurire mali est quam ex re decerpere fructus.
nec magis huic inter niueos uiridisque lapillos
(sit licet hoc, Cerinthe, *tuom) tenerum est femur aut crus
rectius, atque etiam melius persaepe togatae.
adde huc quod mercem sine fucis gestat, aperte
quod uenale habet ostendit, neque, siquid honesti est,
iactat habetque palam, quaerit quo turpia celet.
regibus hic mos est, ubi equos mercantur: opertos

TESTIMONIA.

80 cf. Boetius philos. consol. III 10: 'aut Indus calido propinquus orbi candidis miscens uirides lapillos' III 4: 'quamuis se Tyrio superbus ostro comeret et niueis lapillis' 81 'Horatius: femur, Cerinthe, tuum' Prisc. VI 10, 52 86 cf. ecb. capt. 492: 'tempore sic pacis fuerat mos regibus illis'

VARIA LECTIO.

Ω′ = DEγBFλ′δu, ς′ = codd. β′νσagr (l) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur; ς = codd. νσagr (l) praeter e. q. s.

77 refferre *γ* qua*re ne poenite*at *δ* ne] non *E* (*et Fran.*) *y* pęniteat *γ* peniteat *cett.′* (*β′σag*) poeniteat *νr* 78 matronas sectarier *δ* (*νσ et β corr. Fran.*)*y* matronas secrarier *E* matronas sectari (*r et β pr.*) *y* sectari matronas *DγBFλ′u* (*ag*) *schol. F in interpret. cf. Plaut. mil. glor.* 91: 'ait esse ultra omnis mulieres sectarier' laboris *BFλ′u D*2*γ uar.* (*β′ν*1 *ut uid. σg*) labores *D*1*Eγ δ a. ras.* (*ν*2 *r pr.*) *y a n. l.* labori *Peerlk.* 79 aurire *δλ* 80 huic] hunc *u* opp. *Ac. Acr. omis. B* opp. *Ac. Acr. huic in̄t δ in ras.* uiridis *EγB* (*ag*) uirides *cett.′ς′ Acr.* 81 hoc] os *Hitzigius* hoc . . . tuo *uy* [*Paris.* 8214] hæc . . . tuum *y* [1 *Bland.*] hoc . . . tuum *cett.′* (*β′σa et cett. Bland.*) *Pph.′ schol. Γ schol. F* ac . . . tuum *r* ho . . . tuū *g* o . . . tu//m *ν* tuum *testatur etiam Priscianus* cerinthe *DE γ Pph.′* erinthe *B* Chærinte *y* [1 *Bland.*] cherinthe *F Acr.* cherinte *λδu* Cerintha *Doederlinus* opp. *Porph.′ schol. F* 'nec magis erit tuum femur o Cherinthe tenerum aut crus rectum' *Acr.* aut] ac *uy* et *σ* (*et Fran.*)*y* 82 persepe *Eλu* persepę *ψ* togatae (*uel* togate) est *y* [*omn. Bland. ut uid. cum aliis*] *Bentl.* 83 aperte] apertis *B Pph.′* apertam *γ* 2 *uar. y*

84 hostendit *λδ* neque *DEγFλ′δu* (*β′var*) nec *B* (*g*) siquit *δ* honestiē *ν y* honesti est *Ω′ς′ Ac.* 85 querit *λ* quo turpia] quot pia *δ*1 caelet *EγF* 86 *nouum sermonem incipiunt Fλδu* (*β′νσgr*) *y* [*Bamberg. Barcin. Berol.* 269 *Lips. Mellic. Paris.* 7976. 8213. 8214. 8216. *Nostrad.* 184 *Sorbon.* 1578 *Vossianus Zulichem. alii*] *Pph.′* opp. *EγB* (*a*) *y*; *nullum interuallum, sed maior littera initialis*

inspiciunt, ne si facies, ut saepe, decora
molli fulta pedest, emptorem inducat hiantem,
quod pulchrae clunes, breue quod caput, ardua ceruix.
hoc illi recte: ne corporis optima Lyncei
contemplere oculis, Hypsaea caecior illa,
quae mala sunt spectes. 'o crus, o bracchia!' uerum
depugis, nasuta, breui latere ac pede longo est.
matronae praeter faciem nil cernere possis,
cetera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
si interdicta petes, uallo circumdata, (nam te

TESTIMONIA.

89 Prisc. V 5, 29 Nonius 196, 31 p. 133 G. 'pulchrae clunes' Charis. I 15 p. 101 K. cf. Charis. I 18, 79 p. 78: 'clunes feminino genere dixit Melissus . . . et Horatius' Prisc. V 8, 42: 'hic et haec cassis clunis' 'Horatius male: quod pulchrae clunes' Seru. ad Aen. II 554 92—93 'uerum depingis nasuta' gloss. Mai class. auct. VIII 375

VARIA LECTIO.

in D (l) y; interuallum sine inscriptione β′y; cum inscriptione EGLOGA ·III· *Fλ δ a. ras. ut uid. u Pph. y* CONSIDERATIO EQVI *add. ψ (vσ)* apertos *y opp. Ω′ς′ (et omn. Bland.) Pph.′ Porph.′ Acr.* 87 Incspiciunt *δ* fatics *u* sepe *E λ u.* 89 *ante* 88 *ponit Peerlk.*

88 Molle *B* fuḷta *λ* fuit *B* pedes tẽptorem *B* pede est emptorem *cett.′ ς′* inducat] ducat *Bentl.* 89 Qđ // (Qvđ *E* 1 *ut uid.*) *E* pulchre *E* pulcrę *u* clune *E* capud *E γ pr. δ a. ras. u pr.* ceruis *λ pr.* 90 ille *E* ne] tu *Bentl.* lyncei *D* 1 *aut pr. γ B (r et V)*
ꝉ is
lincei *r* linc : : : *a* lynceis *E (σ et β)* linceis *Fλ′u D* 2 *aut corr. (v g et Fran.) cf. Boetius phil. cons.* III 8: 'quodsi, ut Aristoteles ait, Lynceis oculis homines uterentur' 91 Contemplere *DEFλ′δ u γ uar. ς′* Contemplare *γ B y Bentl.* contemplans *Erasmus* contemplate *Peerlk.* hypsea *EγB (β′g) Pph. Ac.* hipsea *D (σar)* ypsea *Fλ′* ipsea *δu (v) Porph. schol. F* Isaea *Pf. Porf.* cecior illa ~~cecior~~ *E* caecior, illa *Bentl.* cecior *Eu* illac *B* 92—96 o crus — petes] *om. u pr.* 92 sunt] *om. Dy* sint *l* spectes] species *E* spectas *Bentl.* o] *omis. B opp. Ac.* bacchia *B* brachia *cett.′ ς′ Ac. Acr.* 93 Depugis *D E pr. B ψ corr. (l* 2 *uar. r et β Fran. uar. omn. Bland.)* Depygis *Fδu (σagl) Ac.* Depigys *γ* Depigis *λ E corr. (v et Fran.)* depingis *glossar. Mai* nasuta] ñas·ũta *B* nausuta *δ* latere] litore *E pr.* longo est *Ω′ς′* 94 Matrone *Eu* preter *γλδ* 95 Caetera *DyF* ni] // ni // *φ* cacia *D* copia *B opp. Ac. Acr.* descmissa *λ* dimissa *D cons. Acr. opp. Pph.′* 96 inter dicta *Dψλ′δu Ac.* interdicta *EγBφ*

hoc facit insanum) multae tibi tum officient res,
custodes, lectica, ciniflones, parasitae,
ad talos stola demissa et circumdata palla
plurima, quae inuideant pure apparere tibi rem.
altera, nil opstat: Cois tibi paene uidere est
ut nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi;
metiri possis oculo latus. an tibi mauis
insidias fieri pretiumque auellier ante
quam mercem ostendi? 'leporem uenator ut alta
in niue sectetur, positum sic tangere nolit'
cantat, et adponit 'meus est amor huic similis: nam

TESTIMONIA.

98 Seru. ad Aen. XII 611 'ciniflones' exhibet etiam ecbasis captiui u. 567

VARIA LECTIO.

97 multa &ibi *δ* multe *E* tum *DEγBδ*2(*νσ agl*2 *et β V*) dum *Fλ'δu* (*r et Fran.* 1 *Bland.*) officient *DEγBδ* (*agr corr. et β*1 *V*) officiunt *Fλ'u* (*νσr pr. et β*2 *Fran. cett. Bland.*) 'inpediunt (imp: *Porf.*) *Porph.' in interpret.* *u.* 98 *del. Peerlk. opp. schol. et Seru.* 98 letica *Dγ* parasiti *y* [*Basil.* III *Montepess.*] *Pph.' opp. Seru.* *uu.* 99 *sq. inuerso ordine in Fλ'* (*ν*) *y* [*Dresd.* 1 *Paris.* 8214] 99 *sq.* palla — rem] *om. y* [*Lips.* 1] 99 circundata *λ* palla] nam te *Fλ'* *δ*1(*ν*1) *y* [*Regin.*1 *Vossian.*1] *u.* 100 *omis. δ pr. aut* 1*y*[*Vossian.*1] 100 q̄ *λ* que *E* pure apparere tibi] cur apparet ibi *B* 101 altera? nil obstant Coae tibi; *Peerlk.* opstat *Pph. pr.* ostat *δ* obstat *cett.' ς' Pph. corr. Pf.* cois *DEγB Pph.' Ac.* chois *Fλ'δ schol. F* clorin *u opp. Pph.' Porph.' Ac. Acr.* clorim *y* [*Paris.* 8213, *superscr.* ł chois] chlorin *y* pene *λu* poene *DEδ* 102 nudum *y* [1 *Bland.*] ne crure] nec·rure *E* turpi *δ* 103 Metyri *F* 104 feri *γ* ferri *E* p̄cium *DE* auellier] ęuallie *E* 105 mercem] mercedē *E u pr.* uenator] uenerator *Ac. opp. Acr.* ut] ī *B* ut in *D a. ras.* 106 sectetur *Ω'ς'* (*et omn. Bland.*) *Pph.'* sectatur *φ corr. y comment. Cruqu. in interpr.* sic *Ω'* (*σ agr et β*) *Pph.'* si *ν Doederlinus* sibi *Bouhierus* tangere] tollere *Pph.' opp. Porph.'* nolis *D pr* nolit *cett.' ς' Pph.'* 107 Captat *Lambinus opp. Ω ς'* (*et omn. Bland.*) *Pph.' Porph.' Ac. Acr.* adponit *B Pph.* apponit *cett.' Ac. Acr. Pf.* huic *E* huc *B opp. Pph.' Acr.* '*in medio uersu* (107) *ego suspicor aliquid esse contaminatum*' *Barthius adu.* XXXIX 2 *p.* 1755

transuolat in medio posita et fugientia captat'.
hiscine uersiculis speras tibi posse dolores
atque aestus curasque grauis e pectore pelli? 110
nonne, cupidinibus statuat natura modum quem,
quid latura sibi quid sit dolitura negatum,
quaerere plus prodest et inane abscindere soldo?
num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quaeris
pocula? num esuriens fastidis omnia praeter 115
pauonem rhombumque? tument tibi cum inguina, num, si
ancilla aut uerna est praesto puer, impetus in quem
continuo fiat, malis tentigine rumpi?

TESTIMONIA.

114—116 'num — rhombumque' Seneca epist. 119, 13 118 cf. anth. Lat. 1648 M.: 'turpe quidem factu: sed ne tentigine rumpar' praeterea cf. 1638, 4 sq.

VARIA LECTIO.

108 Tranuolat (s superscr.) *δ* 109 sperans *λ* doloris *Epr. γ (var) y* labores *σ* dolores *cett.' ς'* 110 Atquę *ψ* estus *u* que] *om. Eψ* grauis *E* 1 *ut uid.* (*g*) *y* [*β Argent.* III *ut uid. Barcin. Bern.* 542 *Gronou. pr. Lips. corr. Valentian.* graui *Mellic.*] graues *cett.' ς'* e] a *r y* [*Berol.* 269 *Lips.*] *opp. V* pelli *DEγFλ'u* (*β'vσag* 2 *r*) tolli *By* [*V Argent.* III *superscr.* ł pelli, *Regius, cod. Galei et Regiae Societatis et Magdalen.* 1 *ap. Bentl.*] uelli *y* illi *g* 1 *cf. Sil. Ital.* XIII 262 *sq.*: 'Virrius a Poeno nullam docet esse salutem, uociferans pulsis uiuendi e pectore curis'. *Propert.* II 1, 69 *sq.*: 'idem Caucasia soluet de rupe Promethei bracchia et a medio pectore pellet auem' 111 cupidnib; *λ* statuat *Ω'* (*β'vσag et codd. Bland.*) *schol. F* stabat *Pph.* 'statuerit' *Porph.' schol. γ alt. l.* statuit *r y Pf. Acr.* quem] q; *B u pr. Pph.* (*om. Pf.*) 112 latura sibi, *Lambinus* latura, sibi *Aldus* 113 Querere *Eλδu* abscindere *DEγ corr. Fλ'uς' Pph.' Ac.* abscidere *γ pr.* (*r*) abscedere *B* obscindere *δ*

INDE A V. 114 *DEFICIT δ; Ω' = DEγ BFλ'u; ς' = aut omn. codd. β'vσagr* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. vσagr* (*l*) *aut e. q. s.*

queris *λu* 115 num] non *λ* . exsuriens *λ* esurgens (i superscr.) *E* fastidio somnia *B* preter *λ* 116 pauonem] ꝑnē *B* rombū *u* brombū *B* cum] nū *B* inguina *γ* 117 Aancilla *λ* presto *γFλ* puer] aut puer *Fλ'* (*v corr.*) *y* [*Bern.* 508. 542 *Montepess. Paris.* 8214 *Sorbon.* 1578 *Petropolitanus Regin.* 2 *Vossian. corr. Zulich.* 2] inpetus *Eu* impeçt' *φ*

non ego: namque parabilem amo uenerem facilemque.
illam 'post paulo'; 'sed pluris'; 'si exierit uir'
Gallis, hanc Philodemus ait sibi, quae neque magno
stet pretio neque cunctetur, cum est iussa uenire.
candida rectaque sit; munda hactenus ut neque longa
nec magis alba uelit quam dat natura uideri.
haec ubi supposuit dextro corpus mihi laeuom,
Ilia et Egeria est; do nomen quodlibet illi,
nec uereor ne, dum futuo, uir rure recurrat,
ianua frangatur, latret canis, undique magno
pulsa domus strepitu resonet, uaepallida lecto

TESTIMONIA.

120 'Horatius: illam 'post paulum' 'sed multo'' Prisc. XVIII 245

VARIA LECTIO.

Ω′ = DEγBFλ′u; ς′ = codd. β′ νσagr (l) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur; ς = codd. νσagr (l) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur

119 parabile *E* 120 illa *By opp. Ac.* post *Ω′ ς′ Ac.*] pos *Prisciani cod. Vossianus* paulo] paulum *Priscianus* paullum *y* [?] *opp. Pph.′ Ac.* s& *γ* ſ, *E* si *Bouhierus* 121 Callis *D*1 Callis (c) *E* Gallis *cett.′ ς′ Pph.′ Porph.′ Ac.* Gallius *g* hanc] *om. λ* 1 (*non Ac. et l*) philodemus *DEγBuς′ Acr.* philodamus *Fλ′ Porf. schol. F* filodamus *Porph.* p. *Ac.* sibi quae] sibiq; *Eλ* si quae *B* magi *E* 122 precio *D λ* nec *E* (*σ g*) *y Bentl.* neque *cett.′ ς′ Ac.* neq; cum est iussa uenire cunctetur *λ* cuntetur (c) *u* 123 actenus *EBλ′ y* 124 dat *EγBς′ Pph.′* det *DF λ′u* (*νr*) 125 Hec *λ* supposuit *γBFλ′u* (*ag et β*) *Pph.′* subposuit *DE* (*νσr et Fran.*) dextrum corpus mihi laeuo *y Lambinus* dextro *Ω′ς′ Pph.′* laeuom *E* leuõ *y* [*Fran. uar.*] lęuo *B* laeuum *DF*(*valr*) *Pf.* leuum *γλu*(*β′σg*) *Pph.* 126 *I*//lia *ψ* et] ÷ *B* 127 metuo *Fλ′u* (*g*2) *y* uereor *DEγBς′* futuo *Ω′ς′* facio *γuar.* (*r*; fat: *Fran. uar.*) 128 canis latr& *B* lat//r& *E* 129 uae pallida *γF* (*al*) *Pf.* tuę pallida *B* ue. pallida *Eλ* ue. pallia *D* uel pallida *u y* ue pallida *β′ νσ g* uepallida *r* (*et V*) Ue pallio (da) *Pph.* ne pallida *y Bentl.* Pallida *Ac.* 'quidam putant uaepallida (*sic γ Bamb.*; ue pallida *ν Fran.*) unam partem orationis esse quomodo uesana; sed magis diuidendum est ut ue (ne *ν*) interiectio sit . . .' *Acr.*; *Porph.′*: 'quidam putauerunt uaepallidam (uae p: *Porf.* uep: *Porph.*) nunc unam partem orationis esse . . . ut significet 'ualde pallida'. sed mihi uidetur · ue (*lege* uae) imitatiuo cha-

desiliat mulier, miseram se conscia clamet,
cruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.
discincta tunica fugiendumst et pede nudo,
ne nummi pereant aut puga aut denique fama.
deprendi miserum est: Fabio uel iudice uincam.

III

Omnibus hoc uitium est cantoribus, inter amicos
ut nunquam inducant animum cantare rogati,
iniussi nunquam desistant. Sardus habebat

TESTIMONIA.

I 3. 1—3 'ut ait Flaccus in satyra: omnibus — amicos, rogati ut numquam cantent, iniussi numquam desistant' Hieronym. epist. 6 ad Iulianum 'omnibus — desistant' Adami de Fulda musicae pars prima cap. 4 [M. Gerbert. III 336] Vincentius Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Paris. 8818ª et Nostrad. 188

VARIA LECTIO.

ractere dictum, ut illa perturbata mariti aduentu lamentationis uocem proferat' *cons. etiam schol. F* 130 Desiliat *DEγB*(*β'ag r uar.*) *Pph.'* Desiliet *σ* Dissiliat *Fλ'u*(*vr*) 131 hęc *om. Dpr.* hec *λ* doti] doti haec *Nic. Heinsius Bentl.* deprensa *Bγ* depнsa *E* depręnsa *D* deprehensa *Fλ'u* mi *EBu* mihi *DγFλ'* · *u.* 132 *om. γpr.* opp. *Pph.' Porph.' Ac. Acr.* 132 Discinta *E* fugiendū st *B* fugiendum est *cett.' ς' Pph.'* et *Ω' ς r uar. Pf.* ac *σr* (*et Fran.*) *y* aut *y* ut *Pph.* 133 puga *Eψ2λ corr.* (*l uar. et β a. ras.*) *y* fuga *B* pyga *γu* (*σaglr*) pyge *Fλpr.* (pygę *Pf.* pie *Pph.*) piga *D* (*v et β p. ras. Fran.*) 134 Deprędi *D* Deprensi (d *suprascr.*) *λ* Deprehendi *u Pph.'* Fabio] Fabio hoc *Pecrlk. opp. Pph.' Ac.* uimcam *λ* uincas *Pph. per errorem, recte etiam Pf.* *hunc sermonem quartus quintus tertius sextus cett. secuntur in Porph.'*

I 3. DE HERMOGENE (ERM : *Eγ*) TIGELLIO (TIGI : *σ* ET TIGELLI *E*) MODVLATORE (MODVLATIONE *E*) *Eγ* (*σar*) EGLOGA · IIII · *Fλu* *inscriptione carent unius uersus interuallo relicto D*(*v*) *priori sermoni continuant By* [*Montepess.*] *sine interuallo sed maiore littera initiali g l* *post serm.* I 5 *extat in Porph.'* '~~egloga III~~ · (*om. Pf.*) huius eglogae ordo post secundam eglogam primi libri ordinatus est' *Porph.'* 'In Tigellium Hermogenem hic inuehitur' *schol. F*

1 uicium *Dλ* est] *om. y Vincentius Adamus florileg.* 8818ª *opp. Pph.' Ac. Hieronym.* 2 nunquam *E λ* numquam *cett. ς'* 3 Iniusti *B* nunqūam *E λ* numquam *cett. ς'*

ille Tigellius hoc. Caesar, qui cogere posset,
si peteret per amicitiam patris atque suam, non
quicquam proficeret; si collibuisset, ab ouo
usque ad mala citaret 'io Bacchae!' modo summa
uoce, modo hac, resonat quae chordis quattuor ima.
nil aequale homini fuit illi: saepe uelut qui
currebat fugiens hostem, persaepe uelut qui
Iunonis sacra ferret; habebat saepe ducentos,
saepe decem seruos; modo reges atque tetrarchas,
omnia magna loquens, modo 'sit mihi mensa tripes et
concha salis puri et toga, quae defendere frigus
quamuis crassa queat.' deciens centena dedisses

TESTIMONIA.

6—7 'ab — Bacche' Acr. ad serm. II 4, 12 'ab — mala' Porph. ad serm. II 4, 12 11—17 'habebat — loculis' Senec. epist. 120, 20 13—14 'omnia — puri' Prisc. VI 10, 57

VARIA LECTIO.

4 tigellius *Dyu(vσa) Porph.' Ac. ad h. u.* tigillius *B(g)* tigellus *Fλ'(β'r)* tegellus *E* 'tigilli' *Porph.' in loco Luciliano* cesar *Eλu* qui] quod *B* possit *B(σg)* 5 amiciciã *D* amiticiã *E* 6 collibuisset *Ω'ς'* 7 citar*et* *E* cytaret *σ* citaret *cett. ς' Pph.' Porph.' Acr. ad serm.* II 4, 12 *schol. γ ad h. l.* iteraret *y natum ex Porph.', Bentl.* bacchę *EB (r)* baccę *y [Fran.]* bachę *γ (v)* bacche *Fλ'u (et omn. codd. Cruq.) Pf. Acr. ad serm.* II 4, 12 bache *D(σag et β) Pph.* Bacche et ω *[ed. Fabric.]* Baccheu! *Hirschfelderus; in Porph.' schol. ad u.* 7: 'io Bacche' *post schol. ad uu.* 7 *sq.:* 'modo summa — ima' *et post schol. ad uu.* 10 *sq.:* 'saepe uelut — ferret' *positum est* 8 hac] haec *Pph.'* resonat *DEγBφu (β'vσar) Pf.* resonet *ψλ'(g) Pph.* quae] q;^{ue} *E* chordis *γB (σ et β* cordis *r)* cordis *DEFλ'u(vag et Fran.)* quattuor *EγFu (val) Pph. Ac. Acr.* quatuor *Dλ(β'σgr) Pf.* ·IIII^{or}· *B* 9 equale *Eψλu* homini fuit illi saepe, *Peerlk.* *u.* 10 *omis. γ pr. B y* 10 Curre·$^{·bat}$ *u* currebat fugiens] curreret aufugiens *Praedicowius opp. Pph.' Porph.' Acr.* psepe *E* sepe *Pph.* 11 habeat *E* halebat *y [Vossianus]* alebat *Bentl. opp. Seneca et schol. F* sepe *λu* 12 Sepe *Eλ* tetrachas *E* 13 loquentes *B opp. Senec. et Priscian.* 14 Conca *E* salis puri] satis pure *B* et] *omis. y [Basil.* III*] Seneca* 15 deciens *B* decies *cett.' ς'* dedisset *u pr. y opp. Acr. Senecae codd.*

huic parco, paucis contento, quinque diebus
nil erat in loculis. noctes uigilabat ad ipsum
mane, diem totum stertebat. nil fuit unquam
sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi 'quid tu?
nullane habes uitia?' immo alia. 'et fortasse minora?'
Maenius absentem Nouium cum carperet, 'heus tu'
quidam ait 'ignoras te, an ut ignotum dare nobis
uerba putas?' 'egomet mi ignosco' Maenius inquit.
stultus et improbus hic amor est dignusque notari.
cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis
cur in amicorum uitiis tam cernis acutum,

TESTIMONIA.

21 'Maenius et satyrice absentem Nouium cum carpit (caperes Porph.)' Porph.' ad epist. I 15, 26 25 sq. Hildebert. moral. philos. 996 floril. Paris. 8069 et Nostradam. 26—27 'Linx est fera acutissimi uisus qui

VARIA LECTIO.

plurimi 'putaret quod dedisset ei aliquis . . .' *schol. F* 17 noctes *Ω'ς' Ac.* noctis *y* [*Bamberg.*] 18 unquam *DEBλu* (*g*) umquam *cett. ς'* 19 impar *DEBλ'u*(*β'vagr*) inpar *γF*(*σ*) nunc] $\overset{c}{n}$ *ψ* nec *l pr.* nū *B* *u.* 20 *omis. B* 20 Nulla $\overset{h}{ne}$,abes *λ* uicia *Dλ* et *Ω'ς'* (*et omn. Bland.*) haud *y* aut *y* at *Baxterus* 'et fortasse minora?' *interpunximus cum H. Keckio* *uu.* 21—24 *post u.* 28 *ponit Peerlk.* 21 Maenius *γ B Pf. Porf. ad h. l. Porph.' ad epist.* $\overset{i}{Memus}$ *E* Menius *cett.' Pph. Porph. Ac.* Maeuius *y Pf. corr. comment. Cruqu.* absemtem *λ a. ras.* $\overset{r}{caperet}$ *u recte etiam Pph.'* *uu.* 22—26 *om. Epr., add. in marg.* 22 ut] *om. E opp. Ac.* $\overset{tū}{igno}$ *ψ* 23 mi *γBu* mihi *DEFλ'* moenius *γ* menius *Eλ'u* 24 improbus *DBu* (*vσaglr et Fran.*) inprobus *EγFλ* (*et β*) 25 tua] tria *Hildebertus opp. Ac.* peruideas *DBFλ'uγ corr. ς' Pph. Ac. florileg.* 8069 per uideas *E* (*vr*) *Pf.* p̃euideas *γ* praeuideas *y Bentl.* ꝑuideas *y* [*Barcin.*] *Acr. cod. Paris.* 7985 non uideas *y florileg. Nostrad.* tu uideas *coni. Bentl.* praetereas (*unde* p̄weas) *coni. Meruilius*, *cf. Terent. hecyr.* 418 *sq.*: 'o fortunate, nescis quid mali praeterieris, qui numquam es ingressus mare' uideas *interpret. Porph.' Acr.* mala *Ω'ς' Pph.' Porph.' Acr. florileg.* 8069. *Nostrad. Hildebert.* male *y* [*Argent.* III *a. ras. ut uid.*, *Dresd.* II, *quidam codd. Cruquii*] *Bentl.* 26 uiciis *Dλ* acute *λ pr.* (*v* 2 *superscr. l* 2 *superscr. et gloss. Fran.*) *y* [*Basil.* III *Regin.* 2 *uar.*] *Porph.'* acutum *cett. ς' schol. Lucan. florilegia Hildebert.*

quam aut aquila aut serpens Epidaurius? at tibi contra
euenit, inquirant uitia ut tua rursus et illi.
iracundior est paulo, minus aptus acutis
naribus horum hominum rideri possit eo quod
rusticius tonso toga defluit et male laxus
in pede calceus haeret: at est bonus, ut melior uir
non alius quisquam, at tibi amicus, at ingenium ingens
inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
concute, numqua tibi uitiorum inseuerit olim

TESTIMONIA.

etiam parietes ligneos uisu penetrare dicitur unde Horatius: cur — Epidaurius' schol. Vossianus II ad Lucan. VI 672 teste Vsenero 29—30 'minus — naribus' schol. Pers. 1, 40

VARIA LECTIO.

27 quam] Quidā *E* 1 quam aut aquila aut] ut linx uel *schol. Lucan. opp. Ac.* aut aq.] ut aquila *u y opp. Porph.' Ac.* aut.quila (a superscr.) *λ* at *u*(σ) *Ac.* ac *DEγ BFλ'* (*vgr et β*) *a n.l.* tibi] *om. E* 28 uicia *Dλ* illi] illa *Ac.* *uu.* 29—37 *post u.* 53 *ponit Peerlk.* 29 'Iracundior est] interrogatiue' *Ac. Acr.* iracundior] infacundior *Peerlk. opp. Pph.' Porph.' Ac.* est] *om. E* 1 *opp. Pph.' Ac.* aptus] actus *Fλ'y opp. Acr. Hildebert.* acutis] aduncis *dubia Bentlei suspicio opp. Ac. Acr. schol. Pers. et cf. Auson. praef. ad griphum* [*edyll.* 1, 1]: '*neque me fallit fore aliquem qui hunc iocum nostrum acutis naribus et caperata fronte condemnet*' 30 possit] *in ras. D* posset *l* 1 *y* Rustitius (c superscr.) *γ* Rusticus (i superscr.) *E* tenso *Epr. y opp. Porph.' Ac.* toga tonso *D opp. Porph.' Ac.* de*f*luit *D* defluit (a superscr.) *u* laxus inale *E opp. Ac.* 32 heret *γλ' u D corr.* erit *E* haeret? *Peerlk.* 33 'et tibi amicus' *Porph.' in interpr.* (ac tibi *Pph.'*) *opp. Ac.* ā (= aut) ingenium īges *B* 34 Incultu *g Peerlk. opp. Ac. Acr.* sub corpore] suppectore *F* (*cf. uar. lect. Verg. Aen.* II 227. VI 256. X 626) corpore *DEγBψ uar.* ς' pectore *Fλ'u y*[*β*2 *Bruxell.* 9777. *Montepess. uar. Paris.* 8213. 8214. 8216. *Nostrad.* 184 *uar. Sorbon.* 1578. *Regin.* 2 *Valentian. alii*] *cf. Auian. fab.* 40, 1 *ubi pectore uar. lect. extat in cod. Durlac.* cortice *Peerlk.* 'te ipsum concute] . . . hoc Maenio respondetur' *Acr.* te] et *D in ras. y opp. Ac.* 35 numqua *DγF* nũ qua *u* nūquā *λ* nunq. (uid superscr.) *E* n͠cq̃ (= nuncquam) *B* 'Numqua pro num aliqua' *Porph.' cons. Acr.* uiciorum *Dλ* inseuerit *DEγBλ corr.* (*vσagr*) *Pf. Porph.' Ac.* insue-

natura aut etiam consuetudo mala; namque
neglectis urenda filix innascitur agris.
illuc praeuertamur, amatorem quod amicae
turpia decipiunt caecum uitia aut etiam ipsa haec
delectant, ueluti Balbinum polypus Hagnae.
uellem in amicitia sic erraremus, et isti
errori nomen uirtus posuisset honestum:
ac pater ut gnati, sic nos debemus amici
siquod sit uitium non fastidire: strabonem
appellat paetum pater, et pullum, male paruos
sicui filius est, ut abortiuus fuit olim
Sisyphus: hunc uarum distortis cruribus, illum
balbutit scaurum prauis fultum male talis.

TESTIMONIA.

40 'ueluti — Agnae' gloss. Mai class. auct. VIII 432. 461 47 'hunc — cruribus' schol. Statii Theb. VI 848

VARIA LECTIO.

uerit *u γ2 y* insederit *Fλ′ (β′) Pph.* 'insita fuerit' *Porph.′ cons. schol. γ* 'ingenuerit fecerit' *Acr.* 36 nanq, *B* 37 neglextis *B* Neglectis *cett.′ ς′* Neclectis *y* [*Mellic.*] filix *DγBu E corr. φ2* (*vσar2*) filex *Fλ′* (*β′*) felix *Epr.* (*g r 1*) *Pph.′* *uu.* 38—40 *post u.* 24 *ponit Peerlk.* 38 preuertamur *γλ* praeuertamus *Pph.′ Peerlk. opp. Ac.* amorem *B* amice *u Ac.* amici *Fλ′y* 39 cecum *Eu* caecum, uitia *Horkelius* uitta *E* uicia *λ* hec *λ* 40 Delectat *E* polypus *DEγFλ Pph.′ cons. Ac.* polipus *Bu* hagnae *D γ B* (*ar*) hagne *Ac.* agnae *EFλ′u ς′ Pph.′ schol. Fran. glossar. Mai* igne *g* Hagnae *scribendum cum marmoribus* *uu.* 41 *sq. post u.* 48 *ponit Peerlk.* 41 amiti,a *D* amititia *Eu* 42 uirtus nomen *λ′u y* uirtus posuisset] uita imposuisset *Peerlk.* *uu.* 43—48 *post u.* 40 *ponit Peerlk.* 43 Ac *DEγB* (*σgr et Fran.*) At *Fλ′u corr.* (*va et β*) Ut *u pr.* nati *u y* amicis *B* 44 sit] sic *E pr.* uicium *λ* 45 petum *Eu* Paetum . . . Pullum *Peerlk. sed cf. Fest.:* 'antiqui . . . puerum quem quis amabat pullum eius dicebant' pater et] pat̄e *B* pullum p̄ male *λ* paruos *B* paruus *cett.′ ς′ Pph.′ Ac.* 46 Sicut *B* est] .e. *E* abortiuus *Ω′ ς′* 47 Sisyphus *DEγ Pf. Ac.* sisyfus *B Pph.* Sisiphus *Fλ′u* Varum *Doederlinus* distorsit *B* 48 Balbuttit *γ Pph. Porph.* balbutie *B* Balbutit *cett.′ Pf. Porf. Acr.* Scaurum *Doederlinus* Hillum *Rutgersius* Scaulum *Dacierus opp. Pph.′ Porph.′ Acr.* prauis *Ω′ ς′* paruis *y* [*Bruxell.* 9777 *Sorbon.* 1578 *alii*] *Peerlk.* fultu *B opp. Ac.*

parcius hic uiuit: frugi dicatur. ineptus
et iactantior hic paulo est: concinnus amicis
postulat ut uideatur. at est truculentior atque
plus aequo liber: simplex fortisque habeatur.
caldior est: acris inter numeretur. opinor,
haec res et iungit, iunctos et seruat amicos.
at nos uirtutes ipsas inuertimus atque
sincerum cupimus uas incrustare. probus quis
nobiscum uiuit, multum demissus homo; illi
tardo cognomen pingui damus. hic fugit omnis

TESTIMONIA.

54 sq. cf. ecb. captiui uu. 520 sq.: 'haec res conseruat iunctos et iungit amicos. at uos uirtutes ipsas inuertitis omnes' 54 Willelmus uita s. Thomae I 196 Gil.

VARIA LECTIO.

uu. 49—53 *post u.* 42 *ponit Peerlk.* 49 Partius *γ* uiuit? *y* [*omn. Bland.*] 50 est? *y* [*omn. Bland.*] 51 Postulat ut *Ω′ς′* postulo uti *Ios. Kleinius* at] ad *B* *uu.* 52—55 *om. B* 52 equo *λ* liber? *Peerlk.* 53 Cal*dior D* est? *Peerlk.* acris *DEγ* (*ar*)*y* [*Bamberg. Bern.* 542. *Bruxell.* 9777 *Gronou. Lips. Mellic. Montepess. Valentian.*] acres *Fλ′uς′* numeretur, opinor *Peerlk.*

54 Hec *E* iungat . . . seruet *T. Faber* *et* iungit *ψ* et] quoque *Willelmus* 56 Sincerim *ψ* Sincertū *D* 1 cupimus] fugimus *B* incurtare *DE*1*B y* [1 *Bland. cum aliis*] *Pph.′ Porph.′* (*in Luciliano loco Porph.*: 'incrustatus' *Porf.*: 'incurtatus' *exhibet*) incureare *r* incrustare *γFλ′u D uar. E* 2 (*β′vσag*) *Ac. Acr. uar.* 'Incrustare. (*corr. uidetur* Incurtare) minuere, lectum est et incrustare' *Acr.* incurtare *non est uox Latina* ꝑbus////quis *λ* 57 multum est *u y* multum et *conieci* illi *Ω′ς′ Pph.′ Acr.* ille *y* [*V Paris.* 8216 *cod. Sorb. ap. Valart.*] *Bentl.* ille est *Petrus Nannius sed cf. Cic. de orat.* II 43, 182: 'eaque omnia quae proborum, demissorum, non acrium, non pertinacium, non litigiosorum, non acerborum sunt, ualde beneuolentiam conciliant' 58 pingui *Ω′ς′* (*et omn. Bland.*) *Pph.′ Acr.* pinguis *y* pingui et *Heindorfius* pingui huic *uel* hui *coni. nescio quis*

damus] dom' *E pr. aut* 1 illi tardo cognomen pingui demus *Pph.′* ille; tardo ac cognomen *Bentl.* ille: tardo et cognomen *Hauptius* ille; tardo cognomen pingui damus *Keckius* ille: tardo cognomen, pingui damus *Dillenburgerus* 'id est sensus: naturam in uitium uertentes pro pingui tardum dicimus' *scholion ineptissimum Porph.′ nec meliora Acr.* hic] hoc *Ac.* omnis *Eγ*(*var*)*y* [*Bamberg. Bruxell.*

insidias nullique malo latus obdit apertum,
cum genus hoc inter uitae uersetur, ubi acris
inuidia atque uigent ubi crimina: pro bene sano
ac non incauto fictum astutumque uocamus.
simplicior quis et est, qualem me saepe libenter
optulerim tibi, Maecenas, ut forte legentem
aut tacitum impellat: 'quouis sermone molestus
communi sensu plane caret' inquimus. eheu,
quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!

TESTIMONIA.

66 'communi — inquimus' Eutychis ars II 12 p. 480 K. 67 cf. ecbasis captiui u. 515: 'quam temere in uosmet legem sancitis iniquam'

VARIA LECTIO.

9777 *Gronou. Lips. Mellic. Montepess. Paris.* 8219 *Valentian.*] omnes *cett.'ς'* 59 obdit] odit *λ pr. y opp. Pph.' Porph.' Ac.* apertum *D(v pr. ut uid.) y opp. Pph.'* 60 uersetur *Ω'ς'* uersemur *y* [*V*] *Bentl.* 'cum in genere huius uitae uersemur insidiosorum hominum' *Acr.* ubi] hubi *λ* acris] ac res *B* *u.* 61 *om. E pr. add. in marg. ead. m.* 61 inuidia atque] inuidiatq; *B* 62 At *D a. ras. y* fictūq; *u* uictū *E*1 63 Simplitior *Eγ* quis et est *Ω'ς'* (*et omn. Bland.*) si qui est *y* 'ORDOĒ· Et siquis est simplicior qualem me tibi s(a)epe libenter exhibui o M(a)ecenas hunc appellant molestum et stultum' *Acr.* *in procedosi uerba:* qualem — Maecenas *defuisse et ante* forte *extitisse* amicum *censet Hitzigius* libenter] libent̃ *E* legentẽ *v a. ras.* licenter *Praedicowius* libenti *Schneidewinus* 64 Optulerim *Dψ*1 *y* [*Barcin. Paris.* 8216 *Zulichem.*] Obtulerim *cett.'ς'* 'si quis est simplex, ut legentem aut cogitantem molestus interpellet, statim eum carere communi sensu dicimus' *Acr.* maecenas *BF(v)* męcęnas *γ* mecenas *DEλ'u ς'* ut *DEγBφ uar. ς'* aut *λ'u y Peerlk.* haut *ψ* haud *φ* haud *v uar.* 64 . . . 65 ut forte . . . impellat] aut forte . . . impellit? *Peerlk.* 65 inpellat *Eλ* (*v*) ĩpellat *g* impellat *cett. ς'* (*et omn. Bland.*) impediat *Bentl.* appellat *y* appellet *Lambinus* impeliat *conieci cf. uox* 'impelimentum' *coni. Charis.* V *p.* 294 *K.*: 'impedio legentem' *Diomed.* I *p.* 315 *K.*: 'impedio lectorem' molestus] modestus *Fλ' y* 'quouis sermone: 'molestus! c: s: p: c:' *distinxit ω* [*Mediolan.* 1477]; *nos interpunximus ut Doederlinus* 66 communi et *Peerlk. opp. Ac. Eutych.* plane] pia ne *B* heheu *u* 67 temere in] te merem *B* sanccim' *u* ĩquam *B* umquam *Ac.*

nam uitiis nemo sine nascitur; optimus ille est,
qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut aequm est,
cum mea compenset uitiis bona, pluribus hisce,
si modo plura mihi bona sunt, inclinet, amari
si uolet: hac lege in trutina ponetur eadem.
qui ne tuberibus propriis offendat amicum
postulat, ignoscet uerrucis illius: * aequm est,
peccatis ueniam poscentem reddere rursus
denique, quatenus excidi penitus uitium irae,
cetera item nequeunt stultis haerentia, cur non
ponderibus modulisque suis ratio utitur, ac res

TESTIMONIA.

68—69 'nam — urgetur' Hieronymus epist. 79. 133 Hildebertus moral. phil. 962 floril. Nostrad. 188 'uiciis — urgetur' Vincent. Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Paris. 8818ª et cf. Wernherus de Elmendorf. [Hauptii antiqu. Germ. ann. IIII p. 302] uu. 658—662 71—72 cf. tractatus de duce Ernesto [VII 239 H.]: 'amare si cupis me, hac lege in trutina poneris eadem' 74—75 'equum — rursus' Vincent. Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Nostrad. 188 'equum — reddere' florileg. Paris. 8818ª 78 cf. tractatus de duce Ernesto [VII 268 H.]: 'en ponderibus modulisque suis ratio utitur imperatoris'

VARIA LECTIO.

68 Na λ heu *Vincentius opp. Pph.' Ac.* uiciis λ obtimus *E* φ1 *aut pr.* 69 minime *B Pph. pr.* minimis *cett.'* ς' *Pf. Pph. corr. Hieronym. florileg. Paris. Vincent. Hildebert.* urgetur *Ω'* ς' *Pph.' florilegia* urguet *g y* equm *y* [*Sorbon.* 1578] equum *E λ* (*g et β*) aequum *cett.* ς est] *om. g opp. Pph.'* 70 cum] cur *B opp. Pph.'* conpenset *F u* (*r et β*) *Pph.* compenset *cett.'* ς *Pf.* uiciis *Dλ* uitris *B* 'sic ergo ex eo quod est bona per figuram syllepsi bonis adsumimus' *Porphyr.* 'amicus bonus debet conpensare mea uitia cum bonis et, si plura sunt bona, ad ea propensior fieri i. e. ea magis laudare' *Acr.* 'Ordo est. amicus dulcis ut iustum est esse cum uitiis meis multis compenset bona facta mea' *schol. F* hisce] hisse *y corr.* hisqce *B* 71 sunt] sint *l pr.* amari] amare *Doeringius opp. Pph.' Ac. Acr.* 72 lege] idē *B opp. Pph.'* ponetur] po~~tent~~ [ne] *E* 73 Quī ne[t] uberilꝫ *E* 74 ignoscet *DEγFς' Pph.' Bentl.* ĭgnosç& λ ignoscat *Bu* (*et β corr.*) *y* aequum *DγBFλ'u corr.* equum *Eu pr.* 75 poscentem] poscenti *florileg.* 8818ª *opp. Vincent. uu.* 76—80 *om. B* 76 quatinus *Fλ'y* quatenus *cett.* ς' *Pf.* catenus *Pph.* quater. *Ac.* pęnitus *D* uicium *Dλ* 77 Caetera *DγF* herentia *DEu* herencia λ 78 racio λ

ut quaeque est, ita suppliciis delicta coercet?
siquis eum *seruom, patinam qui tollere iussus
semessos piscis tepidumque ligurrierit ius,
in cruce suffigat, Labeone insanior inter
sanos dicatur. quanto hoc furiosius atque
maius peccatum est! paulum deliquit amicus
(quod nisi concedas, habeare insuauis): acerbus
odisti et fugis ut Rusonem debitor aeris,
qui nisi, cum tristes misero uenere kalendae,
mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras

TESTIMONIA.

81 Nonius p. 134 cf. ecbasis captiui u. 628: 'semesos pisces quos Indus liquerat hospes' 84 sq. cf. Hildebert. moral. phil. 973: 'nemo satis credit tantum delinquere, quantum permittas, adeo indulgent sibi latius omnes' 88 'nummos — amaros' gloss. Mai class. auct. VIII 578

VARIA LECTIO.

79 est] *om. E opp. Ac.* supplitiis *u* coercet *E γ F* (*v a*) cohercet *D λ′ u* (*β′ σ r*) (coheret *g*) 80 eum *Ω′ ς′ Ac.* enim *y Heimsoethius* seruum *Ω′ ς′* 81 Semessos *E y* [*Montepess.*] semeso *B* Semesos *cett.′ ς′* piscis *B* pisces *cett.′ ς′ Nonius* tepidum *Ω′ ς′ Nonius* trepidum *y* ligurrierit *DEγ pr. Fλ′ u ς* (*et β omn. Bland.*) ligurierit *Bγ corr.* (*v*) ligurrierat *Nonius* 82 labeonē *B* labeone *cett.′ ς′ Pph.′ Porph.′ cons. Acr.* Labieno *Bentl.* 83 Sanʒ *B* sanos dicatur . . . p: e:] insanos dicat: 'quanto . . . peccatum est!' *Peerlk. opp. Pph.′* hoc *D γ B F λ′ u ς* (*et Fran.*) *Ac. om. E y* [*β Bamberg. Bruxell.* 9777 *Gronou. Mellic. Montepess. Paris.* 8219 *Nostrad.* 184 *Vcorr. alii*] *uu.* 84*sq. om. B* amicus, quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus; *Doederlinus cons. Acr.*: 'paulum si peccauerit amicus, odisti eum. quod paulum peccatum nisi concesseris saeuus et acerbus uideare uel habeare (habeares *v* habueris *Fran.*)' 85 quod] quoi *Bentl. opp. Acr.* habere *E pr.* acerbum *Reisigius opp. Acr.* 86 rusonem *DEBF λ′ ς′* (*et scripta fere omnia Cruquii*) *Ac. Acr.* russonem *Pf.* drusonem *u y Porph.′* rosonem *γ* rossonem *Pph.* Rusones *inueniuntur apud Sallust. Iug.* 104, 3 *et in inscript. Rhen. Bramb.* 1230, 4. 1471, 1 'Octauius Druso acerbus fenerator fuisse traditur' *Porph.′* 87 qui] quid *B* cum] cŏn *ψ* cum tristes] cunct ristes *E* kalendae *D γ BF u ς′* kalende *g* calendę *E* 88 *unde* unde *D alterum* unde *om. y glossar. Mai sch. D Acronis cod. Paris.* 7985 habet unde *y* [*Montepess. superscr.* ł unū unū] *ω* aliunde *y* [*Regius*] extricta *B* amaras] amaros *glossarium Mai opp. schol. Γ*

porrecto iugulo historias captiuus ut audit.
commixit lectum potus mensaue catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
aut positum ante mea quia pullum in parte catini
sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit, aut si
prodiderit commissa fide sponsumue negarit?
quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
cum uentum ad uerum est: sensus moresque repugnant
atque ipsa utilitas, iusti prope mater et aequi.
cum prorepserunt primis animalia terris,
mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter
unguibus et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
pugnabant armis quae post fabricauerat usus,
donec uerba, quibus uoces sensusque notarent,
nominaque inuenere; dehinc absistere bello,

TESTIMONIA.

99—102 'cum — terris, mutum et pingue pecus nobis fabricauerat usus' ecbasis captiui uu. 114 sq.

VARIA LECTIO.

89 captiuus *Ω′ς′ Acr.* 90 comxti *B* Commixit *γ pr.* (*v a* ı *r et Fran.*) *y Acr.* Comminxit *cett.′* (*σ g et β*) *Ac.* 91 Euandri manibus tritum *Ω′ς′* Euandri tritum (Euandritum *mendose Pph.*) manibus *y* [*Bruxell.* 9777] *Pph.′* manibus] labris *Peerlk.* tortum *y* [*Regius*] *Bentl. opp. Ac.* deicit *E pr.* ꝑiecit *B* deiecit *D E corr. γ Fλ′u ς′ Pph.′ Acr.* deiecit ob hanc rem: *interpung. Peerlk.* *u.* 92 *omis. B* 92 mea] me *Fλ′* (*β′*) *Pph.′ opp. Acr.* 93 sustulit] Sustinuit *γ pr. opp. Pph.′ Acr.* hoc] hic *Peerlk. opp. Acr. sch. F:* 'ideo' iucundus *EBFλ′* (*v σ pr. a r et Fran.*) iocundus *Dγu* (*σ corr. g et β*) *forma scholiis usitata ut hic Acr. sch. F* 94 aut si] aų ∸ (= aui est) *B* *uu.* 95—100 *omis. B* 95 fide] fidei *ψ natum ex gloss. Γ:* 'fide] ꝑ fidei' *cf. Terent. Andr.* I 5, 61 96 *hinc noui sermonis initium in y* [*Bruxell.* 9777 *Lips. Regin.*] paria] pariaṭ *λ* patria *E a. ras.* 96—97 laborant cum uentum, *interpung. y* [*omn. Bland.*] *u.* 98 *omis. y* [*Montepess.* 1] *habent Ω′ς′ Pph.′ Porph.′* 98 equi *λ* *u.* 100 *omis. y* [*Mellic. pr.*] 100 atque] ꝗ *D* 101 ungibus *B* Inguib; ψ_1 dehin *B* 102 post] ṗ *E* faricauerat *E pr.* 104 absistere bello] abstinere belli; *E* desistere bello *Muretus*

oppida coeperunt munire et ponere leges,
nequis fur esset neu latro neu quis adulter.
nam fuit ante Helenam cunnus taeterrima belli
causa, sed ignotis perierunt mortibus illi,
quos uenerem incertam rapientis more ferarum
uiribus editior caedebat ut in grege taurus.
iura inuenta metu iniusti fateare necesse est,
tempora si fastosque uelis euoluere mundi.
nec natura potest iusto secernere iniqum,
diuidit ut bona diuersis, fugienda petendis;
nec uincet ratio hoc, tantumdem ut peccet idemque
qui teneros caules alieni fregerit horti
et qui nocturnus sacra *diuom legerit. adsit
regula, peccatis quae poenas inroget aequas,
ne scutica dignum horribili sectere flagello.

TESTIMONIA.

110 cf. ecb. captiui u. 350: 'uiribus editior, collecto tum grege maior' 117—118 'assit — equas' Vincentius Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Paris. 8818ª et Nostradam. 188

VARIA LECTIO.

105 cęperunt *u* ceper̃ *E* legem *γ pr.* 106 nequis] Neu quis *u y* neu quis] nequis *σ y* *u.* 107 *om. E*1 *opp. Pph.' Porph.'* 107 taet̃rima *Fy* teterrima *cett.'ς' Pf.* deterrima *g y Pph. Aldus* 109 rapientis *EB*(*vg*)*y* [*Bamberg.*] rapientes *cett.'ς'* 110 edicior *D* ędi-tior *γ* editor *B* cedebat *DEBλu* *uu.* 111—124 *omis. B* 111 inuenta] mta (·) uen ·) *φ* metu] mutu *E*1 necesse est *Ω'ς'* *u.* 112 *om. y* [*Barcin.*] *opp. Acr.* 113 iniqum *y* [*Regius*] iniquum *Ω'ς' Pph.'* 115 tantumdem *ψλ*(*g*) tãtumdem *u* tantundem *DEγφ* (*v σ a r et β*) *Pph.* tandundẽ *l* 116 caules *Ω'ς'* caulos *g* flores *Nic. Heinsius opp. etiam Porph.'* fregerit] infregerit *Nic. Heinsio auctore Bentl.* orti *Fλ'u* *u.* 117 *om. y* [*Fran. pr.*] 117 sacra diuum *Ω'ς'* diuum sacra *a y.* [*Argent.* III *Gronou. Paris.* 8219 *Zulichem.*, 5 *codd. Kirchneri*] *Pph.' cf. art. poet.* 114 atsit *E* adsit *cett,'ς* assit *σ* (*et Fran.*) absit *r*2 118 pęnas *D* penas *u* inroget *EF* (*a g et Fran.*) irroget *D λ'u* (*vσr et β*) *Vincent. florileg.* inrogat *γ* 119 Nec *u* (*σ a et β*) *y Pf. opp. Pph.* scutica *Ω'ς'* scutira *g* scythica (sci: *Pph.*) *Pph.'* horribile *E pr.* flagella *ψ pr.* 119—121 flagello, (nam, ut ferula caedas meritum maiora subire uerbera, non uereor) *Keckius* nam ut

nam, ut ferula caedas meritum maiora subire
uerbera, non uereor, cum dicas esse pares res
furta latrociniis et magnis parua mineris
falce recisurum simili te, si tibi regnum
permittant homines. si diues, qui sapiens est,
et sutor bonus et solus formosus et est rex:
cur optas quod habes? 'non nosti, quid pater' inquit
'Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam
nec soleas fecit, sutor tamen est sapiens'. qui?
'ut quamuis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
optumus est modulator; ut Alfenus uafer omni
abiecto instrumento artis clausaque taberna
sutor erat; sapiens operis sic optumus omnis

VARIA LECTIO.

ferula caedas meritum maiora subire uerbera? — non uereor, cum *Wachendorfius* 120 ut] ne *Ac.* færula φ cedas *DEu* 121 uereor] remoror *Apitzius* ueneror *Ieepius opp. Ac. Acr.* pares] *om. E* 122 latrocin' *E* 123 Facce *γ pr.* Facile *u pr.* recisurum simili te] recisurum & similia *Pph.'* recisum iri simul a *Peerlk.* simili] simili// ψ 124 Permit//tant λ 126 obta *E* non] nū *u y opp. Pph.'* quid *EBF λ' ς' Pph.'* quod *D*1 *γ u* inquit] in//quit λ·inquis *y opp. Pph.'* 127 Chrysippus *EBF λ'* Crisippus *D* Crysippus *γ* Crisippus *u* nunquam *E γ λ* numquam *cett. ς'* 128 quo *DE γ F λ' u ς' Ac.* qui *B u y*[1 *Bland. Lips.* I *cod. collegii Trinitatis ap. Bentl. Paris.* 8213 *superscr. Valentian.* 2] *Bentl.* q̊. m̊ *y* [*Paris.* 8216] *cf. uar. lect. epist.* I 16, 63 'quo] quomodo, hoc interrogatiue poeta' *Ac. Acr.* 'quo] qua ratione est sapiens sutor uolo ut dicas mihi' *sch. F* 129 ut] Et *u y* quamuis *DE λ' u* quam uis *γ BF* 130 Optumus *D γ F λ* (*l corr. r corr.*) *y*[*Regin.*1 *Vossianus* Obtum' *Gronou.*] Optimus *EB u ς'* alfenus *DE γ BF λ' Pph. Porph.* (alph: *Pf. Porf.*) *Acr.* alfien'*u* ['Alfinius Varus . . . 4 *codices Bland. in annotationibus'* (?)] omni] olim *u opp. Pph.'* 132 Sutor *Ω' ς' Pph.' Porph.'* ['ustrina, habet *V* et in ipso carmine subsequenti erasis characteribus, tonsor erat' *Cruq.*] Tonsor *y* [*V*] *Bentl.* 'Alfenus sutoris filius . . .' *Acr.* 'Alfenum (ad fenū *v*) Varum Cremonensem deridet qui abiecta ustrina (*lege* abiecto sutrino; tonstrina *legit Bentl. ex cod. Regiae Societatis natum ex* ~~abiecto~~ ustrino) quod (quam *Paris.* 7985) in municipio suo exercuerat, Romam uenit . . .' *Acr.* 'Alfenus nimium uafer Cremonensis fuit qui abiecto sutrino quod in municipio suo exercuerat. et clausa taberna · i · tuguriunculo suo Romam petiit . . .' *sch. F* optumus

est opifex solus, sic rex.' uellunt tibi barbam
lasciui pueri, quos tu nisi fuste coerces,
urgeris turba circum te stante miserque
rumperis et latras, magnorum maxime regum.
ne longum faciam, dum tu quadrante lauatum
rex ibis neque te quisquam stipator ineptum
praeter Crispinum sectabitur, et mihi dulces
ignoscent, si quid peccaro stultus, amici,
inque uicem illorum patiar delicta libenter,
priuatusque magis uiuam te rege beatus.

IIII

Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poetae
atque alii quorum comoedia prisca uirorum est,

TESTIMONIA.

136 sq. cf. ecb. captiui u. 130
I 4. 1 schol. Pers. 1, 123 cf. Acr. ad serm. I 10, 1: 'quod Lucilii

---

VARIA LECTIO.

y [*β a. ras.*] obtum' *y* [*Gronou.*] optimus *Ω′ ς Ac.* omnis] olim (omis) *u opp. Ac.* 133 solus sic rex *B* solus. sic rex *DEγFu* sic rex solus *λ y* uellunt] uellent *u* (*σ* 1) *y opp. Pph.′* 134 tu] *om. E* coerces *EBFγ p. ras.* coherces *D γ a. ras. λ′u ς′*

INDE A V. 135 *DEFICIT cod. B; Ω′ = DEγFλ′ (λl) u; ς′ = aut omn. codd. β′ (β Fran.) νσagr (l) aut ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. νσagr (l) aut ea pars e. q. s.*

135 Vrgeris *Ω′ ς′* Vrgueris *a g* 137 lauantum *λ a. ras.* 138 *post* ibis *comma ponit Doederlinus* 139 Preter *u* et *Ω′ς′* at *r* 1 *ut uid. y Maduigius* 140 peccaro *DEγFλ′u uar.* (*β′σar*) *y cons. Acr. interpr.* peccauero *cf. Cic. ad Att.* X 8, 5 peccabo *u* (*ν g*) *y* 142 Priuatus *DEγF ς′ Pph.′ Porph.′ Acr.* Priuatū *u*. Priuatim *λ′ y* uiuam *Ω′ς′ Acr.* uiuat *Pph.′* uiuet *Porph.′*

I 4. *In fine serm.* I 3: HAEC EGLOGA ORDINE SVO · ‖ SEQVITVR *deinde schol. serm.* I 6 *Porph.* DE VIIS POETARVM SECVTVS (PSECVTVS *E*) LVCILIVM *D marg. E y sine interuallo D* EGLOGA · V · DE VITIIS (VIC: *λ*) POETARVM SECVTVS (SEQVVTVS *u*) LVCILIVM *Fλu* EGLOGA QVARTA INCIPIT *a; inscriptione carent γ ς′* EGLOGA : V : *Pph. post finem schol. serm.* I 2 'Dicit ergo modo unde nata sit satira simul qualis esse debeat satira' *Acr.* 1 Que polis *E* aristhophanes *E* po&e *E* 2 comedia *Eu* uirorum *Epr. y* uirorum est *cett.′ς′*

siquis erat dignus describi, quod malus ac fur,
quod moechus foret aut sicarius aut alioqui
famosus, multa cum libertate notabant.
hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus
mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
emunctae naris, durus componere uersus.
nam fuit hoc uitiosus: in hora saepe ducentos,
ut magnum, uersus dictabat stans pede in uno.
cum flueret lutulentus, erat quod tollere uelles.
garrulus atque piger scribendi ferre laborem,
scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce,
Crispinus minimo me prouocat: 'accipe, si uis,
accipe iam tabulas; detur nobis locus, hora,
custodes; uideamus uter plus scribere possit.'
di bene fecerunt, inopis me quodque pusilli

TESTIMONIA.

uersus dampnasset in satura 'Eupolis atque Cratinus'' 7—8 'facetus, emunctae naris' Donatus ad Terent. Phorm. IIII 4, 1   9 sq. Gunzonis epist. ad Augienses [I 296^e Marten. et Dur.]   11 'cum flueret lutulentus' schol. γ ad serm. I 10, 50 'ego quantum ab illis tantum ab Horatio dissentio qui Lucilium fluere lutulentum et esse aliquid, quod tollere possis, putat . . . multum est tersior ac purus magis Horatius, et, non labor eius amore, praecipuus' Quintilian. X 1, 94   17 sq. schol. Γ (om. quodque — animi) ad serm. II 6, 58

VARIA LECTIO.

$$\Omega' = DE\gamma F\lambda'(\lambda l)u$$

3 ac *Ω′ ς′ Bentl.* aut *y*   4 moecus *F* mecus *λ* mecchus *u*

aut sic:] at si carius *E*   8 Emuncę *E* Emuncte *γ F*   duris *φ* conponere *E u* componere *cett.′ ς′*   9 uiciosus *λ*   scpe *E λ*   *u.* 11 *ante u.* 9 *ponit Peerlk. opp. Pph.′ Porph.′*   11 lutulentus. erat *DEγ F u Pph.′ cons. Quintilian.* lutulentus erat *λ* 'erat] deest tamen' *gloss. Γ u.* 11 *Keckius in parenthesi collocat et* garrulus atque piger *cum* dictabat *u.* 10 *coniungit*   12 Carrulus *E*ı   13 scribendi — moror] *in parenthesi collocat Botheus*   nam] iā *E opp. Pph.′*   14 minimo *Ω′ ς′ Pph.′ Porph.′ Acr.* mimo *σ pr. Nic. Heinsius* nummo *Bentl.* numero *Horkelius*   si *uis E*   15 Accipe iam *D pr. Eγ uar.* (*σ a g r*) *y* Accipiam *γ F λ′ u*(*β′ ν et omn. Bland.*) 'accipe si uis] accipiamus ait' *Pph.′ Porph.′*   detur *DE γ ς′* dentur *F λ′ u* (*ν r*) 16 uter] inter *E*   scribere] //scripere *λ*   17 Dii *u* (*β′ a g*) Di *cett.′* (*ν σ r*)

finxerunt animi, raro et perpauca loquentis;
at tu conclusas hirquinis follibus auras
usque laborantis, dum ferrum molliat ignis,
ut mauis, imitare. beatus Fannius ultro
delatis capsis et imagine, cum mea nemo
scripta legat uolgo recitare timentis ob hanc rem,
quod sunt quos genus hoc minime iuuat, utpote plures
culpari dignos. quemuis media elige turba,
aut ob auaritiam aut misera ambitione laborat.
hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum;
hunc capit argenti splendor; stupet Albius aere;

TESTIMONIA.

19—21 'at — imitare' schol. Pers. 5, 10

VARIA LECTIO.

18 raro] rara *y* raro et perpauca *Ω′ς′ schol. Γ serm.* II 6, 58 raro p̱ pauca *y* [*Gronou.*] ore et parua et pauca *Peerlk.* rari oris, pauca *Linkerus* raro ore et pauca *conicci* loquentis *Ω′ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) *schol. Γ sch. F* loquentes *y* loquentem *Lambinus* 19 c̄cludas *E opp. Pph.′ schol. Pers.* hirquinis *E y* [*Mellic.*] hyrquinis *r* 1 *y* [*Lips.* 1 *Valentian.* 1] hyrcinis *DγF* hircinis *cett.′ ς Ac.* 20 laborantis *DEγFλ′* (*vagr*) *y* [*Bamberg. Bruxell.* 9777 *Lips. corr. Mellic. Regin.* 1 *Vossianus*] laborantes *u* (*β′σ*) emolliat *Bentl. opp. schol. Pers.* 21 imitare] mitare *E* fannius *DEγFλ′ ς* (*et Fran.*) *Pph.′ Porph.′ Ac. Acr.* faunius *u* (*et β*) *Acr. alt. l. sch. D* 23 uolgo *EFλ′* (*v r*) *y* [*Lips. pr. Vossianus*] uulgo *Dγuς′* 24 nu [nime] iuuat *E* minimū *g* nimiū *D pr. opp. Acr.* utpute *E y*[*Lips.*] ut, puto, *Peerlk.* plures *Ω′ς′* pluris (*genet.*) *Keckius* iures *Horkelius* 25 quem uis *DγFλ′* (*v a et Fran.*) quemuis *E u* (*σg r et β*) *Ac.* elige *DEγ ς* (*et β, quartus Bland.*) erue *Fλ′u* (*et Fran.*) eripe *y* [3 *Bland.*] extrahe *ψ uar. y gloss. F;* 'producito' *Acr. in interpret.* arripe *Bentlei dubia suspicio* rape *Linkerus* erige *conicci u.* 26 *eicit Apitzius* 26 auariciam *λ* ob auaritia *y* [*Regin.*] ab auaritiam *y* [*Gronou. a. ras.* 1 *cod. Feae*] ab auaritia *y* [*Dessau.* II *Gronou. p. ras.*] *Ianus Douza pater* ob auaritiam *Ω′* ob auariciam *ς′* aliquo uitio *Peerlk.* misera *DE γ* (*vσagr*2 *et β*) miser *Fλ′u* (*r*1 *et Fran.*) *omis. ψ pr.; cf. Appulei. mag.* 75, p. 86, 15 *Kr.:* 'nec quicquam ei relictum est ex largiore fortuna praeter a m b i t i o n e m m i s e r a m et profundam gulam' 27 nuptiarum *γ a. ras.* amioribꝰ *E* 28 Albius] alter in *Peerlk. opp. Porph.′* argenti, splendorem (*uel* splendore) alius stupet aeris *Linkerus* aerę *E* aera *coni. nescio quis opp. Pph.′*

hic mutat merces surgente a sole ad eum quo
uespertina tepet regio; quin per mala praeceps
fertur uti puluis collectus turbine, nequid
summa deperdat metuens aut ampliet ut rem.
omnes hi metuunt uersus, odere poetas.
'faenum habet in cornu, longe fuge: dummodo risum
excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico,
et quodcumque semel chartis inleuerit, omnis
gestiet a furno redeuntis scire lacuque
et pueros et anus'. agedum, pauca accipe contra.
primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas,
excerpam numero: neque enim concludere uersum
dixeris esse satis; neque, siqui scribat uti nos
sermoni propiora, putes hunc esse poetam.

TESTIMONIA.

29 'hic — sole' schol. Pers. 5, 54   34 sq. florileg. Paris. 8069 et Nostrad.   'dummodo — amico' Acr. ad serm. I 4, 82 sqq.   39 'fierique tribuno] figurate per datiuum. ut supra: dederim quibus esse poetis (potis *v* poetas Fran.)' Acr. ad serm. I 6, 25

VARIA LECTIO.

29 motat *E*   merces *Ω′ ς′ schol. Pers.*   30 tepet *DEγ u uar. ς′* (*et v uar.*) *Acr. cf. Ouid. met.* I 63: 'uesper et occiduo quae litora sole tepescunt' petet *y* [*Lips.* 1] patet *Fλ′u*(*v*) *y sch. F* preces (p) *λ*   31 Feritur *E*   32 ampliet *DEγφu*(*σagr*) *Ac.* amplicet *ψλ′* (*β′v*)*y*   33 poetam *Bentl. opp. Ac.*   34 Fęnum *EF* (*l et Fran.*) Fenum *λ*(*g*) Foenum *Dγuς* (*et β*)   risum] risus *D pr. y*   35 Excuciat *E*   sibi] tibi *Rutgersius opp. florileg. Paris.* 8069 *Acr. ad u.* 82   non hic *DEγφ*2*ψ corr. ς′* (Noc hic *v*) *florileg. Nostrad. sch. v u.* 82 non non *Fλ′y florileg.* 8069   n̄ huic (quam) *u* non (*om.* hic) *y sch. γ u.* 82   parcet] pacc& *E pr.* parcit *y Acr. ad u.* 82 *florileg. Nostrad. opp. florileg.* 8069   *u.* 36 *omis. y* [*Paris.* 8219 *pr.*]   36 qđcunq *E*   inleuerit *γFλς′ Ac.* inlerit *E* illeuerit *Du*(*σl*)   omnis *DE*1 (*agr*) *y* omnes *Fλ′uE*2(*β′vσ*) *Pph.′*   37 Gestiget *D*   redeuntis *D pr. Eγ* (*agr*) *y Ac.* redeuntes *D corr. Fλ′u* (*β′vσ*) *Pph.′*   39 ergo *γ* poetas *Ω′ ς′ Ac.* poetis *y* [*Doruill.* I *superscr.*] *Acr. ad serm.* I 6, 25 *coni. Despauterius*   40 Excerpa *φ*   41 siqui *DEγψλ′* (*β′ar p. ras,*) sibi (*quis*) *φ* si quis *u* (*g*) siquis *σ r a. ras. ut uid.* is qui *v*2 *y* [*Gronou.*] hi siqui *v*   42 putas *E*(*σg*)*y schol. ψ opp. schol. Dφ Fran.*

ingenium cui sit, cui mens diuinior atque os
magna sonaturum, des nominis huius honorem.
idcirco quidam comoedia necne poema
esset quaesiuere, quod acer spiritus ac uis
nec uerbis nec rebus inest, nisi quod pede certo
differt sermoni, sermo merus. ‘at pater ardens
saeuit, quod meretrice nepos insanus amica
filius uxorem grandi cum dote recuset,
ebrius et, magnum quod dedecus, ambulet ante
noctem cum facibus’. numquid Pomponius istis
audiret leuiora, pater si uiueret? ergo
non satis est puris uersum perscribere uerbis,
quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem
quo personatus pacto pater. his, ego quae nunc,
olim quae scripsit Lucilius, eripias si
tempora certa modosque et quod prius ordine uerbum est
posterius facias, praeponens ultima primis:
non, ut si soluas ‘postquam Discordia taetra

TESTIMONIA.

43 sq. Prisc. XI 8, 34 et in marg. cod. B alt. man. VIIII 7, 37

VARIA LECTIO.

44 s^{o}naturum *γ* 45 Iccirco *E* (*σ*) *y* Idcirco *cett.*'*ς*' comedia *E u* necne] nec ne *D* numne *Reisigius* ne haec ne *Franckeus* 46 quesiuere *γ φ λ u* 47 quod] qui *Pph.*'*opp. Ac.* 49 Seuit *DEu* insanus *DEγ ψ* 2 (*ν σ a gr et omn. Bland.*) *Pph.*' insanit *Fλ*'*u γ uar.* (*β*') *natum ex u.* 27 50 grandi *DEγ F corr. u λ*'2 *ς*' grandem *Fpr. λ*' 51 ambulat *y Pph. opp. Ω*'*ς*' *Pf. Porph.*' *Acr.* 52 numquid *DFλ*'*uγ uar. ς*' *Pph.*' (nunq: *Pf.*) *Ac.* num qui *γ* (*r*) *y* [*Gronou.* 1] nūqui *E y* [*Lips.* 1 *Mellic.*] pomponius *EγFλ*' *Pph.*' *Porph.*' *Ac.* pomp^{o}nius *D* pompei' *u* 54 puris] pueris *Fpr. λ*' *opp. Acr.* uerbis] uerbū *F*1 *λ*'1 *opp. Acr.* 55 qui uis *DFu* quiuis *Eγλ*' *Pph.*' 56 *Quo D* 58 que] *om. γ* ordine] in ordine *ψ a. ras.* uer*bū ẽ y* [*Vossianus*] uerbum *DEγuς*' ñm *g* uersū *Fλ*' 59 p̄pones *E* prępo^{n}es *γ* 60 ut *EFλ*'*u D in ras. γ uar. ς*' *Ac. Acr.* et *D a. ras. ut uid. γ* (*r* 1) *y* si soluas *DEγFλ*'*uς*' *Ac.* sit soluas *λ* dissoluas *ψ corr. y sch. F in interpret.* taetra *DEγFλ*' tetra *u ς*' terra *g*

belli ferratos postis portasque refregit,'
inuenias etiam disiecti membra poetae.
hactenus haec: alias iustum sit necne poema,
nunc illud tantum quaeram, meritone tibi sit
suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
ambulat et Caprius, rauci male, cumque libellis,
magnus uterque timor latronibus; at bene siquis
et uiuat puris manibus, contemnat utrumque.
ut sis tu similis Caeli Byrrique latronum,
non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
quis manus insudet uolgi Hermogenisque Tigelli.
nec recito cuiquam nisi amicis, idque coactus,
non ubiuis coramue quibuslibet. in medio qui

VARIA LECTIO.

61 Bell$\overset{i}{a}$ *γ* postis *DEγ* (*a pr.*) *y* [*Lips. pr. Mellic.* 1 *ut uid.*] postes *Fλ'u ς'* *u.* 62 *post u.* 67 *ponit v pr.* 62 Inuenias *Ω' ς'* *Pf. schol. γ in textu* inuenies *Pph. Acr.* disiecti *Ω' ς'* discerpti *y* [1 *cod. Valarti*] *Pph.* (dęiscerpti *Pf.*) *quae lectio ex serm.* II 8, 86 *inrepsisse uideatur* menbra *E λ u* poete *γ φ* 63 hec *λ* necne *D λ'u* nec ne *EγF* 64 nunc] Nec *E* tantum] tamtū *u* tañ *E* queram *Eλu* meritone] merito$^{\cdot ne}$ *D* 65 sulcius *DEγ ς' Pph.' Acr.* sulgius *Fλ'y* uulgi' *u* 66 rauci] raucus *Matth. Bonfinis opp. Ω' ς'* (*et omn. Bland.*) *Pf. Acr.* *post uocem* libellis *interrogationis signum ponit Doederlinus* 67 at] ad *E* ac *l* (*et Fran.* 1) *y* 68 contemnat *γ* (*g*) contempnat *D corr. EFλ' ς'* condempnat *D a. ras.* contenpnat *u* 69 Vt *EγFλ'ς'Ac.* Ut, *sed* U *in ras. ut uid. D* Et *u y* 'pro si posuit' *Acr.* sis tu *Ω' ς' Pph.* tu sis *σ y Pf. schol. Paris.* 7985 cęli *Eγ Pph.' Porph.'* celi *g* (*et β*) caelii *Fλ'* (*σ a r et Fran.*) celii *Du*(*v*) birri *EγFλ'u ς Pph.' Acr.* byrri *D* (*β'r*) byrrius *Porph.* (birrhius *Porf.*) *et Acr.* (*v*) *in interpret.* buri *y* [*Berol.* 269] *sch. Paris.* 7985 70 sim *Ω' ς' Ac.* sum *y* [*Basil.* I *Berolin.* 269] *Pph.' Porph.'* capri *DEγψλ'* *φ corr. ς Pph.* caprii *u* (*et Fran.*) *Pf.* capre *φ pr.* sulci *DEγ u pr.* (*v σ a r*) *Pf.* sulcii *g* sulgii *Fλ'u corr.* (*et Fran.*) sul$\overset{c}{g}$i *y* [*β*] suti *Pph.* sulcius (sult: *Porph.*) *Porph.' in interpr.* 72 manus] mens *Machlyus* uolgi *E* (*r*) uulgi *D* uulgi *cett.' ς'* 73 Nec *DEγu ς'* Non *F λ'y* Nec recitem *y* [*quidam libri apud Lambinum*] *Bentl.* cuiquam] quicquam *y* [*cod. Magdalenensis*] *Bentl.* coactis *λ pr.* (*σ pr.*) 74 ubi uis *E ψ*

scripta foro recitent, sunt multi quique lauantes:
suaue locus uoci resonat conclusus. inanis
hoc iuuat, haut illud quaerentis, num sine sensu,
tempore num faciant alieno. 'laedere gaudes'
inquit, 'et hoc studio prauos facis'. unde petitum
hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum,
uixi cum quibus? absentem qui rodit amicum,
qui non defendit alio culpante, solutos
qui captat risus hominum famamque dicacis,
fingere qui non uisa potest, commissa tacere
qui nequit, hic niger est, hunc tu Romane caueto.

TESTIMONIA.

81—85 'absentem — caueto' Vincentius Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Nostrad. 81 'absentem — amicum' florileg. Paris. 8818ᵃ cf. Augustini ad fratres in eremo serm. 26 [VI p. 1279 ed. Ben.] = anthol. Lat. III 144: 'quisquis amat dictis absentum rodere uitam, hanc mensam indignam nouerit esse sui' 84 sq. florileg. Parisin. 8069 84 cf. Gerberti epist. 5: 'quoniam, ut ait poeta, nusquam tuta fides, et quia finguntur nec uisa, nec audita, uoluntatem nostram uobis non nisi scriptis aperimus, nec uestram aliter recipiemus' 85 'hic — caueto' schol. Pers. 1, 110 Seruius ad ecl. 5, 56 georg. I 320 Lactant. schol. Statii Theb. I 57 (sed om. cod. Monac.)

VARIA LECTIO.

75 quique] quisq *D pr.* 76 resonat] ^re^sonat *ψ* sonat *l* inanis *Eγ Fλ′ (ν 1 a g) y* [*Argent.* III *Fran. Gronou. Mellic. pr. Montepess. Vossian.*] inanes *D u ς Ac.* conclusus, inanis. *Doederlinus* 77 haut *Eγ pr.* (*et β*) haud *Dγ corr. Fλ′u* (*νσa et Fran. corr.*) aut *g* (*et Fran. pr.*) quaerentis *γ* (*a pr. g*) *y* [*Argent.* III *pr.*] q̃rent^e^is *y* [*Mellic.*] querentis *Ey* [*Lips.*] quaerentes *DF* (*ν σ a corr. l r et β*) querentes *λ u* (*et Fran.*) 78 ledere *Eλ u* gaudes *Ω′ς′ sch. Γ sch. F* gaudet *sch. Bamb. in interpret. comment. Cruqu.* (graui *Ac.*) 79 Inquit *D a. ras. γ* (*a et β corr.*) *y Ac. sch. F Bentl.* Inquid *E* Inquis *Fλ′u ς′* studium *Peerlk. opp. Pph.′ Ac.* prauos *y* [*Valentian.* 1 *codex in orthographicis haud spernendus*] *Pf.* prauus *Ω′ς′ Pph. Ac.* 80 *sq.* est — quibus] *om. φ* 1, *add. in marg. φ* 2 81 Dixi *u pr.* 81—85 quibus? 'absentem — caueto' *interloquentem inducit accusatorem poetae Keckius* 81 qui] q̃s *florileg. Paris.* 8818ᵃ 82 deffendit *D* sulutos *D pr.* sodales *Vincentius* 83 dicatis *Dλ pr.* 84 non uisa *DEγ Fλ′* (*β′ ν σ a r*) *sch. F florileg.* 8069 *cons. Gerbert.* n̄ uissa (ł uisa) *u* n̄ iussa *g* commissa *Peerlk.* taceri *E* 85 hic niger] hoc nichil *Vincentius opp. floril. Nostr.* romanȩ *ψ*

saepe tribus lectis uideas cenare quaternos,
e quibus unus auet quauis aspargere cunctos
praeter eum qui praebet aquam; post hunc quoque potus,
condita cum uerax aperit praecordia Liber.
hic tibi comis et urbanus liberque uidetur,
infesto nigris; ego si risi, quod ineptus
pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum,
liuidus et mordax uideor tibi? mentio siquae
de Capitolini furtis iniecta Petilli
te coram fuerit, defendas ut tuus est mos:
'me Capitolinus conuictore usus amicoque
a puero est, causaque mea permulta rogatus

TESTIMONIA.

90 cf. ecbasis captiui u. 715: 'comis et urbanus, animo pius, ore serenus' 92 'pastillos Rufillus holet' gloss. Mai class. auct. VIII 421

VARIA LECTIO.

86 Sepe *u* uideas *DEF u ς'* uideat *E* uidetis *λ'* uidea *g* cenare *Du(agr et Fran.)* caenare *γ F' (νσlr2 et β)* caenͣere *λ* canere *E* quaterṇͦs *u* 87 unus *DEγuς' Pph.'* imus *Fλ'y (νn. l.)* 'ultimus' *gloss. F* auet *DEγφλ'uψ corr. ς'Ac.* aut *Pph.'* nouet *ψ pr.*1 amet *y* [1 *Bland.* et 2 *codd. Valart.*] *Bentl.* quauis *Dγ F λ'u ς' Pf. Ac.* quamuis *E y[Bamberg.*1 1 *Bland. Mellic. Wolfenb.* III, *quidam codd. ueteres ap. Lambinum*] *Pph.* qͦuis *g* quaenis *Peerlk.* aspargere *E(ν) Pph. Porph.* aspergere *cett.'ς' Pf. Porf. Ac.* cunctos] cunctis, *Peerlk. opp. Pph.'* 88 Preter *Eλ'u* eum] *in ras. D ut uid.* prebet *D* aquam *Ω'ς' Pph.' Ac.* aqua *Muretus Octauium Panagathum secutus* ,ut aequum *Peerlk.* post] p' *F* ast *Peerlk.* 89 condita] Candida *y Reisigius opp. Ω'ς' Pph.' Porph.' Acr.* 90 comis et] cõmisc& *E* 91 ego] ergo *E* 92 Post illos *E* rufillus *Ως'* rͮefillus *l* rufinus *r y* gargonius *DEγ (νag et β)* gorgonius *Fλ'u (σr et Fran.)* yrcū *E* hircum *cett.' (νg)* hyrcum *ς'* 93 liuidus] Luuídus *Dpr.* mcio *λ*1 siquae *DEγ(a r)* sique *Pf. Ac.* siq; *g Pph.* siqua *Fλ'u (β'νσ)* 'pro siqua ut alibi [c. III 14, 19]: Spartacum siqua potuit uagantem fallere testa' *Acr.* 94 capitolini *γu Dp. ras. ψ corr. λ corr. (β'σag) Pph.' Porph.' Acr.* capitolinis *D a. ras. EFλ'(νr)* p&illa *E* 95 defendes *y* [*Doruill.* II *Zulichem.*] *Porph.' opp. sch. F* mos] nos *λ*1 96 me] Meo *E* 97 a puero] MP vero *E*

fecit, et incolumis laetor quod uiuit in urbe;
sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
fugerit'. hic nigrae sucus lolliginis, haec est
aerugo mera. quod uitium procul afore chartis
atque animo prius, ut siquid promittere de me
possum aliud uere, promitto. liberius si
dixero quid, si forte iocosius, hoc mihi iuris
cum uenia dabis: insueuit pater optumus hoc me
ut fugerem exemplis uitiorum quaeque notando.
cum me hortaretur, parce frugaliter atque
uiuerem uti contentus eo quod mi ipse parasset:
'nonne uides, Albi ut male uiuat filius, utque
Baius inops? magnum documentum, ne patriam rem

TESTIMONIA.

107 sq. Prisc. XVI 16

VARIA LECTIO.

98 incolumis *Fλ′u* (*β′a*) *Porph.′* incolomis *Eγ* (*νσgr*) *schol. F* incolimis *D* letor *u* 99 ammiror *E*(*β′g*) iuditium *Eγψ* 100 hic] *om. E* nigre *E* sucus *DEγFλ′ς′ Pph. Ac.* succus *u Pf.* hec *λ* 101 *post* mera *interrogationis signum ponit Doederlinus* uicium *Dλ* afore *DEFλ′ς′* (*et omn. Bland.*) *sch. F* a^b^fore *γ* affore *u*(*σ*) *Ac.* 102 atque] ex *Peerlk.* animo; prius *D* ut *Ω′ς′ Acr. sch. F* et *σ corr. y* [*Montepess. superscr.*] *Peerlk.* id, *Doederlinus* 103 aliud *DEγu*(*νσa et β in ras.*) quid *y* [*Fran.*] aliquid *Fλ′* (*gr*) *schol. F et Acr. in interpret.* illud *y* [*Dresd.* III] *Peerlk.* 104 michi *u* 105 insueuit *y schol. Bamb. opp. Pph.′ Ac.* (*et omn. Bland.*) optumus *y* [*Vossian.*] *Pf.* (obtimus *Pph.*) optime *E* optimus *cett.′ς′* me] mi *Lambinus opp. Pph.′ Acr.* (*et omn. Bland.*) 106 uiciorum *Dλ* quaeque] quēq. (at queq) *D* quę (q) quod *γ* quoq *E* 107 ortar&ur *E* 108 mi *DEu* (*β′σa*) mihi *γFλ′* (*νgr*) *Prisciani libri* parasset *D γ Fu λ̈ corr.* (*σagr et β*) *Priscianus* rass& *E* parar& *ν y* parassem *λ′* (*et Fran.*) 109 utque *DEγψuλ2* (*σal2r et Fran.*) ut̄q; *φ a. ras.* at quę *λ1* atque *νgl1 ut uid.* (*et β*) ut qui *y* [*cod. Galeanus*] *Bentl.* 110 Baius *DEγλ corr.* (*σ pr. ar et* 4 *Bland.*) Barus *Fλ′* (*β′σ corr. g*) *schol. F Bentl.* Barrus *u y* Balbus *ν* farris *uel* panis *malebat Bentl.* Panis *y* [*ms. Gesneri a* 1. *m.* (?)] *interrogationis signum ante* inops *ponit Doederlinus* BAIA T·F· QVINTA *inuenitur apud Mommsen. I. R. N.* 288. BAIA . . . *nr.* 5914 L·BAIVS RESTITVTVS *spec. ap. Kellermann. Vig.* 99[a] [2, 26]

perdere quis uelit'. a turpi meretricis amore
cum deterreret: 'Scetani dissimilis sis'.
ne sequerer moechas, concessa cum uenere uti
possem: 'deprensi non bella est fama Treboni'
aiebat. 'sapiens, uitatu quidque petitu
sit melius, causas reddet tibi; mi satis est, si
traditum ab antiquis morem seruare tuamque,
dum custodis eges, uitam famamque tueri
incolumem possum; simul ac durauerit aetas
membra animumque tuum, nabis sine cortice'. sic me
formabat puerum dictis, et siue iubebat,
ut facerem quid, 'habes auctorem, quo facias hoc',
unum ex iudicibus selectis obiciebat;
siue uetabat, 'an hoc inhonestum et inutile factum
necne sit addubites, flagret rumore malo cum

TESTIMONIA.

115—116 'sapiens — reddit' gloss. Mai class. auct. VIII 597

VARIA LECTIO.

111 qui λ a *Dγφ corr.* (*νσ corr. a l p. ras. r*) aut *EFλ'u* (*g*) at *λ corr.* (*σ pr.*) *om. β'* 112 deterreret *DEFλ'uγ uar.* (*β'νσag*) *schol. F* deterrerer *γ* (*r*) 'cum uellet me retinere' *schol. Γ* scetani *Ω'* (*β' uar. et* 3 *codd. Bland.*) *Ac.* setani *σ* sectani *g* (*et* 1 *Bland.*) Scantini *uel* Scatini *Goettlingius* 113 mȩchas *D* mechas *u* 114 depͥhensi *u* 115 quitq; *E* quidue *γ Pph.' Acr. in interpret. opp. glossar. Mai* 116 reddat (&) *ψ* reddit *γ glossar. Mai recte etiam Pph.' Porph.' Ac.* mi satis est si *E u* (*β'σ g*) mihi satis est si *F λ'* (*ν*) *Porph.'* mi satis etsi *D* sed mihi sat si *γ* (*a r corr.*) *y* sat mihi est si *r pr.* 119 Incolomem *DEγ* (*νσg*) Incolumem *u* (*alr et β*) Incolumen *Fλ* (*et Fran.*) possum *DγFλ'uς'* (*et omn. Bland.*) *Bentl.* possim *Eγ Lambinus* 120 Menbra *λ* 121 sine iubeat *E* 122 *INCIPIT cod. C*; *Ω' = omn. codd. DEγCFλ'* (*λl*) *u* 123 selectis *DγC* (*σ a g r a. ras. et β*) *Pph.'* electis *Fλ'u* (*ν r p. ras. et Fran.*) electi *E cf. Plin. n. h.* XXXIII 7 (2): 'decuriae quoque ipsae pluribus discretae nominibus fuere, tribunorum aeris et selectorum et iudicum' obitiebat *E* 124 uectabat *E* factum *DEγφu* (*β'σagr* (*et omn. Bland.*) factu *Cψλ'* (*ν*) 125 Necne *DCγ2* Nec ne *Eγ1 Fλ'u* at dubites *E* (*g*) an dubit& *C pr.* an dubites *C corr. y* addubites *cett.' ς'* 'i. dubites' *gloss. Γ* flagret *DEγCuς* fraglet *Fλ'* (*et β*)

hic atque ille?' auidos uicinum funus ut aegros
exanimat mortisque metu sibi parcere cogit,
sic teneros animos aliena obprobria saepe
absterrent uitiis. ex hoc ego sanus ab illis,
perniciem quaecumque ferunt, mediocribus et quis
ignoscas uitiis teneor; fortassis et istinc
largiter abstulerint longa aetas, liber amicus,
consilium proprium: neque enim, cum lectulus aut me
porticus excepit, desum mihi. 'rectius hoc est.
hoc faciens uiuam melius.' sic dulcis amicis
occurram. hoc quidam non belle: numquid ego illi
inprudens olim faciam simile?' haec ego mecum
compressis agito labris; ubi quid datur oti,
inludo chartis. hoc est mediocribus illis

TESTIMONIA.

128—129 'sic — uitiis' Vinc. Bell. spec. hist. 69 floril. Nostr. 188

VARIA LECTIO.

Ω' = DEγCFλ' (λl) u; ς' = omn. codd. β' (β Fran.) v σ a g r (l) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur; ς = omn. codd. v σ a g r (l) praeter e. q. s.

126 atque] itaꝗ *E* auidos *DEγCuλ* 2 *ς' Pph.' Acr.* uides *Fλ' u uar. y* egros *u* 128 an:] amicos *C* obprobria *DFλ'u ς' Porph.'* opprobria *γ* op[i]ppria *C* obꝑpa *E* sepe *λ* 129 Abstinerent *E* uiciis *D λ* 130 Perniciem *DEγCFλ corr. ς'* Perneciem *λ'ψ corr.* Pernitiem *u (r) Pph.'* quecūq; *φ* quęcunq; *EC* et] *in ras. D ut uid.* 131 Ignoscas *DEγCλ corr. u (β'σagr)* Ignoscat *Fλ' (v* 1) uiciis *Dλ* teneor] tentor *Desprezius* fortassis et] fortasse ſ; *C* 'Et istinc] In alio istis inuenitur. ut sit de mediocribus uitiis' *Ac. Acr.* istinc] istinc *y [Bamberg.]* 132 abstulerint *D pr. Eγ (v a r corr. et β* 1) *Acr.* abstulerit *D corr. CFλ'u (σ g r pr. et β* 2 *Fran.)* etas *λ* 133 cum] *om. D pr. aut* 1, *opp. Acr.* 135 [cis] amicus *u* 136 occurram] Hoc curam *γ pr.* numquid] non [d] qui *λ* Ñ qd *y [Fran.]* n̄c qd (= nunc quid) *C* nunqd *E* 137 Inprudens *E γ C F u (σ a)* Imprudens *D λ' ς' Ac.* faciam] *om. D* hec *Eφλ* hoc *g* 138 Compressis *D γ ς'* Conpressis *ECFu* Cu̇mpressis *λ* labris] libris *D* [d] quidatur *λ* qđ (= quod) datur *E pr. opp. Pph.'* oti *Cy* oci *σ* otii *γFλ'u (v r) Pph.'* ocii *DEγ (β' a g)* 139 Inludo *E γ C u pr. λ uar. (a g r) gloss. Γ* Illudo *D u corr. (σ et Fran.)* Includo *φ uar. y* Incumbo *F λ'u uar. (v a* 2 *uar.) Ac. Pf.* (incubo *Pph.*)

ex uitiis unum; cui si concedere nolis,
multa poetarum ueniat manus, auxilio quae
sit mihi (nam multo plures sumus) ac ueluti te
Iudaei cogemus in hanc concedere turbam.

V

Egressum magna me accepit Aricia Roma
hospitio modico; rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus: inde Forum Appi
differtum nautis cauponibus atque malignis.

TESTIMONIA.

141—143 cf. Ioannes Saresber. policr. III 13: 'ilico multa adulatorum ueniet manus, et ueluti te Iudaei cogent in suam concedere turbam' 141 cf. Senec. de uit. beat. c. 17: 'tota illa comicorum poetarum manus in me uenenatos sales suos effudit'

I 5. 1 Seruius uolgatus ad Verg. Aen. II 713 (deficiunt Thilonis codices)

VARIA LECTIO.

140 uiciis *D λ* nolis *Ω′ ς′* noles *Bentl.* 141 ueniat *DCF λ′u* (*β′ v a g r uar.*) ueniat ueniat *γ* uenit *E* ueniet *σ r Acr. Ioannes Saresber. Dan. Heinsius Bentl.* auxilio quae *D a. ras. γ C u* (*v σ a g r uar.*) auxilioque *EF λ′ D p. ras.* (*β′r*) auxilio que *Ac.* 142 nam] iã *E* ac] et *y Ioannes Saresber. opp. Acr.* 143 Iudei *D γ λ u* cogamus ω [*Mediolan.* 1512] *Bentl. opp. Acr. schol. F*

I 5. EGLOGA VI · *D Pph.* ODOEPORICOS (*om. σ*) ITER SVVM DESCRIBIT (DESCRIBIT ITER SVVM *E σ*) BRVNDISII (BRVNDV: *r* ET BRVNDI: *σ*) *E γ* (*σ a r*) *inscriptione carent β′ v g l* DESCRIBIT ITER SVVM A ROMA · BRVNDISIVM SEXTA EGLOGA (EGLOGA · VI · *φ*) *F λ* EGLOGA · VI · DESCRIBIT IT̄ SVV̄ A ROMA BRVNDISIVM *u* 1 Egressum]. gressū *C* accepit *E γ C* (*β′ a g r et* 1 *Bland.*) *Pph.′ Seru. uolg.* excepit *DF λ′u* (*v σ et* 3 *alii Cruquii*) *cf. Plaut. Amphitr.* I 1, 9 *sq.*: 'ita peregre huc aduenïens puplicitus ego hospitio accipiar' *Cic. ad Att.* II 16, 4: 'te in Arpinati uidebimus et hospitio agresti accipiemus' aritia *C* arithia *u* atroia *E* 2 Hospicio *D E λ′* rethor *λ′u* r&hor *E* heliodrus *E* elio dorus *C* 3 Gręco℞ *C y* Grecorum *cett.′ ς′ Ac.* longe *D E γ C λ corr.* (*σ a l 2 uar. r*) *Acr.* linguae *F λ′u D uar. γ uar.* (*v r uar. et Fran.* 3 *Bland.* lingue *g* lingę *β*) linguam *Paulyus cf. Vopiscus Aurelian. c.* 4, 2: 'matrem quidem eius Callicrates Tyrius, Graecorum longe doctissimus scriptor, sacerdotem templi solis, qui in uico eo in quo habitabant parentes . . . fuisse dicit' unde *E* (*l, superscr.* ꝉ inde) apii *u* appi *cett.′*

hoc iter ignaui diuisimus, altius ac nos
praecinctis unum: minus est grauis Appia tardis.
hic ego propter aquam, quod erat deterrima, uentri
indico bellum, cenantis haut animo aequo
expectans comites. iam nox inducere terris
umbras et caelo diffundere signa parabat;
tum pueri nautis, pueris conuicia nautae
ingerere: 'huc appelle'. 'trecentos inseris.' 'ohe!
iam satis est!' dum aes exigitur, dum mula ligatur,
tota abit hora. mali culices ranaeque palustres
auertunt somnos. absentem ut cantat amicam
multa prolutus uappa nauta atque uiator
certatim, tandem fessus dormire uiator
incipit, ac missae pastum retinacula mulae

TESTIMONIA.

5—6 'altius — unum' Seruius ad Aen. I 210 VIII 724 15—16 'absentem — uappa' gloss. Mai class. auct. VIII 614

VARIA LECTIO.

5 hoc] hinc *Botheus* iter] iħī *φ* dimisim' *u pr. aut* 1 diuissimus *l* alcius *E* 6 Precinctis *u* Precin^c^tis *λ* Pare cinctis *C* minus] nimis *σ y* apia *u* 7 deterrima *Ω′ς′ Porph.′* teterrima *y* [*Argent.* III *Pulmanni cod. H*] *Bentl. sed cf. Gell.* XVIIII 5, 5: 'in eo libro scriptum fūit deterrimam esse potu aquam e niue' uenti *E* 8 Indicio *E* cenantis *EC*(*a r* 1) *y* [*Paris.* 8213] cęnantis *D pr. γ* (*r* 2) *y* [*Bamberg.*] caenantes *D corr. F*(*v σ g* 2 *l et Fran.*) cenantes *λ u* (*g* 1 *et β*) cenantemque *Peerlk.* haut *E C* (*et Fran. pr.*) haud *cett.′ς* 9 Expectantes *φ a. ras.* Expectantans *u* Exspectans *σ a r* Expectas *g* Expectans *cett.′ ς′* expecto comitem *Peerlk.* 10 celo *λ* diffudere *γ pr.* (*a et Fran.*) 11 conuitia *ECF λ′ u* (*r et β*) conuictia *γ* conuicia *D ς* naute *EC* 12 hunc *γ λ* appelle *Eγ CF λ′ ς′ Pf.* apelle *D u* (*r*) *Pph.* applica *y* [*Barcin.*] *gloss. Γ pro interpretatione Apitzius uerba* huc appelle *non domino aut seruo cuidam, sed toti uiatorum turbae prope canalem nauigium propter noctem iam ingruentem enixius captanti tribuit* ohe *γ C u* ohae *cett.′ cf. Plaut. cas.* II 3, 32: 'ohe iam satis uxor est' *Martial.* IIII 89 (91) 1. 9: 'ohe iam satis est, ohe libelle' *sed cf. etiam s.* I 3, 7: 'io Bacchae!' 14 ora *Fλ* ra//nę *u* 15 Euertunt sonnos *u* ut cantat *E γ F λ′ u* (*β′ σ* 1 *a*) ut cantet *v pr. r pr.* cantat *D C φ* 2 (*g r corr.* cant& *v corr.*) *Pph.′ gloss. Mai* amicāį *C* amicum *glossarium Mai opp. etiam Pph.′* 16 uapa *C* *u.* 17 *om. y*

nauta piger saxo religat stertitque supinus.
iamque dies aderat, nil cum procedere lyntrem
sentimus; donec cerebrosus prosilit unus
ac mulae nautaeque caput lumbosque saligno
fuste dolat; quarta uix demum exponimur hora.
ora manusque tua lauimus, Feronia, lympha.
milia tum pransi tria repimus atque subimus
inpositum saxis late candentibus Anxur.
huc uenturus erat Maecenas optumus atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
legati, auersos soliti componere amicos.
hic oculis ego nigra meis collyria lippus
inlinere. interea Maecenas aduenit atque

TESTIMONIA.

20 cf. Sedulius op. pasch. IIII 113: 'iamque dies aderat nocturna maestior umbra' 23 'quarta — hora' carmen de figuris u. 179 p. 70 Halm. 24 Eutychis ars II 16 p. 484 K.

VARIA LECTIO.

[*Lips. pr. Paris.* 8216 *pr.*] 18 Incepit *C* misę *E* misse *Cγ* mulę pastum retinacula missę *u opp. Pph.' Acr.* 19 sertit *omisso* que *λ pr.* suppinus *φ* 20 adherat *F* cū nil *uy* lyntrem *γ* (*a corr.*) *y* lync rẽ *E* lintrem *cett.'ς'* 21 Sentin' *E* celebrosus *ψ pr.* 22 Emulæ *E* naute *E* 24 manus *omisso* que *λ* tuas *D Eutychis cod. Paris. opp. Pph.'* lauimur *Nic. Heinsius Bentl. opp. Pph.' et Eutych.* foeronia *γ*, *recte etiam Pph.' Porph.' Ac. Acr.; in titulis inuenitur* IVNO FERONIA limpha *D u* 25 Millia *γ* (*a*) Mili//a *E* Milia *cett.'ς'* repimus *DγCFλ'ς'* (*et codd. Bland.*) *Pph. Porph. Ac.* repin' *E* reppimus *u pr.* repsimus *u corr.* (*σ*) *y Pf. Porf.* 26 Impositum *D* (*β'σ a g l*) *Pf. Porf.* Inpositum *E γ C F λ u* (*σ r*) *Pph. Porph.* Impositū *ν* Impositis *a* 2 *uar. Ac.* saxis late *DEγFλ'uς' Pph.'* s: latę *C* late saxis *a g* (*et quidam Bland. cod.*) *y* saxū *a* 2 *uar.* anxur *DE γ C u ς' Pph.' Porph.' Acr.* anxyr *Fλ* anxir (u) *l Pph. alt. l.* 27 Hic *γ* (*l* 1 *et β corr.*) *opp. Pph.'* maecenas *DCy* [*Bamberg.*] mecaenas *γλ* (*et β*) maecaenas *F* mecenas *E u ς* optumus *y* [*Regin. a. ras. Vossianus*] optimus *Ω'ς' Ac.* *uu.* 28—31 *om. y* [*Paris.* 7976 *a* 1.*m.*]
28 Cocceus *E* magn' *E* 29 aduersos *E corr.* (*a*) *y* acuersos *E pr. opp. Ac.* conponere *F λ* (*ν et β*) 30 collyria *γ F* (*g et β*) colliri*g*ia *C* colliria *DEλ'u ς* 31 Inlinere *DECFλ* Inlinire *γ* (*ν* 1 *a g l r pr. et Fran.*) *Ac.* Illinere *u* (*σ et β*) maecenas *DC* (*ν*) mecęnas *γλ* (*et Fran.*) maecęnas *F* (*l*) mecenas *Eu ς* atuenit *E*

Cocceius Capitoque simul Fonteius, ad unguem
factus homo, Antoni non ut magis alter amicus.
Fundos Aufidio Lusco praetore libenter
linquimus, insani ridentes praemia scribae,
praetextam et latum clauom prunaeque uatillum.
in Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena praebente domum, Capitone culinam.
postera lux oritur multo gratissima: namque
Plotius et Varius Sinuessae Vergiliusque
occurrunt, animae qualis neque candidiores
terra tulit neque quis me sit deuinctior alter.

TESTIMONIA.

32—33 'ad — homo' Acr. ad art. poet. 294 Seruius ad georg. II 277 cf. Vincentius Bellouac. spec. hist. 69: 'homo factus ad unguem' 35 Prisc. II 2; 13 Alcuinus p. 2085 P. 'insani — scrib(a)e' Acr. ad serm. II 3, 43 36 Seruius ad Aen. XI 788 cf. gloss. Mai class. auct. VII 552: 'batillum turibulum' 575: 'pruna, carbones uiui' VIII 80: 'batum, uas uini; batillum, paruum batum. Horatius: latum clauum prunaeque batillum' gloss. Isidor. 1601 t. VII 492 Areu.: 'uascillum, paruum uas' 39 cf. ecbasis capt. u. 322: 'postera lux oritur, multo gratissima fertur' 40—42 'Plotius — tulit' Prisc. XVII 32 41—42 cf. uita s. Thomae Cantuarensis auctore Willelmo uol. I p. 182 G.: 'quali non candidiorem terra tulit, nec quo fuerit deuinctior alter'

VARIA LECTIO.

32 Cocceus *E* forceius *C* 33 antonii *D* (*et Fran.*) antino *C* antonio *u* 34 Lusco] Fusco ω lusco *Teuffelius* pretore *E* λ 35 ridentes] dentes *E* proemia *D* premia λ 36 Pretextam λ *u* clauom *C* clauum *cett.′* ς′ *Pph.′ Ac.* uatillum Ω′ ς′ (*et omn. Bland.*) *Pph. Seruii Regin.* 1674 batillum σ *corr. r y glossar. Mai* batilum *Seruii Paris.* 7929 'quod magni penderet indutum se esse lato clauo ac praetexta et de balneis publicis prunas sibi domum a mediastinis adferri (aff.: *Porf.*)' *Porph.′* clauum, et nigram quoque alutam *Peerlk.* bacillum ω *cf. Cic. de lege agr.* II 34, 93 37 //lassi *E* 39 Proxima γ (*a*) *y* [*Bamb. uar.*] Postera *cett.′* γ *uar.* ς′ nanque γ *EC* 40 Plocius *DC* λ uarius *DE* γ *C* (*v* σ *corr. a g r et Fran.*) *Seruius* uarus *F* λ′ *u* (σ *pr. et* β) sinuesse *E u* uergilius *D a. ras. E C* uirgilius *F* λ′*u D corr.* ς′ *Priscianus* 41 anime λ qualis *E* γ (*r*) *y* [*Lips. pr.*] quales *cett.′* ς′ nec *g Willelmus* 42 neque quis] nequis *C* sit] fit *C* deuincior γ *u*

o qui conplexus et gaudia quanta fuerunt!
nil ego contulerim iucundo sanus amico.
proxuma Campano ponti quae uillula, tectum
praebuit, et parochi quae debent ligna salemque.
hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.
lusum it Maecenas, dormitum ego Vergiliusque:
namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
hinc nos Coccei recipit plenissima uilla,
quae super est Caudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurrae pugnam Messique Cicirri
Musa, uelim memores, et quo patre natus uterque
contulerit litis. Messi clarum genus Osci;
Sarmenti domina extat: ab his maioribus orti
ad pugnam uenere. prior Sarmentus 'equi te
esse feri similem dico.' ridemus, et ipse

TESTIMONIA.

43 ecbasis captiui 776 44 ecbasis capt. 991 46 'parochi — salemque' Prob. de nomine p. 209 K. 47 Seruius ad georg. I 273

VARIA LECTIO.

43 conplexus *C φ λ* (*σ et β*) complexus *cett.'ς* 44 contulerim] praetulerim *C y ecb. capt. opp. Pph.' Ac. Acr.* iucundo *DECF* (*ν σ r*) iucumdo *λ* iocundo *γ u ς' Pph.'* 45 Proxuma *Fλ'* Proxima *cett.ς' Pph.'* quae] q; *E* tetum (c) *λ* teeum (t) *ψ* 46 Prebuit *u* parrochi *E Ac. Acr.* quae *DEγCFu ς' Probus* que *λ* (q̄ *l*) qui *g y Pph.'* ligna] lingua *E* (*l* 1) *sed cf. Cic. ad Att.* V 16, 3 47 mule *g* mulae *y opp. Seruius* ditellas *C* 48 it] ut *E* maecenas *D C φ* (*ν r*) mecęnas *γ* maecęnas *ψ* (*l*) mecenas *E λ u ς'* uergilius *C* uirgilius *cett.' ς'* 49 Nanque *γ C* lippus *E* 51 super] semp *C* Caudi cauponas] cauponas claudii *u* caudi *D* (*g r*) *y Pf. Porph.' Ac. Acr.* claudi *E γ C ς'* (*et omn. codd. Cr.*) *Pph.* claudii *F λ'u* nun. (c) *φ* 52 scurre *γ* messiiq; *E a. ras. Pph.* (*non Pf.*) cicerri *DFλ'u* (*g et β* 2) *Pf.* cicerrei *y* [*β* 1] cicirri *C* (*ν σ a r et Fran.*) *Pph. Porph.* cicirci *γ* cirei *E* cicirrius (cicerrius *Porf.*) *Porph. in interpr. cf.* CICEREIVS *C. I. L.* I 565 53 patre] pat *C* 54 litis *D pr. E γ C* (*a* 1 *r*) *y* [*Lips. pr.*] lites *cett.'ς'* 55 Sarmenti (Serm: *Pph.*) domina exstat . . . Messi clarum genus Osci (orti *Pph.*) *hoc ordine Pph.' Porph.'* exstat *Fph. opp. Ω'ς' Pf.* 56 uenire *E* (*g*) sarmentis *E* (*g*) sarmentius *Porph.' opp. Acr. ad u.* 63 57 ferri *E* redem' *E pr.*

Messius 'accipio', caput et mouet. 'o tua cornu
ni foret execto frons' inquit, 'quid faceres, cum
sic mutilus miniteris?' at illi foeda cicatrix
saetosam laeui frontem turpauerat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus,
pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
nil illi larua aut tragicis opus esse coturnis.
multa Cicirrus ad haec: donasset iamne catenam
ex uoto Laribus, quaerebat; scriba quod esset,
nilo deterius dominae ius esse; rogabat
denique cur unquam fugisset, cui satis una
farris libra foret, gracili sic tamque pusillo.

TESTIMONIA.

59—60 'quid — minitaris' gloss. Mai class. auct. VIII 341

VARIA LECTIO.

58 Missus *E* Mesius *C* (*r*) *opp. inscriptiones* capud *upr.* tua] tibi *Peerlk.* 59—61 'o si non esses mutilatus praesecto cornu de sinistra parte frontis, quid faceres (facer& *v*), quomodo minitaris ut taurus?' *Acr.* 59 Si *upr.* execto *ECFλ'* (*et Fran.*) exsecto *Dγuς* inq(i)d *C* 60 miniteris *DEγ* (*σ et β*) minitaris *CFλ'u* (*vagr et Fran.*) *glossar. Mai* foeda *DEγς* faeda *Cu* (*β'σ*) feda *Fλ'* 61 Saetosam *Dγ CFu* Saetossam *λ* Setosã *Eς'* Sec: *g* lęui *γ* (*σ*) leui *ECFλ'uD uar. ς' Pph.' Linkerus* lęti *D* 'leui oris frontem pro leuam partem ponit in fronte' *Porph.'* 'in leua parte frontis habuit cicatricem' *gloss. Γ* oris] orbe *Horkelius* ora *Apitzius* 62 Canpanũ *u* immorbum *λ* fatiem *u* iocatus] locatus *C* 63 saltrat *E* cyclopa *Fλ'* (*g*) *Ac. Acr.* ciclopa *DEγuς'* cillo pa *C* cidopo *E* rogarat *C* *uu.* 64—67 *omis. y* [*Paris.* 7976 *a* 1. *m.*] 64 larua] barba *D a. ras. φ uar.* (*v* 1 *r*) *cf. Acr.*: 'quia demissa erat (erat dem: *v Bamb.*) barba' aut] ãt *C* cuturnis *D pr.* coturnis *cett.' ς'* 65 cicerrus *DFλ'u* (*v* 2 *g et Fran.*) cicirrus *EγC* (*v* 1 *σ a r et β*) hec *λ'* 66 querebat *λ*

67 Nilo deterius *v y* Nihilo deterius *DEγCFλ'* (*ar pr. et Fran. Bland.* 4.) *Pph.' Ac.* Nichilo deterius *u* (*β'*) Nullo deterius *v* 2 *uar. σr corr. y* Deterius nihilo *l* 2 (nich: *g*) *y* dominae ius] domicevis *E* dominus *Pph.* dominũ uis *Pf.* domini *γC* (*v a r*) *y fort. rectius, cons. Porph.'*: 'id est: nullum praeiudicium dominum passum, quod illum decuria scribarum sibi comparasset' dominae *cett.'* (*β'σ*) *gloss. Γ* dñe *g* 68 unquam *Eγ* (*a*) nũc quã *g* umquam *cett,' ς'* (*et omn. codd. Cruquii*) satis] sanis *λ* 1

prorsus iucunde cenam producimus illam.
tendimus hinc recta Beneuentum, ubi sedulus hospes
paene macros arsit dum turdos uersat in igni:
nam uaga per ueterem dilapso flamma culinam
Volcano summum properabat lambere tectum.
conuiuas auidos cenam seruosque timentis
tum rapere atque omnis restinguere uelle uideres.
incipit ex illo montis Apulia notos
ostentare mihi, quos torret Atabulus et quos
nunquam erepsemus, nisi nos uicina Triuici
uilla recepisset lacrimoso non sine fumo,

TESTIMONIA.

70 cf. ecb. capt. 1206: 'prorsus iucundam noctem produximus istam' 72 schol. Pers. 6, 24 78 cf. Gellius II 22, 25: 'ut est Horatianus quoque ille Atabulus' 80 cf. Ouid. met. X 6: 'fax . . . lacrimoso stridula fumo' Auson. epist. 4, 7: 'et tinguit piceo lacrimosa colonica fumo'

VARIA LECTIO.

70 iucunde *γCFλ'(v a r)* iocunde *β'σ* iucundę *E* iocundę *u* iocundã *D* iucundã *g ecb. capt.* cenam *EC(β'ag)* caenam *DγFλ'uς* producimus *Ω'(β'vσ corr. a r)* pducimus *g y* produximus *σ pr. y ecb. capt.* illam] istam *ecb. capt.* 71 recta Beneuentum] beneuentũ recte *u* recta *EγC (v 1 σ a g)* recte *DFλ'u (β'v 2 r) y* setulus *λpr.* 72 Pene *EFλu (β'a g)* Paene *DγC (vσ et omnes codd. Cr.)* Poene *l r* arsit macros *y Lambinus opp. Pph.' schol. Pers.* turdos dum ω [*Mediol.* 1477] *opp. Pph.' schol. Pers.* tardos *φ 1* turbos *E* in igni *DEγCφλ'u (v a g r)* in igne *ψ (β'σ) schol. Pers.* insignis *Pph.'* 73 dilapso *DEγu (vσ a r et Fran.*; dal: *β 1)* delapso *CFλ'(g et β 2)* Volcano *ECFλ' y* [*Lips. Regin.* 1 *Vossian.*] Vulcano *Dγuς'* 75 cenam'*σ a g (et Fran.) y* caenam *Ω' (v r et β)* timentis *EγC (a r) y* [*Lips. Mellic. Regin.* 1] timentes *DFλ'uς'* 76 Tunc *vy* omnis *DEγ C (σ a r) y* [*Bamberg. Gronou. Lips. Mellic. Valentian. Vossian.*] omnes *Fλ'uς'* restringuere *Cy* uideres] uideri *E* 77 I incipit *u* montis *D pr. γ C(a g) y* [*Bamberg. pr.*] montes *EFλ'u D corr. ς' Pph.'* appulia *D opp. Pph.'* mihi Daunia *Heimsoethius opp. Pph.' schol. Bamb.* 78 Osten*tare* *φ* mihi,], granis *Heimsoethius opp. Pph.' Acr.* torret] terret *EγCy opp. Pph.' Porph.' Ac.* at//abulus *ψ opp. Pph.' Ac. Gellius* 79 Nunquam *EγC* Numquam *cett.'ς'* uicina] auicina *C opp. Pph.'* triuici *D corr. CFλ'uς' Pph.' Acr.* triciui *D 1 aut pr. E γ Ac.* 80 Valla *E* lacrimo *E*

udos cum foliis ramos urente camino.
hic ego mendacem stultissimus usque puellam
ad mediam noctem expecto; somnus tamen aufert
intentum ueneri, tum inmundo somnia uisu
nocturnam uestem maculant uentremque supinum.
quattuor hinc rapimur uiginti et milia raedis,
mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est,
signis perfacilest: uenit uilissima rerum
hic aqua, sed panis longe pulcherrimus, ultra
callidus ut soleat umeris portare uiator;
nam Canusi lapidosus, aquae non ditior urna
qui locus a forti Diomede est conditus olim.
flentibus hinc Varius discedit maestus amicis.

TESTIMONIA.

87 cf. ecbasis capt. 793: 'potio talis adest, quae uersu dicere non est' 93 cf. ecbasis capt. 506: 'flentibus hić paucis discedit moestus amicis'

VARIA LECTIO.

81 rammos *C opp, Acr.* 83 noctẽ mediã *D* 84 Intantum φ inmundo *DEγFu* ς′ *Pph.* īmundo *C Pf.* inmōdo λ 85 Nocturna *C* uentre λ′ sopinū *C* suppinum φ 86 Quattuor *EγCFu*(*val*) Quatuor *Dλ*ς′ raedis *γCFλ′*(*r*) redis *Eu*ς′ rhędis *D* 87 opidulo *DC* 88 pfacil̃ *y* [*Gronou.*] pfacele ẽ *E* perfacile *u* perfacile est *cett.′* ς′ *Pph.′* uillissima *u* 89 panis] *om. u pr.* 90 Ca~~l~~lidus *u* umeris *D Pph.′* umbris *C* humeris *cett.′* ς′ 91 labidosus *D pr.* aquae] atq; *E* sed (aquae) *u opp. Pph.′* dicior *Dλ*(*vgr*) dulcior *y* [β2 *uar. et alii*] *Pph.′* ditior *cett.* (β′σ*al*) ditius *Peerlk.* urna] una *Apitzius opp. Pph.′* *u.* 92 *uncis inclusit Bentl.; Peerlk. uersui* 88 *iungit sic:* 'signis perfacile est: locus a forti Diomede conditus est olim; uenit . . . aqua' *uersus* 92 *non memoratur a Pph.′ Porph.′ Ac. Acr.; gloss. Γ exhibet:* 'locus] Canusium' *cf. praeterea Acr. ad serm.* I 10, 30: 'Canusini enim cum sint Latinae gentis et a Diomede Gr(a)ecitatis partem trahant . . .' 93 hinc] hic *u*(*vg*) *y Bentl.* hin *l pr. y* hinc *cett.* (β′σ*ar*) *Pph.′ cf. Plaut. cist.* I 2, 13: 'hinc flens abiit' uarius *DEγC* (β′*vagr a. ras.*) *Pph.* (uarijs *Pf.*) uarus *Fλ′u* (σ *r p. ras. et* β *corr.*) discedit *EγCFλ′u*ς′ *Pf. ecb. capt.* (desc: *Pph.*) discessit *D* (σ) mestus *DECu* męaestus λ

inde Rubos fessi peruenimus, utpote longum
carpentes iter et factum corruptius imbri.
postera tempestas melior, uia peior adusque
Bari moenia piscosi; dein Gnatia Lymphis
iratis extructa dedit risusque iocosque,
dum flamma sine tura liquescere limine sacro
persuadere cupit. credat Iudaeus Apella,
non ego: namque deos didici securum agere aeuom,
nec, siquid miri faciat natura, deos id
tristis ex alto caeli demittere tecto.
Brundisium longae finis chartaeque uiaequest.

TESTIMONIA.

94 'inde — peruenimus' Seruius ad georg. I 266 101 'namque — aeuum' Acr. ad serm. II 6, 65

VARIA LECTIO.

u. 94 *omis.* *E*1 *opp.* *Ac.* *Acr.* utpute *C* 95 imbri] imbre *C* (*ν*2 *uar.*) ymbri *ν σ* 96 tempesta *E* peiora tusq *γ* atusq; *E* (at ad)

97 Bari *DγCFλ'ς' Ac.* Barri *E* (*σr et β*2) Barri *u* maenia *D Cu* p//scosi *D* dein *DEγC* (*β'νσa*) dehinc *Fλ'u* (*g*) *Pph.'* deinde *r* hinc *Peerlk.* gnatia *D corr.* *EγC* (*ν uar. σar et β*) *Pph.* gratia *D pr.* *Fλ'u* (*β'ν* grã *g et Fran.*) *Pf.* Egnatia *ω* *Peerlk.* lymphis *DEγF* (*νagr*) *Pph.' Ac.* limphis *Cλ'u* (*β'σ*) nimphis *y* [*Bamberg. Montepess. uar.*] Nymphis *Peerlk.* 98 extructa *DECFuς' Pf.* exstructa *γλ* (*σ*) *Pph.'* risus] rurs' *E opp.* *Pph.' Acr.* iocos] locos *C* 99 thura *D* lumine *E pr.* *y* flumine *C* (*g*) flamine *r* limne *Pph.'* (*t limine*) 'limine] in templo' *gloss.* *Γ* 100 credat *DEγFλ'uς' Pph.'* credet *C* (*g*) credas *Peerlk.* iudeus *DEλu* apellaį *λ opp.* *Pph.' Ac. Acr.*

u. 101 *del. Gruppeus opp.* *Pph.' Porph.' schol.* *γ* 101 nanq *γC* aeuom *C* aeuum *cett.' ς'* (eun̄ *g*) *Pph.'* *u.* 102 *om.* *ν pr.*

102 miris *D a. ras.* faciat] faciaesi *λ* (facias *l*) deos] deo *E om.* *Pph.'* 103 Tristis *DEγC* (*ag*) *y* [*Bruxell.* 9777 *Gronou. Mellic.*] Tristes *Fλ'uς' Pph.'* celi *λ'u* demittere *γCFλ'u*2 (*ag et β*) *Pph.'* dimittere *DEu*1 (*νσr et Fran.*) 104 Brundisū *E* Brundisium *cett.' Acr.* Brundesium *Pph.' Porph.'* longe *EC Pph.'* cartę *E* carthę *u* uiequest *Pph.* uiaeque (uieq *g*), *om.* est, *u*1 (*g*) *y Bentl.* uiaeque est *cett.' ς' Pf.* *in extremo sermone 5 legitur in Porph.':* '~~EGLOGA III~~ (*om. Porf.*) huius eglogae ordo post secundam eglogam primi libri ordinatus est'

VI

non quia, Maecenas, Lydorum quicquid Etruscos
incoluit finis, nemo generosior est te,
nec, quod *auos tibi maternus fuit atque paternus,
olim qui magnis legionibus imperitarint,
ut plerique solent, naso suspendis adunco
ignotos aut me libertino patre natum.
cum referre negas quali sit quisque parente
natus, dum ingenuus, persuades hoc tibi uere,
ante potestatem Tulli atque ignobile regnum

TESTIMONIA.

I 6. 5 ‘naso — adunco’ schol. Pers. 1, 40

VARIA LECTIO.

I 6. AD MECENATEM DE VITA SVA *Eγ* (*σ a r et Fran.*) EGLOGA (EGLOCA · *λ*) VII · *DFλu inscriptione carent C* (*v g l et β*) *totus sermo post* I 3 *legitur in Porph.′* HAEC EGLOGA ORDINE SVO · SEQVITVR *Porph.* 1 mȩcenas *D C* (*v r*) mȩcaenas *F λ′* mecenas *Eγuς′* lidorum *Cλu* (*σ*) *Pph.′* lydorum *cett. ς′ Pph.′ alt. l. Ac.* quidquid *C* (*g*) *Pph.* qđvicqd *E* quicquid *cett.′ ς′ Pf.* etrhuscos *u* 2 finis *DEγ pr. C* (*a g r*) *y* [*Lips. pr. Mellic.*] *Pph.′* fines *Fλ′u D corr. ς′ Pph.′ alt. l. Acr.* generosius *E opp. Acr.* *u.* 3 *post u.* 4 *legitur in y* [*Mellic.*] 3 Ne *Ey* auus *Ω′ς′ Ac. Acr.* 4 legionibus *Ω′ς′* regionibus *y; imitatus est Apollinaris Sidon. carm.* II 204: ‘innumerabilibus legionibus imperitabant’ imperitarint *DγC* (*σ a r*) inperitarint *E* imperitarent *Fu* (*β′v l r uar.*) inperitarent *λy* imperitaret *g* imperitarunt *y* 5 Vt *DγCφuλ p. ras. ς′* Aut *Eλ′ψ2* (*v uar.*) Aut *ψ* adunco] acuto *y* [*codex collegii Trinitatis*] *ω schol. Pers.* 6 Ignatos *E* ut *Dφ corr.* (*σ corr. et β pr. Fran. p. ras.*) aut *γFλ′u* (*σ pr. a r et β corr. Fran. a. ras.*) at ut *E* aut ut *C* (*g*) et ut *v* natus *D1 C* (*r1*) natos *γE* (*v2 uar. a g*) natum *Fλ′u D2 γ uar.* (*β′vσ*) 7 Dū *u pr. y* næegas *D pr.* qualis *Eγ pr. y* 8 ,persuades hoc tibi, uere *sic interpung. Doederlinus opp. Acr.* ‘persuades hoc tibi recte’ *Acr. ad u.* 14 ‘Recte hoc tibi persuades, o M(a)ecenas, quod ante imperium Tulli qui unus ex septem regibus seruili tamen genere fuerat, alii multi ignobiles sed uiri boni et uitae optimae extiterunt. Sensus hic est: Recte hoc sentis, non nobilitatem magni pendis sed uirtutem’ *Acr.* 9 tullii *u* (*g*) tulli *cett.′ς′ Pph.′ Porph.′ Acr.* ignobile regnum] ignobili regnum *Pph.* ignobilis regni *Pf.* ignobilis Anci *Peerlk.*

multos saepe uiros nullis maioribus ortos
et uixisse probos, amplis et honoribus auctos;
contra Laeuinum, Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
non unquam pretio pluris licuisse, notante
iudice quo nosti populo, qui stultus honores
saepe dat indignis et famae seruit ineptus,
qui stupet in titulis et imaginibus. quid oportet
nos facere a uolgo longe longeque remotos?
namque esto, populus Laeuino mallet honorem
quam Decio mandare nouo, censorque moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
uel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.

TESTIMONIA.

11 cf. Prudent. c. Symmach. I 595: 'honoribus aucti' et ecbasis capt. 1151: 'litterulis doctus, multis et honoribus auctus' 15—16 'populus quoque (si florileg.) stultus — indignis' Vincent. Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Nostrad. 188

VARIA LECTIO.

10 Multo *EC opp. Pph.'* sepe *Eγλ* crede *Peerlk. opp. Pph.'* nulli *C opp. Pph.'* 11 amplis] multis *ν*, *sed* ⸗ amplis *superscr. a* 2. *m. y ecb. capt.*, *at cf. Sallust. Iug.* 25, 4: 'amplis honoribus usi' 12 leuinum *DEγλ'u* 13 pulsus regno *C* (*g*) *y* fugit *DγCFλ'uς'* (*et* 4 *Bland.*) fuit *EF corr. λ' corr.* (*σ* 2 *r uar. et β uar.*) *cf. Vergili Maecenas* I 24: 'quae bene praecinctos postmodo pulsa fugit' *Ouid. met.* VII 290: 'pulsa fugit macies' *Lactant. diuin. instit.* I 13: 'fugit igitur expulsus' regno pulsus fugit] fugit pulsus regno *Peerlk.* 14 Non unq *E* Non umquam *γFλ'uD corr. ς'* Nonnumquam *D a. ras.* (*g*) *Pph.* (nō nunq̃ *Pf.*) Nonnunq *C* p̃cio *DC* p̃ci *E* plures *l* 1 15 iudice quo? nosti: populo *Keckius* iudice eo, nosti, *Peerlk.* 16 Sepe *EC* fame *EC* fama *λ'* 17 inmaginib *C* 18 nos] non *ω* uos *Bentl. opp. Ac. Acr.* uolgo *ECFλ'* (*v*) *y* [*Lips. pr. Vossian.*] uulgo *Dγuς'* longeque] lateque *g y Pf. opp. Pph. y*[*omn. Cr.*] *post u.* 18 *uersum* 'uiuere perpetuo (*uel* uel porro) longe longeque remotos' *excidisse putat Doederlinus opp. Pph.'* 19 Nanq; *γC* Namque *cett.' ς' Pph.* esto] est *Pph.'* esto, ut *Kirchnerus opp. Pph.' Ac. Acr.* leuino *γλu* *u.* 21 *in parenthesi collocat Reisigius* 21 Aapius *u* si non essem] qui non esset *Peerlk.* 'cum non essem' *schol. Γ* 22 quiesset *Peerlk. opp. Pph.'*

sed fulgente trahit constrictos Gloria curru
non minus ignotos generosis. quo tibi, Tilli,
sumere depositum clauom fierique tribuno?
inuidia adcreuit, priuato quae minor esset.
nam ut quisque insanus nigris medium impediet crus
pellibus et latum demisit pectore clauom,
audit continuo 'quis homo hic est? quo patre natus?'
ut siqui aegrotet quo morbo Barrus, haberi
et cupiat formonsus, eat quacumque, puellis
iniciat curam quaerendi singula, quali
sit facie, sura, quali pede, dente, capillo:
sic qui promittit, ciuis, urbem sibi curae,

TESTIMONIA.

31. 33 cf. ecb. captiui 1145: 'formosus facie sura pede dente lacerto'

VARIA LECTIO.

23 Set *γ pr.* constrictos *Ω' ς' Ac.* constructos *σ y* conscriptos *Pph.'* 24 quo tibi] q^d^ibi *E* quo] quod *D a. ras. Pph.' opp. Ac.* tilli *DEγFλς' Pph.' schol. Γ Bentl.* tulli *u* (*v σ corr. l a. ras. et Fran.*) *Ac.* 25 clauom *C* clauum *cett.' ς'* fieri] fure *aut* fiere *C* tribunum *D corr. u* 2 *y* tribunus *u* 1 tribuno *cett.' ς' Pph.' Porph.' Ac. Acr.* 'ceterum illud simplicius erat fierique tribunum' *Porph.'* 26 adcreuit *ECFλ'u* (*v r et Fran.*) accreuit *Dγ* (*σ a g* acreuit *β*) quae minor] qui minor *E* 27 nigris] *om. u* impedict *D C λ'* (*σ a r et Fran.*) *Ac.* inpediet *Eγ* (*v* ĩp: *g*) inpediit *u φ corr.* (*et β in ras.*) *y* 28 demisit *γCFλ'uς'* (demissis *r*) dimisit *DE* (*y*) clauom *C* clauum *cett.' ς'* 29 hic est *DEγ* (*β' σ a r*) est hic? *y* [*Barcin. Monac.* V, *omn. codd. Cruq.*, *Vatic. B ap. Feam*] hic et *CFλ'u* (*g*) hic aut *y Bentl.* hic ẽ. ~~aut~~ *v* hic, est *Apitzius* hic? et *Kruegerus* 'aut inquirentium aut exprobrantium hic sermo est' *Acr.* 30 Vt *DEγCψλ'uς' Pph.' Ac.* Et *φ ψ uar. in marg. a. ras. ut uid.* (*r*) *y* 'alia comparatio' *Acr.* siqui *DFλuγ ras. Pph.' Ac.* si qui *C* siquis *γ a. ras.* siqui// *E* egrotet *Eu* barrus *DEγCuς' schol. γ cf. Cic. Brut.* 46, 169 uarrus *Fλ' Pph.' Acr.* 'Barrus (Varrus *v* Barus *Fran.*) iste cupiebat se (*om. v*) formosum uideri (uid: form: *γ Bamb. Fran.*)' *Acr.* 31 Et cupiat *DEγCFς'* (*et omn. Bland.*) *Ac. Acr.* Vt cupiat *λ' u φ uar. ψ corr.* (*a* 2 *r uar.*) *y* et percupiat *Paulyus* ut percupiat *Doederlinus* formonsus *C* formosus *cett.' ς'* quacunq; *C* 32 INliciat *C* Illiciat *g* Initiat *E* Iniciat *cett.' ς'* Iniciet *Peerlk.* 'inicit (incipit *γ Bamb. Fran.*)' *Acr. in interpret.* quęrend//i *ψ* querenti *E* 33 facię *E* 34 sic] Si *Cy opp.*

imperium fore et Italiam, delubra deorum,
quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
omnis mortalis curare et quaerere cogit.
'tune, Syri, Damae, aut Dionysi filius, audes
deicere de saxo ciuis aut tradere †Cadmo?'
at Nouius collega gradu post me sedet uno:
namque est ille, pater quod erat meus. 'hoc tibi Paulus
et *Messalla uideris? at hic, si plostra ducenta
concurrantque foro tria funera, magna sonabit
cornua quod uincatque tubas: saltem tenet hoc nos'.

TESTIMONIA.

38 Prisc. XVIII 1, 4

VARIA LECTIO.

Pph.' Porph.' Ac. qui] *om. E* ciuis *Eγ* 1 *C* (*a r*) *y* [*Bamberg. Barcinon. Regin.* 1] *Acr.* ciues *cett.' ς' Pph.'* cui9 *g* curae et *y* curet *g y* curę & rei (*leg.* rel.) *Pph.* 35 delubra] et delubra *y Bentl.*
36 matre] *om. γ pr.* 37 Omnis *C* (*g*) *y* [*Bruxell.* 9777 *Lips.*] Omnes *cett.' ς'* mortalis *γ C* (*a g*) *y* [*Lips. Mellic.*] mortales *cett.' ς'* curæ *E* querere *EγCu* cogat *D* 1 *EγFλ'* (*β'vag* cugat *r*) cogit *u D* 2 (*σ*) cog& *C ut uid.*, *coni. Peerlk.* 38 Tunc *E* Tu, *omisso* ne *D recte etiam Priscian.* siri *ECu* dame *Cλ* damme *Ac. cons. Acr.* aud *γ pr.* dionysi *F* dionisi *cett.'* 39 de *DEγ CFλ'ς' Pph.' Acr.* e *u* (*σ pr. g*) *om. y* saxo] xaso *φ* ciuis *C* (*a*) ciu9 *g* ciues *cett.'ς' Pph.'* aut *DEγ CFλ'ς' Pph.'* & *u y* cadmo *Ω'* (*sed euanuit C*) *ς'* (*et* 4 *Bland.*) *Pph.' Porph.' Ac. Acr.* chatmo *σ* camo *y* [*Paris.* 8216 *corr. codex Martinius cum Busl. et Nann.*] chamo *y* [*Zulichemianus siue Carrionis cod.*] calmo *y* [*Regius*] bathmo *coni. Cruquius* 'Cadmus carnifex illo tempore fuisse dicitur' *Porph.'* 'Cadmus fuit carnifex notae crudelitatis' *Acr.* 40 At *D Eγ corr. CFλ' ς' Pph.' Porph.' Ac.* Et *u* Aut *γ pr.* (*r pr. aut* 1) 'Subiectio' *Acr.* collega *Ω' ς' Pph.'* *uu.* 41 — II 7, 118 *DESVNT cod. C*

Ω' = DEγFλ' (*λ l*) *u*; *ς' = aut omnes codd. β'* (*β Fran.*) *v σ a g r* (*l*) *aut ea pars horum codd. ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. v σ a g r* (*l*) *aut ea pars horum codd. ex quibus non aliae lectiones notantur*

41 Nanque *λ'* ille] *omis. λ* 1 *opp. Pph.'* tibi] tib[i] *y* 42 messala *Ω'ς' Acr.* hic] his (c) *u* plostra *DEγFλ'ς Pph.'* plaustra *u y* [*Fran. cum aliis*] 43 'Aut magna cornua. aut magna funera. aut magna sonabit pro ualde sonabit' *Acr.* 44 quod] quo *Kirchnerus opp. Acr.*

nunc ad me redeo libertino patre natum,
quem rodunt omnes libertino patre natum,
nunc, quia sim tibi, Maecenas, conuictor, at olim,
quod mihi pareret legio Romana tribuno.
dissimile hoc illi est; quia non, ut forsit honorem
iure mihi inuideat quiuis, ita te quoque amicum,
praesertim cautum dignos assumere, praua
ambitione procul. felicem dicere non hoc
me possim, casu quod te sortitus amicum:
nulla etenim mihi te fors optulit; optimus olim
*Vergilius, post hunc Varius dixere quid essem.

TESTIMONIA.

47 'nunc (non Seruius) — conuictor' Seruius ad Aen. I 214 gloss. Mai class. auct. VIII 598 49 sq. Prisc. XV 6, 35 'dissimile — quiuis' Prisc. XV 4, 24

VARIA LECTIO.

$\Omega' = D E \gamma F \lambda'$ $(\lambda\, l)$ *u* $\varsigma' =$ *aut omnes codd.* β' (β *Fran.*) $\nu\, \sigma\, a\, g\, r$ (l) *aut ea pars horum codd. ex quibus non aliae lectiones notantur* $\varsigma =$ *aut omnes codd.* $\nu\, \sigma\, a\, g\, r$ (l) *aut ea pars horum codd. ex quibus non aliae lectiones notantur*

uu. 45 *sq. omis.* *y* [*Argent.* III *pr.*] *tacent Pph.' Porph.' u.* 46 *om.* *y* [*Bamberg.* 1 *Lips.* *pr. Par.* 8216 *pr.* 8219 *Nostrad.* 184 *a* 1. *m. Vossianus* 1] *u.* 47 *ante* 46 *ponit* *y* [*Bruxell.* 9777] 46 omnes] homines *u* natum $E \gamma F \lambda'$*u* ($\beta' \sigma$) natus D ($\nu\, a\, g\, r$) *y* 47 sim $E \gamma F \lambda'$ *u* ς *Pph.' Seruius* sum D (β') *y glossar. Mai, Bentl.* 'quod sum' *schol.* γ *in interpret.* tibi Maecenas] mecenas 1 *u opp. Pph.' Seruius* maecenas D ($\nu\, a\, g$) maecaenas F (l) mecęnas γ mecenas $E \lambda$ *u* (σ *r et Fran.* mecena β) 48 pararet D *pr.* E 49 illi] ¢ illi *u* ille E forsit Ω' ($\beta' \nu\, a$ *et omn. codd. Cr.*) *Pph. Priscianus* fors sit *g y* forsan λ 2 *u uar.* (σ) *y Pf.* 50 qui uis ψ *Pph.* quiuis *etiam Pf.* *uu.* 51—53 *om.* E 1 *opp. Acr.* 51 Presertim E *u* assumere $D E \gamma u \varsigma'$ assummere λ' adsumere F adsūmere *g* *punctum post* assumere *ponit, tollit ante* felicem *Apitzius* 52 Ambicione $D \lambda$ 53 me] Te *u* possim $\Omega' \varsigma'$ (*et omn. Bland.*) possum σ *corr.* l 2 *uar.* (*et* β *superscr.*) *y* possunt ω *commentat. Cruq. Bentl.* 54 mihi te] tibi me *y* [*cod. colleg. s. Trinit. ap. Bentl.*, 2 *codd. Valarti*] *commentat. Cruq. Bentl.* optulit $\gamma\, \lambda$ (g) *y* obtulit $D E F u$ ς' 55 Virgilius $\Omega' \varsigma'$ uarius $D E \gamma$ ($\nu\, \sigma$ *corr.* *a g r a. ras.*) uarus $F \lambda' u$ ($\beta' \sigma$ *pr.* *r p. ras.*) essem] esset E

ut ueni coram, singultim pauca locutus,
(infans namque pudor prohibebat plura profari)
non ego me claro natum patre, non ego circum
me Satureiano uectari rura caballo,
sed quod eram narro. respondes, ut tuus est mos,
pauca: abeo, et reuocas nono post mense iubesque
esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
quod placui tibi, qui turpi secernis honestum
non patre praeclaro, sed uita et pectore puro.
atqui si uitiis mediocribus ac mea paucis
mendosa est natura, alioquin recta, uelut si
egregio insparsos reprehendas corpore naeuos,
si neque auaritiam neque sordes ac mala lustra

TESTIMONIA.

56 Prisc. XV 2, 5. 4, 19   56—57 'singultim — profari' ecb. captiui 117 sq.   56 'singultim pauca locutus' gloss. Mai class. auct. VIII 553   59 Seruius ad georg. II 197   62—64 'magnum — puro' om. u. 63 floril. Nostrad. 188   64 cf. ecb. captiui 1147: 'tu patre praeclaro nutritus pectore casto'   66—67 'uelut — naeuos' Hieronym. epist. ad Saluinam 79

VARIA LECTIO.

56 uenit λ *recte etiam Pph.' Priscian.*   singultu *u opp. Pph.' Ac. Priscian. ecb. capt. glossar. Mai* singultū *γ marg. schol. Fran.*   57 nanq. λ   58 claro *DFλ'u* (*β'ν σ g r*) clarum *Eγ* (*a*) *y*   natum] nautū *ψ*   58. 59 'ORDO. Non ego narro me circum rura uectari caballo sature iano . . . Tarentino quia Satureia dicta est Tarentina ciuitas' *Acr.*   59 me] Ne *u pr. opp. Seruius*   saturae iano *F* satu-re//iano *D* sature iano *λ'* (*a g*) satureiano *E γ* (*σ r et β*) *Pph.' Seruius cons. Porph.'* satyreiano *u* (*ν*) Satureiana *Petrus Nannius* sata Vreiano *Zangemeisterus* 'Satureiani nomine fundi in Apulia illis temporibus fuisse dicuntur satis ampli ac nobiles; per quod 'Apulum equum' significat' *Porph.'*   60 eram] erat *u y*   61 Pauca] ł pauca (*sic*) *γ*

62 magnō (v) *D*   ego] *om. D pr.*   64 preclaro *λ u*   s& *γ* s; *u* sed *cett.'*   65 si] *om. E*   uiciis *D λ*   ac *DEγuς' Pph.'* aut *Fλ'* at *φ2 y*   66 alioquin *D E γ u φ2 ψ corr. ς' Pph.* alioqui *F u Pf.* alio qui *λ* (elioqui (a) *l*)   recta] uera *Pph.'*   uelud *E*   67 in-sparsos *Eγu* (*β'a g r*) inspersos *DFλ'* (*ν σ*) *Hieronymus*   reprehen-das *Ω' ς' Hieronymus* reprendas *σ y* deprendas *Marklandus*

corp͠re *λ*   nęuos *r* neuos *Ω'ς'*   68 auiritiam *γ* auariciam *D λ* ac mala *Ω'ς' Pf.* nec mala *y* [*V Lips.* I *Monac.* IIII] ac neq.// (†mala) *r*

obiciet uere quisquam mihi, purus et insons,
ut me conlaudem, si et uiuo carus amicis:
causa fuit pater his, qui macro pauper agello
noluit in Flaui ludum me mittere, magni
quo pueri magnis e centurionibus orti,
laeuo suspensi loculos tabulamque lacerto,
ibant octonos referentes idibus aeris,
sed puerum est ausus Romam portare docendum
artis, quas doceat quiuis eques atque senator
semet prognatos. uestem seruosque sequentis,
in magno et populo siqui uidisset, auita
ex re praeberi sumptus mihi crederet illos.

TESTIMONIA.

69 Probus cathol. t. IIII 28 K. Claudius sacerd. II 48: 'insons insontis: sic Horatius' 70 cf. ecb. captiui 225: 'ut te collaudem, uideam geminumque parentem'

VARIA LECTIO.

aut mala *Pph.* ω *Bentl.* 'Ordo est. Si neque auaritiam in me reprehendis neque tabernas . . .' *Acr.* 69 Obiciat *D y opp. Pph.'* quisquam uere *g y Pph.'* 70 ut] ne *Peerlk. opp. Acr. ecb. capt.* conlaudem *E γ ψ u pr.* (*ν a g r*) collaudem *D λ'u corr.* ς' *ecb. capt.* laudem φ 'ut me laudem' *Acr. in interpret.* amicus *γ* 71 his pater *E* (*β'*) *y* 72 flaui *D E γ u pr.* ς' *Pph.* flauii *F λ' u corr. Pf.* 73 e *D u* (*β'σ g r*) et *γ F λ'* (*ν a r* 2 *uar.*) *om. E* 74 Leuo φ 75 octonos *D a. ras. E γ pr.* (*a g r pr.*) *y* [*Sorbon.* 1578 *corr.*] *Ac.* octonis *γ corr. F λ'' u D p. ras.* (*β' ν σ*) aeris *D E γ pr.* (*a r a. ras.*; ęri *g*) aera *γ corr. F λ' u D uar.* (*β' ν σ*) asses *y* [*Sorbon.*] asse sacris *Ac. cf. inscr. Orelli-Henzen. nr.* 7115, 6: 'municipes praesentes acciperent aeris octonos' *Cic. pro Q. Roscio* 10, 28: 'nam illa membra merere per se non amplius poterant duodecim aeris' *Plin. nat. hist.* XIIII 95: 'censores . . . edixerunt, nequis uinum Graecum . . . octonis aeris . . . uenderet' 76 Set *γ pr.* ausis *E* 77 Artis *E γ* (*a* 1) *y* [*Mellic.* 1 *Montepess.*] Artes *D F λ' u* ς' 78 sestẽ *E* sequentis *E γ λ'* (*a r*) *y* [*Mellic.*] sequentes *D F u λ* 2 ς' 79 populo] puero *Peerlk. sed habemus* 'in magno populo' *etiam apud Plaut. Truc.* I 1, 55 *Flor.* I 26, 6 *Sulpic. Seuerum* I 84 siqui *D E γ F λ'* ς' (*et codd. Bland.*) *Ac.* si quis *u* (*g*) *y Acr. in interpret.* 80 p̧beri (re) φ preberi *λ'* crederit *E*

ipse mihi custos incorruptissimus omnis
circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
qui primus uirtutis honos, seruauit ab omni
non solum facto, uerum obprobrio quoque turpi;
nec timuit, sibi ne uitio quis uerteret, olim
si praeco paruas aut, ut fuit ipse, coactor
mercedes sequerer; neque ego essem questus: at hoc nunc
laus illi debetur et a me gratia maior.
nil me paeniteat sanum patris huius; eoque
non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
quod non ingenuos habeat clarosque parentis,
sic me defendam. longe mea discrepat istis
et uox et ratio: nam si natura iuberet
a certis annis aeuom remeare peractum
atque alios legere ad fastum quoscumque parentis;

TESTIMONIA.

91 cf. ecb. captiu. 1148: 'certum est, ingenuos habeas ditesque parentes'

VARIA LECTIO.

81 omnis *D E γ* (*a g2 r*) *y* [*Bruxell.* 9777 *Gronou. Mellic. Valentian.*] omnes *F λ′ u ς′* 83 seruauit *D E γ u ς′ Pph.′ Acr.* seruabat *F λ′ u uar. y* 84 obprobrio *γ F λ′ u ς′ Pf.* obpprio *E* opbrio *D* oppbrio *g* obprobrium *Pph.* 85 *commate ante* olim *distinxit Stallbaumius cum uolgo* uerteret olim *iungatur* 87 ego] *om. D* questus (or) *γ* ad hoc *D a. ras. γ F λ′ u ς′* (*et omn. codd. Cruquii praeter Diuaei et* 1 *Bland.*) adhc *E* at hic *g* ab hoc *D p. ras.* at hoc *y* [*Vaticanus E apud Feam*] *Aldus* ad haec *y* [1 *Bland. cum aliis*] *Bentl.* ob hoc *σ* 2 *y* 'ad hoc] propter hoc uel nunc usque. alii 'ad haec' legunt, ut sit: ad haec quae praestitit' *Ac. Acr.* 89 poeniteat *γ* (*ν*) peniteat *D E F λ′ u ς′* paeniteat *y* [*Lips. Mellic. Nostrad.* 184] eo] ego *u pr.* 90 magna] magno *y Pph.′ opp. Acr.* 91 ingenuos] exiguos *E* habeat] habeam *Pph.′* parentis *E γ* (*a* 1 *r*) *y* [*Mellic.*] parentes *D F λ′ u ς′ Pph.′* 93 racio *λ* 94 Aucertis *λ* Acerti *E* a teneris *I. Bootius opp. Acr.*: 'a certo anno' aeuo (ū) . . . pacto (v̄) *y* [*Lips.*] euū *u* (*g et β*) aeuum *cett.′ ς* remanere *E* 95 Adq; *φ pr.* fastum] fastus *Pph. opp. Pf. Porph.′* 'ad fastum] ad superbiam ad nobilitatem an ad eligendi fastidium quod ex copia nascitur' *Acr.* ac licitum hos legere a fatis *Peerlk. opp. Ac. Pph.′* quoscumq; *λ Pf.* quos-

optaret sibi quisque, meis contentus honestos
fascibus et sellis nollem mihi sumere, demens
iudicio *uolgi, sanus fortasse tuo, quod
nollem onus haut unquam solitus portare molestum.
nam mihi continuo maior quaerenda foret res
atque salutandi plures, ducendus et unus
et comes alter, uti ne solus rus * peregreue
exirem, plures calones atque caballi
pascendi, ducenda petorrita. nunc mihi curto
ire licet mulo uel si libet usque Tarentum,
mantica cui lumbos onere ulceret atque eques armos;
obiciet nemo sordes mihi quas tibi, Tilli,
cum Tiburte uia praetorem quinque secuntur

TESTIMONIA.

103—104 'plures — petorita' Isidorus orig. XX 12, 4 104 cf. Quintilianus I 5, 57: 'plurima Gallica eualuerunt ut raeda ac petorritum, quorum altero tamen Cicero altero Horatius utitur' 107 cf. ecb. capt. 1152: 'obiciet nemo sordes tibi, quas mihi multi'

VARIA LECTIO.

cumque *cett. u corr.* ς' *Pph.* qq; *u pr.* parentis *Eγ* (*a r*) *y* [*Gronou· Mellic.* patentis *Montepess.*] parentes *DFλ'u* ς' *Pph.'* 96 Obtar& *Fλ* sibi] si *Fλ'* meis] meo *Peerlk.* honestos *Ω'*ς' (*et omn. codd. Cr.*) *Ac.* honustos *σ y* onustos *y Lambinus sed cf. Plaut. capt.* II 3, 32: 'qui me honore honestiorem semper fecit et facit' 97 sumere] facere *uolebat u pr.* 98 luditio *Eγ u* *uolgi] nulgi *E* uulgi *cett.'*ς' 99 nollem: onus *Peerlk.* hon' *u* (*a* 2 *l et Fran.*) onus *cett.* ς' haut *Dγ* 1 (*σ*) aut *E* (*v*) haud *Fλ'uγ* 2 ς' unquam *Eλ* umquam *cett.* ς' molestv *E* 100 querenda *Eλ* 101—103 ducendus — plures] *omis. E* 101 et] ut *γ* 1 *aut pr. ut uid.* 102 come salter *F* uti nec *u* (*et β corr.*) *y opp. Pph.'* rusue *Ω* ς' rusue *y* [*Fran.*] rus ue (rusue ue *Pph.*) peregre *Pph.'* rus peregreue *G. N. du Rieu disput. de gente Fabia p.* 456 peregre aut *Ω* (*nisi quod E deficit*) ς peregre *l y* [*Fran. Nostradam.* 184] peregreue *y* [*Wolfenbutt.* III] *Aldus* 104 ducenda] et habenda *Peerlk.* curto] cureo *E* 106 ōnere *u* oneret *γ* equos *E* 107 nemo sordes *DEγFu*ς' sordes nemo *λ y* [*Basil.* I] *opp. Pph.' ecb. capt.* quas //tibi *φ* tilli *DEγFλu uar.* (*β'σ a r*) *Pph. Porph. Ac.* tulli *u* (*vgl a. ras. r uar.*) *Pf. Porf.* 108 tyburte *E* pretorem *γFλ* secuntur *Eγφ* (*v et β*) sequntur *ψ pr. u* sequuntur *Dλ'ψ corr.* (*σagr et Fran.*)

te pueri, lasanum portantes oenophorumque.
hoc ego commodius quam tu, praeclare senator,
milibus atque aliis uiuo. quacumque libido est,
incedo solus, percontor quanti holus ac far;
fallacem circum uespertinumque pererro
saepe forum, adsisto diuinis, inde domum me
ad porri et ciceris refero laganique catinum;
cena ministratur pueris tribus, et lapis albus
pocula cum cyatho duo sustinet, astat echinus
uilis, cum patera gutus, Campana supellex.
deinde eo dormitum non sollicitus, mihi quod cras
surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
*uoltum ferre negat Nouiorum posse minoris.
ad quartam iaceo; post hanc uagor, aut ego lecto

TESTIMONIA.

123—124 'ungor — lucernis' Seruius uolgatus ad Aen. I 726 (non

VARIA LECTIO.

109 enophorum *u* eo nophorū *E* 110 cōmoduus *E* preclare *λ* p̄dare [cl] *u* 111 Millib; *E y Ac.* Milibus *cett.*′ς′ (*et* '*mss. omnia praeter* 1 *Bland.*' *Cr.*) Militibus *y* [1 *Bland. pr. aut* 1 *Gronou.* 1] & multis aliis *y* [2 *Bland. ad marg.*] 'multis aliis rebus commodius uiuo' *Acr.* 'si milia sunt senatorum, commodius me fateor uictitare; nam (non *γ ν*) a (*om. Fran.*) milio (mino *ν*), ut quidam putant, falsum est; nam numeri tantum singularis est milium' *Acr.* multis *Lambinus* mollibus *Praedicowius* millibus atque alius *Apitzius* nobilibusque aliis *Peerlk.* mollius *conieci* 112 holus *E γ u* (*β′ a g l r*) olus *D F λ* (*ν σ*) 113 uespertinus *y* [*Bruxell.* 9777 *a* 2. *m., codd. ap. R. Stephanum*] *Lambinus opp. Pph.′ Porph.′ Acr.* 114 Sepe *E γ* adsisto *E γ F λ′* (*β′ ν a r*) *Pph.′* assisto *D u* (*σ g*) 115 Aporri [d] *D* at porri *Pph.′* lagane *E* lachani *y* [1 *cod. Lambini* (?)] *opp. Pph.′ Acr.*
116 Cena *E* (*g*) *y* [*β Mellic. Paris.* 8216. 8219 *Regius Vossianus*] Caena *cett.*′ς 117 cyatho *F* cyato *λ′* ciatho *D γ* ciathto *E*
duo] mihi *y* [3 *Bland.*] *opp. Pph.′* astat *D E γ F u* ς′ adstat *λ′ Pph.′* 118 gutus *D E γ F λ′* (*ν σ a r*) guttus *u* (*β′ g*) suppellex *φ a. ras.* 119 mihi quod] qđ m̄ [1] *u* 120 obeundis [v] *φ opp. Pph.′* marsya *E* (*a g*) misia *D* marsia *cett.*′ ς′ 121 Vultum *D E γ F λ′* ς′ *Pph.′* Vuultū *u* minores *y Pph.′* 122 At *E* lecto] scripto *g y opp. Pph.′* 'lecto] ꝑ lectito' *gloss. γ′* 'aut ego lecto] cum me

aut scripto quod me tacitum iuuet, ungor oliuo,
non quo fraudatis inmundus Natta lucernis.
ast ubi me fessum sol acrior ire lauatum
admonuit, fugio rabiosi tempora signi.
pransus non auide, quantum interpellet inani
uentre diem durare, domesticus otior. haec est
uita solutorum misera ambitione grauique;
his me consolor uicturum suauius ac si
quaestor *auos pater atque meus patruusque fuissent.

TESTIMONIA.

extat in cod. Cassell.) 'nam ob pinguedinem incaluisse hunc Natam induxit, quod potest ab Horatio uideri translatum, qui ait: ungor — lucernis' schol. Pers. 3, 31 123 cf. hexametri finem apud Symphos. aenigm. 42, 3: 'ungor oliuo' 125—126 'ast — admonuit' Seruius ad georg. III 443 Eutychis ars II 16 p. 485 K.

VARIA LECTIO.

delectet . lecto producta priore syllaba enuntiare debemus, quia frequentatiuum est ab eo quod est lego' *Pph.' Porph.'* 123 scripto] scribo *g y* lecto *y* iuuet *D γ E F λ* (*β' ν σ a* uiuet *l* 1) iuuat *u* (*g l* 2) *y* unguor *'E* ungor *cett.'* 124 non quo] quo non *schol. Pers.* furatis *Seruius Lionis opp. Pph.' schol. Pers.* inmundus *E γ F λ'* (*β' ν σ r*) *Pph.* ĩmundus *g Pf.* immundus *D u* (*a*) natta *D F λ' γ* 2 (*ν σ a r*) *Pph.' Porph.' Ac. Seruius Lionis* nat a *E* nata *γ* 1 *u* (*et β*) *schol. Pers.* nacta *g Pf. pr.* . *u.* 125 *om. y* [*Lips. pr.*] 125 ast] Est *ψ* 1 *opp. Seruius Eutych.* lauandū^tū *u opp. Seruius Eutych.* 126 Admonuit *D E γ F* (*ν σ a r et β*) Ammonuit *λ' u* (*g et Fran.*). rabiosi (rabiosa *γ pr.* rabidosi *r uar. y* rubidosi *D pr.* rapidosi *y*) tempora (tempore *D pr. λ* 1 *y*) signi *Ω' ς' Pph.' cons. gloss. Γ uidetur esse parodia cf. s.* I 5, 9 *sq.;* cāpū lusitq; trigonem *g* campum lusumque trigonem ('*sed in V supposita sunt puncta, uulgataque lectio est adnotata:* rabiosi tempora s.' *Cruqu.*) *y* [*V Paris.* 9219 (?) *ap. Valart.*] campum nudumque trigonem *Bentl.* campum inuisumque trigonem *Paulyus* campum lusumque strigosum *Apitzius* 'caniculares dies dicit qui sunt caloratissimi (col: *codd. nostri*)' *Porph.'* 'rabiosi] (a)estuosi. dicit autem dies caniculares' *schol. γ* 'caniculares dies sanctificat (*lege:* significat)' *schol. Fran.; cf. Auien. Arat.* 1275: 'uenientis tempora signi' 127 interpellet *D γ φ λ u Pph.' Ac.* inter pellet *ψ* intepell& *E* 128 Ventrē *E a. ras.* ocior *D λ* haec] hoc *D y* 129 ambicione *D λ u* 130 uicturus *g y* [*Gronou. Paris.* 7977. 8213, *Cruquii cod. Buslid.*] suauis *E* 131 Quaestor *a y Pf.* Questor *Ω' ς' Pph.* auus *Ω' ς' Pph.' Porph.'* atque] aq;^t *u*

VII

Proscripti Regis Rupili pus atque uenenum
hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
omnibus et lippis notum et tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis, etiam litis cum Rege molestas,
durus homo atque odio qui posset uincere Regem,
confidens tumidus, adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.

TESTIMONIA.

I 7. 2—3 'opinor — esse' florileg. Nostrad. 188 4—5 'diues agebat Clazomenis' Seruius ad Aen. IIII 345 8 'bis senos — albis' gloss. Mai class. auct. VIII 69

VARIA LECTIO.

om. E opp. Pph.' pater atque meus] praetorque pater *Peerlk.* patruusque] praetorque *Buechelerus* fuissent *D E γ pr. F λ'* (*β' g r*, fuisent *a*) *Pph.' Porph.'* fuisset *u γ corr.* (*ν σ*) *y Buechelerus Peerlk.*

I 7. IN RVPILIVM (RVBILIV̄ *D*) REGEM P̄NESTINV̄ *D* (*σ et Fran.*) DE CONTIONE (con:tione *a*) PERSII ET RVPILII (R^p^VTILI *r*) REGIS *γ* (*a r*) DE CONTENTIONE ꝑSII ET RVPILII || REGI IN RVPILIV̄ REGĒ PRÆNESTINV̄ · *E* EGLOGA · (EGLOCA · *λ*) VIII. IN RVPILIV̄ (RVPILLIV̄ *λ*) REGEM PRENESTINVM (PRENESNESTINV̄ *λ*) *F λ u* 1 rupili *E γ F λ' u* (*β' a g r*) *Porph. ad u. 32 Pph.'* rupuli *ν σ Pf. u. 32 Ac. Acr.* 'rutilium' *et* 'rutilius' *Porph.' in interpret. sed* 'rupilius' *Porph.' ad u. 29 Acr. ad u. 20* 'rupilium' *Porph. ad u. 30. 32*

Rupili pus] rupilipus *D* uenenum] uenenūs *λ opp. Pph.'* Rupili pusque uenenumque *Peerlk.* 2 Hybrida *φ λ'* (*g*) *Pph.' Porf. Ac. Acr.* Hibrida *D E γ u* (*β' σ a r*) *Porph.* Hybridra *ψ a. ras.* Ibrida *ν* ultus] uultus *E* opinor] opimor *E a. ras.* 3 et] haud *Tan. Faber opp. Pph.'* lippis] lixis *Clericus opp. Pph.'* 4 negocia *λ* (*ν σ g et Fran.*) habeat (b) *E* agebat *Seruius opp. Pph.' et cf. Cic. epist.* I 3, 1. XIII 30, 1. 57, 2. 5 Clazomenus *E a. ras.* etiam] et iam *Botheus* litis *D pr. E γ* (*a*) *y* [*Bruxell.* 9777 *a* 1. *m. Gronou. Mellic. Valentian.* 1] lites *D corr. F λ' u ς'* molestas] molestus *y* [*Gronou.*] cum Rege: molestus, *Peerlk.* 7 tumidus *D E γ u* (*a g*) *y* [*V Bruxell.* 10064 *a* 1. *m. Harlei.* 2724 *Mellic. Montepess. Nostrad.* 184 *Regius*, *alii;* tim: *Paris.* 8219] tumidusque *F λ' ς' y* 8 Sisenas (n) *u* Sisennas *cett.' ς' Pph.' Ac.* Sisensas *g* bis senos *glossar. Mai* barros *E γ u* 1 *aut pr. ς' glossar. Mai cons. Ac. Acr.* barras

ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
conuenit; (hoc etenim sunt omnes iure molesti,
quo fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden animosum atque inter Achillem
ira fuit capitalis, ut ultima diuideret mors,
non aliam ob causam, nisi quod uirtus in utroque
summa fuit; duo si discordia uexet inertis
aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
cum Lycio Glauco, discedat pigrior ultro

TESTIMONIA.

16 cf. Plinius epist. V 2: 'accepi pulcherrimos turdos — recipies ergo epistulas steriles et simpliciter ingratas ac ne illam quidem sollertiam Diomedis in permutando munere imitantes'

VARIA LECTIO.

σ pr. Ac. uarros *D a. ras. Fλ'y Pph.' Porph.'* baros *D corr.* uaros *u corr.* aequis *F glossar. Mai* precurreret *γλ* p̄cederet *u opp. u marg. Pph.' Ac. glossar. Mai* al//bis *E opp. Pph.' Ac. Acr.* 9 ad Regem redeo] moliri exitium, *Lehrsius* regem] rem iam *Hertelius* p'quā *Ac. Acr.* nichil *u* inter] in (t) *E* ī *g* 10 iure] more *Doeringius opp. Pph.' Ac.* 11 aduersis *y* [*Basil.* I *uar. a.* 2 *m. Bruxell.* 9777 *a* 1. *m.*] *Kirchnerus opp. Pph.'* ob uerbum *Hamacherus* inter *E* olim *Bentlei suspicio* 12 Haectora *F* Haetora *λ* priamide*m* *E* priamidē *u* inter Achillem] inī//acille *E* 14 aliam ob] ob al(l·ob)iam *u* 15—18 duo — missis] *del. Peerlk.* 15 uexit *a* uerset *y Bentl. opp. Pph.'* uexet *ς'* inertis *E* 1 *ut uid. γ* (*a*) *y* [*Bruxell.* 9777 *a* 1. *m. Mellic.*] iner*tes* *E* inertes *DFλ'uς' Pf.* inhertes *Pph.* inermes *y* 16—17 bellum — Glauco *del. Apitzius opp. Porph.' Acr.* 16 aut] At *γy* incidat] incid& *E* 17 'Glaucus enim confessus se uictum munus Diomedi misit arma aurea, et Diomedes aerea accepit. Al. Diomedes et Glaucus inimici fuerunt, Diomedes fortis, Glaucus i g n a u u s. et munera Diomedi misit, ut ab armis discederet' *Acr.* licio *D* (*β'νσlr*2) litio *Eγu*(*ar*) lucio *y* [*Lips. uar.*] licyo *F* lycio *λ*(*g*) *Pph.'* Glauco] claudo *E opp. Ac.* discedat] lis, cedat *Apitzius* pulchrior *EγFλ'u uar.* (*β'νr et* 3 *Bland.*) pulch(r)ior *a* pulcrior *D* 1 *aut pr. cf. Cic. pro Murena* 12, 26: 'ne pulcrum se ac beatum putaret' pigrior *u D* 2 *aut corr.* (*σ'g l marg. et β* 2) *y* [*V Arg.* III *Barcin. Gronou. Paris.* 7976. 7979. 8213. 8219. *Nostrad.* 184. *Sorb.* 1578. *Zulichem.*] *consentire uidentur Porph.' Acr.; cf. cod. a serm.* II 3, 95: pl(u h)cris 'cito contentio finietur c e d e n t e i n f e r i o r e et ultro dante aduersario munera' *Porph.'*

muneribus missis;) Bruto praetore tenente
ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat, uti non
compositum melius cum Bitho Bacchius. in ius
acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit causam; ridetur ab omni
conuentu; laudat Brutum laudatque cohortem;
solem Asiae Brutum appellat, stellasque salubris
appellat comites, excepto Rege; canem illum,
inuisum agricolis sidus, uenisse; ruebat
flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
tum Praenestinus salso multoque fluenti

TESTIMONIA.

21 cf. ecb. capt. 773: 'concurrunt ambo, psalmos pariter recitando'

VARIA LECTIO.

u. 18 *omis. y* [*Lips. pr.*] missis,] nuper *Peerlk. deletis uu.* 15—18 duo — muneribus pruto *E* pretore *γ λ* p̄tore *E* 19 rupuli *g l* (*et Fran.*) psii *u* persili *Pph.* pugnat *Ω ς′* pugnant *l* 1 pugna *Pph.′* pugñ. *Ac.* pugnat uti] pugna erat, ut *Peerlk.* uti non *testantur Pph.′ Ac.* 20 Compositum *γ F* (*v a r*) *Pf. Ac.* Conpositum *E* 1 (*σ*) *Pph.* Compositus *D E* 2 *γ uar.* (*β′ g l*) Conpositus *λ u* Compositi *y* [*cod. Magdalen.*] *Bentl. cf. carm. ad Liu.* 301: 'par bene compositum' bitho *D E γ F λ′* (*a g r*) *Pph. cons. Porph. Acr.* Bithus (Bithi' *v*) *Acr.* bitto *u* bito *v* bytho *β′ σ Pf. cons. Porf.* 'Bitus' *schol. u* BITVS *inscr. Rhen.* 855. 1290. BITI 955 *Bramb.* BITHVS *in inscr. Philippensi revue arch.* 1865 *nr.* 6 *p.* 451 Bithye *Peerlk.* bachius *D γ ς′* bacchius *cett.′* (*a*) baccius *Pph. Porph.* bacchus *Pf. Porf.*
in ius] intus *y* [*V*] *opp. Ac. Acr.* 21 concurrunt *D E γ* (*β′ ν σ a r et* 3 *Bland.*) procurrunt *F λ′ u* (*et V*) *y* p̄currunt *g* procedunt *Acr. in interpret.* specta[cu]lū *D* uterque], [u]terq *E* 23 choortē *u* coortē *E* 24 apellat *D* (*et β p. ras.*) appellat *E γ F λ′ u ς′* salubris *γ* (*a*) salubres *cett.′ ς′ Acr.* 25 Apellat *γ* Appellat *D E F λ′ u ς′* canem] canæ *E opp. Ac.* 26 uenisse] ueniss& *λ opp. Pph.′* ru[b]eat *E* 27 Fulmen *D opp. Pph.′ Porph.′ Ac.* fertur quo rara securis] fertur rapido in sata cursu *uel* sternit rapido sata cursu *uel* feriit quo rara securis *Peerlk.* 'quo (qua *cod. Fran., Bamb. n. l.*) rara securis fertur (fertur securis *Bamb. Fran.*)' *Acr.* securis *D ut uid. opp. Pph.′ Acr.* secur[i]us *E opp. Pph.′ Acr.* 28 p̄nestinūs *u* multo *D E γ* (*β′ ν σ corr. a g r*) *Pph.′ Porph.′* multum *F λ′ u γ* 2 *uar.* (*σ pr.*) musto *Dan. Heinsius*

expressa arbusto regerit conuicia, durus
uindemiator et inuictus, cui saepe uiator
cessisset magna compellans uoce cucullum.
at Graecus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius exclamat 'per magnos, Brute, deos te
oro, qui reges consueris tollere, cur non
hunc Regem iugulas? operum hoc, mihi crede, *tuorumst.'

VIII

Olim truncus eram ficulnus; inutile lignum,

TESTIMONIA.

I 8. 1—4 'olim — formido' Hieronym. comment. in Isaiam lib. XII cap. 44 Lactant. instit. diuin. II 4, 1   1—3 'olim — deum' glossa uet. ad Prudent. apotheos. u. 293   1 Prisc. XV 5, 28 Seruius ad Aen.

VARIA LECTIO.

29 Expresso *D opp. Pph.' Ac.*   arbusto] arbusta *Pph.' opp. Ac.* ambustus *Peerlk. opp. Pph.' Porph.' Ac.*   reger erit *γ opp. Pph.' Porph.'*   conuicia *DγFλς* conuitia *Eu* (*σl et β*) *Pph. Porph.* 30 Vindemator *Eγ φ p. ras.* Vindemiator *Dφ a. ras. λ'u ψ p. ras. ς' Pf. Ac.* Vindenmiator *ψ* Vindem*ia*tor *a* uindemiatur *Pph.* 'Vindemiator (Vindemator *Bamb.*) non dicitur sed uindemator (uindemiator *v Bamb. Fran.*) et ni ita dixeris uersus non stabit' *Acr.* sepe *Eγ*   31 conpellans *Fλu* compellans *DEς'* ꝯpellās *g*   cucullum *DEγ pr. Fλ corr. u ς'* (*l a. ras.*) cucullum *γ* cuculum *λ* cuculum *l p. ras. y*   32 grecus *F Pph.'* grecus *cett.' ς'* (ḡcus *a*)   postquam] postquā *λ*   italo] italio *E a. ras.*   33 Persius exclamat] per te auos clamat *Peerlk. opp. Pph.'*   te] *om. Pph.'*   34 reges] regis *g opp. Pph.' Ac.*   consueueris *y Pph.'* censueris *E* consueras *y* consuesti *y* [*cod. Galeanus*] *Bentl.* consuestis *Peerlk.*   35 rege *λ' opp. Pph.' Ac.*   crede] credere *E*   hic, mihi crede, tuorum est *uel* operis, mihi crede, tui hoc est *Peerlk.* tuorum est *Ω'ς'* tuorum, *om.* est *g y*

I 8. DE PRIAPO EGLOGA ·VIII· *D* EGLOGA · (EGLOCA *λ*) ·VIIII· *F λ u Porph.* INDVCIT PRIAPVM LOQVENTEM *σ* VER BAST PRIAPI *a; sermoni* 7 *continuant γ ι y*   *sine inscriptione sed maiore littera initiali E* (*vl et β*) HOS (*sic*) SATYRA INDVCIT LOQVENTEM ‖ DE MALEFITIIS · *y* [*Fran.*]   1 eram *Ω' ς' Pph. Ac. Lactant. Hieronym. Seruius Alcuin. schol. Argentor.* Il erat *codd. DHK Prisciani unde Paldamus coni.:* 'truncus erat olim'   lignum] dignum *φ a. ras. λ' opp. Pph.'*

cum faber, incertus scamnum faceretne Priapum,
maluit esse deum. deus inde ego, furum auiumque
maxima formido: nam fures dextra coercet
obscenoque ruber porrectus ab inguine palus:
ast inportunas uolucres in uertice harundo
terret fixa uetatque nouis considere in hortis.
huc prius angustis eiecta cadauera cellis
conseruos uili portanda locabat in arca;
hoc miserae plebi stabat commune sepulchrum,

TESTIMONIA.

XI 65 (inutile lignum deest in cod. Paris. 7929, non in Regin. 1674) Alcuinus de gramm. p. 2085 P. 'olim truncus eram' schol. Argentorat. II (= Oberlini B) ad epod. 17, 58. 76. cf. Priap. 75, 3: 'quae tamen exanimis nunc est et inutile lignum' uita Adalberonis, mirac. cap. 1 [Pertz XIIII = XII 139]: 'nam quasi truncus erat ficulnus, inutile lignum' 4—7 'nam — fixa' Seruius ad georg. IIII 411 mythographus III tract. 6, 26 ap. Mai class. auct. III 204 = p. 189 ap. Bodeum 'fures — fixa' mythographus I lib. 2 c. 126 ap. Mai. III 46 = p. 40 ap. Bodeum 5 Prisc. IIII 3, 18 7 cf. ecb. captiui u. 1137: 'ericio latis solito considere cellis' 9 cf. ecb. capt. 1157: 'conseruus uilis, quem tardat acuta securis'

VARIA LECTIO.

2 scannū *u* faceret *λ* 4 coercet *DEγ* (*a*) cohercet *Fλ'ς' Ac.* choercet *u* 5 Obsceno *Ω'ς'* ruber] rubet *y Seruii cod. Vatican.* 3317 rubra *g* porrectus] proiectus *mythographus* I palus] paulus *λ a. ras.* 6 ast] Est *Fλ'* has *Seruii cod. Vatican.* 3317 inportunas *DEγ Fuλ corr. ς'* (īp: *g*) importunas *l* inportunus *λ pr.* uolucres *Ω'ς'* harundo *Fλ'u ς' Seruii Paris.* 7959 ʰarundo *D* arundo *Eγ* (*a*) 7 terret] terrae *mythogr.* III considere in hortis] haerere sepulcris *in proecdosi fuisse suspicatur Hitzigius opp. Pph.' Porph.'* considere *DEγ Fλ' ς'* insidere *uy Pph.'* consistere *y* hortis] ortis *E opp. Pph.' Porph.'* *uu.* 8—16 *in proecdosi defuisse, post serm. 7 editos esse suspicatur Hitzigius* 8 huc] Hvnc *prima littera maiore ut in nouo sermone g opp. Acr.* cęllis *φ* 9 conseruos *Acronis cod. Paris.* 7985 *et ed. Acronis Ascensiana* 1529 conseruus *Ω'ς' Acr. codd. cett.* uilis *Fλ'* (*et Fran.*) *y ecb. capt.* archa *u l* 2 10 hoc] Hic *y* [*Bruxell.* 9777 *a* 2. *m.*] *Cuninghamus Peerlk.* misere *E* plebi] phoebi *l* 1 stabat] dabat in *Peerlk.* sepulchrum *EγFλ'ς'* sepulcrum *D u* (σ) *cf. Cic. orat.* 48, 160 *aspirabant 'ueteres' auctore Gellio* II 3, 3, *et sua quoque aetate manere aspirationem Charisius p.* 56 *dicit;* sepulcrum et *Doederlinus post* sepulchrum *distinxerunt colo Stallbaumius*, *Keckius puncto*, *u.* 11 *post*

Pantolabo scurrae Nomentanoque nepoti.
mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
hic dabat, heredes monumentum ne sequeretur.
nunc licet Aesquiliis habitare salubribus atque
aggere in aprico spatiari, quo modo tristes
albis informem spectabant ossibus agrum;
cum mihi non tantum furesque feraeque suetae
hunc uexare locum curae sunt atque labori,
quantum carminibus quae uersant atque uenenis

TESTIMONIA.

11 cf. Acr. ad serm. II 1, 22: 'nomina luxuriosorum quos etiam (om. γ) in priore libro (libro etiam γ) Lucilius (licentius coni. Hauthal.) carpsit' 17 Consentii ars cap. 16 p. 400 K.: 'quod Horatius ait: feraeque suetae (soetae M)' 18 cf. ecb. capt. 1138: 'abdere se silici curae fuit atque labori'

VARIA LECTIO.

nepoti *interpunctione omni sublata* 11 Pantolabo *Du*(*g*) *Pph.' Porph.' cons. Acr.* Panto labo *EFλ' Ac.* Panta‿labo *γ* (Panta labo *Fran.* Planta labo *β*) Pantalabo *ν σ a r* Pantolabo et *Peerlk.* scurre *E* susurrę *D* norte. ntaifoq; (m·e *superscr.*) *λ* nepoti] sepulcri *y* [*Valentian.* 1] *opp. Pph.'* 12 Mile *y* [*Lips.*] *opp. Pph.' Ac.* ped̄ *Ac.* pedis *Porph.* 1 *opp. Porf. Acr.* pedes *Ω'ς' Pph.'* cippus *DEγ φ corr.* (*β'νσag*) *Acr.* ciprus *Fλ a. ras.* (cyprus *l*) *y* cipus *u* agrǒ *γ opp. gloss. Γ* agro *y opp. gloss. Γ* 'quot pedes (pedis *Porph.*) in fronte, quot (qđ *Porph.*) in agris (agro *Porph. pr.*) habeant' *Porph.' uu.* 13 *sq. inuerso ordine habet y* [*β*], *sed errore signis » » correcto* 13 hic stabat, heredes mon : n : s :] et stabat mon : heredes ne sequeretur *Peerlk.* haeredes *Fλ'* monimentum *l* 1 *Porph.'* monumentum *Ω ς'* ne] Nec *Ac.* sequeretur *DEγ* (*σagr pr.*) sequerentur *Fλ'u* (*β'ν*) *Ac.* 'hoc monimentum heredes non sequentur' *Porph.' sed cf. Orell. inscr.* 4379. *et C. I. Graec.* 3270 *Boeckh.* 14 libet *u opp. Pph.'* aesquiliis *γFλ'* (*σa*) *Acr.* esquiliis *DEu* (*ν r et β* esquis *g*) exquiliis *y* [*Fran.*] 15 spatiari] spatiantur *Peerlk.* quo *Ω'ς'* qua *Bentl.* qui *Apitzius Peerlk.* 16 deformem *u* (*superscr.* in) *y opp. Pph.'* inforñ *a* 17 cum] Cum (✝ tū *superscr.*) *γ* dum *Doeringius* quin *Horkelius* tantum] uolucres *Peerlk.* ferręq; *E* suaete *F* suaetae *λ'* suetea *E* 18 sunt *EγFλ'ς'* sǐnt *u* sint *D*(*σ*) *y* 19 Quamtū *λ* quae] q̄ *F* q̄ue *λ* que *γ* uersant *DEγFλ'ς'* uexant *u y* 'uersant] mutant. in aliis 'uexant' lego' *gloss. γ*

humanos animos: has nullo perdere possum
nec prohibere modo, simul ac uaga Luna decorum
protulit os, quin ossa legant herbasque nocentis.
uidi egomet nigra succinctam uadere palla
Canidiam pedibus nudis passoque capillo,
cum Sagana maiore ululantem: pallor utrasque
fecerat horrendas aspectu. scalpere terram
unguibus et pullam diuellere mordicus agnam
coeperunt; cruor in fossam confusus, ut inde
manes elicerent animas responsa daturas.
lanea et effigies erat, altera cerea: maior
lanea, quae poenis conpesceret inferiorem;
cerea suppliciter stabat seruilibus ut quae
iam peritura modis. Hecaten uocat altera, saeuam

TESTIMONIA.

27 'puellam — agnam' gloss. Mai class. auct. VIII 362. 30 'lanea — cerea' Porph. ad u. 34 Seruius ad Aen. IIII 508

VARIA LECTIO.

20 perdere] pellere *Nic. Heinsius* auertere *Heinrichius* uaga *Ω′ ς′ Porph.′* simul — legant] uultu uix Luna decoro prodit, quum ossa sepulta legunt *Peerlk. opp. Pph.′ Porph.′ schol. γ* decorum] de$\overset{c}{o}$ꝝ *E y opp. Pph.′* 22 nocentis *E γ (a 1) y [Mellic.]* nocentes *cett.′ ς′* 23 succintã *F* 26 aspectu *Ω′ ς′* 27 Vungibus *ψ* deuellere *l y opp. Pph.′* 28 Caeperunt *γ u (ν σ et Fran.)* Ceberūt *g* sicut erat *Peerlk. opp. Pph.′* infosã *E* confusus] comfusus *ν uu. 20 sq.* inuerso ordine sunt in *g* 29 Manes *Ω′ ς′ Ac. cons. Porph.′ cf. Vergil. Aen.* IIII 427 manibus *Pph.′ probante Kirchnero* 'mire dictum est m a n e s (manibus *codd.*) animas hoc est quae animae manes sunt. ut si diceret 'manes mortuorum'' *Porph.′* 'quid sint manes animae responsa daturae?' *Acr.* eliciant *u* elicerent *D E γ F λ′ ς′ Pph.′* (elirent *g*) responsa] daresponsa *u* 30 et] *om. u y Ac. Seruius opp. Pph.′ et Porph.′ ad u.* 34 effigees *λ* effiges *g* effugies *Pph. Porph. Ac. opp. Seru. Acr.* cęrea *γ* 31 Laęnea *λ* poenis *D E γ F (σ a l r et β)* pęnis *u (ν et Fran.)* penis *λ (g)* conpesceret *γ F λ u (σ a et β) Pph.* c̃pescere *E* compesceret *D (ν g l r et Fran.) Pf.* 32 Cęrea *φ* Cerea *cett.′* subplicīī *E* ut quae *D u (β′ σ) cons. gloss. Fran.* utquę *ν* ut que *γ λ (g)* utq; *F (a l r)* atq; *E* 33 hecaten *D E γ F λ′ (σ a g r et β)* hecatẽ *u* Hechaten *ν* hecatã *y [Fran.]* uocet *γ pr.* seuám *E γ*

altera Tisiphonen: serpentis atque uideres
infernas errare canes, Lunamque rubentem,
ne foret his testis, post magna latere sepulchra.
mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
coruorum, atque in me ueniat mictum atque cacatum
Iulius et fragilis Pediatia furque Voranus.
singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
umbrae cum Sagana resonarent triste et acutum,
utque lupi barbam uariae cum dente colubrae
abdiderint furtim terris, et imagine cerea
largior arserit ignis, et ut non testis inultus
horruerim uoces Furiarum et facta duarum.

TESTIMONIA.

37 sq. Prisc. X 1, 1 florileg. Cusanum 37 ecb. capt. 1156 'merdis — albis' gloss. Mai class. auct. VIII 357 39 Prisc. V 4, 20 40 cf. ecb. capt. 807: 'singula quid memorem? superent cum singula laudem'

VARIA LECTIO.

u. 34 *omis.* *y* [*Regius* 1] 34 tisiphonen *D* tisiphonem *γ* tisiphonē *v* tisi//phonē *a* tisifonē *E* tysiphonē *β′g* tesyphonen *Fλ* thesiphonē *u* (*l* thesiphoten *σ*) tessiphonem *r* serpentis *D pr.* *Eγ* 1 (*a g*) *y* [*Gronou. pr.*, *Lips. Mellic.*] serpentes *cett.′* *D superscr.* *ς′* *Pph.′* *Porph.′* *Acr.* uiderem *γ pr.* *aut* 1 *opp.* *Pph.′* *Porph.′* 35 canes *Ω′ ς′ Pph.′ Porph.′ Acr.* 36 ne] neu *Peerlk. opp. Ac.* latere sepulchra] sepulcra latebant *Peerlk. opp. Ac.* foret] forte *E* his] hist *λ* sepulchra *EγFλ′* (*β′v a r*) *Acr.* sepulcra *Du* (*σ g*) *u.* 37 *omis.* *y* [*Barcinon.* 1] *opp.* *Priscian.* 37 Mencior *λ* capud *Eu pr.* 38 imne *γ* ueniat *DEγFλ′ς′ Prisciani codd.* 5 ueniant *u y Priscianus Hertzii floril.* mictum *DEγFλ′ς′ Priscianus floril.* minctum *u y* atque] q; *γ y* 39 pediatia *DγFλ′* (*β′a r*) *Pph.′Acr.* pediacia *v g* pedatia *u* (*σ*) pediatica *E* 'Pediatius . . . propter quod eum Horatius feminino nomine Pediatiam non Pediatium appellauit' *Porph.′* uoranis *γ p. ras.* *y opp. Porph.′ Ac.* uoram' *E opp. Ac.* 40 alt//na *D* 41 resonarent *Ω′ς′* r'sonaret *g* resonarint *y* [*Bruxell.* 9777 *uar. a* 2. *m.*, 1 *cod. ap. Valart.* (?)] *Bentl.* resonauerint *y* [*Monac.* III] resonant et *Reisigius* 42 uarię (io) *y* [*Bruxell.* 9777] Marsae *Peerlk.* colibrę *E* 43 Abdederint (i) *E* Abdiderunt *y* [*Bamberg. a. ras. Paris.* 8213 *Wolfenbutt.* III] Abdiderint *cett.′ ς′* inmagine *λ* certa *E opp. Ac.* 44 asserit *E opp. Pph.′ Ac. Acr.* ut non] non *φ*1 *opp. Ac.* non ut *σ pr. opp. Ac.* 45 Horruerim *Ω′ ς′* Orruerī *a pr.* *y* [*Barcin.*] Obruerim *y* [*Succouatic. G ap. Feam*] *Fea*

nam, displosa sonat quantum uesica, pepedi
diffissa nate ficus; at illae currere in urbem.
Canidiae dentes, altum Saganae caliendrum
excidere atque herbas atque incantata lacertis
uincula cum magno risuque iocoque uideres.

VIIII

Ibam forte uia sacra, sicut meus est mos,
nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
accurrit quidam notus mihi nomine tantum,

TESTIMONIA.

46 Prisc. X 4, 23 Eutychis ars II 4 p. 471 K. 'quantum uesica displosa pepedi' gloss. Mai class. auct. VIII 458 48 'altum Saganae caliendrum' gloss. Mai class. auct. VIII 88

I 9. 1—2 'ibam'— nugarum' schol. Veronens. Verg. ecl. 6, 1 (sed non legit Arn. Herrmannus) 'ibam forte' Victorinus IIII 1, 28 2 cf. ecb. capt. 4: 'nectebar neniis, nugis quia totus in illis'

VARIA LECTIO.

46 displo//sa *a* uesica *Ω′ ς′ Eutych. glossar. Mai* ue(n)sica *Prisciani cod. K* uessica *Prisciani cod. B a. ras.* ue//sica *Prisciani cod. G* pepedi *Eγ Fλ′u D corr. ς′ gloss. Γ Eutych. glossar. Mai* pependi *D* pepedit *aliquot codd. Prisciani ap. Krehl. in his D a. ras. ap. Hertzium* 47 Diffissa *DEFλ′ς′ Ac. Acr.* (diuisa *schol. v*) Diffisa *γ u* (*a* 1) ficus] nisus *Peerlk. opp. Acr.* (fixus *schol. Fran. alt. l. opp. γ Bamb.*) ille *Eλ′* illas *Peerlk.* curre *E* in] p (in) *E*
48 Canidie *E* dentes *Ω′ς′ Pph.′* caliendrum *DEγ* (*v a r et β*) *Acr. glossar. Mai* c(a)liendrum *σ* caliandrum *Fλ′u* (*g et Fran.*) *Porph.′* (gal: *Porph. alt. l.*) caleandrum *Pph.′* 49 lacertis] iacere *Machlyus opp. Ω′ Pph.′* 50 uincula] ·icula *E opp. Pph.′ Ac.*

I 9. REFERT MOLESTIAM GARRVLI (CA: *E* QVA: *Fran.*) *DE γ u* (*σ a r et Fran.*) *in u additum est quod exhibet F* EGLOGA (EGLOCA · *λ*) · X · (⋇ *Porph.*) *F λ Porph. inscriptione carent v g l* 'Sermo iste dicitur MOLESTVS. ЄΠΙΦЄΡΟΜЄΝΟϹ' *Acr.* 'De epagomeno dicit' *Acr.* 1 Ibam] Ibam ut *Bentl. opp. Pph.′ Ac.* uia] *om. γ pr. opp. Pph.′ Porph.′* uia sacra] sacra uia *Ac. opp. Pph.′ Porph.′* meus] oms̃ *E opp. Pph.′* 2 meditans *E* (medicans *E* 1) totus] et totus *y Lambinus* 3 Accurrit *DEγ u corr.* (*β′ v σ a l r et omn. Cr.*) Accurit *λ* Adcurrit *F* Occurrit *u pr.* (*σ corr. g*) *Pph.′* mihi] sic *Pph.′* nomine] nom̃e *λ opp. Pph.′*

arreptaque manu 'quid agis, dulcissime rerum?'
'suauiter, ut nunc est' inquam, 'et cupio omnia quae uis'.
cum adsectaretur, 'num quid uis?' occupo. at ille
'noris nos' inquit; 'docti sumus'. hic ego 'pluris
hoc' inquam 'mihi eris'. misere discedere quaerens,
ire modo ocius, interdum consistere, in aurem
dicere nescio quid puero, cum sudor ad imos
manaret talos. 'o te, Bolane, cerebri
felicem' aiebam tacitus, cum quidlibet ille
garriret, uicos, urbem laudaret. ut illi
nil respondebam, 'misere cupis' inquit 'abire:
iamdudum uideo; sed nil agis: usque tenebo;
persequar hinc quo nunc iter est tibi'. 'nil opus est te
circumagi: quendam uolo uisere non tibi notum;

TESTIMONIA.

4 'quid — rerum?' ecb. capt. 1143 10—11 'sudor — talos' schol. Iuuen. X 178 13 'uerbem et ficos laudabat' Charisii cod. N I 15 p. 96 K. 14 'misere — abire' ecb. capt. 135

VARIA LECTIO.

4 Arrepte *λ* manu] manuị *λ* 'Ordo. quid rerum agis ait (aut *γ*) mihi tu dulcissime' *Acr.* 5 ut nunc est ut nunc est *γ* inqua *φ opp. Ac.* *u.* 6 *om. E*1 *add. E*2 6 assectaretur *γ E*(2) (*β′σ a*) adsectaretur *DFλ′* (*v g* adsectetur [are] *r*) assentaretur *u* numquid *γ* (*et Fran.*) *Acr.* num quid *DE* (2) *Fλ′u* (*vσar et β*) n̄c qd *g* occupo] *om. E*(2) occupa *g* Occupio *Ac.* 7 inquit] at ille [inquit] *u* 8 Hunc *E pr. opp. Ac.* mihi] haud mihi *Peerlk.* discere *E* querens *Eγλ′u* 9 hocius *γ a. ras.* otius *Eu* 10—11 puero. cum . . . talos: o te *distinxit Bentl.* 10 sodor *γ* [*Bamberg. pr.*] *opp. Ac. Acr.* 11 Maner& *E* manabat *schol. Iuuen.* bolante *E opp. Pph.′ Porph.′ Ac.* 'uolanum' *Acr. in interpret.* balane *σg* 12 Fęlicē *u opp. Pph.′ Ac. Acr.* agebam *Eγ* 1 *aut pr. Fλ′ Pph.′* aiebam *Düγ corr. Pph.′* quid lib& *Eγ* quidlibet *cett.′* quılıb; *g* 13 uicos *DEγu* (*σar*1) ficos *F* (*β′vgl*) *Charisius* fic[v]os *λ* 15 Iamdudum *Dγu* (*a*) Iam dudum *Eψ*2 (*β′vgr*) Nam dudū *ψ*1 Namdudumç *λ* Nā dudū *l* Iā du dū *φ* Iam uideo dudum *σ* s& *γ* 16 Persequar *Eγu* (*σag et β*) Prosequar *DFλ′* (*vr et Fran.* 2 *Bland.*) iter est] ē iter *E* 17 quendam *DEFλ′ς′* quemdam *γu*

trans Tiberim longe cubat is, prope Caesaris hortos'.
'nil habeo quod agam, et non sum piger: usque sequar te'.
demitto auriculas, ut iniquae mentis asellus,
cum grauius dorso subiit onus. incipit ille
'si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
non Varium facies: nam quis me scribere plures
aut citius possit uersus? quis membra mouere
mollius? inuideat quod et Hermogenes, ego canto'.
interpellandi locus hic erat: 'est tibi mater,
cognati, quis te saluo est opus?' 'haut mihi quisquam.
omnis composui'. 'felices! nunc ego resto.
confice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
quod puero cecinit diuina mota anus urna:

TESTIMONIA.

18 'trans — cubat' Acr. ad epist. II 2, 68

VARIA LECTIO.

18 Tranſtyberim *γ* Transtibrē *E* is] his *Eγ pr.* (*a a. ras.*) cesaris *u* ortos *γ* ortos *E* 19 nil] nihil *Pph.'* quod *EγFλ' D corr. ς' Pph.'* qu^{o}id *E* quid *D pr. λ corr. u y* sequar te] sequastę *D* 1 sequartę *D* 2 20 iniq; *E* asellis *E* 21 subiid *γ pr.* honus *γ u* 22 me] te *Apitzius opp. Pph.' Ac.* noui] noris *Marklandus opp. Pph. Ac.* nouit *Pf. opp. Ac.* Viscum] Fuscum *Porphyrionis ω Weichertus opp. Porph.' Acr.* 23 uarium *DEγ* (*v a g r et β pr.*) *Porph. Acr.* uarum *Fλ'u* (*σ et β corr. Fran.*) *Porf.* me] *om. γ pr. opp. Pph.' Ac.* plures *Ω'ς' Pph.'* 24 cicius *E* m̄bra *u* 26 Inter pellandi *λ'* Int̄ bellandi *E* 27 quis te saluo est *Dγ Fλ'ς'* quis saluo ē (*om.* te) *E* quib; est saluo te *u* quibus est te saluo *y* [1 *Bland.*] quis te saluo opus ē? *ν y* '·i· in quibus necessaria salus tua est' *gloss. Γ* haut *D a. ras. Eγ* (*ν σ*) haud *Fλ'u D p. ras.* (*a r et β*) *Pf.* aut *y* [*Fran.*] *Pph.* ^{h}aut *g* 28 Omnis *DEγ* (*a g r*) *y* [*β Bruxell.* 9777 *Gronou.* 1 *Lips. Mellic. Valentian. Vossian.*] Omnes *Fλ'u* (*νσ et Fran.*) *Pph.'* composui *DF* (*v a g l r et Fran.*) *Pf.* composui *λ* conposui *Eγu* (*σ et β*) *Pph.* 29 Confece *y* [*Lips.*] *opp. Pph.'* factum *u pr. opp. Pph.' Acr.* triste, Sabella] triste Sabellae, *Peerlk. opp. Pph.'* sabilla *E opp. Pph.' Porph.'* 30 cecinit puero *σ opp. Pph.'* cecinit] cecini *Pph.'* puro *E* cecinit mota diuina *auctore Cruquio Bentl.* mota cecinit diuina *Peerlk.* mota] motum *Reisigius* urna] aura *Iacobsius* 'Mota anus u.] id est ipsa

hunc neque dira uenena, nec hosticus auferet ensis,
nec laterum dolor aut tussis, nec tarda podagra;
garrulus hunc quando consumet cumque: loquaces,
si sapiat, uitet, simul atque adoleuerit aetas'.
uentum erat ad Vestae, quarta iam parte diei
praeterita, et casu tum respondere uadato
debebat; quod ni fecisset, perdere litem.
'si me amas', inquit, 'paulum hic ades'. 'inteream, si
aut ualeo stare aut noui ciuilia iura;
et propero quo scis'. 'dubius sum quid faciam' inquit,
'tene relinquam an rem'. 'me, sodes'. 'non faciam' ille,
et praecedere coepit; ego, ut contendere *durumst
cum uictore, sequor. 'Maecenas quomodo tecum?'

TESTIMONIA.

34 cf. origo et exordium gentis Francorum u. 135: 'et matura suis aetas adoleuerit annis'

VARIA LECTIO.

commota ex urna dixit imminere mihi fatum ex garrulo. aut mota urna ipsa anus cecinit quoniam sortes de urna tolluntur' *Ac. Acr.* 31 dira] dura *β′y opp. Pph.′* nec] neque *g Pph.′* 34 uitet *DEFλ′uς′* (nitet *r* ı) uites (t supra) *γ* uitat *σ* 1 *y* atque] *om. u* 35 uentum] Vestū *E opp. Pph.′* 36 Preterita *Eu* tum *DγFλ′uς′* dū *E* cū *ν* tunc *y* uadato *DEγFuς′* uedato *λ* uadatus *y lemma cod. Acr. Fran., Bentl.* 'Vadato (Vadatus *Fran.*) iudicio (iuditio *γ* iudicia *ν*) quia uadatus eum fuerat. Participium est' *Ac. Acr.* 37 Debeat (.:. bat supra) *u opp. Acr.* Debeat *a Porph. opp. Porf.* quid *u opp. Pph.′* ni] ui *E* (*ni a*) *opp. Pph.′* 38 inquid *λ* hic ades] incades *E* hic] huc *y Apitzius* interea *γ y* 39 Aut . . . aut *DEγ pr. ς′ Pph.′* Haud . . haud *Fλ′u pr. γ corr.* (*ν a. ras.*) //Aut . . . aut *r* Ahaud . . . haud *λ* (A *minio picta*) 40 quid] qt *a* inquid *λ* 41 an *DEγFλ′* (*νσagr*) *Pph.′* aut *u* (*β′*) *y* 42 precedere *γ* cepit *E* cępit *u* ego] ergo *Ac. opp. Acr.* durum est *β′ ν σ corr. y Acr. ut uid. Doederlinus* durum *om.* est *Ω′ς Pph.′ Ac.* 'Ordo et sensus est: ego sequor ut est durum contendere cum uictore id est pertinace' *Porph.′* 43 sequar *γ pr.* (*a*) sequor *cett.′ς′ Pph.′* męcenas *DEF* (*ν σ l r*) *Porf. Pf.* mecęnas *γ* mecenas *λ u* (*β′ag*) *Porph. Acr.* tecum] tecum est *y* [*Bamberg. Fran., Chisianus A ap. Feam, 2 codd. ap. Valart.*] *opp. Pph.′ Porph.′ Ac. Acr.* 44—52 'paucorum hominum et mentis bene sanae] Horatius dicit: 'magnum narras'.

hinc repetit; 'paucorum hominum et mentis bene sanae;
nemo dexterius fortuna est usus. haberes
magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
hunc hominem uelles si tradere: dispeream, ni
summosses omnis'. 'non isto uiuimus illic
quo tu rere modo: domus hac nec purior ulla est
nec magis his aliena malis; nil mi officit, inquam,
ditior hic aut est quia doctior; est locus uni
cuique suus'. 'magnum narras, uix credibile.' 'atqui
sic habet'. 'accendis quare cupiam magis illi

TESTIMONIA.

47—49 'hunc — modo' Prisc. X 3, 16 47—48 'hunc — omnes' Prisc. VIIII 8, 41

VARIA LECTIO.

ne (*om. Porf.*) necesse sit (necessit *Porph.*) frequenter ostendere quis qu(a)e uerba habeat aut unde incipiat loqui. hoc obseruandum est: deinceps et supra et ubi duo puncta interposita sunt alteram personam loqui intellegas. certe iam sensus ipse docet quid Horatius, quid ille molestus dicat' *Pph.' Porph.'* 44 sane *E corr. aut* 2 sine *E pr. aut* 1 45—48 *uerba* nemo — omnis *garrulo ascribebat Stallbaumius* 45 dexterius] deterius *y* [*Bruxell.* 9777 *a* 1. *m.*] ω *Waddelius* est] te *Roederus* 46 posset *DEγFλ'ς' Ac.* posses[t] *u* possit *g* fere *λ opp. Ac.* 47 huuc hominem] huic homini *Peerlk. opp. Ac.* hominem] hominū *E opp. Ac.* hominu[e]m *Prisciani* VIIII *cod. R opp. Ac.* uelles] ferres *u* si uelles *y opp. Priscian.* (*et omn. codd. Cr.*) tardere *E* 48 Summosses *DEγuς' Priscianus* Submosses *Fλ'* omnis *Eγ* (*ar*1) *y* [*Lips.*] omnes *DFλ'uς' Priscianus* uiuimus *Ω'ς' Priscianus* uiuitur *y* [*Montepess. superscr.* ł m⁹; *Galeanus Zulichem. cod. collegii Trinit. Feae Chisian. B a* 1.*m.* uiuum⁹ *Bruxell.* 10064] *Bentl. opp. Priscian.* 49 nec] ne[c] *γ y* ne *φ* 1 *λ u y* purior] pulchrior *y* [*Bruxell.* 9777] ulla] illa *u* est] *om. y* [*Bamberg.* 2 *codd. Bersmanni*] 50 nec] Ñe[c] *u* nil *Ω ς'* //nil *l* nihil [4 *Bland. Fran.;* nichil *β*] mi *EγD p. ras. φ p. ras.* (*νσar*) mihi *D a. ras. Fλ'u corr. Acr. om. u pr.* (*β'g et* 4 *Bland.*) inquam *DEγFλ'ς'* (*et* 4 *Bland.*) *Ac.* umquam *u* (*σ pr.*) *y* 51 Dicior *Dλ* aut *DEγuφ corr. λ corr. ς'* haud *Fλ'* hic aut] aut hic *u* (*et in marg.* hic) 52 su[v]//s *γ* (suis *γ pr.*) suus *cett.' ς'* suis *a* atqui *DEγuς'* atque *Fλ'* (*g*) *u*. 53 *om. D pr.* 53 [h]ab& *λ* accendis] Ascendis *Ac. opp. Acr.*

proxumus esse'. 'uelis tantummodo: quae tua uirtus,
expugnabis; et est qui uinci possit, eoque
difficilis aditus primos habet'. 'haut mihi dero:
muneribus seruos corrumpam; non, hodie si
exclusus fuero, desistam; tempora quaeram;
occurram in triuiis; deducam. nil sine magno
uita labore dedit mortalibus'. haec dum agit, ecce
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus et illum
qui pulchre nosset. consistimus. 'unde uenis?' et
'quo tendis?' rogat et respondet. uellere coepi
et prensare manu lentissima bracchia, nutans,
distorquens oculos, ut me eriperet. male salsus

TESTIMONIA.

54—55 'modo uelis, quae tua uirtus, expugnabis' Diomed. 1 p. 386 K. 59—60 'nil (nihil Hieronymus) — mortalibus' Hieronym. epist. 58 uita s. Theodulphi abbatis [actt. ss. Mai I] cap. 1, 7 p. 97

VARIA LECTIO.

54 Proxumus *F λ* 1 Proximus *cett. λ p. ras. ς'* modo uelis quae tua uirtus est *Diomedis codd. AB opp. Ac.* quae] que *λ* 55 Expugnabit *σ* 1 (*et β corr.*) *y Diomedis cod. M opp. cod. B* Expugnabilis *g* (*et Fran.*) *y* possit] posset *y opp. Ac.* poscit *Ianus Douza opp. Ac.* eoq// *D* eo qđ — eoq; *u* eo quod *y ω* 56 Difficilis *D pr. E γ F λ'* (*a r* Difficili *g*) *y* [*Bruxell.* 9777 *a* 1. *m. Fran. Gronou. Lips. Mellic. Valentian. Zulichem.*] Difficiles *u D corr.* (*σ et β*) Difficeles *v* primos aditus *D* haut *E* (*v*) haud *cett.'ς'* dero *g* deero *Ω'ς'* 57 seruos] *omis. E pr.* 58 tem*p*ora *E* (temuora *E*1) tempore *u* queram *γ u* 59 Occurrã *maiore littera initiali ut in nouo sermone g* nil] nihil *Hieronymus* 60 uita labore] labore uita *Hieronymus* hec *E* agit] ait *y* [*Fran.*] *Botheus opp. Ω'ς* (*et omn. codd. Cr.*) eccę *λ* 61 aristius *D E γ F λ'ς' Pph.' Porph.' Ac.* (aristeius *g*) aristhius *u* 62 pulchrę *φ* pulcre *u* uenis et *E γ u D corr. φ corr. λ' corr.* (*β' v σ a*) *Pph.'* uenisset *D pr. F λ'* (*g r*) 'Interrogabat unde uenisset (uenis set *γ*) Aristius (arustius *γ*) uero (*om. Fran.*) respondet (respondit *Fran.*) *schol. Γ* 63 tendis *D E γ u λ'* 2 *ς' Pph.'* tendit *F λ' y* respondet *Ω'* respondit *y Pph.'* cępit *u opp. Pph.'* 64 prensare *γ* (*β' v a* 1 *et omn. codd. Cr.* pręns: *r*) pensare *E* (*σ*) *y* pressare *D ψ u* (p̄ss: *a* 2 *g l*) *y Pph.' Porph.'* pręssare *φ λ* manu] matu (u) *λ* (*sic*) bracchia *Pf. Porph.'* brachia *Ω'ς' Pph. Porph.' alt. l.* nutans] mutans *E opp. Ac. Acr.* nictans *y Baxterus opp. Ac. Acr.* 65 salsus] falsus *y lemma Acr. codd. Bamb. Fran. opp. Pph.' Ac.* falsum *Peerlk. opp. Pph.' Porph.' Ac.*

ridens dissimulare; meum iecur urere bilis.
'certe nescio quid secreto uelle loqui te
aiebas mecum'. 'memini bene, sed meliore
tempore dicam: hodie tricesima sabbata: uin tu
curtis Iudaeis oppedere?' 'nulla mihi' inquam
'relligio est'. 'at mi: sum paulo infirmior, unus
multorum. ignosces; alias loquar'. huncine solem
tam nigrum surrexe mihi! fugit improbus ac me
sub cultro linquit. casu uenit obuius illi
aduersarius et 'quo tu turpissime?' magna
inclamat uoce et 'licet antestari?' ego uero
oppono auriculam. rapit in ius: clamor utrimque,
undique concursus. sic me seruauit Apollo.

TESTIMONIA.

69—71 'uin — est' Prisc. X 4, 23 76 'licet antestari' Eutychis ars II 15 p. 484 K. 78 'sic — Apollo' schol. Iuuenal. I 128

VARIA LECTIO.

66 Rid*ens* *E* (Ridem *E* 1) bilis] bellis *Fλ'y* 68 set *γ* meliore *DEγu* (*σar*) meliori *Fλ'* (*β'νg*) 69 tricessima *l a. ras.* (*et Fran.*) tricesima *DEγFλς Pph.'* trigesima *uy opp. Pph.' Ac.* uintu *Dγ* (*νl et Fran.*) uin tu *Fλu* (*σagr et β*) *Pph.' uin tu E* uis tu *y Bentl.* 70 iudaeis *Fγ* iudeis *DEλu* oppedere *DγFλ' E corr. u superscr.* (*β'νσar*) *Pph.' Porf.* (oppendere *Porph.*) *Ac. Prisciani codd. BDHGLK* opponere *E pr. u* obponere *Prisciani cod. R a* 1. *m.* opperiere *g* 'Oppedere] contra dicere quasi contra pedem opponere' *Ac. Acr.* mihi] mihi *γ a. ras.* mi *γ p. ras.* inquam] ·ı·q· *Ac.* inqua *y* unquam *y* umquam *y.* ĩ//quã *a* 71 Relligio *DFu* (*νσ*2 *lr*) Religio *Eγλ* (*β'σ*1 *a*) Riligio *g* at] aut *E* (at *E*2 aut *E*1) mi] mihi *DEγ a. ras. Fλ'u* (*β'νar* michi *g*) *Pph.'* mi *γ p. ras.* (*σ*) *y u.* 72 *omis. y* [*Montepess. pr. Paris.* 7976 *pr.*] *opp. Pph.' Ac. Acr.* 72 ignosces] ignoscis *ν* huncine *EF* (*β'σl*) *Acr. cod. ν* hunccine *Dγλu* (*νagr*) *Pph.' Acr. codd. γ Fran.*

73 tam] Iã *ν opp. Ac. Acr.* surrexẹṣ *λ* fugit] fi(v)ngit *E* improbus *Dγλ'u* (*gr et Fran.*) *Ac.* inpbus *EF* (*βνσa*) ac me] ame *γ* 75 tu] *om. u pr.* (*β'*) *y opp. Pph.'* 76 Inclamat *DEγFλ'* (*σ*1 *agr*) Exclamat *u* (*β'νr uar.*) 77 Oppo(no) *E* Obpono *ν* Oppone *Ac.* Appono *y* Oppono *cett.' Pph.'* utrimque *DFλ'uς'* utrumque *Eγy* 78 Vmdiq. *u* Vundiq. *D* seruauit] seruabit *schol. Iuuen. opp. Pph.'*

X

[Lucili, quam sis mendosus, teste Catone
defensore tuo peruincam, qui male factos

VARIA LECTIO.

HOS OCTO VERSVS EXHIBENT *Fλ'* (*β'*) *y* [*Bamberg. a* 2. *m. marg. Bern.* 327. 542. 619 *Berol.* 5. 269 *Burnei.* 179 (*in marg. a* 2. *m.*) *Dessau.* II *Dresd.* I *a* 2. *m.* III *et marg. Dresd. L Harlei.* 2699. 2724 *marg.* (*ab al. sed uetusta manu*) *Martinius cod. ap. Cruq. Montepess. Paris.* 7976. 7977. 8212. 8213. 8214. 8216. 10401 *Genou. Nostrad.* 184 = *Pulmanni B Petropolitanus Romani* I. VI. 2, *Ottobon.* 1660, *Feae* 3 *Vaticani* 2766. 2777 (*adscr. a* 1. *m.*) 3259. 4 *Suecouatic.* (*in his* 1675) *Palatini ADF* (*F a* 2. *m.*) *Angelicus A a* 2. *m. Barberinus B Vallicellanus A Vpsal. olim Miegianus nonnulli codd. Landini R. Stephani Lambini*, 1 *ap. Canterum*, 1 *apud Bersmannum*, *ms. Gesneri* II, *adscripti sunt in editione princ. bibl. Vaticanae teste Fea*] ω [*ed. Zaroti, Mediol.* 1486, *Ald.* 1501. *Iunt.* 1503. *Argent.* 1514] *CONTINVANT ANTECEDENTI SERMONI β' y* [*Montepess. Paris.* 8214 *Nostrad.* 184] *VT SERM. X EXORDIVM EXHIBENT HOS VERSVS Fλ'y OMITTVNT DEγu* (*vσ̄agr*) *y* [*quos ipsi contulimus Bamb. Barcin. Burnei.* 179 *a* 1. *m. Bruxell.* 9777. 10064. *Gronou. Harlei.* 3534. *Lips. Paris.* 7979. 7984. 8218 *Sorbon.* 1578 *Regin. Regius Valentian. Zulichem. praeterea Argent.* III. *codd. Bland. Gemblac. Mellic. et alii apud alios editores*] *Pph.' Porph.' Ac. Acr. schol. Γ in dubium uocat Aldus Manutius*, *Horatio abiudicat Lambinus*, *Bentleius silentio damnat, spurios esse ostendit Frid. Iacobsius*, *Orellius Frontonis circiter aetate ab homine otioso factos esse probare studet, Furio Bibaculo Kirchnerus uindicare conatur*, *Fannio* (*conl. Acr. ad serm.* I 4, 21) *nuper Fr. C. Hermannus Horatianos esse primus putauit Valartius; Heindorfius aut huius aut alius cuiusdam sermonis exordium incohatum sed post reiectum a poeta putat*, *aut in schedis eius post mortem repertum et huic sermoni additis uerbis* ut redeam illuc *temere praepositum esse; C. Morgensternius hos uersus ab Horatio primum quidem initio huius sermonis positos sed curis secundis remotos esse putat. de duplici recensione huius sermonis a poeta facta etiam C. Frankeus cogitat; Io. Val. Franckius his uersibus locum in ipso sermone post uerba:* age quaeso *u.* 51 *adsignauit. Reisigius hos uersus ab Horatio compositos et post u.* 71 *inserendos esse putat* EGLOGA · XI · *F λ y* (SATYRA · XI · *Nostrad.* 184) 1 quam sis] quod sis *y* [*codd. plerique ap. Lamb.*, 1 *cod. Canteri*] quod sit *y* [*Paris.* 10401] 2 Deffensore *y* [*Bern.* 327] tuo] nouo *y* [*Berol.* 5 *pr.*] tui *Ascensius* peruincam] conuincam *y* ω [*ed. Landini ex mss.*] deuincam *y* [*Kirchneri cod. L in Dresd.* III] prope uincam *Peerlk.* qui] quod ω [*Landin.*]

emendare parat uersus, hoc lenius ille
quo melior uir † est, longe subtilior illo
qui multum puer et loris et funibus udis
exoratus, ut esset opem qui ferre poetis
antiquis posset contra fastidia nostra,

VARIA LECTIO.

3 Emenda[re//,]rapat *y* [*Montepess.*] Cõmendare *y* [*Dresd.* III *Fran.*] lenius] lenior *y* [*uar. lect. ap. Pulman.*] ω [*ed. H. Stephan.*] leuius *y* [*Bern.* 327 *pr.* 619. *Berol.* 269. *ed Landin. ex mss.*] ille] illo *Hanowius* 4 Quo melior uir est *Fλ′* (*β′*) *y* [*Bamberg. Bern.* 327. *Dresd.* I. *Montepess. Paris.* 8213. 8216. 10401. *Nostrad.* 184 *a* 1. *m. mss. ap. Lambin.*] Quo melior uir et est *y* [*Nostrad.* 184 *a* 2. *m.*, *Kirchneri ms. L in Dresd.* III] *Meinekius* Quo melior uir adest *y* [*Berolin.* 5] Quo melior uir hic est *y* [*Martinius cod. ap. Cruq.*] Quo meliore uir et est *y* [*Bern.* 619] Quo meliorq; uir ẽ *y* [*Dessau.* II *Dresd.* III *Harleian.* 2724] quo melior uir is est *Lambinus* Est quo uir melior *y* [*Bern.* 542 *Paris.* 7976] ω [*Landin. Ald. Mediol.* 1486] est quo uix melior *Chabotius* Quo est uir melior *y* [*Berol.* 269] Quo uir melior est *y* [*Paris.* 8214] Quo uir est melior *y* [*Petropolitanus*] longe] longe ac *y* [*Martinius*] longe et *Praedicowius* illo] ille *y* [*Bamberg.*] uir, et est longe subtilior isto *Botheus* 5 qui] quem *Praedicowius* multum] paulum *y* [*mss. ap. Lambin. aliq.*, *ms. Canter.*] puer et *Fλ′β′y* [*Bamberg. Bern.* 327. 542. 619 *Berol.* 5 *Harlei.* 2724 *Montepess. Martinius Paris.* 7976. 8213. 8214. *Nostrad.* 184] p̃cier et *y* [*Paris.* 8216] puer est *Gesnerus* pueros *Vrlichsius* puerum est *Reisigius* nuper *Rutgersius* fuerit *Praedicowius* udis *in ras. y* [*β*] 6 Exoratus *F* (*β′ l*) *y* [*Basil.* I *Bern.* 327 *a* 1. *m.* 542. *Berol.* 5. *Dessau.* II *Dresd.* I. III. *Harlei.* 2724. *Montepess. Paris.* 7976. 8214. 10401. *Nostrad.* 184. *ms. Gesneri* II, *ms. ap. Rob. Stephan. Feae Vatic. G Suecouat. CDK collegii Romani B*] //////atus *y* [*Bamberg.*] Exora///tus *λ* Exortatus *y* [*Bern.* 327 *a* 2. *m.* 619 *Berol.* 269 *Paris.* 8213. 8216. 10401 *uar.*] Exhortatus *y* [*Martinius*, *Petropolitanus*, *codd. ap. Lambin.*, *Feae Vatic. A I Palatin. CD Chis. A a* 1. *m. Vallicell. A*] *Aldus Praedicowius* exornatus *Glareanus* est ornatus *Valartus* excoriatus *Horkelius* est hortatus *Peerlk.* ut esset] *omis. y* [*Bern.* 327 *pr.*] opem] opus *y* [*Dresd.* III] qui] quis *Aldus* quod ω [*Landin.*] ferre] ferrer *y* [*β pr.*] 7 antiquis] Ambiguis *y* [*codd. aliq. ap. Lambin.*] fastidia] fastivia *y* [*Berol.* 5] nostra] uestra ω [*Landin.*] 7—8 nostra, — grammaticorum, e: d: *Doederlinus qui hos octo uersus genuinos habet u.* 8 *spurium iudicat Hitzigius qui septem priores uersus Horatio abiudicat et lectori coaetaneo Valeri Catonis et Horati tribuit; eundem delet Apitzius*

grammaticorum equitum doctissimus. ut redeam illuc,]

Nempe incomposito dixi pede currere uersus
Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
urbem defricuit, charta laudatur eadem.
nec tamen hoc tribuens dederim quoque cetera; nam sic
et Laberi mimos ut pulchra poemata mirer.
ergo non satis est risu diducere rictum
auditoris; et est quaedam tamen hic quoque uirtus;
est breuitate opus, ut currat sententia neu se

TESTIMONIA.

I 10. cf. simile exordium ap. Persium Horati imitatorem s. 3, 1: 'Nempe hoc adsidue e. q. s.' eidem s. 5, 1 Horatiani sermonis I 3 exordium ante oculos uersatum esse arbitramur 1—3 cf. Hieronym. epist. 84: 'mordetur et Lucilius, quod incomposito currat pede, et tamen sales eius leposque laudantur' 1 cf. ecb. captiui 22: 'nam pede composito certans insistere metro' 436: 'nec pede composito sese sociauerat antro' 3 sq. 'quod (quae B) — defricuit' Consentius p. 348 K. 6 cf. ecb. capt. 16: 'hic sua deuitat, dum pulchra poemata cantat'

VARIA LECTIO.

8 Gramaticorum *β' y* [*Bamberg. Berol.* 5 *Paris.* 10401] grecorum *y* [*Bern.* 327] romanorum *y* [*codd. ap. Lambin. aliq.*] ęquitū *y* [*β*] equidem *Kirchnerus omis. Landinus* illuc] illic *y* [*Nostrad.* 184 *Feae Vatic. A* 2]

I 10. EGLOGA · XI · *u Porph.* AD MALEDICTIONEM (MALEDICTIONE *a et Fran.* MALEDICTVM *σ*) LVCILII (LOC: *r*) RESPONDET (RESPONDIT *r*) *E γ* (*σ a r*) *y inscriptione carent D* (*v g l et β*) 1 incomposito *D E γ ψ u ς' Pph.' Ac.* inconposito *φ λ* (*ν*) 2 Lucilii . . . lucilii *u* inepte *Ω' Ac.* inepti *β' r* 1 *et uar. marg.* 2 *y* inepte est] inepte *y* [*Berol.* 5] ineptus *Doeringius* inepte (ineptus) ē *v* 'Fautor inepte est] fauemus alicui quando aperta uitia eius negamus' *Ac. Acr.* 3 at] 'Subiectio' *Acr.* at *E γ F λ u D corr. ς' Pph.'* ad *D pr.* ac *l* quod] quo(d) *λ opp. Pph.'* quae *Consentii cod. B opp. Pph.'* 4 defricuit (c *in ras. ut uid.*) *D opp. Pph.' Porph.' schol. γ Lips. Consentius* deconfricuit *schol. Fran.* perfricuit *Acr.* 5 caetera *D γ* (*v σ a*) nam *D* 1 *E* 1 *y* [*Doruill.* II. *Dresd.* IIII. *Monac.* IIII *Paris.* 7976 *a* 1. *m. Nostrad. corr. Valentian.* 1] *Pph. Acr.* num *γ F λ' D* 2 *E* 2 (*v σ a r et β in ras. Fran.*) *Pf.* nec *u y* n̄ *g y* 6 laberi (rii) *y* laberi *cett.' ς' Pph. Ac.* (liberi (a) *Pf.*) minos (mimos) *E opp. Pph.' Acr.* pulcra *u* 7 diducere *D pr. E γ* (*v σ a g r*) *Pph.'* deducere *D corr. F λ' u* (*β'*) 8 quedam *λ* hec *u* 9 est] Est ÷ *φ opp. Pph.' Ac.*

impediat uerbis lassas onerantibus aures;
et sermone opus est modo tristi, saepe iocoso,
defendente uicem modo rhetoris atque poetae,
interdum urbani, parcentis uiribus atque
extenuantis eas consulto. ridiculum acri
fortius et melius magnas plerumque secat res.
illi scripta quibus comoedia prisca uiris est
hoc stabant, hoc sunt imitandi; quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste
nil praeter Caluom et doctus cantare Catullum.
'at magnum fecit quod uerbis Graeca Latinis
miscuit'. o seri studiorum! quine putetis
difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti

TESTIMONIA.

14—15 'ridiculum — rés' florileg. Nostrad. 188 18 cf. ecb. captiui 706: 'talia conferre compellit simius iste' 20—21 'at — miscuit' Iulius Rufinianus de figuris sent. et eloc. § 6 p. 39 sq. Halm. 21—23 'o — contigit' Prisc. XVI 2, 12

VARIA LECTIO.

ut currat sententia neu se] est modo tristi. saepe iocoso. *D pr. opp. Pph.'* cu(r)rat *E opp. Pph.'* curra(t)s *u opp. Pph.'* sentencia *λ* *u.* 10 *sq. om. D* 1 10 Impediat *D* (2) *γ φ u ς'* Inpediat *E ψ λ* honerantibus *F λ'* hōnerantib; *D* (2) aures *Ω' ς'* 11 sepe *D E γ λ* *u.* 12 *omis. y* [*Lips.* I] *ante u.* 11 *ponit ν* 1 Def(c)endente *λ* rethoris *E γ u Ac.* poete *E* 13 urbane *F* (*l* 1) *y opp. Pph.' Acr.* 14 Extennuantis *λ* Extenuatis *F* Extenu(n)atis *D ψ* 15 Forcius *λ* et] ac *y* [*Regius, Vatic. Palat. F*] *Porph.' ad u.* 17 *opp. Pph.'* 16 Illis *γ opp. Pph.' Ac.* comod(e)ia *γ* comedia *D E u Pph.* 17 quos] quas *γ* 1 18 unq *E*(*a g*) umquam *cett.' ς'* simus *γ pr. opp. Pph.' Porph.' Acr.* 19 caluom *F λ'* caluum *cett. ς'* et doctus *Ω' ς'* edoctus *y* [*Barcin. Berol.* 5 *pr. Doruill.* II] doctus *σ y* 20 gręca *F Pf.* ḡca *a l Acr.* greca *D E γ λ u ς'* 21 o s//eri *γ* o sęri *ν* o sacri (*at seri*) *a opp. Pph.' Porph.' Ac. Priscian.* quine *γ F λ' u* (*a*) *Pf. Porph.'* qui ne *D* (*β' ν σ r et Cruquii codd.*) *Pph. Priscian.* qui . ne *E* q̄d ne *g* 'Id est: putatisne . . .' *Acr.* putetis *D E γ F λ'* (*β' ν* 2 *σ a g pr. r et Cruquii omnes*) *Pph. Porph. Pf. corr. Priscianus* putatis *u* (*ν* 1 *g corr.*) *y Pf. pr. Porf.* putarit *Peerlk.* *post u.* 21 *insertus est nec suo loco omissus u.* 71 *in y* [*cod. Gesn.* II.] 22 Dificile *E* et] ac *Peerlk.* rodio *u* phitoleonti *u* (*σ*) pitho leonti *E*

contigit? 'at sermo lingua concinnus utraque
suauior, ut Chio nota si commixta Falerni est'.
cum uersus facias? te ipsum percontor, an et cum
dura tibi peragenda rei sit causa Petilli?
scilicet oblitus patriaeque patrisque Latini,
cum Pedius causas exudet Puplicola atque
Coruinus, patriis intermiscere petita
uerba foris malis, Canusini more bilinguis.
atque ego cum Graecos facerem natus mare citra
uersiculos, uetuit me tali uoce Quirinus,

VARIA LECTIO.

pytho leonti *g* pito leonti *y* [*Fran.*] pitholeo (*E γ* pitholeon *ν γ alt. l.* pitoleon *Fran.* phitoleon *Fran. alt. l.*) *Acr. in interpret.* 'pitholeo, rhodius' *Porph.′ in interpret.* (po&ae. leonti *Porph.* petaoleonti *Porf.* pythalochon *Porphyr. cod. Bern.* 516 *anni* 1472 *unde* Pitholeo olim *scribendum uideatur cf. Suet. diu. Iul.* 75 *Macrob. sat.* II 2, 13 23 concinus *λ* 24 ut *DEγuψ2* (*β′σagl2r*) *Pph.′ Ac.* et *Fλ′* (*v*) *y* [*Bamberg. Basil.* III *Montepess. Vossianus*] commista *λ opp. Pph.′ Ac.* (cōmissa *g opp. Pph.′ Ac.*) 25—26 'an et cum dura tibi peragenda rei sit causa Petilli . . . cum uersus facias te ipsum percontor' *hoc ordine Pph.′ cum Porph.′* 25 facias? *interpunximus cum Keckio* pconctor *E opp. Pph.′* pẽ eorum *Ac.* an et cum] anecum *E opp. Pph.′ Acr.* *u.* 26 *post* Petilli *interrogandi nota et u.* 30 *post* bilinguis *puncto distinximus cum Kirchnero* 26 Dura//ū *u opp. Pph.′ Porph.′* petelli *Eγ* (*a et β pr.*) petilli *DFλ′u* (*vσgr et Fran. β corr.*) *Pph.′ Acr. cons. Porph.′ fast. Capitol. et nummi* Petilli, et *Doederlinus* *u.* 27 *omis. Pph.′ Porph.′ Acr.*, *ante u.* 25 *ponit Maehlyus*, *post u.* 30 *Doederlinus* oblitus *Ω′ς′* oblitos *Bentl.* oblitis *Maehlyus* patriaeque patrisque] patrię patriiq; *u* patrieq patrisq; *u 2 uar.* patrumque Latine *Peerlk.* latini *DEγφ corr. u λ 2 ς* (*et Cruquii codd. omnes*) latinę *F u2 uar.* (*et Fran.*) latine *λ′* (*et β pr.*) 28 pedilꝫ *E* 1 *opp. Pph.′ Acr.* exudet *EγD corr. ς′ Pph.* exsudet *D pr. Fλ′u* (*g*) *Pf.* puplicola *y* [*Lips.*] *Pph. Porph.* publicola *Ω′ς′ Pf. Porf. Acr.* publicula *a* 1 Poplicola *Muretus* *u.* 29 *omis. y* [*Par.* 7976 *pr.*] *opp. Acr.* 30 malis] malles *u pr.* malim *Peerlk.* Canusini more bilinguis *post uerba* uetuit — uera (*u.* 32 — 33) *ponit Pph.′ Porph.′* more] mere *E* bilinguīs (*acc.*) *Poppendieckius opp. Acr.* 31 Atque *Ω′ς′* Atqui *y Bentl. at cf. Lachmann. ad Lucret. p.* 168 graecos *y* [*Regin.*] ḡcos *al y* grecos *Ω ς′* 32 me tali *Ω′ς′ Pph.′ Ac.* tali me *y* [*codex collegii Trinitatis*] *Bentl.*

post mediam noctem uisus, cum somnia uera,
'in siluam non ligna feras insanius ac si
magnas Graecorum malis implere cateruas'.
turgidus Alpinus iugulat dum Memnona dumque
defingit Rheni luteum caput, haec ego ludo,
quae neque in aede sonent certantia iudice Tarpa,
nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
arguta meretrice potes Dauoque Chremeta
eludente senem comis garrire libellos
unus uiuorum, Fundani; Pollio regum

TESTIMONIA.

33 cf. ecb. capt. 227: 'post noctem mediam, quando sunt somnia uera' 34 'in siluam ne ligna feras' praefatio s. Eusebii Hieronymi in librum psalmorum [Vall. VIIII 1157] Hieronymus adu. Pelagian. in fine, Hieronym. Sophonio epist. 134 Seruat. Lupus ad Einhardum epist. 1 Seruat. Lupi de tribus quaestionibus liber pag. 256 Baluz. cf. Berno Augiensis de cons. tonorum diuersitate [t. II p. 114 Gerbert.]: 'in siluam ne ligna feras: et in mare pisces?' Petrus Cluniacensis epist. II 12: 'et quamuis secundum uulgare prouerbium stolidissimum uideatur humeris ligna ad siluam deferre et aqua urceo allata mare infundere'

VARIA LECTIO.

u. 33 *omis. y* [*Wolfenb.* I] *opp. Pph.' Porph.'* mediam noctem] noctem mediam *ecb. capt. opp. Pph.' Porph.* sonnia *u* 34 siluas *D* non] ne *y* ligna] lign*a* *φ* lingua *σ g l r y* feras] feres *σ* ferās *a* feræs *y* [*Regius*] insanius] //insanius *λ* 35 gręcoꝝ *ψ* g̃corum *a l* crecoꝝ *E* grecorum *D γ φ λ u ς'* implere *Ω' ς'* inplere *σ* 36 memnona *D E F λ'* (*v g*) *Pph.' Porph.' Acr.* menona *γ* mennona *u* (*β' a r*) memona *σ* 37 Defingit *D γ* (*v σ a*) Deffingit *β' r pr.* Defindit *E y* Diffingit *F λ' u* (*g r corr.*) diffinget *Pph.'* diffingat *Porph.'* diffringit Rhoeci *Dan. Heinsius opp. Acr.* defringit Rheni (*uel* Rheno) *Peerlk.* capud *E* haęc *ψ* hec *D λ* hoc *E* 1 (*v* 1 *g*) *y opp. Pph.'* 38 neque *Ω' ς' Pph.'* nec *y* ede *u* sonent] sonant *φ pr. y opp. Pph.'* certancia *λ* 39 Net*c* *λ* spectanda *D γ E* 2 (*β' v σ a l* 2 *r*) spectata *F λ' u y* spectantia *E* 1 spectatq; *g* 40 in meretrice *Peerlk. opp. Ω' Pph.'* potes] potest *F λ'* potens *φ* 2 *y* [*Bruxell.* 9777 *uar. a* 2. *m. Gotting.* I *Monac.* I *Sorbon.* 1578] *Pph.'* putes *E pr.* places *Horkelius recte schol. γ* crhemeta *u opp. Pph.'* 41 eludente] Et ludent *E* 1 senem comis, *Kirchnerus* comi garrire labello *Raymundus Seyffertus* comis] comes *ψ superscr. y* [*Basil.* III *Zulichem. pr.*] libellos *E γ F λ' u ς'* labellos *D pr. aut* 1 *y* [*Valentian. a. ras.*] libellis *y* [*Lips.* I *a* 1. *m.*] *Kirchnerus* popello *Horkelius* 42 unus]

facta canit pede ter percusso; forte epos acer
ut nemo Varius ducit; molle atque facetum
Vergilio adnuerunt gaudentes rure Camenae.
hoc erat, experto frustra Varrone Atacino
atque quibusdam aliis melius quod scribere possem,
inuentore minor; neque ego illi detrahere ausim
haerentem capiti cum multa laude coronam.
at dixi fluere hunc lutulentum, saepe ferentem
plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeso,
tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?

TESTIMONIA.

44 sq. cf. Quintilian. institut. orat. VI 3, 20: 'neque enim diceret Horatius, facetum carminis genus natura concessum esse Vergilio'
44 'Varius — facetum' Seruius ad Verg. ecl. VIIII 35

VARIA LECTIO.

Elu ψ 1 (*uolebat* Eludente) *opp. Ac.* E *V*~~u~~nus ψ *opp. Ac.* uiuo[r]num ψ *opp. Ac.* pollio *Ω′ς′ Acr.* 43 facta] Fracta *y* [*Lips.*] Fata *g y* [*Paris.* 8216 *pr. Wolfenb.* I] *Horkelius* Facta *Ω′ς′* ['*In* 3 *codd. Bland. & Busl. hi uersus ad hunc modum leguntur*, forte epos acer, vt nemo, Varius. ductu molle atque facetum Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnae' *Cr.*] 44 nemo *E* (neme *E* 1) *opp. Acr.* uarius *D E γ* (*ν σ a g r et* 3 *Bland.*) *Acr. Seruii Vossianus* uarus *F λ′ u* (*β′*) *Seruii Vatic.* 3317 *Paris.* 7959 ducit *D* 1 *E γ* (*ν a r*) *Seruii Vossianus* dicit *σ g Seruii Vatic.* 3317 *Paris.* 7959 ductu *F λ u* (*l uar. et β* 3 *Bland.*) dictu *l* (*et Fran.*) ductū *D* molle] mole ψ *opp. Pph.′ Acr.* 45 Vergilio *y* [*Lips. pr. Regin.*] Virgilio *Ω′ς′* (*et* 3 *Bland.*) *Acr.* annuerint *D u* (*β′*) adnuerint *F λ′* (*ν*) annuerant *γ* (*σ a*) adnuerant *r* adnumerunt *E* adnuerunt *g y* [3 *Bland. Busl. Gotting.* I *Mellic. Paris.* 7976. 8213 *Nostrad.* 184 *a pr. m. Pulmanni E*] *Acr.* camene *E* 46 uarone *γ opp. Acr.* 47 possem *DEγu* (*νσag l uar. r et β corr.*) *Acr.* possim *Fλ′* (*β′*) 48 *ego* ψ illi] *om.* ψ *pr. λ* 1 *u y opp. Ac.* 49 Hęrentem ψ Herentem *D Eγφλ′uς′* capiti] capite *γ* 1 *ut uid.* cum multa *Ω′ς′* cumulata *F uar. y* cumulatam *y* multa cum *y* *u.* 50—51 'at dixti — relinquendis.' *Ritterus opp. Pph.′* *u.* 50 *omis. y* [*Paris.* 8214] 50 At *D corr. γ φ u E* 2 ψ 2 ς *Pph.′* Ad *D pr. E* 1 (*σ pr.*) Et ψ *λ′* (*et Fran.*) dixi] dixiћ *u opp. Pph.′* lutulentū *E* lutulentē *E* 1 *opp. Pph.′* sepe *Eγλ* ferentem] ferentum *λ pr.* 51 quidæm *λ* quaero *D E γ* (*ν σ a r* 1) quero *λ corr.* (*g et β corr.*) *Pph.* quaeso *F u* (*l r* 2 *et Fran.*) *y Pf.* queso *λ pr.* (*et β pr.*) *y* 52 nichil *u* reprehendis *Ω′ς′* reprendis *σ y* Homero] omero *E*

nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
non ridet uersus Enni grauitate minores,
cum de se loquitur non ut maiore reprensis?
quid uetat et nosmet Lucili scripta legentis
quaerere, num illius, num rerum dura negarit
uersiculos natura magis factos et euntis
mollius ac siquis pedibus quid claudere senis,
hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
ante cibum uersus, totidem cenatus? Etrusci
quale fuit Cassi rapido feruentius amni
ingenium, capsis quem fama est esse librisque

TESTIMONIA.

54 Seruius ad Aen. XI 601

VARIA LECTIO.

53 Nihil *E Porph.' opp. Ac.* comis] comes *Porph. opp. Porf. Ac.* tragici] traici *E* tragicis *u* motat licilius *E opp. Porph.'* acci *D E γ* (*β' σ a g*) *Porph.'* accii *F λ' u* acti *ν* Atti *Lambinus* Enni *Peerlk.* 54 ennii *u* (*g l*) Acci *Peerlk. opp. Pph.' Porph.'* minores *Ω' ς' Pph.' Porph.' Seruii Paris.* 7929 minores? ω [*Mediol.* 1477 *Venet.* 1478] minoris *g y* [*Argent.* III *Regin. Sorbon.* 1578 *Valentian.* 1] *Seruii Regin. quod nescio an recte in textum recipere noluimus; de homoeoteleuto cf. uu.* 81. 82. 83. 85 55 de se loquitur non ut] loquitur de se, ut de non *Peerlk. opp. Pph.' Ac.* reprensis *D E γ φ ς'* reprehensis *ψ λ' u Pph.'* ṛẹp̄hensis *λ* 56 uetat] notat *Ac. opp. Acr.* lucilii *u* (*g*) lucilli *ν* legentis *y* [*Wolfenb.* III] legentes *Ω' ς'* 57 Querere *E γ* num illius] non illius *ψ pr. opp. Pph.' Porph.' Ac. Acr.* negarit *D* (*r in ras. ut uid.*) negauit *y* [*Bamberg. Wolfenb.* III] opp. *Pph.' Porph.'* 58 factos] altos *g y* [*Fran. uar. Gotting.* I *Harlei.* 4862 *Lips. pr. Sorbon.* 1578 *Wolfenb.* II *superscr.*] abtos *y* [*β uar.*] aptos *y* [*Dresd.* III *Harlei.* 2724] comptos *y* et] *om. E* euntis *D pr. γ* (*a r pr.*) *y* [*Gronou. Mellic. Montepess.*] uentis (e superscr.) *E* euntes *D corr. cett.' ς' Acr.* *u.* 59 *sq. omis. y* [*Zulichem.* 1] 59 ac *D E F λ' ς'* (et *omn. codd. Cr.*) at *u* & *γ* (*a*) at sit *Lambinus* quid] qui *y* [2 *Bland.*] 61 cenatus *E γ λ u ς'* caenatus *D F* (*ν l*) Etrusci] etrusce *γ pr. opp. Pph.'* 62 Cassi] crassi *φ opp. Pph.' Porph.' Ac. Acr.* feruentuus *E* anni *u Pf. opp. Pph. Acr.* amne *σ y opp. Pph.' Acr.* 63 Ingeniom (v superscr.) *γ* capsis — librisque] *del. Hitzigius opp. Pph.'* quem] quę̆ *D opp. Pph.'*

ambustum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
comis et urbanus, fuerit limatior idem,
quam rudis et Graecis intacti carminis auctor
quamque poetarum seniorum turba; sed ille,
si foret hoc nostrum fato dilapsus in *aeuom,
detereret sibi multa, recideret omne quod ultra
perfectum traheretur, et in uersu faciendo
saepe caput scaberet, uiuos et roderet unguis.
saepe stilum uertas, iterum quae digna legi sint,
scripturus, neque te ut miretur turba labores,
contentus paucis lectoribus. an tua demens
uilibus in ludis dictari carmina malis?
non ego: nam satis est equitem mihi plaudere, ut audax

TESTIMONIA.

65 cf. ecb. captiui 715: 'comis et urbanus, animo pius, ore serenus' 71 schol. Pers. 1, 106 Eutychis ars II 1 p. 467 K. cf. ecbasis captiui 13: 'saepe caput scabitur, uiuus conroditur unguis' 72—73 'saepe — scripturus' Hieronym. comment. in ecclesiasten cap. 2 72 'saepe stilum uertas' Pompeii commentum ap. Keil. V 1 p. 109

VARIA LECTIO.

64 propriis] *del. Hitzigius* *lucilius inquā φ* inquam] imq (= imquam) *u* *u.* 65 *omis. φ* 1 *opp. Acr.* 65 urbanis *F λ' y opp. ecb. capt.* limat¹or *ψ opp. Ac. Acr.* 66 rudis et] Rudius *Casaubonus opp. Acr.* et] ex *y* [*Fran.*] a *y* at *Rutgersius* grȩcis *Pf.* ḡrcis *y* [*Barcin.*] ḡcis *Ac.* grecis *Ω' ς' Pph.* intacti] qui intacti *Peerlk. opp. Pph.' Ac.* auctor] actor *Pph. opp. Pf. Ac.* 67 set *γ* 68 fato] facto *E* dilapsus *Ω' ς* (laps *in ras. β*) dilatus *σ g* (*et β pr. ut uid.* 1 *Bland.*) delapsus *y* [3 *Bland.*] delatus *y* euum *λ u* aeuum *cett.* 69 D&errer& *E* Detraheret *y Acr. in interpret.* *u.* 71 *omis. φ* 1 *opp. Pph.' Porph.'* 71 Sepe capu(t) *E* scaberet] scabar& *E opp. Ac.* scalperet *y* [*Fran. uar.*] *Pph.' Acr. in interpret.* unguis *D pr. Eγ* (*a r*) *y* [*Paris.* 7979] ungues *cett.' ς' Pph.' schol. Pers. Eutych.* 72 'iterum ad scripturus (scripturos *cod.*) retulit' *gloss. γ* quae] q. *E* legissint *γ a. ras. y opp. Hieronym.* legissent *u* 1 *opp. Hieronym.* sint] sunt *y* *comma post uocem* sint *delet Doederlinus* 74 demens] clemens *E pr. opp. Ac.* 75 Vilibus *D E γ φ u ς Pph.'* Milibus *ψ λ'* (*et Fran.*) in ludis] ᴺilludis *γ* 76 nam] n̄ *u* equitem] equidē *E opp. Ac.* *omis. D pr.* mihi] *omis. u*

contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
men moueat cimex Pantilius, aut cruciet quod
uellicet absentem Demetrius, aut quod ineptus
Fannius Hermogenis laedat conuiua Tigelli?
Plotius et Varius, Maecenas *Vergiliusque,
Valgius et probet haec Octauius optimus atque
Fuscus, et haec utinam Viscorum laudet uterque.
ambitione relegata te dicere possum,
Pollio, te, Messalla, tuo cum fratre simulque
uos, Bibuli et Serui, simul his te, candide Furni,
compluris alios, doctos ego quos et amicos
prudens praetereo; quibus haec, sint qualiacumque,
adridere uelim, doliturus, si placeant spe
deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,

TESTIMONIA.

77 'explosa Arbuscula dixit' Seruius ad ecl. 10, 6 79 'uellicat absentem Demetrius' Eutychis ars II 2 p. 2169 P.

VARIA LECTIO.

77 Contenptis *u* arbustula *E* (*g*) *Acr. cod. v* arbuscula *cett.'* ς' *Pph.' Porph.' Ac. Acr. codd. y Fran. Seruius* 78 cimex] *in ras. γ* (cimex *a*) *opp. Ac.* cumex (+ ci) *u opp. Ac.* pantillius *y* [*Fran.*] *Apitzius* potill9 *g* crucit& *E* cruciat *y* 79 demetrias *Eutychis cod. Paris.* 80 M Fannius *ψ* (M *minio picta*) Faunius *y* [*β*] Fanius *g* ermocenis *E* ledat *E u* conuiua] cuia *E* tegelli *E* tigilli *g y* *u.* 81 *omis. D pr.* Plotius *γ F λ' u* (*a*) Plocius *D E* ς' uarius *D E γ* (*ν σ a g*) uarus *F λ' u* (*β' r*) maecenas *l y* [*Bamberg. Gronou. Lips.*] męcęnas *φ* mecęnas *γ ψ* mecenas *D E λ u* ς' Vergilius *Aldus* uirgilius *Ω'* ς' *uu.* 82 *sq.* ordine inuerso in *g y* [*Lips.*] 82 hec *λ omis. u* *ante uocem* Octauius *punctum ponit Düntzerus* hoctauius *γ* 83 haec] aeque *Maehlyus* utinam] uninā *E* laudet] laudat *F pr.* (*g*) 84 Ambicione *D F λ* 85 Pollo *E* Pollio *cett.'* ς' *Acr.* messalla *F λ* messala *D E γ u* ς (*et β*) fratre *E* (fracte *E*1) 86 bibuli *Ω'* ς' Bibule *Muretus* serui *D E γ u* ς' seruii *F λ* (*l* 2) his te] iste *E y opp. Ac. Acr.* Furni] fu(r)ni *u opp. Ac.* 87 Cōpluris *y* [*Valentian.*] Complures *D γ* (*β' σ a g* Cū//pl: *ν*) Conplures *E F λ'* (*r*) Conpluresq; *u* Compluresque *y* 88 ptereo *E F λ' u* pretereo *D* sint *Ω'* (*ν a r et Fran.*) *Acr.* sunt *σ pr. g* (*et β*) qualia cumque *D γ λ'* qualiacumque *E F u Acr.* 89 Adridere *D E* (*ν*) Arridere *γ F λ' u* ς' *cons. Acr.* placea(n)t *E* 90 te] *om. Pph.' ad h. l.* teque]

discipularum inter iubeo plorare cathedras.
i puer atque meo citus haec subscribe libello.

TESTIMONIA.

92 cf. ecbasis captini 695: ‘i puer, atque meae citus hunc impone coquinae’

VARIA LECTIO.

om. Porph.′ ad u. 18 tigelli *Ω′ς′* tigilli *g y Pph.′ ad h. l.* et *Porph.′ ad u.* 18 91 Discupularū *E* Discipularum *DγFλuς Pph.′ Ac. Acr.* Discipulorum *l* 1 (*et β* 1) *y* 92 i] ī *γ* haec] hoc *y Ac. opp. Pph.′*

SERMONVM LIBER · I · EXPLĪC · ‖ INCIPIT LIBER II · *E* HORATII (HRATII *a*) FLACCI SERMONV̄ LIB̄ · I · EXPLICIT. INCIPIT (INCIP̄ · *γ*) LIB̄ · II · AD TREBATIV̄ IVRIS CONSVLTVM · *γ* (*a*) SERMONV̄ LIB̄ · I · EXPLIC̄ (EXP̄ *ψ om. λ*) INCIPIT · LIB̄ (*om. F*) · II · *F λ′* SERMONV̄ LIB̄ EXPLICIT · INCIPIT · SCĐS *u subscriptione carent D* (*v g* 1) Expł. liber · I · Sermonum. Incip̄. · II · *σ* Q. HORATII FLACCI SERMONVM LIB̄ · I · EXPLICITVR · HINC SECĐ ORDITVR *r* · Q · hŏ̃cij flaccij Sȝmonū liber pm9 explicit ‖ Incipit 29 foelicir velut ī dyalogū. ‖ Trebanio loquit *g* 2 *H*ORATII FLACCI SERMONVM ‖ LIBER · I · EXPLICIT · ‖ INCIPIT EIUSDEM ‖ LIBER · II · *Porph.*

Q. HORATI FLACCI

SERMONVM

LIBER SECVNDVS

I

Sunt quibus in satura uidear nimis acer et ultra
legem tendere opus; sine neruis altera quicquid
composui pars esse putat similisque meorum
mille die uersus deduci posse. Trebati,
quid faciam, praescribe. 'quiescas'. ne faciam, inquis,
omnino uersus? 'aio'. peream male, si non

TESTIMONIA.

II 1. 1—2 'sunt — opus' Porph.' et Acr. ad serm. I 1, 1

VARIA LECTIO.

II 1. ·NCIPIT Ł· SCDS SERMONV̄· *v* Ad trebatiū eq[l]tē romanū scribit *u* Ad trebatium scribit equitem romanum *Porph.'* Ad trebatium quendam iuris peritum scribit et consulit quidnam faciat *Acr.* 1 satura *Porph. ad serm.* I 1, 1 satyra *D ψ λ'* (*σ a g et β*) *Pph.' Porf. ad serm.* I 1, 1 *Acr. codd. v et Bamb. ad serm.* I 1, 1 satira *E γ φ u* (*v et Fran.*) *Acr. cod. γ ad serm.* I 1, 1 uidear nimis] ṅimis v̇ider *E* uidear *D γ λ φ 2 ς' Porph.'* et *Acr. ad serm.* I 1, 1 uideor *F u* (*l ut uid., sed parum liquet*) *y om. Pph.'* 2 tendere *Ω' ς' Porph.'* et *Acr. ad serm.* I 1 tenere *g* intendere *y Nic. Heinsius* quidqıđ *F* (quid quid *l*) quicquid *cett. ς'* (quitquid *g*) 3 Conposui *v* (*et β*) Cv̄ posui *E pr.* Composui *cett.' E corr. ς* similis *E γ* (*σ corr. a g*) *y* [*Bruxell.* 9777 *a* 1. *m. Valentian.* 1] similes *cett.' ς'* 4 die] di[e] *λ* dieş *γ* dėduci *D E γ ς'* diduci *F λ' u* (*r uar.*) *y* 5 fatiā *u* prescribe *F λ* quiescam *F* 1 *ut uid.* (*r*) *y* quiescas *cett.' φ 2 ψ uar. ς'* inquis] inqd *g* 6 aio] ago *E pr.* (aio *g*) *opp. Pph.'* non] nan *γ pr.*

optimum erat; uerum nequeo dormire. 'ter uncti
transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
inriguumque mero sub noctem corpus habento.
aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Caesaris inuicti res dicere, multa laborum
praemia laturus'. cupidum, pater optime, uires
deficiunt: neque enim quiuis horrentia pilis
agmina nec fracta pereuntis cuspide Gallos
aut labentis equo describat uolnera Parthi.
'attamen et iustum poteras et scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius'. haut mihi dero,
cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
uerba per attentam non ibunt Caesaris aurem,

TESTIMONIA.

7—8 'ter — alto' Ioannes Saresber. policr. I 8 15 schol. Pers. 5, 4 16—17 'et scribere — Lucilius' Prisc. VII 2, 4

VARIA LECTIO.

7 Obtimū *λ* ter] iter *E opp. Acr. Ioann. Saresber.* uncti] un^{c}ti *γ opp. Ioann. Saresber.* *uersum* 9 *ante u.* 8 *exhibet y* [*Valentian.*] Transnato *E γ pr.*(*β'*) *Pph.' opp. Acr. Ioann. Saresber.* Trans nanto *φ* Trasnanto *ψ* 9 Inriguum *DEFλu* (*v*) Irriguum *γ ς'* 10 rapit] capit *D pr. y* [*Basil.* I *Bentlei Colbertinus*] *Bentl.* 11 Cesaris *E u* 12 Premia *u* obtime *λ* 14 nec] ne *E* (*v*) *y opp. Pph.'* fracta] f^{r}acta *E opp. Pph.' Porph.' Ac.* pereuntis *E γ* (*a* 1) *y* [*Bruxell.* 9777 *Gronou.* 1 *Mellic.*] *Pph.'* pr^{e}euntis *D* pereuntes *Fλ'uς'* 15 labentes *E opp. schol. Pers.* describit *DFλ'* (*β'σ r* 2 *uar.*) describat *E γ u φ* 2 *uar. ψ* 2 (*v a r et β corr.*) describet *g* ['describat. *sic habet cod. Mart. ceteri aut* describit *aut* describet' *Cruq.*] descripsit *schol. Pers.* uuulnera *y* [*Regin.*] uulne^{r}ña *ψ* uulnera *cett.' ς' schol. Pers.*
16 At tamen *D λ' opp. Pph.' Ac.* 17 Scipiadam *Ω' ς Pph.' Priscianus* Scipiadem *y* [*Dresd.* III] haut *E λ* (*σ*) haud *D γ F u ς* (*et β*) *Ac.* (^{h}aud *Fran.*) aut *y* [1 *Bland.*] deero *Ω' ς'* (*et idem cod. Bland.*) dero *g* 18 Cum *D E γ φ u ς Ac.* quum *y* [*idem cod. Bland.* (?)] Dum *ψ λ'* (*et β corr. Fran.*) res] *omis. ψ pr. opp. Ac.* ipsa] ista *Peerlk. opp. Ac.* feret] fer^{e}//t *ψ* ferat *y* ferunt *Ac.* nisi] aut *y* [*idem cod. Bland.*] *opp. Acr.* dextro] deero *D a. ras.* dero *D p. ras. opp. Acr.* 19 per attentam] p^{e}arat tentā *E* attentam] att^{e}antā *φ opp. Pph.' Porph.'* cesaris *u*

cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.
'quanto rectius hoc quam tristi laedere uersu
Pantolabum scurram Nomentanumque nepotem,
cum sibi quisque timet, quamquam est intactus, et odit?
quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
accessit feruor capiti numerusque lucernis;
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem
pugnis; quot capitum uiuunt, totidem studiorum
milia: me pedibus delectat claudere uerba
Lucili ritu, 'nostrum melioris utroque.
ille uelut fidis arcana sodalibus olim
credebat libris, neque, si male cesserat usquam,
decurrens alio, neque si bene: quo fit, ut omnis

TESTIMONIA.

26 schol. Statii Theb. VI 329 27—28 'quot — milia' schol. Pers. 5, 52 29 Porph.′ uita Horati

---

VARIA LECTIO.

20 si palpere, recalcitrat] equus palpare recalcitrat, *Peerlk.* palpebre *D a. ras. y Pph. opp. Porph. Ac.* palpare *v y opp. Pph.′* recalci//trat *ψ* recalcitret *y Bentl. opp. Ac.* 21 hoc] hic *E quod quidem inrepsisse uideatur ex art. p.* 140 laedere *y* [*Argent.* III *Bamberg. Montepess.*] ledere *Ω′ς′ u.* 22 *del. Apitzius* (*conl. serm.* I 8, 11) *opp. Ac. Acr.* 22 Panto labū *E γ F* Pantolabum *D pr. opp. Ac.* scurram] scurritẽ *E* que *D E γ u φ corr.* (*v a g et β, σ in litura*) *Pf. pr.* ue *F λ′* (*r et Fran.*) *Pph. Pf. corr.* nepotem] nopotẽ *E* poetā *u* 1 *opp. Pph.′* 23 cum] quem *Doederlinus opp. Acr.* quisque] quis^q. *E* 24 millonius *g y Pph.′ Porph.′ inscr. ap. Gruterum* 54, 1 milonius *Ω′ς′ Porph. alt. l. Acr.* semel] simul *y Porph.′ in interpret.* icto] uncto *Peerlk. opp. Ac.* 25 numerus] numeris (v supra) *E opp. Pph.′ Ac.* 26 Castor] Ꝑ Castór *u* 27 quot] quod *E φ* 1 (*l* 1) *Ac.* uiuunt *Ω′ς′ schol. Pers. u.* 28 *omis. E* 1 *opp. Ac.* 28 Milia *Ω′ς′Ac.* uerba] uerbū *u y* 29 Lucilii *u*(*v σ g et Fran.*) *opp. Porphyrionis uita* ritu] ritum *Porph.′ uita Horati* 29—37 *interpunxi cum Keckio* 30 uelud *Ac.* archana *λ′u* qui arcana *Peerlk. opp. Pph.′* 31 nec si male res erat *Gogauius* neque se male gesserat *Peerlk.* gesserat *D E γ F λ′u corr.* (*v σ a g r et β corr. Fran. omn. Cruq.*) cesserat *u* 1 (*et β pr.*) *y* usquam *D E γ F λ′ ς′* umquam *u φ uar.* (*σ* 1 *r et β in ras.*) [vnquam 1 *Bland.*] 32 quo] qđ (= quod) *E opp. Ac.* omnis] oĩs *u pr. y opp. Acr.*

uotiua pateat ueluti descripta tabella
uita senis'. sequor hunc, Lucanus an Apulus, anceps:
nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
missus ad hoc pulsis, uetus est ut fama, Sabellis,
'quo?' ne per uacuum Romano incurreret hostis,
siue quod Apula gens seu quod Lucania bellum
incuteret uiolenta. sed hic stilus hau petet ultro
quemquam animantem et me ueluti custodiet ensis
uagina tectus: quem cur destringere coner
tutus ab infestis latronibus? o pater et rex
Iuppiter, ut pereat positum robigine telum,
nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille
qui me commorit (melius non tangere! clamo),
flebit et insignis tota cantabitur urbe.

TESTIMONIA.

35 Porph.' uita Horat. 42—43 'o — rubigine ferrum' Prisc. XV 6, 35 44—46 'at — flebit' Prisc. XVII 1, 5 44 sq. cf. ecb. captiui 553—555: 'nec quisquam noceat cupido mihi pacis, et ultra de grege conuentus non sit, qui calcitret ullus, qui te commouit, melius non tangere scibit' 45—46 'qui — flebit' Prisc. X 3, 16

VARIA LECTIO.

34 ap$\overset{v}{o}$lus *γ* apulus *cett.' ϛ' Acr.* appulus *v y* 35 finem] *om. Pph. 'opp. Porph.' uita Hor.* 36 Ma$\overset{l}{s}$sus *D opp. Acr.* ut] et *g y* 37 quo ne] ne quo *Doederlinus opp. Acr.* uacuum *Ω' ϛ' Ac.* (uactium *Acr.*) 38 Sɨue *λ* quod . . . quod] quid . . . quid *Bentl.* appula *v* (*et β*) seu quot *F* bellum] belli *Bentl.* 39 In-cu$\overset{te}{r}$r& *E* set *γ* si *E opp. Pph.' Ac.* hau *Pph.* haut *E λ* (*σ*) haud *cett. ϛ' Pf.* aut *aut* ut *a* 1 petet] pit$\overset{\&}{o}$ (*an* pret?) *E opp. Pph.'* petit *σ y opp. Pph.'* 40 quemquam] Quēq; *u* 41 quem] quē *E opp. Ac. Acr.* destringere *D E γ ψ uar. ϛ'* distringere *F λ' u* coner *D in ras. u.* 42 *in rasura D* 43 Iuppiter *E u ϛ' Pph.* Iupiter *D γ F λ'* (*a*) *Pf.* positum *Ω' ϛ' Pph.' Priscianus* potius *Peerlk.* robigine *E y* rubigine *cett.' ϛ' Priscianus* telum] taelum *F λ'* ferrum *Priscianus opp. Ac.* collum *y opp. Ac.* 44 pacis] paucis *ψ a. ras.* (*l a. ras.*) ille *Ω' ϛ' Priscianus* illi *Peerlk.* 45 commorit *D E γ u ϛ' Ac. Priscian.* conmorit *F λ* commouit *ecb. capt. opp. Acr.* commordit *y Rutgersius* 46 fleuit 5 *codd. Prisciani lib.* XVII., 2 *codd. lib.* X. *opp. Acr.* tota] $\overset{t}{n}$ota *E opp. Acr.* urbę *F*

Ceruius iratus leges minitatur et urnam,
Canidia Albuci, quibus est inimica, uenenum,
grande malum Turius, siquid se iudice certes.
ut quo quisque ualet suspectos terreat, utque
imperet hoc natura potens, sic collige mecum.
dente lupus, cornu taurus petit: unde, nisi intus
monstratum? Scaeuae uiuacem crede nepoti
matrem: nil faciet sceleris pia dextera; mirum:
ut neque calce lupus quemquam neque dente petit bos:
sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.

TESTIMONIA.

54 cf. ecb. captiui 530: 'uerum nil sceleris faciat pia dextera regis' 55 cf. ecb. capt. 365: 'nam neque calce lupus neque quemquam dente petit bos'

VARIA LECTIO.

47 Ceruius] Seruius *y Lambinus opp.* Ω′ ς′ (*et omn. Bland.*) *Pph.′ Porph.′ Ac.* minitatur] imitatur *Porph.′* minatur *Acr.* 48 Canida[i] λ *opp. Pph.′ Ac.* Canidiam *y pr. opp. Pph.′ Ac.* albuci Ω′ ς′ *Pph.′ Porph.′ cons. Acr.* albuti *y* Albutius *Porph. alt. l. in interpret.* albu. *Ac.* est] *omis. D pr.* 49 malum] [m],alū *E* turius *E y* λ ψ *uar. u* 2 *in marg.* ς′ *Pph.′ Porph.′ Ac. Acr.* turias *D F* (*l*) torius *u* Furius *Cruquius* quid . . . certes *E y* (*v* 1 *σ a et β*) *Pph.′* quis . . . certes *r* 1 quid . . . certet *D corr. y* quis . . . certet *D F* λ′ *u y uar.* (*v* 2 *g r* 2 *et Fran.*) quid sibi . . . certes *Apitzius* 50 ut] Et *u opp. Ac.* ualet] ualeat *u* ualeat *g* 51 mecum] metū λ *a. ras. opp. Pph.′* 52 cornu] cornu *D* (curnu *D* 1) 53 Monstratā *F* 1 (*l* 1) *opp. Ac.* scaeuae *y* sceuę *D F* λ′ *u* s[c]ęue *E* crede] credere *F a. ras. opp. Pph.′ Ac.* 54 nil] nılnıl λ faciet] fac[i]et λ *opp. Acr.* faceret [† faciet] *u opp. Acr.* faciat *g* (*et Fran.*) *y ecb. capt. opp. Acr.* mirum Ω ς′ *Ac.* //mirum *l* mirum est *y* uerum *y signum exclamandi post* mirum *ponit Stallbaumius, interrogationis signum Halmius* mirum ni (*uel* si) *Bentl.* mirum, quin *Goellerus* nimirum *Meinekius* mirum: at *Horkelius* 55 neque] ne *E* quemquam] quenq *u* q̃quã *g* neque dente] [neq;] dente λ nec dente φ (*l*) [nec] dente ψ petit] peti[t] λ petat *F* (*σ corr. g l*) *y* petit *in ras. ut uid. D* 56 Set *y pr.* mala] male *E* 1 *y pr.* (*β′ r* 1) *Pph.* mala *D F* λ′ *u E* 2 *y corr.* (*v σ a g r* 2) *Pf.* tollet]

ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
expectat seu mors atris circumuolat alis,
diues, inops, Romae, seu fors ita iusserit exul,
quisquis erit uitae scribam color. 'o puer, ut sis
uitalis metuo, et maiorum nequis amicus
frigore te feriat'. quid? cum est Lucilius ausus
primus in hunc operis componere carmina morem,
detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
cederet, introrsum turpis; num Laelius aut qui
duxit ab oppressa meritum Karthagine nomen,
ingenio offensi aut laeso doluere Metello
famosisque Lupo coperto uersibus? atqui
primores populi arripuit populumque tributim,

TESTIMONIA.

69 gloss. Mai class. auct. VIII 579

VARIA LECTIO.

toll& *E* (tellet *E* 1) tollit *σ y opp. Pph.'* uiciato *D γ* cicuta] //icuta (c superscr.) *λ opp. Pph.'* 57 Neu *u* 58 Exspectat *λ pr.* Expectet (a superscr.) *g* Expectat *cett. ς'* mors] sors *γ pr.* mors iam *Peerlk.* circum uolat *D E γ ψ* circumuolat *φ λ u* 59 rome *λ* iusserit *Ω' ς'* lusserit *r* 1 *y Fea* exul *Ω' ς' Ac.* 60 erit] erat *λ pr. ut uid.* uite *λ* 61 et] *del. Keckius* maiorẽ *E* amicus] amicis *D pr.* 62 Frigora *ν* 1 *Ac.*

est] *omis. D ω* 63 hunc] huc (n superscr.) *λ* huc *g* hunc . . . morem] hanc . . . formam *Marklandus* componere *D E γ λ'* (*β' σ a r*) conponere *F u* (*ν*) 9poñe (: — : pellem superscr.) *g* 64 pellem] morẽ *u* qua] ꝗ (= quia) *a* (*a* 2 *uar.:* qua) *y opp. Ac.* 65 Cęderet *γ* Cederet (in superscr.) *ν y* [*Vossianus*] in cederet *y Nic. Heinsius* introrsum] intorsum *D y* introrsus *g y* lelius *D E γ u* aut *E γ F λ' D in ras.* (*β' ν corr. σ a r*) et *D a. ras. ut uid. u* (*ν pr. g r* 2 *uar.*) 66 opressa *E* kartagine *E* (*ν et Fran.*) cartagine *D F λ* (*g r et β* ᷉cart: *l*) carthagine *γ pr.* (*σ a*) karthagine *γ corr.* chartagine *u* 67 Ingeno (i superscr.) *λ* laeso] lapso *λ* les//o *D* leso *u* deluere *E* 1 metællo *D a. ras.*

68 Famosiq. (s superscr.) *D opp. Pph.'* que] ue *Cuninghamus opp. Pph.'* copto *D cf. Lachm. Lucr. p.* 135 *sq.* cooptis (o superscr.) *u* cooperto *cett.' ς' Pph.'* atqui] &qui *F* (*l a. ras.*) *y* atꝫ (= atque) *g* 69 populum] populis *glossar. Mai opp. Ω' ς'* (*et omn. codd. Cruquii*) *Pph.' Ac. Acr.*

scilicet uni aequs uirtuti atque eius amicis.
quin ubi se a *uolgo et scaena in secreta remorant
uirtus Scipiadae et mitis sapientia Laeli,
nugari cum illo et discincti ludere, donec
dequoqueretur holus, soliti. quicquid sum ego, quamuis
infra Lucili censum ingeniumque, tamen me
cum magnis uixisse inuita fatebitur usque
inuidia, et fragili quaerens inlidere dentem,
offendet solido, nisi quid tu, docte Trebati,
dissentis. 'equidem nihil hinc diffindere possum;
sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoti
incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:

VARIA LECTIO.

tributim *Dγ Fλ'u E* 2 *ς'* (*et omn. codd. Cruquii*) *Pph.'* tributum *E* 1 (*g*) *y Lambinus* 70 ęq[u]s *a* aequus *Ω'* (*νσr* 2) ęquis *r* 1 equus *β'g* 71 uulgo *Ω'ς'* et] e[t] *F* scaena *σ l y* scena *Ω'ς'* 72 scipáidę *D* laeli *Eγφψ corr. λ corr.* (*a* 1 *l*) lęlli *D* laedi *ψ a. ras. λ pr. opp. Acr.* lęlii *a* 2 (*et Fran.*) lelii *u* (*ν r* 2) leli *σgr* 1 (*et β*) 73 distin[c]ti *γ* 74 Dequoqueretur *γFu* (*β'a*) *y* [*Bamberg.* 1 *Barcin. Gronou. Vossian.*] Dequoqueret *λ* (De['co]queretur *l*) De[co]queritur *E* Decoqueretur *D*(*νσgr*) *cf. art. poet.* 186: 'quoquat' *Verg. Aen.* VII 636: 'requoquont' *Ouid. met.* VII 265: 'inquoquit' *et cf. Quintil. instit.* VI 3, 47: 'quae Ciceroni aliquando sed non in agendo exciderunt, ut dixit, cum is candidatus, qui coci filius habebatur, coram eo suffragium ab alio peteret: ego quoque tibi fauebo' holus *Ω'ς'* olus *ν* quidquid *F* (*σa* 1 *l*) qd *g* quicquid *cett. ς'* quamuis] quã uis *ψ* q[a]muis *λ* quauis *y* 75 lucilii *Fλ'u Pph. Porph. opp. Pf. Porf.* 77 querens *λ u* inlidere *Eγ Fλ* 1 (*νagr et β* 1) illidere *Du* (*σl et β* 2 *Fran.*) 78 Offendit *σy* Offenđ = Offendis *Ac. opp. Acr.* solido] solito *D uar. opp. Acr.* tr[e]bati *E* 79 nihil *DEγFλ'* (*νσar et Fran.*) *Pph.'* nichil *u* (*et β*) nil *g* hinc] hic *y opp. Ω'ς'* (*et omn. codd. Cruq.*) *Pph.'*

diffingere *γu* (*β'a r et* 3 *Bland.*) *Ac.* difingere *σ* deffinge *g* diffindere *D pr.* (*ν corr. et Fran. uar. V*) *y* diffindere *D* diffundere *E* diffidere *F λ u uar.* (*ν pr. l* 2, *l* 1 *n. l.*) *Pph.'* 'Diffingere legitur et (*om. Porph.*) diffidere' *Porph.'* his diffindere *Bentl.* 'Praetor enim solebat dicere: hic dies diffisus (diffusus *Fran.* confisus *ν om. γ*) esto' *Acr.*

80 Set *γ pr.* negoci *λ* negotii *Fu* *u.* 81 *omis. γ pr. opp. Pph.' Porph.'* 81 I//ncutiat *D* Inc[v]itiat *E opp. Pph.'* sanctarum] scaũrũ *u opp. Pph.' Ac.*

si mala condiderit in quem quis carmina, ius est
iudiciumque'. esto, siquis mala: sed bona siquis
iudice condiderit laudatus Caesare? siquis
obprobriis dignum latrauerit, integer ipse?
'soluentur risu tabulae, tu missus abibis'.

II

Quae uirtus et quanta, boni, sit uiuere paruo
(nec meus hic sermo est, sed quae praecepit Ofellus
rusticus, abnormis sapiens crassaque Minerua)

TESTIMONIA.

82—83 'si — iudiciumque' Apollinar. Sidon. epist. 11 Ioann. Saresber. policr. VII 24

VARIA LECTIO.

u. 82—84 in — condiderit] *omis. y* [*Montepess.*] 82 condęderit *v* 83—86 ['esto si quis mala. *Haec sunt Horatii percontantis Trebatium ad eum usque uersum*, soluentur risu t. *idque cum nota interrogationis in V' Cruq.*] 83 Iuditiū *Eu* set *γ pr.* 84 laudatus *DEγFu* (*vaglır et* 2 *Bland.*) laudatur *λ* (*β'σl*2) cesare *u* 85 Obp̄briis *DFλ'u* (*β'vσr*) Opprobriis *γ* (*a g*) Opp̄priis *E* opprobrium *y* [2 *Bland.*] latrauerit *Ω'ς'* lacerauerit *y Lambinus Bentl.* ipsę *φ opp. Ac. Acr. ipsę ψ* 86 tabulae *Ω'ς' Pph.'* rabulae *Franckeus opp. Pph.' Acr.* subsellia: *Peerlk. ex Porph.' Acr.*

II 2. AD OFFELLIVM *DE* EGLOGA · II · *F* EGLOGA · II · AD OFELLVM *λ inscriptione carent γ u* 'In hac egloga sub persona Ofelli luxuriosos carpit' *Porph.'* 'In hoc sermone sub persona Ofelli cuiusdam stoici lacerat luxuriosos' *Acr. huic sermoni primum edito uersus* 2 *sq.* 112—136 *defuisse, sermonem olim tantum ad u.* 111 *pertinuisse, posterius editum additis uersibus* 2 *sq.* 112—136 *esse putat Keckius, totam eclogam Lucano attribuit Hitzigius conlato prooemio cum Pharsal.* IIII 377, *sed Horati nomen testantur Priscian. Eutych. schol. Pers. Seruius Charisii ed. princeps.* 1 boni *D pr. E γ F λ u ς'* (*et omn. Bland.*) bono *D corr.* bonis *l a. ras. y Pph.' Acr.* sit] quid *uel* quanta homini sit *Peerlk. opp. Pph.'* 2 set *γ* quae *Ω'* (*σ a g et β*) quem *vl*2*r* (*et Fran.*) precepit *λ* recepit *E* ofellus *DEγ Fuς'* offellus *λ pr.* ofella *σ superscr. Torrentius Bentl. opp. Acr.* 3 abnormi *Eγ pr. λ u pr. F p. ras.* (*v p. ras. σ a l p. ras. et β* 3 *Bland. uetustiss.*) *Acr. uar.* abnormis *γ corr. F a. ras. u corr.* (*v a. ras. g l a. ras. r et Fran. a. ras.*) *Ac.* ab normis*D* 'ultra normam philosophiae peritus, aut abnormi recta' *Acr. cf. Cic. Lael.* 5, 18: 'ad istorum normam fuisse sapientis'

discite, non inter lances mensasque nitentis,
cum stupet insanis acies fulgoribus et cum
adclinis falsis animus meliora recusat,
uerum hic inpransi mecum disquirite. 'cur hoc?'
dicam, si potero. male uerum examinat omnis
corruptus iudex. leporem sectatus equoue
lassus ab indomito uel, si Romana fatigat
militia adsuetum graecari, seu pila uelox
molliter austerum studio fallente laborem
seu te discus agit (pete cedentem aera disco),
cum labor extuderit fastidia, siccus, inanis
sperne cibum uilem, nisi Hymettia mella Falerno

TESTIMONIA.

II 2. 8—9 'male — iudex' Hildebertus mor. philos. 985 10—11 'uel (uelut cod. P) si — adsuetum' Eutychis ars II 3 p. 470 K.

VARIA LECTIO.

4 lances *Ω′ς′ Pph.′* nitentis *D E γ (a) y [Bruxell.* 9777 *Regin. Vossian.* 1] nitentes *F λ′u (β′v σ g r) Acr.* 5 insanis] in uanis *Peerlk. opp. Ac. Acr. u.* 6 *omis. E* 1 *aut pr.* 6 Adclinis *Ω′ (β′v a r* Adcliu: *g)* Acclinis *σ Ac. cf. Verg. Aen.* X 835
7 Verbū *E* inpransi *Ω′ ς Ac. Acr.* inprensi *y [β pr.]*
8 uero *D pr. opp. Ac.* examinat] æxaminat *ψ* exanimat *u opp. Ac. Acr. Hildebert.* 10 *sqq. Stallbaumius interpunctionem sustulit post* indomito, *post* aera disco *suspensae orationis signo interposito*
10 lassus] Lassus *D* Lassus *y [Regin.]* Lals' *y [Valentian.]* Lapsus *ω Acronis cod. Fran. opp. Acr. codd. γ v* fatigat] fatiget *Eutych.*
11 Milicia *D* Malitia *ψ opp. Pph.′ Eutych.* adsuetum *D F λ′ E* 2 *(v σ r et β) Pf. Eutych.* atsuetū *E* 1 assuetum *γ u (a g et Fran.) Pf.* grecari *Pf.* gcari *y [Zulichem.]* grecari *Ω′ς′ Ac.* egregari *Pph.* 'aut luxuriari aut Graeco more ludere' *Porph.′* 12 molliter austerum] *del. Peerlk. opp. Ac.* molliter] Mollito *uel* Molire *quidam ap. Lambin. opp. Pph.′ Ac.* studio fallente laborem] *post uocem* agit *(u.* 13) *ponit Peerlk.* fallente] fallaute *D* fallante *v* 13 agit *Ω′ς′ (et a* 2 *uar.)* aget *v g y* ait *a* pete — disco] *del. Peerlk.* cedentem] cedentē *ψ φ* 2 cedente *φ* 1 *(l)* aera] mera *F* 1 *(l* 1) 14 extuderit *D E γ (β′v σ a g l p. ras.) Ac.* exstuderit *F (l a. ras.)* extulerit *λ u (r et β p. ras.) y* expulerit *y Bentl.* 15 Spenne *u a. ras.* hymettia *g y [Lips.]* himettia *D a. ras. γ* hymetia *F λ′ (et β)* hymetica *y [Fran.]*

ne biberis diluta. foris est promus, et atrum
defendens piscis hiemat mare: cum sale panis
latrantem stomachum bene leniet. unde putas aut
qui partum? non in caro nidore uoluptas
summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quaere
sudando: pinguem uitiis albumque neque ostrea
nec scarus aut poterit peregrina iuuare lagois.
uix tamen eripiam, posito pauone uelis quin
hoc potius quam gallina tergere palatum,
corruptus uanis rerum, quia ueneat auro
rara auis et picta pandat spectacula cauda:
tamquam ad rem attineat quicquam. num uesceris ista
quam laudas pluma? cocto num adest honor idem?

TESTIMONIA.

16 'non biberes — antrum' gloss. Mai class. auct. VIII 459 23—24 'posito — palatum' Prisc. VIIII 9, 50 24 schol. Pers. 3, 114

VARIA LECTIO.

himettia *D a. ras.* himetia *ED p. ras.* (*v a*) himecia *σ* hyme//*cia r* hymetica *y* [*Fran.*] ymetia *u* felerno *ψ* 16 diluta] duluta *E* deluta *σ y* (*al dens*) *opp. Ac. glossar. Mai* est] tibi *Peerlk.* 17 Defendes *a opp. Ac.* piscis *D pr. γ* (*v a g r* 1) *y* [*Bruxell.* 9777 *Valentian.* 1] pisces *EFλ′u D corr.* (*β′σ r*2) 18 stomacū *Fλ* (*β′*) leniet *DγFŭ ς′* len&*E* liniet *λ u.* 19 *omis. u opp. Ac. Acr.* 19 partum? non in] paritur non ex *Peerlk. opp. Ac. Acr.* 20 set *γ* pulmentaria] pulumentaria *D opp. Pph.′ Ac. Acr.* quere *λ* 21 neque *Ω′ς′ Pph.′* nec *g y* ostręa *D* 22 lagonis *Fλ′ Pph.′ Ac.* laganis *g* 23 tamen] tandem *y* [2 *Bland.*] *opp. Ac. Acr.* 24 pocius *D* quam] qua *E opp. Priscian. schol. Pers.* 25 'Variis (uanis *Pph.*) rerum quia ueneat] pro uariis rebus' *Pph.′ Porph.′* uanis] uariis *y* [*Dresd.* II) *Pf. opp. Ac. Acr.*

26 picta . . . cauda] pictam . . . caudam *Peerlk.* pandat] pandet *ψ* pandet *y* pandit *u* (*g pr.*) *y* cauda] caudla *E* cauda? *y* [*et illi* 2 *Bland.*] 27 Tamquam *Dγλ′ς′* Tanquam *EFu* (*a g*) ad] *omis. D* attineat *DEγ*(*vσar*2) adtineat *Fλ′u*(*β′*) ptineat *gr*1*y* qdquā *g*

num] nec *l* 1 nc *v* nc *y* [*Montepess.*] 28 Quē *E* 1 cocto num adest] coctone etiam est *Bentlei dubia suspicio* num] nec *γ corr. y opp. Ω′ς′* (*et codd. Bland.*) *Pph.′* honor *Ω′ς′ Pph.′* color *g* (*et* 1 *Bland.*) *y ω opp. Pph.′*

carne tamen quamuis distat nil, hac magis illam
inparibus formis deceptum te petere esto.
unde datum sentis, lupus hic Tiberinus an alto
captus hiet? pontisne inter iactatus an amnis

VARIA LECTIO.

29 quã uis *DFλ* (*a*) quamuis *Eγu* (*νσgr et β*) *Pf. Acr.* quiuis *Ac. opp. Acr. omis. Pph.* distat] distet *u y* · *Acr.* instat *D pr. ut uid.* nil] nihil *E* (σ) nichil *g y* nihilo *G. Wagnerus* hac *DEγ Fλ′ς′* hęc *u y* hec *g y* magis] auis *Peerlk.* illa *DγFλ′u ς* illā *Eγ uar. ψ uar.* (*σ g et β*) *Acr.* ista *y* [*Fran.*] illa ac *Hitzigius* 'Carne tamen hac (hanc *Porph.* hac// *Porf.*) magis illam petere deceptum (decęptum *Porph.*) inparibus formis, quamuis nihil distet, esto' *Porph.′ hoc schol. in Porph.′ post sch. ad uerba:* pontisne inter iactatus (32) *et ante schol. ad uerba:* inparibus formis (30) *extat.* 'Carne tamen quamuis (quiuis *ν*). Hoc interrogatiue (interrogatione *ν*). Sensus: Quamuis enim hoc (*om. ν*) carne distet, magis tamen illam te petere (repetere *γ*) inparibus (tepetem paribus *ν*) formis deceptum esto ·ı· (*om. ν*) concedamus. Non distat inquit sed ideo petis quia maior est' *Ac. Acr.* carne] carnis (*nominat.*) *Weilius* carpe tamen, quamuis distat nihil, hanc magis illa! *Praedicowius* carne tamen, quamuis distat nil, hac magis illâ *Gesnerus* carne tamen, quamuis distat nihil hac, magis illa —: *Fr. Iacobus* Carne tamen, quamuis distat nihil, hac magis illa —: *Haackeus* carne tamen quamuis distat nihil haec magis (= lanx, *cf. Plin. nat. hist.* XXXIII 146 *Digest.* XII 6, 36. *cl. Varr. l. l.* V 25, 34) illa *censor Ienensis a.* 1837 carne tamen —, quamuis distat nil hac magis illa, imparibus *A. Moebius* c: t: q: d: nil hic magis illa *Cuninghamus* nihil hac magis illa, et *Sanadonus* nihil haec magis illi *Valartus* (*qui post u.* 24 *ponit hunc u.*) carne tamen quamuis distat nihil, hac magis illa *Kirchnerus* carne tamen, quamuis distat nihil hac auis illă *Heindorfius* 'carne tamen!' quamuis distat nihil haec magis illa? — *E. C. Francheus* carne tamen, quamuis distat, nis hac magis illa: *H. I. Hellerus* carne tamen quamuis distat nil, hanc (*uel* hunc) magis illâ imparibus formis deceptum te patet — esto (= *ab edendo*) *Simonisius* carne tamen quamuis distat nil hac magis illă, inparibus formis deceptum te patet', *Hauthalius, uersum* 29 *delent Goerlitzius et Meinekius cui praeterea inserendus post* illa *uidebatur esse uersus fere hic:* delector; pulchri quid habet Iunonius ales? 30 Imparibus *γ ς′* Inparibus *D E F λ′u Pph.* (īp: *Pf.*) te patet *F λ′u D* 2 *γ uar.* (*β′νσ corr. r*) te *patet D* te petere *D* 1 *ut uid. γ ψ uar.* (*σ pr. a g et β corr.*) *Porph.′* (*om.* te) *Acr.* depetere *E* (deperere *E* 1) 31 datum] autem *Peerlk. opp. Ac.* ratum *Franckeus opp. Ac.* an] in *F* (*et β*) *y opp. ψ uar. cett.′* de *Porph.′ uide appar. ad u.* 29
32 pontis *D* 1 *ut uid. E γ* (*ν a g l*) *y* [*Barcin. Gronou.* 1 *ut uid. Mellic.*

ostia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem
mullum, in singula quem minuas pulmenta necesse est.
ducit te species, uideo: quo pertinet ergo
proceros odisse lupos? quia scilicet illis
maiorem natura modum dedit, his breue pondus.
ieiunus raro stomachus *uolgaria temnit.
'porrectum magno magnum spectare catino
uellem' ait Harpyis gula digna rapacibus. at uos
praesentes, Austri, quoquite horum obsonia. quamquam
putet aper rhombusque recens, mala copia quando
aegrum sollicitat stomachum, cum rapula plenus

TESTIMONIA.

38 Hildebertus mor. philos. 985 ecbasis captiui 631 40—41 'at — opsonia' schol. Γ (non Acr.) ad serm. II 8, 6 43 cf. ecbasis captiui 552: 'tu dispone domum, ne quis sollicitet aegrum'

VARIA LECTIO.

Monac. I *Regin.*] *Pph.'* pontes *φ λ u corr.* (*β'σr*) *Acr.* pontos *D* pontus *ψ pr. u pr.* amnis] annis *u* 33 Hostia *γ* (*et Fran.*) *Acr. alt. l.* tus*ci D* insana *E* 34 sĩgula *E* 35 quo *D E γ u ψ* 2 *uar.* (*ν σ a g*) *Pph.'* quid *F λ'* (*β'r*) *u.* 38 *suspectauit Bentl. opp. Pph.' Porph.' Ac. Acr.*, *post u.* 22 *ponit Doederlinus* Ieuinus *D* 1 Ieiunis *λ* raro *D E γ λ φ uar. ψ* 2 *uar. u* 2 *uar.* ς' (*et omn. codd. Cruqu.*) *Ac. Hildebert. ecb. capt.* rari *γ uar. y* [*Vossian. p. ras.*] raris *F u* (*l* 1) *y Pph.'* rare *Porph.' in interpret.* 'rari (raris *Fran.*) magis lego . . . alii rare legunt cum in usu habeamus raro' *Acr.* stomacus *λ* (*et β*) uulgaria *Ω'* ς' *Ac.* temnit *D E γ* (*a g*) *ecb. capt.* tẽpnit *F λ'* (*β' ν σ*) tenpnit *u* tepmnit *r* tempsit *Hildebertus* 39 Porretũ *F* magno] magnu *D pr. γ pr.* magnum *r* 40 Velle *D* 1 *γ* (*r*) Vellem *E F λ' u D* 2 ς' Vell& *ν* ait] agit *γ* harpyis *y* [*Lips.*] arpyis *D γ E* 2 (*r*) harpiis *g* arpiis *F λ' u* (*β' σ a*) *cons. Acr.* arpigis *ν* arpis *E* 1 *cf. Verg. Aen.* III 212 VI 289 41 Presentes *D E u Ac. omis. schol. Γ serm.* II 8, 6 *opp. Pph.'* Austri] Austris *Hamacherus* quo quite *y* [*Fran. Gronou.* 1 *a. ras.*] coquite *Ω'* ς obsonia *D E γ corr. F λ' u* (*β' σ g r*) *schol. γ serm.* II 8, 6 opsonia *ν schol. E serm.* II 8, 6 oposonia *γ pr.* op//sonia *a* quamquam *D E γ u* (*β' σ g r* quanqã *ν* quaquã *a*) *Ac.* quãuis *F λ'* (quã uis *ψ*) *y* 42 rombus *D E γ u* (*ν σ a*) rhombus *F λ'* (*β' g*) rombos *r* que] *om. u pr.* mala] male *E* (*ν*) *y* 43 A//grũ *D* sollicita*t E*; sollicitas *E* 1 stomacũ *λ*

atque acidas mauolt inulas. necdum omnis abacta
pauperies epulis regum: nam uilibus ouis
nigrisque est oleis hodie locus. haut ita pridem
Galloni praeconis erat acipensere mensa
infamis. quid? tunc rhombos minus aequŏr alebat?
tutus erat rhombus tutoque ciconia nido,
donec uos auctor docuit praetorius. ergo
siquis nunc mergos suauis edixerit assos,
parebit praui docilis Romana iuuentus.
sordidus a tenui uictu distabat, Ofello

VARIA LECTIO.

44 mauolt *EFλ′y* [*Bamberg. Regin.* 1] mauult *Dγu ς Pf. Acr.* mala uult *Pph.* necdum *Eφλu Ac.* nec dum *Dγψ* omnis] omnes *Ac.* abacta] abacta est *y Kirchnerus* 46 haut *γ pr.* (*r* 1 *ut uid. et Fran.*) aud *E* haud *cett.′ ς Ac.* 47 Gallonis *γ a. ras.* (*r a. ras.*) *y Porph.′ in interpret.* Galloni *cett.′ ς* (*et omn. Cr. et cons. β′*) *Pph.′ Ac.* acipensere *DFλ′E* 2 *u corr.* (*et Fran.*) accipensere *σ* (*et β*) *Pf.* acipiensere *ψ corr.* accipiens͜ere *E* 1 *γ* (*g*) accipiensere *ν a r Acr. cons. Porph.′* arrūpere *u pr.* acquipens̃ *φ uar.* *u.* 48 *sq. omis. y* [*Lips. pr.*] 48 tunc *DEγ* (*β′σa*) tum *Fλ′u* (*νgr*) *Pph.′* rombos *DE*(*νσ* rūbos *β′*) rhombos *γFλ′*(*agr* 1) rhombus *u*(*r* 2)*y* aequor alebat *DγFλ′u* (*νσa* eq: *β′gr*) aequora alebant *ED* 2 *y* [1 *Bland.*] *u.* 49 *omis. g opp. Acr.* 49 rombus *D* (*νσ*) rhombŏs *E* rhombus *γFλ′u* (*a r et Fran.*) rūbus *y* [*β*] tuto . . . nido] totis . . . nidis *Peerlk.* 50 auctor] uictor *Pph.′* ‘uictor] legitur et auctor’ *Pph.′ Porph.′* pretorius *Eγλu* ergo] ⁊ ergo *E* 51 nunc] *om. Pph.′* suauis *D* 1 *Eγ* (*a*) *y* [*Bruxell.* 9777 *Gronou. Mellic. Valentian.*] *Pph.* suaues *cett.′ ς′ Pf.* edixerit *Ω′ ς′ Pph.′* edixerit *a* elixerit *y* 52 praui] p^r^aui *λ* 53 *nouum sermonem incipiunt D φ corr.* (*g r*) *y* [*Basil.* III *Bern.* 327 *Bruxell.* 9777. 10064 *Burnei.* 179 *Corb. Dessau.* II *Dresd.* II. IIII *Gronou. Lips.* I. II. III. *Monac.* I. IIII. *Paris.* 7979. *Sorbon.* 1578 *Regin.* 2 *Regius Vossianus Wolfenbutt.* II, *Bad.* I, 1 *cod. ap. Bersmann.*, *Florentinus apud Preiss.* I 219, *plures codd. ap. Torrent.*] *Pph.′* ‘In sordidos. incipit haec egloga’ *Porph.′* CORRIPIT SORDIDOS SUB OFELLI NOMINE (NOMIN^E^ *φ*) *φ marg. y* [*Florent.*] CORRIPIT SORDIDOS EGLOGA III · *y* [*Lips.* I. II.] EGLOGA III · *D y* [*Gronou. Vossian. cons. Bruxell.* 9777 *Sorbon.* 1578] *inscriptione carent g r* 53 Sordil, *E opp. Pph.′ Ac. Acr.* a] ac *F pr.* (*l a. ras.*) *y opp. Pph.′* distabat *DEγFλ′ ς′* (*et omn. Bland.*; distaba *g*) distabit *u y* offello *λ opp. Ac.*

iudice: nam frustra uitium uitaueris illud,
si te alio *prauom detorseris. Auidienus,
cui Canis ex uero dictum cognomen adhaeret,
quinquennis oleas est et siluestria corna,
ac nisi mutatum parcit defundere uinum, et
cuius odorem olei nequeas perferre, licebit
ille repotia, natalis aliosue dierum
festos albatus celebret, cornu ipse bilibri
caulibus instillat, ueteris non parcus aceti.
quali igitur uictu sapiens utetur, et horum
utrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis, aiunt.

TESTIMONIA.

64 'hac lupus, hac canis urguet' uita Heinrici IIII imperatoris cap. 1 [Pertz XIIII = XII 271]

VARIA LECTIO.

54 uitaberis *u* uitauerit (s supra t) *l* 55 alio . . . detorseris] aliud . . . detorserit *Peerlk.* prauum *Ω′ς′* prauus *y* [*Dessau.* II, 1 *cod. ap. Bersmann.*] *Bentl.* tetorseris *E* 1 auidienus *Dγφ corr. ψλ′* audiemus *φ pr.* auidienis (v supra i) *E* 56 uero] utero *E a. ras. y* [*Mellic. pr.*] dictum *Ω′ ς* (*et β*) ductum *y* [*V Fran. Gronou. a. ras. Lips. Sorbon.* 1578 *Valentian.* 2] adhaeret *D* (*ν a*) adheret *Eγ Fλ′ u* (*β′σ g r*) adhesit *y* 57 Quinquennis *D* 1 *Eγ* (*ν a g r* 1 *n. l.*) *y* [*Barcin. Montepess. Paris.* 10401 *cons. Mellic.*] Quinquennes *Fλ′ D* 2 (*σ r et β*) Quinquennas *u* (*et Fran.*) *y* 58 motatū *E* mutarum *Ac.* defundere *DEγ* (*vagr et Fran.* 4 *Bland.*) fundere *Fλ′* diffundere *uλ′* 2 (*σ et β*) et] *om. λ y* 59 olei] olet *F pr.* (*l* 1) 60 repotia *DEγ* (*a et β; r* 1 *n. l.*) *Pph.′ Porf. Ac. Acr.* repocia *σ g* (*et Fran.*) reportia *Fλ′u Porph.* reporcia *v* natalis *D* 1 *Eγ* (*g r uar.*) *y* [*Bruxell.* 9777 *Lips. Regin.* 1 *Valentian.* 1 *Vossian.*] natales *Fλ′u D* 2 *E uar.* (*β′ν σ r*) dierum] deorum *superscr.* ie *Eu* 61 festos] Festus *u pr.* Etistos *E* 1 bilibri] bilibri id *Peerlk.* 62 non parcus] parcus non *Pph.′* non parem *Ac.* quoque parcus *Peerlk. opp. etiam Acr.* 63 Quasi *E* 1 *opp. Ac.* 64 canis aiunt ac (hac *Pf.*) lupus urguet (urget *Pf.*) *Pph.′* urget] urgu& *E* (*g*) *Pph. opp. cett.′ ς′* (*et codd. Bland.*) *Pf. Ac.* lupus] d. *Ac.* aiunt *D* 1 *Eγ Fλ′* (*β′ ν σ a g r uar. et omn. Bland.*) angit *u D* 2 (*r*) *y* [*Argent.* III *a* 2. *m. Bern.* 327. 619 *Berol.* 269 *Bruxell.* 9777. 10064. *Paris.* 7976. 8214. 8216. 10401 *uar. Nostrad.* 184 *uar. a* 2. *m. Valentian.* 1 *Cruquii Mart.*, *Zulichem. siue Diuaei cod.*, *alii apud alios* agit *Regius*]

mundus erit, qua non offendat sordibus, atque
in neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albuci senis exemplo, dum munia didit,
saeuos erit, nec sic ut simplex Naeuius unctam
conuiuis praebebit aquam: uitium hoc quoque magnum.
accipe nunc, uictus tenuis quae quantaque secum
adferat. in primis ualeas bene: nam uariae res
ut noceant homini, credas, memor illius escae,
quae simplex olim tibi sederit; at simul assis
miscueris elixa, simul conchylia turdis,
dulcia se in bilem uertent stomachoque tumultum
lenta feret pituita. uides ut pallidus omnis
cena desurgat dubia? quin corpus onustum
hesternis uitiis animum quoque praegrauat una
atque affigit humo diuinae particulam aurae.

TESTIMONIA.

77 'desurgit: ἀφοδεύει, ὡς Ὡράτιος' gl. Philox. p. 70, 7 Vulc.

VARIA LECTIO.

65 qua *D* 1 *E γ* (*ν uar. a r* 1 *et* 4 *Bland.*) *Pph.′ Ac. Acr.* qui *F λ′u D* 2 *γ uar.* (*β′ν σ g r* 2) offendat *D E γ F λ′* (*β′ν a g r et* 4 *Bland.*) *Pph.′* offendet *u* (*l uar.*) *y* offendit *D superscr.* (*σ et Fran.* 2) *y* sordibus] sordidus *y* [2 *Bland.*] *Pf.* 66 cultus miser.] cultu. miseri *Peerlk. opp. Pph.′* cultus] Cuius *Ac.* miser] miseri *Hamacherus opp. Pph.′* migret *Duentzerus* 67 Albuci *Ω′ς′ Pph.′ Ac. Acr.* Albutius *Porph.* Albucius *Porf.* didit *γ D corr. E* 2 *ψ* 2 (*ν uar. σ a r*) dedit *D pr. ut uid. E* 1 *F λ′u* (*β′ν g*) *Ac.* adibit *y Fea* 68 saeuos *Porph.* Saeuus *Ω′* (*ν a r et β*) *Porf.* Seuus *σ* (*et Fran.*) Seruis *g* sic ut] sit[c] ut *E* ut] *omis. u pr. y* naeuius *γ F λ′* (*a*) neuius *D E u ς′ Acr.* Nouius *Ac.* 69 Conuiuiis *D u Acr.* 70 nu[n]c·uinctus *λ opp. Pph.′ Acr.* tenuis// *E* teneris *Acr. opp. Pph.′ Ac.* 71 Afferat *D γ u* (*β′ σ a g*) *Ac.* Adferat *E F λ′* (*ν r*) ualeat *γ pr.* uarie *λ* 72 hominis *γ a. ras.* ęscę *γ* esce *φ* es[c]se *λ* a[e]scę *E* 73 at] *at* (ad *E* 1 *ut uid.*) *E* ac *g r y* at *cett.′ς′* 74 conchylia *E γ* conchilia *D F λ′ς′* chonchilia *u* 76 lenta] L//// *D* Lenia *Ac.* feret] ferat *β′y* pe[l]tuita *λ opp. Ac.* 77 Cena *γ* (*a g et Fran.*) *Pph.′ Acr.* Caena *D E F λ′ u* (*ν σ r et β*) dubia] uaria *ex Acr. interpr. Doederlinus opp. Pph.′ Ac.* honustum *γ λ* onestū *E* 78 animū ~~animū~~ *u* pregrauat *γ* 79 adfigit *E* (*r et omn. codd. Cr.*) affigit

alter, ubi dicto citius curata sopori
membra dedit, uegetus praescripta ad munia surgit.
hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
siue diem festum rediens aduexerit annus
seu recreare uolet tenuatum corpus, ubique
accedent anni, tractari mollius aetas
inbecilla uolet; tibi quidnam accedet ad istam,
quam puer et ualidus praesumis, mollitiem, seu
dura ualetudo inciderit seu tarda senectus?
rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
illis nullus erat, sed credo hac mente, quod hospes
tardius adueniens uitiatum commodius, quam
integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
heroas natum tellus me prima tulisset!

TESTIMONIA.

80 cf. s. Odilonis de mirac. s. Adelheidae liber [ap. Marrier. bibl. Cluniac. p. 366ᵃ]: 'mox citius dicto surrexit claudus ab imo' 84—87 'seu — puer (om. tenuatum — uolet)' florileg. Nostrad. 188 84 cf. ecbasis captiui 111: 'tu recreare uenis tenuatum corpus ab escis' 85—86 'tractari — istam' florileg. Nostrad. 188 'tractari — solet' Vincentius Bellouac. spec. hist. 69

VARIA LECTIO.

D γ F λ'u uar. (*β' ν σ a* effigit *g*) afflixit *u* affligit *y* 80 dico (t supra) *E* dictus *D pr. opp. Pph.' Acr.* cicius *D E* 81 Menbra *γ u* 82 *Hic D* Sic *y* [*Fran.*] *opp. Pph.' Ac.* trans currere *γ φ* q̊ndam (9 supra) *λ* 83 festum rediens] rediens festū *D opp. Ac.* aduexerit *Ω' ς'* (*et* 4 *Bland.*) adduxerit *σ* 2 *y* adduxerat *r uu.* 84 *sq. omis. y* [*Paris.* 7976 *pr.*] 84 ubique] ubiue *Bentl.* 85 Accedunt *u* (*ν*) *y* accident *Ac.* tracctari *D opp. Ac.* et mollius (supra) tractari *y* [*Regin.*, *codd. aliq. ap. Torrent.*] *ω.* mollius] nulli' *u opp. Acr. floril. Nostr. Vincent.* etas *λ* ętati *y* 86 Inbecilla *D E γ λ u ς* (*et β*) Imbecilla *F* (*l et Fran.*) uolet] solet *Vincentius* accedet] accrescet *Fea opp. Pph.'* istam] illam *ν uar. y opp. Pph.'* 87 presumis *λ* mollitiem *γ u* molliciem *D F λ'* mollicẽ *E* 88 ualetudo *E F λ'u pr.* (*σ a r* 2 *et Fran.*) *Acr.* ualȼtudo *φ u* ualitudo (e supra) *D γ* ualitudo *ν g r* 1 (*et β*) *Ac.* 90 set *γ pr.* 91 uitiaret *γ* (*a r et* '*codex Bland.*' *Cruq.*) *Acr.* uiciaret *E* (*σ*) uitiatum *D F λ'u γ uar.* (*et β* uic: *ν σ uar. g et Fran.*) uitaret *Peerlk.* ['*in* 3 *Bland. adnotatum est*, *reprehenderet*' *Cruq.*] 93 Herohas *λ*

das aliquid famae, quae carmine gratior aurem
occupet humanam: grandes rhombi patinaeque
grande ferunt una cum damno dedecus; adde
iratum patruum, uicinos, te tibi iniqum
et frustra mortis cupidum, cum derit egenti
as, laquei pretium. 'iure' inquit 'Trausius istis
iurgatur uerbis; ego uectigalia magna
diuitiasque habeo tribus amplas regibus'. ergo,
quod superat non est melius quo insumere possis?
cur eget indignus quisquam te diuite? quare
templa ruunt antiqua deum? cur, inprobe, carae
non aliquid patriae tanto emetiris aceruo?

TESTIMONIA.

103 'cur — diuite?' Seruius ad Aen. VI 611 schol. Pers. 3, 70

VARIA LECTIO.

94 gracior *D* 95 Occupet *D E γ ψ* 2 *uar. λ p. ras.* (*σ pr. a l* 2 *et V*) Occupat *u ψ corr.* (*β′ ν σ corr. g l* 1 *r*) *Pph.′* Hoccupat *F λ a. ras.* hoccupet *λ* rhombi *E γ F λ′ u* (*a g r et β*) rombi *D* (*ν σ*) rhũbi *y* [*Fran.*] pate^{i}nę *D* patinae *cett.′* 96 grande ferunt] Grandes fuer̃ *E* dãpno *φ* (*ν*; dampno *β*) danpno *u* da^{mp}no *D* damno *E γ λ′ ψ* (*σ a g r et Fran.*) dedu^{e}cus *λ* adde] ^{adde}exte *u opp. Ac.* 97 uicinos] atque affines, *Peerlk.* iniqum *y* [*Mellic.*] iniquum *Ω′ ς′ Pph. Ac.* unquã *Pf.* 98 derit *ν* 1 *g* dee^{r}pit *E* de erit *γ ψ* (*l*) deerit *cett. ς′* *u.* 99 *om. y* [*Barcin.*] 99 As *D pr. E γ F λ′ u corr. ς* (*et* 4 *Bland.*) *Pph.* (ad *Pf.*) Aes *D corr. φ uar.* (*ν corr. l* 2 *et Fran.*) *Ac.* ĘAs *u* as laquei] Asia que *F* (Asiaq & *l* 1) laque *Pph.* (*non Pf.*) precium *E λ* inquid *r Pph.* inquis *y opp. Pf. Ac. Acr.* trausius *D γ λ u* (*β′ σ a g r*) trauius *F* (*ν l r* 2 *uar.*) *Pph.′ Porph.′* transius *E* 1 traulius *u* 2 *marg.* tranius *Ac.* Thracius *Cruquius* Trallius *Baxterus* TRAVSIVS *inscr. ap. Gruter.* 744, 3 100 Iurgatus *E* 1 *opp. Ac. Acr.* 101 *ergo E* ergo hoc *σ* 102 quo insumere] quod $^{+\ q\ insumere}$sumere *r* insumere] ^{insumere}uincere *u* ^{ī}sumere *y* [*Lips.*] 103 indignus *Ω′ ς* (*cons. β′*) *Pph.′ Ac. Acr. Seruius schol. Pers.* indiguus *Hitzigius* 'Sensus (est *add. Porf.*): Cur te diuite aliquis pauper est?' *Porph.′* 104 Templarũ^{vnt} *E* inpbe *D E γ* (*a et β* īpbe *g*) impbe *F λ′ u* (*ν σ r et Fran.*) carae] carã *E* 105 aliquid] aliud *r y*

uni nimirum recte tibi semper erunt res?
o magnus posthac inimicis risus! uterne
ad casus dubios fidet sibi certius? hic qui
pluribus adsuerit mentem corpusque superbum,
an qui contentus paruo metuensque futuri
in pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
quo magis his credas, puer hunc ego *paruos Ofellum
integris opibus noui non latius usum,
quam nunc accisis. uideas metato in agello
cum pecore et gnatis fortem mercede colonum,
'non ego' narrantem 'temere edi luce profesta
quicquam praeter holus fumosae cum pede pernae.
ac mihi seu longum post tempus uenerat hospes

TESTIMONIA.

116 'temere — profesta' gloss. Mai class. auct. VIII 235

VARIA LECTIO.

106 recte tibi *Ω′* (*β′σ a g*) *Ac.* rectę tibi *v r* (*et V*) *y* tibi recte *y Bentl.* tibi rectę *y* recte *Pph.′* tibi] *omis. Pph.′* erunt *Ω′ς′ Pph.′* eunt *y* [*Harlei.* 3754. 4862] *e coni. Nic. Heinsii Bentl.* res] tres *Pph.′* 107 inimici *u opp. Ac.* 108 dubius *D pr. opp. Pph.′ Ac.* fidet] fi& *F* (*l* 1) *opp. φ corr. Pph.′* fidit *g y Acr.* sibi] tibi *E y opp. Pph.′* cercius *D* 109 assuerit *Dγu* (*β′σ a g r*) *Pf.* adsuerit *Fλ′E*2 (*v*) *Pph.* atsuerit *E*1 Asuerit *Ac.* 110 an] A^u^t *γ* A^n^t *l* At *a y* an qui] Antiqui *E a. ras. y* An//qui *λ* con^ten^tus *λ* 112 his] hic *y* [*Monac. quintus*] *Pph.′ opp. Ac. Acr.* puer *λ u E p. ras. F p. ras.* (*β′σ g*) puerum *D E a. ras. γ* (*v a l a. ras. r*) paruus *Ω′ς′* (puϙ *g*) offellū *λ opp. Acr.* 113 latius] lautius *y H. Stephanus* laetius *Nic. Heinsius* 114 abcisis *E pr. aut corr. opp. Ac.* uideas] *omis. E opp. Ac.* metato] metatū *Fλ′* (*l* 1) *opp. Ac.* mercato *u uar. y opp. Ac.* 115 gnatis *EγFλ′ς* natis *u* (*et β*) gnatis *D* 116 edi luce *DEuφ p. ras.* (*β′σ a*1*g r*) *Pf. Acr. glossar. Mai* edi//luce *γ* de luce *λ γ uar. y* et edulce *F* (*l* 1) edulce *Pph.* & edi luce *ψ corr.* & de luce *v a*2 profesta] ꝑfecta *E pr. F opp. Pph.′ Porph.′ Ac. Acr. gloss. Mai* 117 Q^1^dquā *g opp. Acr.* Qꝗcquam *a* preter *E γ φ* fumusę *E* 118 Ac *DEγFλ′ς* (*et β*) At *ψ corr. u* (*et Fran.*) *y Ac.* seu] post *u pr. opp. Ac.* longus *D pr.*

siue operum uocuo gratus conuiua per imbrem
uicinus, bene erat non piscibus urbe petitis,
sed pullo atque haedo; tunc pensilis uua secundas
et nux ornabat mensas cum duplice ficu.
post hoc ludus erat culpa potare magistra,
ac uenerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
explicuit uino contractae seria frontis.
saeuiat atque nouos moueat Fortuna tumultus:
quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius aut uos,
o pueri, nituistis, ut huc *nouos incola uenit?
nam propriae telluris erum natura neque illum
nec me nec quemquam statuit: nos expulit ille;

TESTIMONIA.

120 cf. ecbasis captiui 183: 'ex quo cum pomis, cum piscibus urbe petitis' 121—122 'tum — ficu' Prisc. VII 12, 63 22 'cum duplice ficu' Charis. I 15 p. 96 K. 128 cf. ecbasis captiui 110: 'laudes dic superis, siluae nouus incola surgis'

VARIA LECTIO.

119 uocuo *γ pr.* uacuo *cett.'ς' Ac.* conuiuia *λ* 121 Set *γ pr.* hędo *γ λ (ν r)* ęhdo *a* hedo *F u (β' σ g l) Ac.* aedo *DE* tunc *DEγ (σ a)* tum *Fλ'u (β' ν g r) Priscianus* 122 nox *E* ornabat *γ* ficu *D γ F λ' u (β' a r) Charisius Prisciani cod. optimus R* 1 fico *E (ν σ g)* *u.* 124 *ante u.* 123 *ponit Hamacherus* 123 culpa *Ω' ς' (et omn. codd. Cruq.) Porph.' Acr.* cuppa *y Lambinus* cupa *ω Bentl.* pulpa *Nic. Heinsius* nulla *coni. Bentl.* nupta *uel* Polla *Peerlk.* pulso p: magistro *Kirchnerus in ed. a.* 1817 culpa potare] cum nulla adpota *Hamacherus* portare *E* 124 ac] quae *Peerlk. opp. Ω' ς' (et codd. Bland.) Pph.' Ac.* ita *Ω' ς' (et codd. Bland.)* uti *σ pr. y* ita ut *λ* 2 *y* ut *y Peerlk.* 125 Explucuit *a* contracitę *D* frontes *λ* 126 Seuiat *D u* Sveuiat *E* . nouuos *E* tumultus *λ* 127 inminuet *E* imminuet *DγFλ'u ς* ĩm: *y [Fran.]* quanto *Eγ (a l 2)* quantum *DFλ'u (β' ν σ g r)* quando *Peerlk.* aut] *om. E pr.* parti' *φ u*

128 nituistis *D pr. E γ ψ φ uar. ς'* (nituis *r* 1) *Ac. Acr.* instituistis *D corr. φ (a 2 l 1) y Pph.'* in//tuistis *λ* uixistis *u y ortum ex Acr.*: 'Nituistis accepti estis bene uixistis' huc] hoc *ψ opp. Pph. Ac.* hic *Pf.* nouus *Ω' ς' Pph.' ecb. capt.* 129 propriae *Ω (β' ν σ a r)* proprie *g l y* erum *D Eγ (σ a g et Fran.) y* herum *Fλ'u (ν r et β)* 130 quem quam *γ* qemquã *λ*

illum aut nequities aut uafri inscitia iuris,
postremum expellet certe uiuacior heres.
nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
nunc mihi, nunc alii. quocirca uiuite fortes
fortiaque aduersis opponite pectora rebus'.

III

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,
iratus tibi quod uini somnique benignus

TESTIMONIA.

131 'ut et supra: illud aut (aut & Porph.) nequities' Porph.' ad serm. II 3, 94 136 ecbasis captiui 218

II 3. 2 cf. ecbasis captiui 209: 'Romam, res laetas et prospera quaeque retexens'

VARIA LECTIO.

131 uaftri *γ pr.* *POST V.* 131 *VNVM FOLIVM EXCISVM EST IN D, REDIT SERM.* II 3, 75; *ITEM POST V.* 131 *DESINIT cod. u*

Ω' = E γ F λ' *ς' = codd. β' ν σ a g r (l) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur; ς = codd. ν σ a g r (l) praeter e. q. s.*

132 Postremum *Ω'* (*β' ν* Post *tremū a*) Postremo *σ g r y* expellit *E y* uiuatior *E* 133 umbre (ni) *E* nuper] nop (v) *E* 134 Dictus erat: nulli proprius; sed cedit *y Bentl.* erit *Ω'* (*β' σ a g r*) erat *ν y Peerlk.* ppriis (v) *φ* cædet *Fλ'* cędit *ν* cedit *y Bentl.* 135 aliis *λ y* quo circa *EF* 136 opponite] ob ponite *ν* opponito *ecb. capt.*

II 3. DAMASIPPVM INTRODVCIT TRACTANTEM SECVM HORATIVS (S: II: *om. r*) *E* (*r*) EGLOGA · III · *Fλ* DE DAMASIPPO *add. ψ inscriptionibus carent γ* (*v a g l*) 'In hac egloga (*om. Porph.*) introducit Damasippum corripientem se tamquam (tanq: *Porf.*) desidiosum' *Porph.'* 'Haec ergo satyra habet quasi dialogi genus' *Acr.* 1 Si *E* 1 *F corr.* (*β' g et* 3 *Bland.*) *Ac. Acr.* Sic *γ F λ' E* 2 (*ν σ a r et β corr.*) *Pf.* Si (c) *Pph.* raro] rato *E opp. Pph.' Ac.* scribes *E* 1 *γ ψ corr.* (*a g*) *Pph. Ac. Acr.* scribis *Fλ' E* 2 (*β' ν σ r et* 3 *Bland.*) *Pf.* sic ergo scribis *Peerlk.*

ut *Ω' ς' Pph.'* tu, ut *Meinekius* sic raro scribis, toto non ut quater anno *Duentzerus* 2 retexens] repixens *F uar. opp. Ac. ecb. capt.*

nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
dic aliquid dignum promissis. incipe: nil est.
culpantur frustra calami, inmeritusque laborat
iratis natus paries dis atque poetis.
atqui *uoltus erat multa et praeclara minantis,
si uacuum tepido cepisset uillula tecto.
quorsum pertinuit stipare Platona Menandro,
Eupolin Archilochum, comites educere tantos?
inuidiam placare paras uirtute relicta?
contemnere miser. uitanda est inproba Siren
desidia, aut quicquid uita meliore parasti

TESTIMONIA.

9 Seruius ad Aen. II 96 13—14 'quin tu inuidiam — miser' schol. Pers. 3, 21 in glossis Pithoeanis 13 Hildebertus moral. philos. 983

VARIA LECTIO.

Ω' = *EγFλ'*; ς' = *codd. β'vσagr(l) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur*; ς = *omnes codd. vσagr (l) praeter eos e. q. s.*

4 ab *Eγλψ*2 (*β'vσarl*2) at *F* (*gl*1 *et V*) *y* 5 fugisti sobrius. ergo *y* [1 *Bland.*] *Bentl.* ergo] esto *y* [1 *Bland. Valentian.* 1 *Vatican. A a* 2. *m.*] *Bentl.* 6 incipe *in rasura φ* nil est? *Cuninghamus* 7 inmeritus *EFλ* (*vr et Fran.*) immeritus *γ* (*σal*) ĩmeritus (*g et β*) 8 iratis] Iratus *Pph.'* paries *Ω'ς' Pph.'* chartis *Hitzigius opp. etiam Porph.'* 9 uultus *Ω'ς' Seruius* 10 uacuum *Ω'ς'* coepisset *EγF* tecto] lecto *coni. et damnauit Bentl.* 11 Qorsum *φ* plantona *γ a. ras.* 12 Eupolin *Eψλ'* (*vσag*) Eupolim *γ φ* (*r et β* Eupolĩ *Fran.*) Eupolidi *Peerlk.* archilocum *Fλ'* archilocho *y* [*Basil.* III *Regin.* 2, *Feae codd. Vatic. E Suecouat. B a* 1. *m. Vaticanus Palat. F*] *Bentl.* educere] et ducere *y Stallbaumius* tantos] quin tu (*pro* quantos?) *schol. Pers.* quid? tu *Rutgersius Bentl.* 13 placare placare *γ* placere *E Pph. opp. Pf. Acr. schol. Pers. Hildebert.* paras] pares *γ pr. y opp. Pph.' schol. Pers. Hildebert.* putas *y Peerlk. opp. Pph.' schol. Pers. Hildebert.* parasti *Acr. in interpret.* 14 Contemnere *F* (*σaglr*) *schol. Pers.* Comtemnere *γ* Contẽpnere *λ* (*β'v*) Contempne *E* inproba *Ω* (*σ*) improba *β'vaglr Acr.* siren *Eγ* syren *Fλ* 15 quicquid *Eγ* (*β'vσar*) *Ac. Acr.* quidquid *F* (*gl*) quid quod *λ* meliora *φ a. ras.*

ponendum aequo animo'. di te, Damasippe, deaeque
uerum ob consilium donent tonsore. sed unde
tam bene me nosti? 'postquam omnis res mea Ianum
ad medium fracta est, aliena negotia curo
excussus propriis. olim nam quaerere amabam,
quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus aere,
quid sculptum infabre, quid fusum durius esset;
callidus huic signo ponebam milia centum;
hortos egregiasque domos mercarier unus
cum lucro noram; unde frequentia Mercuriale
inposuere mihi cognomen compita'. noui,
et miror morbi purgatum te illius. 'atqui
emouit ueterem mire nouos, ut solet, in cor
traiecto lateris miseri capitisue dolore;
ut lethargicus hic cum fit pugil et medicum urget'.

TESTIMONIA.

16—17 'dii — tonsore' historia pontificalis 39 [monum. Germ. SS. XX 542]

VARIA LECTIO.

17 tonsores *y* [*Paris.* 8213 *a. ras.*] *Pph.'* sed unde] scđe (= secunde) *E* sed] set *γ pr.* 18 bene me] bene////me *λ* postquam] pos.t qā *y* [*Montepess.*] postquam *etiam Pph.'* 19 negocia *λ'* 20 querere *Eγ* 21 uafer] faber *F λ' γ uar.* (*β' a uar. r*) *y opp. Pph.' Porph.' Ac.* lauisset] lauasset *φ pr. y opp. Pph.'* sisyphus *F Pf.* sisiphus *γ λ Acr.* sisippus *E* sysyphus *Pph.* 22 Qui *E* sculptum *Eγλψ uar.* (*σ a corr. et omn. codd. Cruq.*) scultum *β'a pr.* scalptum *F* (*vglr*) 23 poenebā *E opp. Ac.* 25 merculiale *γ pr. y* merculię *E opp. Pph.' Porph.'* 26 Inposuere *E F λ Pph.* Imposuere *γ ς' Pf.* compita *EγF* (*β'alr*) *Pph.'* copita *λ* competa *νσg* Eopoeta *Ac.* 27 miror morbi] morbi miror *y Aldus* atqui] *omis. E*1 28 Emouit *γ F λ'* (*β'ν p. ras. σar*) *Ac.* Et mouit *E* (*ν a. ras. g*) *y* mire] maior *Horkelius* morbus *uel* ire (*sic*) *Peerlk.* nouvs *l* nouos *a*·1 ? *y* [*Bamberg. pr. ut uid.*] nouvs *a* nouus *Ω ς'* 29 Traiecto *γ opp. Pph.'* Traiecta *Ac. opp. Pph.'* ue *E* (*σ g*) que *γ F λ'* (*β'ν a r*) 'qui lateris aut capitis dolore correpti sunt' *Acr.*

30 ut] aut *Hertelius* lethargicus *EF* (*β'gl*) *Ac. Acr.* letargic' *λ* (*σ*) *Ac. alt. l.* loethargicus *γ* (*a*) lętargicus *ν cons. r* medicum] modicū *F* (*β' ut uid. ν a g l* 1 *et* 2 *Bland.*) *y* urget *γ λ ς'* urgvet *E* urguet *g* urge*t* *F* (*l*)

dum nequid simile huic, esto ut libet. 'o bone, ne te
frustrere: insanis et tu stultique prope omnes,
siquid Stertinius ueri crepat, unde ego mira
descripsi docilis praecepta haec, tempore quo me
solatus iussit sapientem pascere barbam
atque a Fabricio non tristem ponte reuerti.
nam male re gesta cum uellem mittere operto
me capite in flumen, dexter stetit et 'caue faxis
te quicquam indignum: pudor' inquit 'te malus angit,
insanos qui inter uereare insanus haberi.
primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
solo, nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
quem mala stultitia et quemcumque inscitia ueri
caecum agit, insanum Chrysippi porticus et grex
autumat. haec populos, haec magnos formula reges
excepto sapiente tenet. nunc accipe, quare
desipiant omnes aeque ac tu, qui tibi nomen
insano posuere. uelut siluis, ubi passim

VARIA LECTIO.

31 esto *φ opp. Acr.* bone] bene *E opp. Ac.* ne] *omis. E* 32 Frustre *λ opp. Pph.'* tu] *omis. E* *post hunc u. ponunt u.* 40 *β' y* [*Bamb. pr.*] *neque eundem suo loco omittunt* 33 Siquit *E* ueri *Eγψ uar.* (*νσa*1*gl*2) uerum *Fλ'* (*β'r* et 2 *Bland.*) uere *a* 2 34 Describi *E* hec *γ* h̄ *λ* *u.* 35 *omis. y* [*Paris.* 8216 *pr.*] *opp. Ac. Pph.'* [sa]piētē *λ* sapientiā *E opp. Pph.' Porph.' Ac.* 36 fabritio *γ* fabricicio *λ* 37 cum] c̄ *λ opp. Ac.* uellem] uellet *Ac.* operto] opo[e]rto *ψ* 38 dexter stetit] dexterstterit *E opp. Pph.'* 39 quidquā *g* te malus] temadus *γ a. ras.* angit *Eγψ uar.* (*ν uar. σag*) urget *Fλ'* (*β'νσ corr. r et* 4 *codd. Bland.*) *u.* 40 *omis. y* [*Lips.* 1] (*cf. β'y ad u.* 32) *opp. Acr.* 40 qui] qui[d] *φ* uereare] uerea[r]te *E* 41 si erit] siet *Fλ'y* siriet (*ortum ex* si[ri]et) *r* 1 *y* [*Lips. pr.*] 42 nihil *λ pr. Acr.* 43 Qē *E* stulticia et *E* (*β'νσgr*) stultitia et *cett.'* (*a*) *Ac.* stultities *Meinekius* et] *omis. y* [*Basil.* III *Wolfenbutt.* I] quemcumque *Ω'ς'* [quemcunq. 4 *Bland.*] quaecumque *y* q̄cūq; *g* cuiusque *Cuninghamus* īsitia *λ* 44 Cecum *E* chrysippi *λ'* chrysyppi *F* chrisippi *Eγ* (*νag*) crysip pi *r* crisippi *β' σ Ac.* 45 autumat] Attumat *Ac.* hęc . . . hec *E* 47 equę E eq. *λ* 48 insano] Insani *y Lambinus opp. Ac.*

palantis error certo de tramite pellit,
ille sinistrorsum hic dextrorsum abit, unus utrisque
error, sed uariis inludit partibus; hoc te
crede modo insanum, nihilo ut sapientior ille,
qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
stultitiae nihilum metuenda timentis, ut ignis,
ut rupes fluuiosque in campo obstare queratur:
alterum et huic uarum et nihilo sapientius, ignis
per medios fluuiosque ruentis: clamet amica
mater, honesta soror cum cognatis, pater, uxor
'hic fossa est ingens, hic rupes maxima: serua!'
non magis audierit, quam Fufius ebrius olim,

TESTIMONIA.

49 cf. ecbasis captiui 1097: 'sufficiat dictis de tanto tramite uulpis' 50—51 'ille — error' Prisc. XV 4, 19 59 'hic — maxima pendens' ecbasis capt. 200

VARIA LECTIO.

49 Palantis *E* (*r*) *y* [*Barcin. Bruxell.* 9777 *Lips. Montepess. Valentian.*] Pallantis *γ* Pallantis *a* Palantes *F λ'* (*β' v σ g*) de tramite] d&ramiite *E* 50 sinistrosū *y* [*Paris.* 10401] *non Priscian.* utrisque *Eγ* (*σ r* 2 *uar. et β corr. Fran.; a n. l.*) utrique *Fλ'* (*vg r et β omn. Bland.*) *Priscianus* utrimque *Cuninghamus* 51 s& *γ* inludit *γFλ* (*a*) illudit *Eς'* parcib *E* 52 crede] Cre *E* nihilo *Eγψλ' Ac.* nichilo *φ* 53 trahit *γ* (*v a*) trahat *EFλ* (*β'σ g r* thr: *l*) *Pph.' Porph.'* 54 Stulticiae *E* nihilum] nichilo *φ pr. ut uid.* ignis *Eγψ corr. y* [*Montepess. Valentian.*] ignes *Fλ'ς'* (*a n. l.*) *u.* 55 *sq. omis. y* [*Bruxell.* 9777 *a* 1. *m.*] 55 rupes *Ω'ς* rupis *g* 56 uarum *E γ F λ* (*β' a g r*) *Pph.' Porph.' Ac. Acr.* uarium *ψ uar.* (*vσl*) *Bentl.* nihilo *EFλ'* (*vσagr uar. et Fran.* nich: *β*) nicihilo *γ* nilo *r y* [*Basil.* III *Regin.* 1] ignis *Eγ* (*v a*) *y* [*Barcin. Mellic.*] ignes *Fλ'* (*β'σgr*) 57 ruentis] ruentes *F* (*v pr. l a. ras.*) *y* amica] anicla *Horkelius* amice *Schneidewinus* 57—58 'amica mater honesta soror] melius est sic (si *Porph.*) accipi: amica mater, ut sit ex Graeco tractum φίλη μήτηρ, quam per se 'amica', per se deinde 'mater', quia mentionem uxoris facit in sequentibus' *Porph.'* 58 cognatis] cognatis *γ* cognatulis *φ* 59 hic rupes] hinc rupes *y* [*Fran.*] *ecb. capt.* Vt rupes *Ac.* rupis *y opp. Acr.* ruptis *E* 60 fufius *EγF* (*σ a l a. ras. r* 2) *Pph.' Porph.'* fusius *β' v ut uid. l p. ras. r* 1 fus' *λ* (*g*) *non post* olim *sed post* Fufius *commate distinguit Kirchnerus*

cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis
'mater, te appello!' clamantibus. huic ego uolgus
errori similem cunctum insanire docebo.
insanit ueteres statuas Damasippus emendo:
integer est mentis Damasippi creditor? esto.
'accipe quod nunquam reddas mihi' si tibi dicam;
tune insanus eris si acceperis? an magis excors
reiecta praeda, quam praesens Mercurius fert?
scribe decem a Nerio: non est satis, adde Cicutae
nodosi tabulas centum, mille adde catenas;
effugiet tamen haec sceleratus uincula Proteus.
cum rapies in ius malis ridentem alienis,

TESTIMONIA.

64 historia pontificalis 39 [monum. Germ. SS. XX 542] 69 Seruius ad Aen. VII 422 'scribe decem Nerio' schol. Persii 2, 14 71 cf. quod ex Appuleio laudauimus testimonium ad epist. I 1, 90

VARIA LECTIO.

61 edormit *Eγλψ p. ras. ς′ Porph.′* edormiit *F* (*l*) *y* 'Et edormit pro praeterito accipi non pro praesenti debet (dedit *Porph.*)' *Porph.′* Ilionam dormit *y* Iliona dormit *Lennepius* catienis *Ω′* (*ψ uar. per errorem*) *ς′ Pf. Porf. Ac. Acr.* catenis *φ uar.* cacienis *gy Pph. Porph.* 62 appello *E F* (*ν σ g l*) apello *γ λ* (*β′ a r*) uulgus *E* (*g r*) uolgum *λ* uulgum *γ F corr.* (*β′ ν* 2 *σ a*) uultum *F* (*ν* 1 *ut uid.*) uulgūs *l* (*littera* g *in erasa* t *ut uid.*) 63 Errorē *E* Errore *F pr.* (*l* 1) *opp. Ac.* similem] similis *F* cunctum] cuncta *F pr.* (*l a. ras.*) *y uu.* 64 *sq. inuerso ordine in y* [*Valentian.*] 64 'n̄ insanit. hyronicos ł interrogatiuę' *schol. γ uu.* 65 *sq. inuerso ordine in y* [*Lips. pr.*] creditor. esto *Duentzerus* 66 nunquam *E* (*a*) numquam *celt.′ ς′* si]sit *λ pr.* 67 acciperis *E* 68 Reiacta *γ* 69 decem] dotem *Seruii cod. Regin.* (*deam Paris.* 7929) *opp. Ac. Pph.′* a nerio (*a et omn. codd. Cruq.*) *Ac. Acr.* anerio *Ω′ ς′ Pph.* nerio (*om.* a) *σ corr. g y Pf. schol. Persii* '. . . lege decem (duodecī *Porf.* decem *Porf. marg.*) tabularum quas Nerio instituit' *Porph.′* 'quidam anerio ὑφ' ἓν (ΥΦΗΝ *Porph.* ὑΦΗν *Porf.*) legunt' *Porph.′* 'quidam anerio unum nomen esse dicunt, alii uero separant praepositionem et sic nomen inferunt: Nerio, ablatiui casus. Nerius autem siue Anerius et Cicuta feneratores fuerunt' *Acr.* 71 Effugit *E* tamen haec] *bis habuit λ pr.* haec sceleratus] hic celeratus *E* proteus *Ω′* (*a*) *Ac. Acr.* ꝓtheus *ψ corr. ς′* 72 rabies *E* (*g*) *opp. Pph.′* ius *E γ uar. φ corr.*

fiet aper, modo auis, modo saxum et, cum uolet, arbor.
si male rem gerere insani est, contra bene sani,
putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perelli
dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
audire atque togam iubeo componere, quisquis
ambitione mala aut argenti pallet amore,
quisquis luxuria tristiue superstitione
aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
dum doceo insanire omnis, uos ordine adite.
danda est ellebori multo pars maxima auaris;
nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
heredes Staberi summam incidere sepulchro,
ni sic fecissent, gladiatorum dare centum

TESTIMONIA.

75 cf. ecbasis captiui 147: ‘sanior (sanius A) est multum cerebro (multo cerebrum A) qui potat acetum’ 76 Seruius ad Aen. VII 422 83 schol. Pers. 4, 16

VARIA LECTIO.

(*gl uar. et Fran. Bland. codd.*) *y Pph.′ Porph.′* iura *γ F a. ras. λ′* (*ν σ a r et β*) iu§*ra* (*ra a manu tertia*) *φ* 73. 72 fiet (fict *Pph.* fit *Pf.*) aper modo auis modo saxum. & *Pph.′ et Porph.′ ante u.* 72 *exhibent* 73 auis] apis *ν Ac.* 74 si male rem] Simularē *E* 1 *opp. Ac.* gererem *γ pr. opp. Acr.* insani, contra bene sani est *y Bentl.* 75 *REDIT D*

Ω′ = D E γ F λ′

mihi *om. D pr.* perelli *Ω ς′ Acr.* pell*ẹ l* perilli *a* parelli *y Pph.* (pa//*ẹ*relli *Pf.*) *Porph.′* 76 nunquam *EF* (*a*) numquam *cett.′ ς′ Acr.* 77 audire atque] Atq. audire *D opp. Pph.′* conponere *EF* (*ν*) componere *cett.′ ς′ Pph.′ Porph.′* 78 amorē *E* *uu.* 78—79 aut — luxuria] *omis. y* [*Paris.* 8216] 80 morbo] *omis. E* huc] hunc *γ pr.* hu//c *ν* ł hvc *ν marg.* 81 oĩs *y* [*Paris.* 10401] omnes *Ω′ ς′* 82 ellobori *E pr.* 83 Nescio *Ω′ ς′ Pph.′ Ac. schol. Pers.* nec scio *Meinekius* an] *om. φ pr. λ′ y opp. Pph.′ schol. Pers.* anticyram *σ r* (*et Fran.*) *y Pph.′ Porph.′ Acr. schol. Pers.* antycirā *D* (*g et β*) antycyram *F* (*l*) anticiram *γ* (*ν a*) anticycyrā *λ* antiscyrā *E* 84 Heredes *D E γ λ* Hæredes *F* incidere] insculpsere *Peerlk.* ‘ut heredes sui sepulcro eius insculperent’ *Porph.′* sepulchro *D γ F λ′ ς′ Acr.* sepulcro *E Porph.′* 85 da^re^centum *λ*

damnati populo paria atque epulum arbitrio Arri,
frumenti quantum metit Africa. 'siue ego praue,
seu recte hoc uolui, ne sis patruus mihi'. credo,
hoc Staberi prudentem animum uidisse. 'quid ergo
sensit, cum summam patrimoni insculpere saxo
heredes uoluit?' quoad uixit, credidit ingens
pauperiem uitium et cauit nihil acrius, ut, si
forte minus locuples uno quadrante periret,
ipse uideretur sibi nequior: omnis enim res,
uirtus, fama, decus, diuina humanaque pulchris
diuitiis parent; quas qui construxerit, ille
clarus erit, fortis, iustus. sapiensne etiam? et rex

TESTIMONIA.

95—98 'uirtus — uolet' Vincentius Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Paris. 8818ª et Nostrad. 188 95—97 Hildebert. moral. philos. 990 97 Prisc. XVI 2, 12 cf. Hincmari Rem. ad episc. epist. cap. 1 [t. II 487ᶜ Du Chesne]: 'unde in adulta aetate sapiens et rex fortis se ipsum reprehendebat, et uitare uolebat'

VARIA LECTIO.

$\Omega' = DE\gamma F\lambda'$

86 Damnati *D E γ F* (*σ a g l r*) *Pf.* Dampnati *λ* (*β' ν*) *Pph.* atque] et *Pph.'* arbitrio] arbitriao *φ pr.* arri *E γ* (*σ a g r et Fran.*) *Porph.' Ac.* arrii *D F λ'* (*ν et β*) Arri, et *Bentl.* 87 quantum] et quantum *Peerlk.* a^f^rica *γ* afr^c^ia *E* *u.* 89 *ante u.* 88 *ponit y* [*Zulichem.*] 88 recte] recto *Ac.* 89 uidisse *Ω'ς'* (*et omn. codd. Cruq.*) uidisse? *Horkelius* iussisse *uel* uoluisse *Lambinus* ludisse *y* [*Regius*] cauisse *Peerlk.* quid] qđ *λ* ergo] ego *E λ' pr.*
90 cum summam] consūmā *λ* patrimoni *D γ* (*σ a et β*) patrimonii *EFλ'* (*ν g r et Fran.* patrom. *l*) 91 Hęredes *F λ* Heredes *DEγ* uoluit] staberi (uoluit) *φ* quoad uixit *ψ λ* (*a* 2) quo aduixit *γ E* 2 (*ν g r et Fran.*) quo ad uixit *D φ* (*σ l et β*) qđ aduixit *E* 1 (*a* 1 *ut uid.*) 92 nihil *Ω'ς Ac.* nil *σ* 93 locuples] locupł *Ac.* periret *D E γ* (*σ g a r*) perisset *F λ'* (*β' ν et* 3 *Bland.*) 94 nequeor (nequior) *D* omnis enim res] omnia enim, spes *Peerlk.* 95 pulchris *D E γ ψ λ'* (*β' ν σ*) pulc^h^ris *r* pulcris *φ* (*g*) p^uh^leris *a* 96 diuitiis parent] parent diuitiis *Hildebertus opp. Ac.* construxerit *D E γ* (*σ g r et* 1 *Bland. cons. a*) *Vincentius* contraxerit *F λ'* (*β' ν*) *Hildebertus* 97 fortis iustus] iustus (iustis *Pph.*) fortis *Pph.' opp. Priscian. Hildebert. Vincent. floril.* 8818ª

et quicquid uolet. hoc, ueluti uirtute paratum,
sperauit magnae laudi fore. quid simile isti
Graecus Aristippus, qui seruos proicere aurum
in media iussit Libya, quia tardius irent
propter onus segnes? uter est insanior horum?
nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
siquis emat citharas, emptas conportet in unum,
nec studio citharae nec musae deditus ulli,
si scalpra et formas non sutor, nautica uela
auersus mercaturis, delirus et amens
undique dicatur merito. qui discrepat istis,
qui nummos aurumque recondit, nescius uti
compositis metuensque uelut contingere sacrum?

TESTIMONIA.

100 cf. Auson. ed. 3, 13: 'spargit Ar. mediis in Syrtibus aurum' 103 Acr. ad u. 210 florileg. Paris. 8069 et Nostradam. 188 105 cf. ecbasis captiui 207: 'nec studio citharae, nec musae deditus ulli' 106 'hinc etiam Horatius in odis: si — sutor' gloss. Mai class. auct. VIII 551 109 sq. Vinc. Bell. spec. hist. 69 floril. Nostr. 188

VARIA LECTIO.

iustus sapiens] sapiens iustus *D y opp. Priscian. Hildebert.* iustus et sapiens *Vincentius* ne *γ F* (*β′ ν σ pr. l in ras. r*) *Acr. Priscianus floril. Nostrad.* que *D E* (*l uar.*) *Ac. floril. Paris.* 8818[a] *omis. ψ corr. λ* (*g σ corr. et β p. ras.*) *Hildebertus Vincentius* ['*uariant hic codices, alii* sapiensne etiam et rex; *alii*, sapiensque etiam rex; *alii*, sapiensque etiam et rex *habent*' *Cruq.*] 'aut interrogatio audientis aut dicentis dubitatio' *Acr.* et *Ω′ ς′ Priscianus Vincentius omis. g y Hildebertus floril. Paris.* 8818[a] *Nostrad.* 98 quidquid *F λ′* (*g*) *y* ueluti] uelut in *λ′ opp. Ac.* uelutin *F* 99 magne *E λ* quid simile isti] Dissimilisne *Peerlk. opp. Ac.* simili *E opp. Ac.* 100 Gręcus *F Pf.* Grecus *cett.′ Pph. Ac.* proicere] ꝓiecere *E y* 101 Immedia *D* libya *F λ′* libia *D E γ* 102 onus *D γ F λ′ ς* hōnus *E* (*r a. ras. et Fran.*) 103 quod] quid *D* 1 *aut pr. opp. Acr.*

litem quod] quod litem *y Pf. floril. Paris.* 8069 *Nostrad.* 188 *opp. Pph. Acr. ad u.* 210 *uu.* 104—140 *omittere uidetur Porph.*

104 siquis] Sequis *Ac.* citharas *D E* 1 *γ* cytharas *F λ′* conportet *E F* (*ν et β*) comportet *D λ′* (*σ a g r et Fran.*) 105 citharę *D γ* cytharae *E F λ′* 106 nautia *E λ p. ras.* 108 qui *γ F λ′ D p. ras.* (*β′ ν σ r et omn. codd. Cr.*) *Ac.* quid *D a. ras. E* (*g*) istis *D E γ ψ corr.* (*σ a g r*) *Ac.* iste *F λ′* (*β′ ν et* 2 *Bland.*) 109 qui] hic *Vincentius* 110 Conpositis *ν* uelud *λ* contigere *γ*

siquis ad ingentem frumenti semper *aceruom
porrectus uigilet cum longo fuste, neque illinc
audeat esuriens dominus contingere granum,
ac potius foliis parcus uescatur amaris;
si positis intus Chii ueterisque Falerni
mille cadis, nihil est, tercentum milibus, acre
potet acetum; age, si et stramentis incubet unde
octoginta annos natus, cui stragula uestis,
blattarum ac tinearum epulae, putrescat in arca:
nimirum insanus paucis uideatur, eo quod
maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
filius aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
dis inimice senex, custodis? ne tibi desit?
quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
ungere si caules oleo meliore caputque

TESTIMONIA.

114 cf. ecbasis captiui 144: 'sed potius foliis parcus uescaris acerbis' 117—118 'unde — uestis' Prisc. XVIII 24, 210 de fig. num. § 30 p. 416 K. 117 cf. ecbasis captiui 147: 'sanior est multum cerebro qui potat acetum' 119 'blattarum et — putrescant' gloss. Mai class. auct. VIII 68

VARIA LECTIO.

111 frum̄tis *E* accruum *Ω′ς′* 112 porrectus] Proiectus *y* [*Montepess.*] *Bentl.* proiecto *Peerlk.* 113 contingere *Ω′ς′* confringere *Meinekius* contundere *Apitzius* consumere *Peerlk.* granum] *in ras. y* [*Nostrad.* 184] sacrum *y* [*Monacensis quintus*] 114 foliis] foluis *φ* folii *E* uescatur] uexatur *E* (*a*) pascatur *σ y* 115 positus *E* 116 ter centum *γ* tercentū *D F λ′ Ac.* trecentū *E* 117 sta^r^m̄tis *E opp. Acr.* unde *Ω′ς′ Ac.* udis *Horkelius opp. Acr.* uluae *Meinekius opp. Acr.* ultra *Peerlk. opp. Acr.* uneoctoginta *Prisciani lib.* XVIII. *cod. R a* 1. *m.* 118 Occtoginta *D opp. Ac.* annos] annis *ν y* 119 Blattarum *D E γ F glossar. Mai* Bla^t^tarū *λ* ac] et *glossar. Mai* putrescat *Ω′ς′* putescat *Cruquiana* putrescant *glossar. Mai* 121 pars] par *E opp. Ac.* 122 hec *γ* haeres *E F λ′* 124 Qvntvlum *E* curtabit] curtabat *λ′ opp. Ac. Acr.* 125 Vngere *D γ F λ′* (*β′ ν σ a r*) Vnguere *E* (*g*) mediore *D a. ras.* capud *E*

coeperis inpexa foedum porrigine? quare,
si quiduis satis est, peiuras, surripis, aufers
undique? tun sanus? populum si caedere saxis
incipias seruosue tuos, quos aere pararis,
insanum te omnes pueri clamentque puellae;
cum laqueo uxorem interemis matremque ueneno,
incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis,
nec ferro ut demens genetricem occidis Orestes.
an tu reris eum occisa insanisse parente,
ac non ante malis dementem actum Furiis quam

TESTIMONIA.

126 'impexa — porci' gloss. Mai class. auct. VIII 421 'impexa foedum porrigine' VIII 437 'inpexum foeda porrigine' VIII 435
132 cf. ecbasis captiui 1144: 'incolumi capite es qui cano flore reluces'

VARIA LECTIO.

126 inpexa *Ω′* (*v a r et β*) impexa *σ g* (*et Fran.*) *glossar. Mai pp.* 421. 437 *cons. Acr.* foedum *DEγ* (*vagr et Fran.*) *glossar. Mai* fedum *Fλ′* fędum *σ* (*et β*) porrigine *Ω′ς′ Acr.* prurigine *y opp. Ac. glossar. Mai* quare] porci *glossar. Mai opp. Ac. Acr.*

127 Siquiduis *D Ac.* Siquid uis *E* quid uis *γ F* q[1]duis *λ* periuras *γ* (*v a g;* p iuras *Fran.*) peiuras *DEFλ′* (*σ r et β*) surripis] subripis *a* 1 (*et β* supripis *Fran.*) 128 tun sanus *Eγ pr. ψ p. ras.* (*a* 1 *g r et Fran.*) tunc sanus *D* tu insanus *Fλ′γ superscr.* (*v a* 2) tum sanus *σ* (*et β*) cędere *y* [*Bamberg. Gronou. Regin.*] credere *g* cedere *Ω′ς′* 129 seruosque *y* tuos *Ω′ς′* tuo *g y Bentl.* fuges *Kirchnerus* pararis] parabis *σ* 130 te] ẽ (te) *E* clamænt *D* clamant *y* 131 interemis *E y* [*Fran. Mellic. Montepess. pr. Paris.* 7976 *Regin.*] *Ac.* interimis *Dγ Fλ′ς* 132 Incolumi *Fλ* (*β′ a r* Incalumi (o) *l*) *Ac.* Incolomi *DEγ* (*v σ g*) es?] es. *Duentzerus* quidni? neque enim *Bentl.* quid enim *Ω′ς′ Ac.* quidni? *y* tu] *omis. λ* (*σ* 1 *a pr. et β*) *y* Argis] agris *E* 1 133 ferro ut demens *Ω′ς′* demens ferro ut *σ pr. y* genetricem *EFy* [*Mellic. Montepess. Paris.* 7976] genitricem *cett.′ ψ corr. ς′* occidis *Ω* (*v uar. σ pr. a g et β*) occidit *v σ corr. l r* (*et Fran.*) horestes *λ uu.* 134—137 *omis. y* [*Harleian.* 2724 *a* 1. *m.*] 134 eum] en (ṽ) *λ* 135 'malis] aut magis uelis aut malis furiis (futuris *v*) uel uitiis? *Ac. Acr.*

in matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
quin, ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,
nil sane fecit quod tu reprehendere possis:
non Pyladen ferro uiolare aususue sororem
Electram; tantum male dicit utrique uocando
hanc Furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
pauper Opimius argenti positi intus et auri,
qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla uappamque profestis,
quondam lethargo grandi est oppressus, ut heres

TESTIMONIA.

136 cf. ecbasis captiui 1219: 'ad iugulum tantum ferrum reddebat acutum' 142—157 cf. mythographus II 226 p. 149 Bod.: 'quidam uir Opimius admodum extitit auarus, ut quum multis diuitiis abundaret, ipse festis diebus Veientanum pessimum uinum biberet, priuatis autem diebus uappam, quod est Veientano deterius. hic forte prae nimio sollicitudine incidit in letargum morbum. tunc eius laetus heres coepit circa loculos currere et claues quaerere, sperans illum cito moriturum. accedens medicus fidelis cognita morbi causa et pecunia tota ante se numerata dixit aegro: nisi tua custodias, nihil distat fame an morbo pereas. ille euigilans: 'quis tollit?' ait et saluatus est' 143 schol. Pers. 5, 147

VARIA LECTIO.

136 iugulo] //iu//gulo λ tepe fec̄ *l* *u.* 137 *omis. λ pr. opp. Acr.* est] *omis. y Heindorfius* male = tutę *D* (*sic*) male tvæ *E* tutae] motae *Nic. Heinsius* horestes *γ λ* 138 sane] plane *Peerlk.* fęcit *γ* quod] q *λ* quę// (e *in ras.* i *ut uid.*) *D* reprehendere *Ω′ ς′* reprendere *σ y* possit *γ pr.* 139 pyladen *g* piladen *γ* (*ν σ a r et Fran.*) pilanden *E* filadē *λ* (filaden *β loco correcto*) phyladen *F* philaden *D* (*l*) ausus ue *D γ F λ ς′* aususq; *E* sororem] sororem est *y Bentl.* 140 Electran *E γ F λ′* (*ν* 1 *a* 1 *r*) Electram *D* (*β′ ν* 2 *σ a* 2 *g*) male dicit *DEF* maledicit *γ λ* utrique] utrisq; *E* uocando] uocandū *λ′* 141 aliud] aliū *F y* quod] qua *β′ y opp. Pph.′* bilis *D* uilis *Pph.′ opp. Ac.* 142 opimius *DE γ ψ* 2 (*β′ ν σ a r*) *Acr.* opimus *F λ′* (*g*) *Pph.′* argenti positi . . . auri] argento posito . . . auro *Peerlk. opp. Acr.* positi] po^si^ti *E opp. Acr.* 143 ueientanum *D E ψ corr.* (*ν σ g r*) *Pf. schol. Pers.* uegentanum *γ F λ′* (*β′ a*) *Pph. Ac. Acr.* 144 uapā *φ* 1 *opp. Acr.* 145 lethargo *D F* (*g l r* 2 *et Fran.*) letargo *λ* (*r* 1) loethargo *γ* (*a*) lithargo *E* læthargo *ν* lętargo *σ* (*et β*) heres *D γ λ* hęres *F* heros *E*

iam circum loculos et clauis laetus ouansque
curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
excitat hoc pacto: mensam poni iubet atque
effundi saccos nummorum, accedere pluris
ad numerandum: hominem sic erigit; addit et illud:
'ni tua custodis, auidus iam haec auferet heres'.
men uiuo? 'ut uiuas igitur, uigila. hoc age!' quid uis?
'deficient inopem uenae te, ni cibus atque
ingens accedit stomacho fultura ruenti.
tu cessas? agedum, sume hoc tisanarium oryzae!'
quanti emptae? 'paruo'. quanti ergo? 'octussibus'. eheu!
quid refert, morbo an furtis peream que rapinis?'

TESTIMONIA.

156 'quanti emptae? — octussibus' gloss. Mai class. auct. VIII 35

VARIA LECTIO.

146 clauis *D pr. E γ* (*ν a r* 1) claues *cett.* ϛ′ letus λ 147 medicus multum celer atque] medici ingenium celere arsque *uel* medicus multa celer arte *Peerlk. opp. Acr.* celer atque] celebratq; *E opp. Ac.* 149 pluris *y* [*Regin.* 1] plures *Ω′* ϛ′ 150 addit] addidit *E λ* 151 haec] iam *Nic. Heinsius* heres *D* haeres *EγFλ′* 152 uiuas] uigiles *Peerlk.* uigil hoc age! *Doederlinus* uigila *DEFλ′*ϛ′ uigil[a] *γ* quid *EγD* 2 ϛ′ quod *D* 1 *F λ′* (*et β corr.*) *y* 153 Deficiant *E y* [*Doruill.* I Defit: *Valentian.* 1], uenae te] uenate[e] *E* ni] ne *γ* 154 Ingens *Ω′* ϛ′ praesens *Bentl.* (is praesens *Peerlk.*) ingesta *Marklandus* instans *Sanadonus* id genus *Horkelius* liquens *Hamacherus* insons *Paulyus* accedat *D ψ corr. λ* (*σ*) accedit *EγF* (*β′ν a g r*) 155 tisanarium *D γ* (*σ a g r* 1 tisinariū *ν*) *Ac.* tisariū *E* tysanarium *Fλ′* (*β′*) ti[p]sanarium *r* orizae *DEγF* (*νσ a r et β*) orize *λ* (*g et Fran.*) oryze *l* 156 Qanti *D* emptae *DE γF corr.* (*νσr et β*) *glossar. Mai* empte *g* (*et Fran.*) emtae *a* empti[at ti] *Fλ′y* emptum *Apitzius* ergo] *omis. γ* (*ν* 1 *a* 1) *y* octussibus *DE γ F* (*νσ a l r et* 3 *Bland.*) *Ac. glossar. Mai* octussibi;; *λ* octusibus *β l p. ras.* octo assibus *y Acr. interpr.* oct. assibus *y* [*V*] *omis. g cf. Varr. L. L.* V § 169: 'ptisanarium octusse siue octo assibus emptum est' eheu *γ F λ′ D* 2 (*ν σ a r et Fran.*) oheu *D* 1 *a. ras.* ehu *E* heheu *y* [*β*] *omis. g* 157 pereamque *Ω′* ϛ′ (*et omn. Bland.*) pereamne *ν y* pereamue *y*

quisnam igitur sanus? 'qui non stultus'. quid auarus?
'stultus et insanus'. quid, siquis non sit auarus,
continuo sanus? 'minime'. cur, Stoice? 'dicam.
non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
hic aeger: recte est igitur surgetque? negabit,
quod latus aut renes morbo temptentur acuto.
non est periurus neque sordidus, immolet aequis
hic porcum Laribus; uerum ambitiosus et audax:
nauiget Anticyram. quid enim differt, barathrone

TESTIMONIA.

158 'quisnam igitur sanus' Acr. ad u. 168   161 schol. Pers. 3, 65   163 'Horatius in II sermonum: quod — acuto' Prisc. VI 6, 30   164 cf. ecbasis captiui 714: 'non est periurus neque sordidus ac furiosus'

VARIA LECTIO.

ante u. 158 INCIP · DE STOICIS DISPVTARE *φ marg. noui sermonis initium cum titulo* EGLOGA · V · *y* [*Gronou.*]   *uu.* 159—166 quid — Anticyram] *del. Gruppeus*   *u.* 159—160 quid — sanus?] *omis. g opp. Acr.*   159 quid, siquis non sit auarus?] quid enim differt, barathrone *Peerlk.*   *u.* 160 *ante u.* 159 *ponit y* [*Bamberg.*]   *u.* 159 *omis. y* [*Paris.* 8214 *a* 1. *m.*] *opp. Acr.* *u.* 167 *et hunc u.*: 'nauiget Anticyram. quid siquis non sit auarus' *post u.* 159 *ponit Peerlk.*   162 Hoc *E* 1   eger *D* ager *λ'*   est] *omis. y*   *u.* 163 *qui legitur etiam epist.* I 6, 28 *in marginem relegabat Meinekius opp. Pph.' Porph.' Ac. Acr.*   163 aut *Ω'ς' Priscianus* et *σ* 2 *uar. g y*   morbo] mor//no *E opp. Pph.'Acr. Priscian.*   temptentur *DγFλ'* (*σ a et β*) *Pph.'* tententur *y* [*codd. Bland.*] tempnent² *E pr.* temptantur *v g r* (*et Fran.*) *y Priscianus*   164 periurus *Ω'ς' Acr.* peiurus *y* [*Gronou.* 1]   immolet *DEγF* (*β'νσ a l r*) ĩmolet *λ* imolet *g* inmol& *Acr.*   165 Hi^c *λ*   portum *λ'* porcam *ν Acr.*   uerum] utrũ *F*   *u.* 166 *omis. E opp. Pph.' Acr.*   166 anticyram *γFλ'* (*a corr. r et β*) *Ac.* anticyra *D* anticiram *νσa pr. g* (*et Fran.*) anticurā *y* [*Lips.*]   quid] *φ λ opp. Pph.'*   barathrone *DFλ'* barathone *γ* (*a r*) baratrone *β'σg pr. Pph.* baratrone *Pf.* balathrone *ν Ac. Acr.* balatrone *r* 2 *uar. y* balatroni *y Bentl.* 'Barathro (Baratro *Porph.*) luxuriosus; uerum quidam legunt barathro ut ueniat a nominatiuo barathrus (baratrhus *Porph.*)' *Porph.'* 'Balathrone. scurre et triuialis. nam balathrones (balatrones *γ*) dicuntur rustici homines, inepti et triuiales. Publius Seruilius baratro (baratho *γ* balatro *Fran.*) multa (multi *ν*) in Augustum amare (cęsarē *Fran.*) non

dones quicquid habes an nunquam utare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo praedia, diues
antiquo censu, gnatis diuisse duobus
fertur et hoc moriens pueris dixisse uocatis
ad lectum 'postquam te talos, Aule, nucesque
ferre sinu laxo, donare et ludere uidi,
te, Tiberi, numerare, cauis abscondere tristem;
extimui, ne uos ageret insania discors,
tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.

TESTIMONIA.

168—169 'diues (om. Regin. 1674) antiquo censu' Seruius ad Aen. VII 537

VARIA LECTIO.

sine ioco dixit. fuit autem tantus (totus *ν*) deuorator, ut simili uitio laborantes barathrones (barathones *γ* balatrones *Fran.*) dicti sint' *Acr.* 167 dones] damnes (*seruata scriptura* barathrone) *dubia Bentl. suspicio opp. Ac.* quicquid *DEγψ pr. ς' Ac.* quidquid *cett.'* (*g*) nunq *E* numquam *cett.'ς'* 168 *noui sermonis faciunt initium λ'* (*β'ν*) *y* [*Barcin. Berol.* 5 *Bruxell.* 9777. 10064. *Dessau.* II *Dresd.* I. III. *Florentinus Lips.* I. II *a* 2. *m. Mellic. marg.*, *Monac.* I *Montepess. Paris.* 7976. 8214. 10401 *Nostrad.* 184 *Valentian.* 2 *Wolfenb.* I] *non Porph.' Acr.* CONTRA AVAROS · ET AMBICIOSOS *λ* CONTRA AVAROS & AMBITIOSOS EGLOGA · V · *y* [*Mellic. Paris.* 7976 *cons. Paris.* 8214] CONTRA AMBITIOSOS & AVAROS *y* [*Nostrad.* 184] Contra ambitiosos & auaros · egloga · V *y* [*Bruxell.* 9777] CONTRA AMBITIOSOS ECLOGA V *y* [*Florentinus*] *maiorem litteram initialem exhibent ψ y* [*Bamberg. Lips. sed minio pictam*, *Sorbon.* 1578] 168 Canusi] casusi *E opp. Pph.' Ac. Acr.* predia *E Pph.'* prelia *Acr.* (p̄lia *g* 1) 169 censo *E opp. Porph.' Ac. Seruius* gnatis] ignatis *E* natis *y* diuisse *DEγλ'ψ corr. ς'* (*et omn. codd. Cruq.*) *Ac.* diuisisse *F* (*a*) *y ex interpretatione Acronis* 170 hoc] haec *y* uocatis] duob; *ν* 1 *u.* 171 *omis. y* [*Bamberg. pr.*] *opp. Acr.* posquā *ν opp. A* talos *ψ* (*l*) aule *ψ* ale (u over a) *φ* 172 et ludere] effundere *Hamacherus opp. Acr.* et] te *y* [*Lips. pr.*] *omis. g y* ludere] laudere *E opp. Acr.* perdere *Bentl. opp. Acr.* credere *Cuninghamus* 173 Te] *ōmis. E y* tiberi] tibi *ψ pr.* 174 Extumui *y* [*Mellic.*] insania *D* 1 *E γ* (*a g r*) *y.* uaesania *F* uesania *λ' D* 2 (*β'ν σ*) discors] dissors *Nic. Heinsius* 175 numentanum *γ* momētanū *g* Momentanum *Ac.* sequerere] sequere *D* 1 *λ' y Pf.* sequererere *E* cycutā *ν Ac.*

quare per diuos oratus uterque Penatis,
tu caue ne minuas, tu ne maius facias id
quod satis esse putat pater et natura coercet.
praeterea ne uos titillet gloria, iure
iurando opstringam ambo: uter aedilis fueritue
uestrum praetor, is intestabilis et sacer esto.
in cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
latus ut in circo spatiere et aeneus ut stes,
nudus agris, nudus nummis, insane, paternis;
scilicet ut plausus quos fert Agrippa feras tu,
astuta ingenuum uolpes imitata leonem.
nequis humasse uelit Aiacem, Atrida, uetas cur?
'rex sum'. nil ultra quaero plebeius. 'et aequam

TESTIMONIA.

183 cf. Prudentius c. Symmach. I 102: 'ecce deum in numero formatus et aeneus adstat' 187 Seruius ad Aen. III 475 Prisc. VII 2, 7

VARIA LECTIO.

176 penatis *γ F λ* (*a*) *y* [*Gronou.* 1 *Lips. pr.*] p//natis *E* penates *D F* 2 *ς'* 177 maius] mavis *E* 178 coerc& *γ F* (*ν σ a r*) cohercet *D E λ'* (*β' g*) *Ac.* 179 Preterea *λ* titillet] tetillet *a* 1 *aut pr. opp. Ac.* 180 opstringā *y* [*Valentian. pr.*] obstricigā *E* obstrangam (i *superscr.*) *r* obstringam *cett.' ς'* aedilis *E F* edilis *D γ λ* 181 pretoris *γ* p̄toris. his *F* al p̄torib; his *ψ marg.* intestabilis] inītestabilis *D* (inítestabilis *D* 1) inętonabilis *E recte etiam Pph.' Porph.' Ac. Acr.* 182 cicere] cicera *Pph.' opp. Ac.* tu] // (.ne) *φ* perdasque *Ω' ς'* pdasne *ψ uar.* 183 Latus *Ω' ς* (*et omn. codd. Cruq.*) Catus *y* [*Fran.* 1] *Ac.* lentus *Nic. Heinsius* altus *Peerlk.* circo] circos *ψ a. ras.* et *F λ' y cons. Prudent.* aut *D E γ* (*β' ν* 2 *σ a g r*) & ut *ν* 1 *y* aeneus *E F λ'* ęneus *D γ* ut stes *D E γ F ς' Ac.* instes *λ* astes (ut *superscr.*) *y* [*Paris.* 8216] astes *y* [*Basil.* I 1 *cod. Feae*] asstes *y* [*Paris.* 8213] 184 nudus nummis] nummis *D y* 186 ingenuum] ingeniū *λ'* (*g*) *y* uolpes *E ψ* (*l pr.*) *y* [*Regin.*] uulpes *D γ φ λ ς' Acr.* imitata] imitate *Peerlk.* 187 humassę *E* uelit] uellet *Pph.' opp. Seruius Priscianus* 188 nil *γ F λ' ς'* nihil *D E* (*r* 1) *Pph.' Acr.* quaero *D γ F λ'* (*ν a et β*) quero *E* (*σ g r et Fran.*) quære (ro *superscr.*) *y* [*V*] quaeres *Doederlinus* plepeius *E* et] at *Peerlk. opp. Acr.* equam *γ*

rem imperito, ac sicui uideor non iustus, inulto
dicere quod sentit permitto'. maxime regum,
di tibi dent capta classem redducere Troia.
ergo consulere et mox respondere licebit?
'consule!' cur Aiax heros ab Achille secundus
putescit, totiens seruatis clarus Achiuis,
gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
'mille ouium insanus morti dedit, inclitum Ulixen
et Menelaum una mecum se occidere clamans.'
tu, cum pro uitula statuis dulcem Aulide natam
ante aras spargisque mola caput, inprobe, salsa,
rectum animi seruas *cursum? insanus quid enim Aiax
fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit uim
uxore et gnato: mala multa precatus Atridis:

VARIA LECTIO.

189 imperito *DEγF* (*β′ vσalr*) *Acr.* īperito *λ* (*g*) ac *DEγ F ς′* at *λ* (*et V*) *y* cui] *omis. D pr.* 190 quod *EγFλ* (*β′ vσar*) Quid *gy* quę *Dy* permitto] ꝑmixto *ψ* 2 *uar.* 191 Dii *γ* Di *DEFλ′ Pph.′* capta classem] classē capta *Ey* reducere *DEγ* 1 *F* (*vagl r corr. et β*) redducere *λγ* 2 (*σ et Fran.*) reuo (reducere) *r* deducere *y Pph.′* Troia] troię *Pf.* 193 Aiax] aiax *γ* aia// *l* Achille] acille (h) *λ′* 194 Putescit *DEγFλ* (*vσar et β pr. omn. codd. Cruq.*) Putrescit *g* (*et β corr. Fran.*) *y* Potescit (u) *l* totiens *DFλ′* (*va*) tociens *E* (*β′ σr*) totēēs *γ* tocies *g* seruatus *ψ pr. y* 196 sepulchro *Ω′ ς′* sepulcro *σ* 197 insanus] sanus *Pph. omis. Pf.* ulixen *DEγψ* (*vσalr et β*) ulixem *φ* (*g*) ulixē *λ* (*et Fran.*) 199 statuisti *E* vlide *E* 200 aram *y* [*Bruxell.* 9777, 1 *cod. Valarti*] *Kirchnerus*

inꝑbe *DγF* īꝑbe *λ* (*g*) ꝑbe (i) *E* improbe *ς′* 201 cursum *Botheus* quorsum *DEγψ uar. λ corr.* (*σaglr pr. et β*) *Acr. loco poster.* quorsū *φ* quorsum *r* quoꝝ *ψ λ pr.* (*et Fran.*) quorum *g r corr. Pph.′ Porph.′ Acr. loco priore* 'inter quos, inquit (inquid *Porph.*), insanus est utrum inter luxuriosos et auaros an inter ambitiosos?' *Porph.′* 'quia multa sunt genera insaniae de quibus insanus (insanis *v*) fuit Aiax? in *alio: (*om. D*) quorsum (*D;* in aliquorum *γ v Fran.*) insanus? hoc est quam (*sic D, om. γ,* quod *v Fran.*) ob causam uel in quam partem?' *Acr.* insanus] insani *Peerlk. opp. Acr.* 202 uim] uini *E opp. Ac.* 203 Vxorem *γ* gnato *DEγψ* 2 (*vaglr et Fran.*) nato *Fλ* (*et β*) gnata *σ y*

non ille aut Teucrum aut ipsum uiolauit Ulixen.
'uerum ego, ut haerentis aduerso litore nauis
eriperem, prudens placaui sanguine diuos'.
nempe tuo, furiose. 'meo, sed non furiosus'.
qui species alias ueri scelerisque tumultu
permixtas capiet commotus habebitur, atque
stultitiane erret nihilum distabit an ira.
Aiax cum inmeritos occidit desipit agnos;
cum prudens scelus ob titulos admittis inanis,
stas animo, et purum est uitio tibi cum *tumidumst cor?'
siquis lectica nitidam gestare amet agnam,

VARIA LECTIO.

204 ulixen *Dγ* (*ν et β*) *Pph. Ac.* ulyxeň *Pf.* ulixem *EFλ'* (*σagr et Fran.*) 205 haerentis *a l y* [*Valentian.* 1] herentis *Eγ* (*ν r pr.*) *y* [*Bruxell.* 9777 *Lips.* erentis *Montepess.*] haerentes *F λ* herentes *D* (*β'σgr corr.*) litore *DEγF* (*aglr et β*) littore *λ* (*νσ et Fran.*) ibi sidere *Peerlk.* nauis *D pr. Eγ* (*ν a l r et β*) *y* [*Bamberg. Bruxell.* 9777 *Gronou. pr. Lips. Regin. Valentian.* 1] naues *cett.* ς 207 tuos *φ a. ras.* furiosę *E* furiose? *Duentzerus* set *γ* 208 alias] prauas *Hirschfelderus* falsas *Peerlk.* ueri sceleris *D E γ* (*β' ν σ a g* 2 *r*) ueris celeris *F λ'* ueris sceleris *g* 1 ueris (ueri *Pf.*) celeri *Pph.' Hamacherus* ueris cerebri *Horkelius* (ueris cerebri usque *Linkerus*) [*V habet* Species alias ueris . . . sed. f. littera maiuscula ademta sequenti dictioni, adscripta erat præcedenti' *Cruq.*] 'qui facit scelus etiam (*om. γ*) propter aliquam commodidatem tamen iste necessario (necesarius *γ*) habeatur (habebatur *ν*) insanus . . . Cum dicit insanum qui scelus innocentiae confuderit, dum iactantiae suae plus detrahit . . .' *Acr.* tumultum *γ pr. y opp. Ac.* 'qui sub specie iustitiae scelus admittit ·i· tumultum sceleris miscet ueritati habendus est motae mentis' *Acr.* 209 permixtas capiet] permiscet capitis *Peerlk.* 210 Stulticia *D* ne erret] neherret *F* an ira] amira *φ a. ras.* 211 cum i: *D* (*g et omn. Bland.*) i: cum *cett.'* (*σ a r*) i: dum *β'ν y* immeritos *DEγ* (*ν σ a l*) inmeritos *Fλ* (*β'r*) īm'itos *g* 212 cum] Tu *y* [*Wolfenb.* II *uar.*] *Bentl.* ꝑdens (ru) *D* admittis *Ω'* (*β'ν σ a r p. ras. et* 1 *Bland.*) admittit *r a. ras. y* cōmittit *g Pf.* comittit *Pph.* committis *y* [committis inaneis. *sic omnes codd. Cruquii praeter* 1 *Bland.*] cum admittis *Bentl.* inanis *Fλ'* (*ν* 1) *y* [*Gronou.* 1 *Regin.* 1 *Valentian.* 1] *Pph.'* inanes *DEγ λ corr.* (*β'ν*2*σagr*) *Acr.* 213 stas] Stans *a pr. g opp. Ac.* uitio] *om. F λ* (*β'*) *y* uicio *add. ψ* 2 tibi] *omis. E γ pr.* (*a* 1 *aut pr. l* 1) *y* tumidum, *om.* est *λ y* tumidum est *cett.* ς'

huic uestem ut gnatae, paret ancillas, paret aurum,
Rufam aut Pusillam appellet fortique marito
destinet uxorem, interdicto huic omne adimat ius
praetor et ad sanos abeat tutela propinquos.
quid? siquis gnatam pro muta deuouet agna,
integer est animi? ne dixeris. ergo ubi praua
stultitia, hic summa est insania; qui sceleratus
et furiosus erit, quem cepit uitrea fama,
hunc circum tonuit gaudens Bellona cruentis.

TESTIMONIA.

216—217 'fortique — uxorem' Donatus ad Terent. hec. IIII 1, 41 222—223 cf. tractatus de duce Ernesto [VII 197 H.]: 'et quem honoris mei cepit uitrea fama humiliabo, quia per me hunc circumtonabit gaudens Bellona cruentis' 222 'Quē — fama' floril. Cusanum

---

VARIA LECTIO.

215 gnate *E* (*g*) gratae *a pr.* natae *y* [*β*] 216 putam et putillam *Ios. Scaliger* pupam aut pupillam *y Lambinus* Rusam aut rusillam *ω* [*Georg. Fabricius*] aut *Ω′ς′* et *y* [*omn. Bland.* (?)] pusillam *Ω′* (*β′ ν σ a r*) pus iam *g* posillam [v] *y* [*V*] rufillam *Ioannes Despauterius* appellet *D E F λ ς′* apellet *γ* (*l*) 218 Pretor *D γ λ* Precor *E* habeat *E γ pr.* 219 Quid *Ω′ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) *Ac.* Quis *r y* gnatam *D γ F λ′* (*ν σ a r et Fran.*) gnatas *E* natam *g* (*et β*) muta] mutta [u] *λ* multa *E* (*g*) deuouet *D* 220 Inter [ge] *D* ergo] ergu *E pr.* 221 Stulticia *D E* St: hic s: est *Ω′ς′* stultities summast *Linkerus* suma *D* qui] quis *F* (*g pr.*) *y opp. Ac.* 222 cepit *g σ* (*et β* 1) *y Pph. floril. Cus. tractat. de Ernesto* caepit *ν r* (*et β* 2 *Fran.*) copit [e] *E* copit [e] *l* coepit *DγFλ* (*a*) *Pf.* fama] forma *F uar.* (*ν* 1) *opp. Pph.′ Ac. Acr. floril. Cus. et tract. de Ernesto uu.* 223 *sq. inuerso ordine in r pr.* 223 circumtonuit *F λ* circum tonuit *E γ Ac.* circū *tonuit D* circumsonuit *Peerlk.* *gaudens D* gaudens *cett.′ ς′ Ac. Acr. tractatus de Ernesto* flagris *Hitzigius* gladiis *uel* facibus *Peerlk.* cruentes *φ pr.* (*g*) 'cruentis] aut rebus aut plagis. absolute quae sanguine laetatur cruentis gaudens' *Ac. Acr.* 224 *ab hoc uersu noui sermonis initium statuit ν* 'Nunc luxuriosos insanos probat, supra auaros et ambitiosos' *Porph.′ cf. Acr.*: 'Dixit in auaros, deinde in ambitiosos, nunc in luxuriosos. uult enim etiam hos insanos dicere (doc: *ν*)' *Acr.* 'aut uerba Stertinii refert Damasippus aut ex persona cum Horatio Damasippus loquitur' *Acr.*

nunc age luxuriam et Nomentanum arripe mecum:
uincet enim stultos ratio insanire nepotes.
hic simul accepit patrimoni mille talenta,
edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
unguentarius ac Tusci turba impia uici,
cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum
mane domum ueniant. quid tum? uenere frequentes;
uerba facit leno: 'quicquid mihi, quicquid et horum
cuique domi est, id crede tuum et uel nunc pete uel cras'.
accipe quid contra haec iuuenis responderit aequos.
'in niue Lucana dormis ocreatus, ut aprum
cenem ego; tu piscis hiberno ex aequore uellis:

TESTIMONIA.

228 'ac — uici' Seruius ad Aen. V 560

VARIA LECTIO.

224 nunc] Hunc *E* (*r pr.*) *opp. Pph.'* lux^{v}eriã *φ opp. Pph.'* numentanum *γ* nomen uanũ *F* 1 *λ* 1 nomentanum *cett.* ς' *Pph.* momentanum *Pf.* 225 Vincet *D E γ ψ corr.* ς' (*et omn. codd. Cr.*) *Ac. Acr.* Vincit *F λ'* (ui^{n}cit *r*) *y* stultos] et stultos *Peerlk. opp. Ac.* 226 patrimoni *γ φ λ'* (*ν σ a* 1 *et β*) patromoni *ψ a. ras.* patrimonii *E* (*a* 2 *g et Fran.*) matrimoni *D* 227 E//dicit *D* Et dicit *E* E*d*icit *a* 228 Vnguentarius *EγFλ* (*νag*) Vngentarius *D* (*β'σlr*) impia *Ω'* (*β' ν a g r*) *Pf. Porph.' Acr. Seruii Cassell.* ĩpia *σ* inpia *y Pph.* 229 scur^{r}ṭis *λ opp. Pph.' Ac.* uelabro (ue *in ras. ut uid.*) *D* 230 quid tum? *DγF* (*νσaglr* 2 *et β*) quid tu *y* [*Fran.*] ꝓ tũ? *λ* quid dũ *E a. ras.* (*r* 1 *a. ras.*) *y* quid dũ *E* qui cum *y Bentl.* quid enim *y Cuninghamus* uenire *E* ut uenere *Meinekius* 231 quidquid . . . quidquid *F λ* (*g*) quid quid . . . quiquid *l* et horum] eorum *F uar.* 233 haec *DγFλ'* (*νσa et β quidam codd. Cruquii*) hec *E* (*g et Fran.*) hoc *r y omis. y* iuenis *E* Inuenis *Ac.* aequos *Pph.'* aequus *Ω'*ς' (*a n. l.*) *Ac. Acr.* equus *g* 'aut proprium nomen Aequus aut ironia' *Acr.* 234 in] tu *Bentl.* lucana *Ω* (lac: *l a. ras.*) ς' tu cana *Peerlk.* ocreatur *E opp. Ac.* 235 Cenem *D E γ* (*β' σ a g r*) Caenem *F λ'* (*ν*) tu] tũ *E* piscis *E* (*ν a et Fran.*) *y* [*Montepess. Valentian.*] pisces *γ F λ'*ς pissces *D* aequore *E F λ'* equore *D γ* uellis *DEγ* (*σ a g l et β corr.*) uerris *F λ D uar.* (*β' ν r l uar. et omn. Bland.*) *Ac. corrupt.* 'Vellis.] alii uerris ·i· trahis. sed si (*om. ν*) uellis, cum difficultate trahis (*add. γ:* ·ł capis. si uerris. trahis)' *Acr.*

segnis ego indignus qui tantum possideam. aufer!
sume tibi *deciens! tibi tantumdem! tibi triplex,
unde uxor media currit de nocte uocata!'
filius Aesopi detractam ex aure Metellae,
scilicet ut deciens solidum absorberet, aceto
diluit insignem bacam: qui sanior ac si
illud idem in rapidum flumen iaceretue cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
nequitia et nugis, prauorum et amore gemellum,
luscinias soliti inpenso prandere coemptas,
quorsum abeant? sani ut creta an carbone notati?

TESTIMONIA.

245 'et luscinia (luscina cod. Bobiensis), ut Horatius dicit' ex Charis. arte gramm. exc. p. 552 K. 246 schol. Pers. 5, 108 cf. tractatus de duce Ernesto 4 [VII 197 H.]: 'ad quem non creta sed carbone notandus comes'

VARIA LECTIO.

236 Signis *ψ uar.* 237 sume] inde *Peerlk.* deciens *cf. u.* 240] decies *Ω' ς'* tantundem *D E γ λ'* (*ν σ a r et Fran.*) tantūdē *F* (*g et β*) tibi] tibi tibi *φ opp. Ac.* 238 currit *Ω' ς'* (*et omn. codd. Cruq.*) currat *y* curret *Doederlinus* uocata *Ω' ς'* citata *y* [*cod. Barberinus A a* 2. *m. ap. Feam*] 'nocte citata] legitur et uocata' *Pph.' Porph.'* 239 Filius *Ω' ς' Pph.'* Clodius *dubia Bentlei suspicio conl. Plin. nat. hist.* VIIII 122 *opp. Acr.* aesopi *D E γ* ^s^esopi *λ* esopi *F λ'* metellae *D E γ λ' φ* 2 *uar. ψ uar. Pph.'* metallae *F opp. Acr.* 240 deciens *Pph.* decies *Ω' ς' Pf. Porph.' Acr.* absorberet *D E γ ψ* 2 *uar.* (*ν σ g l et β corr.*) *Pph.* sorber& *y Pf.* exorberet *F λ y* exsorberet *ψ corr.* (*β' r*) obsorberet *a y* aceto *D E γ F Pph.'* acceto *λ* 241 bacam *E γ F ς'* baccam *D λ* qui sanior] qui//sanior *D* qui insanior *y* uu. 243. 242 *hoc ordine* (*sed ante u.* 243 *adscriptum est* posterior, *ante u.* 242 ^1^por) *D* 242 iaceret] *omis. D* cloacam] coaclam *γ* (*a*) *y comma post* fractrum *sustulit Kirchnerus*

244 nequitia et] nequitie *Linkerus* 245 Lucinias *F λ pr.* Luscin^l^as *D* Luscinas *E* inpenso *E γ F λ'* (*ν σ a r et β*) *Pph. Porph.* penso *D* inpendo *E* impenso *g* (*et Fran.*) *Pf. Porf.* immenso *coni. Cruquius* coemptas *D E γ F Pph.'* coeptas *λ* 246 habeant *λ opp. Pph.' Ac.* habeant *E* (*u a*) *Ac. alt. l. Acr.* ut creta sani *y* [*Fran.* 2 *Bland.*] sani ut *D E γ* (*σ a g l et β*) sani ^ut^ *r* sani *φ λ* (*r* 1) *y schol. Pers.* sanii *ψ* insani *ψ uar. Pph.' Acr.* san^i^ę an *ν* sanin *y Bentl.* sane

aedificare casas, plostello adiungere muris,
ludere par impar, equitare in harundine longa
siquem delectet barbatum, amentia uerset.
si puerilius his ratio esse euincet amare,
nec quicquam differre, utrumne in puluere trimus
quale prius ludas opus, an meretricis amore
sollicitus plores; quaero, faciasne quod olim
mutatus Polemon? ponas insignia morbi,

TESTIMONIA.

247 cf. Waltharius u. 153 p. 8 ed. Grimm. et Schmeller.: 'aedificare domos · cultumque intendere ruris' 254—257 'plane multum mihi facetiarum contulit istic Oratius Flaccus memorabilis poeta,

---

VARIA LECTIO.

Apitzius notati *Ω′ ς′* (*et* 4 *Bland.*) *et cf. Pers. s.* 5, 108: 'illa prius creta, mox haec carbone n o t a s t i?' notandi *D* 2 (*ν* 1 *et ν uar. r* 2) *y Acr. pro interpretatione schol. Pers.* 'creta notandi sunt ut boni uideantur an carbone ut mali? aliter. Quorsum abeant. (hab: *codd.*) id est in quam partem abeant (hab: *ν Fran.*) carbone ut notentur sicut insani an creta ut (*om. ν*) sani (insani *ν*)?' *Acr.* 247 Aedificare *DEγ Pph.′* Edificare *φ λ* Adificare *ψ* cassas *E opp. Pph.′* plostello] postella *F λ* (postello *l* 1) plostella *F uar.* muris *F λ y* [*Lips. pr.*] muros (e *sup.*) *l* mures *D E γ ψ uar. λ corr. ς′* 248 Laudare *E opp. Pph.′* inpar *F* (*l*) *Pph.* īpar *λ* impar *D Eγ ς′ Pf.* harundine *D Eγ ψ* (*σ g a l*) arundine *φ λ* (*β′ ν r*) 249 siquem] Siqđ *E* delectet *DEγ ς′* delectat *F λ′ y* uerset *Ω′ ς* (*et β*) *Pph.′* uersat *y* [*Fran. et alii*] uincet *F uar.* 250 Si *D pr. γ* 1 *F λ* 2 (*ν* 2 *g l* 1 *et β* 2 *Fran.* 4 *Bland.*) *Pph.′ Ac. Acr.* Si *a* Sic *D corr. E λ* 1 *ut uid. γ* 2 *ψ* 2 (*ν* 1 *σ r et β* 1) Se *l* 2 puer illius *γ opp. Pph.′ Porph.′ Ac.* his] bis *Pph.* iis *Pf.* esse *D E γ λ′ F p. ras.* (*β′ ν σ a*) *Porf.* esset *F* (*g*) *Pph.′ foret r* euincet *D E γ λ′* (*ν σ a et β corr.* euincet *F* //uincet *r* uincet *F* 1 *ut uid.* (*β′*) vince *g* 'Si optinere potuerit, puerilius esse amare quam ludere, . . .' *Porph.′* 251 nec quicquam] Nequicquā *ν* Neqquā (c *sup.*) *a* Nec qdquā (i *sup.*) *g* differre *E γ F* (*β′ σ g l r*) *Acr. in ras. D* diferre *a* deferre *λ pr.* utrumine *λ* trimus *D E F λ′ ς′* trimis (v *sup.*) *γ* primus *V trimus y* [*Gronou.*] 252 ludas] ducas *Wakefieldus* 253 Solititus *E* plores] plures *F pr. opp. Acr.* quero *E* facinasne *E* faciesne *a* 254 Motatus *E opp. Pph.′ Fronto* polemon *Ω′* (*β′ σ g r*) *Pph. Porph. Acronis codd. γ Bamb. Fran. Fronto* polemon *a** palemon *D corr.* (*ν et β corr.*) *Pf. Porf. Acr. codd. γ Fran. alt. l.* Polemo *Lambinus* ponas] poenas *F pr. Frontonis cod.* ponas (& *sup.*) *l*

fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille
dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
postquam est inpransi correptus uoce magistri?
porrigis irato puero cum poma, recusat.
'sume, catelle!' negat; si non des, optet: amator
exclusus qui distat, agit ubi secum, eat an non,
quo rediturus erat non arcessitus, et haeret
inuisis foribus? 'nec nunc, cum me uocet ultro,
accedam? an potius mediter finire dolores?
exclusit; reuocat. redeam? non, si obsecret'. ecce

TESTIMONIA.

mihique propter Mecenatem et Mecenatianos hortos meos non alienus. is namque Oratius sermonum libr. s. fabulam istam Polemonis inseruit, si (se cod.) recte memini, hisce uersibus: 〈spatium unius uersus in cod.〉: 'mutatus — magistri' Fronto epist. ad M. Caesarem lib. I 7 p. 23 sq. Naber cf. schol. Iuuenal. I 12: 'Frontonis platanos] in Horatiana domo in qua poetae recitabant' 255 cf. Quintilianus XI 3, 144: 'palliolum sicut fascias, quibus crura uestiuntur, et focalia et aurium ligamenta sola excusare potest ualetudo' 257 Acr. ad serm. II 2, 7 cf. ecbasis captiui 778: 'ducitur inpransi susceptus laude magistri' 262 'quod (Daui) exemplum inducit ad similitudinem uitiorum, a quibus recedere non possumus. hoc et Horatius et Terentius in eunucho cum dicit: quid igitur faciam? non eam ne nunc quidem cum arcessor ultro? ergo hoc ait: Daue, mihi crede, dispono praeteritis renunciare moribus' schol. Pers. 5, 161

VARIA LECTIO.

255 Fascicolas *E opp. Pph.' Fronto* cubitale *Ω'ς' Pf.* cubital *y* [1 *cod. Bersmanni*, 1 *Chisianus Feae*, *V* 1 *aut corr.*] *Pph. corr. Fronto* cupital *Pph. pr.* potus] postus *Frontonis cod.* 256 ex] *omis. Frontonis cod.* carpsise *γ* carpisse *E* (*l pr.*) *y opp. Fronto* 257 est] *omis. v* inpransi *DEγF* (*β' v a g l r*) *Acr. serm.* II 2, 7 *Frontonis cod.* impransi *σ* 2 *supr. u.* ipsi *λ* correptus *Ω' ς' Acr. serm.* II 2, 7 258 porrigis] Porrigit *Ac.* 259 Catelle *Bentl. sed cf. Plaut. asin.* III 3, 103: 'dic igitur me anaticulam, columbulam uel catellum' optet *Ω'ς'* optat *σ y u.* 260 *omis. λ pr.* 260 distat] instat *ψ uar.* 261 erat non] ·sit ·non *φ* arcessitus *γ λ'* (*a g r*) arces situs *D F* accersitus *E* (*β' v σ*) acersitus *γ uar.* hęret *DγF* heret *λ* aer& *E* 262 nec *Ω ς' Pph.'* ne *λ p. ras.* (*g l*) *y cf. Terent. eun.* I 1, 1 *cl. Pers.* 5, 173 *sq. Bentl.* nunc] non *γ* (*a*) *opp. Pph.'* cum (nc) *r* uocet *Ω'ς' Pph.'* uocat *σ u.* 263 *omis. y* [*Lips.* I. II *a* 1.*m.*] 263 an] ac *v y* meditor *D* dolores *Ω'ς'* labores *v* 1 *y* [*Berol.* 269 *Dresd.* I *Paris.* 10401, 2 *codd. ap. Valart.*] 264 Excludit *D pr. y* si] sit *λ a. ras.*

seruos, non paulo sapientior: 'o ere, quae res
nec modum habet neque consilium, ratione modoque
tractari non *uolt. in amore haec sunt mala, bellum,
pax rursum: haec siquis tempestatis prope ritu
mobilia et caeca fluitantia sorte laboret
reddere certa sibi, nihilo plus explicet ac si
insanire paret certa ratione modoque'.
quid? cum Picenis excerpens semina pomis
gaudes, si cameram percusti forte, penes te es?
quid? cum balba feris annoso uerba palato,
aedificante casas qui sanior? adde cruorem
stultitiae, atque ignem gladio scrutare. modo, inquam,
Hellade percussa Marius cum praecipitat se,
cerritus fuit? an commotae crimine mentis

TESTIMONIA.

274 floril. Cusanum

VARIA LECTIO.

265 Seruos *g* Seruius *l a. ras.* Seruus *Ω ς'* non] nam *γ* ere *DEγF* (*νσga*) ere *φ* here *ψ* here *λ* (*β'r*) o ere quae res] ohereq̄res *λ* (ohe requę · res · *l*) ororequires *F* oere requires *ν* o//erequęres *φ* 2 *sed cf. Terent. eun.* 12: 'ere quae res — regere non potes' quae] qui *F* 1 *λ* 1 (*ν*) 266 nec] Hoc *λ pr.* habet] *omis. F* 1 (*l* 1) que] qui *F pr.* 267 Tractare *γ pr.* (*l pr.*) uult *Ω'ς'* belū *E* 268 sursū *λ* 1 hec *E* prope] ppe quoq; *ν* siquis] si qui *l* 269 ceca *E* sorte] forte *Eγ* 270 Redder& *E* 272 Qui. d *φ* Qui *F* (*l* 1) *y Pph.* Quod *schol. γ Bamb.* Qd *ψ* Quid *cett. ς' Pf. schol. Fran.* piscenis *λ opp. Pph.* excerpens *D* exerpens *Pf.* exerc& *Pph.* 273 Gaudens *a* cameram *Ω'ς' Porph.' Acr.* forte] sorte *β'y* pene *D* es] e//s *λ* est *y*
274 balba] barba *Pf.* bella *a* blanda *Peerlk.* feris] feras *ω Pf.* feres *y Doederlinus* feris *y* [*Valentian.*] 275 cruorem] mucronem *Hitzigius* u. 276 *omis. y* [*Lips.* 1] *opp. Pph.'* Stulticiae *DE* gladio scrutare modo, in quem *Carolus Frankeus* gladio. scrutare modo, inquam *Hamacherus* 277 cum praecipitat se] se praecipitantis *Peerlk. opp. Pph.'* precipitat *γ* 278 fuit] furit *coni. Kirchnerus* an] hanc *γ pr.* commote] *E*

absolues hominem, et sceleris damnabis eundem,
ex more inponens cognata uocabula rebus?
libertinus erat, qui circum compita siccus
lautis mane senex manibus currebat et 'unum,
('quid tam magnum?' addens) 'unum me surpite morti;
dis etenim facile est' orabat; sanus utrisque
auribus atque oculis; mentem, nisi litigiosus,
exciperet dominus, cum uenderet. hoc quoque uolgus
Chrysippus ponit fecunda in gente Meneni.
'Iuppiter, ingentis qui das adimisque dolores',
mater ait pueri mensis iam quinque cubantis,
'frigida si puerum quartana reliquerit, illo

TESTIMONIA.

288 ecbasis captiui 119

VARIA LECTIO.

279 damnabis *Ω* (*σ r* dãnat9 *g*) dampnabis *β′ν a l* 280 inponens *EF* ĩponens *λ* imponens *Dγς′* cognata *Ω′ς′* non nata *Horkelius* 281 *nouum sermonem incipit sed sine titulo φ* 'Hic incipit de superstitiosis et religiosis loqui' *Porph.′* 'nunc transit ad superstitiosos' *Acr.* composita *ψ opp. Pph.′* 283 quid tam *Ω* (*β′ a r et* 4 *Bland.*) Quiddam *D* 2 *γ* 2 *F corr.* (*ν σ g l*) quî tam *Scheibeus* ['Non autem assentior iis qui τὸ unum iungendum ducunt pronomini me, propter ἀκόλουθον, et *codicum Bland.* interpunctionem' *Cruq.*] surripe *D p. ras.* (*r*) *y* 284 Disc& enĩ *E* 285 latigiosus *λ* letigiosus *Pf.* litigiosos *Ac.* litigiosus *cett. Pph. Porph.′* 286 uenderit *E* (*σ*) *opp. Acr.* uolgvs *ψ corr.* uolgo *ψ pr.* uǒlgǒs *r* uulgo *λ* (*g pr.*) *y* [*Bamberg.* 2 *uar. Lips.* 1] uulgum *l a. ras.* uulgus *D E γ φ corr. ς′ Acr.* 287 Chrysippus *γ F* (*a*) *Pph.′ Porph.′* Crysippus *D* (*l*) Chrysyppus *λ* Chrisippus *ν r Ac. Acr.* Crisippus *E* (*β′ σ g*) fecunda *D E F* (*β′ σ g l r*) *Acr.* fęcunda *λ* (*ν*) foecunda *γ* (*a*) menenii *φ* memini (ne) *ψ opp. Porph.′* (memeni *l opp. Porph.′*) 288 Iuppiter *E φ λ* (*β′ ν σ*) Iupiter *D γ ψ* (*g l r a n. l.*) ingentis *E γ F λ* (*ν a g*) *y* [*Barcin. pr. Valentian.*] ingentes *D φ corr.* (*σ l r et β*) dolores *Ω′ς′* doloris *y* [*Regin.* 1] labóres *y ecb. capt.* 289 mensis *F* (*ν a pr.*) menses *cett.′ ς′* iam] *omis. D* cubantes *λ*

mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
in Tiberi stabit'. casus medicusue leuarit
aegrum ex praecipiti: mater delira necabit
in gelida fixum ripa febrimque reducet.
quone malo mentem concussa? timore deorum'.
haec mihi Stertinius, sapientum octauos, amico
arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
dixerit insanum qui me, totidem audiet atque
respicere ignoto discet pendentia tergo'.
Stoice, post damnum sic uendas omnia pluris,
qua me stultitia, quoniam non est genus unum,
insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.
'quid? caput abscisum demens cum portat Agaue

VARIA LECTIO.

291 Mane *y corr. F λ' (v r 2 et β) Pph.'* Magne *D y pr. φ uar. ψ corr. (σ a g l 2 r 1 et Fran.)* Magno *E* quo] quando *λ y opp. Pph.'* qđ *ψ a. ras. y opp. Pph.'* quo tu indicis] ioui (·quoluin) · dicis *φ* indicis] ĩdicas (i) *λ opp. Pph.'* 292 cassus *E* medicusue *D E γ (v σ a g)* medicusque *F λ' (β' r et 3 Bland.)* leuarit *D γ F λ'* lauarit *E*

293 Egrũ *λ* precipiti *γ* negabit *E γ uar. (β') y* 293 *sq.* aegrum — mater *et* febrimque reducet *del. Peerlk. uersum sic constituens:* 'in gelida fixum ripa delira necabit' *u.* 294 *maiore littera incipit g* febrim *F λ', (v g pr.) y* febrem *cett. ψ corr. (β' σ a g corr.* febrm (e) *r)* reducit *v σ pr. g pr. r 1 y* 295 concussa *E γ F λ' (v a g r σ uar.)* c̃,u,sa (c s) *D* percussa *β' σ y* 296 octauos *Pph.* octauus *Ω' ς' Pf.* 297 posthac *γ F* post hac *D Ac.* p̉. hac *E* posthęc (a) *λ* ne] *omis. D pr. opp. Ac.* compellarer *D E γ λ' ς' Ac.* conpellarer *F (r)* 298 insanus *D a. ras. opp. Ac. Acr.* me, totidem] memet, idem *Doederlinus* me statim idem *uel* me sat idem *uel* quae in me totidem *Peerlk.* me, pol idem *E. C. Franckeus* 299 Respicictre *γ* reicere *Peerlk.* ignoto *D opp. Ac.* tergo *Ω' ς' Pph.'* collo *y opp. Acr. et cf. Catull.* 22, 21: 'non uidemus manticae quod in tergo est' *Pers.* 4, 24: 'praecedenti spectatur mantica tergo'

300 damnum *D E γ λ (σ g r, a n. l.) Pph.'* dãpnũ *F (β' v l)* uedas (n) *λ* uenda *D 1 opp. Pph.'* 301 Quam me stultitiam *y Lambinus Bentl.*

qua me] Me quia *E* 302 'insanire (Aegrotare *Porf.*) putas? interrogatiue dicit' *Porph.'* 303 capit *E opp. Ac. Acr.* abscisum *Ω' ς' Ac.* abscissum *y* demens *Ω' ς'* manibus *σ 2 uar. g (et V)*

gnati infelicis, sibi tunc furiosa uidetur?'
stultum me fateor, (liceat concedere ueris)
atque etiam insanum; tantum hoc edissere, quo me
aegrotare putes animi uitio. 'accipe: primum
aedificas, hoc est, longos imitaris, ab imo
ad summum totus moduli bipedalis, et idem
corpore maiorem rides Turbonis in armis
spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
an quodcumque facit Maecenas, te quoque uerum est
tanto dissimilem et tanto certare minorem?
absentis ranae pullis uituli pede pressis
unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
belua cognatos eliserit: illa rogare,
quantane? num tantum, sufflans se, magna fuisset?

TESTIMONIA.

310—311 'corpore — spiritum' Prisc. VI 3, 16 310 'Turbonis in armis' Seruius ad Aen. VII 378 Seruius uolgatus (non Cassell.) ad Aen. I 83

VARIA LECTIO.

y Bentl. cum portat Agaue] adgraue portat *E* cum portat *D γ F λ′ ς′* portauit *y* [*V*] agaui *F uar. agaue y* [*Lips.*] 'quando per insaniam ferebat caput filii sui Agaue, non (*om. γ Bamb.*) intellegebat se insanam esse' *Acr. cf. Hygin. fab.* 184: 'ob hoc eum Agaue mater cum sororibus Ino et Autonoe per insaniam a Libero obiectam membratim laniauit' 304 tunc *D E corr. γ ς′* tum *F λ′* (*v*) *y* nc *E pr.* num *σ* 2 *y* 305 fateor] fatear *Peerlk.* liceat] lex est *Horkelius* uincat *Meinekius* licet et *Peerlk.* libeat *coni. cf. Lucr.* III 538: 'quin etiam si iam libeat concedere falsum' ueris] uere *Apitzius* 306 atque] adde *Peerlk.* tantum] tamen *Peerlk.* 309 pipetalis *γ pr.* 310 maiorem] maiori *ψ p. ras. Prisciani cod. A* maiore *Prisciani codd. B D G L K* in] et *Peerlk. opp. Pph.′ Seruius* 311 Incessū & sp̄m *E* incessum] incensū *F* 1 (*et Fran.*) *y* 312 qđcunq. *E* męcenas *ν σ y* mecenas *Ω′ ς′* 313 Tanto *Ω′ ς′* Tantum *y* [*V*] tam te *Peerlk.* et tanto] quanto *Peerlk.*

314 pressis] presis (s superscr.) *γ* 316 deliserit *Pph.* aeliserit (d superscr.) *Pf.* 317 nun *γ* num *cett.′ ς* (*et β V*) *Pph.′* tantum *E y* [*V Montepess. corr. Tons.*] tand̃ *y* [*Bruxell.* 9777] *omis. D pr.* tantan *φ* 2 *superscr. y* [*Valentian.* 1] tanta *ν y* tandem *γ F λ′ D corr. ς′ Pph.′* 'adnotandum tandem (*corr.* tantum) pro tam pōsitum id est tam ma-

'maior dimidio'. 'num tanto?' cum magis atque
se magis inflaret: 'non, si te ruperis' inquit,
'par eris'. haec a te non multum abludit imago.
adde poemata nunc, hoc est, oleum adde camino:
quae siquis sanus fecit, sanus facis et tu.
non dico horrendam rabiem' — iam desine! 'cultum
maiorem censu' — teneas, Damasippe, tuis te!
'mille puellarum, puerorum mille furores' —
o maior tandem parcas insane minori!

IIII

Vnde et quo Catius? 'non est mihi tempus auenti

TESTIMONIA.

321 'oleum adde camino' Seruius ad Aen. IIII 54 326 Ratherius Veron. de contemptu canonum I 15 p. 354 Ball.
II 4. 1 'unde — Catius?' Prisc. XV 5, 30

VARIA LECTIO.

gna' *Porph.'* 'ordo. num tam magna fuisset' *gloss. Γ* sufflans se *γ* (*σ a g r et V* sufl: se *ν*) *y* sufflans si *D pr. F* (*β' l*) sufflans sic *λ D corr. y* sufflans s// *E* sufflans *Pph.'* non tandem sufflans si *Cuiacius* et an, (dum sese inflat) sic *Peerlk.* fuisset] fuus& *λ* fuissent *D pr.* *u.* 319 *ante u.* 318 *habet y* [*Lips. pr.*] 318 dimidio] pernimio *Bentlei dubia suspicio* ait nimio *Hamacherus* num] ter *Burmannus* tanto *Ω' ς'* tantū *l y* cum] et cum *Peerlk.* 319 si] se *λ pr.* inquid *γ a. ras.* 322 fecit. sanus facis et *E γ F λ' D* 2 (*ν σ a g et* 1 *Bland.*) facit. et sanus facies *D* 1 (*β' et* 3 *Bland.*) facis ˥ san' facies *ψ uar.* facit (e) sanus facit et *r* sanis facis et tu *Pph.'* faciet, sanus facies *Linkerus* *post u.* 322 *legitur in φ pr.:* Quę siquis sanus facies facis ˥ san' facies tu 323 dico *D* dicam *y* dico *cett.' ς' Porph.' Ac. Acr.* orrenda *E* horrendus *Ac.* 324 censū *D* 326 O maior tandem *Ω' ς' Pph.'* O tandem maior *y* minore *λ pr.* minorē *ψ marg. opp. Pph.' Porph.'*

II 4. M · (MODO *ψ om. σ*) CATIVM INDVCIT LVXVRIOSVM (*om. σ*) CENARV̄ (CAENARV̄ *ψ σ;* CENĘ *r*) P̄CEPTA (PREC: *σ r*) TRADENTEM *E ψ marg.* (*σ r*) *inscriptione carent D γ φ λ'* (*ν a g et β sine interuallo a g*) 'Catium interrogat cenarum auctorem cenae praecepta' *Porph.'* 'Marcum Catium introducit ordinem cenarum tradentem *Acr.*
1 quo] quo//quō *D recte Pph.' Priscian.* quo is *Ac.* auenti

ponere signa nouis praeceptis, qualia uincunt
Pythagoran Anytique reum doctumque Platona'.
peccatum fateor, cum te sic tempore laeuo
interpellarim. sed des ueniam bonus, oro.
quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,
siue est naturae hoc siue artis, mirus utroque.
'quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem,
utpote res tenuis, tenui sermone peractas'.
ede hominis nomen, simul et Romanus an hospes.
'ipsa memor praecepta canam, celabitur auctor.

TESTIMONIA.

2 sq. 'in usus istorum licet et Catio 'ponere — Platona'' Ioannes Saresber. policr. VIII 8 4 cf. ecbasis captiui 125: 'peccatum fateor, iuuenilis me grauat error'

VARIA LECTIO.

D E pr. φ corr. ψ uar. ϛ' hauenti *γ φ* 2 *ut uid.* (*a*) habenti *F* auendi *λ pr. E p. ras.* $\overset{\text{auenti}}{\text{AVTENTI}}$ *r* 2 preceptis *γ λ* uincunt *DE γ* (*β' ν* 2 *σ a g* 2 *l r et* 3 *Bland.*) uincent *F λ* (*ν* 1 *g* 1 *et V*) uincant *y Ioannes Saresber.* 3 Pythagoran *E φ λ'* Pytagoran *ψ* (*r*) Pithagoran *D* Pitagoran *γ* *schol. ad* 'Anyti reū' *Pph.' post schol. ad* 'Ede hominis nomen' (*u.* 10) *exhibet Porph. post schol. ad* 'longa — erit' (*u.* 12) *Porf.* anytique *D γ* (*a g et β*) anitiq; *λ corr. F* 2 (*ν r*) utiq; *F λ pr.* anetique *σ* (antique *l*) antyquite *E opp. Acr.* anyti (*om.* que) *Pph.'* platona *D E F λ' ϛ' Ioann. Saresber.* platonem *γ* 4 leuo *E λ* 5 Interpellarem *F* (*ν r*) Interpellarim *cett.' φ corr.* (*β' σ g*) Interpellarū *a* set *γ* 6 Quod si *Ω' ϛ' Pf.* Quodsi *r y Pph. Ac.* si interciderit] sinterciderit *D pr.* nunc] $\overset{n}{\text{tc}}$ *E opp. Pph.'* aliquit *γ* 7 est] *om. Ac.* nate^{2} *λ* 'Mirus utroq.] qui est optimus in utroque et in arte et in natura' *Acr.* utroque] in utroque *y* utraque *Praedicowius* 8 Quid *F pr. λ a. ras.* erat *Ω' ϛ'* erit *σ y* cuncta] cuncti *λ* 1 tenerem] tenorē *λ* 1 9 Vt poteris *F pr.* ut $\overset{res}{\text{pote}}$ *l* Utpute *r pr.* res] *omis. λ'* tenuis *EF λ'* (*g*) *y* [*Valentian.*] tenues *D γ F corr. λ corr.* (*β' ν σ a l* 2 *r*) tenui] tenui et *Praedicowius* $\overset{a}{\text{pactis}}$ *λ* 10 Etde *E opp. Pph.* (Aede *Pf.*) et] *omis. E* 11 Ipsa *E γ F λ'* (*ν a g r et β corr.*) Ipse *D* (*β' σ*) celibitur *E opp. Ac.* celabrabit^{2} *λ opp. Ac.* celebrabitur *F λ* 2 *uar.* (*l* 1) *opp. Ac.*

longa quibus facies ouis erit, illa memento,
ut suci melioris et ut magis alba rotundis,
ponere: namque marem cohibent callosa uitellum.
cole suburbano qui siccis creuit in agris
dulcior; inriguo nihil est elutius horto.
si uespertinus subito te oppresserit hospes,
ne gallina malum responset dura palato,
doctus eris uiuam mixto mersare Falerno:
hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
natura est: aliis male creditur. ille salubris
aestates peragit, qui nigris prandia moris
finiet, ante grauem quae legerit arbore solem.

TESTIMONIA.

12—14 cf. Plin. nat. hist. X 145: 'quae oblonga sint oua gratioris saporis putat Horatius Flaccus. feminam edunt quae rotundiora gignuntur, reliqua marem' 14 'marem — uitellum' gloss. Mai class. auct. VIII 597 16 'irriguo — horto' gloss. Mai class. auct. VIII 302 17 cf. uita Benedicti abb. Clusensis cap. 6 [Pertz XIIII = XII 202]: 'sed, siquis ad eos uespertinus hospes aduenerit, aut discedit ad crastinum, aut, ut multum, forte moratur per biduum'

VARIA LECTIO.

12 erit] erat *a* 1 *Ac. opp. Pph.'* 13 ut] Et *y Ac.* suci *D E γ F ς' Ac.* su//ci *λ* mel[i]oris *E* alba *Ω' ς'* alma *Bentl. opp. Acr. et cf. Bentlei curas nouissimas* alta *Cuninghamus* 14 cohibent *D E γ λ corr. φ* 2 *ς' Pph.'* ꝓhibent *F λ' y glossar. Mai* 15 Colle *F (g l a. ras.)* Caule *φ uar.* (*r* 2 *uar.*) Cole *cett. λ corr. ψ corr. ς'* (*et* 4 *Bland.*) 'Cole] hoc est caule' *Ac. Acr.* agris] herbis *D uar. uu.* 16—18 *post u.* 23 *ponit y* [*Barcinon.*] 16 irriguo *D γ λ corr. ς' glossar. Mai* inriguo *E F λ'* elutius *D E γ λ* (*β' ν σ a*) *glossar. Mai* elucius *F* (*g l r*) elotius *y* inhorto *E* [h]orto *λ* irrigui . . . horti *Dan. Heinsius* 17 hospes] ortus *E* 18 gallina malum responset] molli gallina resistat *Peerlk.* gi[a]llina *E* responsat *γ* (*a*) respondet *D* 1 *E* (*σ corr. g*) responda *l pr.* responde *σ pr.* responset *F λ D* 2 (*β' ν l corr. r*) 19 mixto *Ω' ς'* mulso *y* musto *ω Bentl.* 20 hoc] Hi[o]c *λ* fatiet *γ* protensibus *γ pr. opp. Pph.'* obtima *D pr.* 21 salubris *E γ* (*ν* 1 *σ* 2 *a g pr. r*) *y* [*Lips. pr. Paris.* 8214 *Regin. Valentian.*] salubres *cett.' ς'* 22 Aestatis *r pr. y* [*Paris.* 8213 *pr.*] peraget *F λ* (*ν corr. ut uid. g l* 2 *r* 2) peragit *D E γ ψ* 2 (*β' ν pr. ut uid. σ a l* 1 *r* 1)

Aufidius forti miscebat mella Falerno,
mendose, quoniam uacuis committere uenis
nil nisi lene decet: leni praecordia mulso
prolueris melius. si dura morabitur *aluos,
mitulus et uiles pellent opstantia conchae
et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
lubrica nascentes implent conchylia lunae;
sed non omne mare est generosae fertile testae:
murice Baiano melior Lucrina peloris,
ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini,
pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
nec sibi cenarum quiuis temere arroget artem,
non prius exacta tenui ratione saporum.

TESTIMONIA.

25—26 cf. ecbasis captiui 990: 'nil nisi lene decet uacuis committere uenis' 28 cf. Seren. Sammon. uu. 533 sq.: 'quodque satis melius uerbis dicemus Horati, mitulus (Mytilus Med.) et uiles pellent (pellunt Tur.) obstantia conchae' 29 'Coos est insula, unde Horatius dicit Coum uinum' schol. Lucan. VIII 247 33 Seruius ad georg. I 207 grammaticus de dubiis nominibus p. 578 K. 34 gloss. Mai class. auct. VIII 435 'et molle Tarentum' Macrob. saturn. II 14

VARIA LECTIO.

26 len//e λ lege *F pr. y* leni] pleni γ *a. ras.* mulso] uiso *F uar.* 27 al[u]us *y* [*Montepess.*] aluus *Ω′ ς′* 28 Mitulus *E γ F ς′* (*et* 4 *Bland.*) *Pph.′ Porph.′* Mittulus λ Mutilus *D* Mytilus ω *Sereni Sammonici cod. Med.* Mugilis ω *Sereni Sammonici cod. Const.* pellent] pollent *D pr. E Sereni Sammonici Pictor.* pellunt *Sereni Sammonici Turic.* opstantia ψ *pr.* obstantia *cett.′* conche λ 29 l[a]//pathi *D* b[r]euis γ set γ albe *E* coo *Ω′* (*a g et β pr.*) *Pph.′* choo′ *ν σ r* (*et Fran.*) chio *y*[*β corr.*] 30 implent *E γ F λ′* (*ν σ a r et Fran.*) inplent *y* [*β*] ĩplent *g* cõplent *D y* conchylia *y* [*Paris.* 7976 *Nostrad.* 184] conchilia *Ω′ ς′ Pph.′* lunae] lunam *F* 2 *uar. opp. Pph.′* 31 Set γ te[s]rte *E* 32 Baiano] palato *E* 1 *aut pr.* lucrana *D a. ras.* 33 O//strea *D* circeis *Ω′ ς′* ochini *E* echinni λ 34 iactabat *E* molle] mo[l]-e φ turentũ λ *pr. opp. Macrob.* 35 nec] Haec *D* 1 Ne *y coni. Heindorfius opp. Ac.* cenarum *D E γ ψ* (*a g r et Fran.*) *Ac.* caenarum *φ λ′* (*ν σ et β*) quiuis *E γ λ′ Ac.* qui uis *D F* quãuis *g* quisquam *Bersmannus* argog& *E* arroget *cett.′* artem] arcẽ *a g y* 36 Non *Ω′ ς′* Ni *D* 2 *y Aldus* 'Non] ꝓ nisi' ψ

nec satis est cara piscis auerrere mensa
ignarum quibus est ius aptius et quibus assis
languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber et iligna nutritus glande rotundas
curuat aper lances carnem uitantis inertem:
nam Laurens malus est, uluis et harundine pinguis.
uinea summittit capreas non semper edulis.
fecundi leporis sapiens sectabitur armos.
piscibus atque auibus quae natura et foret aetas,
ante meum nulli patuit quaesita palatum.

TESTIMONIA.

37 ecbasis captiui 627 39 ecbasis captiui 540 43 schol. Γ (non Acr.) ad epod. 2, 34 44 Donat. ad Terent. eun. III 1, 36

VARIA LECTIO.

37 piscis *E γ* (*ν a* et *β*) *y* [*Bamberg. Bruxell.* 9777 *Lips. pr. Mellic. Paris.* 8216 *a* 1. *m.*] *Pph.′* pisces *cett.′ ς Acr.* auerrere *γ F λ′* (*ν a r* et *omn. Bland.*) *Pph.′ Porph.′* a[u]ferrere *E* auertere *D ψ* 2 (*β′ σ g*) *ecb. capt.* auellere *Peerlk.* 38 ius] vis *E opp. Acr.* 39 reponet *D E γ ψ corr.* (*β′ σ a l corr. r* 2) reponit *F λ′* (*ν g r* 1) *Pph.′* reponat *y ecb. capt.* *post u.* 39 *Peerlk. uu.* 45 *sq. ponit*

40 et] ut *Bonfinis* iligna] [i]ligna *φ* rotundas] rotundus *F* 2 *uar.* 41 Curuat *Ω′ ς′ Ac.* Curuet *y Aldus Bentl.* lances *Ω′ ς′ Acr.* carmen *D a. ras.* (*g*) *Pph.* uitantis *Ω ς′* uitantes *y* [*Lips.* 2] *Pph.′* uiciantis *γ uar.* (et *Fran. uar.* uit: *l uar.* ui//tantis *a*) ‘al. mensas uitantes inertem carnem’ *Acr.* 42 laures[n] *a* harundine *D E γ* (*σ g* et *Fran.*) arundine *F λ′* (*ν a r* et *β*) 43 uinea] Vi//v//ea *γ* Venea *schol. γ ad h. l.* et *ad epod.* 2, 34 *opp. schol. E ad epod.* 2, 34 summittit *D E γ ς Porph.′ schol. Fran. ad epod.* 2, 34 submittit *F λ* summittat *y* [*Fran.*] *schol. γ Fran. ad h. l. schol. γ epod.* 2, 34 c̄sumit *schol. E ad epod.* capreas] cape[r]tas *E* edulis *D pr. ut uid. E γ F λ′* (*a g*) *y* [*Gronou.* 1] *Pph.′ Porph.′* edules *D corr. ut uid. ψ corr.* (*β′ ν σ r*) edullis *schol. γ ad h. l. schol. Fran. ad epod.* et *schol. Γ ad epod.* 2, 34 44 Fecundi *D E F λ′* (*ν g r* et *β*) *Pph. Ac. Donatus* Fęcundi *y* [*Fran.*] *Pf.* Foecundi *γ* (*a*) Fecundae *σ* 2 *y* Foecñdæ *y* [*V*] *cf. Plin. nat. hist.* VIII 217 *Varr. d. re rust.* III 12 *Priscian.* V 8, 42 45 auibus] pauis *F* 2 *uar.* (*a* 2 *uar.*) *y* [*Lips.* 1 *ut uid.*] et] ac *Sanadonus* et foret aetas] afferat atque ars *Peerlk.* 46 mecv̄ *E* nulli patuit] patuit nulli *β′ y* patuit] latuit *Peerlk.* quesita *E* palatum] palato *y Peerlk.*

sunt quorum ingenium noua tantum crustula promit:
nequaquam satis in re una consumere curam;
ut siquis solum hoc, mala ne sint uina, laboret,
quali perfundat piscis securus oliuo.
Massica si caelo suppones uina sereno,
nocturna siquid crassi est tenuabitur aura,
et decedet odor neruis inimicus; at illa
integrum perdunt lino uitiata saporem.
Surrentina uafer qui miscet faece Falerna
uina, columbino limum bene colligit ouo,
quatenus ima petit uoluens aliena uitellus.
tostis marcentem squillis recreabis et Afra

TESTIMONIA.

48 cf. ecbasis captiui 44: 'una re quemcumque suam consumere curam' 55 schol. Pers. 3, 93 57 Porph.' ad serm. II 4, 14 'uoluens aliena uitellus' gloss. Mai class. auct. VIII 597

VARIA LECTIO.

47 tantum] tam̄ *F* 1 *λ' pr. omis. E pr. y* crustola *E opp. Pph.' Acr.* promit] promunt *Pph.'* 48 nequaquam] Nequ[a]enquā *v* satis] licet *Apitzius* satis in re *Ω' ς'* satis // in re *y* [*Lips.*] satis est in re *y* satis in re una est *y Botheus* satis in re una ꝯsūmere curā ẽ *y* [*Regius*] est satis in re una c: c: *uel* satis est in rem unam insumere curam *Bentl. cf.* 'una re quemcumque suam consumere curam' *ecb. capt. u.* 44 una] *in ras. D* curam] curamst *Teuffelius* 49 ne sint] nescit *F* 1 *λ* *u.* 50 *omis. y* [*Bamberg.* 1]

50 Quale *F* perfundat *D E γ λ φ corr.* (*ν σ a g r*) profundat *F* (*β' l*) piscis *E γ F λ* (*a g r pr. et β*) *y* [*Bamberg.* 1 *Lips.* 1 *Montepess. Paris.* 8214 *Nostrad.* 184 *pr.*] pisces *D F superscr. λ superscr.* (*ν σ l r corr. et Fran.*) securus] secur[u]is *ψ* 51 si caelo supp.] suppones si caelo (celo *Pph.*) *Pph.'* celo *E* suppones *Ω'* (*a g*) subpones *r corr.* supbpones *ν* subponas *β' σ r pr. y* 52 Nocturno *F pr.* siquid] siqđ *D* aura] aula *l pr.* 53 inimic' *D* 54 integrum] interdum *Dorighamus opp. Ac.* sapore *D Pf. opp. Pph. Acr.*

55 fęce *γ schol. Pers.* fece *D F λ'* fa[e]cę *E* [fa]lerna *γ* [f]valerna *E opp. schol. Pers.* 56 colūbino *λ* limum] limumum *γ* li[m]nū *λ* uinū *F* 57 Quatinus *D corr.* (*g r et β*) Quatenus *Ω'* (*ν σ a et Fran.*) *Porph.' ad serm.* II 4, 14 petit *Ω' ς' Ac.* petat *σ* 2 *y* petunt *Porph.' ad serm.* II 4 58 squilis *γ*, *sed in marg.* squillis

potorem cochlea: nam lactuca innatat acri
post uinum stomacho; perna magis ac magis hillis
flagitat inmorsus refici, quin omnia malit
quaecumque inmundis feruent allata popinis.
est operae pretium duplicis pernoscere iuris
naturam. simplex e dulci constat oliuo,
quod pingui miscere mero muriaque decebit
non alia, quam qua Byzantia putuit orca.
hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis
Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes

TESTIMONIA.

59—60 cf. Plin. nat. hist. XXIII 38: 'stomacho innatat' 60 'perna — hillis' gloss. Mai class. auct. VIII 274 61 'flagitat inmorsus refici' gloss. Mai class. auct. VIII 338 62 ecbasis captiui 142

VARIA LECTIO.

59 cochlea *g* coclea *Ω′ ς′* l&uca *E opp. Pph.′ Porph.′* ĩnatt[a]t *λ opp. Pph.* (innata *Pf.*) acri] agri *l* 1 *Pph.′ opp. Acr.* acris *Doederlinus opp. Ac.* 60 ac *E* (*σ r*) et *D γ F λ′* (*β′ v a g r* 2 *uar.*) *schol. Γ glossar. Mai* hillis *D E γ* (*β′ v σ a*) *Acr. gloss. Mai* hill[i]us *r* hilla *g* [h]illis *λ* (*h*illis *l*) illis *F λ′ γ marg.* (*r* 2 *uar.*) *schol. Γ uar.* 61 inmorsus *D E γ F* (*β′ v a r*) *Acr. glossar. Mai* in morsus *l* ĩmors' *λ* (ĩmorsus *g*) immorsus *σ* inmorsis *y Bentl.* immersus *Praedicowius* immorsis *Iahnus* is morsus *Apitzius* admorsus *Peerlk.* quin] q[in]// *λ*
malit *D E γ F ς′* mallit *λ* mauult (*uel* mauolt) *y Bentl.* 62 inmundis *D E F* (*β′ v σ r*) *schol. Γ ecb. capt.* ĩmundis *λ* (*g*) immundis *γ* (*a l*) in mundis *y* [*Fran. et omn. codd. Cr.*] ferue[nt] *λ* feruunt *y opp. schol. Γ* allata *Ω′ ς′ schol. Γ* (*γ v Bamb.*) *ecb. capt.* aliata *F* 2 *uar. Peerlk.* albata *y* [*Lips.*] ablata *y* [*Regin. uar.*] *schol. Fran.* alata *y* adipata *y* [*Sorbon.* 1578] 63 opere *D E γ* p̄cium *D E λ*
64 e dulci *D F λ* (*σ a et β*) edulci *v g l r corr.* (*et Fran.*) *e dulci E* et dulci *γ* eduli *F uar.* (*r pr.*) *y* constat] stat *E* 65 quod pingui] At pingui *a y* [*cod. Sim. Bosii*] *Bentl. qui coni. etiam:* quinquenni [mi]scere *E* misceri *Pph.′ Porph.′* muria] moria *F uar.* (*a* 1 *l* 1) murta *Pph.* murca *a* 2 *Pf.* 66 qua] q; *λ* (*et β pr.*) quę *F* quae *a l a. ras. r corr.* qua *D* qui *v* byzantia *y* [*β Bamberg. Reginensis*] bizantia *D E F* (*a l r*) bizancia *v σ g* (*et Fran.*) briantia *γ* brantia *λ* putuit *D E γ φ uar. ψ* 2 (*β′ v* 2 *σ a g r et omn. codd. Cr.*) puuit *λ* putuit (p *in ras. ut uid.*) *l* puduit *F* (*v* 1) putruit *ω Lambinus* 67 sictis *λ* 68 Corycio *F λ′* (*g*) *Pph.′* Corytio *a* Coricio

pressa Venafranae quod baca remisit oliuae.
Picenis cedunt pomis Tiburtia suco:
nam facie praestant. uennuncula conuenit ollis;
rectius Albanam fumo duraueris uuam.
hanc ego cum malis, ego faecem primus et allec,
primus et inuenior piper album cum sale nigro
incretum puris circum posuisse catillis.
*inmanest uitium, dare milia terna macello
angustoque uagos piscis urgere catino.
magna mouet stomacho fastidia, seu puer unctis
tractauit calicem manibus, dum furta ligurrit,

TESTIMONIA.

73—74 'ego primus faecem et (face nec cod.) allec miscui' Nonius p. 120 78—80 ecbasis captiui 1019—1021 79 gloss. Mai class. auct. VIII 318

VARIA LECTIO.

DE (*β'σ*) Coritio *γ* Corricio *ν* cro$^{\prime co}$ *D opp. Pph.' Porph.'* addes] addens *F λ'* 69 uenafranae *λ'* uena franę *γ F* uenaf//ranę *D* uænafranę *E* quod] quod (d *in ras.* r *ut uid.*) *γ* baca *E γ F* (*ν σ a l r*) bacca *D λ* (*g*) bacha *β'* 70 Picęnis *D* 71 nam] Ne *E* prestant *D F* uennuncula *D E F* (*r*) uennucula *γ λ' φ* 2 *uar. ψ uar.* uennucala *a* uenuncula *ν Ac.* uenucula *β' g* uen^{v}icula *σ* ollis] ^{o}illis *ν* 72 aba^{l}nā *D* 73 Hanc e^{r}go *E opp. schol. Γ Nonius* faecem *γ F λ* (*ν σ a*) *Pph.'* factkē *E* fecem *D* (*β' g l*) allec *γ F λ'* (*ν σ g et Fran.*) *Pph.' Porph.'* ^{h}allec *E* hallec *D* (*r*) alec *a* et allec . . . faecem . . . incretum *hoc ordine Pph.'* 74 inueni *γ D p. ras.* (*β' ν σ a r*) inuenior *D a. ras. E corr. F λ' γ uar.* (*et V*) inuentor *E pr.* (*g*) *y schol. Γ* inuenit *y* inueniar *ω* [*ed. Chabot.*] *Peerlk.* 75 circum posuisse *D E γ schol. Γ* circūposuisse *F λ* //catillis *D* 76 inmanest uitium] in mare conuitium *Landinus* inmanest] Imma·ē· *ν* Inmane (*om.* est) *λ* Inmane est *cett.' ς'* Immãe ẽ *g* immaneat $^{.ne.}$ *Praedicowius* millia *g* 77 A//g^{n}'//toq; *λ* Agnustoq; *F* 1 piscis *E γ F λ'* (*a*) *y* [*Barcin. Mellic. Montepess. Paris.* 8214 *Nostrad.* 184 *a* 1. *m.*] pisces *D ψ corr.* (*β' ν σ g r*) urguere *g r* 1 *y* 78 Magno *φ pr. opp. ecb. capt.* mouent *D E γ ψ corr.* (*β' ν a l r*) mouet *F λ* (*σ g et β corr.*) *ecb. capt.* stomacho *Ω' ς'* stomachum *y Kirchnerus* 79 fulta *φ pr.* furta *cett.' φ corr. ς' glossar. Mai ecb. capt.* frusta *φ uar.* (*et Fran.* 2) *y* crusta *Apitzius*

siue grauis ueteri craterae limus adhaesit.
uilibus in scopis, in mappis, in scobe quantus
consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
ten lapides uarios lutulenta radere palma
et Tyrias dare circum inluta toralia uestis,
oblitum, quanto curam sumptumque minorem
haec habeant, tanto reprehendi iustius illis,
quae nisi diuitibus nequeunt contingere mensis?'
docte Cati, per amicitiam diuosque rogatus
ducere me auditum, perges quocumque memento.
nam quamuis memori referas mihi pectore cuncta,
non tamen interpres tantundem iuueris. adde

TESTIMONIA.

81—82 'unde Horatius in sermonibus: in scope quantus consistit sumptus; et haec scopa, ae. i. illud unde domus mundatur; unde idem in eodem libro: uilibus in scopis, in mappis' gloss. Mai class. auct. VIII 535 87 ecbasis captiui 143 90 Prisc. VII 16, 78

VARIA LECTIO.

80 craterae *D E γ ψ p. ras.* (*β′ ν* 2 *σ a l r* 2 cratere *r* 1) *ecb. capt.* cratr̄ę (a) *λ* creterrę *F* (*ν* 1) creterre *g* [cre(a)terrae *V*] adhesit *E γ λ′* 81 mappis] mattis *Tan. Faber opp. Pph.′ Porph.′ Acr.* scobe] scope *γ* (*ν* 1 *a*) *glossar. Mai* 82 Consistat *g y opp. glossar. Mai* neglectis *Ω′ ς′* neglectus *ν* 1 *y* 83 ten] Te en *φ* lapidos (e) *λ opp. Pph.′* lapidis *a* 1 uarios *Ω′ ς′* Parios *Erasmus sed cf. Senec. Troad.* 846: 'an ferax uarii lapidis Carystos' luitilenta *D* luculenta *F* (*ν pr. ut uid. l* 1) palma] planta *Th. Marcilius* 84 inluta *D E γ* (*β′ ν σ a r* ĩlitta *g*) inluta (in *in ras.*) *D* inlota *F λ y* illota *l* tor(a)lia *E* uestis *y* [*Mellic.*] uestes *Ω′ ς′* *uu.* 85 *sq. Peerlk. ita constituit:* 'oblitum, tanto reprehendi iustius, illis haec habeant, quanto curam sumptumque minorem' 85 sumptum] sūpto (v) *φ* 86 reprendi *ψ pr. λ′* (*ν* 2 *σ*) *y* reprehendi *cett. ς′* 87 Que *γ λ* nisi] in *E* nequeunt *Ω′ ς ecb. capt.* nequeant *r* 2 *uar.* (*et β*) *y* contingere] consistere *Chabotius* 88 amiciciam *D* amiticiā *E* imititiā *λ* rogat(v)us *D* 90 nam] Non *y* [*Fran.*] Num *codd. Prisciani* quamuis] quā *E y* quamquam *y opp. Priscian.* memori referas *Ω′ ς′ Priscianus* r̕feras memori *g y* pectoræ *D a. ras.* 91 non] Nam *γ pr.* tantundem *Ω* (*β′ ν σ a*) tantūdem *g l* iueris *E y* [*Mellic.* 1] iuueris *cett.′ ς′*

uoltum habitumque hominis, quem tu uidisse beatus
non magni pendis, quia contigit; at mihi cura
non mediocris inest, fontis ut adire remotos
atque haurire queam uitae praecepta beatae.

V

Hoc quoque, Teresia, praeter narrata petenti
responde, quibus amissas reparare queam res
artibus atque modis. quid rides? 'iamne doloso
non satis est Ithacam reuehi patriosque Penates

TESTIMONIA.

92 sq. cf. ecbasis captiui u. 1130: 'non magni pendis habitum uultumque potentis'

VARIA LECTIO.

92 Voltu *E corr.* Vtui *E pr.* Vultum *cett.'* ς' . 93 Nomagni *D* curā *E* *u.* 94 *omis. E pr.* inest] en÷ λ fontis *E γ F λ* (*v a g r*) *y* [*Bamberg. Barcin. Bruxell.* 9777 *Fran. Lips. Mellic. Montepess. Paris.* 7976. 8214 *Nostrad.* 184 *pr. Regin. Regius Valentian.*] fontes *D* (*σ l et β*) ut] *erasum in φ* adire] audire *γ F a. ras.* r^{e}omotos *E* 95 queam] Quam *Pph.'* uite λ beatae] beat' ψ *uar.*

II 5. VLIXES AD TYRESIAM (TER: *r*) VATEM (MATREM VATEM *r*) φ (*σ r*) *inscriptione carent D E γ ψ λ'* (*v a g*) *priori sermoni continuat* ψ 'Hic introducit^{2} ulixes' *schol. F* 'In hac introduxit (introduc: *Porf.*) Vlixem quaerentem apud inferos a Teresia quemadmodum possit rem familiarem reparare' *Porph.'* 'inducit Vlixen interrogantem Teresiam' *Acr.* 1 teresia *D E γ F* (*β' v a*) *Pph.' Porph.' schol. Γ* TERESIAS *r*) tiresia *λ' Ac.* tyresia *σ g* *u.* 3 *INCIPIT ε*

$$\Omega' = D E \gamma F \lambda' \varepsilon$$

quid] q^{1} *E y* iamne *E γ F λ ε* (*v σ a g r et β*) iam ne *D* (*l et Fran.*) tāne φ 2 *uar.* (tāną ψ *uar.*) *y Peerlk.* doloso *D E γ F corr. ε* ς' dolosos *F a. ras. λ a. ras.* dolose *y Nic. Heinsius Bentl.* 4 ithacam *D ε* (*σ*) ita^{h}cā *E* itachā *F λ'* (*β' r*) itacam *v g* ithicam *γ* (*a*) reuechi *γ a. ras.* penates *Ω'* ς' nepotes *y cf. Tibull.* I 3, 33: 'patrios celebrare Penates'

aspicere?' o nulli quicquam mentite, uides ut
nudus inopsque domum redeam, te uate; neque illic
aut apotheca procis intacta est aut pecus: atqui
et genus et uirtus, nisi cum re, uilior *algast.
'quando pauperiem missis ambagibus horres,
accipe qua ratione queas ditescere. turdus
siue aliud *priuom dabitur tibi, deuolet illuc,
res ubi magna nitet domino sene; dulcia poma
et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
ante Larem gustet uenerabilior Lare diues;
qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
sanguine fraterno, *fugitiuos, ne tamen illi
tu comes exterior, si postulet, ire recuses'.
utne tegam spurco Damae latus? haut ita Troiae

TESTIMONIA.

5. 8 Hildebertus moral. philos. 990 post hunc uersum: 'unde habeas quaerit nemo sed oportet habere' mythographus II 165 p. 131 Bod.: 'et genus et uirtus, nisi cum re, uilior alga est' 16 cf. ecbasis captiui u. 381: 'sanguine de fratris, nec non de morte parentis'

VARIA LECTIO.

5 Aspicere *Ω′ ς′* Assp: *σ* qdq̃ *g* mentitę *γ* ut] *add. ε* 2 *in ras.* 6 redeat *F* 1 *ε* (*l pr.*) *u.* 7 *omis. y* [*Mellic.* 1] 7 atqui *D E γ λ F p. ras. ς′* autqui *F* (*ν* 1 *l a. ras.*) pecus] penus *y* 8 cum re] cure *E* 1 *y opp. Hildebert.* alga *ε y* alga est *cett.′ Hildebert.* 'si rem non habet uilior est alga' *Porph.′* 9 Quanto *E* 11 siue] ut *ψ uar.* Aut *y* [*Zulichem.*] *opp. Pph.′* aliud] : : : :iqđ *ε* aliqd *uel* aliqt *y opp. Pph.′* priuum *D E γ F ε* (*ν uar. σ a g l r et β*) *Pph.′ Porph.′ Acr.* primum *λ γ uar.* (*et Fran.*) *y* primū *ν* 'legitur et primum' *Acr.* 12 sene] sine *E* 1 *F* 1 (*ν* 1 *g*) *y uu.* 13 *sq. inuerso ordine in y* [*Regio pr.*] 13 quascumque *γ* feret] feres *D a. ras.* 14 uenenerabilior *φ* 15 quamuis *σ a r* 2 (*et β* quis *Fran.*) quãuis *D E F λ′* quam// *γ* quam uis *ν r* 1 q̃uis *g* gente] mente *Wakefieldus opp. Pph.′ Porph.′ Acr.* 16 fugitiuus *Ω′ ς′* ne] nec *D ε* non *σ* 1 *y* 18 Ut ne *maiore littera initiali ut in nouo sermone l* Vtne *D E γ λ* (*a r*) Vt ne *β′ ν σ g* (*et omn. codd. Cr.*) *penitus deletum in ε* S.yisne ∴ at ut *ψ* Uinc at ut *φ* ł uiolentia *gloss. F* Visne *y* damę *D γ* dame *E F λ ε* 'Dãma nomen cuiusdam indigni' *schol. Γ* (*γ Bamb.*) 'ut tegat spurco dā

me gessi, certans semper melioribus. 'ergo
pauper eris'. fortem hoc animum tolerare iubebo;
et quondam maiora tuli. tu protinus unde
diuitias aerisque ruam dic augur aceruos.
'dixi equidem et dico: captes astutus ubique
testamenta senum, neu, si uafer unus et alter
insidiatorem praeroso fugerit hamo,
aut spem deponas aut artem inlusus omittas.
magna minorue foro si res certabitur olim,
uiuet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
qui meliorem audax uocet in ius, illius esto
defensor; fama ciuem causaque priorem
sperne, domi si gnatus erit fecundaue coniunx.

TESTIMONIA.

24 cf. ecbasis captiui u. 1154: 'susum scande pater, mirabitur unus et alter' 25 Acr. ad serm. II 5, 44: 'quia dixerat p̃roso (p̃rogo schol. *ν* marg.) fugerat (fugerit *ν* marg.) hamo (amo *ν*)' 26 Prisc. II 1, 5

VARIA LECTIO.

me latus' *schol. γ* haut *ε φ* 2 *ψ corr.* (*ν et β*) aut *F λ* haud *cett.* ς troiae *D E γ* (*ν σ a r et β*) troie *F λ* (*g*) troia *ε* (*l* 1) *y* [*Bamberg. Bruxell.* 9777 *a* 1. *m. Fran. Sorbon.* 1578 *Valentian.*] 'apud troiā' *gloss. Γ* 19 gessi] gesti *E* 20 iubeo *E* uidebo *y* [*β*] 'impero haec facere' *schol. Γ* (*γ Bamb.*) 21 maiore *ε* tuli *Ω′* ς′ attuli *F* 2 *uar.* tulit ω [*ed. Cratonis*] *Praedicowius opp. schol. γ* tuli.tu] tulisti *Peerlk. opp. schol. γ* protinus *Ω′* ς′ protenus *Bentl. sed cf. Seru. ad Verg. ecl.* 1, 13 *Flauius Caper p.* 2243 *P.* 22 que] quae *Pph.′* ruam *D γ F λ′ ε* (*β′ ν σ a r*) *Pph.′* eruam *E* (*g*) 'ruam: eruam' *Porph.′ Acr.* struam *I. Schraderus* 23 dico *Ω′* ς′ dicam *y cf. Plaut. mil. glor.* 1059: 'dixi hoc tibi dudum et nunc dico' *u.* 24 *ante u.* 23 *ponit y* [*Nostrad.* 184 *pr.*] 24 neu *D E γ λ′ ε ψ p. ras.* (*ν* 2 *σ a g r*) ne *β′ y* seu *F* (*ν* 1 *r* 2 *uar.*) 25 fugerit] fuerit *E* fugeris *F pr.* 'alium fecerit heredem' *Acr.* amo *λ ε* (*a pr.*) *Ac. opp. Acr.* 26 Aut *Ω′* ς′ Haut *φ* 2 ut *F uar.* artem *Ω′* ς′ *Prisciani Caroliruhanus* II *a* 2. *m.* partem *Prisciani codd. plerique* inlusus *D E F λ* (*r*) illusus *γ ε* (*ν σ a g l cons. β′*) *Prisciani codd. R G L K* 28 uiuet uter] Vinctū *ε pr.* Viuetu *ε corr.* uiuet] Su iu& *ψ* gnatis *Ω′* ς natis *y* [*β*] improbus *D E F λ′ ε* ς′ *Ac. Acr.* ĩpb9 *g* inprobus *γ* *u.* 29 *omis. y* [*Montepess.* 1] *opp. schol. γ* 31 sperne] Sterne *ψ uar. opp. schol. γ* Serne *ε* gnatus *Ω′* ς natus *r* 2 (*et β*) foecunda

"Quinte" puta, "aut Publi", (gaudent praenomine molles
auriculae), "tibi me uirtus tua fecit amicum:
ius anceps noui, causas defendere possum;
eripiet quiuis oculos citius mihi quam te
contemptum quassa nuce pauperet: haec mea cura est,
nequid tu perdas, neu sis iocus". ire domum atque
pelliculam curare iube; fi cognitor ipse;
persta atque obdura, seu rubra Canicula findet
infantis statuas, seu pingui tentus omaso
Furius hibernas cana niue conspuet Alpis.

TESTIMONIA.

32—33 'gaudent — auricule' Vincent. Bell. spec. hist. 69 floril. Par. 8818ª Nostr. 39 sq. 'Persius: findit infantes statuas' Seru. ad ge. III 363 41 Quintil. inst. or. VIII 6, 17 Horatium non nominans

VARIA LECTIO.

γ (*a*) fecundi *E* 1 fęcunda σ (*et Fran.*) fecunda *cett.'* (*v g r et β*) coniunx *D E γ ψ corr.* ε (*v σ corr. a g l r et β corr.*) coniux *F λ* (*β' σ pr.*) 32 Quunte *y* Qunte *D* (*l*) Quin te ε puta] putat ω puto *Praedicowius* Tite, *Peerlk.* aut] at *F marg.* gaudent *E opp. Vincent.* Audent *floril. Paris.* 8818ª 33 Auricule *E* 34 causa *E* possum] possim *y* [*Fran.*] 35 qui uis oculus citus *E* cicius ε 36 quassā ε quassa *cett.'* ς' (*et omn. codd. Cruq.*) *Pph.'* cassa σ 2 *uar. y* nuce] ceu (ceu?) ε *opp. Pph.' schol.* γ pauperet (et *in ras.*) φ mea cura est] me : : : : : : ε cura est] curæ *y* [*Lips.* 1] 37 iocus] Iocus (*i longa*) γ locus ψ *uar.* φ 2 *uar. opp. Ac.* 'Ne sis ludibrio cuiquam. et facile perdas. Aliter. id est ne sis contemptibilis qui (quia?) possis inuadi. nam loca uacua facile inuaduntur' *Acr.* 38 Pellicurā *E* fi *D E γ λ ε ψ* 2 (*β' v l* 2 *r et* 4 *Bland.*) si *F* (*a l* 1 *ut uid.*) sis φ *corr.* (*v* 1 *a. ras. ut uid.* σ *et β corr.*) ei fit *g* cognit² *E* 1 cognitor *cett.'* (*et* 4 *Bland.*) *cons. gloss. Γ:* 'defensor' 39 Persta *D E γ ε F* 2 ς Presta *F λ'* (*et Fran.*) *y* P̄usta φ 2 *uar.* 'permane perseuera' *interpret. Acr.* findet] fundet *y* [β] *opp. Pph.'* findit *Seruius opp. Pph.' cf. Tib.* I 7, 21: 'qualis et arentes cum findit Sirius agros' 40 Infantis *D pr. ut uid. E γ* (*a g r* 2 *in ras.*) *y* [*Lips. Mellic. Paris.* 8214 *Nostrad.* 184 *pr.*] *Pph.'* Infantes *D corr. F λ' ε corr.* (*β' v σ*) *Seruius* pingui, n *in ras.*, *D* tentus] tens// φ tantus λ *opp. Ac.* tensus *y opp. Ac.* omaso] amaso *D pr.* amasa λ *corr.* omas//o ε 41 Furius *D E γ φ λ' ε ς' Pph.' Porph.' Acr.* Furiaˇs ψ [Fusius *annotationes Blandiniae*] Iuppiter *Quintilianus* ibernas λ *opp. Pph.'* (hyb: *Pf.*) *Acr. Quintil.* hibernas *E* conspuet] cōspue(t)ş *g* conspuit *y Acr. Quin-*

"nonne uides" aliquis cubito stantem prope tangens
inquiet, "ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?"
plures adnabunt thynni et cetaria crescent.
sicui praeterea ualidus male filius in re
praeclara sublatus aletur, ne manifestum
caelibis obsequium nudet te, leniter in spem
adrepe officiosus, ut et scribare secundus
heres et, siquis casus puerum egerit Orco,
in uacuom uenias: perraro haec alea fallit.
qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
abnuere et tabulas a te remouere memento,
sic tamen ut limis rapias quid prima secundo
cera uelit uersu; solus, multisne coheres,

TESTIMONIA.

42 cf. Pers. 4, 34: 'est prope te ignotus, cubito qui tangat' 44 glossar. Mai class. auct. VIII 108 50 cf. ecbasis captiui u. 768: 'sic Dauid cecinit, perraro haec alea fallit'

VARIA LECTIO.

til. consuit *Porph.'* alpis *γ in ras.* alpas *ε* alpes *cett.' ς' Porph.' Acr. Quintil.* 43 paciens *D λ ε* 44 adnabunt *D E γ F λ'* (*ν a g r*) *glossar. Mai* annabunt *ε* (*β' σ*) thynni *E γ* (*a g corr. et β*) tynni *D ε* (*g pr. et Fran.*) thinni *F λ'* (*ν r* 2) thini *r* 1 tinni *σ gloss. Mai* thunni *y* cetaria *Ω' Acr. glossar. Mai* crescent] crescet *φ* 2 *uar. ψ uar. opp. glossar. Mai* *post u. 44 unum folium excidit in ν*
ς' = codd. β' σ a g r (*l*) *praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur*; *ς = codd. σ a g r* (*l*) *praeter e. q. s.* *u.* 45 *omis. λ pr.*
Sicui *D ε* Sic in *E* preterea *F* male] mele *E* 1 46 P^r^leclara *γ* Preclara *ε* ne] ne *D opp. schol. Γ:* 'ne te prodat manifesta blandities et patrimonii causa id facere uidearis, ne te nudum reddat obsequium' manifestum] manifesti *Peerlk.* 47 Caelibis *D γ F* (*σ a l r*) Celibis *E ε* (*β'*) Celibus *λ* Celebis *g* 48 Adrepe *E ε* (*σ g r et β* 1) Arrepe *D γ φ corr.* Arripe *F λ'* (*a et β* 2) Adripe *y* [*Fran.*] *opp. schol. γ Bamb.* offitiosus *γ φ* ut et *Ω' ς'* et ut *E* 2 *p. ras. y* ut (*om.* et) *g y* uti *Heindorfius* utei *Teuffelius* et scribare] adscribare *Apitzius* 49 Hęres *γ* orcho *λ* horco *ε* 50 uacuom *γ* uacuo *y* [*Montepess.*] uacuum *cett.' ς'* hec *E* alea] halea *ε a. ras.* alea// *λ* fallit *D E γ φ ψ corr. ut uid. ς'* falli; *λ* fallet *ψ pr. ut uid. y* 52 abnuere et] Abnuele *λ* 53—55 rapias; quid . . . uersu, solus . . . oculo *van Heusde* 54 Caera *D E* (*l r* 2 *et Fran.*) Cera *γ F λ* (*σ a g et β*) C : : : : *ε* Ceca *r* 1 coheres *γ ε*

ueloci percurre oculo. plerumque recoctus
scriba ex quinqueuiro *coruom deludet hiantem,
captatorque dabit risus Nasica Corano'.
num furis? an prudens ludis me obscura canendo?
'o Laertiade, quicquid dicam aut erit aut non:
diuinare etenim magnus mihi donat Apollo'.
quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet, ede.

TESTIMONIA.

55—56 'plerumque — hiantem' Seruius Aen. XI 552 56 'coruum deludet hiantem' schol. Γ ad u. 61 59 Prisc. VII 2, 6 'quicquid — non' Boetius philos. consol. V 3

VARIA LECTIO.

E 2 ς' coheres ψ λ choeres *D* choeres φ coherces *F uar.* cohertes *E* 1 'coheres] deest si' *gloss. Γ* *uu.* 55—69 *additos anno* 721 *censet Hitzigius* 55 ueloci] Velo λ V : : : : ε recoctus] recoctos *Pph. opp. Pf. Porph.'* recoctū *Seruii Regin.* 1674 56 Scripa λ *pr.* Scribe *E y opp. Seruius* S//riba ε quinqueuiro] quinq; uiro *D E* λ' quoq; uiro ∴ ƚ ex quinque ψ quinq; uiro ƚ ex quinq; φ 'solent autem mitti quinque; inde ex quinque uiris' *Acr.* coruum *Ω'* ς' *Pph.' Acr.* cornum *Seruii Regin.* 1674 deludet *Ω'* ς' *Pph.' schol. γ ad u.* 61 diludet *Seruii Paris.* 7929 deludit *g y schol. Bamb. ad u.* 61 *Seruii Regin.* 1674 'homo nisi (cū *Fran.*) exercitatus facile inludit auidos et appetentes rei alienae' *Acr. ad h. u.* 58 me] meo ψ *a. ras.* obscura] obsecra *E* 59 laertiade *a y* laerciade *D y* lertiade *γ F* λ' ε (*r*) *Priscian. codd. HGLK* lertiadę *Prisciani cod. B* lerciade *E* (*β' σ g*) quidquid *γ a. ras. F* λ' *Prisciani cod. R* quicquid *D E* ε *γ p. ras.* ψ *p. ras.* (*β' σ a r*) *Prisciani codd. plurimi* quitqd *g* 'aut erit] aut uerum est aut falsum' *gloss. Γ* 'Satirice autem (*omis. γ*) iocatur secans illos (seccatis illis *Bamb. Fran.*) qui diuinandi artem profitentur. aliter. iocatur ambigua responsa, sed uera confirmat, nam (n̄ *γ Bamb.*) quicquid dicat aut non. sed (aut *Fran.*) erit' *Acr.* 60 magnus mihi donat *Ω'* ς' mihi magnus donat *g y* mihi donat magnus *y* magnus donauit *y Bentl.* 'donauit' *interpret. gloss. Γ* diuinare mihi magnus donauit *Eichstaedtius* diuinare etiam magnus mihi donat *Botheus* diuinare tibi magnus mihi donat *Froehlichius* 61 tamen] tandem *comment. Cruq. Botheus* sibi, fabula sit licet, *Praedicowius* si libet, audi *Todtius* si licet φ ε *D p. ras.* λ *p. ras.* (*σ g r et β omn. codd. Cruq.*) silic& *E* scilicet *D a. ras. γ* ψ λ' (*a et Fran.*) 'si placet' *gloss. Γ* ede *Ω'* ς' (*et omn. codd. Cruq.*) *cons. gloss. Γ* edam *y*

'tempore, quo iuuenis Parthis horrendus, ab alto
demissum genus Aenea, tellure marique
magnus erit, forti nubet procera Corano
filia Nasicae, metuentis reddere soldum.
tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit atque
ut legat orabit; multum Nasica negatas
accipiet tandem et tacitus leget, inuenietque
nil sibi legatum praeter plorare suisque.
illud ad haec iubeo: mulier si forte dolosa
libertusue senem delirum temperet, illis
accedas socius; laudes, lauderis ut absens;
adiuuat hoc quoque, sed uincit longe prius ipsum
expugnare caput. scribet mala carmina uecors:
laudato. scortator erit: caue te roget; ultro
Penelopam facilis potiori trade'. putasne?
perduci poterit tam frugi tamque pudica,
quam nequiere proci recto depellere cursu?

VARIA LECTIO.

62 iuenis *E* iuuenis *cett.* ς′ 63 Dimissum *D y sed cf. Verg. Aen.* I 288 enęa *γ* enea *E* 65 nasicae *D E γ ψ λ′* nasice *φ* nassicę *ε* (*β′*) 66 tum] Tunc *λ y* Tū *E* 2 Tu *E* 1 67 legat orabit] legator abit *E ε* legat] legat //// *γ* orabit] orabit (or *in ras.*) *D* 68 et] *omis. D pr. y* 70 hec *λ* iubęo *φ* 71 delyrum *ε* delibrū *E* 72 accedas] Accede^{s}t *λ* Accedat *F* (*l*) Acced^{a}is *y* [*β*] Acced : : : *ε* 73 Adiuuat, a *in ras. D* Adiu^{v}at *E* set *γ* uincit *D E γ ψ λ′ ε* ς′ ui^{n}cit *φ* uincet *σ a* 1 *aut pr. g y* 74 Expurgare *ε pr.* scribet *D E γ λ′ ψ* 2 ς′ scribit *F ε y* 'id est si insanus poemata componit is quem captas laudato (laudando *ε*)' *Acr.* carmina] crimina *ε* 75 scortator] sortator *E* 1 *λ pr. opp. gloss. Γ*: 'mulierarius' caue te] cauete *E F* cauet. eroget. u. *F uar.* te roget] t̄ roget *λ* 'ultro] hoc est praeueni petitionem eius' *gloss. Γ* 76 Penelopam *D E γ a. ras. F ε* ς′ Pene lopā *λ* (Pleue lopā^{e} *l*) Penelopem *γ p. ras. y* Penelopen *y* 78 nequiere *σ r* 1 *y* [*Bamberg. p. ras. Dessau.* II *Doruill.* I *Dresd.* I. III. IIII *Gotting.* I. II *Gronou. Monac.* I. III *Paris.* 8213 *Sorbon.* 1578 *Valentian. Wolfenbutt.* I *Zulichem.* 1 nequere *Regius*] nequiuere *Ω′* ς′ recto] lecto *λ pr. opp. Acr.*

'uenit enim magnum donandi parca iuuentus,
nec tantum ueneris quantum studiosa culinae:
sic tibi Penelope frugi est, quae si semel uno
de sene gustarit tecum partita lucellum,
ut canis a corio nunquam absterrebitur uncto.
me sene quod dicam factum est: anus improba Thebis
ex testamento sic est elata: cadauer
unctum oleo largo nudis *umeris tulit heres,
scilicet elabi si posset mortua; credo,
quod nimium institerat uiuenti. cautus adito,

TESTIMONIA.

79 cf. Lamprid. Alex. 37, 1: 'spectacula frequentauit cum summa donandi parsimonia' 83 florileg. Paris. 8069 (non Nostrad. 188) ecbasis captiui u. 214.

VARIA LECTIO.

79 uenit (= uenalis est) enim magno *y Sim. Bosius* magnum] (indignum) *Bentl.* mansum *Hamacherus* donandi] donanti *Peerlk.*

p parata

parca] *omis.* ψ 1 *aut pr.* parta *F uar.* 80 tantum] tandem *γ pr.* culinae] calinae (v above) *φ* 'culinae] coquinae non inguini' *gloss. Γ* 'Haec res fecit Penelopam castam esse, quia illi magis studebant peni (*leg.* penui) quam ueneri' *Acr.* 81 sic] Si *E* 'Sic] talit' *gloss. F* penelope *D E γ F ε* pene lopæ *λ* Penelopa *Bentl. at cf. Lachmann. ad Lucret. p.* 408 frugi] fruigi *D* quae] que *E λ* uno] unum *Peerlk. opp. gloss. Γ*: 'id est ab uno sene' 82 de sene] Desene *E* tecum] uerum *E. C. Franckeus* partita] partica *E F pr. opp. Pph.'* 'largiente sene' *gloss. Γ* lucellum] lucellia *λ pr. opp. Pph.' gloss. Γ* 83 nunquam *E* (*a*) *Pf. Porf.* numquam *cett.' ς' Pph. Porph.* 84 sene] sæne *ε a. ras.* dicam factum est] factum est dicam *g y* factum] facta *D* improba *E γ* (*β' a l r*) ipba *λ* (*g*) inproba *D F ε* (*σ*) 86 humeris *Ω' ς'* haeres *F λ'*
uu. 87 — II 6, 33 *DESUNT IN E* *uu.* 87 — II 6, 20 *DESUNT IN ε*

Ω' = D γ F λ'

87 elabi *D γ λ F* 2 (*β' σ corr. a g l* 2 *r* 2 *uar. et* 4 *Bland.*) &abi *F* et labi *l* 1 *y* ut labi *σ pr. r* si *Ω'* (*σ a g*) sic *β' r* (*et* 4 *Bland.*, *sed* ut sic *V*) 'Anus quaedam captatore nudo nudam efferri se uoluit. ea uidelicet captione (cogitatione *Fran.*) ut uel mortua humeris eius elaberetur quae elabi captione eius uiua non poterat' *Acr.* 'Sensus declarat ita: anum testatam esse ut si cadauer eius elapsum esset is qui non protulisset careret hereditate. hoc autem dicit ut heredipetas moneat nimia obsequia declinari' *Acr.* 88 institerat

neu desis operae neue immoderatus abundes.
difficilem et morosum offendet garrulus; ultra
non etiam sileas. *Dauos sis comicus atque
stes capite obstipo, multum similis metuenti.
obsequio grassare; mone, si increbruit aura,
cautus uti uelet carum caput; extrahe turba
oppositis umeris; aurem substringe loquaci.
inportunus amat laudari: donec 'ohe iam!'
ad caelum manibus sublatis dixerit, urge,

VARIA LECTIO.

D γ φ corr. (*β' a g r*) extiterat *F y* [*β* 2 *uar.*] titerat *λ* in[s]titerat *l* institerit *σ y* 'se ingesserat' *gloss. Γ* 89 dæsis *φ* neue] neuel *γ F* (*a l*) *y* neue immoderatus] ne uelim moderat' *l* neuelim moderat' *ψ* neuelimmoderatus *φ* immoderatus *D γ F* (*a l*) ĩmoderatus *λ* (*g et Fran.*) inmoderatus *σ r* (*et β*) abundes *Ω' ς'* habũd[e]as *g* 90 offendit *F* (*l*) *y* offende[t]re *r* offendet *cett. ς'* (*et* 4 *Bland.*) offendes *Bentl.* garrulus: ultra non, *Franckeus* garrulus: ultra noli et iam *Lehrsius* garrulus ultro. non *Bentl.* garrulus: ultra *y* [*codd. Bland.*] garrulus ultro: *Hauptius* garrulus ultro; *Doederlinus* ultra *D ut uid. γ pr. F λ ς'* (*et* 4 *Bland.*) ultro *γ corr. φ* 2 *uar.* (*σ corr. l et β* 2) *y Bentl.* ἐπιπολύ *gloss. Γ* *cum u.* 91 *REDIT ν*

ς' = codd. β' ν σ a g r (*l*) *praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur; ς = codd. ν σ a g r* (*l*) *praeter e. q. s.*

91 non] nos *Horkelius* mutum *Peerlk.* dauus *Ω' ς'* 92 obstipo *Ω' ς' Pph.'* metuendi *φ* 93 grassare] crassare *ψ* 2 *l* 1 (*et β*) 'grassare] aggredere' *gloss. Γ* mone] mone *y* [*Bruxell.* 9777] moue *Barthius* increbruit *D γ* (*σ corr. g et V*) increbuit *F λ'* (*σ pr. a*) increpuit *γ uar.* (*β' ν r et reliqui Bland.*) *cf. Cic. epist.* VII 20, 3: 'uentus increbrescit' 94 uelet] uellet *λ a. ras.* (*a*) *y* *inde a u.* 95 *DEFICIT D* *Ω' = γ F λ'* [h]umeris *l* [h]umeris *ψ* humeris *cett. ς'* aurem] auram *R. Seyffertus opp. Pph.' Porph.'* substringe] obstringe *Pf. opp. Pph. cf. Quintil.* X 5, 4 loquaci] loquacẽ *F pr. Pph.' Porph.'* *u.* 96 *omis. y* [*Regius*] 96 Inportunus *F λ* (*ν et β*) Importunus *γ* (*a g l r et Fran.*) Oportunus *σ* donec 'ohe!' iam *Meinekius* donec 'ohe iam!' *Hauptius* ohe iam] oeiam *λ'* oeia *F opp. φ* 2 *uar. ψ* 2 ho eiam *Acr.* 97 celũ *λ* sublatis] sulatus *λ opp. Acr.* urge *Ω' ς'* urgue *g* urge et *y* *Aldus* 'Ordo. Importunus (inp: *ν* ĩp: *Fran.*) urge. Id est laudando eum donec dixerit sublatis manibus ad caelum · i · adiuratus (iurat' *ν* iuret *Fran.*) hoe iam (hoe *Bamb.*) id est sufficit et bene habet' *Acr.* 'Quia solent homines quae cupiunt per somnum (somnium *Fran.*)

crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
cum te seruitio longo curaque leuarit,
et certum uigilans, quartae sit partis Vlixes,
audieris, heres, 'ergo nunc Dama sodalis
nusquam est? unde mihi tam fortem tamque fidelem?'
sparge subinde et, si paulum potes, inlacrimare; est
gaudia prodentem *uoltum celare. sepulchrum
permissum arbitrio sine sordibus extrue: funus
egregie factum laudet uicinia. siquis
forte coheredum senior male tussiet, huic tu
dic, ex parte tua seu fundi siue domus sit
emptor, gaudentem nummo te addicere. sed me
imperiosa trahit Proserpina: uiue ualeque.

TESTIMONIA.

104 cf. s. Odilonis abb. Cluniac. de miraculis s. Adalheidae imp. liber [ap. Marrier. bibl. Cluniac. p. 366ᵃ]: 'gaudia prodebat nec gratia tanta latebat' 106 cf. ecbasis captiui u. 728: 'egregie factum laudat uulpecula totum'

VARIA LECTIO.

uidere. ergo noli credere te heredem factum nisi (non ν) cum illud (illū ν) uigilans uideris' *Acr.* 100 et certum] per somnum *Peerlk. opp. Ac.* sit $\Omega'\varsigma'$ esto *y* [*Paris.* 7977. 8213, *aliq. ap. Lambin., cod. Magdalen. Oxon.*] *Bentl.* ulixis *F* 101 hęres *F* λ'
+ quā
102 tamque] taq; ψ tāq̃ *g* 103 inlacrimare $\Omega'\varsigma'$ inlacrimare (e sup.) *r* illacrimare σ (*et* β 2) est] *del.* σ 2 *a Iahnus* rem *l pr. omis. y* illacrimare et *Bentl.* inlacrima. e re est *Praedicowius* si] sic *y Bentl.* potes] potis *y* haud potes *Peerlk.* 104 prodentem γ ψ λ' φ 2 ς' prodente φ 1 ꝓmentē *y* prudentem *y* prudentum *y* prudentis *y* prudenter *Bentl. sed cf. Sil. Ital.* VI 384: 'seruabam uoltus ducis ac p r o d e n t i a sensum lumina' *Sen. Phaedr.* 371: 'proditur uultu furor' *Lucan.* III 356 *sq.*: 'cum turbato iam prodita uultu ira ducis, tandem testata est uoce dolorem' multū *F* (*l* 1) uultum *F* 2 *cett.* ς' uultum est *Iahnus* uultu *Bentl.* 'uultum] deest utile est' *gloss.* Γ celare] caelare *F* λ' uelare *y Peerlk.* celato σ 2 *y* inlacrimare, gaudia prodest et uoltu celare *Hamacherus* sepulchrum] sepulcrum σ memento *r* 2 *uar.* 105 exstrue γ (ν σ *r*) extrue *cett.'* (β' *a g*) 106 laudet] laudat *l* 2 (*et* β) *y ecb. capt.* 107 cohęre dū *F* 108 domus] dominus *Pph.'* 109 numo γ addicere] addiceres λ *a. ras.* addiceris (e sup.) ν sed] set γ Et ν me] ne *F* 1, me *F uar.* 110 Impisa (o sup.) λ

VI

Hoc erat in uotis: modus agri non ita magnus,
hortus ubi et tecto uicinus iugis aquae fons
et paulum siluae super his foret. auctius atque
di melius fecere. bene est. nil amplius oro,
Maia nate, nisi ut propria haec mihi munera faxis.
si neque maiorem feci ratione mala rem,
nec sum facturus uitio culpaue minorem;
si ueneror stultus nihil horum; 'o si angulus ille
proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
o si urnam argenti fors quae mihi monstret, ut illi,
thensauro inuento qui mercennarius agrum
illum ipsum mercatus arauit, diues amico
Hercule!' si quod adest gratum iuuat, hac prece te oro:

TESTIMONIA.

II 6. 1 cf. Verg. Aen. XII 259: "'hoc erat, hoc, uotis' inquit 'quod saepe petiui'"

VARIA LECTIO.

II 6. DE QVIETE AGRESTI ψ (*l r et Fran.*) De modo agri & serui oratii de morib; disceptatio φ *inscriptione carent* γ λ (*ν a g*) *priori sermoni continuat Porph.*' 'Hac satyra de iucunditate (ioc: *Bamb.*) secessus loquitur sui qua in Sabinis fruebatur' *Acr.*
2 Ortus γ tectus γ *a. ras.* (*a*) aquae] atq; λ *a. ras.* 3 auctius ψ 4 Di *F* λ' (*σ r*) Dii γ (*β' ν a g*) nihil γ (*a*) nil *cett.*' ς' oro]
1.opto 2.*opto*
orto γ (*oro a*) opto *ν* 1 *y* 5 nate] na///te φ haec] hec λ *omis. Pph.*' faxis] fixis λ fax//s ψ 7 ue *F* (*β' ν l r*) que γ λ (*σ a g*)
8 si ueneror] Siue neror *F* γ (*g*) Siue neror *a* 9 denormat Ω' ς' (*et omn. Bland.*) *Pph.' Porph.' Ac. Acr.* dinormat *ν* 1 deformat *y Aldus ortum ex schol. Γ interpret.*: 'deformat quia agrum determinat' 10 o] *omis.* λ *pr.* Heu *F* ψ 1 ó φ *uar.* quae] q̄ ψ q; φ λ' que φ 2 *corr.* ue *g* quam *ν* 2 *y* 'quae] aliqua' *gloss. Γ* illi Ω' ς' ille *ν* 1 *g* (*et V*) *y* olim *Peerlk.* *post u.* 10 *sequitur u.* 17 *in r* 11 Tres auro γ (Tresauro *a*) Thesauro *cett.*' ς' thens:
+ mox
Porph. qui] quem *Peerlk.* qui *y* [*Bruxell.* 9777] 12 illum ipsum] Ipsum illum *y* ipse illum *Peerlk.* arauit] aræuit λ amico] amicus *Pph.' opp. schol. Γ* 13 quod Ω' ς' quid *F uar. y*

pingue pecus domino facias et cetera praeter
ingenium, utque soles, custos mihi maximus adsis.
ergo ubi me in montis et in arcem ex urbe remoui,
quid prius inlustrem saturis musaque pedestri?
nec mala me ambitio perdit nec plumbeus Auster
autumnusque grauis Libitinae quaestus acerbae.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
unde homines operum primos uitaeque labores
instituunt (sic dis placitum), tu carminis esto
principium. Romae sponsorem me rapis. 'heia,

TESTIMONIA.

20 Seruius ad Aen. VII 607 mythographus III tractat. 4, 9 ap. Mai. class. auct. III 181 = III 9 p. 170 Bod.

VARIA LECTIO.

'quod nunc possideo' *schol. Γ* hac] ^{h}ac *λ* ac *γ* (*ν et Fran.*) hoc *y Peerlk.* 14 pecus] pectus *λ a. ras.* caetera *γ F* (*a l*) preter *λ*
15 utque soles] Vtq̄ solis *Ac.* assis *γ λ corr.* (*β′ σ a* 1 *g*) adsis *F λ′* (*ν a* 2 *r*) 16 montis *Ω′* (*a g r* 1) *y* [*Gronou.* 1 *Lips. Paris.* 8214 *Nostrad.* 184 *pr. Valentian.*] montes *ς′* 'aut uillam in monte positam aut quasi regiam meam . . . aut arcem (artem *γ*) quae me ab urbanis molestiis uindicaret. aut in uillam quod est melius quae quasi arx (ars *ν*) est rustico' *Acr.* 'et in arcem ex urbe remoui] belle dixit, uelut rex in uillula mea uelut in arce positus eram (earam *Porph.* erat *Porf.*) uel ideo (idem *Porph.*) quia in monte posita est' *Pph.′ Porph.′* 'belle dix̄ uelud rex in uillula mea uelud in arce posit' eram ut idē quia in monte posita ē' *schol. F* et . . . remoui] ut . . . recepi *Peerlk.* *u.* 17 *parenthesi inclusit Gesnerus* 17 inlustrē *F λ* illustrem *γ ς′* satyris *Ω′* (*β′ ν a* 2 *g*) satiris *σ a* 1 *r* saturis *y* [*Paris.* 8214 *a* 1. *m.*] *uu.* 18 *sq. uersui* 17 *praeponendos censebat Haberfeldtius*, *Gruppeus duo uersus delet* 18 me] *omis. F y*
u. 19 *bis extat in λ* 19 Autumnus *Ω′ ς* Autumpnus *r*

que] ue *y* libitinae *γ λ* (*β′ ν σ a r* libitine *g*) libitinę *ψ* libithinę *φ* libithinę *l* quaestus *l y* questus *Ω ς′* acerbe *λ* 20 Matutinę *λ*
21 operum primos] p^{1}mos opū *g y Fea* 22 dis] d^{1}is *γ*
23 Romae] Roma *y* Romam *Marcilius* 'Spopondi tibi M(a)ecenas ut Romam (roma *Fran.*) uenirem quo cum uenero haec incommoda patior (patiar *Bamb.*) Al. Si inquit in urbe fuero, cogis me sponsorem esse' *schol. Γ* heia *F* (*g l r*) ^{h}eia *λ* eia *γ* (*β′ ν σ; a n. l.*)

ne prior officio quisquam respondeat, urge'.
siue Aquilo radit terras seu bruma niualem
interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
postmodo quod mi obsit, clare certumque locuto
luctandum in turba et facienda iniuria tardis.
'quid uis, insane, et quas res agis?' inprobus urget
iratis precibus: 'tu pulses omne quod obstat,
ad Maecenatem memori si mente recurras'.
hoc iuuat et melli est, non mentiar. at simul atras

TESTIMONIA.

27 Seruius ad ecl. 1, 30   31 Prisc. VII 12, 63

VARIA LECTIO.

uu. 24 *sq. exciderunt in y* [*Bamberg.*]   24 officio] officitio γ urge Ω' ς' (*et omn. codd. Cruq.*) urgue *g r* urges φ 2 *y* 'urge] ppera' *gloss.* Γ   *inde a u.* 26 *duo folia desunt in v usque ad u.* 117

ς' = *codd.* β' σ *a g r* (*l*) *praeter eos ex quibus alia lectio notatur;* ς = *codd.* σ *a g r* (*l*) *praeter e. q. s.*

26 gyro *F* λ' (β' *g*) giro γ (σ *a r*)   27 Post modo λ' Postmodo *cett.* postmodum *Seruii Paris.* 7959   quod] quid *F uar.* (*g*) *y opp. Seruius*   mi γ ψ *p. ras.* (σ *a* 1 *g l p. ras. r* 1 *et* β) mihi *F* (*a* 2 *l a. ras. r* 2 *et Fran.*) *om.* λ   certum] multum *Seruius*   locuto γ *F* 2 *uar.* ς' (*et l* 2) *Seruius* locuti λ locuta ψ locut// φ locutū *y* [β *uar. cum aliis*] *l* 1 *n. l.*   29 Quid tibi uis Ω' ς' Quid uis λ *p. ras. y* [β *corr. Berol.* 269 *Lips. p. ras. Monac.* I. IIII *Paris.* 8213] *Aldus* 'Quid tibi] ◡ Verba eorum qui calcantur aut tardi sunt' *gloss.* γ   quas res agis insane? *y*   quas res Ω' ς' quam rem *Bentl.*   agis] agit *y* [*Fran.*] omis. *g y* [*Barcin. Harlei.* 4862 *Monac.* 14685 *fol.* 103. *Zulichem. alii*]   inpbus *F* λ improbus γ ς'   urget] urguet *g r* urges *y Peerlk.* 'persequitur' *gloss.* Γ   *u.* 30 *post u.* 33 *in ima pagina ponitur addito signo* Ꝺ *in y* [*Mellic.*]   30 Iratus λ *y Dan. Heinsius* 'inprecationibus' *gloss.* Γ   precibus? *Peerlk.*   'tu pulses omne quod obstat] pollo (*leg.* porro [?]) ualeas, caue ualeas et similia dictu' *Pph.' Porph.'*   pulses] pluses λ *opp. Pph.'* pulsas σ *y* puls9et *g* 'impingas' *gloss.* γ   obstat Ω' ς *Pph.'* obstet *y*   31 męcenatem *r* mecaenatem γ ψ λ' mecenatē φ ς'   memori] memeri ψ *pr.*   recurras? *Peerlk.*   32 melli γ φ 2 ψ *uar.* ς melius *F Pph.'* mel λ *y* 'suauitati et dulcedini' *Acr.* 'pro iucundum (ioc: *Pf.*) est' *Porph.'*   mentiar] mentior σ *y opp. Pph.'*   at] at// λ' ad *g* ac *r* et *F opp. F uar.*   simul] sim ue φ *uar.* simue ψ *uar.*   atras] acras *g* altas *y Duentzerus opp. schol.* γ: 'propter funera mortuorum'

uentumst Aesquilias, aliena negotia centum
per caput et circa saliunt latus. ‘ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras.
de re communi scribae magna atque noua te
orabant hodie meminisses, Quinte, reuerti.
inprimat his, cura, Maecenas signa tabellis’.
dixeris, experiar: ‘si uis, potes’ addit et instat.
septimus octauo propior iam fugerit annus,
ex quo Maecenas me coepit habere suorum
in numero, dumtaxat ad hoc, quem tollere raeda
uellet iter faciens, et cui concredere nugas
hoc genus, ‘hora quota est? Thraex est Gallina Syro par?

TESTIMONIA.

40 ecbasis captiui u. 182

VARIA LECTIO.

33 Ventumst *F* 1 Ventum est *cett.*′ *F* 2 ς′ aesquilias *γ F* (*σ a et Fran.*) ę^{s}quilias *λ* esquilias *l r* (*et β*) esquillas *g* exquilias *y cum u.* 34 *REDIT E*

$$\Omega' = E\,\gamma\,F\,\lambda'$$

34 capud *E* secundam] scđãs *E* 35 ad Puteal cras] quã te reuerti *omissis uu.* 36 *sq. y* [*Sorbon.* 1578 *pr.*] 36 scribe *E* noua te *y* [*Regin.* 2 *Valentian.* 2] nouate *g r* 1 (*et β*) noua tę *σ* nouatae *γ F λ′* (*a n. l. r* 2 *et Fran.*) nouare *E* noua re *y* nouaute *y* [*Sorbon.* 1578] ‘nouatę] Veteres hunc casum indifferenter ponebant nouate pro nouata’ *gloss. Γ* ‘Scribe et nouate quibus sponderant. nouate qui nouauerant debitum. unde nouatio cum eodem contractu (tractatu *Fran.*), aut creditoris persona mutatur’ *Acr.* 37 Orabant *E γ λ′ φ* 2 *ψ* 2 *superscr.* ς′ Orabat *F* 1 *y* hodie] hodie ut *y* [*Montepess. Zulichem.* 2] Quinte] quincte *F* (*l a. ras.*) *y* quin ó te *F uar. opp. schol. Γ* 38 Inprimat *Ω* (*r et β*) Imprimat *σ a g l* (*et Fran.*) mæcenas *y* [*Bruxell.* 9777 *Lips. Montepess. Nostrad.* 184] mecenas *Ω′* ς′ tabellis] tabellas *F* (*σ pr. l a. ras.*) *opp. schol. γ* 40 propior] ꝓprior *F λ′ γ corr.* (*a*) fugerit] praeterit *ecb. capt.* 41 maecenas *σ r y* mecaenas *φ λ′* mecenas *E γ* (*a g*) mę^{c}m,ænas *ψ* cepit *E φ* 42 dumtaxat *Ω* (*a g r*) dum taxat *β′ σ* dū taxit *l* ræda *y* [*Lips.*] reda *E γ* ς′ rhęda *F λ′* 43 congre$^{c\ dere}$ *φ* 44 genus] ge^{v}ns *E* hora] *omis. E* quota] qđ ā *E* Thraex est] traxe *E* thraex an *y Lambinus* thræx *y* [*duo* (*om. edit.* 1573) *Bland.*] Thraex *c.* III 9, 9 threx *γ F* (*a et*

matutina parum cautos iam frigora mordent:'
et quae rimosa bene deponuntur in aure.
per totum hoc tempus subiectior in diem et horam
inuidiae noster: ludos spectauerat una,
luserat in campo: 'Fortunae filius' omnes.
frigidus a rostris manat per compita rumor:
quicumque obuius est, me consulit: 'o bone (nam te
scire, deos quoniam propius contingis, oportet),
numquid de Dacis audisti?' nil equidem. 'ut tu
semper eris derisor'. at omnes di exagitent me,
si quicquam. 'quid? militibus promissa Triquetra

TESTIMONIA.

45 cf. anthol. Lat. nr. 1023, 1 M.: 'uer erat, et blando mordentia frigora sensu'

VARIA LECTIO.

β 1) trex *y* [*Fran.*] thrax *λ' F* 2 thr*a*x *r* trax *σ g* Gallina] callina *E* syro *γ F λ'* (*σ r*) siro *E* (*β' a g*) 46 deponuntur] disponunt[2] *E* 1 *y opp. Pph.'* 'quae bene committuntur auribus rimosis' *Porph.'* 'Id est: ea mihi credebat et de his loquebatur mecum quae sine periculo garrulis committuntur. At h(a)ec inquit credita (mihi credebat *Fran.*) quae prodita nocere non possunt' *Acr.* aurae *E λ*

48 Inuidiae; noster *E γ λ* (*σ et β* 2 *Fran.*) Inuidiae. noster *ψ* 2 (*r*) Inuidiae ; nr̄t *l* Inuidiae (Inuidie *g*) noster *a g* (*et β* 1) Inuidiae nr̄t *F* (*l* 1) noster. ludos *Bentl.* spectauerat *Ω' ς'* spectauerit *g r pr. y Bentl.* 'spectauerat] moraliter id est M(a)ecenas mecum' *gloss. Γ* 'nam siquis me cum M(a)ecenate una uidisset statim filium Fortun(a)e dicebat' *schol. Γ* 'Si lusissem in campo cum M(a)ecenate, omnes dicebant: ita amat illum Fortuna quasi filium suum. solebant enim ueteres Romani filios suos ad campum mittere, ut illic pila luderent' *Acr.* 49 Lusærat *φ* Luserat *cett.' ς'* Luserit *y Bentl.* fortune *E* 50 competa *g* 51 Quicunq; *E* nam te] nāq;[te] *λ* 52 propius] ꝓprius *F λ* 53 Dacis] dacis *E* 1 nil *ς'* nihil *E F* (*a l* 1 *r* 1) nihil *γ λ* 54 deris//or *γ* (deri[s]sor *a*) 'Negas inquit ut semper rideas de hominibus' *schol. Γ*

at *E p. ras.* (*σ g et β*) ad *Ω'* (*a r et Fran.* 3 *Bland.*) omnes] omīs *y* [*Montepess.*] omneis *y* [3 *Bland.* (?)] di exagitent] dierūagitent *φ* diexe*x*agitent *ψ* dieru[t] exagitent *l* Di exagitent te *F marg.*

di *E F λ'* (*σ r*) dii *γ* (*β' a g*) exagitent] exagitant *E* 55 si] Sic *γ a. ras.* quicquam] qdq̃ *g* tr∤quetra *γ*

praedia Caesar an est Itala tellure daturus?'
iurantem me scire nihil mirantur ut unum
scilicet egregii mortalem altique silenti.
perditur haec inter misero lux non sine uotis:
o rus, quando ego te aspiciam, quandoque licebit
nunc ueterum libris nunc somno et inertibus horis
ducere sollicitae iucunda obliuia uitae?
o quando faba Pythagorae cognata simulque
uncta satis pingui ponentur holuscula lardo?
o noctes cenaeque deum, quibus ipse meique
ante Larem proprium uescor uernasque procaces

TESTIMONIA.

63 cf. Seren. Sammon. c. 39 u. 741 (de faba): 'Pythagorae cognata leui condita cumino' 64 cf. ecbasis captiui 626: 'uncta satis spisso ponentur oluscula lardo'

VARIA LECTIO.

56 Predia *E γ* Praemia *Peerlk. opp. Pph.'* cesar *E* est Itala] etala *E* 57 mirantur *E γ φ* 2 *ψ corr. ς'* mirtant^{2} *λ* miratur *F y Bentl.* et *E* 1 *γ* (*β' a g l pr. r*) ut *F λ E* 2 (*σ l corr. et β uar.*)

58 egregii] egreu *F* egregiei *y* [*Zulichem.*] silenti *E γ λ* (*σ a g r et Fran.*) silentii *F* (*l et β*) 59 Perditur *Ω' ς'* porgitur *Lachmannus* proditur *Paulyus sed* perdi *genere passiuo inuenitur apud Prosperum et Hieronymum* haec perit interea *uel* praeterit haec inter *uel* haec inter periit *Peerlk.* haec inter] interea ω [*Mediol.* 1477]

60 aspitiā *E* que] *omis. E y* *u.* 61 *REDIT ε*

Ω' = E γ F λ' ε

61 u&erē liberis *E* somno] sommo *E* et inertibus] etinerib *E* inhertibus *λ* horis] hortis *F λ' y* [*Fran.*] horis *φ uar.* ^{h}oris *ψ* 2 *uar.*

62 sollicite *E γ* iucunda *E F λ'* (*r* 1) iocunda *γ ε φ* 2 (*β' σ a g r* 2) uite *E* *uu.* 63—70 *pro panno adsuto habet E. C. Franckeus* 63 quado *ε* pythagoræ *a l r Pph.' Porph.'* pythagore *g* pytagorae *F λ* (*et β* pitagorę *Fran.*) phitagorae *σ* p^{y}ithagore *E* pithagor : : *ε* cognata] cognato *λ opp. Pph.' Porph.' schol. Γ* simulue *Vsenerus* 64 uncta] Uuncta *ψ* satis *Ω' ς' ecb. capt.* focis *Bentl.* fabis *Meinekius* suis *Peerlk.* pingui] pingue *a pr.* ponuntur *g y* ponentur *Ω' ς'* (*nisi quod* pon : : : : : : *ε*) holuscula *Ω ς* oluscula *σ l* (*et β*) 65 cenae *a pr.* (*et β*) *y* cene *ε* (*g et Fran.*) caenae *E* (*σ l r*) caene *F λ* coenae *y* (*a corr.*) quibus] //q^{1}b; *λ* o quibus *Peerlk.* 66 Larem] lare *ε*

pasco libatis dapibus. prout cuique libido est,
siccat inaequalis calices conuiua solutus
legibus insanis, seu quis capit acria fortis
pocula seu modicis uuescit laetius. ergo
sermo oritur, non de uillis domibusue alienis,
nec male necne Lepos saltet, sed quod magis ad nos
pertinet et nescire malum est agitamus, utrumne
diuitiis homines an sint uirtute beati,
quidue ad amicitias, usus rectumne, trahat nos,
et quae sit natura boni summumque quid eius.
Ceruius haec inter uicinus garrit anilis
ex re fabellas. siquis nam laudat Arelli
sollicitas ignarus opes, sic incipit 'olim

VARIA LECTIO.

67—68 dapibus — siccat] *omis. y* [*Regius*] 67 dapibus] dapib, *E* (dapib; *a*) prout *E γ ψ corr.* (*β' σ a l r*) cū ut *F* (*g*) //// ut *λ* 'cum ad agrum uenero' *schol. Γ* 68 sic inæquał calices *gloss. F* inaequalis *E* (*a l r* 2) *y* [*Montepess. Paris.* 8214 *Valentian.*] inequalis *γ* (*r* 1) inaequales *F λ ε ς'* (īeq: *g et β* 1) conuiua] conuiuia *ψ a. ras. λ* 69 capit] cupit *I. Douza* 'accipit' *gloss. γ* 70 seu] *omis. ε* uuescit *γ ε* (*σ a r et β* 1 4 *Bland.*) uescit *F* humescit *λ' E* 2 *ψ p. ras.* (*g et β* 2 *Fran.*) $\overset{h}{\text{u}}$mescit *E* letius *λ* lęcius *E* lecius *g* (*et Fran.*) lentius *Peerlk.* 71 $\overset{r}{\text{S}}$emo *γ* 72 necne] nec *ε* (*r pr.*) *y opp. Pph.'* ne *g opp. Pph.'* necne Lepos] nec lene post *F* necne nepos *φ* 2 *ψ uar.* ede pos *φ uar.* edepos *ψ uar.* lepos] nepos *γ corr. λ φ* 2 *ψ uar. y* lepos *γ a. ras. ε ς' Pph.' Porph.'* pos *E* 'lepos] Nomen proprium opinatissimi saltatoris' *Acr.* 'Ał edepos salt&' *ψ* set *γ* 74 an sint] an $\overset{t}{\text{sin}}$ *l* ansin *E* an sit *g r pr.* 75 ad] *omis. E* amititias *λ* amiticias *E* 76 quae] que *E* eius] es *E* 77 Ceruius *γ λ' ε φ* 2 *uar. ς'* (*et omn. Bland.*) *schol. γ* Ceru$\overset{i}{\text{u}}$s *E* Curuius *F* turuius *F uar.* turpius *φ uar. ψ* 3 *uar.* haec] has *a* 2 *g y opp. Ω' ς'* (*et omn. Bland.*) uicinus *F λ'* 2 (*β' σ* 2 *a r corr.*) uicinos *λ* 1 *E* 2 *γ corr. F uar.* (*σ* 1 *g r pr. et omn. Bland.*) uicino *E* 1 uicinos *E* uicinas *γ pr.* (*l* 1) anilis *ψ* 1 *λ'* an illis *φ uar. ψ* 2 *gloss. ψ uar.* ani$\overset{e}{\text{l}}$is *ψ* (*e a* 3. *manu*) anilles *φ* aniles *E γ ς' abscisum ε* 78 siquis nam] nam siquis *σ y cf. Acr.*: 'Ordo. Nam siquis Arellium diuitem laudat. Ceruius has fabulas de muribus e contrario infert'

rusticus urbanum murem mus paupere fertur
accepisse cauo, ueterem uetus hospes amicum,
asper et attentus quaesitis, ut tamen artum
solueret hospitiis animum. quid multa? neque ille
sepositi ciceris nec longae inuidit auenae,
aridum et ore ferens acinum semessaque lardi
frusta dedit, cupiens uaria fastidia cena
uincere tangentis male singula dente superbo:
cum pater ipse domus palea porrectus in horna
esset ador loliumque, dapis meliora relinquens.
tandem urbanus ad hunc "quid te iuuat" inquit, "amice,
praerupti nemoris patientem uiuere dorso?

TESTIMONIA.

79—81 'olim — amicum' Donat. ad Terenti Andr. V 4, 22 80 cf. praeexercitamina Prisciani grammatici ex Hermogene uersa, de fabula 1, 1 p. 551 Halm.: 'usi sunt tamen ea (fabula) uetustissimi quoque auctores, ut Hesiodus Archilochus Horatius, Hesiodus quidem lusciniae, Archilochus autem uulpis, Horatius muris' Augustin. contra mendacium ad Consentium 28 [t. VI 465[f] Ben.] et Isidor. origin. I 39: 'ut apud Horatium mus loquitur muri' 83 sq. 'nec ciceris nec — auenae' Quintilian. VIIII 3, 17 86—87 cf. uita Benedicti abb. Clusensis cap. 6 [Pertz XIIII = XII 201]: 'ipse, ne cui aliquid desit, ministros hortatur, ac circuiendo prouidet omnia, cupiens uaria, ut dicitur, fastidia uincere coena'

VARIA LECTIO.

80 paupere] papere *E* *u.* 81 *omis.* *y* [*Paris.* 8216] 81 Accepisce *E* 82 Aspes *E pr.* attentus *γ F λ′* (*β′ σ a*) adtent' *E* (*r*) intentus *g* (*et* 1 *Bland.*) *y interiit ε* quesitis *E* ut tamen] ue,ta men (t superscr.) *ψ* //q̄ (at que superscr.) tamen *φ* ut tamen *cett.′ F uar.* artum *Ω′ ς′* (*et omn. codd. Cruquii*) arcum *g y* 83 hospitiis] hospitibus *γ uar.* neque] nque (e superscr.) *γ* 84 sepositi] Sepositis *λ a. ras.* (*r* 1 *et* 1 *Bland.*) Sepositiṣ *γ* longe *E* 85 sémessa *E y* [*Zulichem.*] semęsa *F* semesa *cett.′ ς′* 86 frusta] Frustra *E φ a. ras.* *λ* (*g et β*) furta *Peerlk.* cena *g* (*et β*) *y* caena *Ω′* (*σ a r* 2, cęnę *r* 1) 87 'tangentis] Contemptibilius ossa tangentis' *gloss.* *Γ* singula] sigula *E* 88 ipse] ipsæ *E pr.* in orna *γ F ε* (*a pr. r*) inorna *E λ* (*σ et Fran.*) in horna *a corr. g l* (*et β*) *schol.* *Γ* In urna *F uar.* *y* 'hornotina' *Acr. in interpret.* *u.* 89 *omis.* *F* 1 *u.* 89 *inter uu.* 109 *et* 110 *fuerat in λ, suo loco in marg. add.* 90 ad hunc] adhuc (n superscr.) *E* (*l*) quid] quod *ε y* inquid *E γ* 91 Prerupti *λ′ schol.* *γ* Pręruptis

uis tu homines urbemque feris praeponere siluis?
carpe uiam, mihi crede, comes; terrestria quando
mortalis animas uiunt sortita, neque ulla est
aut magno aut paruo leti fuga: quo, bone, circa,
dum licet, in rebus iucundis uiue beatus,
uiue memor, quam sis aeui breuis". haec ubi dicta
agrestem pepulere, domo leuis exilit; inde
ambo propositum peragunt iter, urbis auentes
moenia nocturni subrepere. iamque tenebat
nox medium caeli spatium, cum ponit uterque
in locuplete domo uestigia, rubro ubi cocco

TESTIMONIA.

95 cf. ecbasis captiui u. 1133: 'nec magno aut paruo leti fuga nulla erit antro' 96 ecbasis captiui u. 155 97 cf. Pers. 5, 153: 'uiue memor leti, fugit hora'

VARIA LECTIO.

γ (*a*) Prupti *g* nemoris] nec moris *E* ne *λ* patientem] patientiā *E* dorso] torso *ε* 92 Vis tu *F λ′ ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) Vistu *E γ interiit ε* Vin tu *y Lambinus* preponere *γ* siluis] soluis *E*
93 crede, comes; terrestria quando] carpe comes. terrestria fato *Peerlk.* te^r^restria *γ* *In g post hunc u. in media pagina* 71^r^ *secuntur epist.* I 16, 67 *sqq.; ad hunc sermonem redit ima pag.* 117^v^
'Si quidem omnia terrestria sic uiuunt ut mortales animas habeant. Al. Quoniam omnia mortalia sunt animalia, iucunde nobis facias' *schol. Γ* 94 Mortalis *E γ ψ uar.* (*σ superscr. a r*) *y* [*Paris.* 8214 *Regin.* 1 *Valentian.*] Mortales *F λ′ ς′ interiit ε* animas] anima *ψ uar.* uiunt *a* uiuunt *Ω′ ς′* sortita] sortitata *λ*
95 leti *y* [*β Berol.* 269 *Montepess. Paris.* 8213. 8214. 8216 *Nostrad.* 184] lę̨ti *ε* (*et Fran.*) lecti *r* 1 et *g* lę̊ti *γ* loeti *E φ λ′* (*σ a r* 2) loeti// *ψ* bone *F λ* (*a*) *y* bene *E γ ε ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) *schol. Γ:* 'Ordo est. quo circa bene uiue in rebus copiosis' 'bene] ἀναστροφή' *gloss. Γ* 96 iucundis *E F λ′* (*a r*) : : : : : dis *ε* iocundis *γ φ p.* ras. (*β′ σ* iocundes *g*) uiue] uiuis *ε opp. schol. Γ ecb. capt.* 97 haec] hec *E* 98 Agrestrē *E* domo] cauo *Peerlk.* domo. leuis *E* 99 iter] inter *ψ* auentis *F* auentes *E γ λ′ ε F* 2 *ς′* 'Laetantes quasi hi qui ad meliora concurrunt' *schol. Γ* 'auentes] cupientes' *gloss. Γ* *uu.* 100—102 *desunt in ε*
100 Menia. *E* Me̊ne *λ* nocturni] noctur *λ* surrepe *g* 101 cum ponit] cōponit *E* 'cum ponit] quo tempore' *Acr.*

tincta super lectos canderet uestis eburnos,
multaque de magna superessent fercula cena,
quae procul extructis inerant hesterna canistris.
ergo ubi purpurea porrectum in ueste locauit
agrestem, ueluti succinctus cursitat hospes
continuatque dapes, nec non uerniliter ipsis
fungitur officiis, praelambens omne quod adfert.
ille cubans gaudet mutata sorte bonisque
rebus agit laetum conuiuam, cum subito ingens
ualuarum strepitus lectis excussit utrumque.
currere per totum pauidi conclaue, magisque
exanimes trepidare, simul domus alta Molossis

TESTIMONIA.

103 cf. ecbasis captiui u. 655: 'tincta super lectos candescat uestis eburnos' 104 sq. 107 sq. cf. ecbasis captiui uu. 159—162: 'continuansque dapes succinctus cursitat hospes, fungitur officiis nec non uerniliter ipsis, multaque de magna creuerunt fragmina coena, quae procul instructis inculcat habere canistris' 107 cf. ecbasis captiui u. 95: 'cursitat ille strepens, paribus concurrere gaudens' 109 sq. cf. ecbasis captiui u. 156: 'ille cubans gaudet, praelambens omne quod affert'

VARIA LECTIO.

103 canderet] arderet *Peerlk.* candescat *ecb. capt.* 'canderet] fulgeret' *gloss.* *Γ* 104 supẽ& *E* cena *E γ* (*a g r* 2 *et β*) caena *ψ λ′* (*σ et Fran.*) caene *φ* cęnę *ε* (cenę *r* 1) 105 Que *E* extructis] instructis *ecb. capt. sed cf. Cic. Cat. mai.* 13, 44: 'epulis extructisque mensis' *Ouid. met.* XI 119: 'mensas extructas dapibus' hesterna] exīna *E* *uu.* 105 *sq. inuerso ordine in y* [*Zulichem.*]

106 ergo] Ego *ε* ubi] *omis. F λ y* 107 ueluti] ueiuti *λ* 108 continuatque] concinnatque *Peerlk. opp. ecb. capt.* 'apponit' *gloss.* *Γ* uerniliter *E γ* 1 *F ε ς′* (*et Bland. codd.*) *schol. φ ecb. capt.* uernaliter *γ* 2 *φ p. ras. ψ uar.* (*l et β corr.*) *y illud habent Caecil. Statius u.* 131 *Sen. benef.* II 11, 3 ueralit̄ *λ* ipsis] ipse *Lambinus* ipsus *Teuffelius* 109 offitiis *γ* praelambens *Ω ς′* (prel: *l r*) p̄labens *g y* praelibens *y* [*Bruxell.* 9777 *uar. Lips. pr.*] praelibans *y* [*cod. Magdalenensis alter* prel: *Regius*] *Bentl.* praelambere *translate ap. Prudentium hamart.* 347. *cathem.* V 120 *et Auienum orb. t.* 495 p̄gustans *interpretatur Acr.* adfert *E* affert *γ ε ς′* afflat *F λ y* *inter uu.* 109 *et* 110 *uersus* 89 *erasus est in λ*

110 motata *E* 112 Vallarū *E* *u.* 113 *omis. y* [*Regius*]

113 conclade *λ* 114 molosis *F λ ε* (*β′*) molosus *l* molossis *E γ* (*σ a g r*)

personuit canibus. tum rusticus "haut mihi uita
est opus hac" ait et "ualeas: me silua *cauosque
tutus ab insidiis tenui solabitur eruo".

VII

'Iamdudum ausculto et cupiens tibi dicere *seruos
pauca reformido.' Dausne? 'ita, Daus, amicum
mancipium domino'. et frugi? 'quod sit satis, hoc est,
ut uitale putes'. age, libertate decembri,

TESTIMONIA.

II 7. 1 cf. ecbasis captiui u. 123: 'iam dudum ausculto, sed dicere plura retardo' 4 'age libertate decembri' Acr. ad serm. II 7, 39 cf.

VARIA LECTIO.

115 tum] dū *E* haut *γ λ ε* (*σ a pr. r* 1 aut *Fran.*) haud *cett.* *ς* at *E* 116 hac *E γ ψ ε ς′* hęc *λ y* hac *ut* hęc *φ* ah *F* 2 *uar.* ait] agit *γ* ualeas *Ω′ ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) ualeat *y* cauus *Ω ς′* cuius *l* 1 117 insidiis] ininsidiis *λ*

II 7. DE IOCVNDITATE (IVC: *r*) DECEMBRIS (DECEMBRI^s^ *r*) MENSIS (*ab alt. m. σ qui reliquas uoces omittit*) ET SERVILI LICENTIA (LICENC: *φ*) *ε F* 2 (*σ l r*) *y*; *inscriptione carent E γ F λ* (*v a g*) *Porph.*; *continuant priori sermoni F* (*et codd. Bland.*) *y* 'Haec per *διάλογον* (per idia logon *Porph.* peridia longon *Porf.*) habet. Loquitur enim cum seruo Horatius' *Porph.′ sermonem* VII *cum* VI *artissimo esse uinculo conexum ut* '*auscultasse*' *Dauus ea ipsa fingeretur, quae ante poeta quasi secum ipse locutus fuisset, censuit Bentl. opp. Acr.*: 'Hac satira libere pulsans domini uitia, quae celat, et aliter, quam promiserat, uiuat. Inducitur seruus sicuti in comoedia qui dicat non posse se ferre quod alia laudet alia faciat. Et ex persona sua Horatius aliena uitia carpit. ał. Inducit seruum loquentem cum domino de uariis hominum moribus' 1 Iamdudū *φ λ′* (*v r*) *Ac.* Iam dudum *E γ ψ ε ς′ Pph.′ ecb. capt.* ausculto] auscultā *Ac. opp. Pph.′* hic adsto *Bentl. opp. Pph.′* et] at *Rutgersius del. Peerlk.* mihi dicere seruum *Peerlk.* ser^u^rus *γ* seru//s *ε* seruus *cett.′ ς′* 2 pauca. 'reformido'. Dauusne? *Peerlk.* dausne *ε* 1 *ut uid.* dauusne *cett.′ ς′* dau*u*^s^ *ε* dauus *cett.′ ς′ Ac.* *interpunxi cum Keckio* et frugi quoque? 'sic satis: hoc est' *Peerlk.* 3 quod] quo ad *Lambinus ait quosdam uelle legi* hoc] hic *ψ uar. y* 4 uitale] uix tale *y* [*Bruxell.* 9777 *uar. Valentian. uar.*] tu

quando ita maiores uoluerunt, utere: narra.
'pars hominum uitiis gaudet constanter et urget
propositum; pars multa natat, modo recta capessens,
interdum prauis obnoxia. saepe notatus
cum tribus anellis, modo laeua Priscus inani
uixit inaequalis, *clauom ut mutaret in horas,
aedibus ex magnis subito se conderet, unde
mundior exiret uix libertinus honeste,
iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis
uiuere, Vortumnis quotquot sunt natus iniquis.
scurra Volanerius, postquam illi iusta cheragra

TESTIMONIA.

Ioann. Saresber. polier. lib. I prol. [III 14 Giles]: 'sic dum corrigat Horatius, etiam seruis, ut decembri libertate utantur, indulget' 6—8 'pars — obnoxia' Hildebert. moral. philos. p. 979 14 Prisc. XVII 7, 45

VARIA LECTIO.

id tale *Bestius ap. Feam* nil tale *Gundlingus* uitale putes] uita reputes *Cannegieterus* 'ut uitale putes] ideo hoc ait quia ferme citius moriuntur serui qui frugi sunt' *Pph.' Porph.'* 'Vt uitale p:] . . . id est tam frugi est, ut eum optet dominus uiuere . . . talis seruus es ut uelim te uitalem esse' *Ac. Acr.*

6 uiciis *E ε* 7 capescens *E γ* (*a l* 1 *r* 1 *et Fran.*) *y* capess[a]ens *ν* capessens *cett.* (*σ g r* 2 *et β*) urget *Ω' ς'* (*a n. l.*) urguet *g* 8 prauis] paruis *E opp. Hildebert.* obnoxia] obnox[1]a *ψ* obnox*ıa* *φ* sepe *E γ ε* 9 laeua *F λ ε* (*a pr.*) leua *E γ ς'* 10 inequalis *γ λ* inequal[1]es *g* clauum *Ω' ς' Acr.* (cl[a]uum *r*) motar& *E* in horas] in oras *F* inoras *λ opp. Ac.* 11 Edibus *γ* ~~ex magnis~~ ex magnis *γ* subit *ε* *uu.* 12—13 uix — Romae] *omis. E* 1 12 honestę *ψ* 13 moechus *γ corr. φ λ* (*a r*) moecldus *ψ* mechus *γ pr. ε* (*g l et β*) męchus *ν σ* (*et Fran.*) doctus' *E γ φ p. ras. ε uar.* (*ν* 2 *σ a* 1 *aut* 2 *l r*) doctor *F λ ε* (*β' ν* 1 *g et omn. Bland.*) 'dicitur enim iste Priscus (crispus *ε*) orator fuisse' *Acr.* adhenis *E*

14 uortumnis *y* [*Paris.* 7976. 8216 uortunnis *Paris.* 8213] uertumnis *Ω' ς' schol. Γ Priscian.* quot quot *λ'* (*r*) qđ qđ *E* (qđ qī *E* 2) qđ qđ *g* quot tot *ε opp. schol. Γ Priscian.* sunt natus] sternatus *F uar. Prisciani cod. S opp. schol. Γ* 15 iusta] ius sta *ε* cheragra *ε* (*r corr.*) chiragra *E* (*ν r pr.*) ciragra *γ* chyragra *φ λ ψ uar.* (*a*) cyragra *β' l* c[h]yragra *ψ* ciragra *σ g*

contudit articulos, qui pro se tolleret atque
mitteret in phimum talos, mercede diurna
conductum pauit: quanto constantior idem
in uitiis, tanto leuius miser ac prior ille
qui iam contento, iam laxo fune laborat.'
non dices hodie quorsum haec tam putida tendant,
furcifer? 'ad te, inquam'. quo pactō, pessime? 'laudas
fortunam̄ et mores antiquae plebis, et idem,
siquis ad illa deus subito te agat, usque recuses,
aut quia non sentis quod clamas rectius esse,
aut quia non firmus rectum defendis et haeres

TESTIMONIA.

15—16 cf. Pers. 5, 59 sq.: 'sed cum lapidosa cheragra fregerit articulos' 24 cf. Auson. epist. 4, 31: 'subsidisque fero? moneo tamen, u s q u e r e c u s e s'

VARIA LECTIO.

16 Contudit *E γ F ς'* Contulit *λ y* Contundit *ε* Contigit *y* [1 *Bland.*] 'propter metrum corripuit' *Acr.* tollere *E γ* 17 in phimum *E γ ε ψ* 2 (*β' ν* 1 *ut uid. a r pr.*) in fimū *φ λ y Pph.' Porph.'* infimū *l* in phymum *y* [*Bland.* 4 (?)] *in phmū* (in pirgum) *σ* infimū *ψ* inphirgum *r corr.* in pyrgum *ε uar.* (*ν* 2) *y* in pirgum *φ* 2 *uar.* (*g*) [*'scribitur & φιμὸς in* 1 *cod. Bland.' Cruqu.*] *cf. schol. Aeschin.* I 59, 9: '*φιμοὶ οἱ καλούμενοι κημοί, εἰς οὓς ἐνεβάλλοντο οἱ ἀστράγαλοι' schol. Iuuen.* 14, 5: 'fritillo] pyxide cornea qui *φιμός* Graece dicitur' 'Fimum quod nos fritillum dicimus' *Porph.'* 'phimum] pyrgum. alii fritillum dicunt' *Acr.* 18 pauit] patuit *ε* isdem *F a. ras. ε* (*a g r* 2 *uar. et β a. ras.*) idem *E γ λ F p. ras.* (*ν σ r et β p. ras. Fran.*) isdē *l* ijsdem *y* [*omn. Bland.* (?)] 'idem] Volanerius' *gloss. Γ* 19 uiciis *ε* leuius] est melius *F λ'* tanto leuius] tanto minus et *uel* tam nobilius *Peerlk.* ac prior *F λ' ε* 2 (*σ*) acrior *E γ ε* 1 (*ν a g r* 2 *et β* acrius *r* 1) ille *Ω' ς'* illo *φ* 2 *uar.* (*σ uar. et β* 2) ['acrior ille. *sic legitur in omnibus scriptis praeter* 1 *Bland.' Cruqu.*] 20 iam ... iam *λ'* (*σ g et Fran.*) *schol. Γ* iam ... quam *γ ε* (*ν* 1 *ut uid. a*) tam ... quam *F γ uar.* (*ν r et β* 3 *Bland.*) iā contento (*om. alterum* iam) *E* 'Iam hic (hic iam *ε*) 'modo' intellegendum modo laxo modo contento' *Acr.* qui iam] quam qui *Doederlinus* contento] contempto *ε* 21 non dices, hodie quorsum *distinxit Doeringius* haec] hae[c] *λ* 22 laudas *E γ λ' ε F uar. φ* 2 *ς'* laudes *F y* 23 antiq; *E* et] at *Marklandus* 24 agat, usque] agat usque *Doederlinus* agat, ire *uel* isse *Peerlk.* 25 rectiṭus *E* 26 'quia in defendendo rectum non es firmus' *Porph.'* 'aut quod non sit firmus ad ea tuenda quae dicit'

nequicquam caeno cupiens euellere plantam.
Romae rus optas, absentem rusticus urbem
tollis ad astra leuis. si nusquam es forte uocatus
ad cenam, laudas securum holus ac, uelut usquam
uinctus eas, ita te felicem dicis amasque
quod nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Maecenas serum sub lumina prima uenire
conuiuam: "nemon oleum fert ocius? ecquis
audit?" cum magno blateras clamore fugisque.

TESTIMONIA.

34 'conuiuam — ocius' florileg. Nostradam. 188 35—36 'dicimus etiam hic mulius, lii, pro custode mulorum; unde Horatius: blateras clamore (clamo cod.) fugisque †mulius' glossar. Mai class. auct. VIII 340 35 'magno — furisque' florileg. Cusanum (non Nostradam.) 'magno blateras clamore' Eutychis ars II 13 p. 481 K.

VARIA LECTIO.

Acr. non firmus *E γ F ε ς'* infirmus *λ* et haeres] *&* *h*ę^e^ris (*uirgula a* 2. *m*) *E* haeres *F λ'* heres *γ ε* *inde a u.* 27 *incipit alia manus in cod. a* 27 Nequicquam *γ* (*a*) Ne ꝗtquā *g* Nequiquam *E F λ'* *ε ς'* caeno *F* (*ν σ a l r*) ceno *E γ λ ε* (*β' g*) 28 Ro^a^merus *λ* obtas *E* *uu.* 28—69 *DESVNT ε* *Ω'* = *E γ F λ'*

29 si nusquam] sin usquam *y Doederlinus* (sinus ꝗ̃ *g* sinusquā *ν*) si non *Peerlk.* si nemo forte uocauit *idem proposuit* es] es// *γ* 30 cænā *F* (*a l r et Fran.*) olus *E* (*σ*) uelud *E* usquam *Ω' ς'* (*et omn. codd. Cruq.*) usque *y* escam *Horkelius et Hitzigius* 31 Vinctus *Ω' ς'* uictus *ψ uar.* uinctus *φ* 2 *uar.* Unctus *y* uinctus eas] inuitus eas *Marklandus* uix fugias *Horkelius* uitasses *Hitzigius* eas] eas. *φ* ẹas *ψ* eas *l* amas] ames *Peerlk.* ['τὸ amas *in omnibus scriptis adiungitur sequentibus*' *Cruqu.*] 32 nusquam *E F λ' γ corr.* *ς* (*et β*) numquam *γ a. ras.* *y* nūq *y* [*Fran.*] iusserit] viserit *E* 1 33 Maecenas *E* (*ν a r*) *y* Mı//cenas *λ* (Mạecę: *l*) Mecęnas *γ* Mecenas *F* (*β' σ g*) serum] seru// *E* solum *Marklandus* 34 conuiuam] Cū uiuā *λ* oleum] ọ^l^eū *l* fert *E ψ* 2 (*ν* 2 *σ l r et Fran.*) feret *γ F λ* (*ν* 1 *a g et β codd. Bland.*) otius *λ'* ecquis *γ F λ'* (*ν σ r*) ecquis *a* et quis *E* (*g et β*) haec quis *F uar. y* 35 magno] magna *F opp. Pph.' Eutych. floril. Cusan.* blateras] plateras *E opp. Pph.' Porph.' Eutych. floril. Cusan. gloss. Mai* lateras *schol. y cf. Varr. sat. p.* 149 *R.*: 'quid est? quid (b)lateras? quid rabis?' *cf. Appul. met.* IIII 24, 289 VIII 26, 577 *Iuuentini eleg. de Philom. u.* 56 [*anth. Lat. nr.* 233 *M.*] *Festus s. u.* '*blaterare*' 'blaterare proprie est inepte clamare' *Acr.* 'blateras] latras uel furiose clamas' *Pph.' Porph.'* fugis

Muluius et scurrae tibi non referenda precati
discedunt. "etenim fateor me" dixerit ille,
"duci uentre leuem, nasum nidore supinor,
inbecillus, iners, siquid uis, adde, popino.
tu cum sis quod ego et fortassis nequior, ultro
insectere uelut melior, uerbisque decoris
obuoluas uitium?" quid, si me stultior ipso
quingentis empto dragmis deprenderis? aufer
me uoltu terrere; manum stomachumque teneto,
dum quae Crispini docuit me ianitor edo.
te coniunx aliena capit, meretricula *Dauom:
peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me

TESTIMONIA.

36 'tibi — precati' Prisc. XVIII 25, 230 39 glossar. Mai class. auct. VIII 424 40 florileg. Nostradam. 188 41—42 'uerbisque — uitium' schol. Pers. 5, 106

VARIA LECTIO.

Ω′ ς′ gloss. Mai furis *γ uar.* (*ν uar. et V*) *y Pph.′ flor. Cus.* 'fugisque] μορωλογcιc (lege μωρολογεῖς). at furis' *gloss. Γ* 'Expressit uelocitatem hominis festinantis ad caenam' *Acr.* 36 Muluius *Ω ς′ Acr.* Miluius *l y Peerlk.* scurrae] currę *λ* referenda] refrenanda *E opp. Priscian.* precati] p̄catus *F a. ras. opp. Acr. Priscian.* *u.* 37 *omis. y* [*Montepess.*] 38 supinor *γ λ F uar. ς′ Ac. Acr.* suppinor *E* supino *F* (*l*) *y Pph.′* supini *g* 39 Inbecillus *Ω* (*β′ ν σ a r*) Imbecillus *g l* Inbecillis *ψ uar. y glossar. Mai* 40 ultro] ultra *λ y* 41 uelud̃ *φ* que] ne *Peerlk.* 42 Obuoluas *Ω′ ς′* Obuoluis *σ y schol. Pers.* obuolues *Peerlk.* si me] sine (m supra) *E* stultior] astutior *F uar. y* ipso *γ F λ* (*ν a r et β*) ipse *E ψ* 2 (*σ g l et β* 2 *Fran.*) 43 empto] emptos *λ* emptis *ψ a. ras.* dracmis *F λ′* dragmis *E γ ς′* deprenderis *E γ* (*ν σ a g r et Fran.*) dep̃henderis *F λ* (*et β* dep̃eu: *l*) 44 uoltu *F λ′* (*ν r*) *y* [*Regin.* 1 *Vossianus*] uultu *E γ ς′* manum] manu *λ* 45 Dum quae *F* (*a g r et β corr.*) Dumquę *ν* Dum. (*que* supra) *l* Dumque *E γ λ* (*β′ σ*) crispini *γ F* (*β′ σ a g r*) crispini (h supra) *E* chrispini *ν* crisippi *F uar. y* crissippi *λ* crysippi *l* *uu.* 46—91 ***DEFICIT ν***

ς′ = codd. β′ σ a g r (*l*) *praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur; ς = codd. σ a g r* (*l*) *praeter e. q. s.*

46 coniunx *E γ F* (*a g l r*) iunx *λ* coniux *β′ σ* aliena] si aliena *Peerlk.* dauum *Ω′* (*β′ σ a g*) clauum (d supra) *r* 47 cruce] crece *E* dignius] dignus (i supra) *φ*

natura intendit, sub clara nuda lucerna
quaecumque excepit turgentis uerbera caudae,
clunibus aut agitauit equm lasciua supinum,
dimittit neque famosum neque sollicitum, ne
ditior aut formae melioris meiat eodem.
tu cum proiectis insignibus, anulo equestri
Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
turpis, odoratum caput obscurante lacerna,
non es quod simulas? metuens induceris atque
altercante libidinibus tremis ossa pauore.
quid refert, uri uirgis ferroque necari
auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
quo te demisit peccati conscia erilis,
contractum genibus tangas caput? estne marito

TESTIMONIA.

58 cf. Senec. epist. 37, 1: 'uri uinciri ferroque necari'

VARIA LECTIO.

48 intendit *Ω′ ς′* (*et* 4 *codd. Bland.*) incendit *g* (*et Fran. uar.*) *y Bentl.* nuda lucerna] lucerna nuda *E* 49 Quecumque *γ* excipit urgentis se *y* [3 *Bland.*, *cod. Pulmanni V*] excepit *E F* (*σ a g l et β*) excępit *r* excipit *Fran.* excöepit *γ* accepit *λ y* turgentis] turientis *E* urgentis *F* 1 (*l* 1 *et Fran.*) *y* *u.* 50 *omis. y* [*Monac. quintus*] *opp. Acr.* 50 ęqum *y* [*Gronou.*] equum *Ω′ ς′* suppinum *λ* *u.* 52 *omis. γ pr. opp. schol. Γ* 52 Didtior *E* forme *E λ* eodem] edem *E* 1 *γ* 53 tu cum] Tecū *F* (*l* 1) (*sed* tu cum *F uar. l* 2) *opp. Ac.* 54 Dama] clama *E pr.* damma *g r* 55 lacerna *γ corr. F λ ς′* lucerna *E γ pr.* (*l pr. r uar.*) 56 simulas?] simulas, *Doederlinus* induceris] educeris *F uar. y* 57 Altercante *γ F λ′* (*β′ σ a r corr.* altercantibus *r pr.*) Alī candente *E* Alternante *g y* [*Argent.* III *a. ras. Paris.* 8213] 58 refert uri] refertur *Pph.′* referturi *l* 1 refert] refer*t* *ψ* refertū̃ *φ* uri] urgi (+ uni) *y* [*Mellic.*] uri uirgis] uirgis uri *y opp. Ω′ ς′* (*et V*) uinciri uri *Linkerus* 'uri flammis, uirgis secari, ferro necari' *Acr.* 59 turpi] turbi *E* archa *λ′* (*g et β*) 60 demisit *E γ* (*g l r*) dimisit *F λ* (*β′ σ*) peccati conscia herilis demisit *E γ pr.* peccati *demis*it conscia erilis *a* peccati demisit (peccatis dim: *Mellic.*) conscia herilis *y* [*Dresd.* III *Mellic.*] d: peccati (pec(c)t: *r*) conscia erilis (*uel* her:) *cett.′ ς′* erilis *F* (*β′ a g l*) *y* [*Regin. Vossianus*] herilis *E γ λ* (*σ r*) 61 Contractum *γ F* (*β′ σ a r*) Contractu

matronae peccantis in ambo iusta potestas?
in corruptorem uel iustior. illa tamen se
non habitu mutatue loco, peccatue superne.
cum te formidet mulier neque credat amanti,
ibis sub furcam prudens dominoque furenti
committes rem omnem et uitam et cum corpore famam.
euasti. credo, metues doctusque cauebis;
quaeres, quando iterum paueas iterumque perire
possis, o totiens *seruos! quae belua ruptis,
cum semel effugit, reddit se praua catenis?
"non sum moechus" ais; neque ego, hercule, fur, ubi uasa

VARIA LECTIO.

E Contractum ut λ′ψ 2 (*g et fere omn. Cruq.*) caput] capud *E* capt. λ 62 ambo *E γ F* (*β′ a g r*) ambos λ′ (σ) 'pro in ambos' *gloss. Γ* *uu.* 63—65 *eiciebat Kirchnerus* 63 tamen] etenim *Peerlk.* 'tamen] enim aut habundat' *gloss. Γ* 'adultera enim supra adulterum nihil committit criminis neque habitum suum mutat. id est non deponit ingenuitatis insignia neque locum mutat. id est non exit de domo sua . . .' *schol. Γ* 64 motatue *E* peccatue *E γ* ς′ (*et codd. Bland.*) peccatque *F* λ (*et β corr.*) *y* peccatne *y Pph.′* spectetque *Horkelius* mutatue *Apitzius* superne *Ω′* (*σ g r et β*) *Pph.′ schol. Γ* supnę *y* [*Fran.*] *a n. l.* sup[r]ene *y* [*Paris.* 10403] supmę *y* [*Regius*] supine *Petrus Nannius* superbe *Praedicowius* sequens, te *Withofius* pudenter *Peerlk.* *u.* 65 *omis. y* [*Lips. pr.*] *opp. Acr.* 65 cum] ·T·cū ψ te] se *Hitzigius opp. Acr.* formidet] formidat *r pr. y Doederlinus* credat] credit *y Doederlinus* 66 prudens] imprudens *Peerlk.* furenti] prudenti λ 67 Committas *γ pr. y* Committes *E γ corr. F* ς′ Cõmites λ uitam et cum corpore famam] famam et cum corpore uitam *Peerlk.* cum] *omis. E* 68 euasti] Euasit *F uar.* (*φ uar.* ψ 2 *uar.*) *opp. gloss. Γ:* 'i. euasisti' euasti? metues, credo *y Bentl.* euasti? credo metues *Kirchnerus* metues doctusque *E F* λ′ (*β′ a r*) metuens doctusque γ (*g*) doctus metuensque σ 69 Quaeres *F* 2 (*σ a l r et β*) Quę res *γ pr.* (*et Fran.* 1) Queres *E* Quaeris *F* 1 λ (*et β corr.*) Queris *g y* iterum] *omis.* λ paueas] pecces *Peerlk.*

70 *REDIT* ε; *Ω′* = *E γ F* λ′ε

70 tociens ε (*σ a et Fran.*) tocies *g* seruus *Ω′* ς′ que *F* λ′ q. ε belua] beluarua *E* 71 semel] se me ε praua] priua *Cruquius* ‚praue‚ *Peerlk.* 72 moechus *γ F* ε (*a corr. l*) moec[h]us

praetereo sapiens argentea. tolle periclum,
iam uaga prosiliet frenis natura remotis.
tunc mihi dominus, rerum imperiis hominumque
tot tantisque minor, quem ter uindicta quaterque
inposita haut unquam misera formidine priuet?
adde super dictis quod non leuius ualeat: nam,
siue uicarius est qui seruo paret, uti mos
uester ait, seu conseruos; tibi quid sum ego? nempe
tu, mihi qui imperitas, alii seruis miser atque
duceris, ut neruis alienis mobile lignum.
quisnam igitur liber? sapiens sibique imperiosus,
quem neque pauperies neque mors neque uincula terrent,
responsare cupidinibus, contemnere honores

TESTIMONIA.

74 cf. ecbasis captiui u. 1040: ‘tunc uaga prosiluit frenis natura remotis’ 85 ‘ut supra: responsare cupidinibus’ Porph.′ ad II 7, 104

VARIA LECTIO.

λ (*r*) moelchus *E* mechus *β′σ a pr. g* ais] ait *g y Pph.′* aio *γ pr.* ercule *E* uasa] uisa *g* (*et V*) 73 Pretereo *F* Pretero *λ′* ‘prudens p̄tereo] Tumens (timens *Fran.*) legitur et prudens sub eadem significatione’ *schol. Γ* periclum] pictum *F uar.* (perictū *l uar.*) *opp. schol. γ* 74 iam] tunc *ecb. capt.* prosiliet] prosiluit *ecb. capt.* natura] nata *E* 1 77 Inposita *E ε* (*σ*) Imposita *γ F λ′ ς′* haut *E λ* (*σ*) haud *γ F ε ς′* umquam *γ F λ′ ε* (*β′σ a*) unquam *E* (*g r*) priuet] priuat *ε F uar.* (*β′*) *y opp. schol. γ* (BRIUAT *l uar.*) ‘liberet (laboret *Fran.*)’ *gloss. Fran. Voss.* ‘liberauit’ *gloss. Γ* (*E γ*) 78 super *E γ ε φ* 2 (*β′σ a g l r* 2 *uar.*) supra *F λ* (*r*)
79 paret] parat *ε opp. gloss. Γ* (*E γ*) paretpar *ψ* uti mos *E γ ε F* 2 *ς′* ut imos *g* ut est mos *F λ y* 80 agit *σ y* conseruos *a* 1 conseruus *Ω′ ς′* quod *Ω′ ς* (*et* 1 *Bland.*) quid *β′σ a g l* 2
81 imperitas *E γ F λ′ ς′* inperitas *ε* alii *E ε φ p. ras.* (*β′σ* 1 *a r et V cum* 2 *aliis codd. Cruq.*) aliis *γ F λ′* (*σ* 2 *g et β corr.*) 82 duceris] Duceres *ε* ‘traheris’ *schol. Γ* lignum] signum *auctore Iano Douza patre Bentleius opp. schol. Γ* 83 Quis nā *E* que *E γ F λ* (*σ a g r et V*) qui *ε* (*β′l*) *cf. Stat. silu.* II 6, 16 *sq.*: ‘qui sponte sibique imperiosus erat’ *u.* 84 *post u.* 87 *ponit Peerlk.*
85 responsare cupidinibus] ‘percontatiue legendum’ *Porph.′ ad u.* 104 contemnere *γ* (*a g l*) contempnere *E F λ ε* (*β′σ r*) honores] honorē̄ *ε y*

fortis, et in se ipso totus teres atque rotundus,
externi nequid ualeat per leue morari,
in quem manca ruit semper fortuna. potesne
ex his ut proprium quid noscere? quinque talenta
poscit te mulier, uexat foribusque repulsum
perfundit gelida, rursus uocat. eripe turpi
colla iugo, "liber, liber sum", dic age. non quis:
urget enim dominus mentem non lenis et acris
subiectat lasso stimulos uersatque negantem.
uel cum Pausiaca torpes, insane, tabella,
qui peccas minus atque ego, cum Fului Rutubaeque
aut Placideiani contento poplite miror
proelia rubrica picta aut carbone, uelut si

TESTIMONIA.

86 Augustin. de quantitate animae 27 [I 414^{c} Ben.] cf. Auson. ed. 16, 5 sq. 'securus, mundi instar habens, teres atque rotundus externae nequid labris per leuia sidat' 88 'in — fortuna' florileg. Parisin. 8069 Nostradam. 188

VARIA LECTIO.

86 totus teres, *Lambinus* totus, teres *Bentl.* teres] terr$\overset{s}{\&}$ *E opp. Augustin.* 'in se teretes dicuntur qui ab alio non qu(a)erunt quod faciendum sit sed ipsi per se inueniunt' *Acr.* 87 nequid] ne quit *F* 1 per leue] pleue *F* pleua *ψ uar.* pleuet *φ uar.* 'Metafora a leui ligno siue marmore' *Acr.* *uu.* 88—90 *post u.* 91 *ponit y* [*Fran.*] 88 manca] manna *floril. Nostr.* 188 potesne *E ε F p. ras.* (*β′ σ a uar. g l p. ras.*) potestne *γ F λ′* (*a r*) 89 proprium] propium *E γ* (*a*) 92 *REDIT v*

ς′ = codd. β′ v σ a g r (*l*) *praeter eos, ex quibus alia lectio notatur: ς = codd. v σ a g r* (*l*) *praeter e. q. s.*

liber liber] liber *ε* (*l pr.*) *y* 93 Vrguet *a g* acris *E F λ ε* (*g*) *y* [*β Gronou.* 1 *Valentian.*] acres *γ ς* 94 lasso stimulos] lasso, s_timulos *ψ* stimulos] stimulus *E pr.* uersat] uexat *y ex gloss. Γ:* 'regit uexat' negantem] neganti *Peerlk.* 95 torpes] topens *ε* torp$\overset{s}{\&}$ *E* 'stupes miraris' *gloss. Γ* insanæ *F* 96 Quid *E* 'quomodo' *gloss. Γ* ego] *omis. ε y* 97 $\overset{1}{\text{Au}}$ *γ* placide iani *γ λ′ F* 2 (*v r*) placideani *E* placidę iani *a* (*et β*) placidiani *ε* (*σ* placidi iani *Fran.*) paci deiani *ψ* 1 pacideiani *φ* 1 *Pph.* (pacidę iã *Pf.*) Pacidiani *y* [1 *cod. Bland.*] pacide iani *g cf. Lucil. ap. Non.* 4, 64: 'cum Pacideiano hic componitur' contento] ctempto *E opp. Pph.′ schol. Γ* 98 Proelia *γ ε* (*a l r*) Praelia *E F λ* (*σ g et Fran.* P̄lia *v* Prelia *β*) uelud *y*

re uera pugnent, feriant uitentque mouentes
arma uiri? nequam et cessator Daus; at ipse
subtilis ueterum iudex et callidus audis.
nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
uirtus atque animus cenis responsat opimis?
obsequium uentris mihi perniciosius est cur?
tergo plector enim. qui tu inpunitior illa,
quae paruo sumi nequeunt, obsonia captas?
nempe inamarescunt epulae sine fine petitae,
inlusique pedes uitiosum ferre recusant
corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uuam

TESTIMONIA.

107 Hildebert. moral. philos. 985 109—110 'an — strigili?' Prisc. VII 14, 70

VARIA LECTIO.

99 mouentes *E γ φ* 2 *ψ corr. ς'* mouentis *ε F uar.* (*l* 1) morientes *F λ* 100 et] *omis. F λ'* (*ν* 1) *y opp. Ac.* 'Si inquid pictura fuerim fortassis delectatus et moras fecero, statim dominus stomachatur' *schol. γ* daus *ε* dauus *cett.'* 101 u&ere *E* calidus *ε* 102 nil] nihil *Pph.' Porph.' Ac.* si ducor] si ductor *y* seducor *Pph.'* 103 cenis *γ* (*a g et β*) caenis *E F λ' ε* (*ν σ r et Fran.*) responsat] respondat *E* opimis] opinis *ε* 104 pernitiosus *γ* perniciosius *E F λ* (*ν a g r et β*) perniciosus *ε* (*σ et Fran.*) ꝑnitiosus *l* 'percontatiue (ꝑcontinuatiue *F*) legendum' *Porph.' schol. F* 105 tergo plector. enim qui *Peerlk.* 'nam ego uapulo' *Acr.* qui tu *E F* 2 *ς'* (*et omn. codd. Cruq.*) *Ac.* qui *tu r* quid tu *γ λ* (*a*) quid (*om.* tu) *ε* qui dum *F* 1 (*l* 1) 'unde tu quo modo' *gloss. Γ* inpunitior *E λ'* (*et β* inpunicior *g*) *Ac.* impunitior *γ F ε ς impunicior r* 'interrogatiue hoc totum dicit affirmans ita esse ut dicit' *schol. Γ imitatus est Persius* 5, 129 *sqq.*: 'sed si intus et in iecore aegro nascuntur domini, qui tu inpunitior exis atque hic, quem ad strigiles scutica et metus egit erilis?' illa] ulla *λ'* 106 Que *γ* paruo sumi] aruosũ in *ε* sumi] svmi *E* obsonia *E F λ'* (*β' σ g r*) ipsonia *γ* opsonia *ν a u.* 107 *omis. ν pr.* 107 petite *E* 108 Inlusi *E F λ' ε* (*r et β*) Illusi *γ* (*σ a g et Fran.*) Inclusi *ν* lassati *uel* inflati *uel* collapsi *Peerlk.* illuduntque . . . et ferre *idem* pedes] *omis. ε* uiciosum *ε* 109 peccat] peccauit *Priscianus* noctem] nocte *ε opp. Priscian.*

furtiua mutat strigili? qui praedia uendit,
nil seruile gulae parens habet? adde quod idem
non horam tecum esse potes, non otia recte
ponere, teque ipsum uitas *fugitiuos et erro,
iam uino quaerens, iam somno fallere curam;
frustra: nam comes atra premit sequiturque fugacem'.
unde mihi lapidem? 'quorsum est opus?' unde sagittas?
'aut insanit homo aut uersus facit'. ocius hinc te
ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

VIII

Vt Nasidieni iuuit te cena beati?
nam mihi quaerenti conuiuam dictu's here illic

TESTIMONIA.

113 'et hic erro, nis. i. uagus quilibet et instabilis; unde Horatius in sermonibus: teque — erro' gloss. Mai class. auct. VIII 186
II 8. 1 Prisc. XVII 5, 38   2—3 'nam — die' Prisc. XV 3, 14

VARIA LECTIO.

110 Furtiua *Ω′ ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) *Priscian.* Furtiuam *y* *Prisciani 2 codd. ap. Krehl.* mutat] motat *E* predia *ψ*
111 seruile] seruire *ε corr. y* gule *E φ* 1 112 tecum] te : : : : *ε* potes] putes *E pr.* ocia *E* 113 'uitas] se uitant' *gloss. Γ* uitans *Peerlk.* fugitiuus *Ω′ ς′ glossar. Mai* et erro *Ω′ ς* (*et V*) *glossar. Mai* ut erro *r* (*et 3 Bland.*) et erras *y opp. schol. γ* ut erras *Peerlk.* 'erro] nomen est' *gloss. Γ* 'Errones dicuntur qui inopes sunt consilii; hic erro, sicut popino uel ganeo' *Acr. cf. edict. aedil. ap. Gell.* IIII 2, 1: 'quis fugitiuus erroue sit'
114 q̄rens *F* quęrens *γ ε* querens *E λ* 115 sequturq; fuga : : : *ε* 117 ocius *γ F λ* otius *E ε* *u.* 118 *REDIT C*

Ω′ = E γ C F λ′ ε

118 nona] noua *ε* (*σ* 1) *y*

II 8. AD FVNDANIVM *φ* 2 (*l* AD FVNDANVM *Fran.*) AD FVNDANIVM CENAM NASIDIENI REFERENTEM (REFERRE *r*) *σ r* *inscriptione carent Ω* (*ν a g et β*) 'hanc ad Fundanium scribit' *Porph.′*
1 ut] qui *Iahnus opp. Pph.′* 'quomodo qualiter' *Acr.* nasi dieni *F* iuuit te] inuite *λ* inuitte *λ* 1 cena *C* (*g r et β*) caena *cett.′* (*ν σ a et Fran.*) 2 q̄renti *F* querenti *E γ C λ* conuiua *γ* quaerenti conuiuam] conuiuam quaerenti *Priscianus Bentl. opp. schol. Γ epist.* dictus *Ω′ ς′* dictu's (= dictus es) *conieci* dictus here]

de medio potare dic. 'sic ut mihi nunquam
in uita fuerit melius'. dic, si graue non est,
quae prima iratum uentrem pacauerit esca.
'in primis Lucanus aper; leni fuit Austro
captus, ut aiebat cenae pater; acria circum
rapula, lactucae, radices, qualia lassum
peruellunt stomachum, siser, allec, faecula Coa.
his ubi sublatis puer alte cinctus acernam
gausape purpureo mensam pertersit, et alter

TESTIMONIA.

schol. *γ* (non Bamb. Fran.) epist. I 5, 2 5 'ut in sequentibus: iratum uentrem' Porph.′ serm. II 2, 18 8 cf. ecbasis captiui u. 146: 'sunt mihi lactucae, radices, semina siluae' 9 Prisc. VI 4, 20 'siser — Coa' glossar. Mai [class. auct. VIII 230]. 10—11 'his — pertersit' Prisc. VII 11, 55 'acernam — pertexit' glossar. Mai [class. auct VIII 15] 11 'gausape purpureo mensam pertersit acernam' Prisc. VII 15, 74

VARIA LECTIO.

dicti : : : : re *ε* here *Ω′ ς′ Priscianus* heri *σ pr. y schol. γ epist. cf. Quintil.* I 7, 22: 'here nunc e littera terminamus: at ueterum comicorum adhuc libris inuenio: heri ad me uenit, quod idem in epistulis Augusti, quas sua manu scripsit aut emendauit, deprenditur' I 4, 8: 'in here neque e plane neque i auditur' 'heri et here (& here & heri *E*) potest dici' *schol. Γ* illic *Ω′ ς′ Priscian. schol. γ epist.* illuc *y Peerlk.* 3 potare] patare *schol. γ epist.* sic ut] sicut *C φ (ν)* nunquam *E C (g)* numquam *cett.′ ς′* 4 dic — non *euanuit ε* dic *E γ C ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) da *F λ (β* 2*) y* si] sic *γ (a* 1) 5 Que *γ* uentrem] tre *ε* uentre *l* 1 placauerit *F λ ε (ν a corr. g et β)* pacauerit *γ C E* 2 (*a pr. l corr. r et Fran.* puc: *l pr.* pa caue^1rat *σ*) peccauerit *E* 1 *y* esca] : : : : *ε* 6 Inprimis *E C (ν g l r)* In primis *F λ ε (β′ σ a)* Imprimis *γ* fuit] fluit *ε opp. Pph.′* hic fuit *Peerlk. opp. Pph.′* 7 cenae *C ε (r et β* cene *g)* caenae *E γ F (ν σ a l)* caene *λ* 8 Rappula *ε (β′σ)* Rapula *E γ C F λ′ (ν a g r) Pph.′* lactucae radices] ,radices lactucae ēt, *Peerlk. opp. Pph.′ et ecb. capt.* lassum] lapsum *ε* 'fastidiosum' *gloss. Γ*

9 allec *γ C λ′ ε ς′* allęc *F* hallec *E (r)* alec *y glossar. Mai* fęcula *E γ C F λ′ glossar. Mai* fecula *ε y* [*omn. codd. Cr.*] Coa] coha *F λ ε (β′)* choha *l* choa *ν* c^1oa *g* co& *C* 'Coa, piper allece non sine aceto' *Priscianus praue admixto u.* 49 10 ubi *E γ φ* 2 *uar. ψ* 2 (*ν corr. σ a g l r et β*) ut *C F λ ε (ν pr. et Fran.) y Priscianus* 'posteaquã' *gloss. γ* sublatis] sublat^1as *λ opp. Priscian.* 11 pertersit] pertexit *glossar. Mai coni. Cruquius* d'tersit *g y cf. Lucil. ap.*

sublegit quodcumque iaceret inutile quodque
posset cenantis offendere; ut Attica uirgo
cum sacris Cereris procedit fuscus Hydaspes
Caecuba uina ferens, Alcon Chium maris expers.
hic erus: "Albanum, Maecenas, siue Falernum
te magis adpositis delectat: habemus utrumque.".
diuitias miseras! sed quis cenantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
'summus ego et prope me Viscus Thurinus et infra,
si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius, quos Maecenas adduxerat umbras.

TESTIMONIA.

15 Prisc. II 8, 46 cf. incerti excerpta argumenti grammatici § 56 p. 210 Eichenf. et Endl.: 'Caecuba uina optima dicuntur'
21 cf. schol. Fran. ad serm. I 2, 2: 'balatrones autem luxuriosas ac perditos uocat a Seruilio Balatrone (balatronę cod.) cuius in secundo meminit'

VARIA LECTIO.

Prisc. VIIII 50: 'purpureo tersit tunc latas gausape mensas'

12 qđcunq; *E C* quod^{cū}que *ψ* 13 cenantis *C y* [*β* 1 *Lips.*] caenantis *F ε* cenantes *γ* (*g r et β* 2 *Fran.*) caenantes *E λ′ ψ superscr.* (*ν σ a*) offenderet *ε* (*et Fran. a. ras.*) 14 cereis *E* hydaspes *E C ε* (*β′ ν l r*) *Pph.′* hydas pes *F* hydapes *λ* hidaspes *γ* (*σ a*) hyda^{s}pses *g* 15 Cae^{c}//uba *ψ* (*sed ψ marg.* Cecuba) al c̄chiū *ε* alc̄chiū *C* 16 crus *Ω′ ς* herus (*ν σ et β*) albinum *C* maecenas *E C φ ε* (*a l r*) męcęnas *γ* mecaenas *ψ* mececnas *λ* mecenas *ς′* ualernū *E* 17 appositis *E γ* (*σ a g*) adpositis *C F λ′ ε* (*β′ ν r*) 18 set *γ* cenantibus *γ C* (*β′ g r*) caenantibus *F λ′ ε* (*ν σ a*) canentib̧ *E* una] unam *λ a. ras.* 'simul' *gloss. Γ* 19 Fundā *ε* Funda^{ni} *E* pulcre *F ε opp. gloss. Γ* 20 et] *omis. C* prope] pro *ε* (*β′ ν et V*) thurinus *γ F ε* (*β′ ν a l r*) thurrinus *E* th^{u}rrin' *λ* turin' *C* (tu^{r}rinus *σ* ^{t}trinus *g*) Turanus *Fabricius coni. Ouid. Pont.* IIII 16, 29 20—21 Thurinus — Varius] *omis. y* [*Gronou.*] *uu.* 21—23 *omis. y* [*Regin.* 1] 21 si memini] seminici *ε* uarias *λ* balathrone *γ C F λ′* (*ν a*) balatrone *E ε* (*β′ σ g*) balatrhone *r* 'Balatrones dicuntur derisores, liberiores in loquendo, procatiores abiecto' *schol. Γ* 22 Vbidius *λ opp. Pph.′ Porph.′* quos *Ω′* (*β′ σ* 2 *uar. a r*) *Pph.′ Porf.* quas *ν σ g y Porph.* maecenas *C ε* (*ν l r*) *Pph.′* maecaenas *λ* meccnas *E γ F* (*β′ σ a g*) adduxerit *C y* adduxerat *cett.′ ς′ Pph.′*

Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, siquid forte lateret,
indice monstraret digito: nam cetera turba,
nos, inquam, cenamus auis, conchylia, piscis,
longe dissimilem noto celantia sucum;
ut uel continuo patuit, cum passeris atque
ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
post hoc me docuit melimela rubere minorem
ad lunam delecta: quid hoc intersit, ab ipso
audieris melius. tum Vibidius Balatroni
"nos nisi damnose bibimus, moriemur inulti;"

TESTIMONIA.

26 cf. Sedul. op. pasch. III 214: 'cetera turba latet, numero nec clauditur ullo' 29. 30 Prisc. XVII, †init. add. in codd. RDI 34 cf. Ioann. Saresber. VIII 8: 'si apud Nasidienum conuiuae con-

---

VARIA LECTIO.

uu. 23 *sq. omis.* λ 1 *add. marg.* λ 2 *inter uu.* 9 *et* 10 23 portius γ *C* porticus *E* 24 simul *E* γ λ ψ *uar.* (σ *a l* 2 *r*) *schol.* γ semel *C F* ε (β′ *v g l* 1 *et* 1 *Bland.*) absorbere *E* γ *C F* (*v* σ *a g l* absorberet *r*) *Pph.′* obsorbere λ ε (β′ *et* 2 *Bland.*) 'pro absorbendas' (ad sorbendam *Porph.*) *Porph.′* 25 Nonmentan' λ 26 mostrar& *y* [*Lips.*] *opp. Pph.′* monstrare *E* cętera γ (*v* σ *a l et Fran.*) 27 inquam] tamquam *Peerlk.* 'efexegesis' *gloss.* γ caenamus *E* γ ε (*v* σ *a*) cernam' *C* cenamus *F* λ′ (β′ *g r*) gluttimus *Gust. Kruegerus* auis *C F* ε (*v ut uid.*) *y* [β *pr. Lips. Valentian.*] aues *E* γ λ′ ψ *corr.* (σ *a g r et* β *corr. Fran.*) conchylia ε co^{n}chylia γ conchilia *E C F* λ′ ς′ pisc$^{+\tilde{e}}$is *y* [*Paris.* 8213] pisces *Ω*′ ς′ 28 dissimilem noto] dissimili notum *Peerlk. opp. Acr.* cęlantia φ succum λ (*et Fran.*) secum *F* 1 *post u.* 28 *uersum hunc fere:* 'ingenitos (*uel* natiuos) ignari expulsos arte sapores' *intercidisse putat Doederlinus* 29 atque] assi et *y* [?] *Bentl.* *uu.* 30 *sq.* inuerso ordine habet *y* [β] *opp. Priscian.* *u.* 30 *omis.* ε *opp. Priscian.* 30 Angustata ψ 1 *opp. Priscian.* incrustata *Horkelius* porrexerit *E* γ *C F* λ′ (β′ *v g r* 2) *Prisciani cod. R* porrexit *r* 1 *y* [*Dessau.* II *Paris.* 8214] *Prisciani cod. I Marcilius et Horkelius* porrexerat σ *a y* *Prisciani cod. D Bentl.* 31 melimela] m&im&a *F uar. y* rubera^{e} φ 33 balathroni *E* γ *C* φ λ′ (*v a r*) bala^{h}troni ψ labatroni ε balatroni β′ σ *g* 34 dampnose β′ damnosi *Peerlk. opp. Ioann. Sar.*

et calices poscit maiores. uertere pallor
tum parochi faciem nil sic metuentis ut acris
potores, uel quod male dicunt liberius uel
feruida quod suptile exurdant uina palatum.
inuertunt Allifanis uinaria tota
Vibidius Balatroque, secutis omnibus; imi
conuiuae lecti nihilum nocuere lagoenis'.
'adfertur squillas inter murena natantis
in patina porrecta. sub hoc erus "haec grauida" inquit
"capta est, deterior post partum carne futura.
his mixtum ius est: oleo, quod prima Venafri
pressit cella; garo de sucis piscis Hiberi;

TESTIMONIA.

ueniant, sordidus displicet apparatus, domus incomposita susurris incrustatur, et auaritia illius, qui tricliniis praeest, conuiuarum irrisoriam prouocat gulam, ut quum Alifanis uinaria tota inuerterint, submurmurent inuicem illud Horatii: nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti' Verg. Aen. II 670: 'numquam omnes hodie moriemur inulti'
39 'inuertunt Alifanis uinaria' glossar. Mai [class. auct. VIII 44]

VARIA LECTIO.

moriemur *γ C F λ' ε ς' Ioann. Saresber.* moriamur *E ψ* 2 (*σ* 2) *y* 'Id ferro moriamur et non uindicemur si non multum biberimus' *schol. Γ*
35 poscit *Ω' ς'* (*et omn. codd. Cruq.*) poscunt *y* maiores] meliores *y* [*Valentian. cum aliis*] *opp. schol. γ* 36 parrochi *γ* nil] nihil *ψ a. ras. ε* (*l r*) sic] sit *E* ut] & (v) *E* in *ε* 'tãquã' *gloss. γ* acris *E γ F λ'* (*σ corr. a r*) acres *C ε ς'*

uu. 37—83 *DESVNT in ε; Ω' = E γ C F λ'*

37 potores] Protures *C* male dicunt *Ω'* 38 suptile *y* [*Montepess.*] exurdant *Ω' ς* exsurdat *g* exsurdant *y* 39 alifanis *λ glossar. Mai* alii fanis *F* 1 *Pph.'* alii lifanis *ν* allifanis *cett. ς'*
40 Vbidius *λ opp. schol. γ* balathro *C φ λ'* (*ν*) balatro (h) *ψ* balatro *E γ ς'* imi *E* 1 *γ* (*ν a g r et Fran.* 1 4 *Bland.*) *schol. γ Voss.* imis *C F λ' E* 2 (*σ et β Fran.* 2) 41 nichilum *λ'* nocuele (r) *λ* laconis *F* 1 lagoenis *E γ C ψ* 2 (*a*) lagenis *φ* 2 (*β' σ l r*) logenis *λ* lagenis *ν* laguenis *g* *u.* 42 *omis. g* 42 Adfertur *E C* (*r et β* 1) Affertur *γ F λ'* (*ν σ a et β* 2 *Fran.*) squllas (i) *ψ y* scillas *l* 1 natantis *Ω* (*β' a r*) *y* [*Lips. Paris.* 8214] natantes *ψ corr.* (*ν σ l*) 43 pacina *E* 1 erus *Ω' ς* herus *ν y* heros *β'* haec] aec *λ* hec *E* grauida] gaudia *λ opp. schol. Γ* inquid *E C* 46 cella] *omis. E*

uino quinquenni, uerum citra mare nato,
dum quoquitur (cocto Chium sic conuenit ut non
hoc magis ullum aliud); pipere albo, non sine aceto
quod Methymnaeam uitio mutauerit uuam.
erucas uiridis, inulas ego primus amaras
monstraui inquoquere; inlutos Curtillus echinos,
ut melius muria quod testa marina remittat".
interea suspensa grauis aulaea ruinas
in patinam fecere, trahentia pulueris atri
quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
nos maius ueriti, postquam nihil esse pericli
sensimus, erigimur; Rufus posito capite, ut si

TESTIMONIA.

47 cf. ecbasis captiui u. 731: 'quinquennis uini sitis est citra mare nati' 49 Prisc. VI 4, 20 (del. rh): 'piper allece non sine aceto' in marg. r: 'hoc magis ulla mali ut [lege: ullum aliut] piper albo non sine aceto' 54—56 Seruius ad Aen. I 697 (non Cassell.) 58 cf. Appulei. IIII 24, 290: 'quidni? quae inter genua sua deposito capite sine modo flebat'

VARIA LECTIO.

47 quinqueni *γ* 48 quoquit[2] *λ y* [*Regin.*] coquitur *cett.* *ς′* 50 methymneam *γ* (*g*) me thymneã *C* methimneã *F λ′* (*ν a r et Fran.*) m&himnaeã *E* metimneam *σ* motauerit *E C* mutauerat *y* *Aldus opp. cett.′* *ς′* (*et omn. codd. Cruq.*) *schol.* *γ* 51 Aerucas *λ φ corr.* *ψ marg.* *A*ẹerucas *ψ* Erucas *E C* Arulas *uel* Arusas *φ pr. ut uid.* Eruscas *γ* uiridis *E C* (*β′*) *y* [*Valentian.*] uirides *γ F* (*ν σ a l* lurides *g*) u[1]rides *λ* 52 inquoquere *F λ′ y* [*Fran. Gronou.*] incoquere *E γ C ς* 'Quidam sic legunt. Inulas et erucas (erucis *ν*) monstraui incoquere (inquo: *Fran.*) inluto in cinere. ut sit Scurtillius (scrutillilus *Fran.*) nomen. Alii inlutos echinos legunt . . .' *schol.* *Γ* inlutos *Ω′ ς′* (*et codd. Bland.*) illutos *σ* inlotos *uel* illotos *y* *Bentl.*

curtil[l]us *λ* cortillus *C* 53 quod *Ω′ ς′* quo *y* [*V et Pulmanni cod. H*] quam *y Bentl.* quę *y* [*Regius*] 'deest cum' *gloss.* *γ* *Voss.* murina *C* remittat *γ F λ′* (*β′ ν σ superscr. a r*) remittas *E pr.* remittit *E corr. C* (*σ g et omn. codd. Cruq.*) *Bentl.* 54 grauis *Ω′* (*ν a g*) *y* [*Gronou. Lips. Mellic. Regin.* 1 *Valentian.*] *Pph.′* graues *β′ σ r Seruius uolg.* aulaea *γ* *Porph.′* *Seruius uolg.* aulea *E C F λ′ ς′ schol.* *Γ* 55 fęcere *γ* fe[ce]re *C* atris *φ* 1 56 aqu[i]lo *ψ* 57 post quã *F* (*l*) nihit *C* *uu.* 59—95 ***DEFICIT*** *l*

filius inmaturus obisset, flere. quis esset
finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
tolleret: "heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
te deus? ut semper gaudes inludere rebus
humanis!". Varius mappa conpescere risum
uix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
"haec est condicio uiuendi" aiebat, "eoque
responsura tuo nunquam est par fama labori.
tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
sollicitudine districtum, ne panis adustus,
ne male conditum ius adponatur, ut omnes
praecincti recte pueri comptique ministrent?
adde hos praeterea casus, aulaea ruant si,
ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
sed conuiuatoris uti ducis ingenium res

TESTIMONIA.

64 cf. Hieronym. epist. 85 ad Paulinum 4: 'ne me putes in modum rustici Balatronis cuncta Origenis reprobare quae scripsit' Pers. 1, 118: 'callidus excusso populum suspendere naso' 73—74 'Multorum in-

---

VARIA LECTIO.

59 inmaturus *γ φ λ* (*β′ ν a r*) inmaturus inmaturus *ψ* ĩmatur9 *σ g* immaturus *C*; *E n. l.* 60 ñn̄tanus *λ* 62 inludere *Ω* (*a r*) illudere *ς′* 63 Human9 *λ* uariis *F* 1 mappā *C* c̄pescere *E C* compescere *cett. ς′* 64 balathro *C F λ* (*ν r*) balatro *E* (*β′ σ g*) barathro *γ* (*a*) 65 *inde a u.* 65 *DEFICIT ν*

Ω = E γ C F λ; ς′ = aut omnes codd. β′ σ a g r aut horum codd. ea pars, ex quibus non alia lectio notatur; ς = aut omn. codd. σ a g r aut e. q. s.

haec] Hoc *γ pr.* Hec *γ corr.* condicio *E F* (*σ g*) conditio *γ C λ* (*β′ a r*) 66 nunq *E* numquam *cett. ς′* par] pars *λ a. ras. omis. γ pr.* 67 Ten *C* (*σ*) *y* accipiar] accipier (a supra) *ψ* 'pascar εὐφρανθῶ' *gloss. γ* torquerier omni] torqueri (torquere *φ*) romani *F uar.* 69 ius] *omis. ψ pr.* adponat̃ *C* apponatur *cett. ς′* 70 Precincti *λ* recte pueri *E F λ* (*β′ σ a r*) recte pueri //// *γ* pueri recte *C* (*g*) comti *ψ* 71 adde] addi *Peerlk.* hos] (h)os *λ* p̄terea *E F* pretea *λ* aulea *Ω ς′* ruant] ruunt *y Peerlk.* 73 Set *γ pr.* ducis] dicis *γ pr.* (*r pr.*) *opp. Acr.*

aduersae nudare solent, celare secundae".
Nasidienus ad haec "tibi di quaecumque precaris,
commoda dent; ita uir bonus es conuiuaque comis;"
et soleas poscit. tum in lecto quoque uideres
stridere secreta diuisos aure susurros'.
nullos his mallem ludos spectasse; sed illa
redde age quae deinceps risisti. 'Vibidius dum
quaerit de pueris, num sit quoque fracta lagoena,
quod sibi poscenti non dantur pocula, dumque
ridetur fictis rerum Balatrone secundo,
Nasidiene, redis mutatae frontis, ut arte
emendaturus fortunam; deinde secuti
mazonomo pueri magno discerpta ferentes
membra gruis sparsi sale multo non sine farre,
pinguibus et ficis pastum iecur anseris albi,

TESTIMONIA.

genium — secunde (hoc uerb. om. Nostr.)' Vincent. Bellouac. spec. hist. 69 florileg. Parisin. 8818ᵃ Nostrad. 188 74 florileg. Paris. 8069 78 Prisc. X 5, 29 81 sq. cf. ecbasis captiui uu. 986 sq.: 'scrutor raucisona, num sit quoque fracta lagena? quod mihi poscenti non dantur pocula uini' 86—87 Prisc. VI 16, 81: 'discerpta — farre'

VARIA LECTIO.

74 Aduerse *γ* 75 hec *E* tibi] ita *Peerlk.* di] *omis. F* 1 *λ* quęcunq; *E C* quecũq; *λ* precaris *γ* (*σ a r*) p̄caris *E* (*g*) p̄ceris *C F λ* (*β′ σ superscr.*) *cf. Mart.* VI 87: 'di tibi dent et tu, Caesar, quaecumque mereris' 76 ita] ,ut *Peerlk.* es] *cs ψ* & *ψ* 1 es // *φ* est *φ* 1 *y* [*Paris.* 8214] 77 uider$\overset{e}{i}$s *λ* 78 diuisos] diu$\overset{is}{o}$s *ψ* diuissos *Prisciani cod. L* 80 uibid$\overset{l}{u}$s *C* 81 Querit *γ* quoquę *C* $\overset{r}{f}$acta *γ* lagoena *E γ* (*a et Fran.*) lagona *C F λ* laguena *g* lagena *F uar.* (*σ r et β*) 82 dantur *E γ ψ* (*β′ σ* 1 *a r*) *ecb. capt.* dentur *C φ λ* (*σ* 2 *g*) 83 *REDIT ε*

Ω = E γ C F λ ε

83 fictis] uictis *E F uar.* balatrone *E γ ε* (*β′ σ a*) *schol. γ* balathrone *F λ* (*r*) abalatrone *C* alatrone *g* 84 Namsidiene *λ* 1 mutate *E ε* motatę *C* *u.* 85 *omis. ω* [*ed. Zarot.*] 86 magni *F* 1
87 gruis] grauis *λ* 1 *opp. Priscian.* 88 pastum *Ω ς′ glossar. Mai* pasti *y* pasto *y* pastae *Gruppeus* albis *ε* 1 *ut uid.* albe *g*

et leporum *auolsos, ut multo suauius, armos,
quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto
uidimus et merulas poni et sine clune palumbes,
suauis res, si non causas narraret earum et
naturas dominus, quem nos sic fugimus ulti,
ut nihil omnino gustaremus, uelut illis
Canidia adflasset peior serpentibus Afris.

TESTIMONIA.

89—90 'et — edat' Prisc. XVII 7, 47

VARIA LECTIO.

albae *y* [*Bland. codex antiq. et Tons. ap. Cruq.*, *Feae Suecouatic.* 1701 *a* 1. *m.*, *Pulmanni cod. H*] albi *cett.* ς′ album *coni. Grup-peus cf. Mart.* XIIII 58, 1: 'aspice, quam tumeat magno iecur an-sere maius' 89 leporum] leporis *r pr.* (*et Fran.*) *y* auulsos *E γ C F λ* ς uulsos ε (*et Fran.* 2 *Bland.*) *y* *inde a u.* 90 *DEFI-CIT β* 90 quis edit] qui sedit *ψ pr.* edit *Ω* ς edat *y Priscia-nus* 'pro edat' *gloss. Γ* tum] dum ε cum *E ut uid. C y* adusta *ψ* 1 *opp. schol. γ* 92 Suauis *Ω* ς *y* [*Argent.* III *Berol.* 269 *Fran. Gemblac. Gronou. Lips. Mellic. Montepess. Paris.* 7976. 8214 *a* 2. *m. Nostrad.* 184 *Regin. Regius Valentian. cum aliis*] Suaues *y* 94 uelud ε ueluti *y* uelut illis] ueluti si *y* [*Mon-tepess.*] *Bentl.* 95 adflasset *C F λ* ε (*r*) afflasset *E γ* (*σ a g et Fran.*) peior *Ω* ς peius *Peerlk.* afris *E γ* ε *F uar.* (*a g r et Fran.*) atris *C F λ* (*σ g uar.*) Q · (*om. λ*) HORATII · FLACCI · SER-MONV̄ LIBER SECVNDVS (· II · *φ λ*) EXPLICIT ∴ ∴ (· *φ λ*) *F λ* ORATII FL · CARMEN SECVLARE EXPLICIT · INCIPIT LIBER EPLA℞ *sic* ε SERMONV̄ LIB̄ · II · EXPLICIT · INCIPIT LIB̄ · I · EPISTOLARV̄ *σ* FINIT DECIMVS LIBER HORATII FELICITER *a* Sermonum liber hic finem dat uatis orati · *r subscriptione carent E γ C* (*g*)

FASCICVLVS II

Q. HORATI FLACCI

EPISTVLARVM LIBRI II

LIBER DE ARTE POETICA

RECENSVIT

OTTO KELLER

PRAEFATIO

— nonumque prematur in annum
membranis intus positis.

Tandem consilio poetae satis ad uerbum inpleto — uere enim anni ↀDCCCↃLXI huius libri fundamenta ac subsidia colligere coepimus — in lucem haec editio prodit, et cum ne tertium quidem uolumen, quo προλεγόμενα quae uocant includere in animo habemus, tam celeriter quam ipsi optemus perfectum iri praeuideamus, longiorem addidimus praefationem. ac primum quidem beniuolis lectoribus et nostratibus et exteris, qui tam indulgenter ac benigne uolumen primum exceperunt, gratias maximas agentes, ut et hoc alterum, in quod plus etiam temporis et operae insumpsimus, id quod ex multo maiore codicum numero in hoc secundo uolumine in examen uocatorum et conlatorum apparet, aecum plausum ferat rogamus.

Proximum est ut de codicibus nostris disputemus, quot in primi uoluminis praefatione non enumerati sunt. etenim accesserunt tres quattuorue primarii codices primi optimique generis:

1) *a* = unus ex uetustissimis Horatianis codicibus exeunte saeculo nono uel ineunte decimo partim in membrana rescripta exaratus olim Auenionensis nunc Ambrosianus Mediolani adseruatus et signo O 136 instructus, quem ex eodem exemplo, quo Parisinum 7900[a] iam in primo uolumine receptum, in sermonibus et in maiore parte epistularum et in arte poetica deficientem, et ipsum partim rescriptum ineunteque decimo saeculo exaratum, fluxisse manifestum est. hunc codicem Mediolani ipsi contulimus; de non nullis locis dubiis Cerianius u. cl. bybliothecae Ambrosianae praefectus rogantis nos officiosissime per litteras certiores fecit. quibus locis duo codices *A* et *a* inter se consentiunt, quod quidem fere conuenit ubicumque *A* extat,

codex *a*

codex *A*

liber archetypus A' ambo codices siue potius archetypum signo A' denotauimus. quem si septimo post Christum n. saeculo adscripserimus haud sane nimis anticum aestimabimus.

codex D 2) D = codex Argentoratensis nota C VI 7 insignitus codex propter lectiones optimus, saeculo ineunte decimo ni fallimur oriundus, cuius grauissimas lectiones ad carmina pertinentis in primi uoluminis appendice supplementi loco exhibuimus. F. W. Bergmanni u. cl. beniuolentia adiuti domi eum ipsi contulimus. codices τ et r cum codicibus τ (id quod ex uolumine I cognoscere licet) et r proxime cognatus est, ita tamen, ut cum r minus arte sit cognatus; cumque D — carmina si exceperis — nisi in sermonibus et paucissimis epistularum locis plane non extet, in arte poetica autem plane deficiat, τ contra in sermonibus et epistulis prorsus deficiat et in sola arte poetica extet, liber liber archetypus D' archetypus D' construi uix poterat.

codex E 3) E pars altera codicis ex duobus diuersis quondam libris manu scriptis compositi, saeculi XI, oriundi ex coenobio sancti Emmerammi Ratisbonensi, nunc Monacensis, signati Lat. 14685. quem codicem eadem ratione qua quondam Porphyrionem Monacensem nancti (cf. uol. I praef. p. XIII) domi contulimus. cum hoc libro, cuius lectiones ad modum memorabiles sunt, ad fragmentum e uerbum fere consentit fragmentum (e) in bybliotheca publica Stutgardiensi adseruatum nil nisi saturae primae uersus sextum ad 117mum complectens saeculi undecimi duodecimiue. signatum est autem nota mss. poet. et phil. 53 (47). Stutgardiae id ipsi contulimus. quibus locis codices inter se consentiunt signo liber archetypus E' E' comprehendimus. quod siquis hunc librum archetypum saeculo octauo nonoue et Germaniae meridionali adscripserit, uix falletur.

Nec ad alterum codicum genus cuius primarius testis est codex B Bernensis uetustissimus saeculi VIII—VIIII (B) olim Floriacensis, quem in uolumine II Hermannus Vsenerus Hermannus Hagenius E. Kurtzius in usum nostrum liberalissime contulerunt, defuit nouom subsidium, quod domi conferre licuit. Monacensis enim quem modo laudauimus 14685 duabus partibus prorsus inter se diuersis manibus scriptis constat: illa pars quae signo E a nobis notata est, primo ordini adhaeret et cum codicibus $AD\gamma$ cognationis quodam uinculo coniuncta codex C est; altera autem quam C nuncupauimus mirum quantum cum

codice *B* consentit ita, ut nullo paene negotio utriusque codicis liber archetypus construi et *B'* nota describi potuerit, nisi uariis mendis quae librarii codicum *B* et *C* pro se quisque fecerunt, hoc propositum ut ab usu alienum inprobatum esset. nisi nos omnia fallunt, liber archetypus *B'* qui in artis poeticae uersu 440 defecit, litteris uncialibus in modum noti illius Salmasiani codicis scriptus erat. liber archetypus *B'*

Ad tertii generis codices principes duo satis uetusti accesserunt hi: 1) conexus cum Parisino *λ* eiusdem aetatis (ineuntis saeculi $\overline{X}$) et oriundus e coenobio Bellouacensi Leidensis codex *l* = Lat. bibl. publ. nr. 28, quem coniuncta Pluygersi et Du Rieui benignitate adiuti, dum in Batauis degimus, domi conferre licuit. hic codex praeter *λ* uetustissimus eorum, qui Mauorti subscriptionem habent, omnino adeo cum *λ* consentit, ut longe plurimis locis duo codices uno signo *λ'* comprehendi potuerint. qui liber *λ'* et ipse Francogallicus octauo fere saeculo tribuendus esse uideatur, cum et *λ* et *l* ineunte decimo saeculo exarati sint. 2) praeterea accepimus librum archetypum ad modum anticum ex concordantibus lectionibus codicum *δ* et *d*. *δ* = codex Harleianus 2725 olim ex libris Ioannis Georgii Graeuii professoris Vltraiectani, saeculi $\overline{VIIII}$ — $\overline{X}$; *d* = codex Harleianus 2688 saeculi $\overline{VIIII}$ — $\overline{X}$. utrumque ipsi in museo Britannico Londinii contulimus ita, ut iam non, quod quidem in uolumine primo fecimus, niti opus esset conlatione illa Broukhusiana (cf. praef. uol. I p. XI), quae minus accurata erat quam desiderabamus. hac autem occasione reuocandum est quod in illa praefatione dictum erat, Broukhusii conlationem non esse eius codicis quem Graeuianum in Horatio a se edito Bentleius nuncupet. immo uero et Bentlei de Graeuiano et Broukhusii de codice ab ipso non nominato narrationes ex uno eodemque fonte deriuantur, idest ex nostro codice *δ* in bybliotheca Londiniensi quam maxima diligentia a nobismet conlato. dubitari sane poterat num eundem Broukhusius et Bentleius codicem enarrantes dicerent; qui cum more sui temporis non ea adhibita diligentia quae nunc nec immerito requiritur codices examinarent, accidit ut modo Bentlei modo Broukhusii culpa non nullis locis minime inter se consentirent. cum codice ut supra diximus alius eiusdem bybliothecae codex ad uerbum consentit. uidetur ex saeculo $\overline{VIIII}$ extremo originem trahere. quod sane

codex *λ* — codex *l* — liber archetypus *λ'* — codex *δ* — codex *d*

liber archetypus δ′ uehementer dolemus, uterque codex adeo mancus est, ut δ′ codex apud Mediomatricos ni fallimur saeculo $\overline{\text{VII}}$ exaratus exceptis lyricis nisi initio sermonum et in epistularum parte restitui non possit. commemorandum est etiam unum ex pretiosissimis huius generis codicibus, qui in uol. I paruo tantum fragmento continebatur, a medio sermonum libro altero usque ad extremam artem poeticam, si lacunas aliquot exceperis, non deesse: dicimus ε = codicem Einsidlensem (nr. 361), quem a reuerendo patre Gallo Morelio ut domi conferre possemus rogatu nostro accepimus. praeterea qua est humanitate uir cl. gratissimum nobis fecit quod, dum plagulae typis exscribuntur, interrogatus a nobis compluris locos dubios reuidit.

codex ε

Ipse, eremitarum in coenobio in Heluetiis nobis quondam commorantibus, ut locos quosdam, de quibus dubitabamus, iterum inspiceremus, narrauit sese uere anni h. s. $\overline{\text{XXXX}}$ in sancti Geroldi monasteriolo Tyrolensium sub monte Arula sito multos libros tegumentis membraneis inscriptis inductos repperisse, omnibusque diligenter resolutis cum alios codices tum Horatianum ε contexuisse. qui codex cum δ′ et *u* optimi tertiae classis libri uidentur esse.

Cum igitur additis pluribus haud spernendis codicibus (*DE′C*) primariorum codicum ubique quasi in aciem eductorum ac suo quorumque loco communi signo Ω comprehensorum numerus adeo auctus esset, ut spati parsimoniae seruiendum esset, π et τ in eorum codicum ordinem redigendos censuimus, qui communi signo ϛ″ (uel ϛ′ uel ϛ) notati non omnibus sed grauioribus tantum locis, at nimis potius quam parum saepe proferebantur. codices *G* = Gemblacensis collegii uetustum (= Pulmanni *G*) et *V* = codicem Blandinium uetustissimum, quia parum accurate conlati sunt et licet omnem operam et studium ad inuestiganda exemplaria contulissemus, reperiri non potuerunt, nec Ω neque ϛ numero inserere ausi sumus. *V* codicis quidem lectiones, quod a quibusdam multum ponderis eis adfertur, suis quasque locis indicauimus seruata nota *V* quae in primo uolumine adhibita erat. Gemblacensis uero notam *G*, qua in primo uolumine usi eramus, in secundo consulto omisimus et lectiones attulimus rarissimas. neque quos in primo uolumine nota ϛ comprehendimus codices (uide uol. I pag. 232: *αβδϑμϱσghknpsv* [*qr* Argentorat. II]), eos omnis in uolumine II signo

codices *G* et *V*

codex *G*

codex Gemblacensis uetustus

codices *αβδϑμϱσghknpsv* (*qr* Argentorat. II)

ς complexi sumus. codicem *δ*, cuius accuratissima iam non deerat conlatio, in societatem codicum *Ω* receptum esse supra narrauimus, id quod iam in uolumine primo factum esset, nisi tum temporis intra Broukhusianae conlationis terminos coerciti fuissemus. *ϑ ϱ* et Argentoratensis II (C VI 19 saeculi XI) in sermonibus epistulis arte poetica plane desunt. *k* ut qui praeter carmina et epodon partem nil nisi serm. II 6, 114—7, 118 et particulam artis poeticae contineat, neglectus est. *αμhnpsq* ut inferioris aetatis codices exclusi uel in numerum codicum *y* relegati sunt. supererant igitur codices *βσgrv* ad quos accesserunt *πτ* (cum *adcl*). eorum omnium codicum quam diligentissimas comparauimus conlationes. *β* = codex Bernensis 21 olim Bongarsianus saeculi $\overline{\text{X}}$ ut uidetur ineuntis potius quam exeuntis, ut codices *Bψu* monasterio Floriacensi oriundus, in usum uoluminis II ab E. Kurtzio artis grammaticae candidato Bernae conlatus; non nullos locos Hermannus Hagenius ibidem officiosissime iterum examinauit. qua benignitate adiuti tam bonam codicis conlationem accepimus, ut ex codicibus *β* et Franekerano, quem per SOPHIAM augustam Batauorum reginam intercedentibus Adelberto de Keller et W. de Weckherlin reginae ab epistulis nobis ipsis in Batauis conferre licebat, utriusque codicis liber archetypus *β′* erui posset. Franekeranus nunc Leeuwardensis olim Genauensis saeculo $\overline{\text{XI}}$ uel $\overline{\text{XII}}$ exaratus est*); *β′* originalis liber saeculo $\overline{\text{VIII}}$ adsignandus uidetur. ubicumque hic archetypus constitui poterat, semper eum in ordinem codicum ς′ recepimus, quibus autem locis codices inter se discedebant, singulos non codicibus ς, sed eis libris adnumerandos esse duximus, quos nota *y***) comprehensos rarius solebamus proferre. nec aliter codices *π* et Lipsiensem memorauimus. permultis enim locis hi duo codices inter se consentiunt ita, ut has consonantis lectiones una nota *π′* comprehenderimus et, quotienscumque codices ς commemorandi erant, laudauerimus. *π* = codex Parisinus 10310 saeculi $\overline{\text{X}}$—$\overline{\text{XI}}$, Lips. = codex Lipsiensis rep. I. 4. 38 (XLI apud Naumannum) saeculi $\overline{\text{X}}$, quorum illum quidem ipsi Lutetiae descri-

codices *ϑϱ* Argentorat. II codex *k*

codices *αμhnpsq*

codices *βσgrv*

πτadcl

codex *β*

codex Franekeranus

liber archetypus *β′*

codices *π* et Lips.

*) aliquot locos Eelco Verwijs doctor doctissimus rogatu nostro benignissime reuidit.

**) de hac nota uide quem infra addidimus indicem compendiorum.

psimus, hunc intercedente B. G. Teubnero bybliopola honestissimo, cui etiam huiusce editionis elegantissime exornatae causa magna gratia habenda est, summo otio domi conferre

liber archetypus π′

nobis licuit. quo facto archetypum librum π′ restituere conabamur saeculo VIII (uel VIIII) ni fallimur exaratum nec sane indignum, qui, ubicumque codices ϛ adhibentur, soleret laudari.

nota ϛ quid uelit

nota ϛ″

nota ϛ′

nota ϛ igitur singuli codices βπ Franekeranus Lipsiensis numquam comprehensi sunt, sed signum ϛ″ denotat, archetypos libros β′ et π′ lectionis de qua quibusque locis agitur socios esse, et nota ϛ′ significat, aut β′ aut π′ (quorum uter denotetur, ubique ex contextu apparet) eandem exhibere lectionem. nec raro singulos codices, qui neque ϛ′ neque ϛ signo continentur, siue β siue π, siue Fran. siue Lips., codicibus ϛ, sed uocula '*et*' ab his separatos adiecimus.

codices νστ gr

codex υ

codex ν

Quos constanter formula ϛ significauimus codices sunt hi: νστgr, ad quos in epistulis et in arte poetica υ accedit, quem ut minoris preti codicem in sermonibus spreuimus. ν = codex Nienburgensis nunc Dessauiensis A saeculi X ineuntis, quem ea ipsa de causa, quod non solum Germanicorum, sed omnino omnium Horatianorum codicum inter uetustissimos est, praetermittere noluimus. nec minoris pretii ea de causa erat, quod si non optimus, at inter optimos Acronis ad sermones et ad artem poeticam est. immo uero etiam lemmata quae dicunt ad sermones et artem poeticam (quae signo Ac. notauimus) ex nulla alia membrana nisi ex eodem ν haurire potuimus. quo bono codice ut per otium uti possemus, uiri benignissimi, quorum sub cura imperioque ludi litterarum Wirtembergici sunt, fide sua apud Anhaltinos interposita impetrauerunt.

codex σ

codex Petropolitanus

liber archetypus σ′

Quod ad lectiones pertinet codex ν satis solitarius est: nec minus codex σ = Sangallensis oppidanus 312 (B I 11) iam in uolumine primo adhibitus. cuius proxime affinem Petropolitanum inuenimus, ex quo una cum altero liber originalis σ′ construi poterat, nisi de quo infra agemus Petropolitani permulta menda atque inferior aetas id nobis dissuasissent. cum Petropolitanum olim Sangermanensem fuisse satis constet neque Sangallensem fano sancti Galli oriundum esse a Wartmanno bybliothecario certiores facti simus, σ quoque uel etiam σ′ ex Gallia procul dubio originem duxit. in usum uoluminis II codicis σ optimam conlationem Eduardi Woelfflini Vitodurani comi-

tati debemus, cui de beneficiis suis erga nos plurimis gratias hoc loco agimus maximas. ab hoc uiro clarissimo non modo σ codicis, uerum etiam τ = codicis Turicensis Carolini 6 saeculi [codex τ] X conlationem diligentissime confectam uel retractationem nostrae quondam conlationis raptim ac noctu conscriptae accepimus, unde ad fasciculum uoluminis secundi alterum eo maior utilitas redundauit, quod ibi codex *D* libro τ affinis totus ferme defecit.

g = codicem Gothanum chart. B 61 non ante a. ↀCCCCLXVI [codex *g*] scriptum nota quae dicitur aquaria efficitur. quem magni momenti librum pertinentem ad genus secundum (*BC*[*V*]) ceteroqui haud multis testibus comprobatum, qui praeterea Mauortianam subscriptionem exhibet, intercedente patre alterius nostrum nanctis per multum temporis domi conferre nobis licebat.

codicem *r* = Parisinum 9345 saeculi XI conlatum a nobis, [codex *r*] recognitum a Iosepho Kleinio et Augusto Behaghelio uiris humanissimis, ubicumque ς codices laudantur, in hoc secundo uolumine adhibuimus propter necessitudinem quae ei cum *D* et π′ (π Lips.) intercedit. compensat quidem nobis codicem *D* in fasciculo 2 paene deficientem, nec minus in eodem fasciculo *v* = Parisinum 8213 saeculi XIII in numerum ς codicum [codex *v*] recepimus, quod *u* in epistulis prorsus deficientem aliquantum compensat. et *r* et *v* ipsi contulimus.

Praeter illos codices Ως uel Ω‴ς″ permagnum numerum codicum uel ipsi contulimus uel ab aliis conlatos accepimus, ut

Petropolitanum codici σ proxime affinem, teste Ed. de Mu- [codex Petropolitanus] ralto apud Orellium Baiterumque X, re uera XIIII saeculi. quod si decimi saeculi fuisset, propter affinitatem cum σ maximi certe fuisset pretii. tempore Gallici regni conuersi ex fano sancti Germani ad Sequanam cum alia praeda Petropolin perlatus est, ubi Augustus Nauckius academiae sodalis epistularum et artis poeticae conlationem confecit diligentissimam confectamque dono nobis dedit. quod eximium erga nos beneficium gratis animis hac occasione contestamur.

[codices Bambergensis et Barcinonensis] Duorum aliorum librorum (Bambergensis et Barcinonensis) a nobismet domi accuratissime conlatorum, cum longe plurimis locis inter se consentirent, librum archetypum indagare poteramus indagatumque nota α′ iam signaueramus: attamen codi- [liber archetypus α′] cibus ς eum inserere propterea ab utilitate alienum uisum est,

quod codex *α* in rebus orthographicis parum tractabilis erat, quippe qui modo *m* modo *n* signo ˜ denotet, ita ut, quotienscumque litterarum *n* uel *m* exemplis occurrentibus codex *α* (Barcinonensis) compendium exhiberet, expressis id uerbis adnotandum esset. cum praeterea utroque codice sine ullo damno carere possimus et Barcinonensis codicis Ritterus satis certam conlationem publici iuris fecerit, in uolumine tertio suo loco, ubi de cognatis utriusque codicis libris disseremus, memorabiliores archetypi libri *α′* lectiones una cum indice eorum locorum, quibus Ritteriana illa codicis *α* conlatio mendosa est, suppleuisse satis habebimus. hic autem codex in uolumine I nota *α*, in uolumine II numquam ea littera, sed Barcinonensis nomine ubique signatus ineunte saeculo XI in Hispania exaratus esse putandus est, nunc in bybliotheca uniuersitatis Halensis extat. liberalitate equitis de Mühler u. cl. Borussorum rei litterariae et scholasticae praefecti et humanitate Theodori Bergkii et Godofredi Bernhardyi factum est, ut liber per duo ferme mensis domi nostrae remaneret, ita ut etiam scholia quae ille continet excerpere et quaecumque commoda uiderentur in usum huius uoluminis conuertere possemus. ex eodem fonte manauit codex Bambergensis nr. K 2. (M IV 7.) exeunte saeculo X ni fallimur in Germania exaratus. olim fuisse dicitur in ‘sacramentario Ratoldi Corb. nr. 587’, nunc in bybliotheca cath. capituli Bambergensis extat. Hunc librum cuius scholia quoque cum Barcinonensi prorsus consentiunt per longum tempus domi conferre licebat, cum conlegium inlustrissimum eorum qui regi Wirtembergico sunt a rebus scholasticis sponsione se nobis obstrinxisset. uerum enim uero hic liber minime integer est, sed ad modum lacer.

codex Barcinonensis (*α*) — codex Bambergensis

Argentoratensem III = bybliothecae seminarii euangelici Argentoratensis A IV 195 olim Io. Iac. Gambsii saec. XII—XIII, continentem artem poeticam sermones epistulas Karolus Langius uir de Vegetio maxime omnium meritus qua est ingenua erga nos amicitia in sermonibus descripsit.

codex Argentoratensis III

Basil. I = bybliothecae publicae Basiliensis F IV 26 saeculi XIII ex *v* descriptum Friderici Hagenbachi nostri solita comitate et eximia Francisci Dorothei Gerlachi liberalitate domum acceptum contulimus ipsi, licuitque complu-

codex Basil. I

ribus locis, ubi *v* uel *v*ɩ parum liquet, ueram codicis huius lectionem eruere ex Basiliensi.

codex Berolinensis 269
Berolinensis 269 saeculi XIII epistulas artem poeticam sermones continens post Theodorum Apitzium iterum a Karolo Diltheio nostro diligentissime in sermonibus conlatus est.

codex Bruxellensis 10063-10064
Bruxellis in bybliotheca publica Burgundica transcripsimus duo codices, quorum alter erat signatus numeris 10063 et 10064 saeculi XIII continens carmina epodos artem poeticam sermones epistulas, olim collegii societatis Iesu Louaniensis, alter isque maioris pretii signatus numeris 9776 (= carmina), 9777 (= sermones), 9778 (= ars poetica), 9778 bis (= epistulae), saeculi XI cum subscriptione Mauortiana.

codex Bruxellensis 9776-9778

codex Burneianus 179
Burneianus 179 olim Askewianus nunc musei Britannici plut. CLXII F, saeculi XIII exeuntis, continens carmina carmen saec. epodos art. poet. sermones epistulas, in sermonibus conlatus a nobis.

codex Gronouianus
Gronouianus = Leidensis Gronouii F. 15 saeculi XII—XIII. contulimus ipsi.

codices Harleiani 2724. 3534 3754. 4862
codices Harleiani 2724 in museo Britannico plut. LI B. saeculi XII med., 3534 in museo Britannico plut. LXIII G. saeculi XII exeuntis, 3754. 4862. contulimus ipsi.

codex Mellicensis
Mellic. = codex saeculi XI e Francogallia (per Gersonum?) in bybliothecam Benedictinorum Mellicensium quondam transportatus. huius codicis ad familiam *A'Eγ* pertinentis Wilhelmus Hartelius Vindobonensis clarus Cypriani editor, cum per humanissimum doctissimumque abbatem Mellicensem librum in urbem licuisset transferri, conlationem fecit quam maxime accuratam nobisque amoris causa dono dedit. quo libro cum ad eruendam archetypi primae classis formam interdum non possimus carere, permultis locis inter codices *y* eius lectiones attulimus nec paucas postea in uolumine III, ubi de archetypo classis I agetur, trademus. in margine cuiusdam folii haec repperimus uerba: 'Iste liber redintegrat' est ab odelrico. cui' et erat'.

codex Montepessulanus = *μ*
Montepessulanus bybliothecae scholae medicae nr. 425 olim Pithoeanus, ex libris collegii oratorii Trecensis, a nobismet conlatus et quibusdam locis dubiis a Karolo Diltheio amicissimo iterum inspectus, saeculi XII. hic codex mirum in modum permultas lectiones exhibet singularis nec paucas res orthographicas

memoriae prodidit quae haud spernenda uideantur. ceterum cf. uol. I praefat. p. XI.

codex Nostradam. = *n* de Nostradamensi = *n* uol. I (nr. 184 saec. XI), Pulmanni *B*, item cf. ibidem p. XII.

codex Paris. 7976 = *h* item de Parisinis 7976 = *h*

codex Paris. 8216 = *q* - - - 8216 = *q*

codex Parisin. 10403 = *k* - - - 10403 = *k* cf. eandem illam praefationem.

codex Parisin. 7977 Parisinus 7977 = Bentlei Colbertinus, olim magistri Nicolai de Clamengiis, saeculi XIII—XIIII, hic illic a nobis inspectus.

codex Parisin. 8219 Parisinum 8219 saeculi XIII—XIIII olim L. de Targny, deficientem a serm. I 9, 18 — II 8, 95 et in epistulis et a. p., contulimus ipsi.

codex Parisinus 10401 Parisinum 10401 = fragmentum continens serm. I 9, 47 — II 3, 317, saec. XIII, contulimus ipsi.

codex Reginensis Reginensis = olim Ioannis Luidi, nunc collegii Reginensis Oxoniensis; Maximiliani Mülleri doctissimi humanissimique illius nostratis opera factum est ut in camera Radcliuiana a nobis posset describi. uix quemquam fugiet, hunc quoque librum iam a Bentleio saepissime memoratum in eorum numero esse ubi subscriptio inueniatur Mauortiana.

codex Regius Regius = Regius Bentlei, codex bybliothecae regiae sancti Iacobi nr. 15 B. VII. P. 240 nunc musei Britannici saec. XIII; Mediomatricis eum quondam fuisse apparet ex hac adnotatione: 'Librũ istũ emi Methis a Mgr̃o Iacobo Alamano'. continet artem poeticam sermones epistulas. sermones contulimus ipsi.

codex Sorbonensis = *s* de Sorbonensi 1578 = *s* uol. primi uide praefat. uol. I p. XII.

codex Taurinensis Taurinensis nr. I. VI 2 siue K. I 7 subscriptione Mauortiana insignis minorem tantum partem saeculo XI, ceterum et recentiore aeuo conscriptus et parui pretii: ea parte quae XI saeculo orta est continentur epodoe et ars poetica et sermonum initium. contulimus codicem Augustae Taurinorum et Gorresi praefecti bybliothecae et Peyroni bybliothecarii liberalitate eximia adiuti.

codices Valentiani 390 Valentianus siue Valentianus I = nr. 390 fano sancti Amandi oriundus, saec. XI, a nobismet conlatus. huius codicis in rebus orthographicis non nusquam memorandi nil nisi apographum est

Valentianus II = nr. 391 saeculi XIII. 391

Vindobonensis signatus nr. CCCLIX saeculi XII parui momenti codex. continet epistularum librum secundum; in nostrum usum transcripsit Wilhelmus Hartelius uniuersitatis Vindobonensis professor. codex Vindobonensis

Vossianus noster = Vossianus Bentlei, bybliothecae Leidensis nr. 21, olim Isaaci Vossii, conlatus a nobis. hunc librum saeculi XII, olim sancti Symphoriani Mediomatricensis, plerisque congruis lectionibus ex δ′ fluxisse haud dubie efficitur: ceterum ex duabus partibus inter se diuersis conglutinatus est. codex Vossianus

Zulichemianus noster = Zulichemianus Bentlei, bybliothecae Leidensis nr. 127 A ex bybliotheca Hulsiana = Cruquii codex Diuaei siue Carrionis, saeculi XII, conlatus a nobis. codex Zulichemianus

Iam uero paucis recenseamus florilegia, scholia aliosque commentarios antiquos, quos in apparatu huiusce uoluminis adhibuimus. usi igitur sumus: florilegia

florilegio Parisino 8069 saeculi XI, olim Iacobi Augusti Thuani. Parisinum 8069

florilegio Parisino 8818ᵃ, olim Baluziano, saeculi XV. Parisinum 8818

quae ambo contulimus ipsi; tertium florilegium amplissimum, Nostradamense 188 saeculi XIII magna diligentia transcripserunt nobis Heinricus Michelantius bybliothecarius Caesarianus et Heinricus Nolteus amicissimus, quorum hic non ea tantum opera, sed etiam, quod omnis paene codices nostros Parisinos multis locis dubiis relegit itaque conlationes nostras emendauit, mirifice de Horatio nostro est meritus. idem in Belgis Blandinios Gemblacensemque summopere inuestigauit, sed frustra. Nostradamense 188

florilegium Cusanum C 14 saeculi XII editum est a Ios. Kleinio in libro quem inscripsit: ‘über eine Handschrift des Nicolaus von Cues,’ Berol. 1866 non nullos locos Horatianos exhibet, partim ex lemmatis Porphyrionanis partim ex ipso textu Horatiano citatos. Cusanum

florilegium Basiliense F IV 38 edidit Wilh. Wackernagelius in Hauptii antiquit. Germanic. annal. VIIII p. 162—174. florilegium Basiliense

nec magis uolgata illa florilegia Vincenti Bellouacensis et Hildeberti in testimoniis colligendis praeteriuimus: quamquam ad modum uilia sunt ac mendis referta. Vincentius Bellouacensis Hildebertus

Seruius de testimoniis ex Seruio Vergili commentatore sumptis ad hoc uolumen non minus ualet illud, quod in primi uoluminis praefatione dicturi eramus, grauioris quidem momenti locis Thilonem a nobis consultum absque eo, qua solet liberalitate, responsum esse. praeterea nobis uti licuit Hermanni Hageni noua bonaque scholiorum Bernensium, quot ad bucolica atque georgica pertinent, editione [Lips. 1867 in supplementis annalium philologicorum IIII p. 669—1008].

Omnino quaecumque libros usque ad XIIII saeculi initium scriptos perscrutando inuestigauimus testimonia Horatiana, ea excerpsimus typisque mandauimus. illud quoque hic gratis animis commemorare nos decet, quod Iosepho Kleinio nostro aliquot testimonia ex Isidori codicibus Parisinis petita debemus et Heinrico Keilio, nostrorum operum fautori clarissimo, de non nullis locis, qui apud grammaticos tunc nondum editos laudati erant, certiores facti sumus.

SCHOLIA Multo pluris uero ea subsidia aestimanda sunt, quae ex scholiis tractatibusque Horatianis petuntur. quam ob rem has conlationes aut fecimus aut comparauimus:

1) ad restituendum Porphyrionem, quem aetate superiorem codex Pph. Porph. Pseudoacrone esse demonstrauimus in philologorum Bonnensium symbolis p. 489—501, non Monacensem solum codicem saeculi VIIII—X signatum nr. Lat. 181 (cf. uol. I praef. p. XIII) codex Pf. Porf. contulimus recognouimusque ipsi, uerum etiam Wolfenbuttelanum codicem saeculi XIIII signatum nr. Lat. 85 Gudianum: quem librum suffragante Christophoro Doellio u. cl. commodissime nobis miserat Bartelsius bybliothecae ducalis secretarius humanissimus idemque litteratissimus. ex his duobus libris manu scriptis construximus archetypi amborum lectiones significauiliber archetypus Pph.' Porph.' musque *Porph.'* et *Pph.'*; *Porph.'* = interpretationes Monacensis et Wolfenbuttelani inter se congruentes; *Pph.'* = lemmata Monacensis et Wolfenbuttelani inter se congruentia. ubicumque uero Monacensis et Wolfenbuttelanus inter se discrepant, ibi Monacensis interpretationes significauimus *Porph.*, lemmata *Pph.*, Wolfenbuttelani interpretationes *Porf.*, lemmata *Pf.*

2) ea scholia, quae uolgo Acronis siue Pseudoacronis feruntur, diuisimus in haec tria genera:

codex Ac. Acr. *Ac. Acr.* = scholia marginalia siue interpretationes codicis

ν, eiusdem generis quas ad uol. I praebuerat codex *A*, cum lemmatis; *Ac.* = lemmata, *Acr.* = interpretationes. haec scholia nisi in sermonibus et arte poetica, exceptis eis locis ubi forte deficit *ν*, certo erui non poterant, quod sane dolendum est, quia in Acronianorum quae dicuntur numero et maximae aetatis et maximi preti sunt.

schol. *Γ*

Reliqua scholia marginalia comprehendimus titulo *schol. Γ*, cum non solitaria in singulis tantum reperirentur codicibus, sed compluribus libris, cum aliis tum *γ*, congruenter continerentur. haec scholia, in epistulis potissimum, ubi deficit *Acr.*, haud spernenda non sine multo labore excerpsimus e codicibus *γEr* Bambergensi Barcinonensi (*α′*) Franekerano, partim etiam ex Einsidlensi aliisque.

gloss. *Γ*

gloss. Γ significauimus ea scholia interlinearia quae non tantum in codice *γ*, sed etiam in aliis ut in *Ea* Bambergensi Barcinonensi (*α′*) extant et e communi uetustoque fonte quondam fluxisse putanda sunt.

tractatus Vindobonensis

tractatum Vindobonensem de arte poetica, signatum nr. CXLV, saeculi $\overline{\text{X}}$, Hartelius amicissimus, quamuis magna opera fuerit inpendenda, tamen rogantibus nobis describere et accuratissime reuidere non recusauit. est autem paraphrasis quam dicunt illorum scholiorum, quae *Acr.* notauimus.

gloss. *DFδ′*

denique compluribus locis sermonum scholia interlinearia siue gloss. codicum *DFδ′*, quae item ut gloss. *Γ* ex uno communi quasi riuo, quamquam parum bono, manasse manifestum est.

recensio Mauortiana

Codices igitur, qui famosam illam Vettii Agorii Mauortii subscriptionem epodon libro subiectam exhibent, hi sunt septem: *λ′*(*λl*)*g* Bruxellensis 9776 Parisinus *q* = 8216 Reginensis Taurinensis. id uero nemo certe infitias ibit, unum quemque nostrarum familiarum codicem archetypum multo antiquiorem ducendum esse Mauortio, quem anno $\overline{\text{DXXVII}}$ p. Chr. consulem fuisse scimus. itaque non audiendi sunt ii, qui Horatium ita edi censeant oportere, ut Mauortiana potissimum stemus recensione. immo nec usquam Mauorti singularis lectiones uel emendationes, qualem habes epist. I 1, 69 'optat' pro 'aptat', aliis propterea, quod a Mauortio originem trahant, anteponendas esse censuimus nec Mauortianam recensionem studuimus euincere, sed eam restituere maluimus recensionem, quam antiquissimus archetypus

trium illorum quos modo diximus singularum familiarum olim exhibuisse uideatur.

recensio nostra

Ergo, quod recipiendarum siue receptarum lectionum rationem attinet, princeps nostra sententia sicut in uol. I etiam in hoc libro ea fuit, ut primae classis lectiones fere putaremus optimas easdemque plerisque locis sequeremur: sunt autem ii codices *A'* (*Aa*) *DE'* (*Ee*) *γ* et in subsidiis Mellicensis Parisinus *p* = 8214 *τ r.* ubicumque uero utraque alia classis, et secunda et tertia, in lectione a prima classe diuersa congruebant, ibi hanc lectionem illi singulari praeponere solebamus in primae classis archetypo mendum fuisse suspicantes. itaque in artis poeticae u. 360 non primae classis lectionem 'opere in longo', sed alteram 'operi longo' cum omnibus ferme editoribus in textum recepimus, primariae uidelicet classis istam lectionem nil esse rati nisi grammatici cuiusdam emendationem prorsus damnandam. eius modi autem emendationes grammaticae, quae plerumque perfacile possint dispici, hic illic reperiuntur in optimis primae classis codicibus. nec quisquam sane crimini nobis tribuet, quod non, in huius classis uerba iurare addicti, temere etiam per uiarum errores eius signa secuti sumus, sed maluimus omni id genus casu grammaticis primae classis correcturis anteponere 'lectionem difficiliorem' ceteris duabus classibus congruenter suppeditatam.

Tertiae classis idest librorum *F* (*φψ*) *λ'* (*λl*) *δ'* (*δd*) *εuvβ'* (*β Fran.*) *π'* (*π Lips.*) lectiones singulares originem duxisse uideantur e communi recensione antiquitus quidem, sed deteriorum codicum ope facta. itaque ut taceamus de multis locis quibus haec ipsa familia, quae antiquissimae utique originis est, lectiones orthographicam si respexeris bonas exhibet, proprium idemque uerum quicquam uix bis terue reperies.

Vt autem tertiae familiae lectiones omnis promiscue defendere et tamquam ab ipso poeta profectas commendare nemini in mentem ueniet, ita magis econtra in aestimanda classe secunda, quae continetur codicibus *BC* (*g*) — *V* — et ex parte etiam codicibus (*A'*) *E' λ*, in discrimen uocamur, quippe quorum cum alii, tum *V* et *g* multos lectionum suarum et laudatores et defensores inuenerint acerrimos. quin extiterunt grammatici qui, nisi codicibus *g* et *V* optemperaretur, probe ac sincere

Horatium edi posse negarent eaque lege textum construerent. atqui tam incerto et ex parte tantum perfecte codicis *V* lectiones traditae nobis sunt, ut tuto inniti iis nullo pacto possimus (cf. quae alter nostrum de Cruquii suspecta fide mus. Rhen. n. s. XVIII p. 281—283. disputauit et Karolo Zangemeistero rescripsit XVIIII p. 634—637.); *g* uero adeo infimae aetatis est, ut, siquis, id quod nuperrime accidit, codices quales sunt *A′D′ E′Fλ′δ′* septenis octonisue saeculis antiquiores temere seponat et ex meris codicis *g* mendis audacissimas repetat coniecturas, multam ea res habeat dubitationem. *g* igitur posterioris aetatis et multis tertiae familiae lectionibus corruptus est, *V* ni fallimur (cf. quae de uar. lect. d'est Cruquius attulit *)) non ad modum anticus, certe non satis certo a Cruquio nobis traditus idemque tertii generis lectionibus quamuis minus quam *g* contaminatus est. *B* et *C* mancissimi sunt, ut qui e. g. in epistulis prorsus deficiant. attamen secundae familiae lectiones paene ab initio usque ad finem componere licet. sed qui altius rem inquiret, quod in primi uoluminis praefatione uernacule conscripta (uid. mus. Rhen. XVIII 211—227) huius classis fontem esse recensionem ope unius ni fallimur boni libri ab audace quidem nec uero inprudenti emendatore confectam diximus, id de sermonibus quoque epistulis arte poetica uere dictum esse inueniet. hunc autem emendatorem (cf. Acr. in apparatu nostro critico ad art. poet. 345) unum solum librum ante oculos habuisse inde conclusimus, quod uar. lect. serm. I 6, 126 campum lusumque trigonem uix aliter intellegi potest, quam ex ea ipsa ratione, quod in uno quem manibus tractauit libro uera uerba legi non poterant, qua de re cf. uersus Iuuenalis s. 7, 226 sq.: 'quot stabant pueri, cum totus decolor esset Flaccus et haereret nigro fuligo Maroni,' nec inmerito, quod compluribus ueterum scriptorum codicibus accidisse constat, marginem exemplaris non integrum fuisse suspiceris. ita uarias lectiones in primis et extremis uerbis occurrentis facillime explicaueris ut: Dulcis — Iugis epist. I 15, 16. Praesectum — Perfectum art. poet. 294. opimis — honestis epist. II 2, 32. nec hic quidem famosus

*) ad epist. I 12, 24 pag. 556 ed. 1578: 'uerbū, deest, quod in antiquiss. cod. Blan. syncopatum legitur, d'est, cum apostropho supra d litteram.'

ille trigo praetereundus est. nec facere possumus quin epist. II 1, 167 uar. lect. 'in scriptis' interpretemur inde, quod primariae lectionis 'inscite' nil nisi dimidia pars ab emendatore illo potuerit legi. at duobus certe artis poeticae locis rectissimas haec classis exhibet lectiones: u. 237 'et audax' pro altera lectione 'an audax' et u. 371 'nec scit' pro 'nescit'; unde fit, ut quaestionem non effugiamus, utrum emendationes habeamus, an ueras boni libri archetypi lectiones. sed felicis cuiusdam grammatici emendationes esse posse facile concedes, nisi ad coniciendas uoces 'nec scit' ex 'nescit' singulari emendandi arte opus esse contenderis. ceterum hanc quidem quaestionem mox ita solutum iri speramus, ut res plane liqueat. tris igitur illas codicum Horatianorum classes inter se diuersas hoc modo natas esse putandum est, ut ex uno eoque bono fonte fluxerint genus I et II, illa prima autem scribarum mendis et grammaticorum coniecturis facillime perspicuis laboret, alterius uero classis archetypus ex uno codice a docto emendatore confectus inde potissimam labem traxerit, quod, cum eius scriptura non nusquam euanuisset, ille de suo ingenio addiderit coniecturas, tertia denique classis ex archetypo prauo et mendorum emendationumque per leuitatem factarum pleno manauerit eademque postea propriis monachorum commentis plus in dies ceperit detrimenti. itaque iis, qui ut nosmet ueras communis archetypi libri lectiones perscrutari uolent, repellendi erunt primo optimae classis errores et inmutationes, deinde secundae classis non grammaticae sed rhetoricae uel poeticae emendationes haud sine diligentia excogitatae, tertio plurima monachorum menda ineptiaeque quae in deterrima classe reperiuntur. hoc si feceris, formam archetypi Horatiani inuenies, libri primo fortasse post Christum saeculo adscribendi paucisque mendis deprauati.

Quam ob rem nisi rarissimis locis non recepimus coniecturas, sperantes fore ut magis magisque eorum sententia comprobetur, qui Horatium poetam, si cum ceteris comparaueris, prope integrum posteritati proditum nec dignum esse dicant qui commentis et coniecturis uexetur, siquidem omnium nostrorum codicum archetypus iam ipsis primorum Caesarum temporibus conscriptus est. quanto magis sane in plerisque ueteribus scriptoribus, ut in Liuio Tacito Graecis, destituti sumus libris bonis isdemque antiquis! quam aliter hi ad nostram memoriam perue-

uerunt! et quando tandem finis erit in unam omnia quasi copulam coniciendi et in Horati carmina coniecturis oneranda acuminis uires profundendi, quod ad sexcentos alios scriptores restituendos longe utilius et exoptatius est! ceterum quoniam exercitationum quales in philologicis quae dicunt seminariis fieri solent, quibus inter gratissimos et ad discendum utilissimos poetas Horatius semper erit, maximam habebamus rationem, ex ingenti coniecturarum copia uel silua quas Bentleius Heinsii Burmannus, nuper Gruppeus Lehrsius Ribbeckius alii ad acuendum ingenium excogitauerunt magnum, quantum in nobis fuit, numerum congessimus. ne igitur proxime factas uel omnis uel aequaliter laudatas quaerat, lectorem beniuolum monitum uelimus.

Restat ut iis omnibus, quorum in hac ipsa praefatione et in altera mentio facta est, ut in primis Hartelio Woelfflino Nauckio Nolteo Vsenero Hagenio Kurtzio, et quicumque aut consilio aut re operi nostro adiumenta attulerunt ac subsidia, gratias agamus quam maximas. deinde gratiam praedicamus iis uiris honestissimis, qui 'candidi iudices' bene sese de hoc libro existimare uel in actis diurnis uel in libris suis plane et ingenue sunt professi: qua re fortasse factum est, ut studia nostra iterum iterumque accenderentur nec longi difficilisque laboris taedio succumberemus. tertio triumuiris illis ingenio doctrina docendique facultate praestantissimis RITSCHELIO KAYSERO TEVFFELIO, qui, quo simul pietas nostra erga praeceptores significaretur, ut ipsis tris primis huius libri partes dedicaremus, benigne permiserunt, ingentis agimus grates. eos autem, qui hunc librum tractabunt, oramus, ut id quidem persuasum habeant, diligentiae nos semper operam dedisse, nec ut fit eam ob causam, quod semel quid diximus, pertinaciter in errore manere quam fateri maluisse, nos interdum falsos esse. qui uero temere hunc librum damnare uoluerit, ipse talem siue tanti laboris inpensaeque librum conficiat, deinde de utroque iudicetur.

In orthographicis denique rebus eandem rationem institutionemque conseruauimus quam in uolumine I, ita quidem ut, quam maxime poteramus, libri archetypi uel ipsius Horati effingeremus scripturas, nec inuenimus quae refragarentur legibus a nobis [mus. Rhen. XXI p. 241 sqq.] statutis de accusatiuo res orthographica.

plurali in *is* finiente et de ablatiuo singulari desinente in *e*. nec usquam igitur apud aeui Augustani poetas comparatiuus reperitur ablatiuo singulari desinens in *i* [p. 243] et omnia adiectiua, participia, numeralia, quae aut usitate aut semper genetiuo plurali habent *ium*, exceptis adiectiuis in *x* desinentibus, accusatiuo plurali semper in *is* finiunt. sed hac de re uberius in uolumine III disputabitur.

Q. HORATI FLACCI

EPISTVLARVM

LIBER PRIMVS

I

Prima dicte mihi, summa dicende camena,

TESTIMONIA.

I 1. 1 Seruius ad eclog. 8, 11

VARIA LECTIO.

I 1. *Ω‴ = A′ (A a) E γ F λ′ (λ l) δ′ (δ d) ε; ϛ″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ g r v (a d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ϛ = aut omnes codd. ν σ g r v (a d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

INCIPIT EPISTOLARVM LIBER (*om. A*) PRIMUS (*om. A δ′*) *A′ δ′* INCIP · EP ISTOLARVM || LIBER PRIMUS AD IVLIVM FLORVM *γ* (*cons. a 2 in marg.*) INCIPIT · EPISTOLARŪ · LIBER · PRIM'· *φ* Q. HÕR FLACCI CARM̄ EPISTOLAR INCIPIT · LIB̄ · I *ψ* (*cons. l*) CARM̄ EPISTOLAR INCIPIT · LIB̄ · I · *λ* INCIPIT LIBER EPLAR̄ · *ε* SERMONŪ LIB̄ · II · EXPLICIT · INCIPIT LIB̄ · I · EPISTOLARŪ *σ* (*cons. Fran.*) Q · HORATII · FLACCI · CARMEM SECVLARE EXPLICITUR · || HINC LIBRI EPISTOLARUM ORDIUNTUR · QUORŪ PRIMUS HIC INCIPIT *r* QUINTI · HORATII FLACCI LIBER PRIM' INCIPIT *v inscriptione carent E* 1 (*ν g et β*) INCĪP · EPISTULARUM LIB̄ · II · *Porph.* *in A′ E γ F λ′ δ′ ϛ″ epistulae post carmen saec. leguntur, in ε (σ g) Porph.′ post sermones, in v y [Montepessul. Nostradam. Parisin.* 8216 *Sorbonens.] post artem poeticam* ‘Flacci epistularum libri titulo tantum dissimiles a sermonum sunt; nam et metrum et materia uerborum et communis adsumptio eadem est. quos operis sui ultimos esse ipse testatur Maecenati, cum dicit finire se operam uelle et philosophiae malle inseruire’ *Porph.′* ‘Epistolarum libri tantum nomine dissimiles a libris sermonum sunt. nam et metrum et materia uerborum et communis assumptio eadem est. hoc solum distare uidentur, quod hic quasi ad absentes loqui uidetur, ibi autem ad p̄sentes loquitur. et hii ultimi sunt sui operis libri, licet scriptorum uitio in multis codicibus locum sermonum occupauerint’ *schol. γ cons. schol. F* *Inscriptionem editionum:* ‘ad Maecenatem’ *non exhibent Ω‴ ϛ″* 1 dicendi *A*

spectatum satis et donatum iam rude quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo:
non eadem est aetas, non mens. Veianius armis
Herculis ad postem fixis latet abditus agro,
ne populum extrema totiens exoret harena.
est mihi purgatam crebro qui personet aurem
'solue senescentem mature sanus *ecum, ne
peccet ad extremum ridendus et ilia ducat'.
nunc itaque et uersus et cetera ludicra pono:
quid uerum atque decens curo et rogo et omnis in hoc sum;
condo et compono quae mox depromere possim.
ac ne forte roges quo me duce, quo lare tuter:
nullius addictus iurare in uerba magistri,
quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
nunc agilis fio et mersor ciuilibus undis,

TESTIMONIA.

2—9 imitatus est Ouidius trist. IIII 8, 19 sqq.: 'ne cadat et multas palmas inhonestet adeptus, languidus in pratis gramina carpit equus. miles ut emeritis non est satis utilis annis, ponit ad antiquos, quae tulit arma, Lares. sic igitur, tarda uires minuente senecta, me quoque donari iam rude tempus erat' 3 cf. 'antiquo iterum ludo inclusus . . .' Magistri Conradi canonici Thuricensis fabularius, nou. mus. Heluet. V p. 40 4 sq. 'Veianius — fixis' Seruius ad Aen. I 248 8 sq. 11 florileg. Nostradam. 12 schol. Veronens. Vergil. eclog. 6, 7 p. 73 K.

VARIA LECTIO.

uu. 2—6 *desunt in* ε 2 queris *A* γ λ 3 Mecenas γ *F* Micenas λ includere Ω'' δ 2 *aut corr.* ς (β' *cons.* π') *schol.* Γ inducere ν *et fort.* δ 1 *aut pr.* (recte *d*) reddere *y defic.* ε 4 Non aetas eadem non mens *y sed uide imit. Calpurn. ecl.* 4, 30: 'non eadem nobis sunt tempora, non deus idem' ęadē *A* 5 abditus] additus *y* *u.* 6 *paene omnis deest in* ε 6 Nec *E* totiens *A' E F* λ' δ' (ν *r* υ) tociens γ (β' σ *g*) exoret *A' E* γ φ *p. ras.* ψ *uar.* λ *corr.* ς'' *schol.* Γ exornet *F* λ' δ' *pr.* (et 2 *Bland.*) harena *E* (β' ν σ *g*) *schol.* Γ aræna *A*, ε *non liquet;* arena γ *F* λ' δ' (π' *a r* υ)
8 aequum δ *a. ras.* ε equum *cett.*'' *florileg. Nostradam.*
10 itaque] utique *y* cętera γ *F* δ' 12 Conde *A* compono *A'* γ *F* δ' ς'' conpono *E* λ (ν *r*) 14 addictus *F* λ' δ' ε (*sed in* λ addi *in ras.*) ς'' *Porph.' schol.* Γ adductus *A' E* γ δ' 2 (*r*) *gloss.* Γ *cf. Quintilian. instit.* III 1, 22: 'neque enim me cuiusquam sectae uelut quadam superstitione imbutus addixi' 15 cunq; *E* (υ) cumque *cett.*'''
16 mersor Ω''' ς'' (*et omn. Bland.*) *Pph.' Porph.' schol.* ε

uirtutis uerae custos rigidusque satelles,
nunc in Aristippi furtim praecepta relabor
et mihi res, non me rebus subiungere conor.
ut nox longa quibus mentitur amica, diesque
longa uidetur opus debentibus, ut piger annus
pupillis, quos dura premit custodia matrum,
sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora quae spem
consiliumque morantur agendi nauiter id quod
aeque pauperibus prodest, locupletibus aeque,
aeque neclectum pueris senibusque nocebit.

TESTIMONIA.

17 Willelmus, uita s. Thomae [ap. Giles. I 307] imit. anonymus auctor satirae de lite u. 118: 'si iudex custos rigidus legisque magister' apud Barth. aduersar. 7, 18 19—21 floritleg. Nostradam. 19 Porph.' ad epist. I 10, 40 Hildebertus moral. philos. 991 23 sq. floril. Nostr. 24—26 'id — nocebit' Io. Victor. VI 6, 429 26 floril. Nostr.; cf. ecbasis captiu. u. 1175: 'aeque neglectum pueris senibusue nociuum'

VARIA LECTIO.

uersor *y ω cf. Catull.* 68, 13: 'accipe quis merser fortunae fluctibus ipse'; 'uersor' *inrepsit ex schol. Γ:* 'parumper in his uersari uolo' *u.* 17 *ante u.* 11 *ponit Hitzigius inserto* 'et' *post u.* 10 *schol. u.* 18 *ante schol. u.* 17 *exhibet Porph.'* 17 uerae *E F δ ε* (*ν σ a l*) uere *γ λ* (*β' d g r v*) ueri *A* satellis *F λ' δ'* (*π' r pr.*) *u.* 19 *ante u.* 18 *pon. Sanadonus* 18 precepta *A* 19 *aut cum Dobraeo* non *in* nunc *corrigendum aut u.* 19 *ante uu.* 18. 17 *inserendum esse statuit Meinekius praef.* XXXIII *opp. Ritter. ann. phil. et paed.* LXXVI 246 *sq.* et] ac *Porph.' ad epist.* I 10 non] et *Gruppeus opp. Porph.' ad epist.* I 10, 40 *florileg. Nostradam. Hildebert.* subiungere *Ω''' ς''* (*et omn. codd. Cruquii*) *florileg. Nostradam.* supponere *y* submittere *y ω Hildebertus* 21 Longa *Ω'''* (*defic.* ε) *ς'' Porph.' florileg. Nostradam.* Lenta *y* [1 *cod. Barthii suspectissimus*, *non Bamberg. quod contenderat Iaeckius*] *prob. Bentl. sed cf. Senec. dialog.* X *de breuit. uitae* 16, 2: 'quod saepe illis longus uidetur dies' *Auson. de inconexis u.* 10 *p.* 198 *Bip.:* 'longa dies operosa uiro, sed temperies nox' piger *ε* pier (g *suprascr.*) *A* 22 patrum *coni. Bellus sed cf. Senec. consolat. ad Marciam* 24: 'pupillus relictus sub tutoris cura usque ad decimum quartum annum fuit, sub matris tutela semper' *uu.* 23—26 *desunt ε* 32 temporaq. uespem *A* tempor*a* *δ* 24 nauiter *Ω'''* (*defic.* ε) *ς''* gnauiter *v y florileg. Nostradam. in v ut forma notabilior adscriptum est:* NδVITER. *u.* 25 *omis. δ'*1 *aut pr. y et florileg. Nostradam.; post u.* 26 *exhibent r y* [*Lips.* 1] 25 Aequē . . . æquem *A* aequę *δ'* 26 Aequę *δ* neclectum *A' γ* (*d*) neglectum *cett.'*

restat ut his ego me ipse regam solerque elementis.
non possis oculo quantum contendere Lynceus;
non tamen idcirco contemnas lippus inungui:
nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
nodosa corpus nolis prohibere cheragra.
est quadam prodire tenus, si non datur ultra.
feruet auaritia miseroque cupidine pectus:
sunt uerba et uoces quibus hunc lenire dolorem

TESTIMONIA.

28 schol. Vossian. Lucan. VI 672 florileg. Nostradam. uu. 30—63 florilegium Nostradamense 32 Alcuinus de diuinis officiis lib. c. 18 p. 1190ª 33 cf. Columbanus ad Hunaldum u. 7: 'ardet auaritia caecaque cupidine pectus' idemque ad Sethum u. 45:

VARIA LECTIO.

(*defic.* ε) *florileg. Nostradam.* senibus puerisq; *v opp. florileg. Nostradam.* senib;quę λ *uu.* 27—43 *partes finales desunt in* ε

27 rogam *A* 28 oculos λ *pr.* (*v* 1) *y Pf. Bentl. idemque coniectauerat Passeratius* oculo *cett.*″ ς″ (*et omn. codd. Cruquii*) *Pph. schol. Lucan. florileg. Nostradam. Nestor Nouariensis s. u. Lynceus* oculis *y* [1 *cod. Feae*] *cf. Cic. de offic.* III 2: 'quantum coniti animo potes, quantum labore contendere' linceus γ 29 Num tamen γ 1 iccirco *E* idcirco *cett.*‴ ς″ contempnas δ′ ε inungui *A′E* γ *F* λ′ (β′ *v* σ *g*) inungi δ′ (*r v*) 30 Non *v* (*et Fran.*) *opp. etiam florileg. Nostradam.* desperas ε *pr.* (*g*) clyconis *A* gliconis γ glyconis *cett.*″ 'Glico quidam athleta fortissimus fuit, alii Milonis legunt illius Crotoniatis qui apud Olimpias in agone interfectum taurum suis humeris dicitur sustulisse' *schol. Γ sed uide anthol. Pal.* VII 692: 'Γλύκων, τὸ Περγαμηνὸν Ἀσίδι κλέος, ὁ παμμάχων κεραυνός, ὁ πλατὺς πόδας, ὁ καινὸς Ἄτλας, αἵ τ' ἀνίκατοι χέρες ἔρροντι· τὸν δὲ πρόσθεν οὔτ' ἐν Ἰταλοῖς οὔθ' Ἑλλάδι τροπωτὸν οὔτ' ἐν Ἀσίδι πάντα νικῶν Ἀίδης ἀνέτραπεν' 31 nolis corpus *g* cheragra *A′ E* (*et* π *pr.*) chiragra γ λ *pr.* (β′ *v a* 2 *g corr. r*) *schol. Γ* chyragra *F* λ *corr.* δ′ (*l*) ciragra σ *g pr. flor. Nostr.* cy//// ε cyragra *v*

32 quadam *A′ pr. E F* (σ 1 *r et* π *corr. V*) *schol. Γ gloss. Γ* quodam *A corr.* γ ψ *corr. ead. m.* λ′ ε (β′ *v* π′ *a* 2.*d g v et cett. Bland.*) *florileg. Nostradam.* quoddam *y* ω *Alcuinus Fea* quondam *y* aliqua *y* quodam δ; *Bentleius* 'tenus' *inquit* 'ubi pronominibus iungitur, ablatiuum femininum semper exigit' prodire] ire γ 33 Feruet Ω‴ ς″ *florileg. Nostradam.* auaricia λ misero Ω‴ ς″ (*et* 4 *Bland.*) misera *v* 2 *y florileg. Nostradam., falso: cupido enim semper masculino genere ponitur apud Horatium* cupine *A* 34 hunc] *supra uersum* γ linire *A* γ 1 *aut pr.*

possis et magnam morbi deponere partem.
laudis amore tumes: sunt certa piacula quae te
ter pure lecto poterunt recreare libello.
inuidus, iracundus, iners, uinosus, amator:
nemo adeo ferus est ut non mitescere possit,
si modo culturae patientem commodet aurem.
uirtus est uitium fugere, et sapientia prima
stultitia caruisse. uides, quae maxima credis
esse mala, exiguum censum turpemque repulsam,
quanto deuites animi capitisque labore;
impiger extremos curris mercator ad Indos,

TESTIMONIA.

'non misera capitur caecaque cupidine rerum' (cod. Parisin. 8303 saec. X) 36 sq. Augustinus de ciuit. d. V 13 epist. IIII 231, 3 [II p. 1024] 39 sq. imit. Lactantius de mortibus persecutorum 3: 'nulla denique — mitesceret' 39 florilegia Parisina 8069 et 8818ª Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 41 sq. 'uirtus — caruisse' floril. Paris. 8818ª Io. Saresber. met. 4, 30; cf. Quintil. inst. VIII 3, 41: 'prima uirtus est uitio carere' Iuuenalis 13, 189: 'prima docet rectum sapientia' 41 'uirtus — fugere' Quintil. inst. VIIII 3, 10 floril. Par. 8069; uituperauit Lactant. VI 5, 12 45 sq. Vincentius Bellou. spec. hist. VII 68 45 floril. Par. 8818ª Pseudoacron uolgatus ad art. poet. 117, non schol. Γ im. Statius s. III 2, 91: 'non uel ad ignotos ibam comes inpiger Indos'

VARIA LECTIO.

36 tumens *A* certe *E* 1 quete *A* 38 inhers *A δ'* eris *Heldius* 39 ut *Ω''' ς'' florileg. Nostradam. et Parisin.* 8069 qui *y florileg. Paris.* 8818ª *Vincentius; cf. Senec. de ira* II 12: 'nulli sunt tam feri et sui iuris affectus, ut non disciplina perdomentur' *Lactant.* (*a quo et u.* 41 *uidimus laudari*) *de mort. persecutor.* 3: 'nulla denique natio tam feris moribus uiuens, ut non suscepto dei cultu ad iustitiae opera mitesceret' mittescere *E* 40 pacientem *F λ ε* 41 uicium *ε* sapiencia *λ* 42 Stulticia *A' E λ ε* 43 *repulsam δ'* 2 *y*, *δ'* 1 *non liquet*, *fuit fort.* laborem *quod h. l. exhibent y* (*defic. ε*) *uu.* 44—47 *desunt ε u.* 44 *omis.*
† labore
y [*Sorbonens.*] 44 dolore *γ*, *uar. ab ead. m.; item y* [1 *cod. Feae*] dolore *δ'* 1 *ut uid. y labore δ'* 2 (*ν et π*) dolabore *r* labore *cett.'' ς* (*et β' Lips.*) *florileg. Nostradam. cons. gloss. Γ* periclo *y ortum ex gloss., gloss. Γ:* 'periculo' 45 Impiger *Ω''' ς' Pf.* Inpiger *β' v Pph. florileg. Nostr.* curris *Ω''' ς'' Pph.' gloss. Γ floril. Nostr.* currit *y* [*Basil.* II] *florileg. Paris.* 8818ª *Vincentius Acron uolgatus ad art. poet.* 117 (*opp. comment. Cruqu.*) *Bersmannus; cf. Clau-*

per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
ne cures ea, quae stulte miraris et optas;
discere et audire et meliori credere non uis?
quis circum pagos et circum compita pugnax
magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
cui sit condicio dulcis sine puluere palmae?
uilius argentum est auro, uirtutibus aurum.
'o ciues, ciues, quaerenda pecunia primum est;
uirtus post nummos!' haec Ianus summus ab imo

TESTIMONIA.

48 cf. ccbas. captiu. u. 1129: 'dicere et audire et meliori credere non uis' 50 Priscianus instit. XVIII 27, 284: Attici στέφεται τῷδε καὶ τόδε. et Romani 'coronatur illam rem' et 'illa re', quomodo etiam 'inducitur' Horatius: 'coronari Olympia' 52 Columbanus ad Hunaldum u. 9 Petrus abbas Cluniacensis epist. I 6 [biblioth. Cluniac. p. 628] 53 sq. 'o — nummos' florilegium Paris. 8818ª Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 Petrus Cluniacensis epist. I 6 54 sq. 'haec — prodocet' schol. Γ epist. I 20, 1

VARIA LECTIO.

dian. de III *cons. Honor.* 257: 'tu licet extremos late dominere per Indos' 46 *post* mare, *non post* Indos *interpung. Meinekius, falso: etenim, quod iam Porphyrion uidit, Horatius imitatus est Theogn.* 175 *sqq.*: 'ἣν (πενίην) δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον ῥιπτεῖν καὶ πετρέων, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων. χρὴ γὰρ ὁμῶς ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης δίζησθαι χαλεπῆς, Κύρνε, λύσιν πενίης'

pauperie *γ* fugens *E* saxa *Ω‴ ς″ florileg. Nostradam.* tela *y opp. Theogn. quem modo laudauimus* ignes *Ω‴ ς″ floril. Nostr.*

47 que *E λ* stultę *F* *uu.* 48—64 *initia desunt ε* 48 Dicere *F λ′* 1 *δ′* 1 (*et π* 1) *y*; *ε defic. schol. Γ*: 'ὕστερον πρότερον, nam prius audimus, tum discimus' 49 conpita *E* (*r*) compita *cett.‴ ς″ Pph.′* cōpeta *g* pugnax *E* 50 contemnat *F λ* (*g et π*) contempnat *A′ E γ δ′ ς′ florileg. Nostradam.* contemptat *ε* 1 *ut uid.*, *nunc* contempta olimpia *E δ′* pes *λ* 1 51 cui] Cum *σ* 1 condicio *A′ ψ λ* (*σ g et Lips.*) conditio *cett.′ ς′ florileg. Nostradam.*; *ε defic.* puluere *Ω‴ ς″ gloss. Γ florileg. Nostradam.* pondere *y* palme *λ*

52 Vilius est argentum auro *v y Petrus Cluniacensis* Vilius est auro argentum *y Bentleius opp. Ω‴ ς″ Columban. florileg. Nostradam.* (est *in ras. sed a* 1. *m. Lips.*) 53 querenda *γ λ δ′* *pecunia δ* est] *om. flor. Nostr.* 54 numos *δ′* nummos *cett.″ δ* 2 *ς″*

haec *Ω‴ ς schol. Γ ad epist.* I 20, 1 hec *β′ g florilegium Nostradam.* hoc *y* [*π* 1] 'quos haec inducit monere' *Porph.′* Ianus] cianus *A*

prodocet, haec recinunt iuuenes dictata senesque,
laeuo suspensi loculos tabulamque lacerto.
est animus tibi, sunt mores, est lingua fidesque,
sed quadringentis sex septem milia desunt:
pleps eris. at pueri ludentes 'rex eris' aiunt
'si recte facies'. hic murus aeneus esto,

TESTIMONIA.

58 sq. cf. Iuuenalis 5, 132 sqq.: 'quadringenta tibi siquis deus aut similis dis et melior fatis donaret homuncio: quantus ex nihilo fieres?' 59 sq. 'pueri — facies' Ioannes Victoriensis 4, 1 p. 360 B. 59 plebs eris] cf. Gualtheri Alex. V 507: 'respectu principis huius plebs erit' 60 cf. Isidorus origin. VIIII 3, 4: 'Reges a regendo . . . recte

---

VARIA LECTIO.

55 Pprodocet δ Prodocet *cett.″* ς″ (*et* 4 *Bland.*) *schol.* Γ I 20, 1 *florileg. Nostradam.* Predocet *uel* Praedocet σ *y* [*Barcin.*] ω Perdocet *y* ω Edocet *y* senesque et *coni. Marklandus;* iuuenesque senesque *habes etiam apud Ouid. met.* VIII 525 *Pers.* 5, 64 *Stat. Theb.* V 149. *pueri uero hic manifesto excipiuntur uide uu.* 59. 62

u. 56 *Guyetus aliique delendum censent: nam turbato in sequentibus ordine et Porphyrionis silentio adeo augentur suspiciones, ut facere non possint, quin hunc uersum ex serm.* I 6, 74 *perperam huc translatum esse arbitrentur; nos retinuimus lectionem libris traditam, quoniam Porphyr. silentio nihil probatur, conl. c.* I 19, 1 ≃ *c.* III, 1, 5. *s.* I 2, 27 ≃ I 4, 92. *s.* II 3, 163 = *epist.* I 6, 28 *habent u.* 56 Ω‴ ς″ *y* ω *ad unum omnes, testantur etiam schol.* Γ *gloss.* Γ *floril. Nostr., tuentur Fea Doederlinus Schmidius* 56 Leuo *E* γ λ′ δ′ (*defic.* ε) tabulam Ω‴ ς″ *floril. Nostrad.* tabulas *editores quidam* lacerno ε *u.* 57 *ante u.* 58 *habent E* (*a corr. g r* 2*: in r totus u.* 57 *ab alt. m. in rasura*) *y* [*Bruxell.* 9778 *Buslidianus* 2 *codd. Pulmanni*] *florileg. Nostradam. u.* 58 *ante u.* 57 *habent A′* γ *F* λ′ δ′ ε (β′ *v* π′ σ *v*) 57 est] Ast δ′ *y* [*Reginens.* 1] (*defic.* ε) est lingua *E y* [*codd. Bentlei*] *florileg. Nostradam. Bentleius* et lingua *cett.‴* ς″ lingua, *om.* et *uel* est, *g* 58 Sed *A′ F* λ′ δ′ ς″ *schol.* Γ S, *E* Set γ Si σ 2 *y* [*Bruxell.* 2 *uar. Montepessul. Regin.* 2 *uar. alii: non Petropolit. quod contenderat Orellius*] *florileg. Nostradam.; ε defic.* milia Ω‴ ς″ *schol.* Γ desunt *A′ E* γ δ′ ε (β′ *v* σ *g et* π *a. ras. Lips.* 2) *florileg. Nostradam.* desint *F* λ′ (*r v et* π *p. ras. Lips.* 1) *u.* 59 *omis. l pr.* 59 Pleps *A′ y* [β *Bamberg. corr. Parisin.* 8214] Plebs γ Plebs *cett.″* ς′ Ples *r* 1 *y; ε defic. u.* 60 *sq. del. Gruppeus opp. floril. Nostr.* hic — culpa *del. Wielandus et Meinekius; bene defendit Doederlinus* I *p.* 74; *Hitzigius del. u.* 61, *et u.* 60 sic *scribit pro* hic 60 facias *y cons. Isidor. opp. florileg. Nostr. Ioann. Victoriens. et cf. Auson. de inconexis u.* 3

nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex an *puerorumst
nenia, quae regnum recte facientibus offert,
et maribus Curiis et decantata Camillis?
isne tibi melius suadet qui, rem facias, rem,
si possis, recte, si non, quocumque modo rem,
ut propius spectes lacrimosa poemata Pupi:
an qui Fortunae te responsare superbae
liberum et erectum praesens hortatur et aptat?

TESTIMONIA.

igitur faciendo regis nomen tenetur, peccando amittitur. Vnde et apud ueteres tale erat prouerbium: rex eris, si recte facias: si non facias, non eris' 61 uita Norberti archiepiscopi Magdeburg. additam. [Pertz. XIIII = XII p. 706] 62 sq. 'puerorum — que — offert' Ioannes Victoriensis 4, 1 p. 360 B. 65 sq. florileg. Nostradam. 67 cf. Arnobius IIII c. 9: 'quis ad extremum deam Pecuniam esse credat, quam uelut maximum numen uestrae indicant litterae donare anulos aureos, loca in ludis atque in spectaculis priora e. q. s.' et cf. Augustin. de ciuit. dei VII 3: 'obscurata est dea Pecunia . . . cur dea Pecunia Mineruae praelata non est?' 68—70 florileg. Nostradam. 69 cf. Seneca de uita beata 4: (beatam uitam dicit) 'liberum animum et erectum et interritum ac stabilem, extra metum, extra cupiditatem positum'

VARIA LECTIO.

p. 198 *Bip.:* 'qui recte faciet, non qui dominatur, erit rex' *et Porph.' ad u.* 62: '. . . pueri lusu cantare solent: 'rex erit qui recte faciet, qui non faciet non erit'' aneus *A* 61 Nil — tibi] *bis in cod. γ* Nihil *E* Nichil *A* Nil////*a* Nil *cett.'' ς''* Non *florileg. Nostradam.* c̄scire[si]bi *E* consire *A* tibi[at sibi] *γ fol.* 83^b tibi *γ fol.* 84^a palescere *γ* 62 puerorum est *Ω''' ς''* (*et* 4 *Bland.*) *Ioann. Victoriens.* puerorum, *om.* est, *y* [*Bruxell. Reginens.*] *ω florileg. Nostradam.* 63 Nenia *Ω''' ς'* (*et Fran.*) *Porph.' florileg. Nostradam.* Noenia *y* [*β*] *u.* 64 *del. Hitzigius opp. Pph.' Porph.' schol. Γ et cf. Lucan.* VII 358: 'si Curios his fata darent reducesque Camillos' decanta *δ'* *uu.* 65—106 *desunt ε* 65 Hisne *γ* suades *γ* rem tibi facias rem *F* [qui rem facias 4 *Bland.*] 66 recte] *om. ψ* 1 quocunq; *E* 67 puppi *A corr. γ ψ* 2 (*et Fran.*) *Porph.'* pupi *cett.''' ς'* (*et β*) *schol. Γ gloss. Γ cons. titul. lapidum, uide Feam ad h. l.*; *defic. ε* 68 fortune *λ δ* 1 *ut uid.* tu *λ* 1 tę *φ* te *cett.'' ς''* (*defic. ε*) superbae *Ω'''* (*defic. ε*) *ς'' schol. Γ* superbe *g y florileg. Nostradam. coni. Lambinus; cf. c.* I 28, 32 69 presens *A δ* ortatur *A γ* aptat *A' E γ F λ δ' ς''* (*et omn. Bland.*) *schol. Γ florileg. Nostradam.* optat *g l pr. y* [*Bruxell. Regin.: lectio Mauortiana?*] *ω cf. uar. lect. epist.* I 6, 55

quod si me populus Romanus forte roget, cur
non ut porticibus sic iudiciis fruar isdem,
nec sequar aut fugiam quae diligit ipse uel odit,
olim quod uolpes aegroto cauta leoni
respondit referam: 'quia me uestigia terrent,
omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum'.
belua multorum es capitum: nam quid sequar aut quem?
pars hominum gestit conducere publica; sunt qui
frustis et pomis uiduas uenentur auaras
excipiantque senes quos in uiuaria mittant;
multis occulto crescit res faenore. uerum

TESTIMONIA.

72—80 florileg. Nostradam. 73—75 omisso 'referam' Thomas Cantuar. epist. 391 [IIII p. 299 Giles.] 73 'et Horatius ne in poemate quidem humilem generis huius usum putauit in illis uersibus: 'quod dixit aegroto catta leoni'' Quintiliani codd. instit. V 11, 20 74 sq. cf. Seneca de uita beata c. 28: 'nec uiam bonam ac malam per se aestimans, sed turba uestigiorum, in quibus nulla sunt redeuntium?' 76 cf. ecbas. captiu. u. 440: 'belua multorum capitum uisis moribundum?'

VARIA LECTIO.

71 porticipicibus δ′ 1 iudicis *E* (σ) iuditiis φ isdem *A′ F λ′ δ′ ς″* idem *E a. corr. γ (et π pr.) y; in γ superscr.* ꝑ isdē 72 Ne *E* aut *A′ E γ (β′ σ g r et Lips.) florileg. Nostradam.* ac *F λ′ (v) y* et *δ′ (ν et π); ε defic.* quae *E γ F δ′ ς (et Lips.) schol. Γ* que *A λ′ (ν et β) florileg. Nostradam.* quem *y [π Fran. cum aliis]* uel odit *Ω‴ (defic. ε) ς″ florileg. Nostradam.* colitque *y [Montepessul. uar.]* 73 uolpes *F λ′* 1 *(r et π* 2 *Lips.)* uulpes *cett.″ ς (et β′ π* 1*) Quintil. uolgat. florileg. Nostradam.; defic. ε* agroto *A* egroto *λ′* 74 t̄rent ψ 75 spectancia λ 76 Belua *Ω‴ ς′ (cons. π′) Porph.′ florileg. Nostradam. (defic. ε)* Bellua ω es] est *y Plaza et Bentl. opp. etiam florileg. Nostradam.; ε defic. r* 1 *non liquet* quem *A′ E γ (β′ σ g l* 2 *r v et Lips.) florileg. Nostradam.* quae *F δ′ (ν l* 1 *et π)* q; (superscr. uē) λ 77 Par *A* 78 Fruistis *δ′* 1 Frustis *cett.″ ς″ (et σ* 2 *uar.) gloss. Γ florileg. Nostradam.* Crustis *σ y [Petrop., 'quidam codd.' Cruquii]* Fructis *y* Fructibus *y defic. ε; gloss. Γ interpret.:* 's. carnis uł piscis' poms (superscr. i) λ 79 Excipiunt *φ a. corr.* uinaria *δ* 1 *(σ* 1 *g)* niuaria *A* mitant *δ′* 1 mutant *σ* 1 *g florileg. Nostradam.* 80 res crescit *y [Sorbonens.] opp. etiam florileg. Nostradam.* faenore *A (ν r)* foenore *E δ′ (a et Fran.)* foenere *γ* fenore *F λ′ (π′ v υ et β) florileg. Nostradam.* uenere *g*

esto aliis alios rebus studiisque teneri:
idem eadem possunt horam durare probantes?
'nullus in orbe sinus Bais praelucet amoenis'
si dixit diues, lacus et mare sentit amorem
festinantis eri: cui si uitiosa libido
fecerit auspicium, cras ferramenta Teanum
tolletis, fabri. lectus genialis in aula est:
nil ait esse prius, melius nil caelibe uita;
si non est, iurat bene solis esse maritis.
quo teneam uoltus mutantem Protea nodo?
quid pauper? ride: mutat cenacula lectos

TESTIMONIA.

uu. 82—100 florileg. Nostradam. 85 cf. Ausonius epigr. 71, 2: 'repperit obscenas ueneres uitiosa libido' 87 cf. glossarium Mai class. auct. VIII 260: 'genialis lectus, ubi sponsus et sponsa cubant' 90 Hildebertus moral. philosoph. p. 980. cf. Appuleius Osanni p. 7: 'sed et Horatius eos, qui facile uertunt sententiam et (nec?) deprehendi facile possunt, Proteos uocat'

VARIA LECTIO.

81 alios aliis *v* aliis] ta//us *φ* studis (*sic*) reb;q; *y* [*Montepessulan.*]: *ex his duobus uersibus intellegas, quemadmodum uerum uerborum ordinem temere mutare soliti sint sequioris aeui codicum auctores; nos plerasque talium transpositionum typis mandare noluimus* studiis teneri (ve) *F* 82 Idē *E* possuntne *y* (?) *Lambinus opp. florileg. Nostradam.* horam *Ω″ ς′ Pph. gloss. Γ florileg. Nostradam.* hora *l v p. ras.* (*et β*) *y Pf.*: *etiam in l fort. lineola erasa; defic. ε* 83 urbe *F* 1 *δ′*. (*et π corr.*): *λ′ et Lips. recte* baiis *F* (*v l v*) bai//is *λ* bais *cett.″* præłu& *A* prelucet *γ* amoenis *Ω‴* 84 locus *A a. corr.* 85 eri *A′ E* 1 *γ δ* (*v π′ g r*) heri *F λ′ E* 2 *ut uid.* (*β′ v*) ͪeri *E* (*σ d*) cuius uitiosa *γ* uiciosa *λ* 86 Fęcerit *γ* auspitium *E γ* aut spiciū *A* teannum *λ* 88 Nila//it *E* ait *om. δ′ pr.* caelibe *E F δ* (*σ a l r et β* 2 *Fran.*, *cons. d*) celibe *A γ λ* (*v π′ v et β* 1 *cons. g*) *florileg. Nostradam.* 90 nodo mutantem prothea uultus *y* [*Sorbonens.*] *Hildebertus* uoltus *F λ′* (*g*) uultus *cett.″* uultum *y* [*Lips.*] *florileg. Nostradam.; defic. ε* motantē *E* protea *A′ y* [*Bamb. Valent.*] prothea *cett.″ ς″ flor. Nostradam.*; *defic. ε* 91 quid? pauper — ride! — mutat *Doederlinus*, *sed cf. epist.* I 2, 10 Quod *δ′* ride *Ω‴ ς″ gloss. Γ florileg. Nostradam. omis. y* [*Valentian.* 1] rides *v y Cuninghamus; defic. ε*; uiden' ut *Bentleius* idem *Hitzigius* motat *E* cenacula *A E λ* (*β′ v ut uid. π′ σ g v*) *florileg. Nostradam.* caenacula *γ F δ′* (*a l r*)

balnea, tonsores, conducto nauigio aeque
nauseat ac locuples, quem ducit priua triremis.
si curatus inaequali tonsore capillos
occurri, rides; si forte subucula pexae
trita subest tunicae, uel si toga dissidet impar,
rides: quid? mea cum pugnat sententia secum,
quod petiit spernit, repetit quod nuper omisit,
aestuat et uitae disconuenit ordine toto,

TESTIMONIA.

93 'nauseat — prima triremis' glossarium Mai tribus locis [classic. auctor. VIII 381. 494. 580] 94—97 'si — rides' [Rufinianus] de schematis lexeos § 18 p. 52 Halm. 95 sq. 'si — tunicae' glossarium Mai [classic. auctor. VIII 525] cf. Hieronymus aduersus Iouinianum lib. II c. 21 [Vallars. II 357e]: 'tunc pexa tunica et nigra subucula uestiebaris' 97—100 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 97 sq. 'mea pugnat — repellit — omisit' Hildebertus moral. philos. p. 980 98 cf. Seneca de uita beata c. 28: 'fluctuamus aliudque ex alio comprehendimus: petita relinquimus, relicta repetimus' 99 sq. 'diruit — rotundis. aestuat — toto' Hieronymus comment. in Ecclesiasten c. 3 [Vallars. III 409c]

VARIA LECTIO.

92 æquæ *A* 93 Nausiat *y* [*Fran.*] hac *F* ac *cett.‴* ϛ″ *glossarium Mai p.* 381 *florileg. Nostradam.* ut *y*; *defic.* ε; an *glossarium Mai p.* 494 *p.* 580 priua] *omis. y* [β 1] prima *glossar. Mai tribus locis florileg. Nostradam.* 94 Sic *Pph.′* curatus Ω‴ ϛ″ (*et omn. Bland.*) *Pph.′ Rufinianus florileg. Nostradam.* curtatus *y* [*Reginens.* 2 *Zulichemian. a. ras.*] ω curuatus *y* [*Bamberg.* 2 *in marg.*]; *defic.* ε; tonsus *interpr. schol.* Γ; *cf. Petron. sat. c.* 107: 'uoluerunt enim, antequam conscenderent, exonerare capita molesto et superuacuo (capillorum) pondere, sed celerior uentus distulit curationis propositum' inequali λ tensore *E* 95 Occurri *F* λ′ δ′ (ν 1 *aut pr.* π′ σ ′*a* 1 *g r v*) *Rufinianus* Ocurri *E* γ Occuri *florileg. Nostradam.* Occurrit *A* (*a* 2 *v* 2 *et Fran.*; Occurit β) Occurro *v corr. aut* 2 *y* [*Bamberg.* 2 *Gronou. Montepessul. uar. Reginens. Zulichem.*] *Bentl.* 'rides, cum in me uides culpam aut tonsoris aut uestiarii' *Porph.′* subuca *A* pęxac φ 96 Trito *E* 1 *aut pr.* dissip& δ 1; *recte* δ 2 *d* inpar *E* (ν *et* β) impar *cett.‴* ϛ (*et* π′ *Fran.*) *Rufinianus florileg. Nostradam.*; *defic.* ε 97 quod *E* 2 *Vincentius opp. florileg. Nostradam.* qui^d *A* con^vpugnat λ; *recte l* sentencia λ mecum δ′ 1 (ν *g*) *y Vincentius* secum *cett.″* ϛ″ (ν *uar.*) *florileg. Nostradam.*; *defic.* ε; *cf. Ouid. met.* XV 27: 'pugnatque diu sententia secum' 98 pet^it *A* 99 Estuat γ

diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis?
insanire putas sollemnia me neque rides,
nec medici credis nec curatoris egere
a praetore dati, rerum tutela mearum
cum sis et praue sectum stomacheris ob unguem
de te pendentis, te respicientis amici.
ad summam, sapiens uno minor est Ioue, diues,
liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
praecipue sanus, nisi cum pituita *molestast.

TESTIMONIA.

100 Hildebertus moral. philos. p. 980 'diruit edificat' Wernherus de Elmendorf. 831 [German. antiqu. ann. IIII 307 H.] 103 cf. uita Benedicti abbatis Clusensis c. 8 [Pertz. XIIII = XII 202]: 'rerum tutela nostrarum' 106—108 florileg. Nostradam. 106 cf. Ouidius metam. XV 858 de Augusto: 'sic et Saturnus minor est Ioue'

VARIA LECTIO.

100 edificat *γ* motat *E* muttat *λ* rutundis *A E* (rotondis *β*) *u.* 101 *del. Lehrsius mus. Rhen.* XVII 489 101 putas *A′ E γ δ′* (*σ g l r v et β* 2 *π* 2 *Fran. Lips.*) *Pph.′ schol. Γ gloss. Γ* putat *F λ* 1 *aut pr.* (*ν pr. aut* 1 *v uar. et β* 1 *π* 1) sollemnia *E γ* (*ν σ pr. a r*) *Pph.′* solemnia *A δ′* sollempnia *F λ′* 102 aegere *δ′* ***INDE A V.*** 103 — I 18, 46 ***DEFICIT*** *cod. d; Ω″ = A′* (*A a*) *E γ F λ′* (*λ l*) *δ; ς″ = aut omnes codd. β′* (*β Fran.*) *ν π′* (*π Lips.*) *σ g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. ν σ g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur* 103 pretore *γ δ* dato *δ* 1 104 Cum sis. et . . . stomacharis *y ω* prauae *A′ δ* sectum *om. δ pr.* sed tū *A′* 105 te suspicientis *N. Heinsius et Bentleius, sed cf.* [*Caes.*] *bell. Afr. c.* 85: 'ducemque aliquem requirerent, quem respicerent, cuius auctoritate imperioque rem gererent' 106 Adsumas *δ* 1, *recte δ* 2 sapiens *δ* 107 ***DENVŌ INCIPIT*** *ε; Ω″ = A′* (*A a*) *E γ F λ′* (*λ l*) *δ ε* honoratus pulcher] pulcher honoratus *florileg. Nostradam.* pulcer (h suprascr.) *ε*, h *fort. ab alt. m.* diniq̧ *E* 108 Precipue *A ψ λ′ δ ε* saniis *δ* 1 cum] dum *y opp. Pph.′* molesta est *Ω″ ς″ Pph.′ florileg. Nostradam.* molesta, *om.* est *y* [*Parisin.* 8216]

II

Troiani belli scriptorem, Maxime Lolli,
dum tu declamas Romae, Praeneste relegi:
qui quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit.
cur ita crediderim, nisi quid te distinet, audi.
fabula, qua Paridis propter narratur amorem

TESTIMONIA.

I 2. 1—16 exceptis u. 5 et 'Nestor — utrumque' Ioannes Saresberiensis policrat. 7, 9 1—4 cf. Ioannes Saresber. metalog. 1, 22: 'gloriatur Horatius se uirtutis causa relegisse Homerum, qui quid sit — dicit' 1 cf. Ausonius periocha 1 in Iliadem: 'si Homerum scriptorem Troici belli eatenus, qua Iliadem suam incipit quaque finit, percenseamus . . .' 2 'dum tu (te Porph.) declamas Romae' Porph.′ ad u. 64 3 sq. cf. Ioannes Victoriensis 5, 3 p. 393 B.: 'sicut Oratius de Homero dicit: qui — dicit' 3 cf. ecbas. captiu. u. 717: 'nouit quid pulcrum, quid turpe, quid utile, falsum' uita Heinrici IIII. c. 2 [Pertz. XIIII = XII 272]: '. . . quid honestum, quid turpe, quid utile, quid non . . .'

VARIA LECTIO.

Ω″ = A′ (A a) E γ F λ′ (λ l) δ; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ g r v (a l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. ν σ g r v (a l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

I 2. AD LOLLIVM *E F λ′ δ (π′ σ a r et Fran.)* AD LOLIVM *γ* AD LOLLIVM MAXIMVM *v; inscriptione carent A ε (ν g et β)* 1 Maxime, *non* maxime *Meinekius praefat. p.* XXXV *cons. inscript. cod. v; Porph.′ et schol. Γ tacent; cf. Ouid. ex P.* II 8, 2 *et* III 5, 6: 'Maxime Cotta' loldi *E* lolli *cett.″ Pph. Porph.′ (etiam γ)* 2 *D*um ε, Cum ε 1 declinas ε 1 3 Quicquid *A′* pulcrum ε *uti*le δ q *E* 4 Planius *A′ E γ δ* 2 *uar. (σ g r et Lips.) sch. Γ (interpret.:* 'apertius'*) Ioannes Victoriensis* Plenius φ λ ε γ 2 *uar. (ν ut uid. v et β* 2 *π Fran. codd. Bland.) Ioann. Saresber. metal.* Plenius ψ *(l)* Pplenius δ (Plen' β 1) Pulchrius *Ioann. Saresb. policr.* VII 9; 'planius, ut poeta, qui exemplis propositis multo maiore ἐναργείᾳ docet, quam quiuis philosophus, qui, cum ethicen ex professo tractet, plenius praecepta tradit. in nullo autem scriptore maiorem esse uim ἐναργείας καὶ σαφηνείας, quam in Homero, omnes uno ore affirmant' *Iacobsius* chrisippo *F λ′ δ ε* cratore γ *d*icit δ 5 distinet *E* 1? ψ *corr. λ δ* 1 *ε (π′* 1 *l p. ras. v* 1 *uar. et codd. Bland.)* distenet *F δ* 2 destinet *A′ E* 1? *γ (l a. ras. r pr.)* detinet *A corr. E p. ras. (β′ σ g r corr. v)* dest : : : *ν cf. c.* IIII 7, 11 6 amare ε 1

Graecia barbariae lento conlisa duello,
stultorum regum et populorum continet aestus.
Antenor censet belli praecidere causam.
quid Paris? ut *saluos regnet uiuatque beatus,
cogi posse negat. Nestor componere litis
inter Peliden festinat et inter Atriden:
hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.
seditione, dolis, scelere atque libidine et ira
Iliacos intra muros peccatur et extra.
rursus, quid uirtus et quid sapientia possit,
utile proposuit nobis exemplar Vlixen,

TESTIMONIA.

14 florileg. Nostradam. Otto Frisingensis prolog. lib. II p. 17
16 'Yliacos — extra' Ioannes Victoriensis 5, 1 p. 383 B.

VARIA LECTIO.

7 Grecia λ δ Grętia ψ barbariae *A′ E δ* 2 barbarę δ 1 barbarie *γ F λ′ ε A* 2 len*to* ε conlisa *A′ F λ δ ε (π′) y schol. γ* collisa *E γ ς′* 8 reg*um* δ aestus *A′ E γ δ* 2 *(σ et β; e: g) Io. Saresber. policrat.* aestum *F λ′ ε (π′ r v et* 4 *Bland.)* estum δ 1 *(et Fran.) v cuanuit.* p̄lia *interpret. gloss.* ε *et cf. serm.* I 2, 110 *et Vergil. Cir.* 340: 'sollicitos animi releuauerat aestus' 9 belli censet *E opp. cett.″ ς″* precidere *A γ* causas *Ioannes Saresber. policrat.* 10 Quid *A′ E γ δ* 2 *ς″ Ioann. Saresber.* 'deest facit' *gloss. Γ* Quod *E corr. F λ′ δ* 1 ε *(v* 1 *uar.)* Quid Paris, ut saluus regnet uiuatque beatus? *Doederlinus, sed cf. epist.* I 1, 91 Quod Paris, ut *Bentleius* saluus *Ω″ ς″ schol. Γ* solus *y [aliqui codd. Cruquii] Landinus* reget ε uiu&q; *F* beat : : : ε 11 Nestor] ne forte *A* conponere *λ (ν et β)* componere *cett.′ ς (et π′ Fran.)* litis *π′* lites *Ω″ ς′* 12 inter] primus *coni. Bentl. ad serm.* I 7, 11 peliden *Ω″ nisi quod* pelliden *A* festinet *δ* 1 *(l pr.) y* atridem *λ ς (et Fran.)* atriden *cett.′ (π′ l et β)* 13 Hunc *A′ E γ* 2 *superscr. δ* 2 *(ν σ g l* 2 *r v et β) gloss. Γ* Nunc *γ F λ′ δ* 1 ε *(π′ et Fran.) u.* 14 *del. Prienius, eundem post u.* 16 *ponit Ioannes Saresberiensis* 14 Quidquid *A (et π* 1*)* Quicquid *cett.′ etiam florileg. Nostradam.* delyrant ε 15 Sedicione *λ ε* atque] *exsectum* ε libine *A* 16 pecc : : : : : ra ε 17 Rursum *Bentleius, sic habuisse Regin.* 1 *falso existimans, et cf. epod.* 16, 10 sapiencia λ sapie : : : ε poss& *E* : : : : sit ε 18 exexplar ε ulixen *A′ γ δ (β′ ν σ l r et Lips.)* ulyxen *F (et π)* ulixem *E (g v)* ulyxem λ uli : : : ε

qui domitor Troiae multorum prouidus urbes
et mores hominum inspexit, latumque per aequor,
dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
pertulit, aduersis rerum inmersabilis undis.
Sirenum uoces et Circae pocula nosti:
quae si cum sociis stultus cupidusque bibisset,
sub domina meretrice fuisset turpis et excors,
uixisset canis inmundus uel amica luto sus.
nos numerus sumus et fruges consumere nati,
sponsi Penelopae, nebulones Alcinoique
in cute curanda plus aequo operata iuuentus:

TESTIMONIA.

23 'Circae pocula' memorat etiam Symmachus epist. I 47 25 Seruius ad Aen. VII 19 glossarium Mai classic. auct. VIII 102 26 'et amica luto sus' Seruius ad georg. I 400 idem ad Aen. VIII 83 Isidorus orig. XII 1, 25 cf. Lactantius instit. III 8, 9: 'obscenus canis aut sus ille lutulentus' idem epit. diu. instit. c. 37: 'satius omnino non esse, quam post hominum formam, uel suem uel canem uiuere?' uu. 27 — 70 'Nos numerus — Testa diu' florileg. Nostradam. 27 sq. Priscianus instit. VI 17, 88. VII 4, 12 27 'fruges — nati' schol. Γ ad epist. I 4, 16. Willelmus uita s. Thomae I 197 ed. Giles. 28 sq. 'ebulotis Alcinoique in cute curam da plus aequo ·p̄· ī.' (in. Porf.) sic mendose Porph.′ ad epist. I 15, 24. imitatus est Ausonius epist. 9, 13—15: 'nam mihi non Saliare epulum, non cena dapalis, qualem Penelop(a)e nebulonum mensa procorum Alcinoique habuit nitidae cutis uncta iuuentus' cf. etiam Gellius XVIIII 9, 8

VARIA LECTIO.

19 dominator *F λ* 21 sotiis *A* 22 Ꝑculit *E* aduersus *λ .a. ras. E uar.* (*g pr.*) et uersis *y* inmersabilis *A′ E y F λ′ δ ς″* immers: *ε* (*σ*) īmers: *g* 23 circae *Ω″ ς″* (*et omn. codd. Cruquii* [?]) *Symmachus* circe *v g* circes, *s add. recent. m.*, *v*; circes *y* [*Montepess. uar. Petropolit. Sorbonens.* 2 *Zulichemianus* (*NB.* ≃ *cod. Diuaei ap. Cruqu.!*)] *Valerius ad Ruffinum* nouit *y Valerius* 24 Que *λ* sotiis *A* 25 domina *Ω″ ς″ Seruius glossar. Mai* diua *y* turpis, et excors *Th. Schmidius et Doederlinus* turpis et excors, *alii* ex//ors *y* [*Fran.*] exsors *coni. Minos et Marklandus opp. Seru. glossar. Mai* *u.* 26 *omis. v pr.* 26 inmundus *A E y F λ ε ς″* immundus *δ* (*a l*) īm: *g* 27 frugis *ε pr.* (*a pr.*) fruges *cett.′ ς″ Pph.′ schol. Γ ad epist.* I 4 *florileg. Nostradam.* consūmere *F* (*l*) *u.* 28 *post u.* 29 *pon. r* 1 28 penelope *E ε* (*g et β π*) penelopae *cett.″ ς* (*et Fran. Lips. codd. Bland.*) *Ausonius* penelopes *v* penelopes *y* [*Basil.*] *florileg. Nostradam.* Alcinoique, *Fea* 29 equo *λ* opera*ta δ* operosa *y* [*Petropolit.* 2]

cui pulchrum fuit in medios dormire dies et
ad strepitum citharae cessatum ducere curam.
ut iugulent hominem, surgunt de nocte latrones:
ut te ipsum serues, non expergisceris? atqui,
si noles sanus, curres hydropicus; et ni
posces ante diem librum cum lumine, si non
intendes animum studiis et rebus honestis,

TESTIMONIA.

32—37 'ut iugulent — torquebere' Reinerus uita Euracli 2 ap. mon. Germ. SS. XX p. 562 32 Seruius ('de nocte latrones' cod. Bernens. 172) ad georg. I 287 34—37 'ut te ipsum — torquebere' Reineri de ineptiis cuiusdam idiotae libellus [mon. Germ. SS. XX p. 600]
36 'intendant — honestis' Ioannes Victoriensis 6, 11 p. 446 B.

VARIA LECTIO.

30 Qui δ 1 pulcrum ε 31 Ad estrepitum γ Astrepitum φ citharae *A′ γ δ* 2 cithare *E δ* 1 chytarę *φ λ′* chyttarę *ψ* cessantem *ω opp. etiam codd. Bland. et florileg. Nostradam.* cessantum *y* [1 *cod. Feae*] *ω* curam *A′ γ F λ′ δ E uar. ab ead. manu ut uid.*, *ε* 2 *uar.* (*β′ ν π′ σ g corr. r v*) *schol. Γ florileg. Nostradam.* somnum *E ε δ* 2 *uar.* (*g pr.*) *y* [*π uar. codd. Bland. Bruxell.* 2 *uar.*] *cf. serm.* II 7, 114: 'iam uino quaerens, iam somno fallere curam' *c.* IIII 11, 35 *sq.*: 'minuentur atrae carmine curae;' cessatum ducere *ut Plaut. Poenul. prol.* 20: 'sessum ducere' *Stich.* 139: 'uenatum ducere' *serm.* II 4, 89: 'auditum ducere' curā (melius curā) (*sic*) *y* [*Bamberg.*] cessatam ducere curam *I. Scaliger* cessantem ducere Somnum *uel* somnum *Bentleius.* Ad strepitum citharae, cessatum, educere curam *Rosellus* Ad . . . cessanti incidere curam *Tunstallus* Ad st. c. cessantem ducere κούρην *Praedicowius* *uu.* 32—64 *post epist.* I 1, 51 *transponendos censent Torrentius et D. Heinsius* *uu.* 32 *sq. inuerso ordine exhibent y* [*Bamberg. Parisinus* 7976 *Valentian.* 1]
32 hominem *A′ E F λ′ δ ε* (*ν π′ g r v et β V*) homines *A corr. γ* (*σ et Fran.*) *Seruius flor. Nostr. Reinerus; cf. Ouid. amor.* III 8, 21: 'quotiens hominem iugulauerint'. *Doederlinus falso ante* homines *distinguit* surgunt] uigilant *Seruius florileg. Nostradam.* 33 Tu te ipsum ut serues *coniectauit Bentleius* atqui *A′ E γ δ* 2 *ς″ Reinerus* atque *F λ′ δ* 1 *ε* (*ν π′ et V*) *florileg. Nostrad.* atquin *v* 1 *y*
34 Si oles *ε* 1 noles *A′ E γ F δ ε* 2 *ς″* (*et* 4 *Bland.*) *Reinerus* nolis *λ′* (*g r pr. v*) *ω florileg. Nostradam.* curres *A′ E* 1 *γ ε* 1 *δ* 2 (*ν* 1 *π′ σ g r et* 4 *Bland.*) *schol. Γ Reinerus* cures *F λ′ δ* 1 *E p. ras.* (*β′ ν* 2 *v*) *florileg. Nostradam.* quaeres *Ieuerus ad Lucan.* III 657 hidropic' *δ* hydropicus *cett.″* 36—39 *desunt quaedam in ε* 36 Intendes *Ω″* Intendens *ν π′ r pr.* Intendas *y* [*π* 2] *florileg. Nostradam.*

inuidia uel amore uigil torquebere. nam cur
quae laedunt oculum festinas demere: siquid
est animum, differs curandi tempus in annum?
dimidium facti qui coepit habet: sapere aude;
incipe! qui recte uiuendi prorogat horam,
rusticus expectat dum defluat amnis: at ille
labitur et labetur in omne uolubilis *aeuom.
quaeritur argentum puerisque beata creandis
uxor et incultae pacantur uomere siluae.
quod satis est cui contingit, nil amplius optet.

TESTIMONIA.

cf. Hieronymus comment. in Zachariam II 6 [Vallars. VI 826] Horatio non nominato: 'dimidium facti qui bene coepit (cepit) habet' item hunc uersum laudat Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 inter 'flosculos epistolarum Oratii'. Ausonius epigr. 81: 'incipe: dimidium facti est coepisse' 40 cf. Auson. de conexis p. 198 Bip.: 'incipe, quidquid agas! pro toto est prima operis pars' 'et quod ait Horatius: sapere aude: ne non te ratio subiuget prius quam metus' Augustin. de quantit. animae 41 [t. I 421 Ben.] 42 sq. Ioannes Saresberiensis epist. 263 42 imit. Iuuenalis 14, 25 sq.: 'rusticus expectas, ut non sit adultera Largae filia' 43 cf. Ouid. met. X 519: 'labitur occulte fallitque uolatilis aetas'

VARIA LECTIO.

38 Que λ ledunt *E F* λ δ 1 oculum *E F* λ′ δ 1 (ν π′ σ 2 *r et* 2 *Bland.*) *Bentl.* oculos *A*′ γ λ *corr.* δ 2 (β′ σ 1 *g v et* 2 *Bland.*) *florileg. Nostradam. defic.* ε siquod *F* λ′ (ν *v corr.*) *opp. florileg. Nostradam.* (*et* 4 *Bland.*) 39 difers *A* curanti ε 40 cepit δ 1 sapere λ 41 uiuendi qui recte *A*′ γ *F* λ′ δ ε (β′ ν π′ σ 1 *r v*) qui (quis *Pf.*) recte uiuendi *E* (σ 2 *g*) *Pph.*′ *Bentleius*, *in altera lectione ambiguum esse putans*, *utrum* recte uiuendi *uelit an* recte prorogat; *cf. art. poet.* 29 *et uar. lect.* I 18, 74; *schol. r in marg.*: 'ORDO. Qui prorogat horam recte uiuendi' uiuendi recte qui *y* ω *flor. Nostr.* 42 exspectat δ defluat] fluat *A pr.* ε (σ *pr.*) amnis] ām̄nis φ illi *E* 43 înuolubilis ôm̄e γ aeuum Ω″ 44 Queritur γ λ δ 45 inculte λ placantur *Wakefeldius* perarantur *Nodellius opp. florileg. Nostradam. et cf. Germanicus in Arat. phaenom. p.* 96 *ed.* 1589: 'fructusque dabat pacata colono sponte sua tellus' *u.* 46 *del. Lehrsius* 46 Quod ε contigit λ δ ε (*et* β) contingit *cett.*′ ς′ (*et Fran. V* [?] *cum alio Bland.*) *flor. Nostr.* continget *r* contigit *y* [2 *Bland.*] contigerit *Doederlin.* contigit, is *Stallbaum.* *cum y* [*V, per lituram*]; contigit, hic *y Lambinus* nihil *A*′ γ δ ε (ν π′ *et Fran. V sed per lituram*) nichil *g* (*et* β) *flor. Nostr.* nil *E F* λ′ (σ *r v*)

non domus et fundus, non aeris *aceruos et auri
aegroto domini deduxit corpore febris;
non animo curas: ualeat possessor oportet,
si comportatis rebus bene cogitat uti.
qui cupit aut metuit, iuuat illum sic domus et res
ut lippum pictae tabulae, fomenta podagram,
auriculas citharae collecta sorde dolentis.
*sincerumst nisi uas, quodcumque infundis acescit.

TESTIMONIA.

47 sq. Hildebertus moral. philosoph. p. 988 51 sq. 'qui capit (sic) — podagram' Hildebertus moral. philos. p. 988 53 'collecta sorde dolentis' Probi appendix p. 195 K. 54—60 'sincerum est uas, ei si quodcunque infundas — et mens' Hildebertus moral. philos. p. 980
54 florilegium Parisin. 8818ª; glossarium Mai class. auct. VIII 15 ecbasis captiui u. 321 Reineri uita Reginardi 1 [mon. Germ. SS. XX p. 571]

VARIA LECTIO.

cf. appar. crit. ad epist. II 1, 17. 31 optes *A* opte et *y*
uu. 47—49 *omis.* *v* 1 (*et β* 1) 47 eris *A λ* aceruus *Ω″ ς* (*et β* 2 *π′ Fran.*) *florileg. Nostradam.* 48 domui *ε* dedux̄ *δ* deduxit *cett.″ ς* (*et β* 2 *π′ Fran.*) *gloss. Γ flor. Nostr. pr. Hildeb.* deducit *y flor. Nostr. corr.* deducet *v* 2 *uar. y* deducunt *y* febris *y* [*π* 1 *Reginens.* 1] febres *E* 1 *F λ′ δ* 1 *ε A* 2 (*v* 2 *g r* 1 *v et β* 2 *Fran. Lips.*) *Hildebertus* febrem *A′ γ E* 2 *δ* 2 (*σ r* 2) *florileg. Nostradam.* ['febres. alii febrem quoque, alii febrim habent' (?) *Cruq.*] 49 possessor *A*
50 conportatis *γ F λ δ* (*v σ r et Lips.*) *florileg. Nostradam.* com- † aut
portatis *A′ E ε* (*β′ g l v et π*) 51 aut] au′ *δ* ac *v y opp. florileg. Nostr. Hildeb.* et] aut *A uar. flor. Nostr.* //et *δ* et *cett.″ ς″* (*et Bland.*) ac *y* 52 lyppū *F λ′* picte tabule *λ* (*g*) *florilegium Nostradamense* pictae tabulae *cett.″ ς″* tabulae pictae *y Hildebertus* pictae *in marg.* *σ* fomenta *Ω″ ς″ Pph.′ florileg. Nostradam.* tomenta *Bouhierus opp. Burmann. ad anthol. Lat.* II *p.* 485 podagra *ε* 1 podagram *cett.″ ε* 2 *ς″ Pph.′ florileg. Nostradam. Hildebert.* podagrum *y* [*Pottieri cod.* 10 (?) *et* 1 *apud Oudendorpium ad Appul. met.* V *p.* 339 *Dessauiens.* II] *Bentl. opp. Doederlin.* I 83; *abstractum positum pro concreto* 53 cytharae *F λ′ δ ε* cithare *E* dolentis *A′ γ* (*et π* 1) *Probus* dolentes *A corr. E F λ′ δ ε ς* (*et β′ Lips.*) *florileg. Nostradam.* 54 Sincerum est *Ω″ ς″* Sincerum, *om.* est *florileg. Nostradam. Parisin.* 8818ª *glossarium Mai ecbasis captiui* infundit *δ* (*et β* 1) acescit *A E pr. F λ′ δ* (*β′ v π′ σ r v*) *florileg. Paris.* 8818ª *glossarium Mai ecbasis captiui* acessit *E corr. γ* 1 *ut uid. ε* 1 (*a g*

sperne uoluptates: nocet empta dolore uoluptas.
semper auarus eget: certum uoto pete finem.
inuidus alterius macrescit rebus opimis:
inuidia Siculi non inuenere tyranni
maius tormentum. qui non moderabitur irae,
infectum uolet esse, dolor quod suaserit et mens,
dum poenas odio per uim festinat inulto.
ira furor breuis est: animum rege; qui nisi paret,
imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catena.

TESTIMONIA.

55 Hieronymus aduersus Iouinianum II c. 12 [Vallars. II 342ª] Ioannes Saresber. policrat. 8, 6 Hieronymum laudans 56 'semper auarus eget' Hieronymus comm. in Ecclesiasten c. 5 [Vallars. III 430ᶜ] Isidorus orig. X s. u. 'auarus' Columbanus ad Sethum u. 37; florileg. Paris. 8818ª; in Aquigrano palatio u. 67 ed. Dümmler. [Haupt. antiqu. Germ. annal. XII 463] 'certum — finem' Ioannes Saresberiensis policr. VII 23 57—59 'inuidus — tormentum' florilegium Paris. 8818ª Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68; sed utrobique et in florileg. Nostradam. post u. 57 hic legitur pentameter: 'et uidet illius prospera cum lacrimis' 57 Lactantius ad Statii Theb. I 127 58 sq. cf. Ioannes Saresberiensis policr. VII 24: 'nec leue tormentum credas (sc. inuidiam), quo nullum grauius potuerunt Siculi excogitare tyranni' u. 61 om. floril. Nostrad. 62 sq. floril. Par. 8818ª Hildeb. mor. phil. p. 980 Vincent. Bell. specul. histor. VII 68 62 cf. Seneca de ira I 1, 2: 'quidam ex sapientibus uiris iram dixerunt breuem insaniam.' Themistius or. de amicitia p. 7 D.: '*ἐγὼ δ' οἶμαι τὴν ὀργὴν μανίαν ὀλιγοχρόνιον εἶναι*'

VARIA LECTIO.

pr.) *Hildebertus* acesit *ε p. ras.* (*g corr.*) acestit *γ* 2 ascessit *florileg. Nostradam.* 55 Semper uoluptates nocent *ε* 1 *ut uid.* S*pne* *ε* empta] *omis. A pr.* dolor : : *ε* 57 ma*crescit δ ut uid.* macrescit *cett.*″ *ς*″ *cons. r* marcescit *σ* 1 *y floril. Nostr. et Parisin.* 8818ª *Hildebertus Vincentius* *de pentametro post hunc uersum in florilegiis interpolato uide testim.* *u.* 58 *omis. δ* 1 58 Inuida *ε* 59 maius] magis *florileg. Parisin.* 8818ª *opp. Nostradam.* irae *A′ E γ ε* (*et Lips.*) *Pf. gloss. Γ* ire *a* 2 *g l* 2 (*et fort. Lips.* 1) *florileg. Nostradam.* iram *F λ′* 1 *δ* 1 *A* 2 (*et π* 1) aeuum *Pph.*; *posteriora tempora uerbum moderari cum accusatiuo coniungere solebant* 60 uelet *ε* et mens] exmens *y H. Stephanus opp. florileg. Nostradam. et uide Rothmaler. de Hor. uerborum inuentore, Berol.* 1862 *p.* 21 amens *y* [*cod. Vatic.* (?) *in Mureti uar. lect.* 18, 3]; *habemus ἓν διὰ δυοῖν* 62 fur*or ε* beuis *ε pr.* 63 Impera, et hunc *y* [*H. Stephani cod. uetustus* (?)] conpesce *A γ F λ* (*ν*) compesce *E δ ε ς*″ *florileg. Nostradam.* catena *A′ γ F λ′ δ ε ς*″ (*et r corr.*).

fingit ecum tenera docilem ceruice magister
ire uiam qua monstret eques: uenaticus, ex quo
tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
militat in siluis catulus. nunc adbibe puro
pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
quo semel est inbuta recens, seruabit odorem
testa diu. quodsi cessas aut strenuus anteis,
nec tardum opperior nec praecedentibus insto.

TESTIMONIA.

66 sq. cf. Willelmus uita s. Thomae [Giles. I 183]: 'ceruinam pellem postquam latrauit in aula, militat in syluis catulus' Seruius ad Aen. VII 480: 'ceruinam catulus pellem latrauit in aula' 67—70 'nunc adbibe — diu' Reineri uita Wolbodonis 1 [mon. Germ. SS. XX p. 565] 68—70 'nunc te — diu' Hildebertus moral. philos. p. 983 69 sq. 'quo — diu' Augustinus de ciuit. I 3. florilegium Paris. 8818ª Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 Ioannes Saresberiensis policrat. VI 4 metalog. II 7 Hincmarus Remensis epist. ad Carolum III Crassum c. 1 [historiae Francorum scriptor. ed. du Chesne II 485ᵇ] idem ad episcopos quosdam Franciae epist. c. 1 [II 487ᶜ]; uita s. Anselmi c. 4 [Giles. V 314] cf. Ioannes Saresberiensis policr. VII 9: 'quoniam et testa diutius seruat odorem eius, quo semel est imbuta recens' Hieronymus epist. 10 ad Paulum [Vallars. I p. 25ª]: 'etiamsi aqua plena sit, tamen eundem odorem lagoena seruat, quo dum rudis esset, imbuta est' 69 florilegium Paris. 8069 omisso 'est'

VARIA LECTIO.

Hildebertus cathena *florileg. Nostradam.* at enis *E* 1 catenis *E* 2 (*σ* 2 *g*) *y* [*Bruxellens. Valentian. Zulichem.* 2 *aliqui codd. Cruquii*] cathenis *florilegium Paris.* 8818ª catenę *r pr.* 64 fingite cum *Pph.'*
ęcum *v pr. ut uid. cons. Pph.'* equm *ν corr. florileg. Nostr.* aequū *δ ut uid.* haequū *φ* aequū *ψ* equum *cett.'' ς''* 65 qua *E* (*ν* 1 ? *l*) *y* [*Bruxell. p. ras. Petrensis Valentiañ.* 1] *Bentl.* quam *cett.'' ς'' florileg. Nostradam. cf. Liu.* XXXII 11: 'pedites iubet, qua dux monstraret uiam, ire' *Vergil. Aen.* I 418: 'corripuere uiam interea, qua semita monstrat' monstret *E γ F λ' δ ε* (*β' π' a r*) mostret *A* monstrat *ν σ g v y* [*Bruxell.*] *florileg. Nostradam. Bentl.* ęquęs *A*
66 Ceruinam pellem latrauit tempore in aula *γ* pellā *φ* p//ellē *ψ* puellā *F* 1 ? lacerauit *y opp. etiam Seru. florileg. Nostradam.*
67 adbibe *A' E γ F λ' ε ς'* (et 4 *Bland.*) adhibe *δ* 1 *aut pr. ut uid.* (*β' g*) *florileg. Nostr.* adibe *σ* 1 ? *r* adibe (b superscr.) *σ* 68 Pectorę *A* 69 inbuta *A' E γ F λ' ε* 1 (*π' σ et β*) imputa *δ* 1 imbuta *δ* 2 *ε* 2 (*ν a* 2 *aut corr. l r v et Fran.*) *florileg. Nostradam. et Parisin.* 8069 īb: *g* recens] *omis. ε* 1 *add. ε* 2 *uu.* 70. 71 quodsi — insto] *del. Lehrsius*
70 strennuus *E* 71 operior *A' γ* opperior *E* opperior *cett.'* nęc *A* neᶜ *E* precedentibus *γ*

III

Iuli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
*Thraecane uos Hebrusque niuali compede uinctus,
an freta uicinas inter currentia turris,
an pingues Asiae campi collesque morantur?
quid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo.
quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
bella quis et paces longum diffundit in *aeuom?
quid Titius, Romana breui uenturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,

TESTIMONIA.

I 3. 2 scire laboro] isdem uerbis hexametrum finit imitator Horati Persius 2, 17 3 'compede uinctus' ecbas. captiui u. 248 et 308 9 cf. Auson. Mosell. u. 476: 'ibis in ora hominum laetoque fouebere cantu'

VARIA LECTIO.

I 3. AD IVLIVM FLORVM *E γ F λ′ δ* (*π′ σ a r v et Fran.*) *schol. Γ; y* [*Petropol. cons. Sorbonens.*] *add:* SATYRARVM SCRIPTOREM. *inscriptione carent A ε* (*v g et β*) 1 milit*et δ* militet *cett.″ ς″* (*et Bland.*) *Pf.* militat *y* horis *E* 2 priuigenus *γ* Threca *E* Tracha *γ F λ* Thraca *cett.′* ebriusq, *E* conpede *A* (*et β*) *Pph.* compede *cett.′ ς* (*et π′ Fran.*) *Pf.* *u.* 4 *ad marg. A* 4 an] ac *Pph.′* uici*nas inter A; nas inter suppleuit A* 2, *absciso A* 1; *item rres in* tu*rres* currencia *λ* turris *γ* 1 (*v* 2 *a g*) *y* [*Bruxellens.* 1 *Mellicens. Parisin.* 8214] *Pph.′* tu*rres A* turres *E F λ′ ε δ* 2 (*β′ σ r v et Lips.*) *Porph.′ bis in interpretat.* terres *δ* 1 terras *v* 1 [e] † turris *y* [*V cod. Silu. ap. Cruq.*] praetulit *Bentl.;* terras *y* [*π*]; *schol. Γ:* 'turres dixit has ciuitates, quia in alto sunt positae' *cf. Lucan.* VIIII 954 *de his ipsis oppidis:* 'Threiciasque legit fauces et amore notatum aequor et Heroas lacrimoso litore turres' lectio 'terras' propter terrarum *u.* 1, unde nata est, improbanda esse uideatur 5 colles[b] campiq,[a] *σ* morantur[e] *v* 6 choors *A′* coors *γ* operum] *omis. γ pr.* struit *Ω″ ς″* struat *v σ* 2 haec quoque *ω* 7 augus *A* sumit *Ω″ ς″* sumat *v σ* 2 sūmit *g* 8 paces] pacis *σ pr. y* pacem *y cf. epist.* II 1, 102 *Lucret.* V 1229 *Plaut. Pers. u.* 753 *schol. Γ:* 'Noue dictum, cum grammatici negent plurali numero declinari' diffundat *v σ* 2 aeuum *Ω″* 9 *t*icius *ε* ticius *A γ* 10 Pyndarici *F λ* haustus] 'Haustu] num haustu?' *Pph.′ Porph.′ sed cf. Symmach. epist.* 9, 88 *p.* 174 *Sciopp.:* 'Gallicanae facundiae haustus requiro'

fastidire lacus et riuos ausus apertos?
ut ualet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa,
an tragica desaeuit et ampullatur in arte?
quid mihi Celsus agit, monitus multumque monendus,
priuatas ut quaerat opes et tangere uitet
scripta Palatinus quaecumque recepit Apollo,
ne, si forte suas repetitum uenerit olim
grex auium plumas, moueat cornicula risum
furtiuis nudata coloribus? ipse quid audes?
quae circum uolitas agilis thyma? non tibi paruom
ingenium, non incultum est et turpiter hirtum:
seu linguam causis acuis seu ciuica iura
respondere paras seu condis amabile carmen,
prima feres hederae uictricis praemia. quodsi

TESTIMONIA.

14 'tragica — arte' glossarium Mai classic. auct. VIII 55
16—20 'Priuatas — coloribus' Reineri de ineptiis cuiusdam idiotae libell. 2 [mon. Germ. SS. XX p. 603] 17 cf. Ioannes Saresberiensis policrat. II 26: 'scripta Palatinus qu: tenebat Apollo' 18—20 'quod (quid Vincent.) si forte — coloribus' florileg. Nostradam. Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 18 sq. cf. Auianus fab. 5, 3: 'ne detracta grauem faciant miracula risum' 19 'moueat — risum' Seruius ad Aen. XI 522 23—25 'seu ciuica — prima feres hercle uictricis praemia palmae' Pseudoacron uolgatus (Wolfenbutt.) c. I 10, 1; non noster Acr. 24 Pseudoacron uolgatus ad art. poet. 436, non noster Acr. 25—29 'Quod si — cari' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

12 Vt *ualet* ε minit ε 14 thragica *E* traica *A* desaeuit *E* φ (*a*) deseuit *cett.*′ ς″ a(u)rtes γ 15 ait γ (†agit) ait δ (g) agit *cett.*″ ς″ *Pph.*′ 16 querat *E* γ λ uitæ (s) φ 19 cornicula Ω″ ς″ *florileg. Nostradam. Reinerus* uulpecula *Seruius cf. adnotat. epist.* I 7, 29 risu ε 20 mundata ε *a. ras.* 21 thima *E* γ δ ε paruom (v) *y* [π] paruum Ω″ ς (*et* β′ *Lips.*) 22 nō λ et *A*′ *E* γ δ ε (ν σ *g* *v* et β π 1) *Bentl.* nec *F* λ′ (*r* *v* 1 *uar. et* π 2 *Fran. Lips.*) non *y* hyrtum *F* λ′ hyrcum γ 23 ciuia ε 24 Responsare *E* 25 hederae *E* 1 γ φ δ ε (ν *l* 2 *aut corr.* *v* *et* *Fran.*) (h)ederę ψ edere λ ęderae *A* (*a* 2) ederae *E* 2 (σ *a* 1 *l* 1 *aut pr.* *r*) premia *A* φ quod si] qꝰ si *E* 1 quidsi *l pr.* *u.* 26 *post u.* 27 *pon. Hitzigius; ordi-*

frigida curarum fomenta relinquere posses:
quo te caelestis sapientia duceret, ires.
hoc opus, hoc studium parui properemus et ampli,
si patriae uolumus, si nobis uiuere cari.
debes hoc etiam rescribere, sit tibi curae
quantae conueniat Munatius, an male sarta
gratia nequiquam coit et rescinditur ac uos
seu calidus sanguis seu rerum inscitia uexat
indomita ceruice feros? ubicumque locorum

TESTIMONIA

28 sq. Ioannes Victoriensis p. 271 B. 28 "'parui properemus' ut e contrario 'ampli' diuites dicuntur" schol. Vergil. eclog. 7, 29 29 cf. ecbasis captiu. u. 516: 'si uolumus genti, si nobis uiuere cari' 31—35 'Heu male parta — Diuitis' florileg. Nostradam. 31 sq. Hieronymus contra Ruffinum I 1 [Vallars. II 459 b]: 'Flaccus quoque in epistola quam scribit ad Florum: male, ait, sarta gratia nequidquam coit et rescinditur' 32 cf. Petronius 113: 'credo ueritus, ne inter initia coeuntis gratiae recentem cicatricem rescinderet'

VARIA LECTIO.

nem cum aliis libris tum et florilegio Nostradamensi traditum retinere maluimus cons. Porph.′ 26 tormenta *coni. Iones u.* 27 *omis. ε pr.* 27 caelestis *Ω″* celestes *florileg. Nostradam.* sapiencia *λ*

† uolum'

29 patric *γ λ* uulumus *ε* cupimus *ϑ opp. Pph.′ florileg. Nostradam. Ioann. Victoriens.* kari *v y [Basil. Petropolit.]* 30 sit *A′ E γ F λ′ ε δ* 2 *ς″ (et omn. codd. Cruq.) Pph.′ Porph.′ gloss. Γ;* si *δ* 1 *A p. ras. y;* sit, *t in ras. ν: ergo* sit *ν* 1, si *ν* 2, si*t ν* 3; si tibi curae est *Bentl. ex coniectura.* 'deest an, ut sit sensus: an sit tibi curae Munatius' *Porph.′* cure *λ* 31 Quante *A λ δ* 1 Quam te *Muretus* conueni//// *A* conuenit *E pr. (a)* minatius *ν a* 1 *(et π pr.)* minacius *g (et Lips.)* numatius *v y* 32 Gracia *A ε* nequiquam *E γ* 1 *F λ′ δ ε (ν σ a r* 2 *v et β π) Pph.′ Porph.′* nequicquam *A γ* 2 *(et Fran. Lips.) florileg. Nostradam.* nequitquam *g* ne qui//quam

†e

r cogit *γ* ac *Ω″ ς″ flor. Nostr.* at *v y* at *y ω ante Bentl.*

33 Seu . . . seu *γ* 2 *superscr. (σ) y [Gronou.* 1 *Zulichem.;* Seu *etiam miniator cod. Paris.* 8214] *ω [Venet.* 1481] Heu . . . heu *Ω″ ς″ (et omn. Bland.)* Heu . . . et *florileg. Nostradam.* aut . . . aut *interpret. schol. ε cons. schol. Γ* rerum] ueri *suspic. Bentl. opp. florileg. Nostradam.* insciscia *ε* uexat *E* uersat *y* 34 ferox *γ* 1 locorum] colorum *A*

uiuitis, indigni fraternum rumpere foedus,
pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca.

IIII

Albi, nostrorum sermonum candide iudex,
quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
scribere quod Cassi Parmensis opuscula uincat,
an tacitum siluas inter reptare salubris,
curantem quicquid dignum sapiente bonoque est?
non tu corpus eras sine pectore: di tibi formam,
di tibi diuitias dederunt artemque fruendi.
quid uoueat dulci nutricula maius alumno,

TESTIMONIA.

35 cf. ecbasis captiu. 519: 'indigni quocunque sumus disrumpere foedus'

I 4. uu. 8—14 florileg. Nostradam. 8—11 'quid — crumena' Ioannes Saresberiensis metalog. I 7

VARIA LECTIO.

35 *ru*mpere δ fedus λ foedus *cett.'* *commate post* uiuitis *omisso punctum post* foedus *pon. cum alii tum Doederlinus*
36 *P*ascitur δ

I 4. AD ALBIVM TIBVLLVM (TEB: *a; om.* σ) *E* γ (σ *a et Lips.*) AD ALBIVM (TEB: *add. Fran.*) ELEGO℞ (ELEGIUM *F* λ' *v* ELEGIORŪ π *r* 1 *et Fran.*) SCRIPTOREM *F* λ' δ (*r p. ras. v cons. Fran.*) 1 Albi *A* 2 regine *E* 3 cassi *A' E* γ ε *pr. ut uid. Pph.'* cassii *F* δ *a. ras.* ε *corr.* casu λ 4 interreptare δ ε (σ *g r v* 1) inter reptare *A' E F* λ' (β' π' *v* 2) *Pph.' cons.* γ; *perexiguo interuallo plures: interreptare alibi non inuenitur* reptare] tēptare γ *pr.* salubris γ 1 (σ 2 *et* π 1) *Pph.'* salubres *cett.''* ς (*et* β' *Lips.*) 5 quicquid Ω'' ς (*et* β' *Lips.*) quitquit *g* quidquid *y* [π *a. ras.*] bonumque γ (*et* π *a. ras.* π *uar.* 1 *Bland.*); *v parum liquet* 6 cum tu corpus eras sine pectore, di *Mutherus* eris *Praedicowius et Horkelius* di *A' E* γ *F* λ' dii δ ε ψ *corr.* λ 2 Di *A' E* γ φ λ' Dii ψ δ ε 7 diuicias λ dederunt *A'* γ *F* λ' δ ε (*v* 1 *et* β 1 *ut uid.* π 1 *omn. Bland.*) dederant *E* λ *corr.* (*v* σ *g r v* 2 *et Fran. Lips.*); *schol.* Γ: 'metri ratione breuem syllabam fecit dederunt' *gloss.* ε *repetiit in margine DEDERUNT ut formam memorabiliorem. Tibull.* IIII 5, 4: 'dedĕrunt' *et cf. Hor. epod.* 9, 17 *serm.* I 10, 45 8 foueat ε 1 maius] magis *A*

qui sapere et fari possit quae sentiat, et cui
gratia fama ualetudo contingat abunde,
et mundus uictus, non deficiente crumina?
inter spem curamque, timores inter et iras
omnem crede diem tibi diluxisse supremum:
grata superueniet quae non sperabitur hora.
me pinguem et nitidum bene curata cute uises,
cum ridere uoles, Epicuri de grege porcum.

TESTIMONIA.

12 sq. tractatus de duce Ernesto 38 [VII 247 H.], sed 'credo' .... 'mihi' 13 sq. Thomas Cantuarensis epist. 325 [p. 231 Gil.] Ioannes Saresberiensis policrat. II 27 13 cf. Martial. IIII 54, 3 sq.: 'si sapis, utaris totis, Colline, diebus, extremumque tibi semper adesse putes' 14 Hildebertus moral. philos. p. 976 uita Adalberonis c. 12 [Pertz. XIIII = XII 135] ecbasis captiui u. 219 15 sq. Hieronymus aducrsus Iouinianum II c. 12 [Vallars. II 342ª] idem huc respicit adu. Iouin. II c. 36: 'Epicurum nostrum sudantem in hortulis suis, inter adulescentulos et mulierculas alloquamur; fauent tibi crassi, nitidi, dealbati . . . quoscumque formosos, quoscumque calamistratos, quos crine

---

VARIA LECTIO.

9 Quam sapere et fari ut possit, quae sentiat, utque *Lambinus* Qui *E* 1 *δ* 1 *ε* 1 (*l et β* 1 4 *Bland.*) Cui *ε* Qui^{n} *ψ λ δ* 2 (*et π*) Quin *φ* Quin *A′ γ E* 2 (*g r et Lips.*) Quam *ν σ υ* (*et Fran.*) *y floril\-eg. Nostradam. Ioannes Saresber.* 'nisi ut' *gloss. Γ* quae] q.^{ue} *A* 10 Gracia *A* ualitudo *γ* (*β′ g r* 1) *florileg. Nostradam.* continguat *ψ a. ras. y* contingit *δ* 1 habunde *γ δ ε* 11 Et mundus *A′E γ δ* 2 (*β′ ν σ g r et π corr. Lips.*) *Ioannes Saresber.* Et modus et *F λ′ δ* 1 (*υ et π a. corr.*) *flor. Nostradam.* Et mu^{n}dus *ε; gloss. Γ:* 'i. e. moderata uita'. Et domus et *Bentleius*, *sed cf. Ammian. Marcellin.* XXVIIII 5: 'mundiore uictu stipendioque milite recreato' *Auson. grat. act. p.* 291 *ed. Bipont.:* 'uictum, uestitum, supellectilem, munda, non splendida' *epist.* I 5, 7: 'munda supellex' crumina *A′ γ F δ ε* (*ν π′ r*) crumena *E ψ corr. λ′* (*β′ σ g υ*) *florileg. Nostradam. cf. Iuuenal.* 11, 38: 'deficiente crumina' (*uar.* culina) Camena *Boivinus* *uu.* 12—14 *hic delendos et post epist.* 3, 19 *transponendos esse censuit Schützius opusc. p.* 334 *opp. florileg. Nostradam.* tumores inter et iram *E* (*non g*) *sed cf. Statius Theb.* V 425 *sq.:* 'postquam timor iraque cessit uoltibus' iram *E y* [*Basil.*] 13 supraemū *A* *u.* 14 *om. g opp. florileg. Nostradam.*] 14 super ueniat *A* 1 *ε* 1 (*l* 1) *opp. florileg. Nostradam. ecbas. captiui Hildebert. Thom. Cantuarens. uita Adalberonis* que *λ* 15 curata *δ* curuata *l* 1 *u.* 16 *pars non extat in ε* 16 cū grege *E*

V

Si potes Archiacis conuiua recumbere lectis
nec modica cenare times holus omne patella,
supremo te sole domi, Torquate, manebo.
uina bibes iterum Tauro diffusa palustris
inter Minturnas Sinuessanumque Petrinum:
si melius quid habes, arcesse, uel imperium fer.
iamdudum splendet focus et tibi munda supellex.
mitte leuis spes et certamina diuitiarum
et Moschi causam: cras nato Caesare festus
dat ueniam somnumque dies; impune licebit
aestiuam sermone benigno tendere noctem.

TESTIMONIA.

composito, quos rubentibus baccis uidero de tuo armento sunt, immo inter tuos sues grunniunt' Ioannes Saresberiensis policrat. VIII 6 laudans Hieronymum

I 5. 7 cf. vita Benedicti abbatis Clusensis c. 6 [Pertz. XIIII = XII 201]: 'splendeat ut focus, sciphorum, lancis et cantari esset munda supellex' 8 florileg. Nostradam. 11 cf. Hieronymus epist. 130 ad

---

VARIA LECTIO.

AD TORQVATVM *E γ F λ′ δ* (*σ a r v et Fran. Lips.*), *E* (*et Lips.*) *y add.* ORATOREM 1 archiacis *Ω″ ς″* (*et codd. Bland.*) *schol. Γ Pph.′ Porph.′* archiacis (ł arcaicis) *ν* archaicis *y ω commentator Cruquianus* arcanis *y* 'Archias breues lectos fecit, inde Archiaci dicti sunt' *Porph.′*

2 cęnare *γ ε* cenarę *A* olus *E Pf.* holus *cett.″ ς″ Pph.* 4 tauro *δ* palustris *ε* (*g r et π* 2 *Lips.*) *y* palustri *A′* 1 *δ* 1 ? (*et Fran.* 2 *uar.*) palustres *cett.′ A′* 2 *δ* 2 *ς* (*et β′ π* 1) 5 menturnas *γ* (*a*) meneturnas *A* sinuesanum *γ δ* 6 Si *Ω″ ς″* (*et omn. codd. Cruquii*) Sin *ω: hac uero particula nusquam utitur Flaccus* arcesse *A′ γ F λ′ δ ς″* arces se *ε* accerse *E* (*l* 2 *v*) *cf. Fea ad h. l.* inperium *λ* (*ν*) īp: *g* fer] *euanuit ε u.* 6 *post u.* 7 *pon. y* [1 *cod. Feae*] *Fea; u.* 7 *in margine exhibet y* [*Bruxell.*] *u.* 7 *del. Gruppeus*

7 Iam dudum (Iamdudum *δ a Lips. alii*) *Ω″ ς″* iandudum *Hauptius* supe(l)lex *δ* 8 leuis *A′ E γ* 1 (*ν σ* 2 *g r pr. ? et π*) leues *cett.′ A* 2 *γ* 2 (*β′ σ* 1 *v et Lips.*) *florileg. Nostradam.* diuiciarum *A, ε non liquet;* diuitiorum *Doederlini suspicio opp. florileg. Nostradam.* 9 Moschi c:] c: Moschi *y editores quidam* (*Fea Meinekius alii*) *opp. Ω″ ς″ Pph.′* cesare *A λ* f : : : : s *ε* 10 sonumque *γ* inpune *A γ λ δ ε* (*ν π′ σ et β*) *Pph.* impune *E F* (*a g l r v et Fran.*) *Pf.* lic : : : *ε* 11 Estiuā *A* Aestiuam *cett.′* Festiuam *y* [*Berolin.* I

quo mihi fortunam, si non conceditur uti?
parcus ob heredis curam nimiumque seuerus
adsidet insano. potare et spargere flores
incipiam patiarque uel inconsultus haberi.
quid non ebrietas dissignat? operta recludit,
spes iubet esse ratas, ad proelia trudit inertem,
sollicitis animis onus eximit, addocet artis.

TESTIMONIA.

Demetriadem [Vallars. I p. 991^e]: 'numquam dies tibi longi erunt; sed, quamuis aestiuis tendantur solibus, breues uidebuntur' 12—14 'Quo — insano' florileg. Nostradam. 12 'quid michi diuitie, si non conceditur uti?' Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 uu. 16—20 florileg. Nostradam. 16—19 Hildebertus moral. philos. p. 986 16 schol. Γ epist. I 7, 6

VARIA LECTIO.

1 *cod. Bormansi* (*Zimmermanni annal.* 1838 *p.* 616) *Louaniensis Sorbonens.* 1 *ut uid.*] *Meinekius; gloss. Γ interpret.*: 'breuem', *et cf. Hieronym. quem supra laudauimus et Calpurn. ecl.* 1, 1—3: 'nondum Solis equos decliuis mitigat aestas, quamuis et madidis incumbant prela racemis et spument rauco feruentia musta susurro'. *denique lectio* 'festiuam' *propter* 'festus' *u.* 9 *minus probanda esse uideatur* extendere *y ω* *uu.* 12—20 *del. Gruppeus* 12 quo] Quod *γ* Quid, *uar.* quo *σ* Quo *etiam florileg. Nostradam.* fortunam *E F λ′ δ a. ras.* (*π′ g* 1 *r*) *gloss. ε et ut uid. A* 1′ *ε a. ras.*; fortuna *γ δ p. ras.* (*β′ σ g* 2 *v*) *florileg. Nostradam. et ut uid. A* 2′ *ε p. ras.* (*et codd. Bland. ut uid.*) *Doederlinus* (fortuna *v* 1 *an v* 2 *non liquet*) fortunae *y Fea* fortuna ẽ *y* [*Zulichemian.*] *siue Diuaei cod.* fortunas *y* [1 *cod. Valarti* (??)] *Muretus Lambinus alii; cf. Ouid. amor.* II 19, 7: 'quo mihi fortunam, quae numquam fallere curet?' *ibid.* III 7, 49: 'quo mihi fortunae tantum . . .' *Catonis distich.* 4, 16: 'quo tibi diuitias, si semper pauper abundas?' *serm.* II 5, 102 conceditur] ceditur *ε* 14 Adsidet *A′ E F λ δ* (*β′ v π′ r*) Assidet *γ ε* (*σ g l v*) *florileg. Nostrad.* portare *A a. ras.* 15 paciar *E λ ε* 16 ebritas *A* hebrietas *φ λ′ ε corr.* dissignat *A E γ ψ φ corr. λ′ δ* (*β′ v r et π*) *schol. Γ epist.* I 7 designat *φ pr. ε* (*σ a g v et Lips.*) *Pph.′ florileg. Nostr. Hildebert.*; *Porph.′ interpr.*: 'aperit' 17 in proelia *ω* proelia *A E γ F λ′* p̄lia *δ ε* inertem *E ψ corr. ε* (*π′ σ r*) *gloss. Γ uar.* in-†inermem hertem *δ* 1 (*v*) inermem *A′γ λ′ δ* 2 (*β′ σ* 2 *g*) *florileg. Nostrad.* inermem *F* (*sic*) inermen *v* inermes *Hildebertus; cf. Senec. de ira* I 13, 3. 4: 'utilis, inquit, ira est, quia pugnaciores facit. isto modo et ebrietas: facit enim proteruos et audaces, multique meliores ad ferrum fuere male sobrii . . . et mortis timor etiam inertissimos excitauit ad proelium' 18 & doc& *E opp. floril. Nostr.* ad//docet *A*

fecundi calices quem non fecere disertum,
contracta quem non in paupertate solutum?
haec ego procurare et idoneus imperor et non
inuitus, ne turpe toral, ne sordida mappa
conruget naris, ne non et cantharus et lanx
ostendat tibi te, ne fidos inter amicos
sit qui dicta foras eliminet, ut coeat par
iungaturque pari: Butram tibi Septiciumque

TESTIMONIA.

19 schol. Γ epist. I 15, 20: 'ut supra: facundi — disertum' cf. ecbas. captiu. u. 738: 'Treuirici calices quos non fecere loquaces?' 21 sq. 'haec — inuitus' Seruius ad Aen. X 444 22 sq. 'ne turpe — nares' glossarium Mai tribus locis classic. auct. VIII 153. 501. 582 uita Benedicti abbatis Clusensis c. 6 [Pertz. XIIII = XII 201] cf. ecbas. captiu. uu. 1017 sq.: 'praeuideas ne turpe toral nec sordida mappa, sordidus aut dapifer nares conruget edentum' 22 'ne turpe toral apocope est' Seruius ad Aen. I 701 'ne sordida mappa' Seruius ad Aen. II 272 23 Quintilianus instit. XI 3, 80: 'nam et corrugare nares Horatius ait . . . indecorum est' 24 sq. 'ne — eliminat' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

artis *y* [*Montepessul.*] artes *Ω″ ς″ florileg. Nostradam.* 19 Fecundi *F ε* (*β′ σ a g l v*) *schol. Γ* (*ν*; foec. *Fran.*) *epist.* I 15 *bis floril. Nostr. Hildebert.* Fecumdi *λ* Faecundi *γ* (*ν r et π corr. cons. Lips.*) Fancundi *A* Facundi *E δ* (*et π pr.*) *schol. γ Bamb. epist.* I 15; *cf. Ouid. metam.* XIIII 791: 'lurida supponunt fecundo sulphura fonti' *trist.* V 12, 37 *sq.*: 'denique non paruas animo dat gloria uires et fecunda facit pectora laudis amor' dissertum *δ* (*et π*) desertū *l pr. y* 21 ego] ergo *γ a. ras. λ a. corr.* et idoneus procurare (prucarare *γ pr.*) imperor *γ* inperor *y* [*β*] *opp. Pph.′ Porph.′ Seru.* 23 Conruget *A′ E F λ′ ε δ 2 y* [*Bamberg. Barcin. Bruxell. Gronou. Mellic. Parisin.* 8214 *Reginens.* 1] *ecbasis captiui* Congru& *δ* 1 Corruget *γ* (*β′ π′ σ r v*) *cons. Pph.′* (*ν* 1 *non liqu.*) naris *A′ E y* [*π Mellicens.*] *Pph.′* nares *cett.′ ς* (*et β′ Lips.*) nec non et *β′ ν g opp. Pph.′* cantarus *δ ε opp. Pph.′* lans *F λ′* (*π′*) 25 foras seliminet *A* eliminet] *sic, sed* iminet *in ras. ε* eliminat *y florileg. Nostrad. post* eliminet *punctum ponit Paulyus*, *comma Ribbeckius* ut *A′ E γ δ ε ς′* (*et β′ π* 1 *aut pr.*) et *F λ′* (*et π* 2 *aut corr. Lips.*) 26 butram *A γ φ ε δ* 2 (*β′ ν π′ g r*) brutam *E ψ λ′* (*σ et codd. Cruquii*) butrā *δ* (*a*) + butrā brutam *v*; BVTRA *apud Gruter. p.* 1071 *et* 1521. Brutum *ω* + septiciū septitium *γ* septicium *cett.′ ς″* septicium *r* septimium *v* septimium *y ω* ['Septimium Septitiumue, utrumque est in scriptis' *Cruq.*]

et nisi cena prior potiorque puella Sabinum
detinet adsumam. locus est et pluribus umbris;
sed nimis arta premunt olidae conuiuia caprae.
tu quotus esse uelis rescribe et rebus omissis
atria seruantem postico falle clientem.

VI

Nil admirari prope res est una, Numici,
solaque quae possit facere et seruare beatum.
hunc solem et stellas et decedentia certis
tempora momentis sunt qui formidine nulla
imbuti spectent. quid censes munera terrae?

TESTIMONIA.

30 cf. Martialis epigr. XIIII 217: 'dic quotus et quanti cupias cenare' 31 Seruius ad Aen. II 453

I 6. 1 sq. florileg. Nostradam. Iohannes de Monsterolio epist. 70 ap. Marten. uett. scriptt. ampl. coll. 1437[e] 2 cf. Ioannes Saresberiensis policrat. VIII 24: 'quae sola possunt facere et seruare beatum'

VARIA LECTIO.

27 cena *E* δ (β′σ *g* *v*), *omis.* *A* (*a in ras.*); caena *cett.* (ν π′*r*) pocior λ que] *omis.* ε 28 adsumam *E* ad summā *A* ad summam ε (ν σ *l* 1 *r* *v et Lips.* 4 *Bland.*) *gloss.* *Γ* adsummam *cett.′* (β′π′ *a* *l* 2) adsūmū *g* *u.* 29 *del. Gruppeus sed cf. epod.* 9, 35 29 Set γ Sed *cett.″* ς (*et* β π′) *Pph.′* . arta *Ω″* ς″ (*et omn. codd. Cruq.*) *Pph.′* olidee *A* olide λ δ 1 ca*prę* *E* 30 rescribę φ rescribere δ 1 ε rescribit *l pr.*

I 6. AD NVMICIṼ (NVMITIUM *v et Fran.*) γ (*v et Fran.*) AD NVMICVM *F* λ′ δ (*a r et Lips. qui addit:* DE ADMIRACIONE) Ad numiciū de ammiratione & Cupiditate rerū *E cons. y; inscr. omis.* *A* ε (ν σ *g et* β π) *In hac epistula Bouhierus complures excogitauit uersuum transpositiones, quas non notauimus* 1 NICHIL *A* Nihil *Pph.′* ·il γ admirari *A′*γ 1 *F* λ δ ς (et π′ *l* 2) *Pph.′ flor. Nostr.* ammirari *E* γ 2 (β′ *l* 1) properes. *distingunt multi codd.* prope, *Sanadonus*

2 solaque quae] Sola quaeq: (*qui*) *l* Sola que *florileg. Nostr.* solaque] Solaq; /// λ Solaq //// γ Sola /// ε 3 Nunc λ′*y* ω hinc *Bouhierus* decedencia λ 5 Inbuti δ ε (ν σ *v et* β) Imbuti *A′* *E* γ *F* λ′ (π′ *g r et Fran.*) spectant ε (*et Fran.*) *y* tærrę *A*

quid maris extremos Arabas ditantis et Indos
ludicra? quid plausus et amici dona Quiritis?
quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
qui timet his aduersa, fere miratur eodem
quo cupiens pacto: pauor est utrobique molestus,
inprouisa simul species exterret utrumque.
gaudeat an doleat, cupiat metuatne: quid ad rem,
si, quicquid uidit melius peiusue sua spe,
defixis oculis animoque et corpore torpet?

TESTIMONIA.

uu. 7—32 florileg. Nostradam. 7 Diomedes lib. I p. 327 K.: 'Flaccus in satura Quiritem dixit' (= Pers. 5, 75) Seruius [Sergius] comment. in Donatum p. 432 K.: 'sed legimus apud Horatium hunc Quiritem, ut sit nominatiuus hic Quiris' 12 'gaudeas an doleas, cupias metuasue quid ad rem?' Hildebertus lib. de querimonia et conflictu carnis et spiritus p. 945

VARIA LECTIO.

u. 6 *omis. E pr., add. ead. m.* 6 Quid : : aris *ε* arabes *F λ′* (*β′*) arabas *cett.′ ς′* et] *omis. A* 7 : : : dicra *ε* 'ludicra] inania' *gloss. Γ. plerique editores et codd. aliquot* (*l* 2 *Fran.* 2) *interpungunt post* quid; *alii ut codd. g l* 1 *y* [*β Basil. Bruxell.* 9777 *Parisin.* 8214 *Valentian.*] *interpungunt post* ludicra, *aut subiectionem hic esse censentes* (et Indos? 'ludicra'. quid plausus . . .) *aut maris* ludicra *unam notionem efficere putantes* (et Indos ludicra? quid plausus . . .); *contra Doederlinus legit:* 'ludicra quid plausus et amici dona Quiritis?' plausus *pro genetiuo accipiens; idem impugnat eorum opinionem, qui* ludicra *ludos publicos esse contendunt* 1 *p.* 91 *sq.* plausus *et amici δ* plaususque *florileg. Nostradam.* 8 quo spe] *abscissa in ε* credis *δ* 9 his *A′ E γ δ* 1 *ε ς″ schol. Γ florileg. Nostradam.* is *F λ′ δ p. ras. y* 10 est] *omis. φ ε* utrubique *A E* utrobique *cett.′ ς″* (*et omn. codd. Cruq.*) *florileg. Nostradam.* utrique *y ω* in utroque *y* 11 Inprouisa *Ω″ ς″ florileg. Nostradam.* Impr: *g* speties *A* exterret utrumque *γ F λ′ δ ε ς″ florileg. Nostradam.* exterruit utrū *E* (*a* 1) exterruit. utrumquē *A* exterret] exercet *y* [1 *cod. Feae*] *Marklandus cf. uar. lect. Vergil. georg.* III 434; externat *Iacobsius lection. Venus. p.* 157; *Vergil. Aen.* XI 806 *sq.:* 'fugit ante omnis exterritus Arruns laetitia mixtoque metu' *Lucret.* II 1040: 'nouitate exterritus ipsa' 12 cupiat] *omis. ε* metuatne *Ω″ ς″* (*et omn. codd. Cruq.*) metuat*ne* *v* metuat^{ne} *r* metuatue *A* 2 *ω florileg. Nostra.d Hildebertus* 13 quicquid *Ω″ ς″* quidquid *g y* peiusne *δ y* peius*ue ε* peiusue *cett.″ ς″ florileg. Nostradam.* peiusque *y Fea*

insani sapiens nomen ferat, aequs iniqui,
ultra quam satis est uirtutem si petat ipsam.
i nunc, argentum et marmor uetus aeraque et artis
suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores;
gaude quod spectant oculi te mille loquentem;
nauos mane forum et uespertinus pete tectum,
ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus et (indignum, quod sit peioribus ortus)
hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
quicquid sub terra est, in apricum proferet aetas,

TESTIMONIA.

15 sq. Ioannes Saresberiensis policr. I 4 et IIII 9 Ioannes Victoriensis VI 1 p. 418 B. 16 cf. Ioannes Saresberiensis policr. III 9: ‘quis enim uirtutem amplectitur ipsam?’ 24 ecbasis captiui u. 472

VARIA LECTIO.

uu. 15 *sq. subiectionem esse coni. Doederlinus* 15 Insanis *A* Ins: sapiens nomen *Ω″ ς″ florileg. Nostradam. cons. Pph.′* Ins: nomen sapiens *y et editores quidam, qui et in antecedente epistula u.* 9 *iustum uerborum ordinem temere immutauerunt; cf. Ouid. fast.* II 717: ‘Brutus erat s t u l t i s a p i e n s imitator’ ferat] feret *y florileg. Nostradam. Ioannes Saresber.* equs *florileg. Nostradam.* equus *A* aequus *cett.′* 16 est] et *Doederlinus, sed cf.* 7, 82 *sq.*: ‘ultra quam satis e s t’ uirtute *ε* petat *E F λ′ δ ε (ν υ et π Fran.) florileg. Nostradam. Ioannes Victoriensis* peteat *A* petet *γ (a g r et β Lips.* 2 *Bland.) Io. Saresb.* petit *σ* 17 era *E φ λ* et artis *om. flor. Nostr.* $\overset{pe}{\text{artis}}$ *y [Montepess.]* art$\overset{cu}{\text{e}}$s *A* artes *cett.′ ς″ Pph.′* 18 Suspice *γ F δ ε A* 2 *λ′* 2 *(ν σ* 2 *g r υ et β Lips.) gloss. Γ* Susspice *a* Auspice *florileg. Nostradam.* Suscipe *A* 1 *E λ′* 1 *(σ* 1 *et π pr. Fran.) Pph.′ Porph.′ in textu* [‘quidam libri ueteres habent suscipe’ *Cruq.*] tirios *E γ* tu et hos *florileg. Nostradam.* 19 spectant *A′ γ F λ′ δ ε ς″ Pph.′ florileg. Nostradam.* spectent *E (ν) y gloss. ν* 20 Nau$\overset{v}{\text{o}}$s *l* Nauus *Ω′ ς (et β′ π* 1 *omn. codd. Cruquii)* Gnauus *λ* 2 *(υ et Lips.) y floril. Nostradam.* tecū *E* 1 21 ne] Me *y Dacierus post* Mucius *et post* illi *interrogandi signa ponens* 22 Mutus et *Ω″ ς (et β π′ omn. codd. Cruq.)* Mutus ut *y [Fran.]* Mutius *ω florileg. Nostradam.* Mucius *ω* MVTOS *in inscriptionibus reperiri iam Bentl. uidit* indignus *E A* 2 quod] qui *malebat Bentleius opp. florileg. Nostradam.* illi, quicquid *distinguit Doeringius* 24 Quicquid *Ω″ ς (et β′ Lips.) florileg. Nostr.* Quidquid *g (et π* 1) in apricum] in lucem *y* in apertum *y flor. Nostr.* proferet *E ε A* 2 *(ν σ* 2 *g* 2 *l* 2) *Pph.′ florileg. Nostr. ecbasis*

defodiet condetque nitentia. cum bene notum
porticus Agrippae et uia te conspexerit Appi,
ire tamen restat Numa quo deuenit et Ancus.
si latus aut renes morbo temptantur acuto,
quaere fugam morbi. uis recte uiuere (quis non?):
si uirtus hoc una potest dare, fortis omissis
hoc age deliciis. uirtutem uerba putas et
lucum ligna: caue ne portus occupet alter,
ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas;

TESTIMONIA.

25—27 'cum bene notum porticus Agripennio te conspexerit, Apii ire tamen restat in uia, quo deuenit et Ancus' Hildebertus moral. philos. p. 992   25 sq. cf. Ouid. ex Ponto II 4, 19 sq.: 'nos fora uiderunt pariter, nos porticus omnis, nos uia, nos iunctis curua theatra locis'   31 sq. cf. Ioannes Saresberiensis policr. VII 12: 'errant qui uirtutem uerba putant, ut lucum ligna'

VARIA LECTIO.

ta
captiui ꝓferet *υ* proferat *A′ γ F λ′* (*β′ π′ σ* 1 *r*) ꝓfer///& *δ* profert *g* 1 profer! at *Praedicowius*   26 agryppe *λ*   et] *omis. A′ E γ* (*ν π′ g r et β*) *Botheus exhibent F λ′ δ ε* (*σ υ et Fran.*) *floril. Nostradam.; Porph.′ et schol. Γ in interpretatione habent* 'et'   appii *F λ δ ε*
ꝓ appii *de* uo
appi *ν*   27 quouenit *φ*   qđ *ψ*   *u.* 28 *del. C. F. Hermannus progr. Marburg.* 1838 *p.* 15; *quamquam test. Pph.′ Porph.′ floril. Nostr. et iam Serenus Sammonicus hunc locum imitatus est* 29: 'portio si capitis morbo temptatur acuto' 329: 'si latus immeritum morbo temptatur acuto'   28 aut renes] aurenes *A* 1 *λ* et renes *r pr. υ y opp. Pph.′ floril. Nostr.*   temptatur *γ*   29 'uis recte] interrogatiue' *gloss. Γ*   quis non] confirmatiue' *gloss. Γ* quid non *floril. Nostradam.*   31 hoc] haec *ω opp. etiam omn. codd. Cruq.*   31 delictis *E ψ uar. Pph.′* delictus *φ uar.* diuitiis *floril. Nostradam.* putas *A corr. E γ F λ′ δ* 2 *ς″ floril. Nostrad.* putes *A pr. δ* 1 *ε* (*et*
ut
3 *codd. Bland.*) *Bentl.*   et *Ω″ ς′* et *υ* ut *φ corr.* (*σ* 2 *l* 2) *ω* (*β′ n. l.*, ut *β′* 2 *ut uid.*) *florileg. Nostradam. Porph′*: 'Si ita contemnis uirtutem, ut non summum bonum eam sed uerba existimes, si religione non mouearis, ut lucos sacros in hoc putes stare, ut ligna hominibus praestent, relinque haec et quae miraris sequere (*sic, non ut Hauth.*)'   32 lucum ligna] lusu digna *I. Clericus*   Locū *λ* 1
33 cibyratica *A′* (*ν r et π*) *cybi*ratica *E* cybiratica *γ* 2 (*g*) cibiratica *F λ′ δ ε* 2 (*σ*) cybratica *γ* 1 tibi ratica *ε* 1   bythina *γ* bithina *E δ* pithina *ε recte A′ F λ′*   negocia *λ*

mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et
tertia succedant et quae pars quadret *aceruom.
scilicet uxorem cum dote fidemque et amicos
et genus et formam regina Pecunia donat,
ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.
mancupiis locuples eget aeris Cappadocum rex:
ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
si posset centum scaenae praebere rogatus,
'qui possum tot?' ait; 'tamen et quaeram et quot habebo
mittam'. post paulo scribit sibi milia quinque

TESTIMONIA.

34—38 florileg. Nostradam. 36 sq. 'uxorem — donat' Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 37 sq. Ioannes Saresberiensis policr. V 17 metalog. I 4 37 Hildebertus moral. philos. p. 990 38 Priscianus instit. IIII 1, 5. Abbo Floriacensis quaest. grammat. c. 6 [Mai class. auct. V 355] 'decorat — Venusque' glossarium Mai [classic. auct. VIII 604] 40 cf. Plutarchus Lucull. c. 39, 6: 'στρατηγοῦ δέ ποτε φιλοτιμουμένου περὶ θέας καὶ χορῷ τινι κόσμον αἰτουμένου πορφυρᾶς χλαμύδας ἀπεκρίνατο σκεψάμενος, ἂν ἔχῃ, δώσειν, εἶτα μεθ' ἡμέραν ἠρώτησεν αὐτόν, ὁπόσων δέοιτο. τοῦ δὲ ἑκατὸν ἀρκέσειν φήσαντος ἐκέλευσε λαβεῖν δὶς τοσαύτας· εἰς ὃ καὶ Φλάκκος ὁ ποιητὴς ἐπιπεφώνηκεν, ὡς οὐ νομίζει πλοῦτον, οὗ μὴ τὰ παρορώμενα καὶ λανθάνοντα πλείονα τῶν φαινομένων ἐστί'

VARIA LECTIO.

oton
34 rutundentur *E* (*a* 1 *r* 1) rudentur *A* et] *omis.* *A′ γ δ* 1 ? (*σ* 1 *et β* 2) *exhib.* *E F λ′ δ in ras.* *ε ς″* (*et* 3 *Bland.*) *florileg. Nostradam.* 35 Tercia *φ ε* que *λ* quadret *E F λ′ δ* (*ν υ* 1 *corr. aut* 2) *gloss. a Bentl.* quadrat *A′ γ ε ς″* *gloss.* *E γ florileg. Nostradam.* qua*drat r* aceruum *Ω″ ς″* *floril. Nostr.* 36 et] *omis.* *E* 37 formam] nomen *y* [*Petropol.*] *opp. florileg. Nostradam.* 38 numatum *E δ* 1 nummatum *cett.″ ς″* *florileg. Nostradam.* Suadela (*non* suadela) *Porph.′*: 'ordo: et Venus Suadela; Suadela autem epitheton est Veneris' *gloss.* *Γ*: 'dea suasionis' 39 Mancupiis *F λ′ δ pr.* (*et π* 1) Mancipiis *cett.′ ς″*; *cf.* EMANCVPATA *in inscript. aeui Augustani apud Mommsenium academ. Berolin. act.* 1863 *p.* 460 aeg& *F* eris *γ* capadocū *γ* 40 Nec *E* Ne *cett.″ ς* chlamydes *A′* clamides *γ F λ′ δ ε* chlamides *E* 41 poss*it* *ε* pos*set* *δ* possit *ν* (*et π* 1) *y* *post* posset *comma ponit Obbarius* scaenae *A′ γ δ ε* (*ν σ l*) scęne *F* scenae *cett.* prebere *A γ* 42 possu*m* *ε* possum *cett.″ ς″* *schol. Γ* possim *y* [*Gronou.* 1 *ut uid.*] *Cruquius* ait] *omis.* *δ pr.* ait *ε* (a//it *π*) queram *E γ* quot] quod *E ψ pr.* (*ν pr. aut* 1 *g*) *ω opp. etiam omn. Bland.* 43 post] ṗ *E F λ* milia *E p. ras.* *cett.″ ς″* millia *E a. ras.*

esse domi chlamydum; partem uel tolleret omnis.
exilis domus est ubi non et multa supersunt
et dominum fallunt et prosunt furibus. ergo
si res sola potest facere et seruare beatum,
hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
si fortunatum species et gratia praestat,
mercemur *seruom, qui dictet nomina, *laeuom
qui fodicet latus et cogat trans pondera dextram
porrigere: 'hic multum in Fabia ualet, ille Velina:
cui libet hic fascis dabit eripietque curule,
cui uolet inportunus ebur'. 'frater' 'pater' adde;
ut *cuiquest aetas, ita quemque facetus adopta.
si bene qui cenat bene uiuit, lucet, eamus

TESTIMONIA.

45—48 florileg. Nostradam. 45 sq. 'namque exilis domus est, ubi non multa supersunt et dominum fallunt et furibus prosunt' Hildebertus moral. philos. p. 988 55 florilegium Parisin. 8069 ecbasis captiui u. 617 56 sq. 'si — gula' schol. Persii 4, 17

VARIA LECTIO.

44 chlamidum *A′E* clamidū *λ pr.* clamidum *cett.′ς′* (clamydū *π*) partem *δ* tolcret *A* omnis *y* [*Montepess.*] omnes *Ω″ς″* 45 est] *omis. A* 1 et] ex *A* 1 47 facere] *omis. A* 1 48 primus *A′E δ* 2 (*β′σ g r et Lips.*) *florileg. Nostradam.* primum *F λ′δ* 1 *ε A* 2 (*v v et π*) primum *y* († primum tu primus) ptremus *ε* omitas *δ* 49 Sic *E* speties *A λ* p̄stat *ε* (*l*) prestat *cett.* p̄stit *g* 1 *prestat v in ras.* (prestet *β pr.*) 50 seruum *Ω″ς″* dicet & nomina *δ* laeuum *E y* [2 *codd. Pulmanni et* 2 *Feae quorum alter ab alt. m. et Cruquii codd.* '*Mart. et Sil.*'] *Bentl. leuum σ* 2 saeuum *A′γ F λ′δ* (*v*, *sed* sæ *in ras.; r et Fran. codd. Bland. ut uid.*) *Baxterus* seuum *π′σ* 1 *g v* (*et β*) s : : : : *ε gloss. v:* 'improbum' seruum *y* [*cod. Iaeckii* (?)] *ω* [*Britannici editio Ven.* 1520] *Nestor Nouariensis Ritterus* scaeuum *Pithoeus* 51 fodicet *A′ E γ F λ′δ* (*v* 1 *π′ g et* 4 *Bland.*) fodiet *ε* (*β′ v p. ras. σ*) fodiat *λ corr.* (*v et β* 2) pondera *A′E γ δ* 2 *ς′* pondere *F* (*superscr. a*) *λ′*1 *δ* 1 (*π′*1) *in ε littera finalis erasa* 52 Porrigere *ε* 53 Cuilibet *ω* hic] is *δ ε* (*v pr. ut uid. aut* his) *Bentl.* hic *cett.″ς* (*et Lips.*) fascis *γ pr.* fasces *cett.″* 54 inportunus *A′ E.γ F δ ε* (*v π′ r et β*) inpoturnus *λ* importunus *σ g l v* (*et Fran.*) 55 cuique est *Ω″ς″* cuique *om.* est *y* [*Valent.*] facetos *ε* adapta *F λ′y* 56 cenat *A E F λ′* cęnat *γ δ ε* uiuit bene *schol. Pers.*

quo ducit gula, piscemur, uenemur, ut olim
Gargilius, qui mane plagas, uenabula, seruos,
differtum transire forum populumque iubebat,
unus ut e multis populo spectante referret
emptum mulus aprum. crudi tumidique lauemur,
quid deceat, quid non, obliti, Caerite cera
digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlixi,
cui potior patria fuit interdicta uoluptas.
si, Mimnermus uti censet, sine amore iocisque
nil est iucundum, uiuas in amore iocisque.
uiue, uale! siquid nouisti rectius istis,
candidus inperti: si nil, his utere mecum.

TESTIMONIA.

62 sq. Priscianus instit. IIII 5, 29 'Caerite — Ulixei' Priscianus instit. VI 18, 92

VARIA LECTIO.

57 ducit *Ω″ ς″* ducet *λ corr.* (docet *g* 1) *y* [*Brux. Par.* 7976] *schol. Pers. Fea* ueneremur *δ a. ras.* 58 Gargilius *A′ E γ δ* 2 (*ν σ g v et β*) *schol. Γ* Gragilius *F λ′ δ* 1 (*π′ r*) Garrilius *ε* Gracilius *y* [*Fran.*] 59 transire] transferre *g Heimsoethius opp. schol. Γ* populum] Campum *Bentleius* coplam *Hamacherus* cliuom *Cuningh.* plateas *Clericus sed cf. Cic. Phil.* III 13, 32: 'uidetisne refertum forum populumque Romanum ad spem recuperandae libertatis erectum?'

60 ut] et *E γ* (*l pr.*) refferret *γ* 61 timidi *E* 62 qui non *A* cerite *λ ε* caera *δ ε* 63 remiū uiciosum *A* 1, *corr. A* 2

uiciosum *A′* itacensis *F λ′ ε* ulixi *E γ* (*σ a g et β* 1) *y* [*Bruxell. pr. ut uid. Mellic. Nostradam.*] ulixei *A F λ′ δ ε* (*ν π′ r v*) 1 *cod. Prisciani lib.* IIII; *idem hanc ipsam formam testatur lib.* VI; ulixis *plerique codd. Prisciani lib.* IIII ulyxis *Pf.* 64 Qui *λ pr.* patria *A′ E γ φ δ* 2 *ς′* patriae *ψ* 1 *aut pr. λ′ δ* 1 *ε* (*ν* 1 *π′*)

A V. 65 — 12, 29 *DEFICIT A; Ω′ = E γ F λ′* (*λ l*) *δ ε; ς″ = aut omn. codd. β′* (*β Fran.*) *ν π′* (*π Lips.*) *σ a g r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. ν σ a g r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

65 Sim p̄ neruus *ε* mimnermus *γ φ E* 2 *δ* 2 (*ν σ corr. a g* 2) *Pph.′ Porph.′* mimnernus *ψ λ′* meninermus *E* 1 mineruus *δ* 1 *u.* 66 *omis. ε pr. y* [*Bruxell. pr. Parisin.* 8216] 66 Nil ē *E* Nihil *ε y* iocundum *γ δ ε* (*β′ σ v*) *recte cett.′* Iocisquę *λ* (Iocisq. *l*) 67 *Nouisti δ* 68 inperti *γ δ ε* (*ν π′ a r v*) imperti *E F λ′* (*β′ σ g*) si nil *E* (*σ a g r et β Lips.*) si nihil *γ* si non *F λ′ δ in ras. ε* (*ν v et π Fran.*)

VII

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. atqui,
si me uiuere uis sanum recteque ualentem,
quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
Maecenas, ueniam: dum ficus prima calorque
dissignatorem decorat lictoribus atris,
dum pueris omnis pater et matercula pallet,
officiosaque sedulitas et opella forensis
adducit febris et testamenta resignat.
quodsi bruma niues Albanis inlinet agris,

TESTIMONIA.

I 7. 8 sq. 'et opella — febres' glossar. Mai class. auct. VIII 391 8 cf. Apoll. Sidon. ep. II 12: '. . . satis seduli languidos multos officiosissime occidunt' 10 Acr. ad serm. II 3, 4: 'in libris eptarum: si-agris'

VARIA LECTIO.

Ω′ = E γ F λ′ (λ l) δ ε; ς″ = aut omn. codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ a g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. ν σ a g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

I 7. AD MAECENATEM (MEC: *omnes praeter a*) *E γ F λ′ δ* (*σ a r v et Fran. Lips.*); *add. F λ′ δ* (*σ r*): EXCUSAT SE QUOD (QUIA *δ r*) DIUTIUS MORETUR (MORATVR *δ r* MORARETUR *ψ λ′* MORABAT[2]*σ*) IN AGRIS (IN AGRO *σ*) *F λ′ δ* (*σ r*); *inscr. carent ε* (*ν et β π*) 2 atqui *E* 1 *γ* 2 *δ* 2 (*ν* 2 *v et π′* 2 2 *Bland.*) *y* atque *γ* 1 *F λ′ δ* 1 *ε E* 2 *ς″* (*et* 2 *Bland.*) 3 sanum recteque ualentem *E γ δ* 2 (*β′ π′ σ a g r*)
uidere sanum
recteque uidere ualentem *δ* 1 (*v*) *y ω* recteque ualentem *λ* ·recteque ualentem *F* (*l*, sanum *fort. ab alt. m.*) recteque *uidere* ualentem *ε* sanum *recteq.; ualentē v ut uid.* recteque uigere ualentem *coni. Bentleius, sed cf. epist.* I 16, 21 4 egro *λ ε* egrotare *E ε* 5 Maecenas *δ* (*σ a et Lips.*) Mecęnas (a *supra*; *uirgula ab alt. m.*) *γ* Mecenas *cett.′* calor *Ω′ ς* (*et β π′*) color *ε* 2 (*ν* 1 *a et Fran. V*) (calor *σ in ras.*) 6 Dissignatorem *Ω′* (*π′ a r v et Fran.*) *schol. Γ* Disignatorem *g* Designatorem *γ* 2 (*ν σ et β*) *cf. epist.* I 5, 16 8 Offitiosa *γ F* 9 Adducit *E γ F λ′* (*β′ σ a g r v et Lips.*) *glossarium Mai* Adducet *δ ε* (*ν et π* 1) febris *ε y* [*π Reginens.* 1] febres *cett.′ ς′* (*δ in ras.*) *glossarium Mai* 10 Quid? si *Groebelius* pruma *ε* inlinet *E F λ δ ε* (*ν π′ a g r pr.*) illinet *γ* (*β′ σ l r corr. v*) *schol. Γ serm.* II 3

ad mare descendet uates tuus et sibi parcet
contractusque leget: te, dulcis amice, reuiset
cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
non quo more piris uesci Calaber iubet hospes
tu me fecisti locupletem. 'uescere sodes'.
'iam satis est'. 'at tu quantum uis tolle'. 'benigne'.
'non inuisa feres pueris munuscula paruis'.
'tam teneor dono quam si dimittar onustus'.
'ut libet: haec porcis hodie comedenda relinques'.
prodigus et stultus donat quae spernit et odit:
haec seges ingratos tulit et feret omnibus annis.
uir bonus et sapiens dignis ait esse paratus;

TESTIMONIA.

12 cf. Pers. s. 5, 23 (ubi etiam ad c. I 3, 8. III 17, 5 respicit): 'tibi, dulcis amice' 15—22 'Cescere sodes — paratum' florileg. Nostradam. 18 florilegium Paris. 8818[a] 21 Seruius ad Aen. III 102 22 Charisius p. 267 K. Seruius ad Aen. II 377 (ut Hor.: uir bonus et sapiens dignis ait esse paratus, pro: ait se dignis paratum esse)

VARIA LECTIO.

12 reui//set *λ* 13 zephiris *γ ε* cepheris *E* concedis *E* (*et Fran. β corr.*) *y* concedes *cett.* ς'' concedas *v* concedas[te] *y ω* hyrundine *F λ'* 14 piris *Ω'* ς'' *cons. Pph.' Porph.'* 15 lucupletem *δ* (*l pr.*) 16 quantumuis *ω Bentl.* quamtū *λ* attolle *E* diuine ł benigne *F*, benigne *cett.'* ς'' *florileg. Nostradam.* 18 honustus *γ* 19 hec *E* relinquis *F λ'* relinques *cett.* ς'' *gloss. Γ florileg. Nostradam.* 20 prodigus et stultus, donat quae, spernit et odit *interpungit Mitscherlichius* quae] que *λ* 21 ingratos *E* 1 *aut pr. λ corr. γ* 2 (*π' a* 1 *g r v et β* 2 *Fran.* 2 *uar.*) *florileg. Nostradam.* ingrato *γ* 1 *E* 2 *aut corr. δ* 2 (*β' σ a p. ras.*) ingratis *F λ'* (*et π corr.*) ingrata *v* 22 sapiens] prudens *y* [*Petropol.*] *opp. florileg. Nostradam. et cf. Auson. edyll.* 16, 1 *in principio hexametri:* 'Vir bonus et sapiens' dignis] dictis *Charisius opp. florileg. Nostradam.* ait *E γ* (*v π' σ a g* 2 *r et β*) *schol. Γ florileg. Nostradam. om. g* 1 agit *F λ' ε* (*et π corr. Fran.*) *y* agit[+ ait] *δ* agit *v* paratus *F λ'* 1 *δ ε* 1 *γ uar.* (*v* 1 *σ* 1 *uar. a v et π* 1) *y* ['4 *Bland. cum Busl. sed duo cum litura* s *litterae' Cr.*] *Charis. Seru.* paratūs *E, corr. ead. m.* (?), paratum *γ λ'* 2 *ε* 2 (*β' σ g r v* 1 *uar. et Lips.*) *floril. Nostr.* paratu *v p. ras.; schol. Γ:* 'non nisi dignis largiri se paratum esse ait'. *cf. c.* III 27, 73: 'uxor inuicti Iouis esse nescis' *Catull.* 4, 2: 'ait fuisse nauium celerrimus' 22 *sq. interrogationis signum post* paratus *et post* lupinis *pon. Bentleius*

nec tamen ignorat quid distent aera lupinis.
dignum praestabo me etiam pro laude merentis.
quodsi me noles usquam discedere, reddes
forte latus, nigros angusta fronte capillos,
reddes dulce loqui, reddes ridere decorum et
inter uina fugam Cinarae maerere proteruae.
forte per angustam tenuis *uolpecula rimam
repserat in cumeram frumenti, pastaque rursus
ire foras pleno tendebat corpore frustra;
cui mustela procul 'si uis' ait 'effugere istinc,
macra *cauom repetes artum, quem macra subisti.'

TESTIMONIA.

29—33 florileg. Nostradam. Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 29 sq. 'forte — frumenti' Acr. ad serm. I 1, 53 cf. Hieronym. epist. ad Saluinam de uirginitate seruanda uol. I p. 121 ed. Col. Agr. 1616. Augustin. contr. mend. ad Consentium c. 28 Isidor. orig. I 39 § 6 Otto 'forte — cumeram' glossarium Mai [classic. auct. VIII 131]

VARIA LECTIO.

23 quid] qui π' 24 prestabo γ *F* λ' δ me, etiam *disting. Bentleius* 25 noles *E* λ' *p. ras.* (β' σ *a r p. ras.* v *et* π *p. ras.*) nolles γ *F* λ' δ ε (π' *g r* 1) *quod quidem inrepsisse uideatur ex gloss.* ('nollet' *gloss.* ε) nolis v unq *E* y 28 cinerę *E pr.* cinere γ *pr.* cinare γ *corr.* ε cin$\overset{a}{y}$re λ cinyrę ψ cynirę φ (*l*) *recte E corr.* δ (v σ *a et* π) merere γ *F* λ' δ ε *recte E* (β' v *a et* π) proterue λ 29 *in l scholiastae manu in marg. adscriptum est:* FABULA UULPECULAE uulpecula Ω' ς″ *Acr. ad serm.* I 1, 53 *glossarium Mai florileg. Nostradam. eademque lectio Seruio ante oculos uersata esse uideatur testimonio ep.* I 13, 19 nitedula *Bentleius ex coniectura quem permulti recentiorum temere secuti sunt* 'uulpiculae (uulpeculae *Porf.*) . . . fabellam refert' *Porph.' ad u.* 1; *Cyrillus apologetic.* II *c.* 11: 'macilenta uulpes . . . in pingue cellarium secreto reperto foramine introiuit' 30 in cumeram Ω' ς (*et* β' *Lips.*) *Pph.' Porph.' ad h. u. et schol. Γ ad serm.* I 1, 53 *glossarium Mai florileg. Nostradam. Vincentius* in crumeram v 1 y in cameram v (*et* π 1) y ω; *gloss. Γ ad h. l.:* 'uas uimineum frumentarium' *cons. Porph.'* frumenti] pulmenti *Hauthalius* rursus Ω' ς″ *florileg. Nostradam.* rursum v σ 1 31 corpore] pectore *Vincentius* 32 mustella λ *a. ras.* (mustela *l*) *cf. etiam uar. lect. art. poet.* 327 33 cauum Ω' ς″ *florileg. Nostradam.* repetas y ω *opp. florileg. Nostradam.* arctum v *florileg. Nostradam.* subisti] petisti *Vincentius*

hac ego si compellor imagine, cuncta resigno;
nec somnum plebis laudo satur altilium nec
otia diuitiis Arabum liberrima muto.
saepe uerecundum laudasti, rexque paterque
audisti coram, nec uerbo parcius absens:
inspice si possum donata reponere laetus.
haut male Telemachus, proles patientis Vlixi:
'non est aptus equis Ithace locus, ut neque planis
porrectus spatiis nec multae prodigus herbae:
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.'
*paruom parua decent: mihi iam non regia Roma,
sed uacuum Tibur placet aut inbelle Tarentum.

TESTIMONIA.

44 'paruum parua decent' florilegia Nostradam. et Paris. 8818[a] Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 cf. Claudian. contra poetas uanos u. 14: 'quondam decuerunt ludicra paruum' 44 sq. cf. Petrus Cluniacensis epist. IIII 30 [biblioth. Cluniac. ed. Marrier. p. 860[e]]: 'et ut aliquid poeticum addam, iam non mihi turbida Roma, sed uacuum Tibur placet ac imbelle Tarentum'

VARIA LECTIO.

34 Haec *Pph.′* compellor *E F δ ε ς″* (*et* 4 *Bland.*) *Pph′.* conpellor *γ λ* (*v*) compellar *y ω* 36 Ocia *ε* diuiciis *λ* *uu.* 37—39 *del. Guyetus* 37 Sepe *E* rex, *omisso* que *E* *u.* 38 *del. A. Nauckius*

38 partius *E F λ′ δ* 39 possim *y* letus *λ* 40 Haut *E γ ε pr.* (*σ et β Lips.* 2) Haud *ε corr. δ* 2 (*a g l corr. r v*) At *F λ* 1 *δ* 1 Aut *π′ l pr.* pacientis *γ E* 2 sapientis *E* 1 *y* [*Valent.* 1] *Marklandus opp. gloss. Γ* ulixi *E γ δ* 2 (*β′ σ a g*) ulixei *F λ′ δ* 1 *ε* (*ν π′ r v*) ulixis *y* 41 aequis *ε* ithace *E ε* 1 *marg.* (*g*) *Pf. item Porphyr. interpretatio* ithacae *γ δ* (*ν σ* 2 *a et π*) *Pph. gloss. Γ* itacae *F λ* 2 (*β′ σ* 1 *r*) itace *λ* 1 (*v*) ith:· *ε in textu* Ita cae *l*; *Ithace apud Ouid. Tibull. alios*

42 spaciis *F λ ε* multe *E* 43 Atridae *γ ψ* 44 Parǔm *r* Paruum *Ω′ ς″ florileg. Nostr.* 45 Set *γ* S, *E* tybur *δ* inbelle *Ω′ ς″* imbelle *l* ībelle *g* *post u.* 45 *nouam epistulam incipiunt F λ′ y hac addita inscriptione* (*excepto l*): FABULA UULTEI; *oppos. E γ δ ε ς″ et schol.* (*et gloss.*) *Γ*: 'Fabula haec satis apte superioribus iuncta est, quibus ostendit se diuitiis otium pr(a)eferre' *Porph.′*: 'fabellam de Vulteio Maena praecone facetissime et dilucide exponit uel per se uel prioribus adnexam in exemplum sui, qui otium diuitiis praeferat' *in florileg. Nostradam. haec legimus*: 'Docet quemque metiri debere sese modulo suo et loquitur de Philippo causidico

strenuus et fortis causisque Philippus agendis
clarus, ab officiis octauam circiter horam
dum redit atque foro nimium distare Carinas
iam grandis natu queritur, conspexit, ut aiunt,
adrasum quendam uacua tonsoris in umbra
cultello proprios purgantem leniter unguis.
'Demetri', (puer hic non laeue iussa Philippi
accipiebat) 'abi, quaere et refer, unde domo, quis,
cuius fortunae, quo sit patre quoue patrono.'
it, redit et narrat, *Volteium nomine Menam,
praeconem, tenui censu, sine crimine, notum

TESTIMONIA.

uu. 46—98 **florileg. Nostradam.** 55 'it, redit . . . .' ecbas. captiui u. 975

VARIA LECTIO.

qui per puerum suum quendam inuitauit ad cenam. hii tres uicissim in loquendo frequenter mutant personam' 46 Strenuus *Ω′ ς″ Pph.′ florileg. Nostradam.* Strennuus *σ g* phylippus *F λ′* 47 offitiis *φ* 48 charinas *E* 49 quaeritur *E F* ut] *omis. E* 1 *add.* 2; uti *δ* 50 Adrasum *φ* Adrasum *cett.′ ς* (*et π′ Fran.*) Arrasum *σ r corr. v* (*et β*) Abrasum *y ω florileg. Nostradam.* [*opp. codd. Cruq.*]; *cf. Petron. sat.* 32: 'pallio enim coccineo adrasum incluserat caput' ['adrasum *aliqui codd. habent* arrasum, *sed nulli* abrasum' *Cruqu.*] tensoris *E* 51 proprios *Ω′ ς″ florileg. Nostradam.* proprio *y Doederlinus cum aliis* purgantem] resecantem *E* resecantem *g y* [*Parisin.* 8214 *uar. a* 2 *m. Regin.*] purgantem *cett.′ ς″ florileg. Nostradam.* unguis *a* (*et π*) ungueṣ *Ω′ ς* (*et β′ Lips.*) *florileg. Nostradam.* 52 Dimetri *E γ* laeue *a* leue *E ε δ* 2 (*ν σ g r v* 1 *corr. aut* 2 *et Fran. Lips.*) *florileg. Nostradam.* leuę *γ* leui *F λ′ δ* 1 (*v* 1 *aut pr. et π* 1) laeuus *Cuningh.*, *quod* laeue *ἅπαξ λεγ. sit* uisa *ε* phylippi *F λ′* 53 quere *E γ λ* 55 It redit *E γ δ ε ς* (*et β′*) *florileg. Nostradam.* Et redit *F* 1 *λ′* 1 (*π′* 1); *sed usitate dicitur:* 'it redit' [*Ouid. fast.* I 126] 'itque reditque' [*Vergil. Aen.* VI 122 *Tibull.* II 6, 46 *Ouid. tr.* V 7, 14 *Stat. Theb.* VIII 49] 'redit itque' [*Ouid. metam.* II 409] *Ut nos legit auctor ecbasis captiui* [*uid. u.* 975] uultei *F* 1 uulteum *λ′* (*v*) *florileg. Nostradam.* uulteium *cett.* menam *E F λ′ δ ε* 1 (*π′ σ g r*) *florileg. Nostradam.* męnam *ε* 2 (*ν*) menan *γ* (*β′ a*) *in antiquis marmoribus* MENAE *reperiuntur, non* MAENAE *cf. Fea ad epod.* 4, 1 56 Preconem *γ ψ λ′ δ* sine crimine natum *y* [1 *cod. Ge. Fabricii et* 1 *cod. H. Stephani*] *ω Bentleius, opp. etiam florileg. Nostradam. et repugn. Fea*, *et cf. Sil. It.* XII 330:

et properare loco et cessare et quaerere et uti,
gaudentem paruisque sodalibus et lare certo
et ludis et post decisa negotia campo.
'scitari libet ex ipso quodcumque refers: dic
ad cenam ueniat.' non sane credere Mena,
mirari secum tacitus. quid multa? 'benigne'
respondet. 'neget ille mihi?' 'negat improbus et te
neglegit aut horret.' Volteium mane Philippus
uilia uendentem tunicato scruta popello
occupat et saluere iubet prior; ille Philippo
excusare laborem et mercennaria uincla,

TESTIMONIA.

65 glossarium Mai [classic. auct. VIII 537] cf. Hieronym. Hilarion.: 'audiuit Methonae a quodam Iudaeo uilia populis scruta uendente' 67 cf. Iuuenc. euang. hist. IIII 696 sq.: 'tum iuuenis sese tam sordida uincla laboris nolle pati memorat'

VARIA LECTIO.

'Delius . . . Troianos notus semper minuisse labores;' sine crimine notum, interpung. *ω Fea*, *nos praetulimus:* ‚sine crimine, notum *conl. art. poet.* 320: ‚sine pondere et arte, 57 locum *F λ′* 1 *δ* 1 (*et π* 1) *y*

querere *γ λ* 58 paruis (q̄ *supra*) sodalibus *δ* lare curto *y* [*codd. Sil. et Mart. ap. Cruquium*] *Bentl. Doederlinus opp. etiam florileg. Nostradam.; Volteius non erat* '*uagus*', *sed* '*qui certum praesaepe teneret*' *epist.* I 15, 28 *et cf. Auien. orb. terrae* 282: 'certi laris inscia gens est' 59 negocia *λ* capo *δ* 1 *ut uid.* 60 quodcunque *E* (*v*) quodcumque *etiam florileg. Nostrad.* quaecumque *r* 1 (*et Lips.; π* 1 *n. l.*) *y* 61 cenam *E* (*β′ g v*) *florileg. Nostradam.* caenam *cett.*

mena *Ω′ ς″ florileg. Nostradam.* 63 Respondet *E γ F λ′* (*β′ v π′ σ* 1 *a r v*) Respondit *δ ε* (*σ* 2 *g*) *florileg. Nostradam.* neget . . . negat *E* 1 *F′ λ′* 1 *δ ε* (*v σ* 2 *et Fran.* 1) *Bentl.* negat . . . negat *γ E* 2 *ψ* 2 *λ′* 2 (*σ* 1 *a g r* 2 *v et β Fran.* 2 *aut corr.*) *florileg. Nostradam. posterius* negat *omis. π′ r* 1 *y; cf. u.* 81 *sq.*: 'uti mercetur . . . mercatur' inprobus *γ λ* (*et β*) ī͞pbus *ε* (*g*) improbus *cett. ς* (*et π′ Fran.*)

& te (*aut* *supra*) *λ* (& te *etiam l*) 64 Neglegit *Ω′ ς″* Negligit *v florileg. Nostradam.* uolteium *δ y* [*Barcinon.*] uuolteium *F ε λ corr. aut* 2 *y* uuolteum *λ′* uulteium *cett.* uulteum *florileg. Nostradam.*

phylippus *F λ′* 65 scruta popello (ɫ milia fracta *supra*) *φ* 66 Ocupat *F λ pr.* saluare *γ* (*a et π* 1) *opp. etiam florileg. Nostradam.* phylippo *F λ′* 67 mercennaria *Ω′ ς″* (*nisi quod* mærcēnaria *λ*) mercenaria *v florileg. Nostradam.*

quod non mane domum uenisset, denique, quod non
prouidisset eum. 'sic ignouisse putato
me tibi, si cenas hodie mecum.' 'ut libet.' 'ergo
post nonam uenies; nunc i, rem strenuus auge.'
ut uentum ad *cenamst, dicenda tacenda locutus,
tandem dormitum dimittitur. hic ubi saepe
occultum uisus decurrere piscis ad hamum,
mane cliens et iam certus conuiua, iubetur
rura suburbana indictis comes ire Latinis.
inpositus mannis *aruom caelumque Sabinum
non cessat laudare. uidet ridetque Philippus,

TESTIMONIA.

72 'dicenda tacenda locutus' ecbas. captiui u. 314 cf. Persius 4, 5: 'dicenda tacendaque calles' 77 sq. 'inpositus — laudare' glossarium Mai class. auct. VIII 349

VARIA LECTIO.

69 Prouidisset $\Omega' \varsigma''$ (*et omn. codd. Cruq.*) *florileg. Nostradam.* Praeuidisset *y* ω; *gloss. y*: 'in alio preuidisset legitur'. *cf. Plaut. asinar.* II 4, 44: 'non hercle te prouideram' Prouisisset *Lambinus* igno*ui*sse δ 70 caenas *γ F* δ ε 71 strennuus ε (σ) *y* 72 caenam γ *F* δ ε est] *hoc loco omis.* π′ *r* 1: π′ *addit* est *u.* 73 *post* dormitum (*opp. Pph.*), *r addit* est *supra uocem* uisus *u.* 74; *post* uentum *pon. y* [*Orelli Bernens. d Petropolit.* 2 *codd. Feae*] locutus $\Omega' \varsigma''$ *florileg. Nostradam.* loquutus *a* 73 dimittur γ hic *E* γ λ *uar.* δ 2 (β′ ν σ *a g r v et* π 2 *Lips.*); *omis. F* 1 δ 1 ε (*et* π 1); est λ′ ψ 2; ast φ *corr.* (*l* 2) *y* [*Petropolit. Valentian.* 2] *florileg. Nostradam.*; ergo *y* [*Montepessul. uar.*] *Cuninghamus;* huc *y* hinc *y* ω *Doederlinus;* hinc (uti saepe — hamum) mane cliens *I. M. Gesnerus; cf. epist.* I 15, 33: 'hic ubi . . .' II 2, 136: 'hic ubi . . .' *confusionem istam inde ortam esse arbitror, quod* 'est' *uel* 'st' *in archetypo tertiae stirpis* (*F* λ′ δ ε π′ *r*) *suo loco* (*u.* 72) *praetermissa et infra uersum adscripta in aliis libris ante* dimittitur *in aliis post* dimittitur est *inculcata sit* 74 uisus *v* decurrer*e piscis adha*mum ε pisces γ (*a*) amum γ (σ *l pr.*) imū (a) *a* 75 et iam *E F* δ (ν *a et* π *Fran.*) etiam γ λ′ ε (σ *g v et* β *Lips.*) *florileg. Nostradam.* eciam *r* serus conuiua *Bentlei dubia suspicio* couiua δ 76 Rure suburbano ω *opp. florileg. Nostradam.* 77 Inpositus *E F* λ ε (ν π′ *et* β) *glossarium Mai* Impositus γ δ (σ *a g l r v et Fran.*) *florileg. Nostradam.* manis γ manhus φ *a. ras.* mannas λ *pr.* aruum $\Omega' \varsigma''$ *florileg. Nostradam.* celum *E* λ 78 phylippus *F* λ′

et sibi dum requiem, dum risus undique quaerit,
dum septem donat sestertia, mutua septem
promittit, persuadet uti mercetur agellum.
mercatur. ne te longis ambagibus ultra
quam satis est morer, ex nitido fit rusticus atque
sulcos et uineta crepat mera, praeparat ulmos,
immoritur studiis et amore senescit habendi.
uerum ubi oues furto, morbo periere capellae,
spem mentita seges, bos est enectus arando,
offensus damnis media de nocte caballum
arripit iratusque Philippi tendit ad aedis.
quem simul aspexit scabrum intonsumque Philippus,
'durus' ait, 'Voltei, nimis attentusque videris
esse mihi.' 'pol me miserum, patrone, uocares,
si uelles' inquit 'uerum mihi ponere nomen.

TESTIMONIA.

87 Priscianus instit. VIIII 6, 34 florilegium codicis Cusani C 14 'bos — arando' glossarium Mai class. auct. VIII 202 et 371 91 Priscianus instit. VII 5, 22

VARIA LECTIO.

u. 79 *del. A. Nauckius, idem u.* 80 dum *in* tum *mutandum esse censet opp. florileg. Nostradam.* 80 sestercia *E ε* 82 ne te *Ω ς′ florileg. Nostradam.* nec te *π′ l r* 1 ambagibus] ambiguus *π′* 1 *r* 1 *aut pr.* ambagi,bus *l* 84 crepat] aperit *y* [*Nostradam. uar.*] preparat *γ λ* p̄para *δ* 1 *u.* 85 *pars non liquet in ε* 85 Immoritur *γ F λ′ δ* (*σ a g r v et π*) Inmoritur *E* (*β′ v et Lips.*) *florileg. Nostradam.* I : : moritur *ε* 86 Uerū ibi *E* perire *δ florileg. Nostradam.* capelle *λ* 87. 88 bos — damnis *in suspicionem uocat A. Nauckius opp. florileg. Nostradam.* 87 bos ēę enectus *γ* arando] arator *coni. Groebelius* 88 dampnis *F λ′ δ florileg. Nostradam.* 89 Eripit *φ* (*r et π p. ras. Lips.*) Arripit *cett.′ φ uar. ς* (*et β′ Lips.* 2) *florileg. Nostradam.* phylippi *F λ′* aedis *y* [*π*] aedes *E γ ε δ corr. ς* haedes *F* hędem (s) *δ* edes *λ* (*β′ g et Lips.*) *florileg. Nostradam.* 90 asspexit *ε* aspexit *cett.′ ς″ florileg. Nostradam.* phylippus *F λ′* 91 uoltei *δ* uultei *cett.′ florileg. Nostradam.* attentus *E γ λ′ corr. ε δ* 2 *ς′ flor. Nostr. Prisc.* adtentus *F λ′ pr.* (*π′ r*) attendus *δ* 1 92 poli ne *E* 93 ponere *E γ λ uar.* (*β′ σ a g v uar. et V*) dicere *F λ′ δ ε* (*v* 1 *π′ r v ct alii Bland.*) *florileg. Nostradam.*

quod te per Genium dextramque deosque Penatis
obsecro et obtestor, uitae me redde priori!'
qui semel †aspexit, quantum dimissa petitis
praestent, mature redeat repetatque relicta.
metiri se quemque suo modulo ac pede uerum est.

VIII

Celso gaudere et bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti scribaeque Neronis.
si quaeret quid agam, dic multa et pulchra minantem
uiuere nec recte nec suauiter; haut quia grando

TESTIMONIA.

98 florilegium Paris. 8069. cf. Alcuinus de diuinis officiis c. 18 p. 1190ª: 'modulum enim suum unumquemque considerare prudenter nos admonet lyricus, dicens . . . (sequitur epist. I 1, 32)' imitati sunt Lucanus VIII 527: 'metiri sua quemque (al. regna) decet uiresque fateri' et Auianus fab. 5, 1 sq.: 'metiri se quemque decet propriisque iuuari laudibus'

I 8. uu. 4—12 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

94 penatis π′ r 1 penates Ω′ ς′ *florileg. Nostr.* 95 ob//testor γ 96 simul aspexit Ω′ ς″ *florilegium Nostradam. quod quidem ex u.* 90 *falso hic repetitum crediderim.* semel aspexit *y* [*cod. Mart. Cruquii et codd. Lambini*] *Bentl.; sed ne uerbum* aspexit *quidem Horatio deberi puto: nescio an scripserit:* adgnouit [simul *etiam omn. Bland.*] demissa γ ε 97 Prestent *E* φ δ maturae *E* γ δ 98 uerum Ω′ ς″ *florileg. Nostradam.* iustum *y* [*Nostradam. uar.*] par *coni. A. Nauckius; dictionem* uerum est *luculenter illustrauerunt Obbarius et Schmidius*

I 8. AD CELSVM ALBINOVANVM (ALVINOVANVM γ *a* ALBINOBANV̄ λ ALBINVUANUM δ) COMITEM (*om. v*) NERONIS (*om. v*) *E* γ *F* λ′ δ (*a r v et Fran. cons. g* 2 *et Lips.*) 1 Celso ut gaudeat et bene rem regat (*sic*) albinouano *y* [*Nostrad. uar.*]; *Hor. expressit Graecorum* 'χαίρειν καὶ εὖ πράττειν' rem //// gerere δ 2 scribe λ ε

3 quaeret ψ δ ε (ν *l et* π *plures codd. Cruquii*) queret *E* φ λ (*v et Fran.*) quaerit γ (*a g r et* β *Lips. aliqui codd. Cr.*) querit σ [quaerat *aliqui Cruq.*] pulcra *F* λ′ (pul*ch*ra *l*) 4 rectę γ haut *E* λ *pr.* ε (σ *r* 1 *et* β 1 *Lips.*) *florileg. Nostradam.* haud γ *F* δ (ν *a g l r* 2 *v et* β 2 π 2 *Fran.*) aut λ *corr.* (*et* π 1)

contuderit uitis oleamque momorderit aestus,
nec quia longinquis armentum aegrotet in agris;
sed quia mente minus ualidus quam corpore toto
nil audire uelim, nil discere, quod leuet aegrum;
fidis offendar medicis, irascar amicis,
cur me funesto properent arcere ueterno;
quae nocuere sequar, fugiam quae profore credam;
Romae Tibur amem uentosus, Tibure Romam.
post haec, ut ualeat, quo pacto rem gerat et se,
ut placeat iuueni percontare utque cohorti.
si dicet 'recte', primum gaudere, subinde
praeceptum auriculis hoc instillare memento:
'ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.'

TESTIMONIA.

10 'cur — properas arcere ueterno?' glossarium Mai classic. auct. VIII 602 12 Porphyrion ad serm. II 7, 28 Seruius ad Aen. IIII 224: 'Carthagine . . . pro Carthagini; et pro aduerbio in loco de loco posuit; sic Hor.: Romae Tibur amem, uentosus Tibure Romam, pro Tiburi.' florileg. Nostradam. Hildebertus moral. philos. p. 980; schol. F serm. II 7, 28: 'Romae .t. u. t. R.' 16 cf. Boet. de phil. cons. I 4, 31 sq.: 'instillabas enim auribus e. q. s.' 17 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

5 uitis *E pr. ut uid. y* [*π*] uites *cett.′ ς′ florileg. Nostradam.* oleamque *γ F λ′ δ ε ς″ flor. Nostr.* oleumque *σ* oleamue *E y* [*Montep. Regin.* 1] *Bentl.* *u.* 6 *omis. ε pr. aut ε* 1 6 longinqu*is δ* egrotet *λ* egrotat *florileg. Nostradam.* agris *Ω′ ς″* (*et omn. Bland.*) *florileg. Nostradam.* aruis *y* horis (*pro* oris) *y* [*Montepess.*] 7 S, *E*

7 *POST H. V. DEFICIT δ VSQUE AD EPIST.* II 2, 19 *Ω′ = E γ F λ′* (*λ l*) *ε; ς″ aut omn. codd. β′* (*β Fran.*) *v π′* (*π Lips.*) *σ a g r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. v σ a g r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

u. 8 *omis. y* [*Lips.* 1] 8 leuat *ε* egrum *F* 10 me] mihi *E* funestoq; *F* arcere *Ω′ ς* (*et β′*) *Pph.′ florileg. Nostradam.* urguere *π′ r y* 12 Rome *λ ε* uentosus *γ E ψ uar. λ uar. ε uar.* (*β′ v σ a g r* 2 *v* 1 *et π* 2 *uar. Lips.*) *gloss. Γ Seruius florileg. Nostradam. Hildebertus* uenturus *F λ′ ε* (*r* 1 *v* 2 *et π* 4 *Bland.*) *y Porph.′ ad serm.* II 7 *codd. mss. partim ante* uent: *interpungunt* (*ut omn. codd. Cruquii*) *partim post* uent: turbure *ε* 14 percontare *Ω′* (*v a g r et β cons. π′*) perconctare *σ v* percunctare *y* [*Fran.*]

utque *Ω′ ς″* (*et omn. codd. Cruquii*) *Pph.′* atque *E* 2 *y*
16 Preceptum *γ F λ′*

VIIII

Septimius, Claudi, nimirum intellegit unus,
quanti me facias. nam cum rogat et prece cogit,
scilicet ut tibi se laudare et tradere coner,
dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
munere cum fungi propioris censet amici;
quid possim uidet ac nouit me ualdius ipso.
multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
sed timui mea ne finxisse minora putarer,
dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
sic ego, maioris fugiens obprobria culpae,
frontis ad urbanae descendi praemia. quodsi
depositum laudas ob amici iussa pudorem;
scribe tui gregis hunc et fortem crede bonumque.

TESTIMONIA.

I 9. 6 Acr. ad art. poet. 321: 'ualdius pro ualidius, ut alibi: nouit me ualdius ipso' 7—9 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

Ω′ = E γ F λ′ (λ l) ε; ς″ = aut omn. codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ a g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. ν σ a g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

I 9. AD CLAVDIVM NERONEM *γ F λ′ (a r v et Fran. Lips.)* SEPTIMUM CŌMENDAT NERONI *E* 1 Septimus *E φ a. corr. λ pr.* Septimiu' *ε* intellegit *Ω (et 4 Bland.) u.* 2 *omis. l pr. aut* 1; *item uu.* 1 *sq. omis. y* [*Zulichem.* 1] ['nam cum rogat & pr. cogit' *omn. codd. Cruquii: at Zulich.* ≅ *Diuaei cod.* 1 *deficit! cf. apparat. crit.* I 2, 23] 2 cum] me *y ω Fea* 2 *sq.* cogit scilicet, ut *cum codd. quibusdam et editionibus disting. Bentleius sed cf. epist.* I 18, 16 *et quae ibi adnotauimus uu.* 4. 5 *del. Gruppeus*, *hunc ante illum transpon. Mutherus* 4 domuque *Fea idem post* Neronis *punctum ponit u.* 5 *del. A. Nauckius* 5 proprioris *γ* 6 ac nouit *E ς (et β) y* acnouit *γ (et Fran.)* agnouit *cett.′ (π′ r v)* ualidius *γ* 8 Set *γ* ne] non *F λ a. corr. opp. floril. Nostradam.* 10 opꝑpria *E* obprobria *cett.′* opprobria *ν r* 1 *v* culpe *λ* 11 urbane *λ* proemia *E u.* 13 *omis. y* [*π pr.*] 13 bonumq; ///// *γ*

X

Vrbis amatorem Fuscum saluere iubemus
ruris amatores; hac in re scilicet una
multum dissimiles, at cetera paene gemelli
fraternis animis, quicquid negat alter, et alter,
adnuimus pariter: uetuli notique columbi,
tu nidum seruas, ego laudo ruris amoeni
riuos et musco circumlita saxa nemusque.
quid quaeris? uiuo et regno, simul ista reliqui
quae uos ad caelum fertis rumore secundo,
utque sacerdotis fugitius liba recuso,
pane egeo iam mellitis potiore placentis.
uiuere naturae si conuenienter oportet,
ponendaeque domo quaerenda est area primum;

TESTIMONIA.

I 10. 1 glossarium Mai classic. auct. VIII 548 10 sq. cf. Ioannes Saresberiensis epist. 85: 'pane eget iam mellitis potiore placentis, utque sacerdotis fugitiuus liba recusat' uu. 12—44 flor. Nostrad. 13 huc respexit Hildebertus de querimonia et conflictu carnis et spiritus u. 35 p. 946: 'est igitur ponenda domus e. q. s.'

VARIA LECTIO.

I 10. AD ARISTIVM FVSCVM GRAMMATICVM (CRAMAT: *λ*) *γ* (*a et Lips.*), *add. F λ′* (*r et Bland.*)*:* IN URBE COMMORANTEM (CONM: *λ*) FVSCO ARISTO IN URBE CŌMORANTI · *E* AD ARISTIVM (ȧRISTŨ *Fran.*) FVSCVM *v* (*et Fran.*) *uu.* 1—18 *partes initiales euanuerunt in ε* 1 saluare *γ pr.* (*a* 1) saluire *glossar. Mai* 3 at *E ε* (*v* 2 *et V*) *y Bentleius* ad *γ F λ′ ς″* caetera *γ F* pene *E F λ* (poene *l*) poenæ *γ* gimelli *E* 4 quicquid — pariter *del. Hitzigius* quidquid *ε* quidquit *g* siqd *E* quicquid *cett.′ ς′* (*cons. β′*) 5 Adnuimus *Ω′* (*a*) *nisi quod ε euanuit* Annuimus *ς″* ['pariter uetulis notisque columbis. quam sibi Lambinus lectionem coniectura proponit, eam continet *V*, sed in τὸ noti s littera suprascripta, sed in uetulis et columbis apposita. sic et cod. Sil., quam genuinam credo' *Cruq.*] 8 queris *E γ λ* 9 celum *λ ε* fertis *Ω′* (*v π′ a g r et codd. Bland. praeter V*) effertis *β′ σ v* (*et V*) *y* ecfertis *Paulyus* 10 fugiti,us (v suprascr.) *l* fugitiuus *Ω ς″ Pph.′* 11 pociore *λ* 12 si] sic *F λ′ ε a. corr. opp. floril. Nostr.* 13 Ponenda *y* [*Fran. uar. codd. Bland.*] *Sauppeus philol.* XVIIII 253—56 *opp. Ω′ ς″ gloss. Γ flor. Nostr.* domo (p domui suprascr.) *γ* (*a* [*superscr.* 2] *et Fran.*) domvi

nouistine locum potiorem rure beato?
est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
leniat et rabiem Canis et momenta Leonis,
cum semel accepit Solem furibundus acutum?
est ubi diuellat somnos minus inuida cura?
deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
quam quae per pronum trepidat cum murmure *rium?
nempe inter uarias nutritur silua columnas,
laudaturque domus longos quae prospicit agros:
naturam expelles furca, tamen usque recurret
et mala perrumpet furtim fastidia victrix.

TESTIMONIA.

17 Acr. ad serm. II 3, 163 24 florilegium Paris. 8818[a] Hildebertus sermon. 68 p. 570 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 cf. Ioannes Saresberiensis policr. III 8: 'naturae . . . quam licet expellas — recurret'

VARIA LECTIO.

E quod inrepsit ex gloss.; domo *etiam flor. Nostr. om. g* 1 aera ε *uu.* 14—20 *n. l. v* *uu.* 15—17 *om.* σ 1 15 tep*eant* *E* 16 canis et] cani fert *E a. ras.* 18 diuellat *E pr. F* λ′ ε (ν *ut uid.* π′ *r* σ 2 *uar. et* 4 *Bland.*) depellat *E corr.* γ (β′ σ *a g v*) *florileg. Nostr. improbandum propter* 'expelles' *u.* 24, 'pellebat' *u.* 35, 'depulit' *u.* 38 *cf. anacreont.* 33, 9 *Rose:* 'κατά μεν σχίσας ὀνείρους' *Claudian. in Rufin.* I 210 *sq.:* 'fulgentibus illic surgunt strata toris, hic mollis panditur herba, sollicitum curis non abruptura soporem' *schol.* Γ*:* 'Maronianum illud: nec somnos abrumpit cura salubres' [*georg.* III 530] somnum π′ somnus *r* 1 *y* 19 libicis γ *E* ε lapillis] tapetis *Bentlei superuacua suspicio opp. florileg. Nostradam.*
21 riuum Ω′ *florileg. Nostradam.* *post u.* 22 *in y* [π] *sex uu. erasi sunt, tum sequitur u.* 23 22 uarias] parias *y* [*Lambini et Valarti codd.*] *fort. coni. Lamb.* conspicit γ *uu.* 24—28 *del. Guyetus* 24 expelles Ω′ ς″ (*et omn. Bland.*) *florileg. Nostradam. Bentl.* expellas *y* [*Mart. Sorbon. Valent.* 2] ω *Io. Saresber. Hildebertus Vincentius* repelles *florilegium Paris.* 8818[a] 25 prorumpet *florileg. Nostradam.* fastidia *E* ε (σ *g*) *florileg. Nostradam. Bentl.* fastigia γ *F* λ′ (ν π′ *a r v et* β 2 *Fran.*) uestigia *y* [β 1 *Bambergens. Barcinon.* 4 *Bland.*] *Stallbaumius cf. Senec. epist.* 119, 5: 'inter reliqua hoc nobis praestitit natura praecipuum; quod necessitati fastidium excussit'

non qui Sidonio contendere callidus ostro
nescit Aquinatem potantia uellera fucum,
certius accipiet damnum propiusue medullis,
quam qui non poterit uero distinguere falsum.
quem res plus nimio delectauere secundae,
mutatae quatient. siquid mirabere, pones
inuitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
reges et regum uita praecurrere amicos.
*ceruos equm pugna melior communibus herbis
pellebat, donec minor in certamine longo
implorauit opes hominis frenumque recepit;
sed posquam uictor uiolens discessit ab hoste,

TESTIMONIA.

30—33 Hildebertus moral. philos. p. 988   30 sq. ‘quem — quacient’ Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68   30 florilegium Paris. 8818[a]

VARIA LECTIO.

27 potentia *γ* 1 *φ pr.* po//tantia *ε*   fucum *Ω′ ς″ Porph.′ flor. Nostr.* sucum *y nec scio an sint quibus* ‘sucum’ *hoc loco legisse uideatur Auienus cf. Arat.* 346: ‘Assyriumque bibunt noua uellera sucum’ *fort. illic quoque* ‘*fucum*’ *scribendum*   28 Cercius *ε*   dampnum *F λ′* propiusque *γ* (*σ* 1 *a g* 2 *et Lips. cons. β* 1) propiusue *cett.′* (*ν σ* 2 *g* 1 *r* 2 *aut corr. v et π Fran.*) *flor. Nostr.* propius *r* 1 *aut pr.* [potiusue 4 *Bland.* (?)]   29 potuit *ε pr. opp. Pph.′ flor. Nostr.*   distingere *y opp. Ω′ ς″ florileg. Nostradam.*   30 nimio] iusto *Vincentius opp. florileg. Nostradam.*   31 Motatae *E*   quacient *E ε pr.*   mirarabere *γ*   pones *E*   33 praecurrere] praecedere *y* praecellere *y*   34 Ceruus *Ω′ ς″ florileg. Nostradam.*   equm *y* [*Gronou.*] equum *Ω′ ς″ florileg. Nostradam.*   pugnae *Nic. Heinsius improb. Bentl., qui confert c.* III 6, 16: ‘melior sagittis’   36 Inplorauit *ψ ε* (*et β*) Implorauit *cett.′ ς* (*et π′ Fran.*) *florileg. Nostradam.* Impor: *r* 1   fre- *frenum* num] regnum *π′ opp. floril. Nostr.*   37 Set *γ*   posquam *a* postquam *Ω′ ς″ floril. Nostr.*   uiolens uictor *E y* uictor uiolens *cett.′ ς″ floril. Nostradam.* (‘uiolens’ *testatur schol. Γ*) uiolens uicto *Bentl. addens:* ‘sed . . . illud uiolens nequaquam mihi placet; et atrociorem mendam hic olim inoleuisse facile mihi persuadeo’ uicto sonipes et domito uictor *aliae Bentlei suspiciones* uictor uicto *ω* [*editio Cadomensis epistularum Horati a.* 1480] uicto ridens *Hauptius* uicto insultans *Hamacherus* uicto inludens *Holderus* uitulans uicto *Ieuerus ad Lucan.* I 81 *alii alia; lectionem libris traditam ut elegantem ac significantem*

non equitem dorso, non frenum depulit ore.
sic qui pauperiem ueritus potiore metallis
libertate caret, dominum uehet improbus atque
seruiet aeternum, quia paruo nesciet uti.
cui non conueniet sua res, ut calceus olim,
si pede maior erit, subuertet, si minor, uret.
laetus sorte tua uiues sapienter, Aristi,
nec me dimittes incastigatum, ubi plura
cogere quam satis est ac non cessare uidebor.
imperat aut seruit collecta pecunia cuique,
tortum digna sequi potius quam ducere funem.
haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae,
excepto quod non simul esses, cetera laetus.

TESTIMONIA.

41 florilegium Paris. 8818^{a} Augustinus quaest. in heptateuchum 1, 31 [III p. 556] Petrus Cluniacensis adversus Iudaeorum inueteratam duritiem c. 4 [biblioth. Cluniac. p. 1046^{a}] Alcuini epist. ad D. Dauid p. 769 ed. Paris. 1617 Ioannes Saresberiensis policrat. V 10 42 sq. florilegium Paris. 8069 47 sq. florileg. Nostradam. (sine interpolatione) Hildebertus moral. philos. p. 991, inserto inter hos uersus hexametro Iuuenalis 14, 304: 'sed certe misera est magni custodia census' 47 Donatus ad Terent. hecyr. II 1, 27 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 Ioannes Saresberiensis policr. III, 12; cf. Columbanus ad Sethum u. 51: 'nec subitis pereat c o l l e c t a p e c u n i a flammis' 48 cf. ecbasis captiui u. 484: 'prompta sequi tortum potius, quam dicere uerum' 49 cf. testim. ad epist. II 2, 214

VARIA LECTIO.

tuentur Fea et Ritterus 'locum sanum deprauarunt homines critici' Obbarius 39 *ueritus E* 40 uehit *E y Bentl.* uehet *cett.'* ς'' *Pph.' florileg. Nostradam.* improbus *Ω'* ς *(et π Fran.) Pf.* inprobus *v Pph. floril. Nostr. ε n. l.* ĩpr. *g* 41 quia *Ω'* ς'' *(et 4 Bland.)* qui *γ p. ras. y ω Augustinus florilegia Nostradam. et Paris.* 8818^{a} *Alcuinus Petrus Clun. Ioann. Saresber.* qua *σ* 1 paruo quia nesciet uti *v* nesciat *ε pr. y* nesciet *cett.'* ς'' *(et 4 Bland.) testimonia*

42 ut] et *F λ'* calleus *ε* 43 ur^{g}et *v* urget *σ g y opp. Ω'* ς'' *florileg. Nostradam. et Paris.* 8069 *et cf. Propert.* V 3, 23 *Ouid. remed. am.* 235 44 uiuis *E* 1 *opp. florileg. Nostradam.* eristi *E* 1 45 dimittes *Ω'* ς *(et β Lips.)* dimittis *v (et π)* dimittas *y [Fran.* 1 *alii]* 46 fatis ē *γ* 47 aut *Ω'* ς *(et π' Fran.) florileg. Nostrad.* ac *y [β* 1 *alii]* haud *Waddelius, sed cf. Senec. de uita beata* 26, 1: 'diuitiae enim apud sapientem uirum in seruitute sunt, apud stultum in imperio' 48 pocius *λ* 50 quod] qđsi *F* caetera *γ F λ'* letus *γ*

XI

Quid tibi uisa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
quid concinna Samos? quid Croesi regia Sardis?
Zmyrna quid et Colophon? maiora minorane fama?
cunctane prae campo et Tiberino flumine sordent?
an uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
an Lebedum laudas odio maris atque uiarum?
'scis Lebedus quid sit: Gabiis desertior atque
Fidenis uicus; tamen illic uiuere uellem,
oblitusque meorum, obliuiscendus et illis,
Neptunum procul e terra spectare furentem.'
sed neque qui Capua Romam petit, imbre lutoque
aspersus uolet in caupona uiuere; nec qui

TESTIMONIA.

I 11. 2 sq. Priscianus instit. VII 7, 83: 'Smyrna quid et Colophon, quid Croesi regia Sardis' 7 et 30 cf. Iuuenal. 10, 99—102: 'huius, qui trahitur, praetextam sumere mauis, an Fidenarum Gabiorumque esse potestas et de mensura ius dicere, uasa minora frangere pannosus uacuis aedilis Vlubris?'

VARIA LECTIO.

I 11. AD BVLLATIVM *E γ F λ'* (*a r v et Fran. Lips.*) *add. E:* REVERSUM DE ASIA. 1 lespos *E* 2 cri//si ε (crisi *cod. Prisciani*) sardis *Ω' ς'' schol. Γ* Sardes ω 3 Smyrna quid et Colophon? maiora minorauc fama, cunctane prae Campo et Tiberino flumine sordent? *legunt Macleaneus Orellius alii;* minorane fama? *Bentl. et plerique* Zmyrna ε ψ 2 λ 2 (*ν et Lips.* 1) Zmirna *E γ φ* (*a g r*) Smyrna ψ 1 λ 1 (*σ et π*) (S *in ψ et λ a miniatore addita*) Smirna *β' l v* quid et] *aut* quidem et *aut* quidem *codd. Prisciani* cholophon *F λ'* *minoraue fama* ε minoraq *E y* [*Mellic.*] minoraue *cett.' ς''* (*et* 4 *Bland.*) minorane *y* [*Reginensis*] 4 Cunctane *E F λ'* ε (*β' σ g ν* 2 *v*) Cunctaque *γ* (*ν* 1 *ut uid. π' a r*) precam∽poectiberino *γ* 5 ex] *omis.* ε *u.* 6 *om.* σ 1 6 labedum *γ* *uu.* 7—10 *ut ex Bullati persona scriptos acceperunt gloss. Γ:* 'Scis] quasi respondit Bullatius Horatio' *et:* 'Sed neque] Horatius' ['hic dialogus est, quantum licuit obseruare ex notis codd. Bland.' *Cr.*] *cf.* 16, 41 7 quod *y* [1 *Bland. corr.*] glabiis *F λ'* (vic *suprascr.*) 8 ///us *E* 9 oblitus stultorum *Stolbergius* Oblitus ψ 10 eterra *uel* e terra *F λ'* ε (*ν* 1 ? *π' r v*), *item schol. Γ et codd. Lucreti Lucr.* II 1 *sq.*, *quem comparant schol. Γ* & terra *E* exterra *γ* (*ν* [2 ?] *σ a g et β*) a terra *y* [*Fran.*] 11 Set *γ* qui] qu (*sic*) *E* 12 Aspersus *Ω' ς'' Pph.* caupana *E*

frigus collegit, furnos et balnea laudat
ut fortunatam plene praestantia uitam;
nec, si te ualidus iactauerit Auster in alto,
idcirco nauem trans Aegaeum mare uendas.
incolumi Rhodos et Mytilene pulchra facit quod
paenula solstitio, campestre niualibus auris,
per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
dum licet ac *uoltum seruat Fortuna benignum,
Romae laudetur Samos et Chios et Rhodos absens.
tu quamcumque deus tibi fortunauerit horam

TESTIMONIA.

18 cf. Ioann. Saresberiens. policrat. VIII 12: 'ille nunc utitur penula, nunc campestri' 20 ecbasis captiui u. 517 uu. 22—30 florileg. Nostradam. 22 sq. Ioannes Victoriensis I 3 p. 286 B. 'tu — manu' Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 'quamcunque — manu etc.' schol. Lucan. II 651 22 ecbasis captiui u. 616

VARIA LECTIO.

13 furnos *Ω′ ς″ Pph.′ Porf.* fornos *r pr. aut* 1 *Porph.* furnos *φ λ; sed in φ ẏ nihil est nisi signum scholii ad marginem adscripti, in λ scholia desunt. cognationis horum librorum memorabile sane indicium;* furnos *ψ* 14 Et *F* 1 (*l* 1); Ut *λ, sed* U *a miniatore* prestantia *γ F* prestancia *λ* *uu.* 15—22 *sic ordinabat Mutherus:* 15. 17. 16. 18. 19. 21. 20. 22 15 Nec·te *φ* Nec te si *v y* nec si te *etiam Pph.′* 16 Idcirco *Ω′ ς* (*et π′ cons. β′*) Iccirco *σ* nauem *Ω′ ς* (*et π′*) nauim *β′ y* aegaeum *γ* (*ν a*) egeum *E φ λ ε* aegeum *ψ* 17 Incolumi *E F λ′* (*β′ π′ a v*) *Pph.′* Incolomi *γ ε* (*ν σ g r*) rhodos *E γ F λ′* (*ν π′ σ* 2 *a g r et Fran.*) rodos *ε* (*v*) rhodus *σ* 1 (*et β* 1) mytilene *ψ* (*l r*) mitilene *E* mytylęne *ε* myrtilene *λ* mitylene *γ* 1 *φ* mytylene *γ* 2 (*a*) facit quod] fuit quod *Mutherus* 18 Paenula *E* (*ν a et π*) *Pph.′ Porph.′*, *ε parum liquet*, Penula *cett.′* solsticio *ε* sosticio *λ* (*sic*) sol*sticio v y* cāprestre *λ* auris *Ω′ ς″* horis *σ* 1 19 caminis *ε* caminus, *interpung. Mutherus* *uu* 20. 21 *del. Lehrsius* 20 ac] ·&c *λ* ac *cett. ς″* (*et omn. codd. Cruquii*) *ecbasis captiui* et *y* & *v y* uultum *Ω′ ς″* (*et omn. codd. Cruquii*) ultum *y* 21 samos *F λ′ ε* (*ν σ g r v et β π Lips. superscr.*) samus *E γ* 1 (*a r et Fran. Lips. pr.*) chios *E F λ′ ε ς″* chius *γ* 1 (*a g r*) rhodos *E F λ′* (*ν σ v corr.* 1 *aut* 2 *et π*) rhodus *γ* 1 (*β′ a g r v pr. et Lips.*) rodos *ε* absens *Ω′ ς″* [*uu.* 22 *sq. omis.* 3 *Bland. a* 1. *m., habuit* 1 *Bland.*] 22 quācunq· *E* (*v*) *opp. cett.′ ς″ florileg.*

grata sume manu neu dulcia differ in annum,
ut, quocumque loco fueris, uixisse libenter
te dicas. nam si ratio et prudentia curas,
non locus effusi late maris arbiter aufert,
caelum, non animum mutant qui trans mare currunt.
strenua nos exercet inertia: nauibus atque
quadrigis petimus bene uiuere. quod petis, hic est,
est Vlubris, animus si te non deficit aequs.

TESTIMONIA.

23 cf. Ouid. remed. am. 93: 'sed propera, nec te uenturos differ in annos' 27. 30 cf. Seneca ep. III 7 (28) 1. 2. 4: 'animum debes mutare, non caelum. licet uastum traieceris mare, . . . sequentur te, quocumque perueneris, uitia . . . quaeris quare te fuga ista non adiuuet? tecum fugis [cf. c. II 16, 19. 20] . . . locum ex loco mutas, cum illud, quod quaeris, bene uiuere omni loco positum sit' 27 florilegium Paris. 8818ª Hieronymus epist. 16 ad Damasum c. 2 [Vallars. I 42ᶜ] Pseudoacron uolgatus ad c. II 7, 4; non Acr. Petrus Cluniacensis epist. II 44. VI 47 [biblioth. Cluniac. ed. Marrier. p. 783ᵇ 956ᶜ] Hildebertus moral. philos. p. 980 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 28 cf. Senec. dialog. 9 de tranquill. animi 12, 3: 'sine proposito uagantur quaerentes negotia . . . . quorum non immerito quis inquietam inertiam dixerit' 29 sq. 'quod quaeris ubique est, est — aequus' Ioannes Saresberiensis policr. III 8

VARIA LECTIO.

Nostradam. oram *E p. ras. γ p. ras.* (*π′ a r* 1 *aut pr. et illc* 1 *Bland.*) *opp. florileg. Nostradam. ecbas. capt.* 23 summanu *γ* 1 neu *Ω′ ς″* (*et* '*multi*' *codd. Cruquii*) *Bentl.* nec *υ* (*et β* 2) *y florileg. Nostradam. Ioannes Victoriensis* 24 Vt *E γ φ* 2 (*σ a g v*) *florileg. Nostradam.* Tu *F λ′ ε* (*β′ v π′ r et* 4 *Bland.*) quocunq, *E* (*v*) *opp. etiam florileg. Nostr.* 25 nam si] demit *Lehrsius* nam ni *Mutherus opp. florileg. Nostradam.* racio *λ* *u.* 26 *del. Lehrsius opp. florileg. Nostradam.* 27 Caelum *Ω′* motant *E* mutat . . . currit *Hieronymus opp. florileg. Nostradam.* qui] g̃ *florilegium Paris.* 8818ª 28 Strenua *Ω′ ς″ Pph.′ florileg. Nostradam.* 29 Quadigis *ε* hic est] h : : : : *ε* *u.* 30 *om. E* 1, *add. E* 2 *ut uid. in marg.* 30 Est *ulu*bris *ε* æqus *y* [*Montepess. pr.*] aequus *Ω′*

XII

Fructibus Agrippae Siculis, quos colligis, Icci,
si recte frueris, non est ut copia maior
ab Ioue donari possit tibi. tolle querellas:
pauper enim non est cui rerum suppetit usus.
si uentri bene, si *laterist pedibusque tuis, nil
diuitiae poterunt regales addere maius.
Si forte in medio positorum apstemius herbis
uiuis et urtica, sic uiues protinus ut te
confestim liquidus Fortunae *rius inauret,
uel quia naturam mutare pecunia nescit,

TESTIMONIA.

I 12. 1—6 cf. Wernherus de Elmendorf. uu. 1113 sq. [antiqu. Germ. ann. IIII p. 315 H.] 2—6 florileg. Nostradam. 4—6 Hildebertus moral. philos. p. 991 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 68 4 Porph.' ad u. 5 florilegium Paris. 8818ª 8 sq. Eutyches I 3, 3: 'Hor. epist. libro I: ut te confestim largus imber inauret'

VARIA LECTIO.

I 12. AD ICCIVM *E F λ'* (*v*) AD HICCIVM *γ* (*a r*) (AD HICCHEUM *Fran.*); *Fλ'* (*r*) *add.*: QUEM (QUAM *λ*) CUM (*om. r*) QUADAM ADMONITIONE (ADMONICIONE *λ r*) LAUDAT. *F λ'* (*r*), *cons. ε sed parum liquet* 'Ad Iccium procuratorem Agrippae' *schol. Γ inscr. omis. v π' σ* (*et β*) 1 Fructibus Acrillae *Horkelius anal. Hor. p.* 89 *sqq.* icci *Ω' ς'' Porph.' schol. Γ* Iti *cum nummo a. u. c.* 600 *ω et nonnulli recentiorum* *uu.* 2—4 *del. Mutherus* 3 A ioue *florileg. Nostradam.* querellas *γ a. ras. ε* 2 (*a r*) quaerellas *π'* quaerelas *F λ* querelas *cett. ς' florileg. Nostradam.* 5 laterist] saltim est *florileg. Nostradam.* lateri ē *perexiguo interuallo ψ* laterië *φ* (*l*) lairie est *λ* lateriem *γ* lateri, *om.* est *ε y Vincentius* lateri est *E* 6 Diuiciae *λ* poterant *y Vincentius* poterunt *etiam florileg. Nostr.* *uu.* 7—9 *del. Guyetus; sed huc fort. iam respexit Ausonius profess.* 4, 19. 20: 'salibus modestus, felle nullo perlitus, uini cibique abstemius' apstemius *ε* 1 abstemius *cett.' ς'' Pph.'* 8 ['sic uiues protinus. hic in omnibus scriptis est interpunctio' *Cruqu.* (*non in omnibus nostris*)] protinus *Ω' ς'' Pph.' schol. Γ* protenus *Bentl. cum aliis* 9 confertim *coni. Schirachius* liquidus] largus *Eutyches; cf. Hieronym. ad Eust. ep.* 22 *nr.* 32: 'aurum liquescit in litteras' riuus *Ω' ς''* *u.* 10 *ante u.* 7 *pon. Mutherus opp Pph.' Porph.'* 10 motare *E*

uel quia cuncta putas una uirtute minora.
miramur, si Democriti pecus edit agellos
cultaque, dum peregre est animus sine corpore uelox,
cum tu inter scabiem tantam et contagia lucri
nil *paruom sapias et adhuc sublimia cures:
quae mare compescant causae, quid temperet annum,
stellae sponte sua iussaene uagentur et errent,
quid premat obscurum lunae, quid proferat orbem,
quid uelit et possit rerum concordia discors,
Empedocles an Stertinium deliret acumen?
uerum, seu piscis seu porrum et caepe trucidas,
utere Pompeio Grospho, et siquid petet ultro
defer: nil Grosphus nisi uerum orabit et aecum.
uilis amicorum est annona, bonis ubi quid dest.

TESTIMONIA.

12 sq. huc fort. respexit Lactantius instit. III 23, 4: 'laudatur Democritus, quod agros suos reliquerit eosque pascua publica fieri passus sit' 13 'Peregre — uelox' florileg. Nostradam. 19 'concordia discors' — sed Hor. non nominato — memoratur ap. Donat. ad Terent. eunuch. IIII 4, 53. cf. Lucanus I 98: 'temporis angusti mansit concordia discors' Ouidius metam. I 432 sq.: 'uapor umidus omnis res creat et discors concordia fetibus apta est' Lactantius instit. II 9: 'philosophi quidam et poetae discordi concordia mundum constare dixerunt' 24 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

13 *post* uelox *nescio an interrogationis signum ponendum erat* 15 paruum *Ω′ ς″* parum *υ y* prauum *r* ι *y* 16 compescant *E ε ς* (*et π′ Fran.*) *Pf.* conpescant *γ F λ* (*ν r et β*) conpes. c. *Pph.* cause *λ* quid] qui *λ* temperat *F λ′* (*et π*) *opp. cett. ς′* (*et Lips.*) 17 Stelle *E λ* iusse//ne *ε* iussene *λ* et] an *y* [*Petropol.*] 18 obscurum *Ω′ ς″* qui proferat *λ* 19 rerum concordia discors *Ω′ ς″ Pph.′* discors concordia rerum *υ* 20 Enpedocles *γ F ε* stertinū *F λ′* sterninum *ε* [stertinium *etiam omn. codd. Cr.*] 21 piscis *E* ι (*ν a et π*) pisces *cett.′ ς′* cepe *F λ′*, *ε non liquet* 22 grospo *E* petet *Ω′ ς″ Pph.′ Porph.′* petit *g* ultro *Ω′ ς″* ultro (*al ultra*) *γ cf. Publ. Syr.* 44 *Woelffl.*: 'bis est gratum quod opus est, ultro si offeras' 23 Deffer *γ* nil] nec *υ* ecū (q) *y* [*π*] equum *λ* aequum *cett.* 24 ['hoc carmen in scriptis fere habet interpunctionem post τὸ annona' *Cruqu.*] quid dest *a pr.* quidē ē *E* 1 *a. ras.* quid deest *cett.′ E* 2 *ς′* (*et Lips.*)

ne tamen ignores quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippae, Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit; ius imperiumque Phraates
Caesaris accepit genibus minor; aurea fruges
Italiae pleno defundit Copia cornu.

XIII

Ut proficiscentem docui te saepe diuque,
Augusto reddes signata uolumina, *Vini,

TESTIMONIA.

29 Copiam pleno cornu exhibet etiam Boetius de phil. consol. c. II 2, 5 sq.

VARIA LECTIO.

florileg. Nostradam. (quid[de].est π) *cf.* DERUNT *laudat. Turiac* II 58 *et codd. Vergilian.* [‘in ‘*V*’ syncopatum legitur d’est, cum apostropho supra d litteram’ *Cruqu.*] quid des *Passeratius* 25 Nec[† non] non ε (*et* π) Nec tam ε 2 *marg.* Ne tamen *cett.*′ ς (*et* β′ *Lips.*) Nec tamen *v y* 26 agrippe λ claudii ε 27 cęcidit γ inperium λ phraates *E* prahates γ ε (β′ *a r et* π *Lips.* 2) *Porph. schol.* γ *cons. Porf.* praates *F* (*l*) phrahates σ *g v* phraātes *v* praātes λ PHRAATIS *legitur inscript. Orell.* 628 Tigranes *suspic. Bentleius* 28 frugis *y* [*Zulichem.* 1 *ut uid.;* fruges *Zulichem.* 2] fruges Ω′ ς″ *cf. epist.* I 2, 27

29 defundit γ λ *corr.* (β′ 1 σ 1 *a corr. g r pr. et Lips. pr. omn. Bland.*) *Bentl.* defudit *E F* λ′ ε (σ *p. ras. a pr.*, n *superscr. ab cod.*, *r corr. et* π) *gloss. r* diffudit *v y* ω diffundit β′2 *v y*

I 13. *REDIT cod. A;* Ω″ = *A*′ (*A a*) *E* γ *F* λ′ (λ *l*) ε; ς″ = *aut omn. codd.* β′ (β *Fran.*) *v* π′ (π *Lips.*) σ *g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*; ς = *aut omn. codd. v* σ *g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur* AD (*om. E*) VINIVM (*sic* λ, *cons. schol.* γ *ubi hanc formam ter habemus;* VINNIVM γ *F* ε *A* 2 *a l r v et Fran.*, VENNIVM *E et Lips.*) ASELLAM (*sic A* 2 ASELLVM *E F* λ′ ε *r*, ASELLIVM *v omis.* γ *a et Fran.*) *A*′ *E* γ *F* λ′ ε (*r v*); *add. E F* λ′ ε (*r*): MONET (MONENS *F* λ′) VT CARMINA CAESARI (CES: λ) TRADAT

AD VINIṼ ASINAM RVSTICṼ *y* [*Mellicensis*]; *Grunnius* [= *C. Vinnius*] *Fronto legitur in schol. v* 1 sepe *E* φ 1 2 reddas ε *a. ras.* (*v* 2) *y* uenni *E* uinni *cett.*″ ς″ *Porph.*′; *cum marmoribus scriptis et cum titulis codd.* λ *y* [*Bern.* 542 *Mellic.*] *schol.* γ *scripsimus* ‘Vini’

si ualidus, si laetus erit, si denique poscet;
ne studio nostri pecces odiumque libellis
sedulus inportes opera uehemente minister.
si te forte meae grauis uret sarcina chartae,
abicito potius, quam quo perferre iuberis
clitellas ferus inpingas Asinaeque paternum
cognomen uertas in risum et fabula fias.
uiribus uteris per cliuos flumina lamas.
uictor propositi simul ac perueneris illuc,
sic positum seruabis onus, ne forte sub ala
fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
ut uinosa glomus furtiuae Pyrria lanae,

TESTIMONIA.

I 13. 6—8 'Horatius epistularum I: si — inpingas' Priscianus instit. XVIII 4, 50 7 sq. 'quam — impingas' glossarium Mai [class. auct. VIII 148] 8 'clitellas ferus inpingas' Porph.' ad u. 19 9 cf. Pers. s. 5, 152: 'et fabula fies' 10—12 'uiribus — onus' Priscianus l. l. 14 'ut — Pyrrhia lanae' glossarium Mai [class. auct. VIII 255]

VARIA LECTIO.

Ω'' = A' (A a) E γ F λ' (λ l) ε; ς'' = aut omn. codd. β' (β Fran.) ν π' (π Lips.) σ g r v (a l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. ν σ g r v (a l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

3 lectus *λ* 5 importes *E (β' g l)* inportes *cett.' ς'* operante hemente *A* 1 6 Site, t *in ras. A'* urit *E y* uret *cett.'' ς''* urat *Priscianus* urget *y* chartae *A' γ* carthę *E* cartae *F ε* carte *λ* kartė *y [Mellic. Valent.]* //carte̜ *v* 7 pocius *λ* 8 ferus] sero *N. Heinsius improb. Bentl.* impingas *E (l et Fran.) Porf.* inpinguas *φ a. ras. (r* 1 *v) y* inpingas *cett.'' ς (et β π') Porph.* asine *λ* 10 diuos *E* lammas *E (v) y* (lãmas *l, uirgula fort. ab alt. m.)* lamas *cett.' ς'' Pph.' Porph.' schol. Γ Prisc. r in ras.* 12 Sepositum *D. Heinsius* Si positũ *A* 1 honus *γ ε semicolon post* onus *pon. Doederlinus* 13 portes *E* 14 glomus *A'* 1 *E γ (π' σ r et* 1 *Bland.) gloss. Γ* glomos *F λ' ε A* 2 *E* 2 *uar. (β' g et* 3 *Bland.) glossarium Mai; schol. Γ:* 'aput Titinium in quadam fabula inducitur ancilla quae lanae glomos (*ν Fran.;* glomus *γ*) furatur et deprehenditur. aspere ex comparatione stultitiae ait. Pyrria autem nomen ancillae in fabula' globos *ν v y* glomen *y furtiue A* f//urtiue *λ ε n. l.* pyrria *φ (π' r et β) schol. ν*, pirria *cett.'' ς schol. γ; ε n. l.;* purria *Pph.' cf. inscript.:* 'P. Purreius' *bullett. dell' inst.* 1865 *lectionem libris traditam in suspicionem adduxit Lachmannus Lucret.* II *p.* 408 Proclia *et* Prilia *coni. Ribbeckius*

ut cum pilleolo soleas conuiua tribulis.
ne uolgo narres te sudauisse ferendo
carmina quae possint oculos auresque morari
Caesaris; oratus multa prece, nitere porro.
uade, uale, caue ne titubes mandataque frangas.

XIIII

Vilice siluarum et mihi me reddentis agelli,
quem tu fastidis habitatum quinque focis et
quinque bonos solitum Variam dimittere patres,
certemus, spinas animone ego fortius an tu
euellas agro, et melior sit Horatius an res.
me quamuis Lamiae pietas et cura moratur,
fratrem maerentis, rapto de fratre dolentis

TESTIMONIA.

15 glossarium Mai [classic. auct. VIII 417. 579] 19 Seruius ad Aen. IIII 409

I 14. 1 'mihi me (om. γ) reddentis agelli (om. E)' schol. Γ epist. I 18, 101

VARIA LECTIO.

15 Et *β′* pilleolo *Ω″ ς″ y schol. Γ* conuiuia *γ* 16 Nec *E y* Ne *cett.′ ς″* Neu *σ a y Bentl.* uolgo *A* 1 *F λ′ ε* (*π′ g r* 1) uulgo *E γ A* 2 *ς′* sudauis *A* 1 17 aures *Ω″ ς″* 18 Cesaris *E* 18. 19 nitere. porro uade, uale: *Bentleius*, *item legisse uideatur Porphyr. cf. ad serm.* II 6, 30 *ad u.* 19 *adnotauit gloss. Γ*: 'hic (*ł uade*) uersus non stat, nisi sola auctoritate' 19 Viue *v*

I 14. AD VILICVM (VILICIVM *A* VILLICVM *l r v et Fran.*) *A′ γ F λ′* (*r v et Fran.*), *add. F λ′* (*v*): SVVM DE VARIETATE STUDII (D: V: S: *om. v*). AD AGELLVM *E* 1 Vilice *A′ γ F λ′ ε* (*v*) *y* [*π* 1 *Bamberg.* 1 *Barc. Brux.* 1 *Gron.* 1 *Valent.* 1] *Pph.′ Porph.′ schol. Γ* Villice *E* (*β′ σ g r v*) reddentis] redimentis *y* [*Barthii cod. uetustissimus idemque suspectissimus*] *improb. Bentl.* 2 Quę *A* 3 bariam *ε y* uariam *cett.″ ς″* (*et* 4 *Bland.*) *cons. Pph.′ Porph.′*; *v parum liquet*; uaria *y hodieque is uicus Vicouaro appellatur* 5 Euelles *ε* (*β′ r et Lips.*) Euellas *cett.″ ς* (*et π*) oratius *A′ γ* an rus *Dan. Heinsius, non improb. Bentl., equidem improbauerim propter* rure *u.* 10 *et* rura *u.* 14 '*res = Besitzthum*' 6 moratur *Ω″ ς″* moretur *φ corr. λ corr.* (*v corr.*) *y* 7 maerentis *A′* (*v*) merentis *cett.′* 7. 8 rapto —

insolabiliter, tamen istuc mens animusque
fert et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum:
cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
stultus uterque locum inmeritum causatur inique:
in culpa est animus, qui se non effugit umquam.
tu mediastinus tacita prece rura petebas,
nunc urbem et ludos et balnea uilicus optas.
me constare mihi scis et discedere tristem,
quandocumque trahunt inuisa negotia Romam.
non eadem miramur: eo disconuenit inter
meque et te: nam quae deserta et inhospita tesqua
credis, amoena uocat mecum qui sentit et odit
quae tu pulchra putas. fornix tibi et uncta popina

TESTIMONIA.

11—13 florileg. Nostradam. 13 Hildebertus moral. philos. p. 980 14 gloss. Mai [classic. auct. VIII 353] 19 'deserta — tesqua' gloss. Mai [cl. auct. VIII 584] cf. Apollin. Sidon. c. 16, 91: 'inhospita tesqua'

VARIA LECTIO.

insolabiliter] *del. E. C. Franckeus et A. Nauckius* 8 mens me animusque *y* [*Barthii cod. uetustissimus*] amat] auet *Bentl. opp. Pph.' et cf. c.* I 2, 50. III 9, 24 spaciis *E λ* obstantia *Ω'' ς'' Pph.'* *uu.* 10—13 *delet Lehrsius* 10 In uentu (*uiuentem*) *A* *post* beatum *punctum pon. Doederlinus* 11 sors *A' γ F λ' ε ς''* *florileg. Nostradam.* res *E* (*σ g*) *y* [1 *Bland. Bruxell.*], *natum iu fallor ex u.* 5; fors *r* 12 Sult' *λ* immeritum *A' γ* (*l*) inmeritum *E F λ ε* (*ν π' σ r v*) *florileg. Nostradam.* improbat (*causatur*) iniq. *ε* causamur *Doederlinus* clausat *E* iniquae *E* 13 Incupa *E* in poena *Hildebertus opp. flor. Nostr.* se] te *flor. Nostr.* unquam *E* (*g v*) (ūquam *l*) *flor. Nostr.* 14 tu] tum *gloss. Mai* mediestinus *E pr.* mediastenus *λ uar. y* [*π* 1] *Pf. recte cett.'' ς cons. β' Pph. Porph.' schol. Γ* petabas *A* patebas (e) *γ* (*l*) 15 uidicus *A* 1 *aut pr.* uilicus *cett.' A corr.* (*ν σ a et π* 1) uillicus *E corr.* (*β' g r v et Lips.*) 16 discedere] discere *A* 17 Quandocunque *E* (*v*) negocia *λ* 18 discon uenit *E* 19 nanq, *E pr.* namq, (va) *E corr.* quae] qua *ε* (1 *an* 2 ?) *A pr.?* (*σ* 1 *a et β* 1 *V*) quae *aperte exhib. A γ F λ'* (*ν σ* 2 *g* 2 *r v et π Fran.*) qui *g* 1 *ut uid.* diserta *E* 20 amęna *λ* 21 Que *λ* tu] *omis. ε* pulcra *ψ λ* fornæx *A* (fornex *a*) fornis *λ' pr.* iunca (t) *E* popine *ε* popinę *π' r y* popina *cett.'' ς'*

incutiunt urbis desiderium, uideo, et quod
angulus iste feret piper et tus ocius uua,
nec uicina subest uinum praebere taberna
quae possit tibi, nec meretrix tibicina, cuius
ad strepitum salias terrae grauis: et tamen urges
iampridem non tacta ligonibus arua bouemque
disiunctum curas et strictis frondibus exples;
addit opus pigro rius, si decidit imber,
multa mole docendus aprico parcere prato.
nunc age, quid nostrum concentum diuidat, audi.
quem tenues decuere togae nitidique capilli,
quem scis inmunem Cinarae placuisse rapaci,
quem bibulum liquidi media de luce Falerni:
cena breuis iuuat et prope rium somnus in herba;
nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
non istic obliquo oculo mea commoda quisquàm

TESTIMONIA.

23 cf. Apollinar. Sidonius epist. VII 17, 21: ʻangulus iste placet paupertinusque recessus' 36—38 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

23 ferex *A* ferat *ψ uar.* tus *Ω″ ς′* (*et β*) *Porph.′* thus *ν σ* otius *A ψ λ′* u[u]na *A* (*l*) 24 *Nec* uicina *E* prebere *γ λ* 25 Que *λ* possit *E F λ′ ε* (*π′ g r v*) posset *A′ γ* (*ν σ*) meretrix *Ω″ ς″* meritrix *ν g* tibicina ē *γ* 26 t̄re *λ* urges *E γ F λ p. ras.* (*β′ ν σ l r v*) urgues *A′ λ a. ras. ε* (*g*) *Pph.′* 27 bouenq; *λ* 28 Disiunctum *Ω″ ς″* (*et omn. codd. Cruq.*) *Pph.′* Deiunctum *y Lambinus* exples frondibus *E pr.* frontibus *ε pr.* 29 Addidit *A* (*sed tertia* d *in* t *mutata*) pygro *λ* ri[u]s *y* [*Montepess.*] riuus *Ω″ ς″* si] sicū *E* 30 ducendus *A′* (*ν* ı *aut pr.*) pa[r]ro *A* prato *cett.′ ς″* campo *y* 31 c̄sensū *E* con[u]centum *l* 32 toge *λ* 33 inmunem *A′ γ ε* (*σ r v*) immunem *E F λ′* (*ν*) cinarae *E γ φ corr. λ corr. ε* (*σ a r et π Fran.*) cinere[a] *A* cinyrae *F λ a. corr.* (cinyre *l*) *uu.* 34—40 *sic ordinabat Hitzigius:* 34. 39. 36—38. 40; *u.* 35 *del. Gruppeus et Hitzigius* 35 Cena *A E* (*g r v*) Caena *cett.′* rium somnus] riuos omn′ ε ri[u]um *A* riuo *ε* riuum *cett.′ ς″* (*r* ı *n. liqu.*) *u.* 36 *del. Lehrsius opp. florileg. Nostradam.* 36 s, *E* [in]cidere *ε* *uu.* 37. 38 *del. Gruppeus opp. florileg. Nostradam.* 37 oblico *A λ pr.* obliquo *cett. ς″ florileg. Nostradam.* commoda] quomode *A*

limat, non odio obscuro morsuque uenenat:
rident uicini glaebas et saxa mouentem.
cum seruis urbana diaria rodere mauis;
horum tu in numerum uoto ruis: inuidet usum
lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
optat ephippia bos piger, optat arare caballus:
quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

XV

Quae sit hiemps Veliae, quod caelum, Vala, Salerni,
quorum hominum regio et qualis uia (nam mihi Baias

TESTIMONIA.

38 cf. Sidon. Apoll. ep. III 22: 'non reliquisti cur uenenato morsu secere' 40 gloss. Mai [class. auct. VIII 159] 41 sq. 'inuidet — horti' Priscianus instit. XVIII 18, 138 42 glossarium Mai [classic. auct. VIII 134] 43 sq. florileg. Nostradam. Hildebertus moral. philos. p. 980 43 'optat ephippia bos piger' gloss. Mai [cl. auct. VIII 196]

VARIA LECTIO.

39 glaebas *A'* glebas *cett.' ς' cons. β'* 39 *sq. fuerunt qui non post* mouentem *sed post* seruis *punctum ponerent; gloss. Γ:* 'incerta distinctio'; *ut nos distinxit etiam Porph.'* 40 tu *post* seruis *inserebat Bentl. gloss. Γ:* 'deest tu' diaria *Ω'' ς'' Pph.' schol. Γ* 'diaria] aliter cibaria' *gloss. Γ et schol. Γ* cibaria *g r* 1 *y* [*Bruxell.*] maius *A'* 41 *H*orum *ψ* 42 & pecoris & tibi *A* pecorum *glossarium Mai* argutus] insignis *glossarium Mai* orti *A' λ* 43 ephippia *A' E ε schol. Γ* ephipia *γ* ephypia *F λ'* pier *ε* *exceptis codd. v Basil. qui post* bos *interpungunt, distingunt post* piger *omnes codd. qui distinctiones habent* (*non interpung. λ ε g Bambergens.*) *aut de quibus notauimus* (*A' E γ F β' v l r Barcin. Bruxell. Lips. Mellicens. Nostradam. Parisin.* 7976. 8214. 8216 *Petropolit. Reginens. Sorbonens. Valent.*) *schol. Γ Hildebertus cons. glossar. Mai; cf. Fea ad h. l. et Meineki praefat. p.* XXXVI *sq.; post* bos *interpung. Bentl., utrobique cod. a* *u.* 44 *del. Lehrsius opp. florileg. Nostradam.* 44 *scit ε* excerceat *A*

I 15. AD NVMONIVM VALAM *A' γ F λ ε* (*v et Lips.* 4 *Bland., cons. r et Fran.*); *y* [1 *Bland.*] *add.*: 'De lauacris frigidis'; *titulo carent E* (*ν σ g l* 1 *et β π*) *et E* 1 *continuauerat hanc epistulam praecedenti* *complures coniecturas Lehrsii lege in Fleckeiseni annal. philol.* LXXXVII 539 1 QUEM *A* hiems *E* ? (*a g et π cons. β' v*

Musa superuacuas Antonius, et tamen illis
me facit inuisum, gelida cum perluor unda
per medium frigus. sane murteta relinqui
dictaque cessantem neruis elidere morbum
sulpura contemni uicus gemit, inuidus aegris
qui caput et stomachum supponere fontibus audent
Clusinis Gabiosque petunt et frigida rura.
mutandus locus est et deuersoria nota
praeteragendus *equos. 'quo tendis? non mihi Cumas
est iter aut Baias' laeua stomachosus habena
dicet eques, sed equi frenato est auris in ore;)
maior utrum populum frumenti copia pascat
collectosne bibant imbres puteosne perennis

TESTIMONIA.

I 15. 5 'sane murteta relinqui' glossarium Mai [classic. auct. VIII 338]

VARIA LECTIO.

Pf.) hiemps *cett.* ς *Pph.*; hyemſ *l* celū λ ualla ε *a. ras.* [?] (σ) uala *cett.*″ ς″ 3 supuacua *F* 1 *ut uid.* supuacuas// λ′ 4 perluor *E* γ *F* λ′ε (β′ ν σ *g r* υ *et Lips.*) *Porph.*′ perriuor *A*′ *y* [π 1 *ut uid.*] peruehor *y gloss.* Γ *uar.* (*et codd. Bland. uar.*) perheor *y* [*Valent.* 1] proluor *l* 2 *cf. Ouid. fast.* V 435 *metam.* III 173. IIII 310. *Auien. progn.* 316: 'maior sola perluet imber' 5 murteta *A*′ γ φ λ *pr.* λ′ 2 ς (*et* β *cons.* π′; *l* 1 *n. l.*) *schol.* Γ *gloss. Mai* murteca ψ mur&a *E* 1 myrteta λ *corr.* *E* 2 *Pph.*′ *Porph.*′ myrteca ε mirteta *A* *corr.* (υ *et Fran.*)

h
7 Sulpura *A*′ *gloss.* γ Sulpura *y* [π] Sulphura *cett.*′ ς′ (*et Lips.*) *schol.* Γ *Pph. cons. Porph.*′ contempni *A*′ *F* λ′ε (β′ ν σ *corr. r* υ) contemni *E* γ (*g et* π) 8 supponere Ω″ 9 Clusinos *E* 1 (*et V*) *y Cuninghamus Stallbaumius* Clusinis *cett.*″ ς″ glabios *F* λ′ ε 10 Motandus *E* deuersoria *A*′ (*et V*) *Pph.* diuersorria λ diuersoria *cett.* ς′ (*et rell. Bland.*) *Pf. cons.* π′ 11 Preteragendus γ *pr.* *F* λ equus Ω″ ς *om.* *g* 1 12 laeua *y* [*Bamberg. Barcin. Bruxell. Mellic.*] leua Ω″ ς″ stomachosus *E* γ *F* λ′ ς″ stomachus *A* (σ) *y* stomachosus
† cat'
ε stomachatus *r* 2 *y* stomachandus υ; *r* 1 *non liqu.* abena *A* 13 Dicit *E* aeques *F* λ ut equis *Horkelius* set γ equi *A*′ *E F* λ′γ 2 ς′ *Pph. Porph.*′ *schol.* Γ qui γ 1 equis ε γ. *uar.* (π′ *r* υ *a. ras.*) *Pf. Bentleius* 'in equi ore frenato est quaedam, inquit, auricula' *Porph.*′ 14 'hunc uersum quidam principiis iungendum putant' *gloss.* Γ 15 ymbres ε puteosne Ω″ ς′ (*et V*) puteosque β′ υ *y*

iugis aquae: (nam uina nihil moror illius orae.
rure meo possum quiduis perferre patique;
ad mare cum ueni, generosum et lene requiro,
quod curas abigat, quod cum spe diuite manet
in uenas animumque meum, quod uerba ministret,
quod me Lucanae iuuenem commendet amicae;)
tractus uter pluris lepores, uter educet apros,
utra magis piscis et echinos aequora celent,
pinguis ut inde domum possim Phaeaxque reuerti:
scribere te nobis, tibi nos adcredere par est.

TESTIMONIA.

17 [Sergius] explanat. in Donatum lib. I p. 511 K. 19 sq. cf. ecbas. capt. 730. 736: ʿad mensam uado, perfortia uina requiro . . . quod curas abigit, quod linguae uerba ministratʾ 22. 23. 25. Porph.′ ad u. 1 22 Priscianus instit. VII 7, 34 25 schol. *Γ* ad u. 2

VARIA LECTIO..

puteosue *y* perennis *A′ ε* (*ν et β π*) *y* [*Bamberg. Barcin. Bruxell. Gron. Montep. Zulich.*] perennes *E* (*σ g*) perhennes *γ F λ′* 16 Iugis *A′ γ F λ′ ε E* 2 *uar.* *ς″* (*et* 3 *Bland.*) *gloss. Γ* Dulcis (†iugis) *E λ uar.* (*g* 1 *r et V*) *gloss. Γ uar.* Dulcis *v* horae *ε* 17 possim *ε y* possum *cett.″ ς″* quiduis *uel* quid uis *Ω″ ς″* quod uis *y* [*Gronou.*] quoduis *Nic. Heinsius improb. Bentleio et opp. Sergio* sufferre *v* *y* pati quæ *A* *u.* 18 *omis.* *ε* 18 ueni *Ω″ ς* (*et β′ π*) uenio *γ* 2 (*σ et Lips.*) *y* 21 lucane *λ* Iuuenē, *maiore* I *A* (*l*) commendat *A′ γ ε* (*β′*) *Porf.* commendet *cett.′ ς′ Porph. schol. Γ* cōmodet *g pr.* 22 inī (u) *A* pluris *A′ E γ* 1 *ε* (*π′ r*) *y* [*β Bamberg. Bruxell. Gronou. pr. Reginens. pr.*] *Priscianus* plures *F λ′ ς Porph.′ ad u.* 1 utere ducer& (t) *A* uter *educet a* 23 piscis *E* pisces *cett.″ ς″* *Porph.′ ad u.* 1 caelent *F λ′* 24 phaeax *A* (*et β′ π*) pheax *cett.′* *ς* phægax *y* [3 *Bland.* (?)] Pheggax *coni. Cruquius opp. Pph.′ Porph.′*

25 ʿhic uersus principia epistulae conclusitʾ *schol. Γ ad h. u. cons. gloss. Γ; et schol. Γ ad u.* 2: ʿhic ponendus ultimus uersus: scribere te nobis, tibi nos accredere fas estʾ adcredere *E Porph.′ ad u.* 1 ad credere *l a. ras.* at credere *F ε* (*et Lips.*) accredere *λ ς* (*et β*) ac credere *A γ* (*v l p. ras. et Fran.*) hoc credere *y* [*π* 1 *ut uid.*] par] dignum *y* [*Petropol.*] 26 *noua epistula, cui inscriptum* AD MAENIVM (MEN: *F a* 2 *r v*) *F* (*a* 2 *r v et Lips.*) *noua epistula sine hoc titulo E ε ς′* (*et π*) *continuantur sequentia antecedentibus in A′ γ λ′ Porph.* (*sed in Porf. maior littera initialis*) *schol. Γ, ubi:* ʿquia de se ut luxurioso locutus erat, subiecit de Maenio fabulamʾ

Maenius, ut rebus maternis atque paternis
fortiter absumptis urbanus coepit haberi
scurra, uagus, non qui certum praesaepe teneret,
inpransus non qui ciuem dinosceret hoste,
quaelibet in quemuis obprobria fingere *saeuos,
pernicies et tempestas barathrumque macelli,
quicquid quaesierat, uentri donabat auaro.
hic, ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
aut paulum abstulerat, patinas cenabat omasi
uilis et agninae tribus ursis quod satis esset,

TESTIMONIA.

29 cf. Manilius V 494: 'nec pacem bello, ciuem discernet ab hoste' 31 cf. uita Benedicti abbatis Clusensis c. 13 [Pertz. XIIII = XII 205]: 'talis ergo pernicies et tempestas baratrumque macelli annis plurimis sanctum Dei uirum . . . uexauit' 32 cf. eiusdem c. 12 [p. 205]: 'quicquid undecumque compilare poterat, uentri donabat auaro' 34 'patinis caenabat omasi' glossarium Mai [classic. auct. VIII 394]

VARIA LECTIO.

26 Maenius *A′ E γ* (*cons. v*) *Pph.′ Porph.′ schol. ε* Menius *cett.′* (*m* enuus *g*) Mallius *Beckerus mus. Rhen.* V 373 27 cepit *γ* *editorum plerique post* haberi *interpungunt*, *nos cum codicibus quibusdam et Doederlino post* scurra *distinguere maluimus* 28 praesaepe *σ* presepe *γ λ* praesepe *uel* p̄sepe *cett.′ Pph.′* 29 Inpraisus *A* Impransus *E* (*β′ l*) Inpransus *cett.′ ς′ Pph.′* ciuem] uicem *E* 1 (*r* 1 *et π* 1) cui est *v* (ł ciuem) dinosceret *Ω″ ς′* (*et β*) disnosceret *y* [*Fran.*] hostē *E* (*a* 2 *uar.*) 30 Quelibet *γ* opprobria *A* (*g v*) oppria *E* obprobria *cett.′ ς″* fingere] stringere *Nic. Heinsius improb. Bentl.*, fundere *Schraderus:* probra fingere *apud Sallust. Iugurth.* 44, 5 crimina fingere *apud Ouid. epist.* 12, 177 *Cic. in Verr.* I 5, 15. *Ammian. Marcell.* XVII 11 seuus *E* saeuus *cett.″* (*et* 2 *Bland.*) certus *y* [2 *codd. Bland.* (?)] dirus *y* [*Montepessul.* 1] *post* saeuus *punctum pon. Doederlinus* 31 Pernities *γ* (*l*) Pernecies *v* barathrum *A* baratrum *cett.′ ς″* 32 Quicquid *Ω″ ς″* Quidquid *g* quesierat *λ* quæsiẹrat *A* donabat *A′ E γ λ uar.* (*β′ σ g*) *uita Benedicti* donarat *F λ′ ε* (*v π′ r et* 4 *Bland.*) donarat *v* (ł bat) donaret *Bentleius* 33 hinc ubi *Doederlinus* nil ubi *Lehrsius* nequicie *λ* 34 caenabat *γ F ε* (*π′ r l*) cenabat *A′ E λ g ς′* celabat *v* (n) *post* omasi *cum codicibus quibusdam interpungit Bentl.* u. 35 *erasus ε* 1, *add. ε* 2 agnini *A′ γ λ E* 2 *φ* 2 *ε* 2 (*v σ g l* 2 *r et Lips.*) agninae *ψ* (*β′* 2 *l* 1 *et*

scilicet ut uentres lamna candente nepotum
diceret urendos. correctus Bestius idem,
quicquid erat nanctus praedae maioris, ubi omne
uerterat in fumum et cinerem, 'non Hercule miror'
aiebat 'siqui comedunt bona, cum sit obeso
nil melius turdo, nil uolua pulchrius ampla.'
nimirum hic ego sum: nam tuta et *paruola laudo,
cum res deficiunt, satis inter uilia fortis:
uerum ubi quid melius contingit et unctius, idem
uos sapere et solos aio bene uiuere, quorum
conspicitur nitidis fundata pecunia uillis.

TESTIMONIA.

uu. 42—46 'Ego tuta — uillis' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

π 4 *Bland.*) agmine *E* 1 agnine *φ* 1 (*β′* 1) agminę *v* esset] e& *E natum ex* e& 36 lamna *Ω″* (*π′ g r*) lamma *ν* 1 *σ v* 37 correctus *A′ γ ε ψ uar.* (*ν σ l* 1 *ut uid. r v corr.? et β Lips.* 3 *Bland.*) correptus *EF λ* (*g l* 2 *v pr.? et π Fran.* 1 *Bland.*) *y* [*Mellic.*] *cf.* II 1, 129 correptor *y* II 1, 268 porreptus *E pr.;* corrector *v* 2 *uar. Lambinus Bentl. codd. partim post* bestius *partim ante* bestius *partim omnino non interpungunt* 38 Quicquid *Ω″ ς′* Quidquid *g* (Quicquid *π*) Siquid *y Bentl.* nanctus *ε* natus *λ pr.* nactos *E pr.* nactus *cett.′ ς″* prędc *A* prede *E* p̄de *λ* omnē *E* 39 Verteret *E ψ pr. ε* Verterat *cett.″ ς″ Pf. Porph.′* Verterat (e *supra*) *v* Vertat *Pph. optimi scriptores indicatiuum usurpare solent cf. Madvig. gramm. Lat.* § 359 ercule *λ* 40 siq*vi E* si q//// *g* sibi *λ pr.* bona *Ω″ ς″* (*et omn. codd. Cruq.*) bene *ω; Senec. epist.* 122: 'multi bona comedunt, multi amicas habent' obęso *ε* (*l et π*) oboeso *φ* 41 uolua *F λ′ε y* [*π Bamberg.* 1 *codd. Bland. alii*] ulua *E corr.* uiua *E pr.* uulua *A′ γ φ corr. λ′* 2 *ς′* pulchrius] dulcius *y* 42 tuta] tua *F pr.* ////*tuta E* paruala *A* paruula *cett.′ ς″ floril. Nostr. uu.* 43 *sq. post u.* 38 *pon. A* 1 (*σ g et π* 1) *uu.* 43 *sq. post u.* 39 *pon. γ* (*a*) *post u.* 41 *pon. y* [*Bruxell.* 1] *uu.* 43 *sq. recte pon. E F λ′ A* 2 *ε* 2 (*β′ v corr. σ corr. r v et π* 2) *florileg. Nostr. uu.* 43 *sq. aut omisisse aut inter uu.* 34 *et* 36, *ubi duo uersus erasos esse apparet, posuisse uideatur ε* 1; *u.* 43 *om. y* 1 *aut pr.* [*Lips.*], *add. in marg.*; *u.* 44 *om. v pr.*, *add. in marg.; u.* 44 *hic om. et post epist.* 16, 19 *inserit y* [*Valent.* 1] 43 defitiunt *φ* 45 aio] alio *F λ′ε* 1 (*π′*) animo *florileg. Nostradam.* 46 nidis *ε* uallis *F* 1 *λ′* (*et π* 1)

XVI

Ne perconteris, fundus meus, optime Quinti,
aruo pascat erum an bacis opulentet oliuae,
pomisne et pratis an amicta uitibus ulmo,
scribetur tibi forma loquaciter et situs agri.
continui montes si dissocientur opaca
ualle, sed ut ueniens dextrum latus aspiciat Sol,
*laeuom discedens curru fugiente uaporet:

TESTIMONIA.

I 16. 5—10 florileg. Nostradam. · 5 sq. ‘continui — ualle’ Pseudoacron uolgatus ad c. I 17, 11

VARIA LECTIO.

I 16. AD QVINTIVM (QVINTINVM *A* QUINTŨ *a*) *A′γ* (*v et Fran.*) AD QVINTIVM (UINTIVM *E* QUIM TIUM *λ*) DE SITV (DESITUM *λ*) AGRI (AGRIS *E*) SVI (*omis. λ*) *E F λ* (*r et Lips.*) ‘Quintium alloquitur de situ agri sui’ *schol. Γ* 1 perconteris *Ω′* (*ν π′ σ pr. g et β cons. a*) *Pph.′ Porph.′* percuncteris *v* quinti *Ω″ ς″ Porph.′ schol. Γ* quincti *g* (*et V*) 2 piscat *ε* herum *F λ′ε* (*ν σ r a. ras. v*) erum *cett.′* (*g r p. ras.*) bacis *Ω″ ς* (*et β′ π Lips. p. ras.* 4 *Bland.*) opulentet *num Horatianum sit dubitat Rothmaler. de Horatio uerborum inuentore p.* 30 oliue *E* 1 *λ* 3 Pomisne *Ω″ ς″* Pomisue *y* [1 *Bland. cum aliis*] an pratis *E* 1 (*g*) *y* [1 *Bland. Montepess. Regin.* 2 *Valent.*] *Bentl.* at pratis *E* 2 et pratis *cett.″ ς″ cf. appar. crit. art. poet.* 116 *et cf. epist.* I 18, 102 *sq.* amica *E* 1 *φ uar.* amicta *cett.″ ς″ Pph.′ Porph.′ gloss. v cf. Ouid. met.* X 100: ‘pampineae uites et amictae uitibus ulmi’ *ex P.* III 8, 13: ‘non hic pampineis amicitur uitibus ulmus’ iuncta *σ* uictib. *A* & *supra u. E* 5 si *E pr. γ* (*σ a*) *y Pph.* sci *A* s//i *g* ni *E corr. F λ′ε γ uar.* (*β′ ν π′ v*) *cons. schol. Γ:* ‘nisi dissociarentur ipsi montes ualle’ nisi *r* (*superscr.* ł ni) *y* [*Barcin. Basil.* 2 *Parisin.* 8216 *in marg.*] *Pf. florileg. Nostradam. Porph.′ corruptus:* ‘continui montes si dissocientur] deest quidem et sedit. aut si continui fidem sotientur opaca ualle (ualde *Porph.*)’ *sic Monac. et Wolfenbuttel., non ut apud Paulyum et Hauthalium legitur. tum secuntur in Porph.′ haec:* ‘unde intellegitur (intelligitur *Porf.*) agrum suum uallemque inter continuos montes iacere’ *lectio* ‘ni’ *improbanda est, quod tum imperfectum coniunctiui ponendum erat cf. Krügeri gramm.* § 639[a]; *praeterea cf. Plin. epist.*V 6: ‘. . . uideas . . . audias . . . putes . . .’; ‘continui’ *uero interpretandum est:* ‘*hart aneinander stoszende, unmittelbar aufeinander folgende*’ dissotiantur *florileg. Nostradam.* 6 s, *E* aspiciat *Ω″ ς″* 7 Leuaim *γ* Leuum *ψ λ florileg. Nostradam.* Laeuum *cett.′* discedens *Ω″ ς′*

temperiem laudes. quid? si rubicunda benigni
corna uepres et pruna ferant? si quercus et ilex
multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra?
dicas adductum propius frondere Tarentum.
fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
frigidior Thraecam nec purior ambiat Hebrus,
infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo.
hae latebrae dulces, etiam, si credis, amoenae,
incolumem tibi me praestant Septembribus horis.

TESTIMONIA.

12—17 florileg. Nostradam. 12 ʻhic (sc. Digentia riuus) est, de quo ait: fons — idoneus' Porph.′ ad epist. I 18, 104 cons. schol. d ibidem 16 item Ausonius edyll. 8, u. 9 p. 170 Bipont. hexametrum finit: ʻSeptembribus horis'

VARIA LECTIO.

descendens π′ r y ω discendens *florileg. Nostradam.* decedens *Bentl.*, *sed cf. Ouid. met.* IIII 91 *sq.*: ʻet lux tarde discedere uisa praecipitatur equis, et aquis nox surgit ab isdem' curru Ω″ ς″ *flor. Nostr.* cursu *y* [*V Par.* 8216] 8—10 *in interpunctione secuti sumus Doederlinum* 8 quid si Ω (ν g υ *et* β π *omn. Bland.*) quidsi// *y* [*Lips.*] quod si σ (*et Fran.*) *y* quodsi *a l r* 1 *y cf.* I 19, 12 *Stat. Theb.* VII 173 *sq.* hinc et *floril. Nostr.* //rubicunda γ benigni *A′ E* γ φ *corr.* ε *corr.* (σ *g l* 2 *et Fran.* 2 *Bland.*) benignę ψ (*l* 1 *et* β 2 π 2) benigne φ *pr.* λ ε *pr.* γ 2 *uar. E* 2 (ν π′ r v̊ *et* β 1) *florileg. Nostradam.*
9 Con^r^ua *A* Cornua *a* 1 ferant Ω″ ς (*et* π′ *Fran.*) ferunt *flor. Nostr. Bentl. ex coniectura* ferent *y* [β] si *E F* λ′ ε (ν *g r*) *omis. A′* 1 et γ *A′* 2 (β′ σ *et* π; & si *Lips.*) hinc *florileg. Nostradam.* ni *y* [*codd. Bland.?*: ʻni quercus, ut uolunt Blandinii' *Cruqu.*] 10 iuuet *A′ E* γ *F* λ′ ς″ iuuat ε (σ) *florileg. Nostradam. Bentleius* iuu(+a)et υ 11 Discas *A* Dicas & adductū *E* 13 thraecā *A′* (ν *cons.* π) threcam *F* 1 λ′ *pr.* thracam *E* γ *F corr.* λ *corr.* ε 1 (σ *g r*) *tr*acam ε trecam *y* [*Petropol.*] tracham υ *flor. Nostr.* 14 utilis · utilis *E* γ *F* λ′ (ν σ *a g* υ *et* β) *florileg. Nostradam.* utilis, *omisso alt.* utilis, ε 1 aptus et utilis φ *corr.* (π′ r *et Fran.*) apt& aluo; utilis *A cf. uariam lectionem u.* 59 15 *K*alatebr(e)e λ dulces etiam si credi Camenae *Hamacherus* et (iam si credis) amoenae *Bentl.* etiam si] he si mihi *flor. Nostr.* etiā *A* etiam *cett.′ cons.* ς″ *cf. Plinius ep.* V 17: ʻscripta elegis erat fluentibus et teneris et enodibus, sublimibus etiam, ut poposcit locus' *Petron. sat.* 84: ʻquam Graeci Monócnemon uocant, etiam adorant' amoene γ amice σ 16 Incolumem *E F* λ′ (*a r et Lips.*)

tu recte uiuis, si curas esse quod audis.
iactamus iam pridem omnis te Roma beatum;
sed uereor, necui de te plus quam tibi credas,
neue putes alium sapiente bonoque beatum,
neu, si te populus sanum recteque ualentem
dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.
stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
siquis bella tibi terra pugnata marique
dicat et his uerbis uacuas permulceat auris:
'tene magis *saluom populus uelit an populum tu,
seruet in ambiguo qui consulit et tibi et urbi,
Iuppiter,' Augusti laudes adgnoscere possis:
cum pateris sapiens emendatusque uocari,
respondesne tuo, dic sodes, nomine? 'nempe

TESTIMONIA.

19 cf. Seneca epist. 80, 9: 'intus te ipse considera: nunc qualis sis, aliis credis' Caton. dist. I 14 ≅ Io. Saresb. policr. III 5: 'plus aliis de te, quam tu tibi, credere noli' uu. 20—24 florileg. Nostradam. 20 Charisius p. 268 K. uu. 30—33. 36—79 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

Incolumen *A* ε (β′ *v et* π 1) *flor. Nostr.* Incolomem γ ς septembrius *E* 1 septembrib, ε *u.* 19 *post u.* 20 *pon. y* [*Mellicens.*] 19 Set γ *opp. cett.″ Pph.′* tibi] *omis. A* 1 20 alium a sapiente *florileg. Nostradam.* 21 Seu *E* 22 ocultam ε febrem Ω″ ς″ *florileg. Nostradam.* tempus Ω′ ς′ (*et Lips.*) *florileg. Nostradam.* pectus *a*
legit & pect' tenpus
g y gloss. Γ uar. (subtempus γ) //// *y* [π] 24 cęlat *F* ε 26 permulceat Ω″ ς″ demulceat *v y* auris *A′ E* 1 γ *pr.* (π′) aures *F* λ′ ε ς′ 27 saluum Ω″ ς″ *Pph.′* 29 Iupiter γ *F* λ′ (*r*) Iuppiter *cett.′* ς″ *Porph.′* adgnoscere *A* 1 *E Porph. ad u.* 25 adcognoscere *a* agnuscere ε *ut uid.* agnoscere *cett.′* ς″ *Porph.′* cognoscere *y* [*Mellicens.*] 'possis] interrogatiue' *gloss. Γ* possis cum, pateris *Porph.′* 30 pateris γ *F* λ′ ε (*g v et* π *Lips.* 2 *superscr.*) *et fort. A* 1 [?] *flor. Nostr.* poteris *v a r* (*et Lips.* 1) cupias *E A* 2 (β′ σ) *aut* pateris *aut* poteris *A* 1 31 Respondens ne ε respondesne? tuo dic sodes nomine! *interpung. Doederlinus opp. gloss. Γ et cf. Pers.* 4, 46 *sq.*: 'egregium cum me uicinia dicat, non credam?' *contra Horkelius anal. Hor. p.* 147 *distinguit:* tuo 'dic sodes' 'nomine] et hoc interro-

uir bonus et prudens dici delector ego ac tu'.
qui dedit hoc hodie, cras, si uolet, auferet, ut si
detulerit fasces indigno, detrahet idem.
'pone, meum est' inquit: pono tristisque recedo.
idem si clamet furem, neget esse pudicum,
contendat laqueo collum pressisse paternum,
mordear obprobriis falsis mutemque colores?
falsus honor iuuat et mendax infamia terret
quem nisi mendosum et medicandum? uir bonus est quis?
'qui consulta patrum, qui leges iuraque seruat,
quo multae magnaeque secantur iudice lites,
quo *res sponsore et quo causae teste tenentur'.

TESTIMONIA.

39 sq. 'falsus — mendacem' Ioannes Saresberiensis policr. III 14 39 Hildebertus moral. philos. p. 993·uita Godefridi comitis Capenbergensis c. 5 [Pertz. XIIII = XII 520] 'falsus honor iuuat' Wernherus de Elmendorf. u. 1194 [antiqu. Germ. ann. IIII p. 317 H.]

VARIA LECTIO.

gatiue' *gloss. Γ cf.* I 10, 22 tuo] tu^{o} *F* (*et Lips.*) tuo *ν* tu o *λ* tu///o *l; r in ras.* tu *y* 33 ut si *A' E γ λ uar.* (*β'* 1 *ν σ g l p. ras. et π*) aut si *F λ' ε* (*β'* 2 *r v et Lips.* 1) idem *florileg. Nostr.* ausi *λ pr.* 34 fasces *Ω'' ς''* indig*no ε* detrahet *E F λ' ε A* 2 *ς'* (*et Fran.*) detrahit *A' γ λ uar.* (*σ et β*) 35 inquid *A E* 1 *γ* 1 *φ* 1 *recte cett.' ς''* tristis] tacitus *Lehrsius* recedo] repono *E pr.* 37 p̄sisse *ε* 38 opprobriis *A* (*v*) *florileg. Nostradam.* opp̄priis *E* obprobriis *γ F λ' ε ς* (*et π' Fran.*) mutemq.^{ue} *A* colores *Ω'' ς' schol. E florileg. Nostradam.* coloris *π' r* 1 *y* colorem *y schol. Γ pro interpretatione punctum post* colores, *non interrogationis signum pon. Bentl.*, *et post* idem *u.* 36 *comma* 39 humor *ε* et] aut *Ioannes Saresberiensis opp. uita Godefridi et Hildebert.* medax *A* 40 Niquē mendosū ⁊ m̄dicum *E* medicandum *E* 1 *γ F λ ε* 2 (*r p. ras. et π p. ras. Lips. pr.* 4 *Bland.*) *Pph.' Porph.' Bentl.* mendicandum *ε* 1 (*g* 1 ? *l* 1 *r a. ras. et π a. ras.*) mend*acem A* mendacem *A* 2 *E* 2 *uar. γ* 2 *uar. ψ uar.* (*β' ν σ a corr. g* 2 *l* 2 *et Lips. corr.*) *florileg. Nostr. Io. Saresber.* (mend^{a}//cẽ *a*) mendicum *A* 1 ? *E* 2 (*a pr.* ? *g* 1 ?)
† medicandum
mendacem *v* qui *φ* *uu.* 41—43 *interrogatiue accipiunt gloss. Γ et Doederlinus*, *ironice Porph.' schol. Γ et uide epist.* I 11, 11 41 særuat *A* *u.* 42 *omis. γ pr., add. in marg.* serantur *γ* 1 (*g* 2) 43 res sponsore *y* [*V*] *aut nescio an ipsius Cruquii emendatio*

sed uidet hunc omnis domus et uicinia tota
introrsum turpem, speciosum pelle decora.
'nec furtum feci nec fugi' si mihi dicat
*seruos: 'habes pretium, loris non ureris' aio.
'non hominem occidi.' 'non pasces in cruce coruos.'
'sum bonus et frugi.' renuit negitatque Sabellus:
'cautus enim metuit foueam lupus accipiterque
suspectos laqueos et opertum miluus hamum.
oderunt peccare boni uirtutis amore;

TESTIMONIA.

45 cf. Persius 4, 14: 'summa nequiquam pelle decorus' 48 cf. cebas. capt. 1117: 'hos repetens ludos enutriat in cruce coruos' 50—52 Hildebertus moral. philos. p. 995, inter uu. 51 et 52 inserto: 'oderunt peccare mali formidine poenae' idem uersus in margine ad u. 52 adscriptus in γ, post u. 52 apud Vincentium et Iohannem de Monsterolio 52 Ratherus Veronens. exc. ex dialogo confessionali 21 p. 264 Ball. idem de translat. s. Metronis 7 p. 311 Vincentius Bellouacensis

VARIA LECTIO.

responsore Ω'' ς'' *floríleg. Nostradam. nisi quod* respo^{nso}res *A* 'quo responsore. sic habet *V* et uerissima lectio est, hactenus ignorata doctis' *Cruquius* 44 Set γ *pr.* S, *E opp. cett.*'' *Pph.*' *florileg. Nostr.* uicinia ε 45 Introrsum *E* γ φ *corr. A* 2 (ν σ *a g l* 2 *in marg. r* 2 *uar.* v) Intorsū ε 2 *in marg.* In prorsū *A* 1 Introrsus β' *r* 2 (*et* π 2 *Lips.*) *y florileg. Nostradam. Bentl.* Hinc prorsus *r* 1 Hunc prorsus *F* λ' ε *opp. gloss.* Γ; *cf. serm.* II 1, 65 *et similem locum Persianum* 2, 8 *sqq.* (*cont. huius epist. uu.* 59 *sqq.*): "'mens bona, fama, fides!' haec clare et ut audiat hospes: illa sibi introrsum et sub lingua murmurat: 'o si ebulliat patruus praeclarum funus! e. q. s.'" spetiosū *A* 46 fęci γ dicat Ω'' (β' σ *g* v) *florileg. Nostradam.* dicit ν π' *r y Bentl.* dicet *y* 47 Seruus Ω'' ς'' *florileg. Nostradam.* precium *A' E* λ ε 49 negat hoc renuitque *florileg. Nostradam.* renuitque negatque *y* negitatque *E* 1 *y* [π 1 *V cum aliis*] negit atque *A* 1 γ (*et Lips.*) negat atque *F* λ' ε *A* 2 (ν σ *g r* 2 *aut corr.* v) negatque *E p. ras.* negatatq; *a* mugit atq. *r* 1 *aut pr.* 50 metua^{i}t *E* accipittерque *A* 51 Suspectos *A' E* γ λ' *uar.* (σ *g r corr.* v) *floril. Nostr.* Suspectus *F* λ' ε (β' ν *r pr. cons.* π') suspensos *Hildebertus* ope^{r}tum *A* miluus *A' E* 1 γ *pr. F* λ' (β' π' *g r* 1 *et* 4 *Bland.*) miluius γ *corr. F corr. E* 2 (ν σ *r* 2) *florileg. Nostradam.* miliuus ε *cf. epod.* 16, 32 miluus] praecauet *Hildebertus* amum ε 1 hamum *cett.*'' *florileg. Nostradam.* *u.* 52 *hic om. et post u.* 73 *inserit y* [*Valent.* 1] 52 bonis *A* *in* γ *manu multo recentiore hic uersus*

tu nihil admittes in te formidine poenae:
sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
nam de mille fabae modiis cum subripis unum,
damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto'.
uir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal,
quandocumque deos uel porco uel boue placat,
'Iane pater!' clare, clare cum dixit 'Apollo!'
labra mouet metuens audiri 'pulchra Lauerna,
da mihi fallere, da iusto sanctoque uideri,

TESTIMONIA.

specul. histor. VII 68 Iohannes de Monsterolio epist. 75 [apud Martenium uett. scriptt. ampl. coll. II 1458[b]] 59 sqq. imitatus est Persius 2, 8—10: "'mens bona, fama, fides!' — haec clare et ut audiat hospes: illa sibi introrsum et sub lingua murmurat: 'o si ebulliat patruus praeclarum funus! . . .' 60 sq. 'pulchra — uideri' Ioannes Saresberiensis epist. 250 60 cf. Pers. 5, 184: 'labra moues tacitus' 61 'da . . . da' cf. Pers. 2, 45 sq.

VARIA LECTIO.

adscriptus est: Oderūt peccare mali formidīe penæ, *cons. y* [*Basil.* 2 *Mellicens. corr. Nostradam.* 2 *alii*] *Hildebert. Vincentius Iohannes de Monsterolio cf. apparat. critic. epist.* I 2, 57; *uersum interpolatum non exhibent Ω″ ς″ florileg. Nostradam.* 53 poene *E λ* pęne *γ* 54 Si *φ p. ras.* fallenti *ε* miscebit *l pr.* *uu.* 55—58 *del. Franckeus opp. florileg. Nostradam.* *uu.* 55 *sq. del. Guyetus* 55 fabae . . . unam *coni. Cuninghamus* fabam . . . unam [!] *Peerlkampus opp. etiam Augustinus de mendac. c.* 12: 'si enim quaeratur quid obsit homini copiis superfluis redundanti, si de innumeris milibus frumentorum amittat unum modium, qui tamen modius possit ad necessarium uictum prodesse furanti: consequens erit, ut et furtum sine reprehensione fieri possit et falsum testimonium sine peccato dici. quo quid dici potest peruersius?' modiis] *om. l pr.* modus *ε a. ras.* (*l corr.*) subripis *A′ F λ ε* (*π′ r v*) surripis *E γ* (*β′ ν σ g l*) *flor. Nostr.* 56 Dampnum *F λ′ florileg. Nostradam.* Damū *A recte etiam Pph.′* pacto mihi leuius isto *florileg. Nostrad.* 57 tribunal] *omis. A* 1 58 Qñocunq, *E* (*v*) parco *ε* placet *ε* 1 pacat *λ pr.* 59 salue, clare cum dixit Apella *Franckeus* clare · clare *E γ ε* 1 *ς′ flor. Nostr.* clare *semel pon. A* 1 *F* 1 *λ′ ε* 2 (*cons. π′*); *A* 2 *add. alterum* 'dixit' *item l infra uersum et y* [*Petropol.*]; clare tacitus *y* clare supplex *y* cum *Ω″ ς″* quē *σ* 61 iusto *A′ E* (*v* 2 *uar.*) *y* [*π* 1 *V Mellicens. Montepessul.* 1 *Parisin.* 8214 *a* 1. *m.*] *Bentl. conl. serm.* I 4, 39 *art. poet.* 372 iustum *γ F λ′ ε ς* (*et β′ Lips. rell. Bland.*) *ω florileg. Nostradam.* sancto

noctem peccatis et fraudibus obice nubem'.
qui melior seruo, qui liberior sit auarus,
in triuiis fixum cum se demittit ob assem,
non uideo: nam qui cupiet, metuet quoque; porro
qui metuens uiuet, liber mihi non erit umquam.
perdidit arma, locum uirtutis deseruit, qui
semper in augenda festinat et obruitur re.
uendere cum possis captium, occidere noli:
seruiet utiliter: sine pascat durus aretque,
nauiget ac mediis hiemet mercator in undis,
annonae prosit, portet frumenta penusque.
uir bonus et sapiens audebit dicere 'Pentheu,
rector Thebarum, quid me perferre patique
indignum coges?' 'adimam bona'. 'nempe pecus rem
lectos argentum: tollas licet.' 'in manicis et
compedibus saeuo te sub custode tenebo.'

TESTIMONIA.

62 cf. ecbas. capt. 120: 'peccatis noctem, quin fraudibus obice nubem' 64 cf. Persius 5, 111: 'inque luto fixum possit transcendere nummum' 67 sq. Hildebertus moral. philos. p. 990 72 Priscianus instit. V 6, 34. VI 14, 76 'portet — penusque' Seruius ad Aen. I 703 73—75 'Vir bonus et prudens. audebit dicere peutheu Rector thebarum quid me perferre pati est Indignum temptās' floril. Basil. F IV 38 73 sq. 'Pentheu, rector Thebarum' Priscianus instit. VII 5, 17 73 cf. Auson. ed. 16, 1: 'uir bonus et sapiens' 77 cf. ecbas. capt. 1181: 'compedibus tales num sub custode tenebit?'

VARIA LECTIO.

(santo *A*) *A' E* (*et* π 1 *V*) *y* sanctum γ *F* λ' ε ς' (*et Lips. rell. Bland.*) ω *flor. Nostr.* sanctum iustumque *v y Io. Sar.* 62 obiice γ obice *cett.''* 63 Qui . . . qui *A' E* γ (β' σ *g l* 2 *v et Lips.* 4 *Bland.*) *unum* qui *testatur Porph.'* Quo . . . qui *aut* Qui . . . qui *v pr.* Quo . . . quo (‡ qui) *F* λ' ε (*v corr. et* π 1) *flor. Nostr.* Qui . . . quo *r* Quin *Pph.'* 64 triui's *A* demittit *E F* λ' (π' *g*) *gloss.* Γ: 'inclinat' dimittit *A'* γ ε ς' *flor. Nostr.* asse *A* 1 65 qui] *omis. A* 66 uiuet Ω'' ς'' *flor. Nostr.* uiuit σ *Bentl.* unq̧ *E* (*g*) *flor. Nostr.* *u.* 67 *omis. v pr.*, *add. v* 1 *in marg.* *uu.* 69—72 *del. Lehrsius mus. Rhen.* XVII 488 *sq.* 69 compossis *A* captiū *l* 1 captiuum Ω' ς'' *Pph.' florileg. Nostr.* 70 aratque γ *pr.* 72 penusque Ω'' ς' (*cons.* π') *test. Prisc. Seru.* (*cod. Bernens.* 363) *flor. Nostr.* penumque *v y quod quidem inrepsit ex scholiis* 75 'nempe] uerba Penthei' *gloss.* Γ 76 et] et in *F y* que *flor. Nostr.* 77 Conpedib; λ *y* seuo λ

'ipse deus, simul atque uolam, me soluet.' opinor,
hoc sentit 'moriar'. mors ultima linea *rerumst.

XVII

Quamuis, Scaeua, satis per te tibi consulis et scis,
quo tandem pacto deceat maioribus uti:
disce, docendus adhuc quae censet amiculus, ut si
caecus iter monstrare uelit; tamen aspice siquid
et nos quod cures proprium fecisse loquamur.
si te grata quies et primam somnus in horam
delectat, si te puluis strepitusque rotarum,

TESTIMONIA.

78 glossarium Mai [classic. auct. VIII 562] hoc loco Euripideo [Bacch. 50] perinde ac Flaccus usus est Plutarchus *περὶ εὐθυμ.* c. 18: '*ᾧ γὰρ ἔξεστι τῆς μὲν ἀρετῆς καὶ οἰκείας μερίδος ἐπικρατούσης ἡδέως ζῆν, τῶν δὲ ἀλλοτρίων καὶ παρὰ φύσιν ὑπερβαλλόντων ἀδεῶς ἀπελθεῖν εἰπόντα· λύσει μ' ὁ δαίμων αὐτός, ὅταν ἐγὼ θέλω. τί ἂν τούτῳ χαλεπὸν ἢ δύσκολον ἢ ταραχῶδες ἐμπῖπτον ἐπινοήσαιμεν;*' 79 Ioannes Victoriensis V 8 p. 408 B.: 'et Oratius dicit: mors ultima linea rerum' tractat. de duce Ernesto 21 [VII 219 Haupt.]: 'mors ultima linea rerum'

I 17. 3 'disce — adhuc' Porph.' ad u. 16` uu. 6—51 florileg. Nostradam. 7 cf. auct. elegiae de nuce 87: 'felix secreto quae

---

VARIA LECTIO.

78 simul atque uolam] simul ac *glossarium Mai* uolam] uolet *y* [*Basil.* 1 *uar. a* 2. *m. Nostradam.* 2 *uar.*] *opp. etiam florileg. Nostradam.* opinior *A* 79 est, *om.* rerum *γ* ı rerum, *om.* est *E y Ioannes Victoriensis tractat. de duce Ernesto* est ///// (uitæ ł rerũ) *y* [*π*] rerum est *cett.″ ς′ florileg. Nostradam.*

I 17. AD SCAEVAM (*sic a;* SᶜEVAM *A; cett.* SCEVAM) *A′ γ F λ E* 2 (*v et Fran. Lips.*), *E* 2 *add.* LOQVITVR; ad Lollium Scaeuam *schol. Γ* scaeua *E γ* (*β′ ν σ a*) *Pph.′* SᶜEVA *A* sceua *cett.′* 2 tenuem *Horkelius anal. Hor.* 129 *sqq.* tandem *Ω″ ς″; Porph.′ tacet; totum uersum del. Lehrsius mutato in antecedente* 'et scis' *in* 'ipse' deceat *Ω″ ς″* liceat *v y* 3 *cum codd. mss. quibusdam post* disce *non post* adhuc, *interpungendum est, cf. Auson. praef. ad centonem p.* 205 *Bip.*: 'et si pateris ut doceam docendus ipse' *epist.* 17 *p.* 264 *Bip.*: 'ego te docebo docendus adhuc' quae] quia *E* 1 *ut uid.* quae *E* 2 cẽs& *λ* 4 Cecus *E λ* uelit, tamen . aspice *interpung. Th. Schmidius et Doederlinus opp. codd.* aspice *Ω″ ς″* 6 inborã *E* 7 Delectat *Ω″ ς″ Porph.′ flor. Nostr.* Delectet *ω*

si laedet caupona, Ferentinum ire iubebo.
nam neque diuitibus contingunt gaudia solis,
nec uixit male, qui natus moriensque fefellit.
si prodesse tuis pauloque benignius ipsum
te tractare uoles, accedes siccus ad unctum.
'si pranderet holus patienter, regibus uti
nollet Aristippus'. 'si sciret regibus uti,
fastidiret holus qui me notat'. utrius horum
uerba probes et facta doce, uel iunior audi,
cur sit Aristippi potior sententia. namque
mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
'scurror ego ipse mihi, populo tu; rectius hoc et

TESTIMONIA.

nata est arbor in aruo: non hominum strepitus audit, non illa rotarum, non a uicina puluerulenta uia est'

9 sq. Hildebertus moral. philos. p. 990 9 ecbasis captiui u. 988 10 Porph.' ad epist. I 18, 103 12 glossarium Mai [classic. auct. VIII 25]: 'tetrarchare i. e. principari, unde Horatius in libro epistolarum: tetrarchare uolens accedes siccus ad unctum' 'accedes — unctum' Porph.' ad epist. I 14, 21 Acr. ad art. poet. 422 13 cf. Ioannes Saresberiensis policr. V 17: 'quae sic prandet olus patienter, rebus ut uti nouerit et rerum quae sic uersatur in usu, ut olus et quaelibet extremae paupertatis xenia docta sit non fastidire' 19 'scurror — mihi' glossarium Mai [classic. auct. VIII 550]

VARIA LECTIO.

8 laedet *A' F* (*v l et* π 2 *Bland.*) ledet *γ λ* (*β' σ g r et Lips.*) *gloss. Γ* ledit *E flor. Nostr.* [lædit 2 *Bland.*] ledat *v y* caupo *E* 1 caupona · tferenti numire *A* terentinum *γ* (*a r* 1) ferentinum *E F λ' ε* (*β' v σ g v cons. π'*) *Porf. schol. Γ flor. Nostr.* ferentiam *Porph.* 9 neque] non *Hildebertus opp. Pph.' flor. Nostr.* sollis *A* sola *Hildebertus* 12 accedas *florileg. Nostr.* adinunctum *E*, *corr. alt. m.* adunctum *uel* ad unctum *A' γ F λ' ε ϛ'' Pph.' Acr. ad art. poet. glossarium Mai Porf. ad epist.* I 14, 21 *floril. Nostr.* (ad iunctum *Porph. ibid.*) inunctum *y* [*V*] 13 holus *Ω'' ϛ' Pph.* olus *π' r Pf. flor. Nostradam.* pacienter *ε* *uu.* 14 *sq. omis. φ* 1 *u.* 14 *omis. ψ* 1 *aut pr. λ' pr.* (*et β* 1) *u.* 15 *ante u.* 14 *pon. π' recte cett.' ϛ* (*et Fran.*) *florileg. Nostradam.* 15 Fastidires *A* holus *Ω'' ϛ'* (*et π*) *floril. Nostradam.* olus *r* (*et Lips.* 2; *Lips.* 1 *non liquet*) 17 aristyppi *F λ'* (*sed idem recte u.* 14) nanq, *E* 18 cinicum *γ* illudebat *Cruquius de codicibus suis nihil memorans opp. etiam Pph.' florileg. Nostradam.* 19 rectius] regibus *F λ' pr.*

splendidius multo est. equos ut me portet, alat rex,
officium facio: tu poscis uilia, *uerums
dante minor, quamuis fers te nullius egentem.'
omnis Aristippum decuit color et status et res,
temptantem maiora, fere praesentibus aecum.
contra, quem duplici panno patientia uelat,
mirabor, uitae uia si conuersa decebit.
alter purpureum non expectabit amictum,
quidlibet indutus celeberrima per loca uadet
personamque feret non inconcinnus utramque;
alter Mileti textam cane peius et angue
uitabit chlamydem, morietur frigore, si non
rettuleris pannum; refer et sine uiuat ineptus.

TESTIMONIA.

23 Ioannes Saresberiensis policr. VIII 14 cf. Stat. praefat. silu. lib. II: 'Melior, uir optime nec minus in iudicio litterarum, quam in omni uitae colore tersissime' 25 Isidorus orig. XVIIII 24, 11 Seruius ad Aen. V 421 28 Ioannes Saresberiensis policr. VIII 14 30 sq. 'alter — chlamydem' Priscianus instit. VII 13, 68

VARIA LECTIO.

20 ['Spl: m: est. *hic* 4 *Bland. ita disting. ut cum sequentibus iungatur*] equos *Pph.* aequus *F* equus *cett.*" ς" *Pf. flor. Nostr.* 21 Offitium *γ φ* facito *E* 1 pascis *E* 1 (*g*) *y* uerum es *A F λ′* (*v*) *y Pf.* (*item alius Porphyr. cod. ap. Feam*) uerum *E γ ε* (*β′ ν π′ a g r l* 2 *et* 4 *Bland.*) *florileg. Nostr.* uerrum, *om.* es, *Pph.* rerum *γ uar.* (*σ*) *y* [*Barcinon.* 2 *uar. Montepessul. Sorbonens.* 1] rerum es *y* [*Zulich.*] *de lectione* uerums *cf. Lachm. Lucr. p.* 29. 65—67. 200 22 fert *λ* 1 23 aristyppum *F λ′* 24 maiora fere, *interpung. Doederlinus* p̄sentib; *E* aecū *y* [*π*] equum *E florileg. Nostradam.* aequum *cett.*" *Pph.′* *u.* 25 *in loco raso add. y* [*Lips.* 2] 25 patiencia *λ* pacientia *ε* sapientia *Marklandus* 27 expectabat *γ a. corr.* 28 quolibet *Io. Saresb. opp. flor. Nostr.* ioca *F λ′* (*r* 1 *et π* 1) *y* 30 mil&i *E* texta *ε* angue [+e] *A′ E γ λ* 2 (*β′ π′* 1 *ut uid. σ g r*) *Pph. florileg. Nostradam.* angue *Pf.* angui *v* angui *F λ′ ε A* 2 (*v et π in ras.*), *testatur Priscianus, Bentl.*; angue *scribendum est cf. Varro Atac. apud Non.* 191, 22. *Ouid. met.* IIII 483 *Propert.* III 5, 40 *Stat. Th.* IIII 485 31 Vitabit *E F λ′ ε A* 2 (*v cons. π*) *Pph.′ flor. Nostr. Prisciani cod. Palatinus* Vitauit *A′ γ* (*ν σ g r et β′ ut uid.*); Vi//tauit *Lips.*) Vitabat *y* [*Bamberg.*] *Priscianus* chlamidem *A′ E floril. Nostr.* clamidem *cett.′* 32 Rettuleris *E corr. F λ ε* (*π′ a*) Red[+d]duleris *E pr.* Retuleris *A γ* ς′ *floril. Nostr.* Retuleris *v* refert *E* 1

res gerere et captos ostendere ciuibus hostis,
attingit solium Iouis et caelestia temptat.
principibus placuisse uiris non ultima laus est.
non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
sedit qui timuit ne non succederet: esto.
quid? qui peruenit fecitne uiriliter? atqui
hic est aut nusquam, quod quaerimus; hic onus horret,
ut paruis animis et paruo corpore maius;
hic subit et perfert. aut uirtus nomen inane est,
aut decus et pretium recte petit experiens uir.
coram rege suo de paupertate tacentes

TESTIMONIA.

35 florilegium Paris. 8818ª Hildebertus moral. philos. p. 989. ecbasis captiui u. 1131 Iohannes de Monsterolio epist. 76 [apud Marten. II 1464ᵇ]. de codicibus a Chounrado Schirensi exaratis [Pertz. XVII p. 624] 36 florileg. Basil. F IV 38 39 cf. ecbasis captiui u. 1142: 'his est aut nusquam quod quaerimus, hic latet hostis' Pers. 5, 174: 'hic, hic, quem quaerimus, hic est' 43—51 cf. Wernherus de Elmendorf. [Hauptii antiqu. Germ. ann. IIII p. 313] uu. 1039—1056 43—45 'coram — rapias' Hildebertus moral. philos. p. 989

VARIA LECTIO.

uu. 33—62 *del. Lehrsius opp. florileg. Nostradam.* 33 hostis *A′ γ ε* (*π′ σ r* 1) hostes *E F λ′* (*β′ ν g υ*) *florileg. Nostradam.* 34 Adtingit *F λ pr.* Attingit *cett.′ ς″ florileg. Nostradam.* celestia *E λ* templa, *uar.* temptat *E* teptat *λ recte etiam florileg. Nostradam.* 35 ultima] maxima *Iohannes de Monsterolio opp. etiam florileg. Nostr.* 36 Non *Ω″ ς* (*et β Lips.*) *Pph.′* Nec *υ* 1 *aut pr. itemque υ uar. y* [*Basil.* I *superscr. a* 1. *m.* ƚ ñ] Non *y* [*π*] cuiuis *ε* uiuis *E* 1 hominum *ε* 1 *A* 2 *florileg. Nostradam. Vincentius* homini *cett.″ ς″* hominis *υ* contigit *Vincentius* chorinthum *φ* 37 succuderet *E* 1 esto *Ω″ ς* (*et β′ Lips.;* esto *π*) *florileg. Nostradam.* isto. *Lehrsius* isto? *Ribbeckius* 38 peruenerit *F a. ras. λ′ ε* (*π′*) *recte Pph.′ florileg. Nostradam.* atqui *Ω″ ς″ florileg. Nostradam.* atquin *υ* 39 querimus *γ φ λ ε* honus *A′ γ* (*ν a. ras. et π*) *Pf. florileg. Nostrad.* onus *cett.′ ς′ Pph.* orr& *φ* 40 mauis *ε pr.* 42 precium *A′ E F λ′ ε* *uu.* 43 *sqq. saturae deperditae fragmentum esse putat Keckius* 43 suo *Ω″ ς″ Pph.′ flor. Nostr. Hildeb. cons. Porph.′ ad u.* 52 sua *y* [*Par.* 8216, 1 *cod. Feae Petrensis*] *Bentleius; sed cf. Plaut. Stich.* 454 *sq.:* 'tam confido, quam potis, meum me optenturum regem ridiculis logis.' *Columella praef.* I 9: 'an honestius duxerim mercennarii salutatoris mendacissimum aucupium circumuolitantis limina potentiorum (*epod.* 2, 8) somnumque regis sui rumoribus augurantis'

plus poscente ferent: distat sumasne pudenter
an rapias; atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
'indotata mihi soror est, paupercula mater,
et fundus nec uendibilis nec pascere firmus'
qui dicit, clamat 'uictum date!' succinit alter
'et mihi!' diuiduo findetur munere quadra:
sed tacitus pasci si posset *coruos, haberet
plus dapis et rixae multo minus inuidiaeque.
Brundisium comes aut Surrentum ductus amoenum
qui queritur salebras et acerbum frigus et imbres,
aut cistam effractam et subducta uiatica plorat,
nota refert meretricis acumina, saepe catellam,
saepe periscelidem raptam sibi flentis, uti mox
nulla fides damnis uerisque doloribus adsit.
nec semel inrisus triuiis attollere curat

TESTIMONIA.

45 'atqui — fons' omis. florileg. Nostradam. 50 sq. Hildebertus l. l. omisso 'haberet' uu. 53—62 florileg. Nostradam. 53 'qui — frigus' glossarium Mai [classic. auct. VIII 526]

VARIA LECTIO.

44 ferunt *E* 1 (*v*) *florileg. Nostrad.* fer̄// (*lineola ab alt. m.*) *A* ferent *cett.'* ς″ (fer& *a, ut assolet*) *Hildebertus* summas ne *A a. ras.* *γ* (*l a. ras.*) prudenter *v Hildebertus opp. etiam florileg. Nostradam.* 45 erit *A* 2 *y* 47 nec// uendibilis *ε* n̄/// uendibilis *A* nec uendibilis *cett.'* (*β' ν π' σ a r v*) *florileg. Nostradam.* neque uendibilis *g* 48 uitium date *E* 1 succinet *ν opp. Pph.' Porph.' gloss. ν flor. Nostr.* 49 Et coihi *E* (*ortum ex* MIhI) 'et mihi!' *Doederl. item post* 'mihi' *distingunt codd. quidam et Porph.'* diuidu : : *ε* findeͭ (n) *A* findetur *cett.'* ς' (*et π*) *Pph.' Porph.'* findatur *y* fundetur *g* 1 (*et Lips.*) *flor. Nostr.* [quadra *omn. Bland.*] 50 Set *γ* Sed *cett.″* *Pph.' florileg. Nostradam.* Nam *Hildebertus* coruus *Ω″* ς″ *florileg. Nostradam.* *u.* 52 *post u.* 53 *pon. σ y* [*Mellicens.*] 52 Brundisium *Ω″* ς″ Brundusium *Pf. y* [*Nostradam. Orelli Bernens. d corr.*] Brundesium *Pph.* surgentum *ε* dǒctus *A'* 53 queritur] metuit *glossarium Mai opp. etiam floril. Nostr.* salæbras *ε* 54 efractam *γ* 55 mere//tricis *ε* sepe *A E λ* capellam *E* 1 56 Sepe *E γ λ* periscelidem] rescelidē *E* 1 57 dampnis *F λ' florileg. Nostradam.* adsit *A' E F λ' ε* (*π' r et Fran.*) assit *γ* (*ν σ g v et β*) *florileg. Nostradam.* 58 inrisus *A' E F λ ε* (*β' et π* 2 *Lips.*) *Pph.'*

fracto crure planum, licet illi plurima manet
lacrima, per sanctum iuratus dicat Osirim
'credite, non ludo; crudeles tollite claudum!'
'quaere peregrinum!' uicinia rauca reclamat.

XVIII

Si bene te noui, metues, liberrime Lolli,
scurrantis speciem praebere, professus amicum.
ut matrona meretrici dispar erit atque
discolor, infido scurrae distabit amicus.
est huic diuersum uitio uitium prope maius,
asperitas agrestis et inconcinna grauisque,
quae se commendat tonsa cute, dentibus atris,

TESTIMONIA.

61 sq. cf. Quintilianus instit. VI 3, 9: 'adiuuant urbanitatem . . . prouerbia opportune aptata: ut homini nequam lapso et ut alleuaretur roganti: tollat te qui non nouit' · 62 cf. Ioannes Saresberiensis epist. 184: 'ne quoties haec praedicauerint, quaere peregrinum — reclamet' conferendus etiam uideatur Hieronymus epist. 77 ad Oceanum 3 [Vallars. I 459[b]]: '. . . dimisit illius criminis noxium . . . quod clamante uicinia uxor sola non prodidit'

I 18. 1 cf. Senec. epist. 16, 7: 'iam ab initio, si bene te noui, circumspicies quid haec epistula munusculi attulerit' uu. 3—18: 'Ut matrona — elatrem' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

cons. ν (*et* π 1) irrisus γ *A* 2 ς *florileg. Nostradam.* adtollere ε *Porph.* atollere γ *florileg. Nostradam.* attollere *cett.*″ ς″ *Porf.* 60 osirim Ω″ ς″ *florileg. Nostradam.* osyrim *v* 62 Quere *E* γ λ cauta reclamat *Marklandus opp. etiam Pph.′ florileg. Nostradam.* reclamat Ω″ ς″ *florileg. Nostradam.* reclamet *y* [*Reginensis* 1]

I 18. AD LOLLIVM (LOLIVM λ) *A′* γ *F* λ *E* 2 (*r v* σ 2 *et Fran. Lips.* 2), *E* 2 (*r*) *add.* DE MODO OBSEQVIORVM ET LIBERTATIS (LIBERTATE *E* 2) *continuatur haec epistula antecedenti a Pph. Porph.′ nouam incipiunt Pf. schol. Γ et codd. Horatiani* 2 spetiem *A* *u.* 3 *om. y* [*Petropol. pr.*] *opp. florileg. Nostrad. post u.* 3 *g add. u.* 8 (*item* π 1) 4 scurr*a* ε 5 Post huic γ Et huic *E* Est huic *cett.*″ ς″ *Pph.′ florileg. Nostradam.* uicio uiciū λ prope̦ius (ma *suprascr.*) *A* *post u.* 6 *add. u.* 17 *y* [π 1; *sed del.* π 2] 7 Qu: se (*om. Pph.′*) commendat (conm. β) tonsa (tensa ν) cute (ton*s*, acute *A*) Ω″ ς″ *Pph.′ Porph.′ schol. Γ* Que se comendat tensa cute *flor. Nostr.* commendat quae se intonsa cute *Sanadonus* quae cute se intonsa commendat *Doederl. sed cf. Martial.* X 98 *sqq.*: 'praesta de grege sordidaque uilla tonsos,

dum *uolt libertas dici mera ueraque uirtus.
uirtus est medium uitiorum et utrimque reductum.
alter in obsequium plus aequo pronus et imi
derisor lecti sic nutum diuitis horret,
sic iterat uoces et uerba cadentia tollit,
ut puerum saeuo credas dictata magistro
reddere uel partis mimum tractare secundas;
alter *rixator de lana saepe caprina
propugnat nugis armatus: ‘scilicet ut non
sit mihi prima fides et uere quod placet ut non

TESTIMONIA.

12 cf. ‘uerba dubie cadentia’ Senec. epist. 49, 7.

VARIA LECTIO.

horridulos, rudes, pusillos, hircosi mihi filios subulci’ *et* XI 11, 1—3: ‘tolle puer calices tepidique toreumata Nili: et mihi secura pocula trade manu, trita patrum labris et t o n s o pura ministro’ *et serm.* I 3, 30 *sqq.*: ‘rideri possit eo quod r u s t i c i u s t o n s o toga defluit et male laxus in pede calceus haeret’ *Persius s.* 3, 53 *sqq.*: ‘quaeque docet sapiens bracatis inlita Medis porticus, insomnis quibus et d e t o n s a i u u e n t u s inuigilat, siliquis et grandi pasta polenta’ *denique cf. Theophrast. char.* 19 (10) 4 *u.* 8 ***hoc loco om.*** *g* (*et* π 1) 8 uult *Ω″ ς″ Pph.′ flor. Nostr.cons. v* dici mera *Ω″ ς″ flor. Nostr.* mera dici *y ω* 9 uiciorum *λ ε* utrumque *γ* (*a a. ras.*) utrimque *cett.′ ς″ Pph. Porph.* utrinque *Pf. flor. Nostr.* redictum *E* 1 10 obsequium *Ω″ ς″ Pph.′ flor. Nostr.* plus aequo] plus : : : quo *ε* 12 Sic uerat uoces (= ***ueras uoces esse iubet*** [*!*]) *y* [*Barthii cod. uetustissimus*] ***opp.*** *flor. Nostr.* ***et*** *improb. Bentl.* et] set *A* 1 (sed *a* 1) cadencia *λ* 13 seuo *ε* 14 partis *A′* (*v*) *y* [*Mellicens.* 1 *aut pr. Parisinus* 8214 *Valentian.*] *Pph.* patris *γ* pcis *g* partes *cett.′ ς″ Pf. flor. Nostr.* mimum *Ω″ ς* (*et Fran. Lips.*) *Pf.* minimum *y* [*π a. ras.*] nimium *v y* [*β* 1 *Regin.* 1] *flor. Nostr.* 15 rixator ***uerisimilis*** *Mureti* ***coniectura***, ***defensa per*** *Feam* ***conl.*** *Quintilian. inst.* XI 1 *Iul. Firmic. de error. prof. relig.* 5, 8 *et cf.* ‘promissor’ *art. poet.* 138 rixatus *y* [*V et* 1 *al. Bland.*] rixatur *Ω″ ς″* (*et* 2 *Bland.*) *Pph.′ flor. Nostr.* sepe *E λ* caprina et *Bentl.* 16 nugis, armatus scilicet: ‘ut non *Doederlinus*, ***falso: nam particula*** scilicet ***fere numquam in epistulis utitur*** *Horatius* ***nisi coniuncta particulae*** ut: ‘scilicet ut’ *Ouid. tr.* II 17. V 7, 5. 8, 27. *Stat. Theb.* III 652 *Senec. de uita beata* 18, 3. *Auian. fab.* 27, 4. 28, 7 armatus] animatus *Ribbeckius* ***opp.*** *flor. Nostr.* ***et*** *cf. Hieronym. epist. ad Eustoch.* 22: ‘os barbarum et procax et in conuicia semper armatum’ *u.* 17 ***om.*** *y* [*Par.* 8216] quid *E pr. a. ras.*

acriter elatrem, pretium aetas altera sordet.'
ambigitur quid enim? Castor sciat an Docilis plus;
Brundisium Minuci melius uia ducat an Appi.
quem damnosa Venus, quem praeceps alea nudat,
Gloria quem supra uires et uestit et unguit,
quem tenet argenti sitis inportuna famesque,
quem paupertatis pudor et fuga, diues amicus,
saepe decem uitiis instructior, odit et horret,
aut, si non odit, regit ac ueluti pia mater
plus quam se sapere et uirtutibus esse priorem
uolt et ait prope uera 'meae, contendere noli,
stultitiam patiuntur opes; tibi paruola res est:

TESTIMONIA.

19 sq. Ioannes Saresberiensis policrat. V 6 uu. 21—48 florileg. Nostradam. 21 cf. Persius 5, 57 sq.: 'hunc alea decoquit, ille in uenerem putris'; Ouid. ex Ponto I 10, 33 et Catonis distich. IIII 10, 1: 'ueneris damnosa uoluptas'

VARIA LECTIO.

18 p̄cium *E λ ε* aetas] *omis. A pr.* etas *ε* 19 docilis *A′ E γ F λ′ ς (et β′ π) Pph.′ Porph.′* dolicis *ε (et Lips. 3 Bland.)* dolichos *y* [3 *codd. Cruquii: Mart. Tons. Sil.* (?)] 'Castor autem (aut *Porf.*) et Docilis ut alii dicunt histriones tunc temporis, ut alii gladiatores fuerunt' *Porph.′* DOCILIS *liberti nomen in inscriptione Mutinensi apud Cardinalium diplomi p.* 182 20 Brundisium *Ω″ ς″ Pph. Porph.* Brundusium *y Pf. Porf.* minuci *Ω″ Pph.′ Porph.′* Numici *Ioann. Saresber.* minuti *y* [4 *Bland.* (?)] appii *F λ′ uu.* 21. 23 *del. Lehrsius opp. florileg. Nostradam.* 21 Quēdā nosa *F λ pr.* Quę̃ *A* damnosa *Ω″ ς (et β′ π) Pph.′* dampnosa *ν υ (et Lips.) florileg. Nostradam.* alęa *A* 22 unguit *A′ γ ε ς″* ungit *F λ (σ l corr. υ) florileg. Nostradam.* unguet *g pr. l pr.* ung& *E u.* 23 *omis. ε pr.* 23 importuna *E (β′ l) florileg. Nostradam.* inportuna *cett.′ ς′* īp : *g* 24 diues amicus *Ω″ ς″* amicus diues *g* 25 Sepe *E λ ε* uiciis *λ* instructor *γ, ε* ı *euanuit* horret et odit *florileg. Nostradam.* ʰorret *A* 26 uelut *ε* 27 se sapere] sepere *A* ı 28 Volt *F λ′ y* [*Gronou. cons. π* ı], *ε non liquet* Vlt *g* Vult *cett.′ ς′ (et Lips.) flor. Nostr.* et ait] et *in ras.* ait *supra u. A* męę *A* mec̄ *γ* mihi *y ω opp. cett.′ ς″ (et omn. codd. Cruq.) florileg. Nostradam.* 29 Stulticiā *E λ ε* patiantur *Pph. opp. Pf. Porph.′ florileg. Nostradam.* paciuntur *φ ε* paruola *F λ′* paruula *cett.′ ς″ florileg. Nostradam.*

arta decet sanum comitem toga: desine mecum
certare'. Eutrapelus, cuicumque nocere uolebat,
uestimenta dabat pretiosa: beatus enim iam
cum pulchris tunicis sumet noua consilia et spes:
dormiet in lucem, scorto postponet honestum
officium, nummos alienos pascet, ad imum
Thraex erit, aut holitoris aget mercede caballum.
arcanum neque tu scrutaberis illius umquam,
commissumque teges et uino tortus et ira.
nec tua laudabis studia aut aliena reprendes,
nec, cum uenari uolet ille, poemata panges.
gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque

TESTIMONIA

36 'aut — caballum' glossarium Mai [classic. auct. VIII 394] 37—39 'archanum tu scrutaberis — reprendes' florilegium Paris. 8818[a] 37 sq. Hildebertus moral. philos. p. 984 39 Hildebertus moral. philos. p. 989 40 Eutyches II 7

VARIA LECTIO.

30 Atra ε Arta *cett.*″ Arcta *florileg. Nostradam.* toga] *omis.* ε 1 dessine ε 2 dissine ε 1 31 uolebat ε *uu.* 32—51 *desunt extrema* ε 32 p̄ciosa *E* en//ĩ iã *E* 33 pulcris *A* fumet *A* sumit *E y* exspes (&) *E* 2 (&spes *E* 1 *l*) 34 ponet (post) *γ* 35 Offitium *γ* nummos alienos pascet ad imum (*i. e. Ianum*) *Rutgersius* 36 Thraex *A′* 1 Threx *ν* Trex ε 2 *uar.* Thrax *λ A′* 2 Trax (*plerique scribunt:* Traxerit) *E γ F* ε *Pph.′ florileg. Nostradam.* aut] at *E* holitoris *ν* (*et β;* helitoris *Fran.*) *Pph.* (h)olitoris *Pf.* olitoris *Ω*″ (*σ g r v et π*) *glossarium Mai florileg. Nostradam.* (//olitoris *Lips.*) agit *A′ γ y* aget *cett.′* ς (*et β Lips.*) *Pph.′ glossarium Mai* eget *florileg. Nostr.* mecede *E* 37 Archanum *γ* ε nec *Hildebertus* scrutaueris *E* (*g*) ill : : : ε illius *y* [1 *cod. Feae* 1 *Gesneri* 1 *Valarti*] *Bentl.* ullius *cett.′* ς″ *florilegia Nostradam. et Parisin.* 8818[a] *Hildebertus* ulius *l* 1 ollius *coni. Holderus* unquam *E* (*g*) *florilegia* umquam *cett.*″ ς″ 39 laudabis] s *in ras. λ* aut] n[c] *flor.* 8818[a] *opp. Nostr.* repeudes *E pr.* (*g*. 1) *defic.* ε reprendes *cett.*″ ς′ (*et Lips.;* reprendes *π*) *floril. Par.* 8818[a] re//pendes (r) *r* reprehendis *Pph.* reprehendes *σ Pf. Hildebertus* rependens *floril. Nostr.* 40 Nec(c)ñ *E* Ne(c)cũ *l* Ne *ψ Eutyches opp. Pph.′ florileg. Nostradam.* Neç *λ* uol& & ille *λ* panges *γ F λ′* ς″ *flor. Nostr.* plangas *E* pangas *g r* 2 *uar. y* [*Reginens.* 1] *Eutyches* planges *A* 41 Gracia *λ* sic] si *E* 1 amphyonis *F λ′*

Zethi, dissiluit, donec suspecta seuero
conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
moribus Amphion: tu cede potentis amici
lenibus imperiis, quotiensque educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta canesque,
surge et inhumanae senium depone Camenae,
cenes ut pariter pulmenta laboribus empta:
Romanis sollemne uiris opus, utile famae
uitaeque et membris, praesertim cum ualeas et
uel cursu superare canem uel uiribus aprum
possis. adde uirilia quod speciosius arma

TESTIMONIA.

44 sq. 'tu — imperiis' Hildebertus moral. philos. p. 989 51 cf. ecbasis captiui u. 478: 'non cursu superabo canem nec uiribus aprum'

VARIA LECTIO.

42 Zethi *A′ E ϛ″ cons. g* Zeti *F λ′ ε A p. ras.* (*v*) Tethi *γ* 43 C̄tinuit *E* lira *γ* putatur] probatur *Horkelius opp. etiam florileg. Nostradam.* 44 cęde *ε* 45 Leuib. *A pr.* quotiensque (quociensque *g*) educet *A′ E ε* 2 (*ν g r et β*) quotiesque educet *γ* quotiensq. //// educet *ε* quotiens (quociens *λ*) quoq. ducit *λ′* quotiensque ^{e}ducit *F* (*in ψ* 'quo' *infra uersum adscriptum est*) quotiensque ducet *π′* quotiens educet *σ* quotiensque (quociensq; *v et Fran.*) educit *v* (*et Fran.*) *floril. Nostr.* 46 Aetolis *y Porph.′ Bentl.* Aetoliis *A′ E γ* (*r pr.*) Aetholiis (*sic v*) *aut* Aetholus *F λ′* Aetholis *ε* (*ν*) Etholis *florileg. Nostradam.* Aeoliis *y* [*Fran. Montepessul. Nostradam. Parisin.* 7976. 8214] *coni. Vlitius ad Gratii cyneg.* 35 *prob. Meinek. praef. p.* XXXVII honerata *A′ E γ* (*β′ v*) *florileg. Nostradam.* onerata *F λ′* (*ν π′ g r cons. σ*) 47 *INDE PERGIT COD. d PRAETERMISSIS EPIST.* I 1, 103—18, 46; *Ω″ = A′* (*A a*) *E γ F λ′* (*λ l*) *ε; ϛ″ = aut omn. codd. β′* (*β Fran.*) *ν π′* (*π Lips.*) *σ d g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ϛ = aut omn. codd. ν σ d g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur* 47 siniū *A* 1 camęnę *φ* camenae *cett.′ ϛ″* camoenae *l* camene *g flor. Nostr.* 48 Cenes *A′ E* Caenes *γ F λ′ ε* 49 sollemne *E γ ε* (*β′ σ a*) *Pf.* sollempne *F λ′* (*ν d r*) sollenne *g* solenne *A* utilae *A F* 50 presertim *γ* cv̄// *ε ut uid.* *u.* 52 *excisus ε* 52 spetiosius *A γ* speciosus *E* 1 *uu.* 53—72 *desunt multa in ε: desunt enim u.* 53 non — cor(onae), *u.* 54 proelia — s(aeuam), *u.* 55 militiam — tu(listi), *u.* 56 sub — Parth(orum), *u.* 57 nunc — abest, *u.* 58 ac — et, *u.* 59 quamuis — n(umerum), *u.* 60

non est qui tractet: scis quo clamore coronae
proelia sustineas campestria; denique saeuam
militiam puer et Cantabrica bella tulisti
sub duce qui templis Parthorum signa refigit
nunc, et, siquid abest, Italis adiudicat armis.
ac ne te retrahas et inexcusabilis absis,
quamuis nil extra numerum fecisse modumque
curas, interdum nugaris rure paterno:
partitur lyntres exercitus, Actia pugna
te duce per pueros hostili more refertur,
aduersarius est frater, lacus Hadria, donec
alterutrum uelox Victoria fronde coronet.

TESTIMONIA.

61 sq. huc respexit Auson. Mosell. 211 sq.: 'cum Venus Actiacis Augusti laeta triumphis, ludere lasciuos fera proelia iussit Amores, qualia Niliacae classes Latiaeque triremes subter Apollineae gesserunt Leucados arces, aut Pompeiani Mylasena pericula belli Euboicae referunt per Auerna sonantia cymbae'

VARIA LECTIO.

Ω″ = *A′* (*A a*) *E γ F λ′* (*λ l*) *ε*; ς″ = *aut omn. codd. β′* (*β Fran.*) *ν π′* (*π Lips.*) *σ d g r υ* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*; ς = *aut omn. codd. ν σ d g r υ* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

curas — nu(garis), *u.* 61 partitur — ex(ercitus), *u.* 62 te — h(ostili), *u.* 63 aduersarius — frater, *u.* 64 alterutrum uelox, *u.* 65 consentire — st(udiis), *u.* 66 fautor — tuu(m), *u.* 67 protinus — moneam, *u.* 68 quid — uiro, *u.* 69 percontatorem fugito, *u.* 70 nec — patu(lae), *u.* 71 et — uo(lat), *u.* 72 non — ie(cur) *ε*
53 quodamore *E pr.* (*d* 1) corone *λ* 54 Proelia *A corr. E γ* (*a d l r et β π*) Praelia *ψ* (*ν*) Prelia *A pr. φ λ* (*σ υ*) 55 Miliciam *A′ λ* 56 partorum *F λ′* refigit Ω″ ς″ (*et omn. codd. Cruquii*) *cons. Porph.′* refixit *y ω* 57 Nunc ※ & siquid abest ※: italis . adiudicat armis *A* Italis] aliis *r* 1 (*et π* 1) adiudicat aruis *coni. Bentl.* 58 ac — ne te retrahas et inexcusabilis absis — *Doederlinus* inexcusabilis Ω″ ς″ *Pph.′* inexcussabilis *g y* [*Mellic.*] absis] abstes *Bentl.* 61 Partitur Ω″ ς″ *cons. Pph.′* Partitus *d r* 2 *uar.*, *fort. etiam ν pr. aut* 1 lyntres *A′ E* (*ν et β*) *Pph.′* lintres *γ F λ′* ς′ (*et Fran.*) ex ercitus *A* 62 more] mole *E* 63 hadria *A′ E γ* ς″ *Pph.′ Porph.′* adria *F λ′ ε* (*σ υ*)

consentire suis studiis qui crediderit te,
fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
protinus ut moneam, siquid monitoris eges tu;
quid de quoque uiro et cui dicas, saepe uideto.
percontatorem fugito: nam garrulus *idemst
nec retinent patulae commissa fideliter aures,
et semel emissum uolat inreuocabile uerbum.
non ancilla tuum iecur ulceret ulla puerue
intra marmoreum uenerandi limen amici,
ne dominus pueri pulchri caraeue puellae
munere te paruo beet aut incommodus angat.

TESTIMONIA.

65 sq. florileg. Nostradam. Hildebertus moral. philos. p. 989 Ioannes Saresberiensis policrat. III 4 66 cf. ecbasis captiui u. 1164: ‘uulpes hunc gemino collaudat pollice ludum’ uu. 68—92 ‘quid — pocula’ florileg. Nostradam. 68—71 floril. Paris. 8818ª Hildeb. moral. phil. p. 985 68 ecbasis captiui u. 1084 69 Donatus ad Terent. hecyr. I 2, 34 cf. ecbasis captiui u. 1188: ‘excors, follus eques, abnormis garrulus idem est’ 71 schol. Bamb., non Acr., ad art. poet. 390; cf. ecbasis captiui u. 1050: ‘nam semel — uerbum’; Appuleius de magia c. 83 p. 568 Oudendorp.: ‘si uerba ita, ut poetae aiunt, pinnis apta uolgo uolarent’ Sulpic. Seuer. u. b. Martini praefat.: ‘emissus semel non queat reuocari’ Cassiodor. uar. praef. [t. I 1ª Gar.]: ‘addebam, debere illos Flacci dicta recolere, qui monet, quid periculi uox praecipitata possit incurrere’ Augustin. ep. VII t. II p. 32: ‘nullum unquam uerbum, quod reuocare uellet, emisit’ 72 ‘non — ulla’ Hildebertus moral. philos. p. 989

VARIA LECTIO.

65 *sq.* qui crediderit te fautor, utroque *Doederlinus* 65 studio suo (*sic*) *Pph.'* 67 Protinus *Ω'' ς'' Pph.' Porph.'* protenus *Bentl.*

ut *Ω'' ς'' Pph.'* et *ψ* 2 eges tu] es gestu *A* (egestu *a*) 68 Quid, de quoque uiro, et cui dicas, saepe uideto *Bentl.* sepe *λ* saepe *cett.'* uideto] caueto *florileg. Paris.* 8818ª *Vincentius opp. florileg. Nostr.* 69 Percontatorem *Ω''* (*β' ν g et π*) *cons. Pph.'* Percunctatorem *r* 1 *v* (*et Lips.*) *florilegia* garulus (r superscr.) *A λ* est] test *v om. flor. Nostr.* 70 aurȩs *ψ* 71 et uolat emissum semel *Hildebertus*

inreuocabile *Ω'' ς''* *uu.* 72—75 *ante u.* 36 *transpon. Lehrsius post u.* 67 *Ribbeckius* 72 amcilla *λ a. ras.* *u.* 73 *excisus ε* 74 Ne pueri dominus pulchri *E* (*g*) *y* [*Reginens.* 5 *codd. Feae*] Ne pueri (puri *Pf.*) domini *Pph.'* Ne dominus (domin*us v* domus *σ*) pueri pulchri *A' γ F λ' ε ς''* Ne dominus pulchri pueri *d y* Te dominus pulcri pueri *florileg. Nostradam.* careue *ε* carȩuȩ *F* kareue *y* [*Petropol.*]

qualem commendes etiam atque etiam aspice, ne mox
incutiant aliena tibi peccata pudorem.
fallimur et quondam non dignum tradimus: ergo
quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri,
ut penitus notum, si temptent crimina, serues
tuterisque tuo fidentem praesidio: qui
dente Theonino cum circumroditur, ecquid
ad te post paulo uentura pericula sentis?
nam tua res agitur, paries cum proximus ardet,
et neclecta solent incendia sumere uires.

TESTIMONIA.

76—81 'qualem — praesidio' Hildebertus moral. philos. p. 989 76 sq. florilegium Paris. 8818ᵃ 79 Cledonius p. 78 K.: 'certus omitte tueri' Pompeius comment. p. 280 K.: 'praesens sua culpa ire deceptus omittit et ueri' cf. ecbasis captiui u. 1047: 'te tua culpa premit' 82 cf. Hieronym. epist. 57. [II p. 78]: 'canino dente rodere' 84 sq. flor. 8818ᵃ Hildeb. moral. phil. p. 989 84 ecb. captiui u. 1088 tractatus de duce Ernesto 32. [VII 236 H.] monument. Germaniae Pertz. II p. 183 Io. Saresberiensis uita s. Anselmi [V p. 341 ed. Giles.] Ioannes Victoriensis VI 11 p. 444 B. Caesarius uita s. Engelberti I 4 p. 298 Boehmer. Volcmari chronica ed. Boehmer. p. 60 cf. epist. Eugenii papae III ad Wibaldum abbatem [apud Marten. uett. scriptt. ampl. coll. II 353ᶜ]: 'sicut ait poeta: res tua nunc agitur, paries cum proximus ardet' 'paries — ardet' s. Thomas epist. 130 ad Gilbertum [III p. 289 ed. Giles.] 85 cf. ecbasis captiui u. 1086: 'nam neglecta — uires'

VARIA LECTIO.

76 Qulē λ commendas *Hildebertus opp. Ω″ ς″ florilegia* eciā atque eciā respice *floril.* 8818ᵃ aspice *Ω″ ς″ floorileg. Nostradam.* 77 Incuciant λ Incu uant *A* 78 quondam *Ω″ ς″ Pph.′ florileg. Nostrad.* quendam *E* 2 (*v* 1) *y* dignos *florileg. Nostradam.* 79 Quae *A′ a. corr.* premit φ *corr.* (*v*) *y florileg. Nostradam.* p̄*mit* & decept' *E* 80 Vt*paenit'* *A* At *Bentl. opp. Ω″ ς″ Pph.′ flor. Nostr. Hildeb.* crimine ψ *pr.* 81 Tu^t^erisq. *A* fidens est *F* λ *pr.* (*d*) *y* fidentem *cett.′ ς″ flor. Nostr.* findentem *a* fidentes *Hildeb.* fidenter *v y Bentl.* presidio *A* γ φ λ 82 cū *supra u.* γ ecquid γ *F* ε 2 (*v* π′σ *a d r et* β) *Pf. flor. Nostrad.* ecqui λ (*et Fran.*) et quid *A E* ε 1 (*g*) *Pph.* ^ec^&quid *v* 'Ecquid aduerbium est antiquum pro ecce [!]' *schol. Γ* 83 post (p̓ *E*) paulo *Ω″ ς″ flor. Nostr.* paulo post *Pf.* 84 Nam tua *Ω″ ς″ flor. Nostr. Io. Saresb.* Iam tua *v y* nam iam tua *Hildeb.* tunc tua *Io. Victoriensis Volcmarus* tum tua *Caesarius* 85 neclecta *A* 1 neglecta *A* 2 *cett.′ ς″ floril. Nostr.* *uu.* 86—88 *post u.* 95 *pon. Doederl.*

dulcis inexpertis cultura potentis amici;
expertus metuet. tu, dum tua nauis in *altost,
hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
oderunt hilarem tristes tristemque iocosi,
sedatum celeres, agilem *nauomque remissi,

---

91 †potores bibuli media de nocte Falerni

TESTIMONIA.

86—92 ʿdulcis — poculaʾ Hildebertus moral. philos. p. 989   87—89 florilegium Paris. 8818^{a} 87 sq. cf. ecbasis captiui u. 1047 sq.: ʿtu dum — te uehat auraʾ   89 sq. ʿOderunt ylarem tristes tristemque iocosi Sedatum seleres agilem graiumque remissiʾ floril. Basil. F. IV. 38   89 cf. ecbasis captiui u. 992: ʿoderunt hilarem moesti tristemque iocosiʾ et cf. Wernherus de Elmendorf. [Hauptii antiqu. Germ. ann. IIII p. 311] uu. 983—987   91 sq. florilegium Paris. 8818^{a}

VARIA LECTIO.

86 inexpertis *Ω″ ς″ flor. Nostr.* inexperti *Pph.′*   amici. /// ·s· ÷ (= scilicet est) *φ*   87 metuet *E F λ′ ε ς′ Hildebertus* metuit *A′ γ ψ corr.* (*β′ σ g υ* 2 *uar.*) *flor. Nostr. Vincentius*   est *Ω″ ς″ Pph.′ flor. Nostr. om. y* [*Mellic. Regin.*]   88 *utrum* Huc *an* Hoc *ε pr. habuerit, non liquet*   age] caue *Hildebertus opp. florileg. Nostrad.* motata *E*.   aura *Ω″ ς″ florileg. Nostradam.* unda *y*   *post h. u. Vincentius inseruit u.* I 17, 36 *opp. florileg. Nostr.*   *uu.* 89—95 *ante u.* 67 *pon. Doederl.*   89—92 *del. Lehrs.*   89 hylares *Vincentius*   90 agiles *Vincentius*   nauumque *E γ F ε ς″* ·nauūq; (·g above) *φ λ* manuumq. *A a. ras.* (*r*) guauumque *υ florileg. Nostradam.*   91 *sq.* bibuli — oderunt *del. Pottierus*   *in g pr. uu.* 89. 90. 92 *sic ordinati erant:* 90. 92. 89; *corr. ut uidetur ead. manu additis litteris* b a   *u.* 91 *omis. Ω″ ς″; exhibent a prima manu tantummodo σ y Parisinus* 8216 *Petropol. Valent. florilegia Nostradamense et Parisinum* 8818^{a} *laudat hunc uersum ut Horatianum Nestor Nouariensis s. u. tepor; item habent h. u. Hildebertus et Vincentius; recentiores manus addid. eum in γ ψ* (*l r* et *Lips.*) *de υ inter auctores non constat utrum a* 1. *an a* 2. *manu additus sit; in A′ E φ λ ε* (*β′ υ d g* et *π*) *ne ab altera quidem manu extat. schol. Γ tacent. post u.* 92 *add. y* [*Montep.* 2]. *Porphyr.*: ʿoderunt porrecta n. (m. *Pph. om. Pf.*)] hic ostendit quid sit leuis aura h. e. parua causa cur quis non ametur. pocula recusantem (res autem *Porph.* autem *Porf.*) non amant, etiam si tu malam ualetudinem ostendas ad excusationem non bibendiʾ. ʿuereor equidem, *inquit Bentleius*, ʿne interpolatoris liberalitati hic uersiculus debeaturʾ *cf. quam ad epist.* I 2, 57 *memorauimus florilegiorum interpolationem*   91 potores liquidi media de luce Falerni *recepit Bentleius*   bibuli] liquidi *y* [*codd. Fabricii*] ueteli *Horkelius* Bibuli *Rosel-*

oderunt porrecta negantem pocula, quamuis
nocturnos iures te formidare tepores.
deme supercilio nubem: plerumque modestus
occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
inter cuncta leges et percontabere doctos,
qua ratione queas traducere leniter *aeuom:
num te semper inops agitet uexetque cupido,
num pauor et rerum mediocriter utilium spes,
uirtutem doctrina paret naturane donet,
quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum,
quid pure tranquillet, honos an dulce lucellum
an secretum iter et fallentis semita uitae.
me quotiens reficit gelidus Digentia *rius,
quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus,
quid sentire putas? quid credis, amice, precari?
sit mihi quod nunc est, etiam minus, ut mihi uiuam

TESTIMONIA.

uu. 94—103 florileg. Nostradam. 94 sq. Hildebertus moral. philos. p. 989 94 cf. Ausonius prolog. ed. 7 u. 2: 'pone supercilium' 96 Priscianus instit. XVIII 4, 50 97 cf. Vergil. cul. 97: 'securam placido traducit pectore uitam' 98 Hildebertus moral. philos. p. 989 Ioannes Saresberiensis policrat. III 9 102 cf. Phaedr. III prol. 26: 'dulce . . . lucrum' 106 sq. florileg. Nostrad.

VARIA LECTIO.

lus nocte] luce *y* [*Regin.* 2 *corr.*] *opp. florilegia* fal͂erni γ (2) phalerni *florilegia Vincentius* 92 negantem porrecta ε (*d*) 93 uapores ε 1 *y* [*Valent.*] tepores ε 2 *cett.*″ ς″ (*et omn. codd. Cruquii*) *cf. serm.* I 4, 29 *sq.*: 'hic mutat merces surgente a sole ad eum quo uespertina tepet regio' 95 obscuri Ω″ *flor. Nostr.* spetiem *A* γ 96 percontabere Ω″ *Prisc. flor. Nostr.* doct(o)us ψ 97 rationes *A* aeuum Ω″ *uu.* 98 *sq. post u.* 103 *pon. Hitzigius opp. florileg. Nostr.* 98 Num Ω″ ς″ (*et* 4 *Bland.*) Non γ *uar.* ψ 2 λ 2 (*r v et* π 2) *y Hildebertus* Ne ω *Bentl. flor. Nostr.* senp λ 1 inobs ψ *pr.* (π′ *v*) *flor. Nostr.* inops *cett.*″ ς′ *Pph.*′ 99 Nam γ Num *cett.*″ ς″ (*et* 4 *Bland.*) Non ψ 2 λ 2 (*v*) Ne ω *Bentl.* Neu *flor. Nostr.* 100 doctrina] *omis. A* (+ rat) paret *v* natura (v) ne *A* 102 honos] on' *E* 104 quociens λ (*g v et Fran.*) quotiens *cett.*′ ς′ *Pph.* digencia λ dicentia *Pph.*′ riuus Ω″ ς″ 105 Quẽ *A* Quæ̅ λ rogosus γ 106 Quod γ Quid *cett.*″ ς″ *Pph.*′ *florileg. Nostradam.* putas *A*′ *E* γ *F* λ′ ς″ *Pph.*′ *florileg. Nostradam.* putes ε 107 quid ε 1, *corr.* ε 2 qd *E*

quod superest aeui, siquid superesse uolunt di;
sit bona librorum et prouisae frugis in annum
copia, neu fluitem dubiae spe pendulus horae.
sed satis est orare Iouem, qui donat et aufert:
det uitam, det opes; *aecum mi animum ipse parabo.

TESTIMONIA.

109 sq. florileg. Nostradam. cf. Ioannes Saresberiensis epist. 188: 'est bona librorum Domino propitio et prouisae frugis in annum copia. caetera Dominus ministrabit' 111 sq. 'satis orare Iouem — parabo' Ioannes Saresberiensis policrat. III 9 112 'det uitam — opes.' ecbasis captiui u. 822 cf. Ouid. trist. V 11, 15: 'nec uitam nec opes nec ius mihi ciuis ademit' ex Ponto II 1, 53: 'di tibi dent annos! a te nam cetera sumes'

VARIA LECTIO.

etiam] & uī λ ut mihi *A′ E γ ψ corr.* (*σ g* + ut *r et Lips.*) *Porph.′* (*interpr.*: 'dummodo uiuam') *floril. Nostradam.* & michi *v* et mihi *F λ′ ε A* 2 (*β′ ut uid. v d et π* 4 *Bland.*) 108 cui *ε* dii *A′ F λ′* (*β′ d g v*) di *E γ ε* (*v π′ σ r* 1 *ut uid.*) 109 sit] Spes *E* prouise *λ* frugis *ε* 110 neu] ne *y* [*β pr. Montepessul. pr. Reginens.*] *Pph.′ Porph.* (*cons. Porf.*) *schol. Γ in interpretatione* neu *Ω″ ς′* (*et Fran. omn. Bland.*) *florileg. Nostradam.* flu//e//dubies pe *A* (*recte a*) dubie *λ* dubia *Pph.′* hore *λ flor. Nostr.* ore *A* (^h oreͅ *a*) aurae *y* [*cod. Mart. apud Cruquium*] *opp. schol. Γ* 111 Set *γ S*, *E* Sed *cett.″ ς″* (*et omn. Bland.*) *Pph.′* ✝Sed hęc *v quod quidem ex Porph.′ schol. Γ inrepsit* qui *E γ F corr. ε A* 2 *λ′*2 (*β′ v σ g r v et π* 2 *Lips.*) *Ioannes Saresber.* quae *A′ ψ pr. λ′* 1 *γ uar.* (*et π* 1) que *d* qua *φ pr.* donat *A′ E γ λ′* 2 (*β′ v σ r v et π uar. Lips.*) *Ioannes Saresber.* donet *g* ponat *y* [*π* 1 *unde nescio an lectionem codd. F λ′ ε ortam esse putaueris*] ponit *F λ′* 1 *ε* (*d et π* 2 *omn. Bland.*) 'haec a Ioue, inquit, petam, quae ipse mihi praestare non possum, ceterum (cę: *Porf.*) ut aequum animum geram, in mea magis est potestate' *Porph.′ cons. schol. Γ* 112 Ded *A* animum mihi ego ipse parabo *y* [*cod. collegii Trinitatis*] *Ioannes Saresberiensis* aequum (equum *Fran.*) mi animum *ψ ε corr. E p. ras. φ p. ras.* (*σ l p. ras. r corr. aut* 2 *et β* 1 *Fran. p. ras.*) *y* [*Barc. Mellic. Nostradam. Par.* 7976] aequum mihi (michi *v*) animum *E a. ras. φ a. ras. λ′ ε pr. ς′* q^e uum mihi animū *A* mihi ęquum animū *γ* eqūū m̓, *om.* animum *g* mihi *E* (*p mihi*) mihi *r* (*p mihi*) mi *y* (*p mi*) [*Montepessulan.*]

XVIIII

Prisco si credis, Maecenas docte, Cratino,
nulla placere diu nec uiuere carmina possunt,
quae scribuntur aquae potoribus. ut male sanos
adscripsit Liber Satyris Faunisque poetas,
uina fere dulces oluerunt mane Camenae.
laudibus arguitur uini uinosus Homerus;
Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma
prosiluit dicenda. 'forum putealque Libonis
mandabo siccis, adimam cantare seueris'
hoc simul edixi, non cessauere poetae
nocturno certare mero, putere diurno.
quid? siquis *uoltu toruo ferus et pede nudo

TESTIMONIA.

I 19. 3 sq. 'ut — poetas' Seruius ad eclog. 7, 25 mythographus tertius tractat. 12, 4 p. 245 Bode. 5 Priscianus instit. VIIII 10, 53 6 Ioannes Saresberiensis policrat. VIII 10 7 sq. Ioannes Saresberiensis epist. 85: 'teste illo ueteri amico meo, qui numquam nisi potus ad artes prosiluit' 7 cf. Serenus Sammonicus u. 713: 'Ennius ipse pater dum pocula siccat iniqua' 8 sq. 'forum — seueris' floril. Nostrad. 11 cf. Ioannes Saresberiensis metalog. prolog. lib. I: 'nocturno putere mero, putere diurno' 12—14 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

I 19. ADMĘCENATEM *a*, AD MECENATEM *A E γ F λ ε* (*d r v et Fran. Lips.*) 1 maecenas *ε* (*ν a*) *Pph.' Porph.'* mecęnas *A γ* mecenas *cett.'* catrino *A pr.* (*l pr.*) 3 aque *λ* potoribus *E corr. F λ' ε ς'* potioribus *A E pr. γ a. ras. γ uar.* (*π' a* 2 *uar.*) santis *A pr.* 4 Adscripsit *A' E F λ' ε ς'* (*et β*) *Pph.' Seruius* Asscripsit *γ y* Adscribit *r* 1 Ascribit *v* 'addidit' *schol. Γ* satirus *A* satiris *γ* *post* poetas *punctum pon. Bentl.* 5 Vina ferę, *uar.* Vini ferę *ψ* Vinafere *φ* Uiną fere *l* Vinifere *y* [*Petropol.*] dulce soluerunt *A'* 1 *γ* 1 dulcis oluerunt *ε* (*ν d corr.;* dulci soluer̃ *π*) dulces oluerunt *cett.' cons. Pph.'* camenae *A' E γ F λ ε* *u.* 6 *del. Hitzigius* 6 uinosus *E* 7 Enmus *E* nunq *E* (*v*) 8 dicendo *A* 1 10 edixi *E* 1 *F λ* 1 *ε γ uar. ς'* (*et π* 1) *gloss. Γ Bentl.* edixit *A' γ φ corr. E* 2 *λ* 2 (*g corr. l r v et Lips.*) edixti *y* [1 *cod. Feae ab alt. m.*] *Dan. Heinsius* edixi et *Lehrsius* 'hoc simul edixi, non cessauere poetae] statim ut hoc, inquit, omnibus dixisse uti stulti sunt heropam' *Pph.' Porph.' praeferendum* edixi *cf. uu.* 17. 18 cessauerę *φ* 11 p&ere *E* 1 12 Quod si *y opp. Pph.' Porph.' flor. Nostr.* uultu *Ω'' ς'' Pph.' florileg. Nostradam.*

exiguaeque togae simulet textore Catonem,
uirtutemne repraesentet moresque Catonis?
rupit Iarbitam Timagenis aemula lingua,
dum studet urbanus tenditque disertus haberi.
decipit exemplar uitiis imitabile: quodsi
pallerem casu, biberent exangue cuminum.

TESTIMONIA.

13 cf. mythogr. II 223 p. 149 Bod.: 'Iarbita natione Maurus fuit. qui quum Timagenem philosophum docte declamantem incassum imitari conaretur, inuidia quodam modo diruptus traditur' 17 sq. florileg. Nostradam. 'quodsi — cuminum' schol. Pers. 5, 55

VARIA LECTIO.

13 Exiguaque toga simul et textore *flor. Nostr. coni. Cruqu.* Exiguae, *omisso* que ε (*d pr. et β* 1) *Pph.'* textore *A' E γ ε* 2 ς *Pf. Porph.'* ex ore *uel* exore *F λ' ε* 1 *ut uid.* (*π' et β* 1) *d parum liquet* textuque *y* [1 *Bland. corr.*] tesquore *y* [*codd.* (*ficti?*) *apud Muretum*] *Muretus* texore *λ corr.* (*et Lips.* 2) *y* ¹. *Pph.* catonęm *A* 14 repre-sentet *γ* p̄sentet *π'* catinus ε 1 *ut uid.* 15 iarbitam *y* [*Barc. Montep.*] *schol. r* //iarbitam *d* iarbytham *A corr.* (*π'*) yarbytham *F λ'* Iarbi//^{h}thā *E* Iarbuchā *E* 1 *ut uid.* tarbitham *γ* tarbytham *A'* Iarbithrā ε yarbitam *v* (*et Fran.*); *cf.* 'Maurus Iarba' *Ouid. fast.* III 552 timagenis *F λ'* (*v π' a v*) *Porph.' schol. Γ* tymagenis *σ d g* timagenes *A* timaginis *E* (*et β*) tymaginis ε (*et Fran.*) emula ε lingua *A γ F λ' ε E* 2 (*β' v π' σ a corr. d g r* 2 *v*) cena *E* 1 *y* [*Nostrad. uar.*; cęna *Fran.* 2 *uar.*], *receperunt Sanadonus et Stallbaumius;* gena *γ uar. superscr.* (*a pr. r* 2 *uar.*) *y* [*Barcinon.* 2 *uar.*] linguę *r* 1 ['lingua, alias coena' 2 *Bland.*] 'exemplum stulti imitatoris interposuit. nam hic Barbutha Maurus regione, nomine fuit Codrus (cordus *codd.*), qui dum Timagenem imitatur post conuiuium et inter pocula declamantem, propter insolentiam faciendi quod conabatur ipse disruptus est. Timagenes enim multos conabatur adhibere socios (solitos *Porph.'*)et cenae et declamationi suae, dumque ab his multum laudatur ad imitationem sui prouocasse Barbuthan (hyarbitan *Porf.*), qui se et stomacho subrupit, dum Timagenem et dicendo et pascendo amicos conatur aequare' *Porphyr.* 'Iarbita Maurus fuit qui cum Timagenem philosophum post conuiuium et inter pocula declamantem uellet imitari et non posset, inuidia quodam modo disruptus est' *schol. Γ* 16 tend&q, *E* tendit, *om.* que *l* dissertus *γ* 17 exemplum *Pph. opp. Porph.' florileg. Nostradam.* uiciis *λ* quodsi] *q̄d̄si E* 2 *in ras.* quodsi *uel* quod si *cett.''* ς *Pph. florileg. Nostrad.* quid si *y Glareanus* proh! si *Sanadonus* nec si *Porph.'* 18 Pallere^{n}t ε Pallerent *a corr. r* 1 (*et β* 1)

o imitatores, seruom pecus, ut mihi saepe
bilem, saepe iocum uestri mouere tumultus!
libera per uacuum posui uestigia princeps,
non aliena meo pressi pede: qui sibi fidet,
dux reget examen. Parios ego primus iambos
ostendi Latio, numeros animosque secutus
Archilochi, non res et agentia uerba Lycamben.
ac ne me foliis ideo breuioribus ornes,
quod timui mutare modos et carminis artem:
temperat Archilochi musam pede mascula Sappho,
temperat Alcaeus, sed rebus et ordine dispar,

TESTIMONIA.

19—23 'O — mihi iocum — examen' flor. Nostr. 19 'o — pecus' Ratherius phrenes. prooem. 5 p. 222 Ball.; Lucan. VI 152: 'o famuli turpes, seruum pecus, absque cruore!' ecbasis captiui 1029: 'accubet et reliquum seruum pecus ad comedendum' 20 cf. Iuuenal. 15, 15 sq.: 'bilem aut risum fortasse quibusdam mouerat' 28 cf. Ausonius Cupid. cruci adfix. u. 25: 'mascula Lesbiacis Sappho peritura sagittis'

VARIA LECTIO.

Pph.' Pallerem *cett.'' ς* (*et Fran. Lips.*; Palle/////[rem] *π*) *Porph.' schol. Γ flor. Nostr. sch. Pers.* casu] *om. d* 1 exangue *A' E γ ε ς'' schol. Pers.* exsangue *F λ'* (*σ g*) *Porph.' florileg. Nostradam.* ex[s]angue *v*

19 O Iitiitores *A* (*a recte*) seruo[v] *y* [*π*] seruum *Ω'' ς' floril. Nostradam.* sepe *E* *u.* 20 *omis. l* 1 *add. l* 2 20 Uilem *A'* (*v* 1 *aut pr.*) *y.* bile *ε* sepe *E λ* (*l* 2) *ε* locū *A* (Iocū *E*, *non a*) 22 fidet *A' E γ φ corr.* (*v π' g r et V*) *Pph.' Porf.* fidit *F λ' ε* (*β' σ d et* 3 *Bland.*) *florileg. Nostradam.* fidit[† d&] *v*; *Porph.' loco corrupto*: 'praecedere, inquit, solus audet, qui recte sibi confidet (confidit *Porph.*), habetque alios pro ea mihi regem apium (appium *Porph.*) sequentibus' 23 reget *A' E γ F λ'* (*v π' σ g r et β V*) regit *ε* (*d et Fran.* 3 *Bland.*) *flor. Nostr.* regit[† get] *v* axamen *γ* patrios *F λ'* 1 (*π' r* 2 *uar.*) *opp. Pph.' Porph.'* 24 sequutus *v y* 25 agencia *λ* a//gentia *E* ag : : : tia *A* lycamben *E* (*v r et Lips.*) licamben *γ ε* (*σ d*; *cons. β'*) lycanben *F λ'* (*a*) licanben *A* *u.* 26 *om. y* [*Valent.* 1] 26 Ac me ne foliis *Pph.' opp. Ω'' ς'' Porph.'* At ne me foliis *ω* 27 Quo *λ pr. aut* 1 motare *E* Inutare *l* 1 *uu.* 28. 29 *inuerso ordine y* [*Lips. pr.*] *u.* 28 *om. y* [*β* 1] m : : scula *ε* sappho *A' γ F ε* (*π' d l*) sapho *E λ ς'* *u.* 29 *om. y* [*Fran.* 1] alceus *E λ* alcheus *A'* alchęus *γ recte F ε* (*l*) *Pph.'*

nec socerum quaerit, quem uersibus oplinat atris,
nec sponsae laqueum famoso carmine nectit.
hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
uolgaui fidicen; iuuat inmemorata ferentem
ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
scire uelis, mea cur ingratus opuscula lector
laudet ametque domi, premat extra limen iniquus?
non ego uentosae plebis suffragia uenor
inpensis cenarum et tritae munere uestis;
non ego nobilium scriptorum auditor et ultor
grammaticas ambire tribus et pulpita dignor:
hinc illae lacrimae. 'spissis indigna theatris

TESTIMONIA.

30 cf. Ausonius epist. 7 uu. 53 sq. p. 248 Bipont.: 'aut cunctis pariter uersibus oblinat fuluam lacticolor spongia saepiam' 33—38 'Iuuat — uestis' florileg. Nostradam. 38 imit. Pers. 1, 53 (quod iam uidit schol. Γ): 'scis comitem horridulum trita donare lacerna' 39 sq. huc respexisse Iuuenalem 1, 1 sqq.: 'semper ego auditor tantum e. q. s.' iam uidit gloss. Γ

VARIA LECTIO.

30 nec] Et *Pph.'* querit *A λ* oplinat *A'* oblinat *E γ λ'* 2 (*β' σ g r corr. v et Lips.* 1 *aut pr.*) optinet *F λ'* 1 (*ν* 1 *a* 2 *d et π* 1) obtinet *ε* oblinet *ν* 2 *r pr. ut uid.* (*et Lips. corr.*) 31 laquęũ *F* famose *γ*, *recte γ* 1 32 Nunc *λ* 1 hinc *Horkelius* non] ñc *E* alio *E* priũs] melos *Horkelius* latinus *A' E γ F ε ς'* (*et Fran.* 4 *Bland.*) latinis *λ'* (*ν σ et β*) latinis (+ nus) *v* 33 Vuolgaui *ε* (*d*) Volgaui *A γ F λ' ε* (*π' g ut uid. r* 1) (*ψ in marg.* ꝑ uulgaui) Vulgaui *E ς* fidicē *E* inmemorata *Ω'' Pph.' florileg. Nostradam.* 34 Ingenuis *Ω'' ς' Pph.'* (*et* 4 *Bland.*) *flor. Nostr. cons. r* Ingeniis *β' v y* manibus, *om.* que *ε* (*g* 1) 35 Sci^{r}ne *A* ignarus *A* 1, igratus *A* 2 ō̑purcula *A* 36 ex' l'im̄ *ε* iniq' *y* [*Paris.* 8216 *Valent.*] iniquus *Ω'' ς'' flor. Nostr.* iniquus ? *interpung. Doederlinus* *uu.* 38—40 *om. y* [*Valent.* 1] 38 Inpensis *Ω'' floril. Nostr.* caenarum *F ε* munerę *γ* 39 auditor *Ω'' ς'* auditor *g* (*et π*) adiutor *ν* 2 *in ras. d y* [*Barcinon. Fran. uar. Gronou. Reginens.* 1; 'auditor, alias adiutor' 2 *Bland.*] *Weichertus; sed, quod ne gloss. Γ quidem fugit, iam Iuuenalis huc respexisse uidetur illo loco quem supra laudauimus* ultor *Ω'' ς''* (*et omn. codd. Cruquii*) actor *y* [*cod. Canteri* (?)] altor *Vossius filius impr. Bentl.* 40 Gramaticas *ψ ε* ambire] audire *A* 2 *uar. y* 41 ille *A* thęatris *F* teatris *λ*

scripta pudet recitare et nugis addere pondus'
si dixi, 'rides' ait 'et Iouis auribus ista
seruas: fidis enim manare poetica mella
te solum, tibi pulcher.' ad haec ego naribus uti
formido et, luctantis acuto ne secer ungui,
'displicet iste locus' clamo et diludia posco.
ludus enim genuit trepidum certamen et iram,
ira truces inimicitias et funebre bellum.

XX

Vortumnum Ianumque, liber, spectare uideris,
scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.

TESTIMONIA.

43. 45 cf. Persius 1, 40 sq.: '. . . 'rides' ait 'et nimis uncis naribus indulges' 45 sq. 'ad haec — ungui' Prisc. VII 13, 69 47 glossarium Mai [classic. auct. VIII p. 177 et p. 303] 48 sq. florileg. Nostr. Hildeb. moral. philos. p. 982 post Iuuen. 8, 165 sq.: 'breue sit, quod turpiter audes; quaedam cum prima resecentur crimina barba'; Ioannes Victoriensis V 10 p. 415 B. 49 Seruius ad Aen. VIII 702

VARIA LECTIO.

42 putet ε 43 rides] *add. A 2 in lacuna (recte a)* ///r[d]ies *E* r‡des *γ* 44 manere *γ* 45 hec *λ* *uu.* 46. 47 *desunt ε* 46 et] *om. λ′ (d) opp. Pph.′* ungui *Ω″ ς″ Pph.′ Priscianus* ungue *y* 47 iste *E γ (β′ σ a r et Lips.) Pph.′* ille *F λ′ (v d g v et π) glossarium Mai duobus locis, omis. A; cf. apparatum art. poet.* 376 48 strepidū *λ* tepidum *florileg. Nostradam.* *POST V.* 48 *DEFICIT v VSQVE AD* II 2, 65: *periit enim quaternio* 'XV'; *Ω″ = A′ (A a) E γ F λ′ (λ l) ε; ς″ = aut omn. codd. β′ (β Fran.) π′ (π Lips.) σ d g r v (a l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. σ d g r v (a l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur* 49 inimicicias *ε* inimititias *ψ λ*

I 20. AD LIBRVM SVVM (UERSUUM *v*) *A′ γ F λ ε (d r v et Fran. cons. Lips.); r add.:* LOQUITUR TÃQUÃ AD PUERŨ PROSTATURŨ) 1 Vortumnum *F λ′ ε (β′) y Porph. cons. Pph.* Vertumnum *A′ E ς′ Pf.* Vertunnum *γ* Uortunnum (+ uer) *v cf. inscr. Gruter. p.* XCVI 3: VORTVMNVS iãnũq. *λ* 2 ut] *omis. E* 1 prostes] p̃stes *l* 1

odisti clauis et grata sigilla pudico,
paucis ostendi gemis et communia laudas,
non ita nutritus. fuge quo descendere gestis:
non erit emisso reditus tibi. 'quid miser egi?
quid uolui?' dices, ubi quid te laeserit et scis
in breue te cogi, cum plenus languet amator.
quodsi non odio peccantis desipit augur,
carus eris Romae, donec te deserat aetas;
contractatus ubi manibus sordescere uolgi
coeperis, aut tineas pasces taciturnus inertis,
aut fugies Vticam aut uinctus mitteris Ilerdam.

TESTIMONIA.

I 20. 12 imit. Martial. VI 60, 7 sq.: 'quam multi tineas pascunt blattasque diserti, et redimunt soli carmina docta coci' 13 schol. Pers. 1, 43: 'per scombros ergo significat salsamentarios, per tus pigmentarios. hoc et Horatius in lib. I epist. dicit: aut fugies Vticam aut uinctus (nunc tus cod.) mitteris Ilerdam' cf. ecbasis captiui u. 1118: 'et famuli nequam uincti mittantur Ylerdam'

VARIA LECTIO.

Ω″ = *A′* (*A a*) *E γ F λ′* (*λ l*) *ε*; *ς″* = *aut omn. codd. β′* (*β Fran.*) *π′* (*π Lips.*) *σ d g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. σ d g r v* (*a l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

sossiorum *ε* mundus *A′ E γ ε ς″ Pph.′* nudus *F λ′* (*v*) *in F* (*l* [2 ?]) *superscr.* ł mundus; purus *y cf. Ouid. trist.* III 1, 13 *sq.*: 'quod neque sum cedro flauus nec pumice leuis, erubui domino cultior esse meo' 3 clauis *A′ E γ* (*g et π*) claues *F λ′ ε ς′ Pph.′* 4 gemmis *γ* laudes *λ′* 5 quo] quod *A γ* (quodescendere *a*) discedere *y* [1 *cod. Feae Nostr. uar.*] ω descendere *etiam omn. codd. Cruquii* 6 riditus *E* tibi *omis. A pr.* egi! *interpung. Doederlinus, idem u.* 7: uolui! 7 ubi quid *Ω″ ς″ prob. Bentl.* ubi quis *A* 2 *uar.* (*l* 2 *v*) *y* [*Basil.* 1 *Sorbonens.* 2 *Valent. Zulich.*] ubi qui *g* leserit *A E* 8 cum plenus *Ω″ ς″* plenus cum *y Bentl.* 9 despicit *ε* 10 Karus *v y* [*Basil.* 1 *Montepessul. fol.* 3[v]] erit *λ pr.* rome *λ* deserat *A′ E γ F λ ς″* (*et l corr.*) *schol. Γ* deserit *ε* (*l pr.*) *Bentl.* deseret *σ v y* deteret *Franckeus* 11 Contractatus *l* 1 *y* [*Barcinon. Valentian.*] Contractus *y* 1 [*Parisin.* 8214] Contrętat' (*ortumne ex* Contractatus — Contractatus?) *A* Contrectatus *cett. ς′* (*et β l* 2) contractare *apud Lucretium aliosque* volgi *g ut uid.* uulgi *Ω″ ς′* (uvlgi *Fran.*) 12 Coperis *A′* tinias *E* pasces *E* inertis *A′γ ε* (*d*) *y* [*π Bamberg. Gron. Mell.*] inertes *F λ′ ς′* inertes (h superscr.) *E* 13 fugias *λ pr.* uinctus

ridebit monitor non exauditus ut ille,
qui male parentem in rupis protrusit asellum
iratus: quis enim inuitum seruare laboret?
hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
occupet extremis in uicis balba senectus.
cum tibi sol tepidus pluris admouerit auris,
me libertino natum patre et in tenui re
maiores pinnas nido extendisse loqueris,
ut quantum generi demas, uirtutibus addas;
me primis urbis belli placuisse domique:
corporis exigui, praecanum, solibus aptum,
irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
forte meum siquis te percontabitur *aeuom:

TESTIMONIA.

16 ‘Quis enim — laboret’ florileg. Nostradam. 17 cf. Iuuenalis 7, 225 sqq.: ‘totidem olfecisse lucernas, quot stabant pueri, cum totus decolor esset Flaccus et haereret nigro fuligo Maroni’ 19 Priscianus instit. VII 17, 86 21 Porph.′ ad epist. II 2, 50: ‘maiores pinnas nido (nidos codd.)’ 22 florileg. Nostradam. 25 cf. Auson. ed. 2, 35 init. hexametri: ‘irasci promptus, . . .’

VARIA LECTIO.

Ω′ ς′ (*et β codd. Bland.*) unctus *λ uar. ω* ^{v}ninctus *l cf. epist.* II 1, 268 *sq.* uictus *r* 1 (*et Fran. codd. Bland. uar.*) mitteri^{s}t *A* 15 rup^{e}is *y* [*Sorbonens.*] rupes *Ω″ ς″* protrudit *E* 1 (*et* 1 *Bland.*) *y* protrusit *cett.″ ς″* (*et* 3 *Bland.*) protusit *r* 1 (*et Lips. pr.*) *u.* 16 *in suspicionem uocat A. Nauckius opp. florileg. Nostradam.* *uu.* 17. 18 *excisi ε* 18 balba *E* (bella *β*) balba *cett.″ ς′ Pph.′ Porph.′* alba *y* *post h. u. complures excidisse suspicatur Meinekius, uerum conexum uersuum sequentium cum antecedentibus recte interpretatus est Porph.′* 19 pluris *A′ E γ ε ς′* (*et π*) *y Priscianus* plures *F λ′* (*β′ σ v*) auris *a* 1 *aut pr.* (*et π*) aures *E* aures *cett.′ ς′ Priscianus* annos *y* [*Sorbonens.*, *superscr.* aures] *superscr. in A φ y* [*Montepessul. Valent.*] auras *codd. aliquot Prisciani* 21 Maiores *E γ F λ′* (*β′ σ·a g v*) *Porph.′ ad epist.* II 2 Maiories *A* Maioris *ε* (*π′ d r* 1 *aut pr.*) pinnas *A* 1 *E γ y* [*π Mell. Par.* 7976. 8214] *Porph.′ ad* II 2 pennas *F λ′ ε A* 2 *ς′* 23 quātū *λ* 24 praeconem dotibus aptum *Hamacherus* precanum $^{\&}$solibus *v* solis amicum *Meinekius* sodibus aptum *Holderus opp. Pph.′ Porph.′*; ‘aprici’ *appellantur senes Pers.* 5, 179 25 elerem *λ* 26 percontabitur *Ω″* euū *ε* æuum *cett.″*

me quater undenos sciat inpleuisse Decembris,
conlegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

TESTIMONIA.

27 Priscianus VII 17, 85

VARIA LECTIO.

27 inpleuisse *A* impleuisse *cett.*′ ς″ decembris *A*′ *γ ε* (*d g*) *y Priscianus* decembres *E F λ*′ ς″ 28 Conlegam *A*′ Collectam *ε* Collegam *cett.*′ ς″ *Pph.*′ (CONLEGA *monum. Ancyran.*) quod *γ ε a. ras. opp. Pph.*′ dixit *Doeringius opp. Pph.*′ *Porph.*′ lolius *ε* sollius *A* lollius *cett.*′ ς″ *Pph.*′ *Porph.*′

Q · hORT̃ · FLACCI · ЄPIRΟLARṼ LIB̄ · L · //&PLICIT · INCIPIT LIBЄR SЄCVNDVS ∵ *a cons. γ* (*et Fran.*) Q̃ ORATI FLᴀCCI EPŁᴀRV̄ LIBER · I · FXPLIC̄ · (*sic*) ‖ INCIP̄ LIB̄ · II · LEGE FELITIT̄ ∵ *E* Q · HORATII · F · EP̄LARŪ LIB̄ · I · EXP̂ · ‖ INCIPIT · II · AD CAESAREM · *F* Q · HORᴀTII · FLᴀCCI ЄPISTOLᴀRUM · LIB̄ · I · ‖ ЄXPLICIT · InCIPIT ᴀ∂ CЄSᴀRĒ ᴀUGUSTᴀ̄ · *λ* HORATII · FL EPISTOLAR – LIB · I · EXPLIC̄ · ‖ INCIP̄ II · AD CESAREM AVGVSTVM · *ε cons. σ d r v* EXPLICIT LIBER PRIMVS EP͡LAR ‖ Q · HORATII FLACCI *A* (2 *ut uid.*) *sine titulo A* 1 *ut uidetur* (*g l* 1)

Q. HORATI FLACCI

EPISTVLARVM

LIBER SECVNDVS

I

Cum tot sustineas et tanta negotia solus,
res Italas armis tuteris, moribus ornes,

TESTIMONIA.

II 1. INSCR. et uu. 1 sqq. cf. Porph.' ad epist. I 20, 1: '. . . ex his uersibus et in principio sequentis 'libri' apparet Horatium hoc uolumen quasi nouissimum totius operis habuisse: nam 'secundum epistularum' (episto: Porf.) coactus adiecit' uu. 1—14 florileg. Nostradam. 1—4 Suetonius uita Horati: 'expressitque (sc. Augustus) eclogam cuius initium est: cum — Caesar' 1 cf. Symmachus epist. X 34 ad d. Valent. semper Aug.: 'nouerat horum corporum ministerio tantae urbis onera sustineri' 2 Pseudoacron uolgatus ad c. IIII 14, 43

VARIA LECTIO.

DEFICIT A; Ω' = E γ F λ' ε; ς'' = aut omn. codd. β' (β Fran.) π' (π Lips.) σ a d g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. σ a d g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

II 1. 1 Ccū *E* sustentes *Cuningh.* 2 tuteris *E* tuteris *cett.* *ς' (et π 2 Lips.) florileg. Nostradam.* tuteris *l* tuearis *y* [π 1] moribus *Ω' ς'' florileg. Nostradam.* moenibus *coni. Bentleius; cf. Ouid. met.* XV 833 *sq.:* 'legesque feret iustissimus auctor: exemploque suo mores reget (sc. Augustus)'; *Suetonius Aug. c.* 27: 'recepit et morum legumque regimen aeque perpetuum, quo iure, quamquam sine cen-

legibus emendes, in publica commoda peccem,
si longo sermone morer tua tempora, Caesar.
Romulus et Liber pater et cum Castore Pollux,
post ingentia facta deorum in templa recepti,
dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
componunt, agros adsignant, oppida condunt,
plorauere suis non respondere fauorem
speratum meritis. diram qui contudit Hydram

TESTIMONIA.

10 sqq. huc respexisse uideatur Curtius VIII 5: 'ne Herculem quidem et Patrem Liberum prius dicatos deos, quam uicissent secum uiuentium inuidiam' 10 Priscianus instit. VIIII 3, 16: 'Horatius in epistularum libro II: speratum — Hydram' cf. Auson. ed. 19, 2: '. . . contudit Hydram'

VARIA LECTIO.

Ω′ = E γ F λ′ ε; ς″ = aut omn. codd. β′ (β Fran.) π′ (π Lips.) σ a d g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. σ a d g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

surae honore, censum tamen populi ter egit' *imit. Ouid. trist.* II 225 *sq.* 231—235: 'nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda, Raetica nunc praebent Thraciaque arma metum . . . denique ut in tanto, quantum non extitit unquam, corpore pars nulla est, quae labet, imperii, urbs quoque te et legum lassat tutela tuarum et morum, similes quos cupis esse tuis. nec tibi contingunt' *Hor. c.* IIII 5, 21 *sq.* III 26, 35 *sq.* 3 in commoda publica *y* [*Gronou.*] *opp. etiam Pph.′ florileg. Nostr.* 4 demorer ε cesar λ ε Caesar? *interpung. Sanadonus* 6 ingencia λ facta *Ω′ ς″ Porph.′ schol. Γ florileg. Nostradam.* fata *y Bentl.; ad h. l. adludere uidetur Florus* II 34: 'ob haec tot facta ingentia dictus imperator perpetuus et pater patriae: tractatum etiam in senatu, an, quia condidisset imperium, Romulus uocaretur; sed sanctius et reuerentius uisum est nomen Augusti, ut scilicet iam tum, dum colit terras, ipso nomine et titulo consecraretur'; *Seneca Hercul. fur.* 445 *sq.*: 'post tot ingentis uiri memoranda facta' *Plinius epist.* VIII 24: 'sit apud te honor antiquitati, sit ingentibus factis, sit fabulis quoque' *uu.* 8 *sq. abscisi* ε 8 Componunt *γ ς′* (*et Fran.*) *florileg. Nostr.* Conponunt *E F λ* (Copon: *β*) adsignant *F λ′* (*π′ a d r*) adsign. *Pph.* assignant *E γ* (*β′ σ g v*) *Pf. florileg. Nostradam.* ADSIGNAVI *Augustus ipse in monumento Ancyrano* condunt] firmant *y* formant *y Cuninghamus opp. etiam florileg. Nostradam. post* condunt *semicolon pon. ω et editiones Bentleianae* 10 Speratu ε contudit *E corr. ut uid. F λ* (*β′ π′ σ a l 2 r v*) *florileg. Nostradam.* contulit *E pr. ut uid. γ ε*

notaque fatali portenta labore subegit,
comperit inuidiam supremo fine domari.
urit enim fulgore suo qui praegrauat artis
infra se positas, extinctus amabitur idem.
praesenti tibi maturos largimur honores
iurandasque tuom per nomen ponimus aras,
nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
sed tuus hic populus, sapiens et iustus in uno,

TESTIMONIA.

13 sq. Ratherius phrenes. prooem. 9 p. 227 Ioannes Saresberiensis policr. VII 24 cf. Quintilian. instit. orat. X 1: 'atque ille (i. e. Charisius) quidem omnibus eiusdem operis auctoribus abstulit nomen, et fulgore quodam suae claritatis tenebras obduxit . . . . dicent haec plenius futura saecula. nunc enim ceterarum fulgore uirtutum laus ista praestringitur' 15 sq. Seru. ad ecl. 1, 7 ad georg. I 24 Pseudoacron uolg. ad c. IIII 14, 39 cf. schol. Bern. ad ecl. 1, 6: 'alii . . . imperatores post mortem in deos transferuntur, Augustus uero in uita, ut Hor. ait' 16 cf. Willelmus uita s. Thomae [Giles. I 313]: 'iurandasque suum per nomen construit aras' 17 Priscianus instit. X 2, 9 XI 4, 18

VARIA LECTIO.

(*d* 1 *l* 1) condidit *g Pf.* cont. *Pph.* hydram *E* (*π′ a g r et β*) *Pf.* hidram *γ* (*σ et Fran.*) ydram *F λ corr. ε* (*d v*) *florileg. Nostradam.* idrã *l; λ pr. non liquet* 11 Totaq, *E* Totaq; *y* [*Fran.* 1] fat*ali ε* 12 Comperit *E ε ς″ florileg. Nostradam.* Conperit *γ F λ* supremo *E ε* (*σ g l v et Fran.*) suppremo *γ λ* (*a et β π*) *flor. Nostr.* sūmo *F* subpremo *r* sum̃pmo *d* donari *F* 1 13 enim] ait *Ratherius* qui praegrauat arte, infra se positos *Pearceus* qui praegrauat, artes *Botheus* praegrauat *uel* p̃grauat *Ω′ ς″* pregrauat *r v* praegrau& *σ* pregrauet *flor. Nostr.* artis *E* 1 arte *ε* artes *cett.′ ς″ flor. Nostr.* 14 positos *ε* positas *cett.′ ς″ flor. Nostr. Io. Sar.* positos *y* [1 *cod. Feae ab alt. m.*] *Fea* 15 Presenti *γ F λ′* *u.* 16 *del. Gruppeus* 16 tuv̄ *E* tuom *E* 1 *ut uid.* tuum *cett.′ ς″* nomen *γ F λ′ ε ς″ Acron uolgatus ad c.* IIII 14, 39 *Seruius ad ecl.* 1, 7 *eiusdemque codd. plerique ut Bernens.* 363 *Paris.* 7959 *Valentian.* 389 *Vatican.* 3317 (*test. Thilone et Holdero*) *ad georg.* I 24 *cons. Willelm.* numen *E y* [*V Gronou.* 2 *Sorbonens. uar.*] *Seruii codd. Augienses duo Leidensis* 80 *Hageni Bernenses ad georg.* I 24 *Barthius aduers.* 36, 4 *Bentl. cf. adnotat. ad u.* 6 *et uar. lect. c.* III 21, 5 haras *γ* 17 nil ortum *E* (*β′ π′ g r v*) nihil ortum *γ F λ′ ε* (*σ a d*) *Prisciani codd. optimi utrobique* 18 S; *E y* hic *Ω′ ς″* hoc *y* [*cod. collegii Trinit.*] *Bentl.; sed idem comparat Terent. hautont.* V 1, 2: 'sed hic adiutor meus et monitor et praemonstrator Chremes'; *ex scholiastarum autem interpretationibus eos* 'hoc' *legisse, quod quidem Bentleius existimauit, minime efficitur,* 'hic' *etiam Pph.′*

te nostris ducibus, te Grais anteferendo,
cetera nequaquam simili ratione modoque
aestimat et nisi quae terris semota suisque
temporibus defuncta uidet, fastidit et odit,
sic fautor ueterum, ut tabulas peccare uetantis
quas bis quinque uiri sanxerunt, foedera regum
uel Gabiis uel cum rigidis aequata Sabinis,
pontificum libros, annosa uolumina uatum
dictitet Albano Musas in monte locutas.
si, quia Graecorum sunt antiquissima quaeque
scripta uel optima, Romani pensantur eadem
scriptores trutina, non est quod multa loquamur:
nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri,
uenimus ad summum fortunae, pingimus atque

TESTIMONIA.

20—22: 'Vix aliquid populus r: — odit' florileg. Nostradam. 25 cf. Ouid. metam. XIIII 797: 'portaque nequiquam rigidis promissa Sabinis' 805 sq.: 'populisque aequata duobus, Romule, iura dabas'

VARIA LECTIO.

u. 19 *del. Gruppeus* 19 grais Ω′ς″ 20 Caetera *γ F λ′* *neqva*quā *ε* 21 nisi que *λ* emota *E* 1 summota *flor. Nostr.* 23 *ut* *t*abulas *ε* uetantis *γ* (*a*) *y* [*π Mellic. Montepess. Par.* 8214 *Valent.*] uetantes *E F λ′ ε* ς′ 24 Quasuis *E pr.* sanxerunt *E F λ′ ε* (*g v et π Fran.*) scanxerunt *γ* sancxerunt *σ a d* sancserunt *r* 1 sanserunt *y* [*β*] sanx//erunt *y* [*Lips.*] 25 equata *E* 26 annosa] amissa *Pph.′* 27 Dictitet *ε* 1 ? *λ′* 2 *ε* 2 *in marg.* (*β′ σ a* 1 *v et π* 2) *schol. E bis* Doctitet *E* Ductitet *γ* Dicat et *F λ′* (*d*) Dicat /// *ε* Dicit et *π′* Dicit *g* $\overset{c}{\text{Di}}$titet *r* loquutas *v* 28 Si quia *E* 1 *γ F λ′* (*σ a d g v et π Fran.*) *Porph.′* Si qua *E p. ras.* (*l p. ras. et β*) *y Pph.′* Si//$\overset{i}{q}$a *ε* Si//quia *r* (*et Lips.*) graecorum *ψ Pph.′ Porph.′* grecorum *uel* ḡcorum *γ φ λ′ ε* ς″ *schol. γ* graiorum *E* (*g*) *y* [*V Reginens.* 2 *codd. Torrenti*] *Bentl.*; *cf.* *uu.* 90. 161 *art. poet.* 268. 286 anquissima *ε* *uu.* 29 *sq.* *abscisi ε* 29 pensantur Ω′ς″ pensentur *g* optume *Porf. i. t.* *uu.* 31 *sq. euanuit ε* 1 31 Nihil *a* $\overset{nil}{\underset{\cdots}{\text{Non}}}$ *l* Nichil *β′* oleam Ω′ς″ olea *y* [1 *cod. Feae et* 1 *Berolin.*] *Bentl. ex coniectura* 'constat intra oleam et extra (*om. Porf.*) nucem esse duritiam' *Porph.′* nil extra *E γ* (*π′ σ d g r v*) nihil extra *F λ′* (*a et Fran.*) (nichil extra *β*) dnrum *y* duri? *interpunxit Doederlinus* 32 Venimu *E* 1 summum Ω′ς″ *Pph.′* summam *y* pangimus *γ y*

psallimus et luctamur Achiuis doctius unctis.
si meliora dies, ut uina, poemata reddit,
scire uelim, chartis pretium quotus adroget annus.
scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
perfectos ueteresque referri debet an inter
uilis atque nouos? excludat iurgia finis.
'est uetus atque probus, centum qui perficit annos'.
quid? qui deperiit minor uno mense uel anno,
inter quos referendus erit? ueteresne poetas,
an quos et praesens et postera respuat aetas?
'iste quidem ueteres inter ponetur honeste,
qui uel mense breui uel *totost iunior anno'.
utor permisso, caudaeque pilos ut equinae
paulatim uello et demo unum, demo etiam unum,

TESTIMONIA.

33 Eutyches II 8 35 glossarium Mai [classic. auct. VIII 496] 38 'Excludat — finis' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

33 Psallimus] *non liquet* ε et *Ω' ς'' Eutych.* ac *y* luctamur] saltamus *Eutyches* doctius] fortius *y* scitius *Eutyches uolgatus Fea Meinekius*, *ceterum Eutychis codex antiquissimus exhibet a* 1. *m.* dictionibus, *ab altera* citius unctis? *interpung. Doederlinus* 35 pretium chartis *ω opp. Ω' ς''* (*et V*) cartis *F λ'* p̄cium *λ* adroget *E F λ' ε* (*β' d*) arroget *γ* (*π' σ a r v et β* 2) aroget *g* 36 decidet *γ pr.* abhinc *Ω' ς'* (*et Fran.*) abhinc *y* [*β*] adhinc *g recepit Linkerus; sed non est Latinum* *u.* 37 *post u.* 39 *exhibet y* [*Petropolit. pr.*] 37 : : : ectos ε ueteresque *E γ* (*σ a g r et β*) ueteresne *F λ' ε* (*d v et π Fran. Lips.* 2; ueteres *Lips.* 1) debe//t *E*
38 Vilis *E* 1 (*et π*) Vil : : s ε Viles *γ F λ' E* 2 *ς'* excludat *E γ F λ' ς'' Pph.' gloss. γ flor. Nostr.* excludat *r* excludet *ε y* 39 perficit *E γ F λ' ς''* prospicit *y* [*Buslidian.*] perspicit *y* [*Mellicens.*]; *ε non liquet* 40 Quid qui] d *et* qui *in ras.* ε 41 poetas] probosque *Bentl.* 42 respuat *E γ* (*π' σ a r et β in ras. V*) respuet *F λ'* (*v et Fran.*) *y* respuit *ε* (*d in ras. g r* 2 *uar. et* 3 *Bland.*) etas *λ u.* 44 *del. A. Nauckius* 44 toto est *Ω' ς''* toto, *omisso* est, *y* [*Valentian.*] 45 pillos *λ* aequinę *E ε* 46 Paulatim *Ω' ς''* demo] *omis. E pr.*, *add. supra uersum* & demo *E* etiam *E γ* (*β' σ a g r v et Lips. p. ras.*) & item *F λ' ε* (*d*) *Bentl.* (&iā itē *Lips.* 1;

dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
qui redit in fastos et uirtutem aestimat annis
miraturque nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
Ennius, et sapiens et fortis et alter Homerus,
ut critici dicunt, leuiter curare uidetur
quo promissa cadant et somnia Pythagorea.
Naeuius in manibus non est et mentibus haeret
paene recens?, adeo sanctum est uetus omne poema.
ambigitur quotiens, uter utro sit prior, aufert
Pacuuius docti famam senis, Accius alti,
dicitur Afrani toga conuenisse Menandro,
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi,

TESTIMONIA.

48—53 cf. Seneca dialog. VI ad Marciam de consolatione 1, 3. 4: 'quamdiu quisquam erit, qui reuerti uelit ad acta maiorum . . . legitur, floret, in manus hominum, in pectora receptus uetustatem nullam timet' 49 'miratur nihil mihi quod libita sacrauit' Porph.′ ad u. 28 50 Sigebertus uita Deoderici I c. 17 [Pertz. VI 479]: 'et alter Homerus' 51 glossarium Mai [classic. auct. VIII 149] 56 cf. Quintilianus instit. X 1, 97: 'uirium . . . Accio plus tribuitur, Pacuuium uideri doctiorem, qui esse docti affectant, uolunt'

VARIA LECTIO.

et idē *π*); *cf. Pers. s.* 6, 58 *sq.*: 'adde etiam unum, unum etiam: terrae est iam filius'. iterum *y* [*Basil.* II *Louaniensis*] *u.* 47 *omis. a* (*et π pr.*) 47 cadat *E F λ′ ε* (*π′ d g r v et Fran.*) *Pph.′ Porph.′* cadet *γ* (*σ et β*) racione *ε* 48 infastos (in f:) *F λ′ ε* (*β′ σ d g*) infaustos *γ* infastus *π′ a r* 1 adfastos *E*, v *fort. ab alt. m.*; adfastos *uel* ad fastos *ψ uar.* (*v*) *Pph.′ y*; 'qui red. ad fastos] qui per consules annorum colligit numerum' *Pph. Porph.′ cf. Ouid. fast.* I 537: 'talibus ut dictis nostros descendit in annos' estimat *E γ λ* 49 libithina *λ′* libitina *ψ* 52 phitagorea *γ* pithagorea *E* 53 Naeuius *π′ a r* Ne//uius *E* Neuius *cett.′ ς′ schol. γ* Neuius *g* Laeuius *y* [*cod. Corbeianus*] non] *omis. π′* 1 nonne *nescio quis* nunc *Douza* et] non *Cuninghamus* set *Gust. Krügerus* sed *Frenzelius* at *Dacierus* m̄tibus *ε*, *t et uirgula ab alt. manu* heret *E γ λ′ ε* 54 Pene *λ ε* *post* recens *punctum pon. et codd. et editorum plurimi*, *interrogationis signum Bentleius* 55 quoties *γ* quotiens *cett.′* (*π′ σ a d r et β*) quociens *g v* (*et Fran.*) 56 Pacuuius *Ω′ ς″ Pf. Porf.* Pacuius *Pph. Porph.* Pacunius *g* 1 accius *E γ ε* (*β′ a g v*) *Porph.′* actius *F λ′ ς′* alti *γ* *post u.* 56 *Lehrsius u.* 173 *ponit* 57 Dicitu^r *ε*

uincere Caecilius grauitate, Terentius arte.
hos ediscit et hos arto stipata theatro
spectat Roma potens, habet hos numeratque poetas
ad nostrum tempus Liui scriptoris ab aeuo.
interdum *uolgus rectum uidet; est ubi peccat.
si ueteres ita miratur laudatque poetas,
ut nihil anteferat, nihil illis comparet, errat;
si quaedam nimis antique, si pleraque dure
dicere credit eos, ignaue multa fatetur,
et sapit et mecum facit et Ioue iudicat aequo.
non equidem insector delendaue carmina Liui
esse reor, memini quae plagosum mihi paruo
Orbilium dictare; sed emendata uideri

TESTIMONIA.

59 Donatus ad Terent. hecyr. I 2, 63 63 florileg. Nostradam. 69 sq. 'non — reor' Hepidannus uita s. Wiboradae [actt. SS. Boll. Antw. 1680 t. I p. 293, 2] 70 Suetonius de gramm. et rhet. 9 p. 107 Reiff.: 'fuit autem [Orbilius] naturae acerbae non modo in antisophistas, quos omni occasione lacerauit, sed etiam in discipulos, ut et Horatius significat plagosum eum appellans'

VARIA LECTIO.

59 caecilius *F* (*π′ a l r*) *Pf.* cecilius *E γ λ ς′* ceci//lius ε terrentius λ 60 edicit λ *pr.* ediscit *l* ediscet *π′* arto *Ω′* 62 liui *γ E* 2 (*π′ a g r*) liuii *F λ′* ε (*β′ d v*) *omis. E* 1 leui σ 'Liuium autem dicit Andronicum' *Porph.′* 'Liui pro Liuii' *gloss. Γ* euo λ 63 uulgus *Ω′ ς″ flor. Nostr.* pecc*at* ε peccat *cett.′ ς″* peccet *florileg. Nostradam.* 64 uetere ε 1 poeta γ 1 65 anteserat ε 1 comparet *Ω′ ς′* (cōparat *Fran.*) 66 antiquae γ φ ε *E* 2 antiqua *E* 1 durae λ ε *E* 2 dura *E* 1 67 credit *Ω′ ς″* credat *r* 1 cedit *y* [*cod. regiae societatis et quartus Schmidii*] *Bentleius* 69 delendaue *E γ* (*β′ σ g et V*) deleudaque *F λ′* ε (*π′ d r v*) *Pf. Hepidannus* (delen////daue *a*, *ergo priori lectioni consensisse uideatur a* 1) crimina *E pr.* ε liui *E* 2 (σ *g r* 2 *et Lips. superscr.*) *y Pf. Porf. Hepidannus* liuii *F λ′* ε (*β′ d v*) leui *E* 1 γ (*et* π 1) *Porph.* laeui *a r* 1 *ut uid.* (*et Lips.*) *Bentl. improb. Weicherto poet. Lat. p.* 19. *Laeuius erat aequalis Hortensii atque Ciceronis nec potuit referri inter ueteres poetas. praeterea eius ἐρωτοπαίγνια pueris in ludis explicata esse haut uerisimile est. gloss. Γ:* 'lyricus fuit'; γ *ad marg.:* 'alias neui s, uerū ē leui' 70 que γ 71 *utrum* sed *an* set γ *pr. habuerit, non liquet;* s, *E* ε (*item uu.* 77. 78. 89) sed *cett.′ ς″ Pph.′* sede mandata λ

pulchraque et exactis minimum distantia miror.
inter quae uerbum emicuit si forte decorum,
si uersus paulo concinnior unus et alter:
iniuste totum ducit uenditque poema.
indignor quicquam reprehendi, non quia crasse
compositum inlepideue putetur, sed quia nuper,
nec ueniam antiquis, sed honorem et praemia posci.
recte necne crocum floresque perambulet Attae
fabula si dubitem, clament periisse pudorem
cuncti paene patres, ea cum reprehendere coner,
quae grauis Aesopus, quae doctus Roscius egit:
uel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt,
uel quia turpe putant parere minoribus, et quae

TESTIMONIA.

76 sq. Hepidannus uita s. Wiboradae l. l.: 'sed eorum reuerendam canitiem ab huiusmodi suspicione oportet alienam conspici, quidquam ab eis reprehendi — nuper' 81 sq. 'ea — egit' Donatus ad Terent. hecyr. prolog. alt. 49 82 cf. Quintil. inst. XI 3, 111: 'plus autem adfectus habent lentiora, ideoque Roscius citatior, Aesopus grauior fuit, quod ille comoedias, hic tragoedias egit' 83—85 florileg. Nostradam. Hepidannus l. l.

VARIA LECTIO.

72 minimum *Ω′ ς″* nimium *l uar. y Pf.* m. *Pph.* 73 que *γ* (*a*) decorum *E γ* (*a*) *y* decorum et *F λ′ ε ς″ cf. epist.* I 17, 6. 7. 8 74 concinior *λ* (*d*) 75 Iniustum *v y* duci : : *ε* ducit uenitque *y* [*Reginens.* 1] *Bentleius* ducis uendisque *Düntzerus*

76 qui : : quam *ε* quicquam *cett.′ ς″ Pph.′* qui^{c}quā *σ* q̦dquā *g* reprehendi *Ω′ ς″* reprendi *σ y* crassae *λ* *u.* 77 *omis. ε pr. add. in marg. ead. m.* 77 Conpositum *E λ* (*et β*) : : : positum *ε* Compositum *cett. ς′* (*et Fran.*) inlepideue *EFλ′* (*β′σ a*) inlepideq. *ε* (*π′ d g r v* illepideque *Hepidannus* 78 et] ac *E* (*g*) et *cett.′ ς″* premia *λ* proemia *γ* posci// *π′ r* 79 necne] ne *λ′* 1 (*d* 1) nec *F pr.* (*β′ et π* 1) perambulet *E F λ* (*r* 2) perambulat *γ ε ς″*; *r* 1 *non liqu.* atti *E* 1 *ut uid.* 80 clament *Ω′ ς″ Pph.′ Porph.′ schol. Γ* clamat *σ* clam^{e}ant *v* clamant *y* perisse *E* 1 *y Pph.′* 81 pene *λ ε* poene *γ* *ea cū re*p̄hendere *ε* respondere coneris *Donatus*

82 esopus *F λ′* 83 quod] q^{d} *E* ducunt *F λ′ ε* (*σ a d g r v et Fran. Lips. a. ras.*) *schol. Γ interpret.*: 'putant' *florileg. Nostrad. Hepidannus* dicunt *E γ* (*et β π* 1 *Lips.* 2) *y*

inberbes didicere, senes perdenda fateri.
iam Saliare Numae carmen qui laudat et illud,
quod mecum ignorat, solus *uolt scire uideri,
ingeniis non ille fauet plauditque sepultis,
nostra sed inpugnat, nos nostraque liuidus odit.
quodsi tam Graecis nouitas inuisa fuisset
quam nobis, quid nunc esset uetus? aut quid haberet,
quod legeret tereretque uiritim publicus usus?
ut primum positis nugari Graecia bellis
coepit et in uitium fortuna labier aequa,
nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum,
marmoris aut eboris fabros aut aeris amauit,
suspendit picta uoltum mentemque tabella,
nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragoedis;
sub nutrice puella uelut si luderet infans,

TESTIMONIA.

85 cf. Petronius sat. 4: 'quod quisque perperam didicit, in senectute confiteri non uult' 86 'illa uerba Saliaria' memorat Apollinar. Sidonius epist. 8, 16 87 Gerbertus epist. 161 [historiae Francorum scriptor. ed. du Chesne II p. 827]: 'uult tamen uideri solus scire, quod mecum ignorat, ut ait Flaccus'

VARIA LECTIO.

85 Inberbes *γ F ε* (*π′ σ a d r v et Fran.*) *florileg. Nostradam.* Imberbes *E λ′* (*g et β*) *Hepidannus* Imberbi *Cruquius et Bentleius* 87 Quo *E* 1 ignoret *ε pr.* uult *Ω′ ς″* 88 sepultus *γ y* (*γ uar.* sepultis) 89 s& *γ* inpugnat *E γ F ε* (*π′ σ a d r v et β*) impugnat *λ′* (*g et Fran.*) 90 graecis *ε Pph.′* ḡcis *a g l; E non liquet*, grecis *cett. ς″* Graiis *Bentleius* 91 quid nunc] q̧ n̄c = quod nunc *E* 1 qui[d] nunc *λ* haberes *F* 1 *λ′* (*d et π* 1) 92 Quid *ε* 1 tereretque *E γ λ′* 2 (*σ a d r v et β*) teretetque *ε* teneretq. *F* 1 *λ a. ras.* (*et Fran.* 1) terretq; *l* 1 (*et Lips.*) terreretque *g* uiritim *Ω′ ς″* quiritim *y* [*cod. Lambini*] quiritum *y* [*cod. Vrsini* (?)] *F. Vrsinus, recepit Fea* puplicus *r* 1 (*et Fran.*) 93 graęcia *γ* (*a*) grecia *λ ε* grętia *E F* 94 Cæpit *φ* Cepit *λ* uicium *λ ε Pf. Porf.* uitium *cett. Pph. Porph.* uacuum *Schützius* lusum *uel* requiem *Lehrsius* libier [† labier] *γ* 95 athletarum *γ φ* (*a d v*) *Pph.′* atl&arū *E* adhletarum *ψ λ′* adhletharū *ε* arsi : : *ε* 96 Mormoris *E* 97 Suspendi *ε* uoltum *E y* [*Corbeianus*] uultum *cett.′ ς″* 98 Tunc *F* 1 *λ′* 1 (*d et π* 1 *ut uid.*) 99 uelud *φ pr. ε*

quod cupide petiit, mature plena reliquit.
quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
hoc paces habuere bonae uentique secundi.
Romae dulce diu fuit et sollemne reclusa
mane domo uigilare, clienti promere iura,
cautos nominibus rectis expendere nummos,
maiores audire, minori dicere per quae
crescere res posset, minui damnosa libido.
mutauit mentem populus leuis et calet uno
scribendi studio: pueri patresque seueri
fronde comas uincti cenant et carmina dictant.

TESTIMONIA.

100 cf. eebasis captiui u. 1055: ‘quod cupide poscis, mature plene relinquis’ uu. 101—107 florileg. Nostradam. 107 cf. Homerus Latinus I 26: ‘spernitque preces damnosa libido’

VARIA LECTIO.

uu. 100 *sq. interpolatos esse iudicat Lehrsius sed ambo testantur Porph.′ schol. Γ* 100 reliquid *γ ε* reliquit *cett.′* relinquit *y ω opp. ς″ Porph.′* *u.* 101 *ante u.* 102 *exhibent Ω′ ς″ Pph.′ Porph.′ florileg. Nostradam. item r corr.* 1 *aut* 2; *eundem inter uu.* 106 *et* 107 *inseruit r pr. aut* 1; *delendum censent Schützius Ribbeckius Lehrsius post u.* 107 *traiecit Lachmannus* 101 mutabile credas] mutabil*e/// cre///*das *ε* motabile *E* *u.* 102 *om. flor. Nostr.* 102 ‘paces] at hoc pac&’ *gloss. Γ* pacet *r* 1 103 sollemne *E γ ψ λ′ ε* (*β′ σ pr. a g et plures codd. Cr.*) *Pf.* sollempne *φ* (*σ superscr. d r*) solemne *π′ v* sollenne *y* [*aliquot codd. Cruq.*] solempne *florileg. Nostrad.* domu *Fea* 104 promere *λ* 105 Cautos *Ω′ ς″ Pph.′ Porph.′ floril. Nostrad.* Captos *y* Scriptos *y* [*Barthii cod. uetustissimus* (?)] *Bentleius* cauto *Schützius; cf.* ‘recte cauta pecunia’ *cod. Theodosian.* II 4, 2 rectis *Ω′ ς″* (*et omn. codd. Cruquii*) *Pph.′ Porph.′* certis *v florileg. Nostrad. Bentl.* exponere *y opp. etiam florileg. Nostrad. optimis libris traditam lectionem probat Reinius* [*annal. gymnas. Berolin.* VII 299 *sq.*] 107 damnosa *Ω′ ς″* dampnosa *d florileg. Nostradam.* 108 Motauit *E* 109 Scribenti *λ* 1 pueri patres *E* 1 pueri patresque *E* 2 *cett.′ ς″* puerique patresque *y Bentl. addens:* ‘etsi semel quidem iterumque priorem syllabam in partes producant et noster et Virgilius’ ‘iuuenes·p̄·c̄· (iuuenesq; patres *Pf.*)] hoc est omnis aetas’ *Pph.′ Porph.′ Pph.′ fortasse inrepsit ex epist.* I 1, 55 110 uicti *ε* cenant *E λ* (*β′ a g r v*) caenant *γ F ε* (*σ d l*)

ipse ego, qui nullos me adfirmo scribere uersus,
inuenior Parthis mendacior et prius orto
sole uigil calamum et chartas et scrinia posco.
nauem agere ignarus nauis timet; habrotonum aegro
non audet nisi qui didicit dare; quod medicorum est
promittunt medici; tractant fabrilia fabri:
scribimus indocti doctique poemata passim.
hic error tamen et leuis haec insania quantas
uirtutes habeat, sic collige. uatis auarus
non temere est animus; uersus amat, hoc studet unum;

TESTIMONIA.

114—117 Hieronymus contra Ruffinum lib. I c. 17 [Vallars. II 472^c] florileg. Nostradam. 115 sq. 'quod — fabri' Hieronymus epist. 53 ad Paulinum 6 [Vallars. I 275^b] Wibaldus epist. 167 [ap. Iaffé monum. Corbei. p. 279] annales s. Disibodi a. 1090 [Pertz. XVII 13]: '. . . saltem ille ethnicus uerecundiam tuam moueat, qui dicit: quid medicorum est, promunt medici; tractant fabrilia fabri' cf. Ioannes Saresberiensis policr. I 4: 'quod medicorum est, promittunt fabri, medici fabrilia tractant'
116 'tractent — fabri' Conradi episcopi chronic. 4 [in Ottonis Frisingensis editione Basil. p. 246] 'tractent fabrilia fabri' Ottonis Frisingensis episcopi gesta Friderici imperatoris II 18 [mon. Germ. XX 402]
117 Hieronymus epist. 53 ad Paulinum 7 [Vallars. I 275^b] Otto Frisingensis prooem. chron. p. 2 cf. Persius 1, 13 sq.: 'scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber, grande aliquid' 119—124 'uatis — urbi' florileg. Nostradam. 119 sq. 'uatis — animus' Ioannes Saresberiensis epist. 185

VARIA LECTIO.

111 me] *omis.* *v y* adfirmo *F λ ε* (*π′ a d r*) affirmo *E γ* (*β′ σ g·l v*) 112 mendatior *E γ ε* 113 Solue *ε* cartas *ε uu.* 114 *sq. prope modum euanuerunt ε* 114 Nauem *E F λ′ ε ς′ Pph.′ flor. Nostr.* Nauim *γ* (*β′ d* 2) *y* ignaius (r above) *E* ignarus, ru *in ras. a* ti//& *E* habrotonum *E* 2 *aut corr.* (*a et β*) ////brotonū *ε* abrotonum *E* 1 *aut pr.* (*d g r et π Fran.* '*omn. libri antiqui*' *Cr.*; æbrotonū *Lips.*) *Porph. a. corr.* abrotanum *v Porf. Porph. corr.* habrotanum *γ F λ* hebrotanum *l* obrotinum *σ* elleborum *floril. Nostrad.* ęgo (r above) *γ* egro *λ ε* 115 *sq.* quod — medici] *del. Ribbeckius* quod melicorum est, promittunt melici *Bentlei suspicio opp. Hieronym. bis*, *florileg. Nostradam.*, *Ioann. Saresber.*; *annal. s. Disibodi*; *nec melici musici sunt*, *quod uolebat Bentleius*, *sed poetae lyrici*; *et cf. Ouid. trist.* V 6, 11 *sq.*: 'quem semel excepit, numquid Podalirius aegro promissam medicae non tulit artis opem?' 115 quid *γ* 117 indoctis *γ*
118 lęuis *E* 120 Non *Ω′ ς′ Porph.′ florileg. Nostradam.* Nec *y* [*Fran.*] haud *Ioannes Saresberiensis*

detrimenta, fugas seruorum, incendia ridet;
non fraudem socio pueroue incogitat ullam
pupillo; uiuit siliquis et pane secundo;
militiae quamquam piger et malus, utilis urbi,
si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari.
os tenerum pueri balbumque poeta figurat,
torquet ab obscenis iam nunc sermonibus aurem,
mox etiam pectus praeceptis format amicis,
asperitatis et inuidiae corrector et irae,
recte facta refert, orientia tempora notis
instruit exemplis, inopem solatur et aegrum.
castis cum pueris ignara puella mariti
disceret unde preces, uatem ni Musa dedisset?

TESTIMONIA.

122 incerti excerpta argumenti grammatici § 67 [ed. Eichenfeld. et Endlich. p. 211, cod. saec. VII—VIII]: 'Incogitat, cogitat' 123 'secundo pane, uili, δευτερίῳ' incerti excerpta gramm. § 67 p. 211 uu. 126—131 florileg. Nostradam. 126 Eutyches II 13 p. 482 K. cf. P. Anni Flori Virgilius orator an poeta? p. 109 ed. Halm.: 'bone Iuppiter, quam imperatorium, quam regium est, sedere a suggestu praecipientem bonos mores et sacrarum studia litterarum, iam carmina praelegentem quibus ora mentesque formantur . . .' 127 'obscenis' incerti excerpta gramm. § 67 p. 211 132 cf. Silius II 68: 'haec ignara uiri uacuoque adsueta cubili'

VARIA LECTIO.

122 sotio *y* puero ł cogitat *E y* pueroue incogitat *cett.'* ς' (*et Fran. omn. codd. Cruquii*) *florileg. Nostradam.* puero ue cogitat (in) *y* [*β*] pueroue excogitat *y* puero non cogitat *y* [*Gudianus*] *uide etiam incerti grammatici testimonium* 124 Miliciȩ *λ* Molłtie *y;* 'impiger militiae' *Tacit. ab exc. d. A.* III 48 quanquam *F λ' Pf. opp. cett.* ς'' *Pph. floril. Nostrad.* urbi *Ω'* ς'' *Pph.' floril. Nostrad.* urbi est *d* (*sed in d* est *ab alt. m. esse uid.*) *y* [*Montepessul.* 1 *cod. Feae aliquot Combei*] 126 baluñq. *ε* 127 obsc : : nis *ε* obscenis *cett.'* ς' *Pph.' flor. Nostr.* oscenis *d* 1 *Pf.* ob(s)cenis *y* [*β*] aure *ε* 1 aurem *cett.'* ς'' *Pf. florileg. Nostradam.* aures *Pph.* 128 preceptis *y λ* form : : : *ε* firmat *Doeringius*, *opp. florileg. Nostradam. et cf. c.* III 24, 54 *serm.* I 4, 121 129 Asperit : : tis *ε* correptor *y* [*Fran. cum aliis*] *opp. etiam florileg. Nostradam.* ire *λ* 130 recte] : : ect : : *ε* Rectȩ *E* 132 castis] : : : stis *ε* 133 disceret] : : : : et *ε* nisi *E* (*et β*) ni *cett.'* ς ī, *natum ex* ni, *g* ne *r* 1 (*et π* 1) *ut uid.*

poscit opem chorus et praesentia numina sentit,
caelestis implorat aquas docta prece blandus,
auertit morbos, metuenda pericula pellit,
impetrat et pacem et locupletem frugibus annum:
carmine di superi placantur, carmine Manes.
agricolae prisci, fortes paruoque beati,
condita post frumenta leuantes tempore festo
corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
cum sociis operum pueris et coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
floribus et uino Genium memorem breuis aeui.
Fescennina per hunc inuenta licentia morem
uersibus alternis obprobria rustica fudit,
libertasque recurrentis accepta per annos

TESTIMONIA.

136 ecbasis captiui u. 737: 'morbos auertit, metuenda p: p:'
145 Seruius test. Fea ad Aen. VII 695 'fescennina' incerti excerpta argumenti grammatici § 67 p. 211 Eichenf. et Endl. 147 Seruius ad georg. II 385

VARIA LECTIO.

134 : : oscit ε Poscet β′ presentia γ λ numia F (numia, n supra, ψ)
135 Caelestis *E γ* (*π′ a r*) *Pf. y* [*Bruxell. Mellicens. Montepessul. Reginens.* 1 *Valentian.*] Celestis *g Pph.* Caelestes *F ε* (*β′ d l v*) Celestes *λ* (*σ*) implorat *Ω′ ς′* (*et Fran.*) *Pf.* inplorat *a* (*et β*) *Pph.* blandus *E pr. F λ′ ε* 1 *γ uar. ς′* (*et π*) blandos *E corr. γ ε* 2 (*σ a et Lips.*) *non post* blandus, *sed post* aquas *comma pon. codd. et Bentl.*
137 Imperat *γ ε* 1 (*d* 1 *r pr.*) Impetrat *cett.′ ς″ Pf.* Inpetrat *Pph.*
138 Crimine *ε* 1 di *Ω′* crimine *ε* 1 139 Agricole *λ* 140 p̓ *E ε* (*d*) post *cett.′ ς″ Pph.′* leuantes *in suspicionem uocat A. Nauckius u.* 141 *ante u.* 140 *pon. y* [*Fran.* 1] *eundem del. A. Nauckius*
142 pueris, *omisso* et, *γ ε ς″ Bentl.* et pueris *E F λ′* (*v*)
143 porto (c supra t) *γ* parco *ε pr.* porco *cett.′ ς″* 'porco] pro porca' (al porco supra) *Pph.′ Porph.′ et hoc coni. Lambinus, recepit Cuninghamus* porca *y* [*Barcinon.*] & siluanū *φ* 144 et humo *γ* memores *quidam ante Lambinum* 145 inuenta *Ω′ ς″ Porph.′ Seruius* inuecta *Politianus Bentl.* inuēcta *y* [1 *cod. Feae*] li : : entia *ε* licencia *λ* more *ε* 1
146 oppropria *E* obprobria *cett.′ ς″* opprobria *a v*
147 recurrentis *E γ* (*π′ a r*) *y* [*Bruxell. Mellicens. Reginens.*] recur-

lusit amabiliter, donec iam saeuos apertam
in rabiem coepit uerti iocus et per honestas
ire domos impune minax. doluere cruento
dente lacessiti, fuit intactis quoque cura
condicione super communi: quin etiam lex
poenaque lata, malo quae nollet carmine quemquam
describi; uertere modum formidine fustis
ad bene dicendum delectandumque redacti.
Graecia capta ferum uictorem cepit et artis
intulit agresti Latio: sic horridus ille
defluxit numerus Saturnius et graue uirus
munditiae pepulere; sed in longum tamen *aeuom
manserunt hodieque manent uestigia ruris.

TESTIMONIA.

156 sq. 'Graecia — Latio' Ioannes Saresberiensis policr. VIII 7. cf. Ouidius fast. III 101 sq.: 'nondum tradiderat uictas uictoribus artes Graecia' Liuius XXXIIII 4: 'iam in Graeciam Asiamque transcendimus omnibus libidinum illecebris repletas et regias etiam attrectamus gazas; eo plus horreo, ne illae magis res nos ceperint, quam nos illas'
158 'defluxit' incerti excerpta gramm. § 67 p. 211 160 'uestigia ruris' incerti excerpta gramm. § 67 p. 211

VARIA LECTIO.

rentes *F λ′ε* (*β′σ d corr. v*) currentis *Pph.′* currentes *d pr. g* *post* recurrentis *add. E* 'simul est' 148 saeuos *y* [*π pr.*] *Pph.′* saeuus *γ F λ′ε* (*σ a et Fran.*) sęuus *E* seuus *ς* 149 coepit uerti *E γ ε* (*a d r cons. β′π′σ g*) uerti coepit *F λ′* uerti cepit *v* locus *E a. ras.* 150 domos *Ω′ς″* domus *y Fea* impune *E γ λ′ε ς″* inpune *F* (*σ d*) ire minax inpune domos *y ω* 152 Condicione *λ* (*g et Lips.*) Conditione *cett.′ ς′* 153 lata *E γ λ uar. ε corr.* (*σ a g l* 2 *uar. r* 1 *v et π corr. Fran. Lips.*) nata *F λ′ε pr. γ uar.* (*d et β* 1 *π pr. Lips.* 2 *uar.*) quae] *non liquet ε* 154 fustes *φ corr. E* 2 *uar. ε* 2 *u.* 155 *abscisus est ε* 156 Graecia *a Pph.′* Gręcia *E γ* Grecia *F ε* Gretia *λ′* coepit *γ F λ′ε* artis *E γ* (*a pr.*) *y* [*π Mellicens.*] artes *cett. ς′* 157 lati *E* 1 158 numerus *E γ λ′ς″* numeris *F pr. ε* 1 (*d*) *y* saturnius *ε* saturnus (i supra) *γ* (*l*) graue ui rus *Auratus et Rutgersius opp. schol. Γ et Bentl. qui dictionis:* 'graue uirus' *exempla adfert* 159 Mundiciae *λ* Mundi : : : *ε* Munditiae *cett.* pepulere *γ λ uar.* (*β′σ a g l* 2 *uar. v et π*) pepulere *E* peperere *F λ′ε E* 2 *uar.* (*d r et Lips.*) sed *Ω′ς″* set *y* [*Zulichem.*] aeuum *Ω′* *u.* 160 *omis. y* [*π pr.*] 160 ruris *Ω′ς″* ruri *Valartus* 'rusticitatis' *Porph.′*

serus enim Graecis admouit acumina chartis,
et post Punica bella quietus quaerere coepit,
quid Sophocles et Thespis et Aeschylos utile ferrent:
temptauit quoque rem si digne uertere posset,
et placuit sibi natura sublimis et acer:
nam spirat tragicum satis et feliciter audet,
sed turpem putat inscite metuitque lituram.
creditur, ex medio quia res arcessit, habere
sudoris minimum, sed habet comoedia tanto

TESTIMONIA.

162 'post — quietus' Ioannes Victoriensis V 5 p. 400 B. 166 cf. Quintilian. instit. X 1, 96: 'Horatius . . . plenus est iucunditatis et gratiae et uarius figuris et uerbis felicissime audax' 167 glossarium Mai [classic. auctor. VIII 294]: 'inscitus, insipiens. Horatius: sed turpe putat inscitae metuitque liturae'. idem p. 528: 'et haec inscitia, ae id est ignorantia; unde Horatius in epistolis: sed turpem putat inscitiae metuitque lituram' 'lituram' incerti excerpta gramm. § 67 p. 211

VARIA LECTIO.

161 Serus *Ω′ ς″* seruus *coni. Kraffertus philol.* XVII *p.* 725 graecis *uel* ḡcis *γ F* (*a et π*) *Pph.′* grecis *E λ′ ε ς′ om. d pr.* Graiis *Porphyr. ed. Fabric. a.* 1555 amouit *λ′*1 ãmouit *y* [*Fran.*] cartis *F λ* (carthis *l*) 162 post *Ω′ ς″ Pph.′* p̊ *a*·poſt, *ſt ab alt. m. in ras. y* [*Gronou.*] querere *γ λ* 163 sophocles *ε* sophodes *d y; etiam l pr. parum liquet* thespis *E ε* thesphis *F λ′* thesbis *γ* aeschylos *E F* aeschilos *ε* (*l*) eschilos *λ pr.* (*d*) eschylos *r* (aeschylos *π* eschilos *Lips.*) aesclulus *γ* escilus *a* eschilus *λ corr.* (*σ g v uar.*) eschylus *β′* escinus *v* 164 quoque, rem si *Lambinus* quoque rem, si *Orellius* rem] iam, *Lehrsius* 166 sperat *E pr.* thragicum *γ* *u.* 167 *damn. Gruppeus*

167 Sed *Ω′ ς″ Pph.′* inscite *φ λ′ ε* 1 ? (*d et Fran. β p. ras. π* 1 *Lips. corr.* 3 *Bland.*) *gloss. Γ cons. gloss. Mai loco priore* inscitae *ψ γ uar.* (*a* 1 *aut pr. et β a. ras.*) inscitię [*dat casus*] *ε* inscitiae *γ* (*a corr. aut* 2 *r* 1) *y* [*Valentian.* 1] *glossar. Mai loco post.* insciciae *σ* inscriptis (*uel* in scriptis) [† inscitie] *E* (*g et β′* 2 *uar. Lips. a. corr. V*) inscriptis *v* in scriptis *recepit Stallbaumius* inscitus *Bentleius* 'sed stulte et erubescit et timet emendare quod scripserit' *Porph.′ cons. schol. ε* 168 quia] qui *ε* 2, *ε* 1 *omis.* arcessit *ε* (*σ d et β* 2 3 *Bland.*) arccersit *γ* accersit *F λ′* (*a et π Fran.*) accessit *E* (*g r v et β* 1 *Lips. V*) 169 nimium *aut E pr. aut* 1 (*d*) sed *Ω′ ς″* (s, *E ε*) comodia [e] *γ* tanto [† quanto] *γ*

plus oneris, quanto ueniae minus. aspice, Plautus
quo pacto partis tutetur amantis ephebi,
ut patris attenti, lenonis ut insidiosi,
quantus sit Dossennus edacibus in parasitis,
quam non adstricto percurrat pulpita socco:
gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
securus cadat an recto stet fabula talo.
quem tulit ad scaenam uentoso Gloria curru,
exanimat lentus spectator, sedulus inflat
(sic leue, sic *paruomst, animum quod laudis auarum
subruit aut reficit): ualeat res ludicra, si me

TESTIMONIA.

170—173 Ioannis Cottonis musica 18 [Gerbert. II p. 253]: ‘quemadmodum enim comoediarum scriptor, si partes iuuenis seni uel luxuriosi auaro mandauerit, derisui subiacet, quales apud Flaccum Plautus et Dorsennus inducuntur, ita reprehendi potest modulator, si in tristi materia salientem modum adduxerit’ 174 cf. Ausonius edyll. 4, 58 sq.: ‘tu quoque qui Latium lecto sermone Terenti comis et astricto percurris pulpita socco’ 176 cf. Persius 5, 104 sq.: ‘tibi recto uiuere talo ars dedit?’ 177—181 florileg. Nostradam. 177 cf. Statius Theb. X 711 sq.: ‘haec pietas, hic uerus honos, ibi g l o r i a tantum u e n t o s u m q u e d e c u s titulique in morte latentes’ 180 ‘ualeat’ incerti excerpta gramm. § 67 p. 211

VARIA LECTIO.

170 honeris *E* ε 2 aspice *Ω′* ς″ 171 partis *E* 1 *Pph.′* partes *cett.′* ς″ ephębi *F* 172 attenti *E γ* (*π′ σ a g r υ*) atenti ε (*d et Fran.*) adtenti *F λ′* (*et β*) lęnonis *F* laemonis *l* ut] et *γ y*

u. 173 *post u.* 174 *pon. y* [*Montepessul.*], *post u.* 56 *Lehrsius*

173 dossennus *E corr. γ F* ε ς″ (*et omn. codd. Cruquii*) dossenus *E pr. λ* (*g*) dorsennus *r υ y ω* ‘persona comica’ *gloss.* ε DOSSEN (*sic*) *C. I. L.* I *nr.* 430; *et cf. Senec. epist.* 89, 7 174 quam] cum *uel* quom *coni. Kraffertus* adstricto *F λ′* (*π′ a d r*) asstricto *E pr.* (*et β*) astricto *E corr. γ* ε (*σ g υ et Fran.*) 175 in loculos *Ω′* ς″ *Pf. om. d pr.* in loculum *Pph.* demittere *E* (*d*) *y* [4 *Bland. Gron. Lips.* 2 *Montep.*] dimittere *γ F λ′* ε ς″ d(e)imittere *υ* post hęc *γ y* post (p̓ *E F a g*, *sed in g* ɔ *a* 2. *m.*) hoc *cett.′* ς″

uu. 176—218 *DESVNT* ε; *Ω′* = *E γ F λ′*

177 scaenam *γ corr. F* (*a d* 2 *l et π*) *Pf.* cęnam *γ pr.* (*d* 1 *et β*) scenam *cett.* ς (*et Fran.*) cenam *flor. Nostr.* 178 inflat *Ω′* ς″ *floril. Nostradam.* instat *y Gesnerus* 179 paruum est *Ω′* ς″ *Pph.′ florileg. Nostradam.* paruum, *om.* est, *d g y* 180 aut *Ω′* ς″ *Pph.′ Porph.′ florileg. Nostradam.* ac *y* [*Parisin.* 8216 *Vindobon.*] *Bentleius* ualeat] pereat *y opp. Pph.′ florileg. Nostradam.*

palma negata macrum, donata reducit opimum.
saepe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
quod numero plures, uirtute et honore minores,
indocti stolidique et depugnare parati,
si discordet eques, media inter carmina poscunt
aut ursum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
uerum equitis quoque iam migrauit ab aure uoluptas
omnis ad incertos oculos et gaudia uana.
quattuor aut pluris *aulaea premuntur in horas,
dum fugiunt equitum turmae peditumque cateruae;
mox trahitur manibus regum fortuna retortis,
esseda festinant, pilenta, petorrita, naues,
*captium portatur ebur, captiua Corinthus.
si foret in terris, rideret Democritus, seu

TESTIMONIA.

183 sq. cf. ecbasis captiui uu. 348 sq.: 'ne numero plures, uirtute et honore minores, indocti stolidi simul impugnare parati' 'Sunt numero — Indocti' floril. Nostrad. 190 sq. Ioannes Victoriensis V 3 p. 392 B.
190 cf. Statius Theb. XII 657: 'mutat et innumeris peditumque equitumque cateruis' ecbasis captiui u. 347: 'tunc equitum turmae certant peditumque cateruae' 192 'esseda festinant, pilenta, petorita' glossarium Mai bis [classic. auct. VIII p. 417 et p. 419] 'eseda festinant' glossarium Mai [classic. auct. VIII 196] Quintilianus instit. I 5, 57: 'plurima Gallica eualuerunt ut raeda ac petorritum, quorum altero tamen Cicero, altero Horatius utitur' 194—196 Priscianus instit. V 2, 7 194 'si — Democritus' florilegium Cusanum [cod. saec. XII]

VARIA LECTIO.

181 magrum (c *supra*) *E*, *corr. ead. m.* reducet *y opp. Porph.' flor. Nostr.* 182 Sepe λ 184 Inducti ψ λ'1 Indocti (v *supra*) φ decertare († depugnare *supra*) *y* [*Montepessul.*] 186 gaudet *E y λ uar.* (*σ a g l* 2 *uar. r et β Lips. V*) *Porph.' ad u.* 187 plaudet *F λ'* (*d et π Fran.* 3 *Bland.*) plaudit λ *corr.* plaudet (gaudet *supra*) *y* plaudet *v* 187 equiti *Bentl. opp. Pph.' et cf.* I 15, 13 188 incertos *Ω' ς'' Pph.' Porph.'* ingratos *Bentl.* incestos *Cuninghamus* intentos *Schütziu*s intortos *Praedicowius*; 'incertos oculos' *legimus etiam apud Senec. epist.* 83, 21 189 Quattuor *Ω'* (*a et π*) Quatuor *ς'* (*et Lips.*) pluris *γ* (*a r*) *y* [*Bamberg. Mellicens. Parisinus* 8214 *a* 1. *m.*] plures *cett.' ς''* plures (†i *supra*) *v* aulea *Ω' ς'' Pph.' Porph.'* 192 petorrita *Ω'* (*et omn. Bland.*) *Pf. cons. ς'' Pph.* petorita σ 193 Captiuum *Ω' ς''* corinthus *E corr.* 1 *aut* 2 *γ ς''* chorinthus *F λ'* (*v pr.*) corinthos *E* 1 *aut pr. Pph.'* (*Porph.'* 'corinthum' *exhibet*) 194 ridet *y*

diuersum confusa genus panthera camelo
siue elephans albus *uolgi conuerteret ora;
spectaret populum ludis attentius ipsis,
ut sibi praebentem nimio spectacula plura,
scriptores autem narrare putaret asello
fabellam surdo. nam quae peruincere uoces
eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus aut mare Tuscum,
tanto cum strepitu ludi spectantur et artes,
diuitiaeque peregrinae, quibus oblitus actor
cum stetit in scaena, concurrit dextera laeuae.
'dixit adhuc aliquid?' 'nil sane'. 'quid placet ergo?'
'lana Tarentino uiolas imitata ueneno'.

TESTIMONIA.

195 sq. Priscianus instit. V 4, 23 195 Priscianus VI 5, 27

VARIA LECTIO.

195 pàntera *F λ′* 196 Seu *E* elephans *E γ* (*π′ a g r* 1 *et Fran.*) elephas *F λ′* (*σ r* 2 *et β*) *Pf.* elefas *d v Pph. cf.* 'Thoans' *Ouid. ex Ponto* III 2, 59 uulgi *Ω′ ς″* conuerteret *E F λ′ γ* 2 *ς′* conuertet *π′ ut uid.* conuerterit *γ* 1 *Prisciani codd. optimi duobus locis*, *praetulit Bentleius conl. serm.* I 1, 2, 'quamquam utrumuis sat commode admitti potest' 197 attentius *γ* (*σ a r v et β π*) attencius *g* (*et Fran. Lips.*) attennius *E* adtentius *F λ′* atentius *d* 198 prebentem *E γ λ* nimio *E* (*a* 1 *g r*) *y* [*π* 1 *V Mellicens. Montepessul. Par.* 8216] mimo *γ F λ′ E* 2 *uar.* (*β′ σ a* 2 *d v et π* 2 *Fran. Lips.*) *Porph.′ schol. γ* mimum *y* [*Barcin. Bruxell. Montepessul. uar. Nostradam.* 2 *Valentian.* 2 *uar.; Diu. Tons. Mart. Sil. apud Cruqu.*] *cf. uar. lect.* I 1, 32. 16, 61 plura *Ω′ ς″* //plura *v* (plura *etiam Basil.* I *qui ex v descriptus est*) risu *y* [*Montepessul. Parisin.* 8216 *uar. Petropolit. corr.*] multa *y* 200 nam quae] namque *λ y* 202 mugi//re *E* nemus] *omis. γ pr.* 204 Diuicię *λ* peregrine *E* *post* peregrinae *punctum pon. Doederlinus* auctor *ψ corr.* (*et π*) *y* 205 scaena *F* (*σ l et π*) scena *cett. ς* laeuae *E ut uid. F corr.* (*a et π* 2) leuae *γ λ′ corr.* (*σ r* 2 *et β* 2 *Lips. corr.*) leue *v* laeua *F pr. ut uid.* (*r et π* 1) leua *λ′ pr.* (*β′ d g et Lips. pr.*) 206 nihil *E Pph. cons. β′ opp. Pf.* 'Nihil sane] respondentis est, et iterum 'quid' Horatius dicit' *Porph.′* 207 Laena *Marcilius*, *refutauit Fea* tarentino *F λ′* (*σ g et Lips.*) *Pph.′ t*arentino *E* terentino *γ* (*β′ a d r* 1 *ut uid. et π*) t[a]erentino *v* imitata *E γ λ superscr.* (*σ a g r et π* 2 *Fran. Lips.*; inm: *β*) imitare *F λ′* (*d et π* 1)

ac ne forte putes me, quae facere ipse recusem,
cum recte tractent alii, laudare maligne:
ille per extentum funem mihi posse uidetur
ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
inritat, mulcet, falsis terroribus implet,
ut magus, et modo me Thebis modo ponit Athenis.
uerum age et his, qui se lectori credere malunt
quam spectatoris fastidia ferre superbi,
curam redde breuem, si munus Apolline dignum
uis complere libris et uatibus addere calcar,
ut studio maiore petant Helicona uirentem.
multa quidem nobis facimus mala saepe poetae
(ut uineta egomet caedam mea), cum tibi librum
sollicito damus aut fesso; cum laedimur, unum
siquis amicorum est ausus reprehendere uersum;
cum loca iam recitata reuolui̇mus inreuocati;
cum lamentamur non apparere labores
nostros et tenui deducta poemata filo;

TESTIMONIA.

210—213 florileg. Nostradam. 217 'et uatibus addere calcar' Priscianus instit. VI 6, 31 221—225 'Nunc ledimur — filo' florileg. Nostradam. 225 'et alibi in Honorato (sic pro Horatio): subtili deducta poemata filo' schol. Ouid. amor. I 14, 7 apud Burmannum cf.

VARIA LECTIO.

ł cū ł quē
208 Ac ne *Ω′ ς″ Pph.′* At ne *y* 209 Quem *γ* Cn̄ *y* [*Barcinon.*] 210 extum *λ pr.* extentum *cett.′ ς′ Pph.′ floril. Nostr.* extensum *y* [*β Mellic. Montepess. Petropol.*] 212 Inritat *E*
r
Initat *λ* Irritat *cett. ς″ florileg. Nostradam.* implet *Ω′ ς″ florileg. Nostradam.* 214 credere *Ω′ ς″* tradere *y* [*Montepessul.*] 215 superbi *Ω′ ς″* superba *y* [*Corbeian.*] 216 redde *Ω′ ς″* impende *y* [*cod. coll. Trin.*] *Bentl.* preuem *E pr. ut uid.* 217 conplere *λ* (*et β*) complere *cett. ς′* (*et Fran.*) 219 *REDIT ε h. u. superiore parte abscisa* 219 quidæm *λ* facimus nobis *v y* sepe *λ* po&e *E* 220 U : : : : neta : : : : : : am mea *ε* cedam *λ* 221 laedimur *ε* (*a l r*) ledimur *cett. ς″ florileg. Nostr.* 222 est ausus] audet *y* [*Valentian.* 1] reprehendere *Ω′ ς″* (*et omn. codd. Cruquii*) *floril. Nostradam.* reprendere *σ y* [*Sorbonens. cum aliis*] *Bentleius: nec uero in epistulis hac forma usus esse uidetur Horatius* rep̃endere *y* [*Gronou.*] 223 reuolumus *γ* reuol//uim' *a* inreuocati *Ω′ ς″* ĩr: *g* 225 d : : ducta *ε* deducta *cett.′ ς″ florileg. Nostradam. schol. cod.*

cum speramus eo rem uenturam, ut simul atque
carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
arcessas et egere uetes et scribere cogas.
sed tamen est operae pretium cognoscere, qualis
aedituos habeat belli spectata domique
Virtus, indigno non committenda poetae.
gratus Alexandro regi magno fuit ille
Choerilus, incultis qui uersibus et male natis
rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.

TESTIMONIA.

Auson. grat. act. p. 296 Bip.: 'tenuiore filo, ut dicitur, deducta libauerim' Columnella X 40: 'Pierides tenui deducite carmine Musae (sc. cultus et tempora serendis arboribus etc.)' 232—234 huc respexisse uideatur Ausonius epist. 16, 3: 'cumque ego imitatus sim uesaniam Choerili, tu ignoscas magnanimitate Alexandri' 234 imitatus est Ausonius epist. 5, 19: 'bis septem rutilos regale nomisma Philippos' 18, 5 sq.: 'ergo interceptos regale nomisma Philippos accipe tot numero, quot duo Geryones'

TESTIMONIA.

Leidensis ad Ouid. amor. I diducta *y* [*Montep.*] 226 eo rem uenturam *E γ ε λ uar.* (*π′ σ a g r et Fran.*) item fore uenturum *F* 1 *λ′* (*d v et β*) 228 Arcessas *γ F λ′ ε ς″* Acersas *E* 1 *ut uid.* Accersas *E* 2 *ut uid.* (*σ v et π* 2); *schol. Γ interpol.* (*om. cod. γ*): 'Discretio inter acerso et arcesso h(a)ec est: acerso s. uoco et uenit a uerbo quod est accio, accis, quod est quart(a)e coniugationis; arcesso idem significat quod et primitiuum eius a quo deriuatur ·i· arceo. sed secundum Priscianum arcesso uenit ab arcio quod nunc dicimus accio et est compositum ex ad et cio quod est uoco, quia antiqui ar pro ad dicebant' (*sic cod. E*) 229 Set *γ* Sed *cett.* *ς* (*l* 2; *l* 1 *non liquet*) *Pph.′* opere *E φ λ′* precium *E λ ε* qualis *y* [*π*] quales *Ω′ ς′* 230 habeant *γ* bello *σ y* [*Lips. pr. Montepess. pr.*] 231 po&e *λ* *uu.* 232—270 *del. Gruppeus* 232 Gra : : : alexandr : : *ε* magno] Magno *editorum plerique opp. Doederlin. epist.* II *p.* 77 *et cf. s.* II 3, 45 *sq.*: 'haec populos, haec magnos formula reges excepto sapiente tenet' *et Auson. epist.* 16, 3: 'cumque ego imitatus sim uesaniam Choerili, tu ignoscas magnanimitate Alexandri' ille] illi *Peerlkampus ad art. poet.* 357; ill : : *ε* 233 Choerilus *ε* (*a g r et Fran.*) Cherilus *γ* (*σ v*) Choerulus *E* (*et β*) Choerilŏs *F λ* (*d et Lips.*) Choerilos *λ′* (*π′*) *Bentl.* et] ac *y* 234 Rettulit *γ F λ ε ut uid.* (*π′ a r et Fran.*) *Pph. Porph.* Retulit *E* (*σ d g l v et β*) *Pf. Porf.* nomisma *Ω′ ς′* (*et β*) *Porph. cons. pandect. Florentin. Ausonius* numisma *v* 2 *y* [*Fran. cum aliis*] *Porf.* philippus *γ* 1 philipos *E λ pr.*

sed ueluti tractata notam labemque remittunt
atramenta, fere scriptores carmine foedo
splendida facta linunt. idem rex ille, poema
qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
edicto uetuit, nequis se praeter Apellen
pingeret aut alius Lysippo duceret aera
fortis Alexandri uoltum simulantia. quodsi
iudicium subtile uidendis artibus illud
ad libros et ad haec Musarum dona uocares,
Boeotum in crasso iurares aere natum.
at neque dedecorant tua de se iudicia atque
munera, quae multa dantis cum laude tulerunt
dilecti tibi Vergilius Variusque poetae,
nec magis expressi *uoltus per aenea signa,

TESTIMONIA.

248—250 'Non m:— cl: appellant' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

235 Set γ Sed *cett.'* ς″ *Pph.'* 236 fedo λ' ε 237 Sple : : : ida facta : : : nunt ε 238 ridiculū ε kare *y* [*Petropolit.*] 239 nequis *uel* ne quis Ω' ς″ ne qui *Cuninghamus*, *sed cf. Plin. nat. hist.* VII 125 *D.*: 'idem hic imperator edixit, ne quis ipsum alius quam Apelles pingeret, quam Pyrgoteles scalperet, quam Lysippus ex aere duceret' preter γ λ apellent// λ apellem λ *corr.* (*l v et Fran.*) *y* apellen *cett.* ς′ (*l p. ras. et* β) appellen *g* 240 duceret] cuderet *Lambinus Bentl. cf. Vergil. Aen.* VII 634: 'aut leuis ocreas lento ducunt argento' aera Ω' ς″ era *g* aere *y* [*Regin.* 1] *Cuningh.* 241 uoltum γ *F* λ' (π' *d r* 1) *y* [*Gron. Voss.*] uultum *E* ε (β' σ *a g r* 2 *v*) similantia *Pontanus* 242 Iuditium *E* γ φ suptile *Pf. Porf.* illvd γ 243 liberos ε ad hec λ adhuc ε 244 Boeotum γ (*a r* 1) Boetum *E ut uid.* *F* λ' ε ς″ in] *del. Glareanus* iu//rares γ 245 At Ω' ς′ *Pph.' schol.* Γ Ad σ Ac β'*y coni. Cuninghamus* iuditia *E* 246 tulere λ *corr.*, λ *pr.* tuleт = tulerum (tuler̃ = tulerunt *l*) 247 tibi] tui *E ut uid.* uergilius β'*y Porph.'* uirgilius Ω' ς′ *schol.* Γ uarius *E* γ (*a g et Lips.* 2 3 *codd. Bland.*) *Porph.* uarus *F* λ' ε ς″ (*et V*) *Porf.*

INDE AB HOC VERSV DEFICIT γ 1

Ω' = *E F* λ' (λ *l*) ε; ς″ = *aut omnes codd.* β' (β *Fran.*) π' (π *Lips.*) σ *a d g r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur;* ς = *aut omnes codd.* σ *a d g r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

248 expsi ε uultus Ω' ς′ *flor. Nostr.* (uultu^s π) enea *E*

quam per uatis opus mores animique uirorum
clarorum apparent. nec sermones ego mallem
repentis per humum quam res componere gestas,
terrarumque situs et flumina dicere et arces
montibus impositas et barbara regna, tuisque
auspiciis totum confecta duella per orbem,
claustraque custodem pacis cohibentia Ianum,
et formidatam Parthis te principe Romam,
si, quantum cuperem, possem quoque; sed neque paruom
carmen maiestas recipit tua, nec meus audet
rem temptare pudor quam uires ferre recusent.
sedulitas autem stulte, quem diligit, urget;
praecipue cum se numeris commendat et arte:
discit enim citius meminitque libentius illud

TESTIMONIA.

258 sq.: 'Non meus — recusent' florileg. Nostradam. 262 sq.: 'Discit homo citius — ueneratur' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

Ω' = E F λ' (λ l) ε; ς'' = aut omnes codd. β' (β Fran.) π' (π Lips.) σ a d g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. σ a d g r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

250 malle ε, *lineola supra* e *fort. euanuit* 251 Repentis *E* (*a*) *y* [*π Bruxell. Mellicens. Valentian.*] *Pph.* Repentes *cett.' ς' Pf.* conponere *λ* (*et β*) 253 impositas *Ω' ς'' Pf.* inponit *Pph.* inpositas *y; E parum liqu.* 254 Auspitiis *E ut uid.* tuella *ε* 1 255 Clastra *E* 1 cohibencia *λ* 257 sed *Ω' ς'* (se *π* 1) paruom *y* [*π* 1] paruum *Ω' ς'* 259 recusent *Ω' ς* (*et β π*) *flor. Nostr.* recusant *σ r* 1 (*et Fran. Lips.*) 260 qu : : diligit *ε* autem, stulte quem diligit *Lambinus;* autem stulte, quem diligit, *Bentl.; item cod. Reginensis* urguet *E* (*π' a g l* 1 *r*) urget *F λ ε* (*β' σ d l* 2 *v*) *uu.* 261—270 *in ε abscisae sunt partes finales;* 261 *desunt:* (c)ommendat et arte, 262 (meminitq)ue libentius illud, 263 (pro)bat et ueneratur, 264 (gr)auat, ac neque ficto, 265 (cere)us usquam, 266 (u)ersibus opto, 267 (m)unere et una, 268 (po)rrectus operta, 269 (uendente)m tus et odores, 270 amicitur ineptis *ε* 261 Precipue *F λ'ε*

262 Discit *Ω ς'' Porph.' floril. Nostrad. cons. Pf.* Dicit *l pr. ut uid. Pph.* Discet *y* [*V*] *schol. ε* enim] homo *florileg. Nostrad. opp. etiam V* cicius *λ*

quod quis deridet, quam quod probat et ueneratur.
nil moror officium quod me grauat, ac neque ficto
in peius uoltu proponi cereus usquam
nec praue factis decorari uersibus opto:
ne rubeam pingui donatus munere et una
cum scriptore meo capsa porrectus operta
deferar in uicum uendentem tus et odores
et piper et quicquid chartis amicitur ineptis.

II

Flore, bono claroque fidelis amice Neroni,
siquis forte uelit puerum tibi uendere natum

TESTIMONIA.

267 sq. glossarium Mai [classic. auct. VIII 124]: ‘unde Horatius: et una cum scriptore meo capsa protectus operta’

VARIA LECTIO.

265 Impeius *σ l* (*et β π Lips. p. ras.;* Impetus *Lips. a. ras.*); *cf. Plin. epist.* V 15: ‘pictores pulchram absolutamque faciem raro nisi in peius effingunt’ uoltu *ε* (*d*) *y* [*Gron. Voss.*] uultu *cett.′ ς″* cęre | ≷ *ε* um(s)quam *y* [*Montepessul.*] 267 Nec *E* ι Ne *cett.′ ς″ Pph.′ Porph.′* 268 porre(c)ptus *E*, correptus *E pr.?* protectus *glossar. Mai* ‘capsa correptus] bene correptus et in capsa (capso *Porph.*) opertus quasi mortuus in feretro’ *Pph.′ Porph.′* (*cons. edit. Venet.* 1481 *et codd. Vatican. et Chisian.*) operta *Ω′ ς″ glossarium Mai Bentleius* aperta *y* [*Bernens.* 508 *Sorbonens. pr. Vindobon.*, *Pottieri cod.* 20, *Schmidii Wolfenbuttelanus, aliquot Feae*] *ω Fea; arcas, in quibus mortuorum corpora efferebantur, uel apertas uel opertas seu clausas fuisse docet Marquardtus antiqu. Rom.* V 1, 360 269 Deferas *E* ι (Deferat *β* Referat *Fran.*) tus *E* (*β′ a d g r et Lips. codd. Cruquii*) thus *F λ′* (*σ et π*) &thus *v* 270 quicquid *Ω′ ς′* quidquid *π′ g* chartis *ε* (*a d r et Lips.*) charthis *E* cartis *cett.′* ineptis *Ω′ ς″* inemptis (*uel* inemtis) *y* [1 *cod. Feae*, *cod. Sil. Cruquii*] *Landinus*, *sed cf. Catull.* 36, 1. 6 *Martial.* III 12

II 2. AD FLORVM *F λ* (*σ a r v et Fran. cons. Lips.*) *inscriptionem omis. E* (*d pr. aut* ι *g l et β π*); *in E* ι (*d pr. aut* ι) *ne internallum quidem extat nec maior littera* F *in* Flore *uu.* 1—10 *partes finales abscisae ε;* 1 *desunt:* (fideli)s amice Neroni, *u.* 2: tibi

Tibure uel Gabiis et tecum sic agat 'hic et
candidus et talos a uertice pulcher ad imos
fiet eritque tuus nummorum milibus octo,
uerna ministeriis ad nutus aptus erilis,
litterulis Graecis inbutus, idoneus arti
cuilibet, argilla quiduis imitaberis uda;
quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
multa fidem promissa leuant, ubi plenius aequo
laudat uenalis qui *uolt extrudere merces.

TESTIMONIA.

II 2. 4 ecbasis captiui u. 1146 'talos — imos' Ausonius epist. 4, 48 7 cf. ecbasis captiui u. 1151: 'litterulis doctus, multis et honoribus auctus' 10 sq.: 'Multa — merces' florileg. Basil. F. IV 38 10 'Multa — leuant' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

uendere natum, *u.* 3 agat, hic et, *u.* 4 (uertic)e pulcher ad imos, *u.* 5 milibus octo, *u.* 6 (a)ptus erilis, *u.* 7 (i)doneus arti, *u.* 8 imitaberis uda, *u.* 9 sed dulce bibenti, *u.* 10 ubi plenius aequo *ε* 3 gabis *λ* hic et *E F λ′ ς″ Pph.′* hic est *y* 4 Candib, *E* 1 5 milibus *E F λ′ ς″* millibus *a g* 6 adut//us *E* erilis *y* [*Zulichemian. pr.*] eriles *E F λ′* (*β′ σ pr. a d et π*) heriles *σ corr. g r v* (*et Lips.*) 7 Litterulis *E F λ′ ε* (*β′ a d g corr. r v*) Literulis *σ g pr.* ḡcis *a* grecis *E F λ′ ε ς″*. inbutus *E F ε* (*σ*) imbutus *λ′ ς″* 8 Quilib& *λ* 1 argille *ε* 1 qui uis *ε* quauis *E* 1 *aut pr.* imitaberis *E ψ uar.* (*β′* 1 *σ a g l* 2 *uar.; et Lips. omn. Bland.*) *schol. Γ*
itur bĩ
Bentl. iMitaberes *r* imitaberis *v* imitabitur *λ′* (*β′* 2 *d r corr. et π* 2) *schol. Γ uar. Fea* imitabimur *F* (*et π* 1) *cf. Persius s.* 3, 23: 'udum et molle lutum es' *schol. Γ* (*r Bamberg.*): 'Quidam imitabitur legunt, quod est a puero alienum; melius ergo legimus imitaberis id est tanti ingenii est, ut flectas eum quo uelis tamquam argillam udam et in ueteribus exemplaribus imitaberis inuenitur' 9 s, *E* *uu.* 10 *sq. ex Horati persona, non ex uenditoris dictos accipiunt scholia* (*E ε Porph.′ Pseudoacron uolgatus*) 10 læuant *E* equo *λ* *uu.* 11—31 *initia desunt ε absisis de u.* 11: Laudat — uo(lt), *u.* 12 — meo, *u.* 13 — face(ret), *u.* 14 — semel, *u.* 15 — metuen(s), *u.* 16 — nihi(l), *u.* 17 — se(curus), *u.* 18 — uitiosum, *u.* 19 — hunc, *u.* 20 — proficisc(enti), *u.* 21 — m(ancum), *u.* 22 — epistul(a), *u.* 23 — f(acientia), *u.* 24 — q(uereris), *u.* 25 — mi(ttam), *u.* 26 — collec(ta), *u.* 27 — dum, *u.* 28 — hoc, *u.* 29 — ieiun(is), *u.* 30 — loc(o), *u.* 31 — et *ε* 11 Laudet *Stallbaumius* uenalis *a y* [*π Montepessul.*] *Pph.′* uenales *E F λ′ ς′ Pf. corr.*

res urget me nulla: meo sum pauper in aere.
nemo hoc mangonum faceret tibi; non temere a me
quiuis ferret idem. — semel hic cessauit et, ut fit,
in scalis latuit metuens pendentis habenae:'
des nummos, excepta nihil te si fuga laedat:
ille ferat pretium poenae securus opinor.
prudens emisti uitiosum, dicta *tibist lex:
insequeris tamen hunc et lite moraris iniqua?
dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
talibus officiis prope mancum, ne mea saeuos
iurgares ad te quod epistula nulla rediret.

TESTIMONIA.

13 'nemo — tibi' glossarium Mai [classic. auct. VIII 334]

VARIA LECTIO.

uolt *y* [*cod. Corbcian.* (?)] uult *E F* λ′ ς″ extrudere *E* (β′ σ *a g r v* et *Lips.*) *florileg. Basil.* excludere *F* λ′ ε (*d* et π 4 *Bland.*) 12 urget *E F* λ′ ς″ *Pph.*′ urgu& *a* 14 Quisuis *F* 15 Sub scalis *y*, *sed uide Richium s. u. scala* scolis λ′ (β′) habene λ *post u.* 15 *Lehrsius hunc interpolat:* sic si quod satis est sapienti dicat aperte, 16 *Horati uerba, non mangonis uernulae uitia quam maxime tegentis* nihil] plani *E. C. Franckeus* fugā ε laedat *F* (σ *a l* et β *Lips.*) ledat *E* λ (*d g v* et π *Fran.*) ledet ε (*r* 1) *y* laedit *y* [*V* et 1 *cod. Bentlei*] *Bentleius*, '*magis ex more Horatiano*' [?] 17 ferat *E F* λ′ ς″ *Pph.*′ feret ω 'subibit' *Porph.*′ *in interpretat.* poene *E* λ′ 18 uiciosum λ dicta tibi est lex ε (π′ σ *a* 2 *r v*) dicta tibi est *Pph.*′ dicta est tibi lex *E* (*a*) dicta tibi lex est *F* λ′ dicta (dista *d* 1) tibi lex β′ *d* 2 *g y* [*Bruxell.* 1 *Zulichemian.*] est dicta tibi lex *y* [*Valentian.*] 19 iniqua. *interpung. et codicum et editorum pars*

20 *DENVO INCIPIT* δ; Ω″ = *E F* λ′ (λ *l*) δ′ (δ *d*) ε; ς″ = *aut omnes codd.* β′ (β *Fran.*) π′ (π *Lips.*) σ *a g r* (*d l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*; ς = *aut omnes codd.* σ *a g r* (*d l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

21 offitiis φ ne] & (superscr. ////) λ (& ne β //// (superscr. *ne*) π) //// (superscr. ne) ψ &, *om.* ne, *superscr. cum l* sęuos *y* [π 1 *ut uid.*; sęuus π] saeuus *F* ε (*a l* et *Fran. Lips.*) seuus *E* λ δ′ ς (*et* β) seuus (superscr. ✝solus) *v* 22 epistula *a* (*et* π *V*) epła *E* δ′ (β′ *v*) eplā *F* epistola λ′ ς rediret *E* δ′ ε ς″ (et 4 *Bland.*) ueniret *F* λ′ δ′ *uar.* (*v*) 'i. ueniret' *gloss.* *Γ*

quid tum profeci, mecum facientia iura
si tamen adtemptas? quereris super hoc etiam, quod
expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta uiatica multis
aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
perdiderat, post hoc ueemens lupus, et sibi et hosti
iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
praesidium regale loco deiecit, ut aiunt,
summe munito et multarum diuite rerum.
clarus ob id factum donis ornatur honestis,
accipit et bis dena super sestertia nummum.
forte sub hoc tempus castellum euertere praetor
nescio quod cupiens hortari coepit eundem
uerbis quae timido quoque possent addere mentem:
'i, bone, quo uirtus tua te uocat, i pede fausto,

TESTIMONIA.

uu. 26—40 florileg. Nostradam. 29 ecbasis captiui u. 1228

VARIA LECTIO.

Ω″ = *E F λ′* (*λ l*) *δ′* (*δ d*) *ε*; *ς″* = *aut omnes codd. β′* (*β Fran.*) *π′* (*π Lips.*) *σ a g r* (*d l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*; *ς* = *aut omn. codd. σ a g r* (*d l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

23 tum *Ω″ ς″ Pph.′* tunc *y* [*Montepessul.*] 24 attemptas *δ* (*g v et π*) *Pf.* adtemptas *E F λ′* (*σ a r et Fran. Lips.*) *Pph.* atemptas *d* queris *E* 25 Expectata *E F λ′ δ ς″ cons. d* Exspectata *σ r* mitam *δ′* 26 Luculli *Ω″ Porph.′ florileg. Nostradam. cons. ς′* Lucilli *π′ r* 1 *Pph.* 28 p̓ *E* ueemens *δ′ Pph. pr.* uehemens *cett.′ ς″ flor. Nostr.* 30 Presidium *E λ′* agunt *ε* 31 multátarū *E* *uu.* 32—52 *initia prope modum euanuerunt ε* 32 obit *E* 1 *y* factum *E F λ′ δ′ ς′ flor. Nostr.* (factū *π*) factus *y* facti *Cuninghamus* ornatur *Ω″ ς′* hornatur *florileg. Nostradam.* ornatus *π′ r* oneratur *Wakefieldus* honestis *Ω″ ς″ florileg. Nostradam.* opimis *E* 2 *uar. λ uar.* (*g*) *y* [*V Parisinus* 8216; oppimis *Sorbonens. uar.*] *recepit Stallbaumius*, *lectio Mauortiana ?* 33 sestercia *λ* 34 p̃cor *E* 1 *u.* 35 *omis. φ pr.*, *ead. m. add. in margine* 36 timidis quoque possent addere mentis *Paulyus* mentem *Ω″ ς″ florileg. Nostrad.* menteis *y* [*V* (?)] mentis (*gen. partitiu.*) *Ribbeckius* 37 tua te u: *floril. Nostr.* tua] mea *λ a. corr.*; *recte etiam l et florileg. Nostradam.*

grandia laturus meritorum praemia! — quid stas?'
post haec ille catus, quantumuis rusticus, 'ibit,
ibit eo quo uis qui zonam perdidit' inquit.
Romae nutriri mihi contigit atque doceri,
iratus Grais quantum nocuisset Achilles.
adiecere bonae paulo plus artis Athenae,
scilicet ut uellem curuo dinoscere rectum
atque inter siluas Academi quaerere uerum.
dura sed emouere loco me tempora grato,
ciuilisque rudem belli tulit aestus in arma,
Caesaris Augusti non responsura lacertis.
unde simul primum me dimisere Philippi,
decisis humilem pinnis inopemque paterni
et laris et fundi Paupertas impulit audax

TESTIMONIA.

41—48 uita Horati in codice Romano [Feae H] 41 Porphyrion uita Horati: 'puer admodum Romam cum parente migrauit, ut ipse dicit: Romae — doceri' 44 cf. Persius 4, 11 sq.: 'rectum discernis, ubi inter curua subit' 51 cf. Persius prolog. 10 sq.: 'magister artis ingenique largitor uenter, negatas artifex sequi uoces'. Appuleius de magia 18, 434: 'paupertas . . . omnium artium repertrix'

VARIA LECTIO.

38 premia *λ* qid *λ* 39 hec *E λ* (*g v*) haec *cett.* ς″ *Pph.*′ hoc *y omis. florileg. Nostradam.* 'quantumuis] responsio militis Luculli' *gloss. Γ* 40 quouis *δ flor. Nostr.* qui] quo *ε* inqit *ψ* inqiĩ *φ*

41 nutriri] *non liquet ε* congit *E* 42 grais *Ω*″ ς′ (*et Lips.*) graiis *y* [*π*] 43 paulo *Ω*″ ς″ *Pph.*′ 44 uellem *E* (*a g*) *y* [*Mellicens. Montepessul. Parisin.* 8214 *Reginens.* 2 *superscr. Valentian.* 1] possim *F λ′ δ′ ε* (*π′ v et Fran.*) possem *σ r* (*et β*) *y* scirem *y* [*Nostradam.* 2 *uar.*] dinoscere *Ω*″ ς″ *Pph.*′ 45 achademi *E* querere *E λ δ′* $^{\cdot u}$rerū *λ* (uerū *l*) 46 emouere *δ*, *sed* e *in ras.* (sede mouere *a d et β*; se demouère *E*; sedemouere *Lips.*) : : : ouere *ε* emouere *cett.*′ ς″ (*et omn. Bland.*) amouere *v y* .me· loco t: *E*

47 rudę *φ* estus *λ* 48 Cesaris *E δ′* non responsura] responsatura *Peerlkampus* 49 medii misere *F a. ras. λ′ a. ras. Pph.* philippis *F λ′* 50 Decissis *E* pinnis *E* (*π′* 1 *r* 1) *y* [*β* 1 *Mellicens. Nostradam.* 1 *ut uid. Reginens.* 1] *Porph.*′ pennis *cett.*″ ς (*π′* 2 *et β* 2 *Fran.*) 51 Uet *λ*, *miniatoris culpa; recte l* impulit *Ω*″ ς″ *Pf.* inp. *Pph.* //edax *λ*, *recte l*

ut uersus facerem: sed quod non desit habentem
quae poterunt umquam satis expurgare cicutae,
ni melius dormire putem quam scribere uersus?
singula de nobis anni praedantur euntes:
eripuere iocos, uenerem, conuiuia, ludum;
tendunt extorquere poemata: quid faciam uis
denique? non omnes eadem mirantur amantque:
carmine tu gaudes, hic delectatur iambis,
ille Bioneis sermonibus et sale nigro.
tres mihi conuiuae prope dissentire uidentur,
poscentes uario multum diuersa palato.
quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter;
quod petis, id sane est inuisum acidumque duobus.
praeter cetera me Romaene poemata censes

TESTIMONIA.

55 sq. Ioannes Victoriensis II 8 p. 321 B. 55 s. Thomas epist. 191 ad Owenum regem Walliae [Giles. III 391] 58 'non — amantque' florilegia Nostradam. et Paris. 8818[a] 61—64 florileg. Nostrad. 62 'uario — palato' ecbasis captiui u. 141 65—69: 'Rome ne — utrique est' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

52 Eut λ, *miniator uolucrat* Et (*Ut l*) ue^{s}rus δ′ sed Ω″ ς″ defit *Aubertus annal. philol. et paedag. Havn.* I 2 *p.* 111—122 53 umquam *E F* λ′δ′ (π′ *a r* 2) unquam ε (*g r* 1 ? *v et Fran.*) *Pf.* ũquam σ (*et* β) expurgare Ω″ ς″ (*et omn. codd. Cruquii*) *Pph.′ Porph.′* expugnare *y* [*Mellicens.* 1] 54 Ni melius Ω″ ς″ Ne melius *Cruquius* Nil melius *y* que^{a}m λ 55 predantur λ *u.* 57 *hic omis. y* [π *pr.*] 57 ^{V}Tendunt *l* //tendunt λ quid faciam uis denique ? *interpunximus cum Doederlino cf. art. poet.* 267 faciam uis Ω″ ς′ (*et Fran.*) *Pph.′ Porph.′* faciamus *g* (*et* β) *y* 58 amantque? *Doederlinus uu.* 61—73 *exitus euanuerunt in* ε *excepto u.* 62 *u.* 61 *post u.* 62, *et u.* 63 *ante u.* 62 *pon. Ribbeckius* 62 multum] multa et *y* [*Petropolit.*] *opp. florileg. Nostradam.* 63 dem? quid non dem?] ///dem? quid $^{\bar{n}}$ dem λ tu quod δ′ε (β′ σ *a g l* 2 *r v et Lips.*) *Pph.′ floril. Nostr.* tu qđ n̄ *E* quod tu *F* λ′ (*et* π) *y Bentleius; nos seruauimus chiasmum* 64 acidum inuisumque *flor. Nostr.* 65 Preter λ′ δ′ caetera *F* δ cr^{etc}ęa *E* romae mene *y* ω *opp.* Ω″ ς″ (*et omn.*

scribere posse inter tot curas totque labores?
hic sponsum uocat, hic auditum scripta, relictis
omnibus officiis; cubat hic in colle Quirini,
hic extremo in Auentino, uisendus uterque:
interualla uides humane commoda. 'uerum
purae sunt plateae, nihil ut meditantibus opstet'.
festinat calidus mulis gerulisque redemptor,
torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum,
tristia robustis luctantur funera plaustris,
hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus:

TESTIMONIA.

uu. 72—77 florileg. Nostradam. 75 Donatus ad Terent. adelph. III 2, 21 'hac lutulenta ruit sus' Donatus ad Terent. adelph. IIII 2, 11 cf. Ausonius epist. 10, 25: 'sus lutulenta fugit, rabidus canis impete saeuo'. Lactantius instit. III 8, 9: 'uerum, inquit, obscenus canis aut sus ille lutulentus . . .'

VARIA LECTIO.

codd. Cruquii) *Porph.'* romene *E florileg. Nostrad.* Romana *Baxterus opp. Porph.'*

66 *REDIT ν; ς″ = aut omn. codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ a g r v (d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omn. codd. ν σ a g r v (d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

68 offitiis *φ* Quirino *Nic. Heinsius opp. etiam florileg. Nostradam. et cf. Ouid. fast.* IIII 375: 'colle Quirini' *inter uu.* 68 *et* 69 *inseruit u.* 57 *y* [*π pr.*] 70 humanae *E δ′ ε* (*σ a* 1 *r* 1 *et π* 3 *Bland.*) cum mane est *Franckeus* haud sane *Froehlichius* homini uni *Ribbeckius* insanum *Düntzerus opp. Pph.' Porph.' gloss. Γ* uer : : ε uerum *cett.″ ς″ Pph.'* rerum *y* [1 *Bland. et Tonsanus*] *Cruquius* 71 Purae *E* (*β′ σ a r et Lips. omn. Bland.*) *testantur schol. v et Porph.' ad u.* 75 Plures *F δ′ε* (*ν g v et π*) *Pf.* Plures *λ′* (*d*) 'si pure legitur yronicos intellege' *gloss. Γ* 'interrogatiue pronuntiandum' *Porph.'* Pluresunt *Pph. cf. Liu.* XXIIII 14: 'signis collatis dimicaturum puro ac patenti campo' plateaę *λ* opstet *δ* (*d* 2; *d* 1 *n. l.*) obstet *cett.' ς″* obsit *σ post* obstet *interrogationis signum pon. codicum Horat. pars Porph.' schol. Γ* (*ν ε*) *Doederlinus* 72 festinat] nempe instat *Lehrsius* 73 mac*h*inat͜ignum *E* *uu.* 74—94 *perpauca supersunt in ε*

74 plustris *E* 75 hac] IIc (*sic*) *ε* IIęc *E* 1 fugit *Ω″ ς″ Pph.' Donatus floril. Nostr. quod propter alterum* 'fugit' *u.* 77 *nescio an hic reiciendum erat: ceterum iam Ausonius* (*uide locum quem supra laudauimus*) 'fugit' *legisse uideatur.* furit *r* 1 ? *y* [*aliquot codd. Feac*

i nunc et uersus tecum meditare canoros!
scriptorum chorus omnis amat nemus et fugit urbem,
rite cliens Bacchi somno gaudentis et umbra:
tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
uis canere et contracta sequi uestigia uatum?
ingenium, sibi quod uacuas desumpsit Athenas
et studiis annos septem dedit insenuitque
libris et curis, statua taciturnius exit
plerumque et risu populum quatit: hic ego rerum
fluctibus in mediis et tempestatibus urbis
uerba lyrae motura sonum conectere digner?

TESTIMONIA.

76 cf. Petronius sat. 115; 'ite nunc mortales et magnis cogitationibus pectora implete' 77 florileg. Nostradam. 81—84 'Ingenium — quatit' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

1 *Combei*] *praetulerunt Fea et Doederlinus in adnotatione;* fu//git// *r; deficit* ε 76 I Nunc λ (N *a miniatore*, I *ab eo qui contextum scripsit*) 77 urbem *E* (*β′ σ a r υ et Lips.*) *Porph.′* urbes *F λ′ δ′* (*ν g et π Fran. uar.*) *florileg. Nostrad.* 'urbis' *schol.* ε *in interpret.* fugit urbes Rite, cliens *disting. Bentleius in curis nouissimis* 79 tu me] Sume ψ 1 ε (*et π* 1) Si me *r* 1 *ut uid.* 80 contracta *E a. ras.* ε (contr//// ε) *y* [*Valentian. corr.* 1 *aut* 2] *Porph.′ uar.*; 'contracta pro detritis et diuulgatis dixit' *schol. Γ* (*Bamberg. Barcinon.*) contacta *F λ′ δ′ ς″* (*et* 3 *Bland.*) *Pph.′ gloss. Γ* (*E ν Bamberg. Barcin.*) *Stallbaumius* cantata *y* [*V*] contexta *y* cunctata *y Cuninghamus* cinctuta *y* tractata *y* non tacta *Bentleius* non cuncta *Waddelius* confracta *Tunstallus* 'et contacta s. u. u.] legitur et contracta, caute inpressa (imp: *Porf.*), ut ea sequendo contigerit imitator' *Pph. Porph.′*; 'non datur' *ut Propertius ait* 'ad Musas currere lata uia' *sed angustum est poetarum iter et plerique* 'aut non uiderunt uiam qua iretur ad carmen, aut uisam timuerunt calcare' *Petron. satur.* 118 *uu.* 81—86 *del. Lehrsius* 81 sibi quod *Ω″ ς″ Pph.′ flor. Nostr.* sibi qui *y* desumsit δ 82 Et *Ω″ ς′* (*et β*) Ut *y* [*Fran.*] anos λ insenuit *Ω″ ς″ Pph.′ florileg. Nostradam.* insinuit σ insonuit *y* [*π* 2] 'legitur et insonuit' *Porph.′* 83 curis *E F λ corr.* ς (*et Lips.*) *Pf.* 2 *florileg. Nostradam.* curii *λ′ δ′* (*β′ ν* 2 *uar. et π* 1 *ut uid.*) *Porph.′*: 'nam Curius ob seueritatem taciturnissimus fuit' curiis *Pph.′* 'Mercurii' *pro* 'et. curis' *recepit Valartus ex cod. Bellouacensi* [?]; ε *non liquet* curis statua taciturnius, exit *interpung. Doederlinus* 85 Fluctibus *Ω″ ς″* Luctibus *y* immediis λ 86 lirae ψ *pr.* λ′; ε *non liquet* conectere *E δ′ ς″* connectere *F λ′*

frater erat Romae consulti rhetor, † ut alter
alterius sermone meros audiret honores,
Gracchus ut hic illi, foret *huic ut Mucius *ille.
qui minus argutos uexat furor iste poetas?
carmina compono, hic elegos. ‘mirabile uisu
caelatumque nouem Musis opus’ aspice primum,
quanto cum fastu, quanto molimine circum
spectemus uacuam Romanis uatibus aedem;
mox etiam, si forte uacas, sequere et procul audi,
quid ferat et quare sibi nectat uterque coronam.

VARIA LECTIO.

uu. 87—140 *Dan. Heinsius transponebat post epist.* II 1, 229, *Boivinus post epist.* II 1, 118 *aduersante Bentleio* 87 Pactus erat Romae consulto rhetor *Bentlei suspicio opp. Pph.′ Porph.′ Meinekius post* rhetor *haec fere excidisse coniectat:* ‘uterque alterius laudum sic admirator’; *aliquid excidisse iam Dan. Heinsius putauerat, contra Doederlinus quae libris tradita sunt per brachylogiam interpretatur,* ‘frater’ *bis intellegendum esse ratus* frater] suasor *Hamacherus* retor δ′ et alter *F* λ′ (*r* 1 *et* π 1; *superscr.* ut ψ λ′) ut alter *cett.′* λ′2 ς′ (*et Lips.*) 89 Craccus (h superscr.) λ (C *et* h *minio pictae; l recte*) Garcchus ε Gracus δ Crassus *Bentlei suspicio opp. Porph.′*: ‘apud ueteres tam primus iuris consultus Mucius (mutius *Porf.*) Scaeuola extitit, quam orator Tib. Gracchus’ illic foret δ′1 hic . . . illi Ω″ ς″ huic . . . ille ω [*editio Britannici*] *Lambinus Bentleius* mutius *E* cius δ′1 90 argutas *E* uersat *Bentleius; sed cf. serm.* I 7, 15. *Senec. epist.* 39, 5: ‘nec immerito hic illos furor uexat’ *Iuuenal.* 7, 63 *sq.*: ‘nisi cum se carmine solo uexant’ 91 compono Ω″ ς′ (*et Fran.*) conpono *y* [β] cōp: *g* miserabile uisu ω 92 Caelatumque ψ (ν *a et* π) Celatumque φ λ′ δ′ ε ς′ Caelatum, *om.* que, *E* Sacratumque *Bentleius*, *idem post* spectemus *ponit semicolon; sed cf. anthol. Palat.* VIIII 545: ‘Καλλιμάχου τὸ τορευτὸν ἔπος τόδε· δὴ γὰρ ἐπ᾽ αὐτῷ ὠνὴρ τοὺς Μουσέων πάντας ἔσεισε κάλως’ opus aspice: primum *disting. Fea, sed cf. epist.* II 1, 170—174. *Propert.* III 8 (16), 29 *sq.*: ‘aspice quid donis Eriphyla inuenit amaris, arserit et quantis nupta Creusa malis’ 93 fastu] factu δ′1 ‘circumspectemus] una pars orationis est diuisa in duos uersus Lucili more et antiquorum’ *Pph.′ Porph.′* 94 uacuā, *uirgula ab alt. m. esse uid.* δ edem λ δ′ *uu.* 95—98 *toti abscisi in* ε 95 uacas Ω″ ς″ (*et omn. codd. Cruquii*) *Pph.′ Porph.′* uacat *y* ω; *Ouid. fast.* III 87: ‘quodsi forte uacas, peregrinos inspice fastos’ pcul *E ut uid.* 96 quare] qid̄ *F* qualem *y*

caedimur et totidem plagis consumimus hostem,
lento Samnites ad lumina prima duello.
discedo Alcaeus puncto illius; ille meo quis?
quis nisi Callimachus? si plus adposcere uisus,
fit Mimnermus et optiuo cognomine crescit.
multa fero, ut placem genus inritabile uatum,
cum scribo, et supplex populi suffragia capto;
idem, finitis studiis et mente recepta,
opturem patulas impune legentibus aures?
ridentur mala qui componunt carmina; uerum
gaudent scribentes et se uenerantur et ultro,
si taceas, laudant quicquid scripsere beati.

TESTIMONIA.

uu. 106—119 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

97 Caedimur *π′ a r* Cedimur *E F λ′ δ′ ς* Credimur *β′* 1 98 [ʻlumina prima. *duo Bland.* aperte habent prona, sed *V* per lituram lumina prima, id est prima luce . . .ʼ *Cruqu.*] ʻad lum. p. (ad lumina prima *Pf. item cod. Chisianus*)] usque ad lucernam id est ad uesperamʼ *Pph.′ Porph.′* *uu.* 99—115 *nil restat in ε nisi extrema uersuum* 99 alcaeus *a Pph.′ Porph.′* alceus *E F λ′ δ′* 100 challimachus *E* callimacus *F* si plus] *omis. δ′* 1 adposcere *Ω″ ς′* (*et β*) *Pph.′ cons. Porph.′* apposcere *y* [*Fran.*] attollere *y* 101 mimnermus *δ λ p. corr.* (*ν σ a p. ras. r* 2 *v*) mimner//m' *a* mimnernus *ψ φ corr. λ′* inimnermus *E* mimnernus *φ pr.* (*d*) cognone *E* crescit *E F λ′ δ′ ς cons. π′ r* crescet *ε* (*et Fran.*) *y* cresc^i^at *y* [*β*] 102 inritabile *E y* [*Gronou.*] *Pph.* irritabile *cett.″ ς″ Pf.* *post* uatum *semicolon pon. Doederlinus improb. Kolstero* [*annal. philol. et paedag.* LXXXI *p.* 137] 103 Tū *ψ* 1 suplex *λ* suffr: capto] suffragia posco. ł capto *ν* 105 Opturem *F λ′ δ′* (*β′ ν* 2 *uar. a et π; v, sed* u *in ras.*) *Pf.* Obturem *E* (*r et Lips.*) *Pph.* Opdurem *g* Obdurem *ν σ* obtundem *Wakefieldus* inpune *E* (*ν σ*) impune *F λ′ δ′ ς″* auras *δ′ ε* aures *cett.′ ς″ Porph.′* *post* aures *interrogationis signum posuimus cum Doederlino* [*Horat. epist.* II *p.* 86 *sqq.*]; *aliter enim coniunctiuus* ʻopturemʼ *explanari nequit, cf.* 126: ʻpraetulerim?ʼ 106 conponunt *λ* (*ν et β*) componunt *cett.′ ς′* (*et Fran.*) *florileg. Nostradam.* 107 fenerantur *E* 108 quicquid *Ω″ ς″ Pf. florileg. Nostradam.* quidquid *Pph.* quitqd *g* scribere *E* 1 *ante* ʻbeatiʼ *distingunt codd. pars et Porph.′*

at qui legitimum cupiet fecisse poema,
cum tabulis animum censoris sumet honesti;
audebit, quaecumque parum splendoris habebunt
et sine pondere erunt et honore indigna ferentur,
uerba mouere loco, quamuis inuita recedant
et uersentur adhuc inter penetralia Vestae;
obscurata diu populo bonus eruet atque
proferet in lucem speciosa uocabula rerum,
quae priscis memorata Catonibus atque Cethegis
nunc situs informis premit et deserta uetustas;
adsciscet noua, quae genitor produxerit usus.
uecmens et liquidus puroque simillimus amni
fundet opes Latiumque beabit diuite lingua;

VARIA LECTIO.

109 *codd. g et Vindobon. nouam incipiunt epistulam, cui inscriptum est in Vindobon.:* LEX POEMATVM 110 censoris sumet *Ω″ ς″ flor. Nostr.* sūmet censoris *g* cunq, *E* (*v*) *Pf. opp. Pph. flor. Nostr.*

112 *INCIPIT cod. D; Ω″ = D E F λ′* (*λ l*) *δ′* (*δ d*) *ε*, *ς″ = aut omnes codd. β′* (*β Fran.*) *ν π′* (*π Lips.*) *σ a g r v* (*d l*) *aut horum codicum ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*, *ς = aut omnes codd. ν σ a g r v* (*d l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

112 spondere *λ* feruntur *D E δ′ ε* (*β′ ν σ a r et Lips. cons. g*) ferentur *F λ′* (*v et π*) *florileg. Nostradam.* fruentur *Horkelius* 113 inuita rec:] inuita sequantur · ⱡ recedant *ν*, *ortum ex art. poet.* 311 114 et] dum *Doederlini suspicio* II *p.* 90 *opp. Pph.′ florileg. Nostrad.* inter *Ω″ ς″ ω florileg. Nostrad. defic. ε* intra *y* (?) *ω* ueste *λ ε*

V. 115 *VLTIMVS IN ε; Ω″ = D E F λ′* (*λ l*) *δ′* (*δ d*)

115 Obscurata *Ω″ floril. Nostr. cons. ς″ Porph.′* ^po^pulo *E* 116 inluē *E* 1 *aut pr.* sp&iosa *λ* ucabula *λ* 117 *sq.* priscis — nunc] *del. Hitzigius opp. florileg. Nostradam.* 118 p̄mit/// *E* uetustas] uestas *δ pr. aut* 1 119 Adsciscet *E δ* (*ν σ a g r* 2 *aut corr. et Lips.*) *Pph.′* Adscisset *β′ d* (*et π*) Asscisset *D* Asciscet *F λ′* (*r* 1 *aut pr.* [*et Basil.* I; *v n. l.*]) Asciscit *florileg. Nostradam.* 120 Ueemens et liquidus *δ* Vehemens et liquidus *E F λ′ ς″* [*et Basil.* I; *v n. l.*] Et uehemens liquidus *D y* Et liquidus uehemens *σ d* 2 *marg. r* 2 *marg.* Hic uehemens, liquidus *y*, *cf. Brambach. orthogr. Lat. p.* 286 121 lacium *D*

luxuriantia conpescet, nimis aspera sano
leuabit cultu, uirtute carentia tollet,
ludentis speciem dabit et torquebitur ut qui
nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.
praetulerim scriptor delirus inersque uideri,
dum mea delectent mala me uel denique fallant,
quam sapere et ringi? fuit haut ignobilis Argis
qui se credebat miros audire tragoedos
in uacuo laetus sessor plausorque theatro,
cetera qui uitae seruaret munia recto
more, bonus sane uicinus, amabilis hospes,
comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis
et signo laeso non insanire lagoenae,

TESTIMONIA.

122 sq. florileg. Nostradam. 'nimis — cultu' glossarium Mai [class. auct. VIII 306] 125 imitat. Persius 5, 123: 'tris tantum ad numeros satyrum mouearo Bathylli' uu. 126—133. 135—142. 144. 146—157 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

uu. 122 *sq. ante u.* 120 *transponendos statuit Botheus* 122 conpescet *F* (*a*) compescet *cett.*″ ς″ (cõp: *g*) *flor. Nostr.*, *sed in* δ *alterum* c *in ras.* sano *E* 123 Lęuabit *D* Lenibit *flor. Nostr.* carentia *D E* 2 *aut* 1 ψ *in ras.* λ *corr.* (σ *l* 2 *v et* β) *flor. Nostr.* carencia *g* calentia *E* 1 *aut* 2 *F* λ′*pr.* δ′ (*v a r et* π *pr. Fran.* 4 *Bland. cons. Lips.*) *gloss.* Γ: 'in usu posita' 124 sp&iem λ & ut *D* 125 nunc Satyrum agrestem, nunc et Cyclopa mouetur *Wakefieldus* satirū *D* λ *pr.* satyrum *cett.*″ mouet *E* *uu.* 126—140 *ex Flori persona dictos accipit Dacierus, malo poetae cuidam adsignant Gesnerus Doeringius Botheus* 126 Pretulerim φ λ′ δ′ 127 delectant δ′ (*g v*) *y* delectent *cett.*′ ς″ *florileg. Nostradam.* fallant Ω″ ς″ *florileg. Nostradam.* fallent *E* 2 *y* 128 ringi? *interpung. Glareanus Doederlinus alii* haut *E* ψ *pr.* (σ *d pr.*) aut *g l pr. Pph.*′ haud *D* φ ψ *corr.* λ δ ς″ *florileg. Nostradam.* argus *y* [2 *codd. Torrenti*] *Sanadonus opp. Pph.*′ *Porph.*′ *flor. Nostr.* 129 tragedos λ traguoedos δ 1, *recte* δ 2 130 letus λ sessor *D* theathro φ 131 Cetera δ′ 1 (*a g v et* β *Lips.*) *Pph. florileg. Nostradam.* Caetera δ 2 *cett.*′ ς *Pf.* qui] quae *l* 1 132 uicimus λ *a. ras.* 133 comis λ, *recte l* 134 ligno *l* (+ *signo*) leso λ lagoemę *E* lagoenae *a* (*et Lips.*) lagoene *g r* lagęne *D* lacenae *F* δ′ 1 (*l et* π 1) lacaenę λ 1 lagenae λ 2 δ′ 2 (β′ σ *v*) lagęnę *v*

posset qui rupem et puteum uitare patentem:
hic ubi cognatorum opibus curisque refectus
expulit elleboro morbum bilemque meraco,
et redit ad sese: 'pol! me occidistis, amici,
non seruastis' ait, 'cui sic extorta uoluptas
et demptus per uim mentis gratissimus error'.
nimirum *saperest abiectis utile nugis,
et tempestium pueris concedere ludum,
ac non uerba sequi fidibus modulanda Latinis,
sed uerae numerosque modosque ediscere uitae.
quo circa mecum loquor haec tacitusque recordor:
'si tibi nulla sitim finiret copia lymphae,
narrares medicis: quod quanto plura parasti,
tanto plura cupis, nulline faterier audes?
si *uolnus tibi monstrata radice uel herba
non fieret leuius, fugeres radice uel herba
proficiente nihil curarier: audieras, cui

TESTIMONIA.

141 ecbasis captiui u. 1226 142 cf. ecbasis captiui u. 1227: 'me tempestiuum psalmis concedere ludum'

VARIA LECTIO.

135 patentem *D E F* 2 λ′2 δ′2 ς′ (*et Lips.*) *floril. Nostr.* parentem *F* 1 λ′1 δ′1 (*et* π 1) 137 elleboro *E F* λ′ δ′ ς (π′2 *cons.* β′) *Pph. florileg. Nostradam.* eleboro *D* helleboro *Pf.* illeboro π′ *r* 138 red*it* δ occidistis δ 139 cui] quod *Pph.′ opp. florileg. Nostrad.* 140 per uim Ω″ ς″ *floril. Nostrad.* pretium ω [*editio princeps*] *per uim in ras. r* mentis] *omis.* δ′1 *y* [*Voss.* 1] 141 saꝑe//est δ, *lineola per* p *ducta ab alt. m.* u. 142 *post u.* 144 *ponit Todtius*

142 tempestiū δ′ tempestiuum *cett.′* ς″ *Pph.′ florileg. Nostr.* 144 Sed Ω″ ς″ uere δ′ (*g v et Lips.*) *florileg. Nostradam.* uerae . . . uitae] uitae . . . uerae *y opp. etiam florileg. Nostrad.* edissere *D* 145 hec λ 146 coppia *D* cōmpia δ, *puncta a* δ 2 *esse uideantur* limphae *D E* λ δ′ 147 Narrar*es* *E* δ quid φ *corr.* quaͫto *D* quando δ 1 148 Nanto (t *superscr.*) δ′ 149 uulnus Ω″ ς″ *Pph.′ florileg. Nostradam.* u. 150 *omis. D pr. E* 1 ψ *pr.* λ′1 *y* [π 1 *Bruxell. Fran. pr. ut uid. Zulichemian.*] *habent* φ δ′ λ′2 ς (*et* β *Lips.*) *Porph.′ florileg. Nostradam.*

rem di donarent, illi decedere prauam
stultitiam, et cum sis nihilo sapientior ex quo
plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
at si diuitiae prudentem reddere possent,
si cupidum timidumque minus te: nempe ruberes,
uiueret in terris te siquis auarior uno.
si proprium est, quod quis libra mercatus et *aerest,
quaedam, si credis consultis, mancipat usus:
qui te pascit ager, tuus est, et uilicus Orbi,
cum segetes occat tibi mox frumenta daturus,
te dominum sentit. das nummos, accipis uuam,

TESTIMONIA.

159 Eutyches II 11 p. 480 K.: Hor. serm. lib. II: 'quaedam, si credis consultis, mancipat usus'

VARIA LECTIO.

152 dii λ' *flor. Nostr.* di *cett.'* donarent Ω'' ς'' *Pph.' florileg. Nostradam.* donarunt *y* donarant *y* donarint *Bentleius* dec//edere *E*

VV. 153—192 *DESVNT D PERDITO FOLIO VNO; Ω'' = E F λ' (λ l) δ' (δ d); ς'' = aut omnes codd. β' (β Fran.) ν π' (π Lips.) σ a g r v (d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ a g r v aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

153 Stulticiam *E λ* 154 Dicior *flor. Nostr.* monitoribus Ω'' ς *flor. Nostr. cons. π'* rationibus *uel* racionibus *β' y* sermonibus *y* [*Montepessul. uar. Schmidii secundus*] 155 A//t *δ* (t *ab alt. m.?*) At *cett.* ς'' *Pph.' flor. Nostr.* Ac *l y Badius* diuiciae *λ* prudentem Ω'' ς'' *flor. Nostr.* sapientem *y* 156 minus tu (tũ σ) nempe *σ y flor. Nostr. Cuninghamus* ruberes Ω'' ς' (*et π 2 Lips. 2*) *Porph.' flor. Nostr.* puderes *E 2 y* (*nempe/// ruberes Lips.; π 1 n. l.*) 158 *Si δ* quod quis Ω'' ς'' *Porph.'* q. q. *Pph.'* quicquid *y* [*3 Bland.*] mercatus et aere est *E* (*σ a r et β 1 Lips. 2 V*) *Porf. cons. Porph.* mercatus et aere *π'* mercatur et aere *F λ' δ'* (*v et β 2 Fran.* hære *v* ere *g*) mercamur et aere *y* [*3 Bland.*] *perfectum accuratius est ideoque aptius in quaestione iuridiciali cf. Gaius* I § 119: 'is qui mancipio accipit, aes tenens ita dicit: hunc ego hominem ex iure Quiritium meum esse aio isque mihi emptus esto hoc aere aeneaque libra' 159 mancipiat *δ* mancipat *cett.'* ς'' *Pph.'* mancipit *g*, *Hor.* mancupat *scripsisse putauerim* 160 uilicus *E F λ* (*ν π'a*) *Pph. schol. v* uillicus *δ'* ς' *Pf. schol. r* orbi *E* ς'' *Pf.* orbii *F λ' δ'* (*v*) o. *Pph.* 'oruius' *Porph. in interpret.*

161 daturus *E* (*β' σ a g l 2 r 1 v*) *schol. Barc.* daturas *F* daturas *λ' δ'* (*ν π' r 2 et 4 Bland.*) *Bentl.* 162 sentis *λ 1 aut pr. y* sentit *cett.'* ς'' senti *I. H. Vossius*

pullos, oua, cadum temeti: nempe modo isto
paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
aut etiam supra nummorum milibus emptum.
quid refert, uiuas numerato nuper an olim?
emptor Aricini quoniam Veientis et arui
emptum cenat holus, quamuis aliter putat; emptis
sub noctem gelidam lignis calefactat aenum;
sed uocat usque suum, qua populus adsita certis
limitibus uicina refugit iurgia: tamquam
sit proprium quicquam, puncto quod mobilis horae
nunc prece, nunc pretio, nunc ui, nunc morte suprema

TESTIMONIA.

169 cf. ecbasis captiui u. 1212: 'sub noctem gelidumque foco calefactat amicum' 170 sq. 'qua — iurgia' Seruius ad Aen. VI 603 glossarium Mai [classic. auct. VIII 54] 'populus — iurgia' glossarium Mai [classic. auct. VIII 436] 'et populus — limitibus' glossarium Mai [classic. auct. VIII 522] 170 'qua populus adsita surgit' Agroctius p. 2274 P. 172—177: 'Non proprium — horrea' florileg. Nostradam. 172—174 Willelmus uita s. Thomae [Giles. II 325]: 'nil proprium dicens quod puncto mobilis horae — iura' 173 cf. Ouid. fast. II 806: 'nec prece nec pretio nec mouet ille minis'

VARIA LECTIO.

163 isto] sto *Lachmannus ad Lucret. p.* 197 usus *uel* uti *Lehrsius* 164 merearis *E a. ras. et corr.* 165 numorum δ' milibus Ω'' ς' millibus π' *a a. ras. g* epmtum ψ 167 ar^{i}cini δ' quoniam Ω'' ς'' (*et omn. Bland.*) *Cruquius* quondam ψ *superscr.* (*v*) *y* [π 2 *Basil.* I, *Cruquii Mart.*, *Montepessul. Parisini* 7976. 8214 *ab alt. m.* 8216 *corr. Sorbonens.* 1 *Vindobon.*] quando *y* (?) quidam *y* [*Montep. uar.*] 168 Emptum Ω'' ς'' *Pf.* Emptor σ *g pr. y* cenat *E* δ *corr.* (β' *d g v*) cenet δ *pr.* caenat *F* λ' holus Ω'' ς' (*et Fran.*) h. *Pph.* olus *y* [β *Nostradam.*] *Pf.* putat Ω'' ς'' putet ν 169 *lignis calefactat E* aenum] ^{e}nium λ, *recte l* 170 Sed Ω'' ς'' quia *E* 1 qua *cett.''* ς' *Pph.'* quod π' quoad *r* 1 adsita Ω'' ς'' *cons. Pph.'* assita *v glossar. Mai* 171 Lim^{t}nibus λ refugit Ω'' ς' (*et* β) *Seruius glossarium Mai duobus locis* 'qua populus . . . indicat fines certos et uicinorum iurgia uitare f.' *Porph.'* refigit *v y* [*Basil.* I *a* 1. *m. Fran.*] *Bentleius* refligit *Holderus* refringit *Horkelius* refutat *Ribbeckius* refixit *Lehrsius sed cf. Ter. Andr.* 766. iurgia] uirga *E* 1 tanq *E* (*gv*) tamquam *cett.''* ς'' 172 quicquam Ω'' ς'' *flor. Nostr.* quitquam *g* orae *E* 1 173 precio *E* λ morte suprema Ω'' *floril. Nostrad. Willelmus cons.* ς'' sorte suprema ω *sed cf. serm.* I 7 13: 'ultima . . .

permutet dominos et cedat in altera iura.
sic quia perpetuus nulli datur usus et heres
heredem alterius uelut unda superuenit undam,
quid uici prosunt aut horrea? quidue Calabris
saltibus adiecti Lucani, si metit Orcus
grandia cum paruis, non exorabilis auro?
gemmas marmor ebur Tyrrhena sigilla tabellas
argentum uestes Gaetulo murice tinctas
sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
cur alter fratrum cessare et ludere et ungui
praeferat Herodis palmetis pinguibus, alter
diues et inportunus ad umbram lucis ab ortu
siluestrem flammis et ferro mitiget agrum,
scit Genius, natale comes qui temperat astrum,

TESTIMONIA.

uu. 178—186: 'si metit — agrum' florileg. Nostrad. 184 Priscianus instit. VI 11, 61

VARIA LECTIO.

mors' *Sil. It.* V 416 *sq.*: 'morte suprema' *Boet. de phil. consol.* II 7: 'morte suprema' 174 Pmut& *E* 1 Permutat *flor. Nostr.* domos *E* 1 *aut pr.* cedet *F* λ caedet *l* cedat *cett.'* ς'' cedat *v* cedit *flor. Nostr.*
175 Nulli p: rerum datur *flor. Nostr.* Sic *g y* [*Par.* 8214] Si^c^ (sic) *E y* [*Mell.*] Si *v* Si *F* λ' δ' ς'' *Pph.' Porph.' Fea* Sed *v y* quia *Ω* ς'' qua *d* 1 *l* 1 *Pph.'* nuli λ hęres δ' 176 Heredē//, *lin. ab alt. m. E* alternis *y Bentl.* uelu*t* δ 177 uici] uites *Canterus fretus Porphyr. olim uolg. falsa lectione* 'uineis' *pro* 'uicis' *quod codd. testantur* ꝓsunt, ꝓ *in ras.*, δ horrea, *interpung. Doederl.* 178 emetit *Pph.* *uu.* 180—182 *del. Lehrsius* 180 tyrrhena *E* (*g*) *Pf.* tyrrena *F* λ' tirrena δ' 181 uestes *Ω''* ς'' *florileg. Nostrad.* g&ulo *E Pph.* getulo *F* λ' getul*o* δ 182 curat *Ω''* ς'' *florileg. Nostradam. Bentleius* curet *y* [3 *codd. Valarti* (?)] ω *uu.* 183—189 *post* I 12, 11 *ponit Ribbeckius* 183 fratrum] frater δ'*y* [*Gron.*] *opp. Pph. Porph.' flor. Nostr.* ungui *Ω''* ς'' ungi σ *Pf. florileg. Nostradam.* 184 Preferat *E* λ' δ' Prefert *florileg. Nostradam.* polmetis *E pr.* 185 Dirus *Bardilius opp. florileg. Nostradam.* et] *omis. E pr.* λ inportunus *E F* λ δ 1 (*v* σ *a v et* β) *Pph. florileg. Nostradam.* importunus δ 2 (π' *d g l r et Fran.*) *Pf.*
186 mittiget β' mitigat *floril. Nostrad.* 187 gen' *E* temperet (ł a) *v*
u. 188 *post u.* 189 *E pr.*

naturae deus humanae, mortalis in unum
quodque caput, uoltu mutabilis, albus et ater.
utar et ex modico quantum res poscet aceruo
tollam, nec metuam quid de me iudicet heres,
quod non plura datis inuenerit; et tamen idem
scire uolam, quantum simplex hilarisque nepoti
discrepet et quantum discordet parcus auaro.
distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumptum
inuitus facias neque plura parare labores,
ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
pauperies inmunda domus procul absit: ego utrum

TESTIMONIA.

189 'albus et ater' florilegium Cusan. [cod. saec. XII] uu. 190—196 florileg. Nostradam. 190 iam schol. Γ confert Pers. 6, 22: 'utar ego, utar' 197 glossarium Mai [classic. auct. VIII 23]: 'unde Horatius in epistolarum libro: ac potius festis puer ut quinquatribus'. idem [classic. auct. VIII 487]: 'unde Horatius in epistolis: an potius puer festis quinquatribus' schol. Lucan. Berolin. I 254: 'instituerunt sacrificia Mineruae per quinque dies, quos Horatius uocat quinquatria' uu. 198—213 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

188 *comma non ante* 'mortalis', *sed post* 'mortalis' *pon. Doederlinus opp. codd.* mortalis] immortalis *Hartungius de Romanorum religione* I 34 mortalium *Schoemannus* fatalis *Ribbeckius* 189 uoltu *F λ′ δ′ y* [*Gronou.*] uultu *E ς″ Pph.′* motabilis *E* alter *d pr.? y* [*Lips. et supplementum codicis γ*] 190 e modico *florileg. Nostradam.* poscet *Ω″ ς″ flor. Nostr.* poscit *σ* possit *Pph.′ Porph.′* 191 tollam] Tolā *λ* 192 Quot *φ* quod non] Quid *E* 1

193 *REDIT D; Ω″ = D E F λ′ (λ l) δ′ (δ d); ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ a g r v (d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ a g r v (d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

193 uolam *Ω″ ς″ Pph.′ flor. Nostr.* uolo *g* uelim *y* 194 quātū *λ* 195 Dista *E* 1 tua] *om. E* 196 nec *flor. Nostr.* 197 pocius *D* 198 fruatis *E* 199 inmunda *D E F δ′ ς′ (et Fran.) flor. Nostr.* immunda *λ′ (et β)* ĩmda *g* domus procul absit *D E F* 2 *λ* 2 *aut corr. δ* 2 (*β′ ν σ a g l r v et π* 2 *Lips.*) procul, *omissis* domus *et* absit, *F* 1 *λ* 1 *aut pr. δ′ (et π* 1) procul domus absit *y* [*cod. coll. Trin.*] *ω flor. Nostr. Stallbaumius* modo procul absit *I. M. Gesnerus probante*

naue ferar magna an parua, ferar unus et idem.
non agimur tumidis uelis Aquilone secundo:
non tamen aduersis aetatem ducimus Austris,
uiribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re
extremi primorum, extremis usque priores.
non es auarus: abi! quid? cetera iam simul isto

VARIA LECTIO.

Ω″ = D E F λ′ (λ l) δ′ (δ d); ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) v π′ (π Lips.) σ a g r v (d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. v σ a g r v (d l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

Meinek.; procul procul absit *y* [1 *cod. Pulmanni*] *Bentleius cui plurimi adstipulantes praetulerunt istam repetitionem nimis hic tragicam uel ut cum Gesnero loquamur paratragicam* domo procul absit *y* [1 *cod. Feae et* 1 *Pulmanni*] domu procul absit *coni. apud Lambinum* domo ut procul absit *Apitzius* modo ut procul absit *Kuschelius* mihi procul absit *Düntzerus* penus procul absit *Schneebergerus* tamen procul absit *Lucianus Müllerus* procul, precor, absit *Bentlei suspicio. si in lectione optimis libris tradita stamus, sententia huius loci non discrepat cum altera scriptura:* 'domu procul' *quam propter codicum auctoritatem repudiauimus. domus autem genetiuo casu accipiendum est, nec uero, quod Doeringius fecit, nominatiuo; et hoc, ni fallor, uoluit Flaccus: odi domum inmunda egestate laborantem, procul absit a mea domo inportuna pauperies cf. c.* III 16, 36. *Statius s.* III 4, 33—35: 'tu sordida tecta iugumque seruitii uulgare feres? procul absit: ego isti, quem meruit, formae dominum dabo' asit *g pr.* 200 magna an parua] parua an magna *florileg. Nostradam.* 202 aduersis *Ω″ ς″ Pf. floril. Nostr.* auersis *λ corr. y* ${\overset{v}{\text{astris}}}$ *E* astris *y recte etiam floril. Nostrad.* 203 ingenio *Ω″ ς″ Pph.′ florileg. Nostrad.* ingenua *y* [1 *Bland.*] ingenita *y* [1 *Bland.; 'V autem totus ad finem huius epistolae partim oblitteratus est partim lacer' Cruqu.*] loco, re] colore *F λ′ δ′* (*π′* 1) 204 extrem' usque *E* 1 205 abi. quid *D in loco raso post* auarus *codd. partim colon uel comma* (*E λ* [2 ?] *v d l r Barc.*) *partim interrogationis signum ponunt* (*δ Basil.* 1 *Bruxell. Lips. Valent. Voss.*) *partim non distingunt* (*D F Fran.*); *post* abi *interp. omnes codd. de quibus notauimus* (*D E F λ* [2 ?] *δ′ v a l r Barcin. Basil.* 1 *Bruxell. Fran. Lips. Val. Voss.*); *post* quid *partim interpungunt* (*E F λ′ v d Barc. Basil.* 1 *Fran. Bruxell. Valent. Voss.*) *partim non* (*δ a Lips.*) [non es auarus? abi. quid cetera? iam simul isto cum uitio fuge: rite caret 2 *Bland.;* quod cetera iam simul isto cum uitio fuge. 2 *Bland.*] *schol. Γ:* 'Quid inde, si non es auarus? numquid idcirco cum isto uitio recesserunt omnia uitia? non' *Porph.′:* 'scimus te non esse auarum; uade securus de hoc ipso; sed

cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
ambitione? caret mortis formidine et ira?
somnia, terrores, magicos, miracula, sagas,
nocturnos lemures portentaque Thessala rides?
natalis grate numeras? ignoscis amicis?
lenior et melior fis accedente senecta?
quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?
uiuere si recte nescis, decede peritis.
lusisti satis, edisti satis atque bibisti:

TESTIMONIA.

208 glossarium Mai [classic. auct. VIII p. 519] 210 sq. cf. Pers. 5, 109 sq.: ‘es modicus uoti presso lare? dulcis amicis? e. q. s.’ uid. ad art. poet. 43 210 ‘natalis — numeras’ Seruius ad eclog. 3, 76 212 sq. florilegium Paris. 8069 212 cf. ecbasis captiui u. 1215: ‘ericium uafrum seruis de pluribus unum’ et simil. u. 709 214 huc (et ad epist. I 10, 49 et c. III 29, 43) respexisse uideatur qui carmen illud fecit marmori insculptum quod edidit Bonad. carm. ex ant. lap. II p. 536: ‘uixi, edi atque bibi, lucro merus atque popino: haec mihi quot curis uita peracta fuit! qui legis haec diuae bona uerba precare Vacunae, nunc saltem uacuo donet ut esse mihi’

VARIA LECTIO.

quid prodest auarum te non esse, si in ceteris haeres uitiis (caeteris heres intus *Porf.*) ac teneris?’ ‘quid cetera (cet: *Porf.*) iam simul] sic pronuntiandum est, ut intellegatur (intellig: *Porf.*) non fugisse alia uitia (uicia *Porf.*)’ *Pph.′ Porph.′* ia cetera sit *g* caetera *D F* δ 2 iam Ω″ ς″ *Pph.′* num *y florileg. Nostradam. Muretus* dum *Chabotius* 206 uicio *D E* λ fugere *D F* λ′ δ′ 1 (π′ *v*; fuge re *r*) *Porph.′ schol. Γ florileg. Nostradam.* fuge · rite *E* ψ 2 δ′ 2 (β′ *v a g r* 2 et 4 *Bland.*; fuge rite σ) fugere *rite* car& pectus *y* [*Gronou.*] rites ł cal& λ *superscr.* tibi *om. g in lacuna* *u.* 207 *om.* δ′ *pr. y* [*Bamb. pr. Barc.* 1] 207 Ambicione *D* et ira] dirae *Spengelius* 209 potenta δ′ 1 thesalla *F* thessalla λ *a. ras.* thersala *E*

210 Natalis *D* (*v a*) *y* [π *Bruxell. Valentian.* 1] *Seruius* Natales *cett.″* ς′ *Pph.′ florileg. Nostrad.* fataleis *y* [*codd. Mart. et Silu. apud Cruqu.* (?)] gratę δ′ numertis *E* 1 *aut pr.* 211 sis *E* λ′ (β′) *opp. etiam florileg. Nostradam.* accendente δ *y* 212 exepta *D* 1 exemptat λ iuuit *D* iuuat *cett.″* ς″ *Pf. flor. Nostr.* uiuat *d pr. om. v pr. Porph.′ interpr.*: ‘quid prodest, inquit, uno ergo (ego *Porph.*) te carere uitio, a tam multis possessum?’ leuat *y* [*Bamberg.* 3 *Bland.* 1 *cod. Feac*] L. *Pph. cf. serm.* I 1, 41 *et Persius s.* 2, 62: ‘quid iuuat?’ *u.* 213 *delet Lehrsius* 213 recte nescis Ω″ ς″ *Pph.′ florileg. Nostradam.* nescis recte *v* decaede λ′

tempus abire tibi est, ne potum largius aequo
rideat et pulset lasciua decentius aetas'.

TESTIMONIA.

215 cf. Statius s. II 2, 127 sqq.: 'dubium quem non in turbine rerum deprendet suprema dies; sed abire paratum ac plenum uita'

VARIA LECTIO.

215 equo *λ* 216 Redeat *E* 1 *aut pr.* pulset] plaudat *y* [1 *Bland. uar.*] decenti *V S E* decentius *cett.″ Pph.′ Porph.′ schol. Γ cons.* ς″ licentius *v* (*et π* 2 *uar.*) *y prob. Barthio repugn. Bentleio qui confert c.* III 15, 7—9 *et Iuuenal.* 11, 201 *sq.*: 'spectent iuuenes, quos clamor et audax sponsio, quos cultae decet adsedisse puellae' *et uid. art. poet.* 106 *sq.*: 'decent . . . ludentem lasciua . . . dicta' frequentius *Nic. Heinsius* etas *φ* *post u.* 216 *in codd. D E F λ″ δ′* (*ν π′ a r v et β*) *secuntur serm.* I 1 *sqq.*; *σ Porph.′ finiunt; in y* [*Fran.*] *sequitur uita Horati*

Q · HORATII · FLACCI · EPISTOLARVM · (EPLARV̄ *F*) LIBER · SECVNDVS · EXPLICIT ∵ *E F λ δ′* (*a*) FINIUNT LIBRI EPLARUM QUINTI · FLACCI · hORATII · *v*

Q. HORATI FLACCI
DE ARTE POETICA
LIBER

Humano capiti, ceruicem pictor equinam

TESTIMONIA.

DE ARTE POETICA. 1—4 Quintilianus instit. VIII 3, 60: 'id enim tale monstrum, quale Horatius in prima parte libri de arte poetica fingit: humano capiti — uelit et cetera ex diuersis naturis subiciat' cf. Ioannes Saresberiensis policr. II 18: 'disiuncta coniungit, ut si humano capiti ceruicem iungat equinam uarias inducens undique plumas, ut iuxta poetam turpiter atrum desinat in piscem mulier formosa superne'. Petrus Cluniacensis epist. I 16 [biblioth. Cluniacens. ed. Marrier. p. 637[c]]: 'ne forte iuxta poetam humano capiti ceruicem pictor equinam iungere uidearis, et mulierem formosam superne in atrum piscem desinere cogas' 1 sq. Petrus Cluniacensis epist. IIII 17 [biblioth.

VARIA LECTIO.

Q · HORTI FLCC D ATE PETIC INCP *y* POETICA ORATII INCIP *B fol.* 182 *v* ·L· FLACCI HORATII LIBER CARMINŪ · IIII · ‖ EXPLICIT · INCIPIT DE ARTE POETICA *C* Q · (*om.* *δ*) HORATII FLACCI CARMINV LIBER IIII EXPLICIT ‖ INCIPIT DE ARTE POETICA *φ δ* (*a*) *cons.* *β′*, ‖ INCIPIT EIVSDEM LIBER (*om.* *ψ λ*) DE ARTE POETICA (*add.* LIBER *ψ*) *ψ λ′u cons. r* POETICUS LIBER *σ* INCIPIT LIBER HORATII FLACCI DE ARTE POETICA *v* INCIPIT DE ARTE POETICA ‖ FINIT DE CENTUM GENE ‖ RIBVS ME TRORVM *y* [*Lips. post carminum libr.* IIII.]: *inscriptionem omis. ν τ* *ut omnes quos nouimus codices praeter Zulichemianum etiam V post carmina hunc librum exhibuit; in Zulichemiano post carm. saec. legimus; post epistulas primus locauit H. Stephanus.* Oratius (*omis. florileg. Nostradam.*) in poetria *florilegia Paris.* 8818[a] *et Nostradam.* Incipit liber poeterie *y* [*Parisin.* 8219] 'hunc librum qui inscribitur de arte poetica . . .' *Porph.*' 'In hoc libro est intentio Oratium tractare de arte poetica' *tractat. Vindobon.* 'librum de arte poetica' *primus laudat Quintilianus* [*instit.* VIII 3, 60], *epistulis accenset Charisius* [*p.* 202. 204 *K.*]; *ceterum idem* [*p.* 202 *K.*] *Q. Terenti Scauri commentarios* 'in artem poeticam' *commemorat; totum librum Horatio abiudicabat Harduinus; A. Riccobonius D. Heinsius L. Desprezius P. A. Petrinius Bouhierus Peerlkampus miras hic sibi luxationes finxerunt, de quibus omnibus uide Gruppei Minoem p.* 225—228; *eandem uiam nuper ingressi sunt Ribbeckius ac Lehrsius*

Ω′ = *omnes codd. γ B C F λ′* (*λ l*) *δ u;* *ς″* = *aut omnes codd. β′* (*β Fran.*) *ν π′* (*π Lips.*) *σ τ a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur;* *ς* = *aut omn. codd. ν σ τ a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

1 Humano *δ* capiti] pectori *B pr.* pectore qnā *B*

iungere si uelit et uarias inducere plumas
undique conlatis membris, ut turpiter atrum
desinat in piscem mulier formosa superne:
spectatum admissi risum teneatis amici?
credite, Pisones, isti tabulae fore librum
persimilem cuius uelut aegri somnia uanae
fingentur species, ut nec pes nec caput uni

TESTIMONIA.

Cluniac. p. 846 b] et legis Sarracenorum synops. p. 1113 e: 'et sic undique monstruosus, ut ille ait, humano capiti ceruicem equinam (equinam ceru: epist. IIII 17) et plumas auium copulat' Symmachus epist. I 4: 'haud ita Flaccus tuus praecepit in illis poeticae artis edictis, quorum hoc memini esse principium: ne humano capiti ceruix equina iungatur' 2 cf. Prudentius contra Symmachum II 59 sq.: 'desine terga hominis plumis obducere; frustra fertur auis mulier magnusque eadem dea uultur' 3 sq. 8 sq. cf. Ioannes Saresberiensis policr. II 15: 'phantasma, quum rerum ignotae uidentur species . . . a natura discrepantes, ut si forte nec pes nec caput uni reddatur formae, dum tetrum desinit in piscem mulier formosa superne' 4 'faciem formosa superne' schol. Lucan. VIIII 317 7—9 'uelut aegri somnia uanas fingentis species, ut — formae' Ioannes Saresberiensis policr. VII 12

VARIA LECTIO.

u. 2 *omis. B* 2 plumas *Ω′ ς″ tractat. Vindobon. Petrus Cluniacens.* pennas *y* [*Bentlei Regius*] *natum ex gloss. Γ; gloss. Γ:* 'inducere plumas] id est inponere pennas . . .' formas *coni. Bisciola ac Bentleius* partes *Apitzius*, *sed uide Spengelium philol.* XVIII 94 *sq. et Prudentium contra Symmachum* II 57: 'desine, si pudor est, gentilis ineptia, tandem res incorporeas simulatis fingere membris: desine terga hominis plumis obducere: frustra fertur auis mulier magnusque eadem dea uultur' 3 conlatis *B C F λ pr. aut* 1 *δ* (*τ a et π*) collatis *γ u λ corr.* 1 *aut* 2 *ς′* (*et Lips.*) *tractat. Vind.* collectis *v y* menbris *λ u* (*τ r v*) membris *cett. ς″* utpiī *δ* ut] aut *Sanadonus* atrum] hirtum *Goerlitzius opp. tract. Vind.* 3 *sq.* atrum . . . piscem] atram . . . pristin *coni. Gronou. pater et N. Heinsius opp. tractat. Vindobon.* 4 piscem *Ω′ ς″* pristin *y* [*cod. Hellerianus*] *natum ex gloss.; gloss. Γ:* 'in piscem] id est beluam marinam hoc est in pistricem' supernae *BC δ* 1 5 missi *BC* admissi *cett.′ ς′* (*cons. Lips.*) ammissi *y* [*π*] teneatis? amici, credite, *disting. Marklandus opp. Porph.′ Acr.* 6 pisonis *F δ* 1 (*τ pr. l* 1 *et π*) pissonis (e supra) *λ* 7 cui *λ* uelud *u* aegri *C F λ′ δ* (*ν σ r τ* 2 *et* 3 *Bland.*) egri *γ u* (*v p. ras. cons. β′ π′ τ* 1) *tract. Vind.* aegris *B* (*a a. ras. et* 1 *Bland.*) egris *v. a. ras. y* [*Montepessulan.*] *et* 'egrotantibus' *et* 'egri' *gloss. Γ in confusa adnotatione; cf. Persius s.* 3, 83: 'aegroti ueteris meditantes somnia' sonnia *u* 8 Fingenter *δ* 1 Funguntur *B* Finguntur *ψ corr.* (*v uar.*) *y tractat. Vindobon.* Fingentur *cett.′ ς′* (*et π;* Fringent *Lips.*) speties *γ u*

reddatur formae. ‘pictoribus atque poetis
quidlibet audendi semper fuit aequa potestas’.
scimus, et hanc ueniam petimusque damusque uicissim;
sed non ut placidis coeant inmitia, non ut
serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
inceptis grauibus plerumque et magna professis
purpureus, late qui splendeat, unus et alter
adsuitur pannus, cum lucus et ara Dianae
et properantis aquae per amoenos ambitus agros
aut flumen Rhenum aut pluuius describitur arcus;
sed nunc non erat his locus. et fortasse cupressum
scis simulare: quid hoc, si fractis enatat expes

TESTIMONIA.

9 sq. ‘pictoribus — potestas’ Venantius Fortunatus V 4 p. 170 florileg. Nostradam. cf. Lucian. imag. 18: ‘παλαιὸς οὗτος ὁ λόγος, ἀνευθύνους εἶναι καὶ ποιητὰς καὶ γραφέας’ 11 ‘ueniam’ et 13 ‘geminentur’ incerti exc. arg. gr. § 26 p. 207 Eichenf. et Endl. 15 sq. ‘purpureus — pannus’ Seruius ad Aen. X 653 florileg. Nostradam. Caesarius vita s. Engelberti ed. Boehm. II p. 295 cf. Apollin. Sidonius epist. post c. 22: ‘ut lyricus Flaccus in artis poeticae uolumine praecipit, multis isdemque purpureis locorum communium pannis semel inchoatas materias decenter extendit’ 18 Porph.′ ad c. IIII 4, 38 annales Stadenses a. 1224 [Pertz. XVI p. 358] 19—22 om. ‘si — pingitur’ florileg. Nostradam. 20 sq. huc respexisse uideatur Persius 1, 88 sq.: ‘cantas cum fracta te in trabe pictum ex umero portes’ 20 ‘exspes’ incerti excerpta argumenti grammatici § 26 p. 207 Eichenf. et Endlich.

VARIA LECTIO.

9 forme γ φ pictoribus — potestas] *subiectionem esse putat Baxterus* 10 Quidlibet Ω′ ς′ (*et Lips.*) *flor. Nostr.* Quodlibet *y* [π 1] *Pph.′* Quaelibet *Venantius Fortunatus* Scilicet *Peerlkampus* audiendi *B* 12 S, *C* inmitia *C F* δ (ν τ) ĩmitia *B.* immitia γ λ′ *u* (β′ σ *r v cons.* π′); *a non liquet* 13 tygribus *F* δ acni *B* 15 Purpereus δ 1 16 Adsuitur *B C F* λ′ δ (ν *a*) *Pph.* Assuitur γ λ *corr. u* ς″ *Pf. florileg. Nostradam.* diane ψ 17 et] Aut σ amęnos *u* 18 rhenum γ *B C* δ λ′ 2 ς′ (*et Lips.*) *Porph.′ ad c.* IIII 4, 38 r^h^enum λ (*l* 2) *Pf.* renum *F* λ′ (*et* π) rheni *u y* reni *v y Albertus* rhenus *y* [*Sorbonens.*] ‘non dixit genere masculino Rhenus, sed neutro hoc Rhenum . . .’ *Porph.′ ad h. u. cons. Acr. item genus neutrum testatur Porph.′ ad c.* IIII 4, 38 aut fluuius *F* 1 λ′ 1 δ 1 (τ *pr. et* π) *Porph. ad c.* IIII 4, 38 aut pluuius *cett. F* 2 λ′ 2 ς′ (*et Lips.*) *Porf. ad c.* IIII 4, 38 19 Sed Ω′ ς″ n̄ n̄c *B* nec non *flor. Nostr.* 20 similare *B y* simulare *cett.′* ς″ *Pph.′ Diomed. tractat. Vindob. flor. Nostr.* quid hoc, si, ut fractis innatet exspes nauibus, aere dato quis pin-

nauibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
institui: currente rota cur urceus exit?
denique sit quiduis simplex dumtaxat et unum.
maxima pars uatum, pater et iuuenes patre digni,
decipimur specie recti: breuis esse laboro,
obscurus fio; sectantem leuia nerui

TESTIMONIA.

21 sq. 'amphora — exit?' Hieronym. ep. ad Marcellam 27, 3 flor. Paris. 8069 floril. Cusanum C. 14. annales s. Disibodi a. 1090 [Pertz. XVII p. 12] chronic. a. 1150 [Pertz. VIII p. 246] cf. Hieronymus epist. 107 ad Laetam 3: 'paene lapsus sum ad aliam materiam et currente rota, dum urceum facere cogito, amphoram finxit manus'. Apollinaris Sidonius epist. VIIII 16: 'secundum regulas Flacci ubi amphora coepit institui urceus potius exisse uideatur'. Regino Prumiensis de harmonica institutione 17 [I p. 244 Gerbert.]: 'currente rota amphora cepit institui: cur urceus exit?' 23 cf. ecbasis captiui uu. 719 sq. 'fiat uelle tuum, simplex dumtaxat et unum, sit fixum quod uis, sit uiuax gratia nobis' uu. 25—31 florileg. Nostradam. 25 sq. 'cui contraria est ea, qua fit ex uicino transitus ad diuersa ut similia: breuis esse laboro, obscurus fio et quae secuntur' Quintil. VIIII 3, 65 idemque VIII 3, 82: 'βραχυλογίαν male imitantes sequitur obscuritas' cf. Ausonius epist. 19 post u. 10 p. 267 Bipont.: 'iucundissimum poema . . . in epitomen coegisti tanta elegantia, solus ut mihi uideare assecutus, quod contra rerum naturam est, breuitas ut obscura non esset'

VARIA LECTIO.

gitur *Peerlkampus* quid] qđ = quod *C* expes *B C λ δ* 1 *u pr.* (*σ et π Lips.* 2) *tractat. Vindobon.* exspes *γ u corr. δ* 2 (*ν τ* 2 *v et β*) expers *F δ* 1 *ut uid. λ uar.* (*τ* 1 *ut uid. l r* 1 *et π Fran.* 1) *a non liqu.* (exspres *Lips.* 1) 21 pinguitur *ψ* (*r* 1 *ut uid.*) *y* Anfora *flor. Cus.* cepit *u* cępit *F* 22 *non post* institui, *sed post* rota *interpung. y ω* [*Lips.* 1498] *Doederlinus opp. florileg. Cusan.*
uu. 23—31 *del. Gruppeus* 23 sit] *omis. B* quiduis *Bentl.* quid uis *ψ corr.* (*r* 2 *in marg.*) quod uis *γ B C F λ′ u* (*β′ ν σ r* 1 *ut uid. v*) quoduis *δ* (*π′ τ a r* 2) duntaxat *B* dumtaxat *uel* dum taxat *cett.′ tractat. Vindobon. item inscript. aeui Augustani* [*Orell.* 6428] *Traiani* [*Orell.* 6857] *Deciani* [*Orell.* 5534] 25 specie (spetie *γ u*) recti *Ω′ ς″ tractat. Vindob. flor. Nostr.* recti specie *τ* 26 leuia *Ω′ ς″ Porph.′ Acr. tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* lenia *y* [2 *codd. Parisini* (?) *cod. Achillis Statii*] *Bentleius Peerlkampus Stallbaumius alii; ceterum ipse Bentleius in curis nouissimis rursus praetulit* leuia, *quod rectissime interpretatur Ramler* [*Dichtkunst des Horaz*² *p.* 19]: 'ein Autor, der zu sehr feilt, zu sehr poliert, nützt sein Werk ab und benimmt ihm die Nerven' *cf. epist.* II 1, 51: 'leuiter] leniter' *v et Iacobi disputationem de usu uocabulorum leuis et lenis apud poetas Latinos, Numburg.* 1836 *p.* 17

deficiunt animique; professus grandia turget;
serpit humi tutus nimium timidusque procellae;
qui uariare cupit rem prodigialiter unam,
delphinum siluis adpingit, fluctibus aprum.
in uitium ducit culpae fuga, si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus et unguis
exprimet et mollis imitabitur aere capillos,
infelix operis summa, quia ponere totum
nesciet: hunc ego me, siquid componere curem,
non magis esse uelim, quam naso uiuere prauo,

TESTIMONIA.

30 cf. uita Benedicti abbatis Clusensis prolog. [Pertz. XIIII = XII p. 197]: 'sed ne iam uidear delfinum siluis appingere, fluctibus aprum' 32—37 Ioannes Saresberiensis policr. prolog. l. VI 32 'Aemilium ludum' et 35 'hunc' incerti exc. arg. gr. § 51 p. 210 Eichenf. et Endl. 33 'et — capillos' Seruius ad Aen. VI 848

VARIA LECTIO.

27 ///get [ur] *λ; turget l* turget *τ* 28 tutus *r y* cautus *Peerlkampus opp. Ω′ ς″ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* timusq, *C* 29 unam *Ω′ ς″ Pph.′ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* una *Praedicowius* 30 Delfinū *F* Delfianū *B* adpingit *γ F λ′ δ (ν a v et π) tractat. Vindobon.* appingit *C u ς′* (*et Lips.*) *florileg. Nostrad.* appingit [v] *B u.* 31 *del. Ribbeckius* 31 In uitum [i] *γ* culpę ducit *u y* ducit culpae *cett.′ ς″ cons. flor. Nostr.* 32 Aemeliū *C* Aemi//lium *λ* fabrum *Cuninghamus* imus *δ* imus *cett.′ Pph. Porph. Acr. tractat. Vindobon.* 'his demonstrat aerarium fuisse fabrum imum (Vnus *Porf.*) hoc est in angulo ludi tabernam habentem' *Porph.′* unus *r* 1 *ut uid.* (*sed cf. uar. lect. u.* 152) *y* [3 *codd. Bentlei* 6 *Feae aliquot Marcilii et Valarti*] *Pf. Ioannes Saresberiensis Bentleius* (faber, unus *Bentl.*) *cum plerisque qui post eum Hor. ediderunt: at nolim Horatio intra decem uersus uocabulum* unus *ter imputare; imum contrarium esse existimo summo siue optimo;* inritus *Horkelius* fabri manus *Peerlkampus* unguis *γ* 1 *B* (*π′ a cons. r*) ungues *cett.′ ς″ u.* 33 *omis. τ* 1 *aut pr., add. ab altera manu in marg. τ* 33 mollis *γ* 1 *B C λ′ δ* (*π′ a*) *y* molles *F u γ* 2 *ς′* aere] arte *Wernsdorfius ad Lucil. Aetn.* 589 *post u.* 33 *uersum excidisse putat Lehrsius* 34 operis, summa, *interp. Bentl.* suma *δ* 1 quia] q *B* 35 Nescit *B* Nesc& [1] *C* Nesciet *cett.′ ς′* Nesciat *β′* 1 *σ pr.* ///// [hunc] *λ* egomet *F a. ras. δ* 1 (*τ r* 1 *v*) conponere *F λ u* (*ν r et β*) componere *cett. ς′* (*et Fran.*) curę *B* 36 naso uiuere p: *Ω′ ς″ Io. Saresber.* prauo uiuere naso *y ω* p//rauo *λ* prauo *δ* prauo *cett. ς′* (*et Lips.*) *Io. Sar.*

spectandum nigris oculis nigroque capillo.
sumite materiam uestris, qui scribitis, aequam
uiribus et uersate diu, quid ferre recusent,
quid ualeant umeri. cui lecta potenter erit res,
nec facundia deseret hunc nec lucidus ordo.
ordinis haec uirtus erit et uenus, aut ego fallor,
ut iam nunc dicat iam nunc debentia dici,
pleraque differat et praesens in tempus omittat;

TESTIMONIA.

38—41 florileg. Nostradam. Reineri de ineptiis cuiusdam idiotae libellus 2 [mon. Germ. SS. XX p. 601] 38—40 'sumite — humeri' Reineri uita Euracli prol. [mon. Germ. SS. XX p. 562] 38 sq. tractat. Vindobonensis ad u. 189: 'dixit superius, ut quisquis sumat materiam suis uiribus aequam'. 309: 'dixit enim superius: sumite materiam et cet.' 39 sq. cf. uita Benedicti Clusensis l. c.: 'ego solus noui, mei quid ualeant humeri, quid ferre recusent' 42 'ordinis — uenus' Porph.′ ad c. I 30, 7 42 'uenus' incerti excerpta arg. gr. § 51 p. 210 Eichenf. et Endl. 43 sq. Seruius ad Aen. prooem. 43 Willelmus uita s. Thomae [Giles. II p. 316]: 'nec artificialiter iuxta poetam: nunc iam dicam nunc iam debentia dici'

VARIA LECTIO.

prauo *l y* paruo *v* 1 *uar. y* [*π* 1 *aut pr.*] torto *y* [*Bruxell.; Basil.* I *gloss. pro interpretat.*] 37 Spectatum *y* nigroue *B C* nigroque *cett.′ ς″ Acr.* *post u.* 37 *uersus* 136—152 *ponit Lehrsius* 38 materiam] Iā mr̄ *B opp. tractat. Vindobon. ad h. u. et ad uu.* 189 *et* 308 *flor. Nostr.* 40 Qquid *δ* umeri *a* *h*umeri *δ* humeri *cett.′ ς″ florileg. Nostradam.* pŏtenter *Ω′ ς″ Pph.′ Porph.′ Acr. tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. Rainerus*, *huc respexit Cassiodorius de diu. lect.* 5: 'secundus liber Salomonis . . . a beato Hieronymo p o t e n t e r expositus est' pudenter *y* [1 *cod. Combei*] *Marklandus*; potenter = κατὰ τὸ δυνατόν 41 facunda *B* deseret *Ω′ ς′* (*et π*) deserit *ν σ τ pr.* (*et Lips.*) *flor. Nostr.* licid̄ *δ* 1 42 Ordines *γ pr.* et] *omis. δ* 1 aut *γ δ p. ras.* (*β′ ν π′ σ τ a*) *Pph.′ Acr. tractat. Vindobon.* haut *C ψ* (*v*) haud *B φ δ* 1 *u* (*r* 1) hau^d *λ* ^h aud *l ut uid.*; *Ouid. metam.* I 607: 'aut ego fallor' 43 ut] Aut *F* 1 *λ* 1 *δ* 1 (*π′* 1 *τ* 1 *r* 1 *et Fran.* 1) *opp. tract. Vind.* iam*n*õdicat *y* non′ debentia *y* [*Sorb. p. ras.*] *ω Peerlkampus* dici] dī = dicit *B* *post* dicat *interpunxit Bentl.; plerique cum Lambino post* dici *distingunt; codd. uariant: cf. Pers. s.* 5, 109 *sq.*: 'es modicus uoti? presso lare? dulcis amicis? iam nunc astringas, iam nunc granaria laxes?'

44 Pleraq; (ł quę) *B* reliqua *Schneidewinus philol.* X 362 presens *γ φ* tempore *δ* 2, *δ* 1 *recte*

hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
in uerbis etiam tenuis cautusque serendis
dixeris egregie, notum si callida uerbum
reddiderit iunctura *nouom. si forte *necessest,
indiciis monstrare recentibus abdita rerum,
fingere cinctutis non exaudita Cethegis
continget dabiturque licentia sumpta pudenter.
et noua fictaque nuper habebunt uerba fidem, si
Graeco fonte cadent parce detorta. quid autem
Caecilio Plautoque dabit Romanus ademptum
Vergilio Varioque? ego cur, adquirere pauca

TESTIMONIA.

45 Seruius ad georg. II 475 ad Aen. IIII 412. 415 uu. 47—51 florileg. Nostradam. 47 sq. 'dixeris — nouum' Priscianus instit. XVIII 12, 101 historia pontificalis 12 [mon. Germ. SS. XX 526] cf. Persius s. 5, 14: 'uerba togae sequeris iunctura callidus acri'

50 schol. Lucan. II 543. glossarium Mai [classic. auct. VIII 130] 'cinctutis' incerti exc. gramm. § 51 p. 210 Eichenf. et Endl. 52 sq. 'et — detorta' Seruius uolgatus ad Aen. IIII 34 55 sq. 'ego — inuideor' Priscianus instit. XVIII 18, 138

VARIA LECTIO.

u. 45 *post u.* 46 *ponunt Bentleius et post hunc plerique*, *repugnante Spengelio philol.* XVIII 96 *et opp. Acr. tractat. Vindobon.; Horatio abiudicat u.* 45 *Hammersteinius* 45 spernet *B C* spernat *cett.'* ς″ sperat *r* 1 47 Dixerit *B opp. tract. Vind.* egreie *C* 48 nouum *Ω′* ς″ *τ in ras.* necesse, *om.* est *a* necesse e ẽ *σ* 49 Inditiis *u* monstrare *Ω′* ς″ *tract. Vind. flor. Nostr.* formare *Pf.* forma *Pph.* rerum *B C* (*a* 1 *ut uid.*) *y* [*Mellic.* 1 *Zulich. alii*] *flor. Nostr.* rerum et *γ F λ′ δ u* ς″ (*et omn. Cruqu.*) *tract. Vind.*

50 cintutis *λ pr. u Pf.* non] nos *B* *post* Cethegis *duo puncta ponit Lambinus* 51 prudent̄ *δ* 1 (*ν* 1 *υ*) 52 factaque *y* [*G. Fabricii codd.*] *Bentleius opp. Ω′* ς″ *Pph.′ Acr. tractat. Vind. post u.* 52 *uersum excidisse putat Lehrsius* 53 Graeco *B Pph.′* Greco *cett.′* cadant *γ C* 2 (*ν a r et β*) *Pf. gloss. Γ Seru.* cadent *cett.* (*π′ σ τ υ et Fran. omn. Bland.*) *Pph. Acr. interpr.*: 'si . . . translata fuerint' *tractat. Vindobon. Bentleius* cadunt *y* parce] arte (tc) *B* autem? *interp. Ribbeckius* 54 Cecilio *F λ′ δ u* dabit *Ω′* ς″ (*et omn. codd. Cr.*) *tract. Vind.* dabat *y* dedit *y* 'dabit] ꝑ dedit . . .' *gloss. Γ* adeptum *B C* 55 Vergilio *γ* Vigilio *C* Virgilio *cett.′* ς″ uario *γ B C* (*π′ a r* 1 *ut uid.*) *Acr. tract. Vind.* uaro *cett.′* ς′ adquirere *Ω′* ς′ *Pph.′ Priscian.* acquirere *τ* (*et Fran.*) ac quirere *σ*

si possum, inuideor, cum lingua Catonis et Enni
sermonem patrium ditauerit et noua rerum
nomina protulerit? licuit semperque licebit
signatum praesente nota producere nomen.
ut siluae foliis pronos mutantur in annos,
prima cadunt: ita uerborum uetus interit aetas,
et iuuenum ritu florent modo nata uigentque.

TESTIMONIA.

56 'ut in arte poetica: inuideor (φ)θονοῦμαι' schol. Γ epist. I 5, 21. 'inuideor' Pseudoaugustinus de grammatica c. 15 58—63: 'Licuit — nostraque' flor. Nostr. 60—62 Diomedes p. 400 K. 'Valerius . . . Horatium dixisse ait: ut siluae flores pronos mutantur in annos et prima cadunt, ita uerborum uetus interit (. . rat' cod.) aetas, et noua iuuenum ritu florent modo nata uigentque (motat augentq; cod.) et rel.' excerpt. ex comm. in Donat. uol. V p. 326 K. ex cod. Lauantino saec. VIIII 60 sq. cf. Hieronymus praefat. ad II. libr. Osee [Vallars. VI p. 54]: 'postquam autem reuersa fuerit terra in terram suam et tam nos qui scribimus, quam eos qui de nobis iudicant, pallida mors [Hor. c. I 4, 13] subtraxerit et alia uenerit generatio primisque foliis uirens silua succreuerit, tunc sine nominum dignitate sola iudicantur ingenia' 62 cf. Terentius Scaurus apud Gainfredum p. 19 [classic. auct. ed. Mai. V p. 150]: 'postrema aetas mundi ut disciplinam pristini saeculi, ita et sermonem fastidire coepit et noua parere uerba, quae iuuenum ritu florent et uigent'

VARIA LECTIO.

56 possum *Ω′ ς″ Pph.′ Acr. Prisc.* possim *y* ennii *F λ′ u* hennij *δ* 57 *& noua δ* 58 pretulerit *γ* protulerit *cett.′ ς″* 59 presente *u* producere *Ω′ ς″* (*et omn. Cruqu.*) *gloss. Γ florileg. Nostr.* (c *in ras. r*) procudere *y* [*codd. Lambini*, *Statii*, *de Nores*, *Luisini* (?)] *Bentleius* nomen *Ω′ ς″ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* nummum *Luisinus Bentleius*, *sed cf. Iuuenal. s.* 7, 55: 'communi feriat carmen triuiale moneta' 60 ut siluae e foliis, pronos nutant ubi in annos, *Mœhlyus* silue folis *B* folia in siluis *Diomedes opp. Ω′ ς″ tractat. Vindobon.* foliis silue *flor. Nostr.* siluae flores *Valerius* siluis folia *Bentleius at cf. Meinek. praefat. p.* XXXXI

pronos] priuos *Bentleius* per nos *floril. Nostrad.* pr: mut:] si commutantur *Hamacherus* noua progignuntur *uel* progenerantur *Prinzius* motantur *C* imitantur *u* mutantur *cett.′ ς″ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* uiduantur *y* [*Montepessul. uar.*] *coni. Bentleius* nudantur *y* [1 *cod. Fabricii*] *coni. Bentleius* 61 Prima *Ω′ ς″ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* priua *Bouhierus* prisca *Praedicowius* prona *Hamacherus* poma *Helbigius* aetas] usus *y* [*Gothanus tertius Nostradam.*]. 62 uigent *Ω′ ς″ Terent. Scaurus*

debemur morti nos nostraque: siue receptus
terra Neptunus classes Aquilonibus arcet,
regis opus sterilisue *palus diu aptaque remis
uicinas urbes alit et graue sentit aratrum,
seu cursum mutauit iniquom frugibus amnis,

TESTIMONIA.

63—65 Priscianus instit. VI 16, 83   63 'debemur — nostraque' Seruius ad Aen. VIIII 96 florilegium Parisin. 8818[a] Hildebertus moral. philos. p. 971 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67. uita Adalberonis c. 11 [Pertz. XIIII = XII p. 134]   63 sq. 'receptus — arcet' Quintilianus instit. VIII 6, 23   65 'Horatius corripuit, ut: sterilisque diu palus aptaque remis' Seruius ad Aen. VI 107. 'sterilisque — remis' idem ad Aen. II 69 et Seruius Honoratus de finalibus 6 p. 452 K.

VARIA LECTIO.

tractat. Vindobon. flor. Nostr. uirent *y* [*Montepessul. uar.* 1 *Vatic.*] *Bentl.*   63 d: m:] mutamur formam *Peerlkampus*   Debemur *γ C F λ′ δ u ς″ Pph. Acr. tractat. Vindobon. florileg. Paris.* 8818[a] *et Nostradam. Prisciani codex optimus* (*R*) *uita Adalberonis* Debemus *B* (*τ* 1) *Pf. Prisciani codd. plerique Seruii cod. Reginensis Vincentius* Debemus *τ* Debentur *Hildebertus; expressum ex Simonid. fragm.* 122 *ed. Bergk.* [3] *p.* 1159: 'θανάτῳ πάντες ὀφειλόμεθα' *Ouid. metam.* X 32: 'omnia debemur uobis (sc. dis inferis)'   64 classes *Ω′ ς″*

65 Regis opus *Ω′ ς″ Acr. tractat. Vindobon.* regium opus *Meinekius; Ouid. fast.* VI 259: 'regis opus placidi quo non metuentius ullum etc.' *Auson. Mosell.* 287—90: 'quis modo Sestiacum pelagus, Nepheleidos Helles aequor, Abydeni freta quis miretur ephebi? quis Chalcedonio constratum ab litore pontum, regis opus magni?' *Acr.*: 'Nam regis opus est admittere terrae mare, paludes deriuare in terra (intra *γ ν*); portus significat autem Lucrinum portum et alios qui manufacti sunt ab Augusto et alia regum opera; hoc est regium opus quod nullus facere potest nisi rex'   sterilisue *δ* (*ν τ a v et π*) *Acr. ut uid. tractat. Vindobon. Bentl.* sterelisue *γ* sterilisque *B C F λ u* (*β′ σ* 1 *ut uid. r* 1 *et Lips.*) *Pph. Priscianus Seruius Honoratus et Seruius ad Aen.* sterelisque *l Pf.*   diu palus *Ω′ ς″ Pf. Seruii cons. Pph.* ('diu paulus' *Pph.*) *testatur Priscianus* palus diu *I. M. Gesnerus prob. Lachmann. mus. Rhen.* III 614 *et ad Lucret. p.* 196 *et L. Müller. de re metr. p.* 308; *in τ* diu *supra u. scriptum est;* palus prius *Bentleius*   palus aptataque *Marcilius* palus dudum actaque *Cuninghamus* palus agitataque *idem* palus pulsataque *Marklandus* palus olim *Peerlkampus*   apta *Ω′ ς″* acta *y* [1 *cod. Feae*]

67 motauit *C opp. Pph.′*   iniquom *C omis. B* iniquum *cett.′ ς″ Pph.′* iniqum *y* [*Bamb.*]   annis *u* arnus *y* [*Doruill.*]

doctus iter melius; mortalia facta peribunt:
nedum sermonum stet honos et gratia uiuax.
multa renascentur quae iam cecidere, cadentque
quae nunc sunt in honore uocabula, si uolet usus,
quem penes *arbitriumst et ius et norma loquendi.
res gestae regumque ducumque et tristia bella
quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
uersibus inpariter iunctis querimonia primum,
post etiam *inclusast uoti sententia compos;

TESTIMONIA.

68 '. . . de fluuio: doctus iter melius' Porph.' ad epist. I 14, 30 68—72: 'Mortalia — loquendi' florileg. Nostradam. 'mortalia facta peribunt' florilegium Paris. 8818ᵃ Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 69 cf. ecbasis captiui u. 720: '. . . sit uiuax gratia nobis' 70—72 Ioannes Saresberiensis metalog. I 16. III 3 72 Ioannes Saresberiensis metalog. III 4 73 sq. Marius Victorinus I 12, 5 p. 66 Gaisf., Ioannes Victoriensis p. 273 B. 75 sq. Marius Plotius III 45 p. 258 Gaisf. Charisius p. 202 K.: 'Horatius (Persius cod. Neapol.) epistolarum: uersibus impariter iunctis' 'impariter . . . aduerbium . . . figurauit' Q. Terentius Scaurus in commentariis in artem poeticam lib. X apud Charis. l. l.

VARIA LECTIO.

68 inter *C* facta *Ω′ ς′* (*β in ras.*) *Acr. tract. Vind. flor. Nostr.* cuncta *y* [*Galeanus*] *Bentl.* 69 gracia *λ* 70 que iam *ψ* cadentq, *C* 71 nunc sunt] sunt nunc *flor. Nostr.* uocula *B* si *Ω′ ς″ tractat. Vindobon. florileg. Nostr. corr.* (sed *pr.*) sic *y* 72 arbitrum *male coni. Wakefieldus: arbitrium et ius diuersa sunt apud iurisconsultos* arbitrium^est^ *u* arbitrium est *cett.′ ς″* ius *Ω′ ς″* (*et omn. codd. Cruqu.*) *Acr. florileg. Nostradam. Ioannes Saresber. ter;* uis *τ*, *r non liquet* *Inter uu.* 72 *et* 73 *in λ minio picta extant haec uerba* (*a Mauortio olim addita?*): INCIPIT nUnC LOQUI ꝺe OMNIB: MeTRIS = *y* [*Taurinens.*] *Porph.′; ibidem in l haec reperiuntur:* Incipit modo loqui de metris eorumque repertoribus; *in nonnullis codicibus u.* 73 R *maiore littera adpicta est* 73 geste regum ducumq. *γ*

74 possint numero scribi *Ioann. Victoriens.* possent scribi *ν*

75 *INCIPIT cod. ε; Ω′ = γ B C F λ′ (λ l) δ ε u; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ τ a r v aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ τ a r v aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur* 75 inpariter *C F λ δ ε u* (*ν τ r*) *Pph.* īpariter *B* impariter *γ* (*β′ π′ σ a l v*) *Pf.* quærimonia *C* queremonia *ψ* 1 *aut pr.* quęremonia *φ* prima *Plotius* 76 inclusa, *om.* est *r* 1 (*et Lips.* 1) inclusa

quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
grammatici certant, et adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo:
hunc socci cepere pedem grandesque coturni,
alternis aptum sermonibus et popularis
uincentem strepitus et natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos puerosque deorum
et pugilem uictorem et equom certamine primum
et iuuenum curas et libera uina referre.
descriptas seruare uices operumque colores
cur ego si nequeo ignoroque, poeta salutor?
cur nescire pudens praue quam discere malo?

TESTIMONIA.

77 sq. Marius Plotius III 44 77 cf. Terentianus Maurus 1721: 'pentametrum dubitant quis primus finxerit auctor, quidam non dubitant dicere Callinoum' 78 'certant — est' annales Stadenses a. 1224 [Pertz. XVI p. 358] 'et — est' Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 chronic. Magni Presb. a. 1209 [Pertz. XVII p. 526] 79—82 Porphyrion interpolatus, non codd., ad c. I 16, 2 79 nescio an huc respexit Apollin. Sidonius c. 9, 211: 'non laesi Archilochi feros iambos' 85 cf. Statius s. I 6, 41: 'non sic libera uina tunc fluebant' 86 Acr. ad u. 89 88 Hieronymus contra Ruffinum lib. I c. 17 [Vallars. II p. 473c]: 'nec Horatium audiunt commonentem: cur — malo' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

Ω′ = γ B C F λ′ (λ l) δ ε u; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ τ a r v aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ τ a r v aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

est *γ B C ε F* 2 *δ* 2 (*β′ ν σ a* 2 *et Lips.* 2) *gloss. Γ tractat. Vindobon.* iuncta est *u* (*v*) *y* iunctis *F* 1 *ut uid. λ′ δ* 1 *u uar.* (*τ et π corr.;* iunctus *π pr.*) *a* 1 *non liquet* conpos *λ u* compos *cett. ς″* 78 Gramatici *δ u.* 79 *omis. λ′* 1 *add. λ′* 2 79 Archilocum *C δ ε u λ′* 2 armabit *B* 80 coepere *γ pr. F λ′ δ ε* grandesq. *omis. ε pr.* coturni *Ω′ ς′ Pf. cons. π′ l r om. Pph.* 81 popularis *B C* (*π′ r*) *Pph.* populares *cett.′ ς′ Pf.* popu^{pe}laris *y* [*Montepessulan.*] 83 Musa *δ* diuus *τ pr.* 84 equō *C* equum *cett.′ cf.* 'equom' *Vergil. georg.* I 13 86 Descripta *γ* 1 Descriptas *cett.′ ς″ Pph.′ Acr. tractat. Vindobon. nescio an erat corrigendum* discriptas *cf. c.* II 13, 23; *gloss. γ interpret.:* 'diuisas, distributas a me' 'descriptas seruare uices] hoc est ordinem per species signorum (? singulorum), quare poeta dicitur'

uersibus exponi tragicis res comica non *uolt:
indignatur item priuatis ac prope socco
dignis carminibus narrari cena Thyestae.
singula quaeque locum teneant sortita decenter.
interdum tamen et uocem comoedia tollit,
iratusque Chremes tumido delitigat ore;
et tragicus plerumque dolet sermone pedestri
Telephus et Peleus, cum pauper et exul uterque
proicit ampullas et sesquipedalia uerba,
si curat cor spectantis tetigisse querella.

TESTIMONIA.

90 sq. Marius Plotius IIII 8 p. 269 Gaisf. 92 florileg. Nostradam. Ioannes Saresberiensis policr. I 4 metalog. II 19 93 Donatus ad Terent. adelph. V 3, 3 sq. 94 Hieronymus epist. 54 ad Furiam 2 [Vallars. I p. 282^{e}] 97 'ut superius (sup̃ Barcin.): proicit (prospicit γ pro hĩc Barcin.) ampullas' schol. Γ epist. I 3, 14

VARIA LECTIO.

89 uersibus] uerbis *Woelfflinus* uult *Ω′ ς″* 91 cena *B C u* caena *cett.′* thyestae *v* (*et π*) *y* thieste *γ C* thyreste *B* thiestae *cett.′* *u.* 92 *del. Prinzius et Ribbeckius* 92 decentem *B y* [*V cum al. Cruquiano et Vigorniensi*] *tractat. Vindobon. Bentl.* ducent̃ *C*, *C* 1 ducem *ut uid.;* decenter *cett.′ ς″ florileg. Nostradam. Ioannes Saresber. bis* 93 cōmedia *C* comedia *δ* 1 *ε u* conmedia *λ* 94 Iratus, *om.* que, *ε* cremes *γ* crhemes *C* t$\overset{v}{\imath}$mido *γ* delitigat] dilitigat *ψ pr.* desaeuiet *Hieronymus* 95 *ueteres editores et aliquot recentiores cum codd. quibusdam post pedestri interpungunt et tragicum intellegunt pro tragico actore uel pro scriptore tragoediarum. ita uero particula* 'cum' *sine uerbo posita esset; at multo melius ea cum uerbo* 'proicit' *iungitur et adiectiuum* 'tragicus' *cum Telepho et Peleo. sic et Hor. s.* II 5, 91 *de* '*Dauo comico*' *et Cic. in Pison.* 20, 47 *de* '*tragico illo Oreste aut Athamante*' *locuntur ac uere poetice Flaccus a comoedia ad tragoediam ita transit, ut, quem forte commemorauit, Chremeti comico tragicos illos Telephum Peleumque opponat* 96 Thelephus *F* (*σ l et β Lips.*)*;* $\overset{\hbar}{\text{T}}$elephus *ε sed in ε* ħ *uidetur fuisse nota scholii quod nunc euanuit; cf. u.* 104: 'Telephe' *et apparat. critic. epist.* I 11, 13 aut Peleus *Bentleius* cum] nec *Prinzius* 97 Proicit *Ω′ ς″ Pph. schol. Γ* (*v*) *epist.* I 3, 14 Proiicit *τ Pf.* sexquipedalia *v y* 98 curas *u* (*v*) *y* [*Basil.* I *a* 1. *m. Montepessul. Parisin.* 8214. 8216. 8219 *pr. Taurinens.* 2 *uar.*] *idem coni. Peerlk.* curat *cett. u uar. ς″ Porph.′ Acr. gloss. Γ tract. Vind.* cura *l* 1 spectan*tis C* tetigisse] *ab alt. m. in lacuna ψ* querella *C a. ras. δ ε* (*a et β Fran.*

non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunto
et quocumque uolent animum auditoris agunto.
ut ridentibus adrident, ita flentibus adsunt
humani uoltus: si uis me flere, dolendum est
primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia laedent,
Telephe uel Peleu; male si mandata loqueris,

TESTIMONIA.

uu. 99—103 florileg. Nostradam. 99 Adae de Fulda musicae pars secunda c. 11 [III p. 353 Gerbert.] 100 Seruius [Sergius] comm. in Donatum p. 415 K. 101—103 'ut — tibi ipsi' Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 101 sq. cf. Senec. de ira II 2, 5: 'inde est quod adridemus ridentibus et contristat nos turba maerentium' de clementia II 6, 4: 'semper adridere ridentibus' 102 sq. 'si uis — tibi' Ioannes Saresberiensis metal. I 17 uu. 104—111: 'Male si — lingua' florileg. Nostradam. 104 sq. 'male — ridebo' Ioannes Saresberiensis metalog. I 17

VARIA LECTIO.

corr.) *y* [*Taur.* 1 *Voss.*] quęrella *y* [*π*] quęrela *φ* querila *C p. ras.* querela *cett.'* ς (*et Lips.*) 99 pulcra *ε u flor. Nostr. Adam* pura *y opp. tractat. Vindobon. non improb. Bentl.* *uu.* 100 *sq. omis. τ* 1, *add. τ* 2 *in marg.* 100 uolent *γ B C ε* (*β' ν a r et Lips.*) *Acr. Seruius tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* uolunt *F λ' δ u* (*σ et π*) uolunt (†e) *v* 101 adrident *C F* (*a et π*) arrident *cett.'* ς' (*et Lips.*) *florileg. Nostradam.* adsunt *F ε u* (*β' a r et π*) *florileg. Nostradam.* assunt *cett.'* ς (*et Lips.*) adflent *grammaticus anonymus bibliothecae Vigorniensis Bentleius opp. Acr. gloss. Γ interpr.*: 'in praesto sunt;. *praeterea iure κακοφωνίας argueretur Horatius, si scripsisset:* 'flentibus adflent humani uoltus; si uis me flere, dolendum est' *et cf. u.* 204: 'adspirare et adesse choris' *et epist.* I 17, 57 *et Lucret.* I 178. adsint *uel* assint *y* [*Gronou.* 2 *Nostrad. Regin.* 1 *Taur.* 2 *codd. Bentlei Combei Feae Oberlini*] *ω Vincentius* adflant *y* [*codd. Marcilii* (?)] 102 uoltus *C* uultus *cett.'* ς'' *florileg. Nostradam.* si me uis flere *Vincentius opp. florileg. Nostradam.* me uisne dolere? *Peerlkampus* *dol*endum *C* 103 tū *B C* tunc *cett.'* ς'' *Pph.' florileg. Nostradam. defendit Doederlinus epist.* II *p.* 109 'cum' *pro* 'tum' *Porph.' in interpret.* nunc *τ pr.* laedent *B F* (*π' a*) *Pph.'* ledent *γ C δ ε u λ p. ras. et corr.* ς' *floril. Nostr.* ledunt *λ'* loedeN̄ *τ* *uu.* 104 —195 *DEFICIT cod. ν;* ς'' = *aut omnes codd. β'* (*β Fran.*) *π'* (*π Lips.*) *σ τ a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur;* ς = *aut omnes codd. σ τ a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur* 104 Telefe *B* male] mala *τ* 1 *r* (*et π*) *y opp. schol. γ tractat. Vindobon. florileg' Nostradam. Ioann. Saresber.* loqueris (requiris) *v*

aut dormitabo aut ridebo. tristia maestum
uoltum uerba decent, iratum plena minarum,
ludentem lasciua, seuerum seria dictu.
format enim natura prius nos intus ad omnem
fortunarum habitum; iuuat aut impellit ad iram,
aut ad humum maerore graui deducit et angit;
post effert animi motus interprete lingua.
si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
intererit multum, diuosne loquatur an heros,

TESTIMONIA.

105—117 'tristia — agelli' Hildebertus moral. philos. p. 984 105—107 'tristia — dictum (sic)' florilegium Paris. 8069 105 sq. 'tristia mestum uultum uerba decent' Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 Ioannes Victoriensis V 9 p. 411 B. 106 Conradi de Fabaria casus s. Galli c. 11 [Pertz. II p. 174] 'uultum uerba decent' florilegium Paris. 8818ª 108—111 Ioannes Saresberiensis metalog. I 17 113 florilegium Cusanum C 14 ex Pph.′ non ex Hor.
uu. 114—124 florileg. Nostradam. 114—116 'intererit — feruidus' Seruius interpolatus (saec. XV) ad Aen. XII 18

VARIA LECTIO.

105 domitabo *C* tristitia *γ* maestum *B F λ′ δ* (*a*) moestum *γ* mestum *cett. ς″* 106 uerba decent uultum *Hildebertus opp. florileg. Parisin.* 8069. 8818ª *Nostradam.* laetum urbana decent *Peerlkampus* Voltum *C* Vultum *cett. ς″ flor.* 8069. 8818ª *Nostr.* decent] delectent *flor.* 8069 plena *om. δ* 1 107 lasciuia *ε y* 108 pri^us^· nos *λ* 109 aut] atq. *τ opp. tractat. Vind. flor. Nostr.* inpellit *C F λ* (*τ*) impellit *cett. ς″* impelit *florileg. Nostradam.* 110 umū *λ* 1 maerore *B y* moerore *γ* merore *cett.′ ς″* deducit] *littera* c *euanuit δ* 111 effert *γ C δ ε u F* 2 *λ* 2 (*σ τ* 2 *a r v et β* 2 *Fran. Lips.*) *Acr. gloss. Γ tractat. Vindobon. Ioann. Saresber.* efferet *B* effere *florileg. Nostrad.* (*om. β* 1) et certi *F* 1 *λ′* (*τ* 1 *et π*) *gloss. l:* 's. fiunt' inīp&re *C* 113 Rumani *ε* equites peditesque *Ω′ ς″ Pph.′ florileg. Cusanum* e. p. q. *tractat. Vind. hanc formulam alias serio usitatam hic ut apud Plautum Poenul.* II 4, 10: 'quoduis genus ibi hominum uideas, quasi Acheruntem ueneris: equitem peditem, libertinum, furem an fugitiuom uelis' *non sine ioco dictam accipe. Bentlei coniectura*: 'equitesque patresque' *compluribus de causis improbanda uideatur. Porph.′*: 'ridebit equester ordo et plebs' cac^h^innum *ε* chachinū *λ* 114 diuosne *B C* (*et* 2 *Bland.*) diuusne *γ* 1 *F* 1 *λ′ δ u ς′* (*et* 1 *Bland.*) *Pph.′ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. Bentl.* diuusq. *ε* dauusne *γ* 2 *F* 2 (*β′ σ τ* 2 *v*) *Seruius interpolatus et Hilde-*

maturusne senex an adhuc florente iuuenta
feruidus, et matrona potens an sedula nutrix,
mercatorne uagus cultorne uirentis agelli,
Colchus an Assyrius, Thebis nutritus an Argis.
aut famam sequere aut sibi conuenientia finge.
scriptor honoratum si forte reponis Achillem,

TESTIMONIA.

116 cf. Auien. progn. 468: 'sique sues lentae, si lanae sedula nutrix' 117 cf. Ouid. fast. V 499: 'forte senex Hyrieus angusti cultor agelli' 120 'ponere dicit scribere, ut Horatius: scriptor — Achillem' schol. Pers. 1, 70 'si — Achillen' Porph.' ad art. poet. 190

VARIA LECTIO.

bertus; 'unicuique personae actus aptandus est cum discretione, ut appareat, utrum deus loquatur an quilibet uirorum fortium; et sic d : : : : intellegendum' *schol.* ε Dauusne loquatur herusne *Landinus* Dauusne loquatur Erosne *Lambinus* diuesne loquatur an Irus (hirus) *Erasmus* hęros *B* heros *cett.*' ς″ 115 Maturusne *uel* Maturus ne *Ω*' ς″ *florileg. Nostradam.* Maturus ue *υ y* maturusue *Hildebertus* 116 et] an *u* (*v*) *y* ω *florileg. Nostradam. Hildebertus opp. cett.*' *u uar.* ς″ potens *Ω*' ς″ *tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* parens *y Fea*, *sed cf. Iuuenal.* 1, 69: 'occurrit matrona potens' 117 Mercatorne *uel* Mercator ne *Ω*' ς″ *florileg. Nostradam.* Mercator ue *υ y* mercatorue *Hildebertus* cultorue *Hildebertus opp. florileg. Nostradam.* uirentis *B C* ε (σ τ 2 *a r v et Lips.*) *tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* uigentis γ *F* λ' δ *u* (β' τ 1 *et* π 1 *Bland.*) *omis. Hildebertus* 'florentis feracis' *gloss.* Γ

118 assyrius *B* (β') a[s]yrius λ assirius γ *C F u* asirius ε asyr[s],[1]us δ agris *C* 119 sequerę] si q̄re *B* conueniencia λ *con*uenientia φ 119 *sq.* finge scriptor, *disting.* ω *Bentl.*, *sed superuacuum erit* 'scriptor', *si cum antecedentibus iunxeris; sin cum sequentibus, minime: quippe quo impediatur, quominus uocem reponere ad actorem referamus* 120 honoratus. *Bouhierus* Homereum *Bentleius* Homeriacum *Buechelerus opp. Ω*' ς″ *Pph.*' *tractat. Vindobon. schol. Pers. florileg. Nostradam.; nec scholiastas Horati Homereum legisse, quod quidem Bentleius contendit, ex eorum uerbis apparet: hi enim non* 'Homereum' *sed praepositionem re in reponis spectantes sic interpretantur:* 'reponi igitur id est itidem scribi; si ergo Achillem de quo semel Homerus scripsit, uelis scribere, debes talem facere, qualem Homerus ostendit. reponis id est ad imitationem Homeri scribis' *schol.* γ, *idem alt. loco:* 'honoratum id est illustrem, honoris plenum' *uide etiam Doederlin. epist.* II *p.* 110 *sq.* achillen *F* λ' *Pph. opp. Pf. floril. Nostr.*

impiger, iracundus, inexorabilis, acer
iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
sit Medea ferox inuictaque, flebilis Ino,
perfidus Ixion, Io uaga, tristis Orestes.
siquid inexpertum scaenae committis et audes
personam formare nouam, seruetur ad imum
qualis ab incepto processerit, et sibi constet.
difficile est proprie communia dicere; tuque
rectius Iliacum carmen deducis in actus,
quam si proferres ignota indictaque primus.
publica materies priuati iuris erit, si
non circa uilem patulumque moraberis orbem,
nec uerbo uerbum curabis reddere fidus

TESTIMONIA.

122 'iura — nata' Seruius ad Aen. II 29 124 cf. Ouidius trist. I 5, 22: 'fecerunt furiae, tristis Oresta, tuae' 126 sq. 'hoc praecipit Horatius in arte poetica: seruetur — constet' Seruius ad Aen. VI 176 interpolatus (saec. XV) 126 'seruetur ad imum' ecbasis captiui u. 830 uu. 128—135 florileg. Nostradam. 133 sq. 'nec

---

VARIA LECTIO.

121 Inpiger *F ε florileg. Nostradam.* ĩpiger *B* Impiger *cett.′ ς″* Impier *τ* 122 [b]sibi [a]ne[e]gat *τ* negat *λ′ δ* (*τ* 1 *r et Lips.*) *tractat. Vind.* neget *cett. ς′ flor. Nostr.* nichil *u* adrog& *F* arroget *cett.′ ς″ tract. Vind. flor. Nostr.* arrogat *τ* 1 123 media *B λ pr.* ino, in *in ras. λ* 124 ixionia vaga *C* horrestes *δ* horestes *ε* 125 scaenae *B C λ′ δ* (*σ a*) scenae *cett. ς* cõmitis *C* 127 incoepto *δ* 128 'tuque] hoc interrogatiue ait: at enim dicunt difficile esse communia propriis explicare uerbis' *schol. Γ; Ribbeckius inter* dicere *et* tuque *haec interpolat:* 'uerum quae placeant raro contingit fingere' proprię *B δ a. ras. ut uid.* dicere communia *u pr.* 129 deducis carm̄ *u* carnen deducis *λ* carmen deducis *cett.′ ς″ floril. Nostrad.* carmen diducis *y Fea* deduxes *Botheus* 130 quam sic *Botheus opp. etiam florileg. Nostrad.* proferre sicnota *λ pr.* primis *γ* 131 Puplica *y* *uu.* 132—137 *ex parte tantum liquent in C* *u.* 132 *delet Lehrsius* 132 Nec *ω opp. Pph.′ florileg. Nostradam.* orb : : : *ε* orbem. *interpungit Doederlinus* 133 uerbo uerbum *γ B F λ′ δ ε u ς″ Pph.′* uerbum uerbo *C* (*σ*) *y Hieronymus Seruius utrobique florileg. Nostradam., praetulit Bentleius: sed haec lectio prosam sapit cf. Boetium* (*quem iam tract. Vindobon. laudat*) *in Porphyrium* I *p.* 46: '. . . uereor ne subierim fidi

interpres, nec desilies imitator in artum,
unde pedem proferre pudor uetet aut operis lex.
nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim:
'fortunam Priami cantabo et nobile bellum'.
quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
parturient montes, nascetur ridiculus mus.

TESTIMONIA.

— interpres' Seruius ad Aen. I 223. XI 1. Hieronymus epist. 57 ad Pammachium 5 [Vallars. I p. 309[a]], hic praemissis: 'sed et Horatius uir acutus et doctus hoc idem in arte poetica erudito interpreti praecipit' 134 'nec — artum' tractat. Vindobon. ad art. poet. u. 149 138 sq. florileg. Nostradam. Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 138 cf. Quintilianus instit. I 5, 6: 'occurrat mihi forsan aliquis: quid hic promisso tanti operis dignum?' Petrus Cluniacensis epist. IIII 17 [biblioth. Cluniac. p. 829[e]]: 'sed ne de his illud usitatum dicatur: quid — hiatu?' 139 Hieronymus aduers. Iouinianum lib. I 1 [Vallars. II p. 238[a]] Probus cath. p. 25 K. florilegium Paris. 8818[e] florilegium Cusanum C 14 Seruius ad Aen. VIII 83. uita Wolfhelmi abbatis Brunwilarensis c. 11 [Pertz. XIIII = XII p. 186] Gunzo Noua-

VARIA LECTIO.

interpretis culpam, cum uerbum uerbo expressum comparatumque reddiderim' *nec minus haec altera:* uerbum e (*ex tractat. Vindobon.*) uerbo *y* [*Montepessulan.*] *schol.* ε *et tractat. Vindobon. pro interpretatione* 134 disilies *B* dissilies *C* imitatur γ 1 arctum *u* (*a* 1 ?) artum *cett.*' ς' (*et* π) *tractat. Vind.* arcum *r* 1 (*et Lips.* 1)' *flor. Nostrad.* 135—137 *initia euanuerunt in C* *u.* 135 *delet Lehrsius* 135 pudor proferre pedem *y* [*Sorbonens.*] referre pudor uetat *v* *opp. etiam florileg. Nostradam.* *uu.* 136—152 *post u.* 37 *ponit Lehrsius* 136 *y* [*Montepessulan.*] *in marg.*: 'ł nec uiciñ capies quod scriptor' *sic* φ 2, φ 1 *euanuit* ut] *omis.* γ 1 cyclicus γ *B C F* λ' ε (β' *a* ciclycus *r*) *tractat. Vindobon.* ciclicus δ (π' τ *v*) *Acr.* cilicus *u* ciclius σ *y* [*Reginens. pr. cons. Parisin.* 8219 *Vossian.* II] Cyclius *praetulit Bentleius; formam* κύκλιος *pro* κυκλικός *praeter Pollianum anthol. Pal.* XI 130, 1. *nemo exhibet; Pollianum autem ea propter* εὐφωνίαν *usum esse Welckerus demonstrauit cycl. epic. p.* 117 137 cantabo et] cantarat *B* bellum (ł regnū) *y* [*Nostradam.*] 138 dignum feret hic tanto *y* [*Valentian.*] dignum fer& tanto *C* dignum tanto feret *cett.*' ς'' *floril. Nostrad.* tanto dignum *y* *Petrus Cluniacensis* fieret *Vincentius* 139 Parturient Ω' ς' *Pph.*' *Acr. tractat. Vindobon. Probus Seruius florilegia Paris.* 8818[a] *Cusanum Nostradam. Vincentius uita Wolfhelmi Iohannes de Monsterolio* Partuent *r* 1 Parturi//ent *y* [β] Parturiunt *y* [*Gemblacensis aliique*] *Hieronymus Gunzo Uodalscalcus Bentleius*

quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
'dic mihi, Musa, uirum, captae pos tempora Troiae
qui mores hominum multorum uidit et urbes'.
non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten Scyllamque et cum Cyclope Charybdim.
nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo;
semper ad euentum festinat et in medias res

TESTIMONIA

riensis (saec. X ineunte) epist. ad Augienses fratres [apud Martenium uett. scriptt. ampl. coll. I p. 298e] Iohannes de Monsterolio [ibid. II p. 1445e] Uodalscalcus de Eginone et Herimanno c. 16 [Pertz. XIIII = XII p. 439] cf. Ioannes Saresberiensis policr. I 13: 'saepe quum parturiunt montes, procedit ridiculus mus' 'nascetur — mus' Quintilianus instit. VIII 3, 20 'ridiculus mus' ecbasis captiui u. 369 141 sq. Ausonius periocha I. libri Odysseae eosdem uersus usurpauit; Otto Frisingensis chronic. lib. I c. 26 142 schol. Γ epist. I 2, 20 Ioannes Saresberiensis policr. I 4 143 florileg Nostradam. 147 Hieronymus epist. 10 ad Paulum [Vallars. I p. 24a]

VARIA LECTIO.

140 Quando *δ* 1 nil *γ B u λ'*2 *ς''* nihil *λ' a. ras. δ a. ras. ε* (*a* 1) nihi *C* 141 capte *F* p̓ captę tēpora *C* postempora *ε* p̓ (*C λ' a*) *uel* post tempora (tempa *δ*) *cett.' ς'' Ausonius Otto Frisingensis* post menia *uel* moenia *y* [*Montepess. uar. Sorbonens.* 2 *codd. Feae quorum alter ab alt. m.*, 1 *cod. Achillis Statii*, 1 *cod. Valarti*, 1 *Bentlei*] *Bentleius* post funera *y Bentlei dubia suspicio*, post Pergama *Cuninghamus; cf. c.* I 28, 11 *sq.*: 'quamuis clipeo Troiana refixo tempora testatus' *Ouid. metam.* XI 757 *sq.*: 'Priamusque nouissima Troiae tempora sortitus' VIII 365 *sq.*: 'forsitan et Pylius citra Troiana perisset tempora' *et uide interpretes ad Vellei. Paterc.* I 3, 2: 'Iliaca componentes tempora' 142 qui] qs *B* uid& *C* 1 143 s, *C* 144 C*ogitat ε* spetiosa *F* speciosa *δ* 145 Antiphaten *γ F λ δ* (*β' σ τ r et Lips.*) Antipathen *B* (*a*) Antiphathen *C* Antipaten *ε* Antiphatem *u* (*v*) *tractat. Vindobon.* scillam *Cδu* schillam *γ* Circam *coni. Bentl. quo nihil κακοφωνότερον et opp. tract. Vind.* cum] *omis. δ* 1 *ε* 1 (*τ*) c̄ *B* ciclope *γ C u* charibdim *B C ψ φ corr. λ ε* (*a*) caribdim *φ pr. δ u* (*τ l r* 1 *v*) caribdin *γ y cf. epist.* I 17, 60: 'Osirim' 147 Et gemino *Hieronymus* troiae sortitur *λ'* (*ɫ troianum orditur*) ouo] *in ras. δ* (heuo = aeuo *π* 1) 148 Senp *λ* a*d*euentū *δ*

non secus ac notas auditorem rapit et quae
desperat tractata nitescere posse, relinquit,
atque ita mentitur, sic ueris falsa remiscet,
primo ne medium, medio ne discrepet imum.
tu quid ego et populus mecum desideret audi.
si plosoris eges aulaea manentis et usque
sessuri, donec cantor 'uos plaudite' dicat,
aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores,
mobilibusque decor naturis dandus et annis.
reddere qui uoces iam scit puer et pede certo
signat humum, gestit paribus conludere et iram

TESTIMONIA.

151 sq. ecbasis captiui 482 sq. 'Sic ueris — imum' florileg. Nostradam. 151 cf. Senec. Hercul. fur. 1075: 'ueris miscens falsa' 152 cf. Willelmus uita s. Thomae: 'ne primum medio, medium nec discrepet imo' uu. 158—176: 'Reddere — adimunt' floril. Nostradam. 158—174 Hildebertus moral. philos. p. 982 158—165 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 158 sq. 'reddere — humum' schol. Statii Theb. IIII 257 p. 131

VARIA LECTIO.

u. 149 *omis. y* [*Taurinens.* 1] 149 Nec *u* N(on) Non *cett.'* ς'' Haut *y* ·) auditas, *ad marg.* ·) ac notas *u* 150 tracta *B* imum] unū *B* (*r* 1) *y* 153 q//d ε 154 si fautoris eges *coni. Bentleius* spectatoris eges *Meinekius* plosoris *γ B C λ corr. δ* 2 (*a r*) *y* [*V Gemblacens. Gronou. Lips. Montepessul. uar. Parisin.* 8216 *a* 1. *m. Taurinens.* 1 *Valentian.*] *Pph. cons. Acr.* plusoris *uel* plus oris *F λ' δ* 1 (*τ* 1 *et π*) plausoris *u B* 2 *superscr. φ* 2 *λ'* 2 (*β' σ τ* 2 *v*) *Pf. tractat. Vindobon. in interpretat.* pl::ısoris ε 'Plosoris et plausoris legitur' *Acr.* aulę *B* aulaea *C Pph.'* aulea *cett.'* 155 Sessori *B* Sesuri *C* *post* dicat *punctum pon. codd. pars et Doederl.* 157 Mobilibusq; ε Nobilibusque *B* naturis *Ω'* ς'' *tractat. Vindobon. Wielandus* maturis *y* [*Upsalensis* 1 *Vatic.* 1 *Vigorniensis uar.*] *Bentl. opp. tractat. Vindobon.* 'dandus est] puero adolescenti et maturo seni τὸ (τον *γ r*) πρέπον id est decus tribuendum est. annis ad (a)etatem retulit, naturis ut scias quemadmodum debeat uir loqui et quemadmodum mulier' *schol. Γ. in arte poetica particula* 'et' *nusquam postponitur et cf. Ouid. epist.* 14, 55: 'femina sum et uirgo, natura mitis et annis'

158 Re(d)dere *u* qui *Ω'* ς'' *florileg. Nostradam.* cum *M. Bonfinis* certo] *C non liquet*

uu. 159—200 *DEFICIT cod.* ε; *Ω'* = *γ B C F λ' δ u*

159 humū > (= et) gestit *B* conludere *C λ δ u* (*a et π*) colludere

colligit ac ponit temere et mutatur in horas.
inberbus iuuenis, tandem custode remoto,
gaudet equis canibusque et aprici gramine campi,
cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
utilium tardus provisor, prodigus aeris,
sublimis cupidusque et amata relinquere pernix.
conuersis studiis aetas animusque uirilis
quaerit opes et amicitias, inservit honori,
commisisse cauet quod mox mutare laboret.
multa senem circumueniunt incommoda, uel quod

TESTIMONIA.

161—164 Ioannes Saresberiensis policr. VIII 24   162 uita Adalberonis c. 1 [Pertz. XIIII = XII p. 130]   165 schol. Γ (γ Fran. omis. Hauthal. Paulyus alii) epist. II 1, 100: 'ut alibi: et amata relinquere pernix'   166—168 Ioannes Saresberiensis policr. VIII 24   166 sq. 'animusque — amicitias' Seruius ad Aen. VIII 163   169—174 Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67   169 sq. florilegium Paris. 8818ª   169 cf. Columbanus ad Sethum u. 21 [cod. Paris. 8303]: 'multa senem fragilis uexant incommoda carnis'

VARIA LECTIO.

γ B F ς′ (et Lips.)   et iram] plura *Hildebertus*, *C* 1 *non liquet u.* 160 *omis. F pr.*   160 Concipit ω [*Zarot.*] *Peerlk.*, *sed cf. Stat. Th.* XII 759   ac ponit *Ω′ ς′ (et π) flor. Nostr.* ac ponet *r (et Lips.)* et ponit *y Hildeb.* aut ponit *y*   temere] te mẽte = te metere *B* motatur *C*   hora *B*, *C non liquet*   161 Inberbus *γ C* 1 (*r* 2 *uar.*) *y* [*Mellicens.*] Imberbus *y* [*V*] Imberbis *τ ut uid.* Inberb//s *C* Inberbis *F λ δ u (π′ σ a r v) florileg. Nostradam. Vincentius* Imberbis *β′ τ l Hildebertus Ioannes Saresber.* Īberbis *B; Charisius lib.* I *p.* 95 *K.:* 'inberbi autem dicuntur, non inberbes: sic enim et Varro . . . et Cicero . . . Titus Liuius autem XVIII inberbis singulariter' *Acr.:* 'Inberbus et inberbis, sicut inermus et inermis' *recepimus formam rariorem*   162 æquis *F*   163 Cȩreus *β′* ferens *Vincentius* uicium *λ δ* 1   flectit *γ*   165 cupidus, *omisso* que, *Vincentius*   166 Conuersi *B*   animũque *B*   uiriles *B*   167 Querit *u*   amicicias *λ* amititias *ψ u* amiticias *C*   *uu.* 168—170 *omis. δ pr., add. in margine superiore*   168 Commississe *B*   mox mutare *γ B λ corr.* 1 *aut* 2 *u (β′ a v et Lips.* 2) *Acr. tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. Ioannes Saresber.* mox motare *C* permutare *F λ′ δ (σ τ r et π corr. Lips.* 1; mutare *π pr.)* post mutare *y* [*cod. Gonodii*] mox munire *y* [*Helmstad. Mellic.*] *in hoc usu particulae mox = postea ueteres grammaticos haesisse apparet ex Seru. ad georg.* I 24 *ubi eandem ob causam Hor. c.* III 6, 48 *adlegat*   169 inc//omoda *δ* in//commoda *u*

quaerit et inuentis miser abstinet ac timet uti,
uel quod res omnis timide gelideque ministrat,
dilator, spe longus, iners auidusque futuri,
difficilis, querulus, laudator temporis acti
se puero, castigator censorque minorum.
multa ferunt anni uenientes commoda secum,
multa recedentes adimunt. ne forte seniles
mandentur iuueni partes pueroque uiriles:

TESTIMONIA.

170 Acr. ad serm. I 1, 42: 'ut in arte poetica: miser — uti' 173 cf. Seneca de ira II 19, 4: 'senes difficiles et queruli sunt' 175 sq. 'multa — adimunt' Seruius ad Aen. V 344 cf. Seneca dialog. VII ad Gallionem de uita beata 20, 3: 'ego fortunam nec uenientem sentiam nec recedentem' 177 Eugraphius in Terent. Phorm.

VARIA LECTIO.

170 Querit *γ u* abstinet *Ω′ ς″ floril. Nostr.* abstūt (*sic*) *florileg. Paris.* 8818[a] ac timet] *omis. C* 1 & timet *C* 2 *Acr. ad serm.* I 1 *flor. Nostr. Vincentius* 171 quod] quia *Vincentius opp. flor. Nostr.* omnis *F y* [*π Montep. Petropolitan.*] omnes *cett.′ ς′ floril. Nostradam.* gelide timideque *flor. Nostrad.* timide *Ω′ florileg. Nostradam. cons. ς′* tumide *π′* geli *B* 172 Delator *B comma post* dilator *del. Doederlinus* longus *Ω′ ς″ florileg. Nostradam. Hildebertus* lentus *Bentleius* auidusque *Ω′ ς″ tractat. Vindobon. florilegium Nostradam. Hildebertus* pauidusque *e cod. Reginensi, ubi legitur* iners.⸗ auidusq:, *Bentleius; sed cf. Senec. epist.* 101, 8. 10: 'maximum uitæ uitium est, quod inperfecta semper est, quod aliquid ex illa differtur. qui cotidie uitae suae summam manum imposuit, non indiget tempore. ex hac autem indigentia timor nascitur et cupiditas futuri exedens animum . . . cui uita sua cotidie fuit tota, securus est: in spem uiuentibus proximum quodque tempus elabitur subitque auiditas et miserrimus ac miserrima omnia efficiens metus mortis' *Aristotel. rhet.* II 13, 8: '*καὶ φιλόζωοι καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ διὰ τὸ τοῦ ἀπόντος εἶναι τὴν ἐπιθυμίαν*' *Sophocl. Acris. fragm.* 63 *N.*: '*τοῦ ζῆν γὰρ οὐδεὶς ὡς ὁ γηράσκων ἐρᾷ*' *Statius s.* IIII 3, 132: 'Aeneas auide futura quaerens' *Acr.*: 'cupidus futuri, quia semper senex timore mortis uiuere desiderat: nam timor mortis desiderium uitae est' 173 Dificilis *δ* quærulus *φ post u.* 173 *in y* [1 *cod. Feae*] *insertus est hic*: 'Laudat praeteritos, praesentes despicit actus' 174 censor castigatorque *ω opp. Ω′ ς″ flor. Nostr. uu.* 175—177 *del. Lehrsius* 175 uenientis *B* comoda *δ* 176 recedentis *B* seniles] uiriles *B*
en
177 Mandantur *u* Mand///tur *λ* (*recte l*) Mandan̄t//// *δ*

semper in adiunctis aeuoque morabimur aptis.
aut agitur res in scaenis aut acta refertur.
segnius inritant animos demissa per aurem
quam quae sunt oculis subiecta fidelibus et quae
ipse sibi tradit spectator: non tamen intus
digna geri promes in scaenam, multaque tolles
ex oculis quae mox narret facundia praesens.
ne pueros coram populo Medea trucidet,
aut humana palam quoquat exta nefarius Atreus,
aut in auem Procne uertatur, Cadmus in anguem.
quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
neue minor neu sit quinto productior actu

TESTIMONIA.

IIII 5, 14: 'partes enim uirorum uiros, feminarum feminas, ut docet Horatius, agere conuenit' 179 Diomedes p. 490 K. 180—182 'Segnius — spectator' florileg. Nostradam. 180 sq. 'segnius irritant animum dimissa per aurem, quam quae sunt oculis subiecta fidelibus' ex uita sancti Mochullei Hiberniensis episcopi [mon. Germ. SS. XX 512] 'segnius — fidelibus' Petrus Cluniacensis contra Petrobrasianos haereticos epist. [biblioth. Cluniacens. p. 1196c] Ioannis Saresberiensis quidam amicus [apud Giles. Thomae Cantuarensis oper. IIII p. 301] cf. Nazarius panegyr. Constant. Aug. c. 32: 'ad animum languidius accedunt, quae aurium uia manant, quam quae oculis hauriuntur' 187 cf. Claudianus I Eutrop. 293: 'in uolucrem Tereus, Cadmus se uertit in anguem'

VARIA LECTIO.

u. 178 *del. Ribbeckius* 178 morabimur *γ u λ corr.* 1 *aut* 2 (*β′ σ a r v et Lips.*) *tractat. Vindobon.* morabitur *B F λ′ δ* (*τ et π*) *commentator Cruquianus*, *C non liquet* apti *B* 179 scaenis *γ B ψ λ′* (*σ a*) *y Pph. Porph.′* scenis *cett. omis. Pf.* 180 inritant *λ* ĩritant *B* irritant *cett.* ς′ irritent (a *superscr.*) *flor. Nostr.* (*β in ras.*) demissa *Ω* ς″ dimissa *τ l y tractat. Vindobon.* emissa *flor. Nostr.* aurem *Ω′* ς″ *tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. Ioannes Saresber. Petrus Cluniac.* aures *y* [*Parisin.* 8216 *Valentian.*] 181 Quamque *B λ δ* 1 etque *γ λ* 183 scaenam *B ψ* (*β′ σ a l*) scenam *cett.* ς′ 184 que *λ u* p̄sens facundia narr& *y* [*Montepessul. Sorbonens.*] *opp. tractat. Vindobon.* 185 Ne *Ω′* ς″ *tractat. Vindobon. restituit Bentleius* Nec *v y ω* Neu *y* 186 quoquat *C* 1 *F y* [*β Gron. Montepessulan.*] coquat *C* coquat *cett.′* ς′ nefar atreus *λ* 187 procne *F* (*τ r* 1 *et Lips.* 1) ꝑne[g] *λ* progne *cett.′* ς′ (*et π*) *illud praetulimus propter Vergil. georg.* IIII 15 cadmus *γ C δ u* cathmus *B* chathm' *λ* chadmus *F* 189 nec[u] *u* neu *δ* neu *cett.′* ς′ (*et π*) *Pph.′* (ne//u *Lips.*)

fabula quae posci uolt et spectanda reponi;
nec deus intersit, nisi dignus uindice nodus
inciderit; nec quarta loqui persona laboret.
actoris partis chorus officiumque uirile
defendat, neu quid medios intercinat actus
quod non proposito conducat et haereat apte.
ille bonis faueatque et consilietur amice,

TESTIMONIA.

191 sq. 'nec — inciderit' Seruius ad Aen. I 8. II 620. VIIII 764 florileg. Nostradam. 192 'nec — laboret' Diomedes p. 491 K. uu. 196—201 florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

fit *δ* (*τ*) quinto] uicto *B* q[t]*nto C* 2 *in lacuna* 190 que *u* uolt *C F λ′ δ* (*et π*) uult *cett.* ς′ et spectanda *γ C φ* (*a v et β π* 2) *Pph.′ tract. Vind.* et exspectanda *B* &///s//pectanda *ψ* et spectata *λ′* [+ tata] *δ u γ uar.* ς′ (*et Fran.*) et spectanda *v; Porph.′*: 'hoc est quae placere uult et iterum proferri' *schol. γ*: 'quae uult posci a populo et reponi spectanda ut denuo agatur, quae uult in auctoritatem uenire' *cf. u.* 37 *et s.* I 10, 39 reponi] reposci *Wyttenbachius u.* 191 *om. Fran. pr.* Nec *Ω′* ς″ *Pph.′ tract. Vind.* Non *floril. Nostr.* ne *Handius Tursellin.* IIII 122 neu *Schelleus* uindice] iudice *σ v* 1 *uar. y* 192 ne[c]quarta *γ* nec] ne *φ Diomedis codd. plerique*

uu. 193—195 *r* 2 *in ras.* 193 Actoris *Ω′* ς (*et π Fran. omn. codd. Cr.*) *Pph.′ Acr. tract. Vind.* Auctoris *y* (*β* 1) *ω* partis *B C* 1 *y* [*Montepessulan.*] partes *cett.′* ς″ parteis *y* [*omn. codd. Cruquii* (?)] offitium *γ F* 194 moedios *δ* intercenat *B* intercinat *cett.′* ς″ intercidat *σ τ y* 195 hereat *γ φ δ u* aptę *C ψ a. ras.*

196 *REDIT cod. v;* ς″ = *aut omnes codd. β′* (*β Fran.*) *v π′* (*π Lips.*) *σ τ a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur;* ς = *aut omnes codd. v σ τ a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

196 Illi *B* amice *γ B C u* ς (*et Fran. Lips.*) *florileg. Nostr.* amice *F λ δ* (*τ v et β*) amicis *λ′ Acr. idem coni. Muretus* amici *F* 1 *y* [*π*] *cf. epist.* II 1, 128 197 amat *γ* 1 pacare *r* 1 *y* [*cod. Buslidian. ap. Cruquium cod. Victoris Giselini ap. Pulmannum codd. Statii*] p[a]ẹccare *a* paccare *l* 1 peccare *γ B C F λ δ corr. u* (*β′ v π′ σ τ v*) *Ac. gloss. Γ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* pecare *δ pr. y* [*Montepessulan. Parisin.* 8214 *Taurinens.*] timentis *F y* [*π Montepessulan.*] timentes *cett.′* ς′ *tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. cons. gloss. Γ* tumentes *y* [*cod. Victoris Giselini*] pacare tu-

et regat iratos, et amet pacare timentis;
ille dapes laudet mensae breuis, ille salubrem
iustitiam legesque et apertis otia portis;
ille tegat commissa, deosque precetur et oret
ut redeat miseris, abeat Fortuna superbis.
tibia non, ut nunc, orichalco uincta tubaeque
aemula, sed tenuis simplexque foramine pauco
adspirare et adesse choris erat utilis atque
nondum spissa nimis complere sedilia flatu;
quo sane populus numerabilis, utpote paruos,

TESTIMONIA.

202 sq. cf. Ioannes Saresberiensis policr. prolog. lib. VI: 'nam quis a semipagano tibiam aurichalco iunctam et aemulam tubae grandioris expectet?'

VARIA LECTIO.

mentes *uel* tumentis *receperunt Bentl. Meinekius Hauptius Linkerus alii* pacare timentis *recepimus eum Doederlino cf. epist.* I 4, 12: 'timores inter et iras' 198 mense *C* 199 Iusticiam *C λ* legis *C* ocia *C* 200 Intellegat *γ* 1

201 *DENVO INCIPIT cod. ε; Ω′ = γ B C F λ′ (λ l) δ ε u; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ τ a r υ (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ τ a r υ (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

201 habeat *δ* *post u.* 201 *lacunam statuit D. Heinsius* *u.* 202 *om. y [Fran. pr.]* 202 non ut] *omis. B* ñ coricalcho *C* 1 orichalco (✝ auri) *φ corr. ψ u Pph.′* oricalco *φ pr. λ′ δ ε* oricalcho *γ C* 2 coricalcho *B* uincta *γ B F λ′ δ u (π′ σ τ a et β 2 Bland.) Pph.* iuncta *C ut uid. ε (ν r* 2 *υ et Fran.* 2 *Bland.) Pf. tr. Vind. Io. Sar. r* 1 *n. l.* 203 s, *C*

pauco *γ B C ε uar. u uar. δ* 2 *ς′ (et β uar. Fran.) Pph.′ cons. Acr.* paruo *F λ′ δ* 1 *ε u (τ et β π* 2 2 *Bland.) quod inuasisse uidetur ex u.* 206 pauco (✝ paruo) *υ* 204 Adspirare *C λ′ δ (ν a et π)* Asspirare *γ ε (σ)* Aspirare *B F u ς′ (et Lips.); illud praetulimus et propter Vergilianos codices uetustissimos et allitterationis causa in hoc libro nonnumquam usitatae cf. uu.* 9. 42. 121. 247. 414. 416 coris *B* 205 conplere *u (ν)* complere *cett.′ ς″* *u.* 206 *del. Hammersteinius*
206 Quod *B* ut pute *uel* utpute *C δ ε (τ pr.)* paruos *B C* paruus *cett.′ ς″* parcus *Tan. Faber opp. Acr. tractat. Vindobon.*

et frugi castusque uerecundusque coibat.
postquam coepit agros extendere uictor et urbes
latior amplecti murus uinoque diurno
placari Genius festis impune diebus,
accessit numerisque modisque licentia maior.
indoctus quid enim saperet liberque laborum
rusticus urbano confusus, turpis honesto?
sic priscae motumque et luxuriem addidit arti
tibicen traxitque uagus per pulpita uestem;
sic etiam fidibus uoces creuere seueris,
et tulit eloquium insolitum facundia praeceps,
utiliumque sagax rerum et diuina futuri
sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
carmine qui tragico uilem certauit ob ircum,

TESTIMONIA.

208—214 cf. Plinius nat. hist. XVI 171 D.: 'postquam uarietas accessit et cantus quoque luxuria . . . .' 213 'rusticus urbano . . . turpis honesto' ecbasis captiui u. 619 220—224 'carmine — spectator' Diomedes p. 491 K. Mar. Victorinus II 4, 25 cod. Valent. fol. 35^r 220 sq. 'carmine — nudauit' Diomedes p. 487 K. florilegium Cusanum C 14 220 Seruius ad eclog. 3, 20 Isidorus orig. VIII 7, 5

VARIA LECTIO.

Ω′ = γ B C F λ′ (λ l) δ ε u; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

207 frugi] fugit *B* catus *F* cautus *C ut uid. ψ corr.* cohibat *F δ a. ras. u* cohibet *ε pr.* 208 Postquam *Ω′ ς″* (P'q *C*) cepit *λ u* urbes *Ω′ ς″ gloss. Γ* urbem *y* *u.* 209 *bis exhibet τ fol.* 62^b *fin. et fol.* 63^a *in.* 209 Lacior *λ* Latior *cett.* laxior *Bentleius, sed cf. Ouid. fast.* III 181 *sq.:* 'moenia iam stabant, populis angusta futuris, credita sed turbae tunc nimis ampla suae' implecti *B* uiuoque *γ* 1 uino, *om.* que, *B* 210 impune *γ B ς′* inpune *cett.* (*ν σ v et β*) *Ac.* (ĩpune *Fran.*) *uu.* 211. 213. 214 *r* 2 *in ras.* 211 numerus *u* licencia *λ* *uu.* 212 *sq. del. Paldamus, post u.* 224 *pon. Engelius* *u.* 212 *omis. F* 1 *λ′* 1 *δ* 1 *aut pr.* (*π′* 1 *τ* 1 *r* 2; *r* 1 *non liqu.*) *add. in marg. F* 2 *λ′* 2 (*π′* 2 *τ* 2) *testantur Acr. tract. Vind.* 214 Hic *y* [1 *Bland.*] prisce *φ* luxuriem *γ F λ′ δ ε ς′* (*r* 2 *et Lips.* 2) luxuriam *B C u* (*π′*) *Pph. tractat. Vind.* luxuri^{e}am *v* luxuria *Pf.; r* 1 *non liquet* 215 Ticen *B* 216 Hic *y* [1 *Bland.*] 217 Etulit *λ* p̄ces *λ* *u.* 218 *paene euanuit in C* 219 Sortileges *ε pr. aut* 1 220 cantauit *γ y Ac.* certauit *cett.′ ς″ Pph.*

mox etiam agrestis Satyros nudauit et asper
incolumi grauitate iocum temptauit eo quod
inlecebris erat et grata nouitate morandus
spectator functusque sacris et potus et exlex.
uerum ita risores, ita commendare dicacis
conueniet Satyros, ita uertere seria ludo,
ne quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
regali conspectus in auro nuper et ostro,
migret in obscuras humili sermone tabernas,

TESTIMONIA.

221 cf. Ausonius Mosell. 170 sq.: 'hic ego et agrestes Satyros et glauca tuentes Naidas extremis credam concurrere ripis' 223 cf. Ouidius metam. IIII 284: 'dulcique animos nouitate tenebo' 224 'exlex' glossarium Mai [classic. auct. VIII 200] incerti excerpta argumenti grammatici § 26 p. 207 Eichenf. et Endlich.

VARIA LECTIO.

Porph.' Victorin. tractat. Vind. Isidorus ircum *B C F λ y* [*Mell. Parisin.* 8216 *Valentian.* 1] *Isidori cod. Parisin.* 7582 *saec.* X yrcum σ ^{h}ircū *Pph.* hircum *γ ε u* (*ν π' τ l*) *Pf. Diomed. florileg. Cusan.* hyrcum *δ* (*a r v cons. β'*) *cf. Quintilian. instit.* I 5, 20 221 mox] Vox *florileg. Cusan.* agrestis *γ* 1 *C* (*a*) *y* [*π Bruxellens. Gronou. Mellicens. Montepessul. Parisin.* 10403] *Pph.' florileg. Cusan. Diomedes p.* 487 *K.* (*omis. codd. p.* 491) *Marius Victorinus* (*cod. Valentian.*) agrestes *cett.' ς'* satiros *C δ u* nudauit] nouauit *Diomedis codd. utrobique*, *recte Pph.' Victorinus* (*cod. Valent.*) 222 Incolomi *γ B ε* (*ν σ r et π* 2) *Diomedes* Incolumi *cett.' ς'' Marius Victorinus* grauitate] *omis. codd. Diomedis p.* 491 locum *δ ε* (*τ r* 1 *et π Lips. corr. ut uid.*) *Diomedes; B utrum* locum *an* Iocum *uoluerit non liquet*, iocum *cett.' ς'* (*et Lips. pr. ut uid.*) *Acr. tractat. Vindobon. Marius Victorinus* 223 inlecebris erat] † Illecebris Inerat *λ* Inlecebris *B C corr. δ* 2 (*a l corr. r* 2 *et β* 1) *Acr. Diomedes* Enlecebris *C pr.* Incelebris *F δ* 1 *ε* (*τ* 1 *l pr. r* 1 *et π* 2 *Lips.*) Illecebris *γ u* (*ν σ τ* 2 *v et Fran.*) *tractat. Vindobon.* Illecerebris *Mar. Victorinus* (*cod. Valent.*) Illec//ebris *τ* erat *omis. F pr.* (*et π*) et] *omis. δ* (*τ*) & grata erat *C* grata] *omis. codd. Diomedis* 224 Spectatus *C* 225 cōm̄endare *B* dicacis *B C* dicaces *cett.' ς'' tractat. Vindobon.* loquaces *y* 226 Conueniat *B* (*β'*) *opp. tractat. Vind.* satiros *C δ u* ita uertere] auertere *B C* 227 adhibetur *B ε* (*et Lips. pr.*) adibebitur *C* et heros *B*

aut, dum uitat humum, nubes et inania captet.
effutire leuis indigna Tragoedia uersus,
ut festis matrona moueri iussa diebus,
intererit Satyris paulum pudibunda proteruis.
non ego inornata et dominantia nomina solum
uerbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo,
nec sic enitar tragico differre colori,
ut nihil intersit, Dausne loquatur et audax
Pythias emuncto lucrata Simone talentum,
an custos famulusque dei Silenus alumni.
ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quiuis
speret idem, sudet multum frustraque laboret
ausus idem: tantum series iuncturaque pollet,

TESTIMONIA.

230 cf. Ioannes Saresberiensis policr. VIII 5: 'nubes — captant;' imitatus est Persius 5, 7: 'grande locuturi nebulas Helicone legunto' 232 sq. Acribo scholasticus music. p. 205 [t. II Gerbert.] 240 'ex — sequar' schol. Γ epist. II 1, 167 240—242 'Ut sibi — idem' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

230 dum] nū *B C* uitet *u* (τ) u*itet* ε uitat *cett.′* ς″ *Ac. Acr. tractat. Vindobon.* 231 Effuttire γ *F* λ Eeffutire δ leuis γ 1 *B C* (*v a cons.* π) *y* leues *cett.′* ς′ indignata *B* traguedia *F* δ 1 *aut pr.* tragoedia γ tragedia *u* 233 satiris *u* pptuis *F* *uu.* 234—243 *Spengelius post u.* 250 *ponebat, suspect. Gruppeus opp. Porph.′ Acr. tractat. Vindobon.* 234 nomine *B C* 1 235 pisonis *F* λ′ δ 1 ε (*et* π; personis τ 1) satirorum *u* 236 Ne γ *pr. opp. tractat. Vindobon.* 237 nichil *u* da(u)usne *B* dausne *C* dauusne *cett.′* ς″ et *B C y* [*V et alter Bland.*] an γ *F* λ′ δ ε *u* ς″ *Ac. cf. uar. lect. epist.* I 12, 17 238 Pythias *F* λ′ δ ε Pithyas γ *B C* Phithias *u*
239 alunni *u* 240 carmen fictum *u y* [*Bruxell. Petropolit.*] *opp. cett.′* ς″ *Ac. schol. Γ epist.* II 1, 168 *uu.* 240—243 *del. Ribbeckius* 241—243: *aut uu.* 242 *sq. aut* 'sudet — idem' *delenda censet Gruppeus* 241 : : peret ε Spiret λ′ Sperat τ *pr.* frustaque ε 242 : : : sus ε

uu. 243—410 *DEFICIT cod.* ε; *Ω′* = γ *B C F* λ′ δ *u*; ς″ = *aut omnes codd.* β′ (β *Fran.*) *v* π′ (π *Lips.*) σ τ *a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*; ς = *aut omnes codd. v* σ τ *a r v* (*l*) *aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur*

tantum de medio sumptis accedit honoris.
siluis deducti caueant me iudice Fauni,
ne uelut innati triuiis ac paene forenses
aut nimium teneris iuuenentur uersibus umquam,
aut inmunda crepent ignominiosaque dicta:
offenduntur enim quibus est equos et pater et res,
nec siquid fricti ciceris probat et nucis emptor
aequis accipiunt animis donantue corona.
syllaba longa breui subiecta uocatur iambus,

TESTIMONIA.

247—250 florileg. Nostradam. 248 Ioannes Saresberiensis policr. VIII 10: 'offenditur enim, quibus — res' 251—262 cf. Marius Plotius IIII 30 p. 268 Gaisf.: 'secundum rationem metri iambici huc usque extendi metrum iambicum deberet, a dimetro usque ad trimetrum, quam-

---

VARIA LECTIO.

Ω′ = γ B C F λ′ δ u; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

243 sunptis *u* accedit *Ω′ ς″ tractat. Vindobon.* accedet *τ y* *Botheus* accessit *y* 244 Silua *u opp. cett.′ ς″ tractat. Vindobon.* + siluis educti *y* [*2 codd. Feae*] *Marklandus opp. Acr. tractat. Vindobon.* iudice] lucide *C* 245 uelud *λ* 1 *aut pr.* paene *ν* poene *λ corr.* pene *cett.* 246 uersib̄ istis vnq̄ *C* unquam *γ B C* (*v et Fran.*) umquam *cett.′ ς′* (*et β*) *u.* 247 *post u.* 248 *florileg. Nostradam.* 247 immunda *u* (*l*) *florileg. Nostradam. pr.* ĩmunda *B* inmunda *cett.* *ς″ Ac. florileg. Nostradam. corr.* ignominiosaq. (o *supra*) *δ* dicta] uerba *ω* [*Mediolan.* 1476. *Lips.* 1498] *excerpta Frisingensia opp. tractat. Vindobon. qui* 'uerba' *exhibet pro interpretatione; dicta r* dicam *florileg. Nostradam.* 248 equos *B C* 1 (este qs (o *supra*) *B*) æquus *δ a. ras.* equus *C* 2 *cett.′* equs (u *supra*) *y* [*Montepessul.*] 249 siquid *B* fricti (l t *supra*) *γ* *F λ′* 1 *δ corr. u C* 2 *ς′* (*et Lips. omn. codd. Cruqu.*) *Ac. tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* stricti *C* 1 fracti *B δ pr. λ′* 2 (*τ v et π* 1)*; frictum cicer, quod hodieque appellatur cecio fritto, et frictae nuces occurrunt apud Plautum bacch.* 767. *Poenul.* I 2, 112
250 donantque *u* (*π′ r*) donant, *om.* ue, *B* donantue *u uar. cett.′ ς′* (*et π uar. Lips.* 2) *florileg. Nostr.* donantq; (l ue *supra*) *v* coronā, *lineola fort. ab alt. m., γ* 251 Sillaba *γ* 1 *B u* longa] nona *B* subiuncta *τ opp. Pph.*

pes citus; unde etiam trimetris adcrescere iussit
nomen iambeis, cum senos redderet ictus
primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
tardior ut paulo grauiorque ueniret ad auris,
spondeos stabilis in iura paterna recepit
commodus et patiens, non ut de sede secunda
cederet aut quarta socialiter. hic et in Acci
nobilibus trimetris apparet rarus, et Enni
in scaenam missos cum magno pondere uersus
aut operae celeris nimium curaque carentis
aut ignoratae premit artis crimine turpi.

TESTIMONIA.

uis Horatius usque ad trimetrum praeceperit, cum de sexto pede uel septimo iambico nullam fecerit mentionem' 251 sq. 'syllaba — citus' Marius Plotius IIII 3 252 sq. 'pes — iambeis' Pseudoacron uolgatus (non Acr. γ) ad c. I 16, 24 254—256 'non ita pridem — recepit' Marius Plotius IIII 3 p. 268 Gaisf. 257 sq. 'non ut — socialiter' Marius Plotius IIII 6 et IIII 7 p. 269 Gaisf.

VARIA LECTIO.

252 trimetris] iri metris *B* adcrescere *C φ λ' δ u* (*a v et π*) adcrescere *ψ* accrescere *cett. ς* (*r 2 et Lips.*) *r 1 n. l.* acr: *β'* accedere *Pph.'* 253 Nomen *Ω' ς'* (Nomen *Fran.*) *Pph.' Porph.' Acr.* momen *Ribbeckius* iambis *B Pph.* 253 *sq. post* iambeis *punctum ponit Iahnus nou. annal. phil. et paedag.* XXXXVII 474 *post u.* 254 *lacunam statuit Ribbeckius* 255 paulo *Ω' ς' Pph.' Acr. Plotius* paulum *π' r* auris *π' r y* [*Montepessul.*], *C non liquet*, aures *cett.' ς' Pph.'* *uu.* 256—258 *legi uix possunt et in antecedentibus nonnulla euanuerunt in C* 256 Spondios *B* stabilis *B y* [*π*] stabiles *cett.' ς'* paīna in iura *u* paterna] alterna *Batauus quidam in actis societatis Vltraiect.* III 101 *et C. F. Hermannus philol.* X 233 257 paciens *λ* 258 acci *γ C ς''* aci *a pr.* achi ł acci *B*
ł ii
accii *F λ' δ u* (*τ 1 n. l.*) acci *v* Atti *ω opp. tractat. Vindobon.* 259 Mobilibus *P. Victorius opp. Bentl.* appar&] *φ n. l.* *post* rarus *duo puncta ponit D. Heinsius opp. tractat. Vindobon.* ennii *F λ' δ u* 259 *sq.* et Enni. In scenam missus *Marcilius et Bentleius* 260 scęnam *B C* (*σ τ a l et Fran.*) cenam *λ pr.* scenam *cett.* missus *Piscator* cum magno pondere *Ω' ς'' Ac. Bentl.* magno cum pondere *v y ω*, *sed cf. apparat. critic. ad serm.* I 10, 49 magno quod pondere *M. Bonfinis* 261 opere *C φ* celeris (sceleris *ψ*) nimium *Ω' ς'' Pph.'* nimium celeris *a y opp. Ac.* 262 ignotę *γ pr.*

non quiuis uidet inmodulata poemata iudex,
et data Romanis *ueniast indigna poetis.
idcircone uager scribamque licenter, an omnis
uisuros peccata putem mea, tutus et intra
spem ueniae cautus? uitaui denique culpam,
non laudem merui. uos exemplaria Graeca
nocturna uersate manu, uersate diurna.
at uestri proaui Plautinos et numeros et
laudauere sales, nimium patienter utrumque,
ne dicam stulte, mirati, si modo ego et uos
scimus inurbanum lepido seponere dicto,

TESTIMONIA.

263 cf. Auson. edyll. 4, 56: 'te praeeunte, nepos, modulata poemata Flacci' 267 cf. ecbasis captiui u. 745: 'hanc meruit poenam, uitasti denique culpam' 268 sq. 'uos — manu' Acr. ad serm. I 3, 117

VARIA LECTIO.

263 inmodulata *γ C δ u* (*β' ν v*) īmodulata *B* immodulata *cett.' ς'* poemate *F* poemata *cett.' ψ corr.* 264 Sed data *y* uenias *B* uenia est *cett.' ς''* uenia *y* indigna] iniusta *y* [*Montepessul.*] *opp. tract. Vind.* 265 Iccircone *C* (*σ*) Iccirco, *om.* ne, *B* Idcircone *cett.' ς'' Ac.* an *γ B C λ' δ ς'' Ac. Acr. tract. Vind.* ut *u y* [*Barcinon. corr. Basil.* I (*superscr.* ł an) *Parisinus* 8219 *uar.* 1 *cod. Statii*] *Bentl. consentire Acronem dicens* an (ł ut) *v* at *y* [*Bernens.* 542] *Gruppeus* et *y* [*Parisin.* 8216] *Fea* omnis *B C* 1 *λ' δ* (*ν τ a*) *y* [*β π* 2 *Brux. Gron. Montep. Vossîan.*] *ω Ac.* omnes *γ u* (*σ r v et Fran. Lips.*, *π* 1 *non liqu.*) 266 intra] extra *Lambinus* uenie *γ* 266 *sq.* cautus? uitaui *codd. Acr. tractat. Vind. Lambinus Bentl. Fea* mea? . . . cautus uitaui *interpung. Doederlinus* uitaui — merui *del. Gruppeus* incautus uitaui *Hamacherus: sed hic locus nulla eget emendatione, uerum recta interpretatione uocabuli* 'tutus', *de quo cf. u.* 28
268 graeca *B* (*a et π*) gre//ca *λ* greca *cett.* *uu.* 270—274 *del. Gruppeus, inter uu.* 262 *et* 263 *ponit Prinzius* 270 Aụt *γ* A//t *l* uestri *Ω' ς''* (*et omn. codd. Cruqu.*) *tractat. Vindobon.* nostri *y* [*Bernens.* 508 *Nostradam. uar. Vossian. fol.* 130] *ω ubi uerba* 'At — sales' *non Horatio, sed Pisonibus tribuebantur*
271 pacienter *F* 272 Ne stulte dicam *y* Ne dicam *Ω' ς'' Acr.* Non dicam *y* [*Nostradam. pr. Valentian.* 1] *Sanadonus* nec dicam *Stallbaumius* miratis modo *B* 273 laepido *F* sepondere *B* dictum *u y* dicto *cett.' ς'' Pph.' Acr. tractat. Vindobon.* dicto *v* dictu *y*

legitimumque sonum digitis callemus et aure.
ignotum tragicae genus inuenisse camenae
dicitur et plaustris uexisse poemata Thespis,
quae canerent agerentque peruncti faecibus ora.
post hunc personae pallaeque repertor honestae
Aeschylus et modicis instrauit pulpita tignis
et docuit magnumque loqui nitique coturno.
successit uetus his comoedia, non sine multa
laude; sed in uitium libertas excidit et uim
dignam lege regi: lex est accepta, chorusque
turpiter opticuit sublato iure nocendi.
nil intemptatum nostri liquere poetae;
nec minimum meruere decus uestigia Graeca

TESTIMONIA.

274 Pseudoacron uolgatus ad c. IIII 9, 49. Ioannes de Muris summa musicae c. 9 [III p. 209 Gerbert.] 275—288 Donatus (?) de tragoed. et comoedia fragm. p. XVII Klotz. 275—280 cf. Apollinaris Sidonius carm. 9, 232—235: 'pictum faecibus Aeschylon secutus aut plaustris solitum sonare Thespin, qui post pulpita trita sub coturno ducebant olidae marem capellae' 275—277 Diomedes p. 487 K. 278 cf. Athenae. I 21[d]: 'καὶ Αἰσχύλος δὲ οὐ μόνον ἐξεῦρε τὴν τῆς στολῆς εὐπρέπειαν καὶ σεμνότητα . .' 282 sq. 'Plerumque in uitium — regi' florileg. Nostradam. 283 sq. 'lex — nocendi' Ioannes Saresberiensis policr. VII 24

VARIA LECTIO.

274 digito *Ioannes de Muris* 275 camenae *Ω' ς'' Pph.'* 276 plausis *B C ι* plautus *uel* plauctus *codd. Diomedis* uectasse per Hellada *coni. Cuninghamus* uixisse *B* (*a pr. ut uid.*) thespis *γ* (*β' ν σ a*) hspis *B* thepsis *C* thesphis *F λ'* (*π' r*) tesphis *δ u* (tesp//*i*//s *τ*) *u.* 277 *delet Lehrsius* 277 qui *Bentleius opp. Ω' ς'' Ac. Acr. tr. Vind. Diomed. Donat. et cf. Apoll. Sid. quem supra laudauimus* peruncti] infecti *Diomedes opp. Pph.'* faecibus *B C* (*a l et Fran.*) *Pph.' Diomedes* fecibus *cett.' ς'* (*et β*) ora] atris *B C, in C superscr.* ł ora, ora *cett.' ς' tractat. Vindobon.* (or//a *π*) 278 persone *δ ι ut uid.* palle *γ δ u* honeste *δ ι* 279 Aeschylus *γ B λ corr. δ corr.* Haeschylus *C* Aeschilus *ν σ a Pph.' Porph.'* Aeschynus *φ corr. ψ λ' δ pr.* Aeschinus *φ pr. u ς''* Aescinus *τ* pulputa *B C* (pulputat ignis *C*) 280 nitiq,] nit *in ras. C* coturno *Ω' ς''* 281 comedia *C δ u* 282 s, *C* uīs *C* *u.* 283 *omis. B* 283 est *omis. C* 284 opticuit *F* (*et Fran.*) *tractat. Vindobon.* obticuit *cett.' ς'* (*et β*) obtinuit *ν* 285 *post* poetae *punctum ponit Doederl.* ///liquere *δ* 286 minimū *in ras. δ* graeca *B* (*et π*) greca *uel* ḡca *cett.' ς'*

ausi deserere et celebrare domestica facta,
uel qui praetextas uel qui docuere togatas.
nec uirtute foret clarisue potentius armis
quam lingua Latium, si non offenderet unum
quemque poetarum limae labor et mora. uos, o
Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
multa dies et multa litura coercuit atque
perfectum deciens non castigauit ad unguem.
ingenium misera quia fortunatius arte
credit et excludit sanos Helicone poetas
Democritus, bona pars non unguis ponere curat,
non barbam, secreta petit loca, balnea uitat.
nanciscetur enim pretium nomenque poetae,
si tribus Anticyris caput insanabile numquam

TESTIMONIA.

288 Diomedes p. 489 K. 290 sq. imit. Persius 1, 61: 'uos o patricius sanguis' 292—294 'Carmen — unguem' florileg. Nostradam. 295 florilegium Cusanum 297 sq. 'Bona pars ungues non ponere — loca' florileg. Nostradam. 298 'secreta — uitat' Pompei commentum [uol. V p. 162 Keil.] 298 'balnea uitat' Seruius [Sergius] comment. in Donatum p. 431 K.

VARIA LECTIO.

288 Vel (+ ut) *φ* pretextas *γ*, *C n. l.* togatis *B C* *post* togatas *comma ponit Doederlinus* 289 uirtutem (m deleta) *γ* clarisq; *B C* clarisue *cett.' ς''* potencius *λ* 290 Qua *C*, *fort. euanuit lineola* lĩgua *u* lacium *λ pr.* 291 uos o] ūsu = uersu *B* 292 reprendite *C (ν σ)* rependite *B* reprehendite *cett.' ς'' Acr. in textu tract. Vind. florileg. Nostradam. cf. serm.* I 10, 52. 55 293 coercuit *Ω' ς'' florileg. Nostradam.* cohercuit *a* 294 p̄sectũ *B* Presectum *C ut uid.* Praesectum *y* [*V et alt. Bland. et fort. Gronou.* 1, *probiores aliquot Statii, Mureti unus et Vaticanus apud Lambinum*] *Lambinus Bentl.* Perfectum *cett.' ς'' Acr. tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.; illud plerique recentiorum praetulerunt; at Fea docuit praecisorum unguium in hac ultima politura nullum esse usum* Per(s)pectũ *y* [*π*] deciens *B* decies *cett.' ς'' florileg. Nostrad.* 295 quia] q̧ *B uu.* 296—299 *propemodum euanuerunt C* 296 elicone *F λ' δ u* 297 unguis *B C* 1 *λ' δ (π' τ a r v et β)* ungues *cett. ς' flor. Nostrad.* *u.* 298 *omis. u* 1, *add. u* 2 *in marg.* 298 barbas *B*, *C. n. l., opp. floril. Nostr.* petit] fugit *Pompeius* 299 p̄cium *λ* poete *φ* poeta *Peerlkampus* 300 anticiris *u* an̄cyris = antecyris *B* (*l pr.*) anticyris *cett.* nunquam *B C* (*et Fran.*) numquam *cett.' ς'*

tonsori Licino commiserit. o ego laeuos,
qui purgor bilem sub uerni temporis horam!
non alius faceret meliora poemata: uerum
nil tantist: ergo fungar uice cotis, acutum
reddere quae ferrum ualet exsors ipsa secandi;
munus et officium, nil scribens ipse, docebo,
unde parentur opes, quid alat formetque poetam,
quid deceat, quid non, quo uirtus, quo ferat error.
scribendi recte *saperest et principium et fons;
rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae,
uerbaque prouisam rem non inuita sequentur.

TESTIMONIA.

304 sq. 'Fungar — secandi' florileg. Nostradam.; Hildebertus epist. lib. I 8: 'nouimusque poetam fungi uice — secandi' cf. Emisii epist. inter epist. s. Thomae Cantuarensis [IIII p. 201 Giles.]: 'numquid tunc fungebamini uice cotis — secandi?' Ioannes Saresberiensis epist. 179: 'lyricum . . . imitabor fungens uice cotis — secandi' 305 'exsors' incerti excerpta argumenti grammatici § 26 p. 207 ed. Eichenf. et Endlich. (cf. ad uu. 20. 224) 309 florilegia Nostrad. et Cusanum, hoc ex Porphyr., non ex Hor. 311 Quintil. inst. I 5, 2 cf. Asinius Pollio apud Porphyr. ad h. u.: 'male hercule eueniat uerbis, nisi rem sequantur'

VARIA LECTIO.

301 laeu^{v}//s *a* leuus *C u* laeuus *cett.'* leuis *y* stultus *v uar.* 302 pu^{r}gor *λ* purgor *cett. ς' Pph.' Ac. Acr. tract. Vind.* pungor *σ pr.* purger *r* (*et Lips. pr.*) purgo *y ω* bili *Cruquius ex tribus commentariis Bland. opp. tractat. Vindobon.* horam] auram *Heinsius et Burmannus opp. Pph.'* 304 tantis ĩgo *B* tanti est ergo *cett.' ς'* (est *om. β* 1) ergo] e^{r}go sed *u* ergo *l* ego sed *y* [*Nostradam.*] sed ego *y* [*Par.* 7976] 305 exsors ipsa *λ u γ uar.* (*ν σ* 2 *τ l* 2 *v;* etsors *l* 1) *tractat. Vindobon. florileg. Nostrad. Emisius cons. grammatic. incert.* exors ipsa *F δ* (*β' σ* 1 *r et Lips.*) *Acr. Hildebertus Ioannes Saresber.* exsortita *γ* (*a*) *y* exortita *B C λ uar. δ* 2 *uar. Ac.* exors *ipsa secandi y* [*π*] (AŁ LIB̄ Exortita *λ*) 306 offitium *γ φ u* nihil *δ pr. y* 307 parentusopes *B C* 1 308 Qui^{d} *λ* doccat *γ δ pr. aut* 1 (*ν* 1 *a* 1 *r* 1) *in γ superscr.* at deceat qui non *B λ pr.* uirtus] iustus *γ* 1 *post u.* 308 *uu.* 332—346 *ponit Lehrsius* 309 recte sapere *λ pr.* (*ν*) recte sapere est *cett. ς'' Pph.'* sapere recte est *τ* est principium, *om.* et, *B* 310 socratice *C* chartae *B C Pph.'* cartae *F λ' δ u* charte *γ* kartae *y* [*Petropolit.*] 311 sequontur *C* sequuntur *B* sequentur *cett.' Pph.' Porph.' tractat. Vindob. Quintilianus cons. ς''*

qui didicit patriae quid debeat et quid amicis,
quo sit amore parens, quo frater amandus et hospes,
quod sit conscripti, quod iudicis officium, quae
partes in bellum missi ducis: ille profecto
reddere personae scit conuenientia cuique.
respicere exemplar uitae morumque iubebo
doctum imitatorem et uiuas hinc ducere uoces.
interdum speciosa locis morataque recte
fabula nullius ueneris, sine pondere et arte,
ualdius oblectat populum meliusque moratur,
quam uersus inopes rerum nugaeque canorae.
Grais ingenium, Grais dedit ore rotundo
Musa loqui, praeter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
discunt in partis centum diducere. 'dicat

TESTIMONIA.

uu. 312—316 florileg. Nostradam. 313 ecbasis captiui u. 618 315 'profecto' incert. gramm. § 51 p. 210 Eichenf. et Endlich. 323 sq. 'Graiis ingenium — loqui' Otto Frisingensis chronic. lib. I c. 27 'Grais dedit — loqui' tractat. de duce Ernesto [VII p. 193 Haupt.] cf. Apollinaris Sidonius carm. 23, 236: 'seu linguae Argolicae rotunditate'

VARIA LECTIO.

312 Quid(di)dicit *γ* Cui didicit *B* Quos ita more *B* 314 Quid . . . quid *σ τ* Quo *C*1 officiumq; quę *B* officiũque *C* (*a* 1) offitiũ quae *u* 316 persona *B* 317 iubbo *λ pr.* (*sic*) uidebo *ψ pr.* (*l* 1 *et β* 1) *y*

318 uiuas *Ω′ ς″* (*et omn. codd. Cruqu.*) *tract. Vind.* ueras *y ω* *Lambinus* 'uiuas uoces id est ueras' *Acr.* ducere] reddere *y* [*Petropolit. Sorbon.*] 319 spetiosa *γ F* locis *B C λ* 2 *δ* 2 *aut corr.* *ς′* (*et Lips. corr.* 4 *Bland.*) *Pph.′ Porph.′ Ac. Acr. gloss. Γ* iocis *F λ′* *δ* 1 *aut pr. u* (*π′ σ τ*) *tractat. Vindobon. Iason de Nores; cf. Quintilian. instit.* VII 1, 41: 'plerique . . . contenti sunt locis speciosis modo uel nihil ad probationem conferentibus' 'colligit saepe magis placuisse fabulam, quae nudis narr(ar)etur uerbis, quoniam res spectatorem delectarent, quam quae locis communibus explicaretur' *Porph.′*

322 regum *B* nuge *γ̂* 323 Grais *F δ corr.* 1 *aut* 2 *u* (*ν r v et β π p. ras. Lips.*) Graiis *B λ′ δ pr. aut* f Gragus *γ C* grais *F* *δ u* (*ν r v et β Lips.*) *Pph.′* graiis *B C λ′* gragus *γ* rutundo *C* 324 Mulsa *B* propter laudem *Sanadonus* 325 racionib; *λ* 326 partis *B* (*π′*) *y* [*β* 1 *ut uid. Reginens.* 1] partes *cett.′ ς* (*et Fran.*)

filius Albini: si de quincunce remotast
uncia, quid superat? poteras dixisse'. 'triens'. 'eu!
rem poteris seruare tuam. redit uncia, quid fit?'
'semis'. at haec animos aerugo et cura peculi
cum semel imbuerit, speramus carmina fingi
posse linenda cedro et leui seruanda cupresso!
aut prodesse uolunt, aut delectare poetae,
aut simul et iucunda et idonea dicere uitae.

TESTIMONIA.

329 'Rem poterit seruare suam' florileg. Nostradam. 330 sq. 'Animos — fingi' florileg. Nostradam. 332 cf. Persius 1, 42: 'et cedro digna locutus (carmina)' Ausonius epigr. 34, 13 sq.: 'huius in arbitrio est, seu te iuuenescere cedro seu iubeat duris uermibus esse cibum' 333—337 florileg. Nostradam. 333 sq. Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 Ioannes Saresberiensis policr. I 8. idem rectius metalog. II 8 334 Seruius ad Aen. VI 660

VARIA LECTIO.

centum] ·c· *B* dicat *Ω′ ς″ tractat. Vindobon.* dicas *Bentleius; cf. c.* I 27, 10 327 Fillius *λ a. ras.* alba nisi dequincuncere motast *C* 1 albani *B C* 1 (*ν a v pr. et β*) albini *cett.′ ς″ Ac. tr. Vind.* sede q̄cq̄ *B* quinquuce *u* quincunce *cett.′ cons. ς″* remot[e]ast *C* remota est *cett.′ cons. ς″* 328 Untia *u* Uncta *B* superat *Ω′ ς″ tractat. Vindobon.* superest *γ uar. y* superet *y* [*Zulichemian.*] *Bentl.* poteras *B C F λ′ δ* 1 *u* (*τ r v et π* 2 *Fran. Lips.*) *tractat. Vindobon.* poterat *γ δ* 2 (*ν σ a et β π* 1 *Fran. uar.*) *Bentl.* poteris *Horkelius* properat *Schneidewinus philol.* III 539; poteras = potes *ut Vergil. ecl.* 1, 79 *Plin. epist.* III 5, 16 *Ouid. trist.* V 1, 49 *metam.* I 679 *Hor. serm.* II 1, 16 dixisse, triens? *interp. Bentl.* eu *γ B C δ in ras.* (*ν π′ ut uid. σ τ r et* 4 *Bland.*) heu *a* est *F λ′ δ* 1 *ut uid. u* (*β′ ut uid. v*) hem *y* en *y* heus *y* 'euge' *interpretantur Acr. et tractat. Vindobon.* 329 reddit *B* untia *u* unctia *B* quid est *B*, *utrum* quid fit *an* quid sit *habuerit C*, *non liquet* 330 Senis *B* at *y* [*π* 2 1 *cod. Feae* 1 *Valarti* 2 *Cruquii p. ras.*] an *B y* [*V et* 2 *alii Bland. a. corr.*] *idem coni. Statius* ad *cett.′ ς″* (*π′ ut uid.*) *cf. apparat. critic. serm.* I 6, 87. *scholia tacent* hec *u* erugo *C δ u supr. u.* peculii *ψ u* (*l*) *flor. Nostr.* peculi *cett. ς″ cf. Vergil. ecl.* 1, 32: 'nec cura peculi' 331 inbuerit *ψ corr. λ* (*et β*) *flor. Nostrad.* imbuerit *cett. ς′* speramus *γ B C ψ corr. λ* 2 (*β′ ν a*) speremus *F λ′ δ u* (*π′ σ τ r v*) *tract. Vind. floril. Nostrad.* 'sperandum est' *Acr.* cupresso? *plerique uu.* 332—346 *post u.* 308 *ponit Lehrsius u.* 334 *del. Gruppeus* 334 aut iucunda simul et idonea *Ioannes Saresber. policrat. opp. metalogic.* aut] et *Seruius*

quicquid praecipies, esto breuis, ut cito dicta
percipiant animi dociles teneantque fideles:
omne superuacuum pleno de pectore manat.
ficta uoluptatis causa sint proxima ueris,
nec quodcumque uelit poscat sibi fabula credi,
neu pransae Lamiae uiuum puerum extrahat aluo.
centuriae seniorum agitant expertia frugis,
celsi praetereunt austera poemata Ramnes:
omne tulit punctum qui miscuit utile dulci,
lectorem delectando pariterque monendo.
hic meret aera liber Sosiis, hic et mare transit

TESTIMONIA.

335—337 Hildebertus moral. philos. p. 961 336 ecbasis captiui u. 585 339 Seruius ad Aen. XII 83 341 glossarium Mai [classic. auct. VIII 117] 342 cf. Martialis I 25, 2—4: 'profer opus, quod nec Cecropiae damnent Pandionis arces nec sileant nostri praetereantque senes' 343 sq. florilegium Nostradamense 343 florilegium Parisinum 8818[a] Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 Ioannes de Muris summa musicae c. 2 [III p. 195 Gerbert.] Adam de Fulda musicae part. tertia c. 8 [III p. 362 Gerbert.] Ioannes Saresberiensis metalog. II 8. idem epist. 80: 'alter enim omne tulit punctum et miscuit utile dulci' 344 'delectando — monendo' ecbasis captiui u. 588

VARIA LECTIO.

opp. tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. sim$\overset{v}{i}$le γ iucunda γ *B C* λ *corr. aut pr.* ς (*et* π 1) iocunda *F* 1 *aut pr.* λ *pr. aut corr.* δ *pr. u* (β' σ v *et* π 2 *Lips.*) *florileg. Nostrad.* iucund$\overset{ɫ\ c}{ȩ}$tidonea *B* 335 Quidquid λ' (σ *et* π 1) Quicquid *etiam florileg. Nostradam.* precipies γ 336 animo *y* [1 *Bland.*] teneant et fideles *Hildebertus u.* 337 *del. Bentleius Sanadonus Gruppeus* 337 Om̃s *B* ////pleno δ de corpore *y opp. schol.* γ *tract. Vind. flor. Nostr.* 339 Ne γ *F* λ' δ ς'' *Acr. tractat. Vindobon.* Nec *B C u* (σ) *Seruius* uelit γ *B C ut uid.* δ *corr.* (*a* 1 *r* 2, *item r* 1 *ut uid.*) *Acr. tractat. Vindob. Seruius* uelis τ *a* 2 uolet *F* λ' δ *pr. u* ς'' posset *F* δ 1 *ut uid.* poscet *r* 1 *y* [*Lips.*] 340 N̄ *B* Neu *cett.'* ς'' *Pph.' Ac. tract. Vind.* prensae *B* uium δ 1 *u* uiuū δ ·u$\overset{u}{i}$·um λ uiuum *cett.* ς'' *Pph.'* uiuum *a* extrahet *r* 1 *y* [*Lips.*] *Pph.'* aluo] abuo *B pr.* 342 Celsi p̄t̄ cunctaurā poemata *B* rannes *u* ramnes *cett.'* ς'' *u.* 344, *quem testatur floril. Nostrad.*, *superuacuus uidetur Gruppeo, idem delet uu.* 345 *sq.* 345 mȩret *B* aera *B u C* 2 λ'2 δ 2 (v 2 π' σ *a* 1 *ut uid. r v et* β 2 *Fran.*) *Pf.* aerea γ 1 era γ 2 (τ) *tractat.*

et longum noto scriptori prorogat *aeuom.
sunt delicta tamen quibus ignouisse uelimus:
nam neque chorda sonum reddit quem uolt manus et mens,
poscentique grauem persaepe remittit acutum,
nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.
uerum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
offendar maculis, quas aut incuria fudit
aut humana parum cauit natura. quid ergost?
ut scriptor si peccat idem librarius usque,
quamuis est monitus, uenia caret, et citharoedus
ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:

TESTIMONIA.

uu. 347—353 'Sunt d: quidem — natura' flor. Nostr. 348—350 Ioannes Victoriensis IIII 7 p. 375 B. 350 Seruius ad Aen. VII 498 [Probus] de ultimis syllabis 242 K. florilegium Paris. 8818ª Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 cf. ecbasis captiui u. 1162: 'non semper — arcus' 'fieret quodcunque minabitur arcus' tractat. de duce Ernesto 4 [VII p. 197 Haupt.] 355 sq. 'At citharedus — eadem' florileg. Nostradam.

VARIA LECTIO.

Vindobon. aere *F λ'* 1 *δ* 1 (*ν* 1 *a* 2 *uar. et β* 1) ere *C* 1 ae (*sic*) *Pph.* sosis *γ B C* (*β' a* 1 *et* 4 *Bland.*) *Ac.* sosiis *cett.' ς' Pph.' Porph.' tract. Vind.* so//sis *Pf.; Acr.:* 'Sosis ·i· bibliopolis; alii emendatores et probatores carminum uolunt duo I debere scribi, sed propter metrum unum scribitur. Sosii ergo duo fratres fuerunt bibliopolae opinatissimi' et] *omis. δ pr.* 346 euum *u* aeuum *cett.' uu.* 347—360 *Bouhierus conlocabat post u.* 378 *Mollevautus post u.* 274 *opp. etiam florileg. Nostrad.* 348 corda *γ F λ' δ u* uolt *F δ* (*et π*) *γ* uul *λ* uult *cett. ς' florileg. Nostradam.* et mens] *omis. B* 349 psepe *C φ λ' u* remittit *γ B C δ* 2 *ς'' tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. Ioannes Victoriens.* reddit (*superscr.* ł remittit) *u schol. γ et tractat. Vindobon. pro interpretatione* remutit *F λ in marg. δ* 1 *ut uid.* (*et* 1 *Bland.*) remuttit *λ' in textu; a* 1 *non liquet* 350 Nec *Ω' ς'' tr. Vind. flor. Nostr. Seruius* [*Probus*] *de ultimis syllabis* Non *florileg. Paris.* 8818ª feriet] fieret *γ pr.* (*a pr. ut uid. l corr., omis. l pr.*) *tract. de duce Ernesto* quodcunq. *C* (*v*) cuicunque *M. Bonfinis* 351 plura] pura *l pr. aut* 1 353 ergost *B* ergo est *cett.' ς''* (*et omn. codd. Cruqu.*) ergo, *om.* est, *a* 1 ? *v y* [*Sorb. p. ras. Vpsal.*] *ω* 355 Quauis *δ* 1 et *Ω' ς'' cons. tract. Vind.* ut *v y* [*Zulichem.* 2 *superscr.*] *Bentl.* At *florileg. Nostrad.* citharedus *δ* cytharoedus *F* 356 corda *F λ' δ u* oberrat *B C F λ' δ pr. u* (*ν σ v et π Fran.*) *tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.*

sic mihi, qui multum cessat, fit Choerilus‿ille,
quem bis terque bonum cum risu miror, et idem
indignor quandoque bonus dormitat Homerus.
uerum operi longo fas est obrepere somnum.
ut pictura poesis: erit quae, si propius stes
te capiat magis, et quaedam, si longius *apstes.
haec amat obscurum; uolet haec sub luce uideri,

TESTIMONIA.

uu. 359—365 'Quandoque — placebit' florileg. Nostradam. 359 sq. cf. Hieronymus epist. 84 ad Pammac. et Ocean. 8 [Vallars. I p. 530[c]]: 'interdum magnus dormitat Homerus, uerum — somnum' 359 flor. Par. 8818[a] Quintil. inst. X 1, 24: 'cum Ciceroni dormitare interim Demosthenes, Horatio uero etiam Homerus ipse uideatur' 'quandoque — Homerus' Vincentius Bellou. spec. hist. VII 67 Gunzo Nouariensis [Martenii uett. scriptt. ampl. coll. I 298[e]] cf. Uodalscalcus de Eginone et Herimanno c. 21 [Pertz. XIIII = XII p. 440]: nisi forte dicendum sit, te ut bonum quandoque dormitare Homerum' 360 florilegium Paris. 8069 ecbasis captiui u. 1225 363 sq. Ioannes Saresberiensis policr. III 12

VARIA LECTIO.

oberret *γ δ corr.* (*τ a r et β Lips.*) *gloss. Γ; de codd. auctoritate cf. u.* 360 357 Sic multum mihi qui cessat *B* cessa^t *γ* c,^h oerilus// *δ* cherilus *F u tract. Vindobon.* Choerilos *Bentl. opp. Pph.′* Choerilus, ille *Peerlkampus* 358 Quem uis *B C* ı terue *B y* [*Regius*] *Bentl.* terque *cett.′ ς″ tractat. Vindobon. et haec prouerbialis locutio est cf. u.* 440 *Martial.* IIII 81, 3 *Stat. silu.* IIII 2, 58 et] at *Ribbeckius* 359 indignor. quandoque bonus dormitat Homerus; *Gonodius* indigner . . . Homerus? *Doederl.* quando usque *Peerlk.* omerus *λ′* *u.* 360 *del. Hammersteinius opp. schol. et quae supra memorauimus testimon.* 360 operi longo *B C F λ′u* (*σ υ et π Fran. omn. codd. Cruquu.*) *Pph.′ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam. et Paris.* 8069 *ecbasis captiui Bentl.* opere longo *δ pr.* (*et Lips.*) *y Hieronymi cod. Cantabrig.* opere in longo *γ δ corr.* (*υ τ a r et β*) *Hieronymus* 'in magno poemate' *Acr.* 'in tanto opere' *Porph.′* obrepere] ignoscere *flor. Paris.* 8069 *opp. Pph.′ et cf. Senec. Troad.* 441: 'breuisque fessis somnus obrepsit genis'. obreppere sonnū *u* 361 ut pictura, poesis erit quae *Meinekius; quicumque codd. interpunctiones exhibent, ut γ F λ′ δ u β′ υ a r Bruxellens. Par.* 7976 *Petrop. Regin. Taurin. Voss. Zulichem., distingunt post* erit *cons. Pph.′ Porph.′:* 'Vt pictura poesis erit] non erit dissimilis poetice picturae . . .' poessis *γ* ///stes *λ* 362 capiat *Ω′ ς″* (*et codd. Bland.*) capiet *y ω florileg. Nostradam.* aptes *B* absles *cett.′ florileg. Nostradam.* adstes *Desprezius* 363 Hec *φ u*

iudicis argutum quae non formidat acumen;
haec placuit semel, haec deciens repetita placebit.
o maior iuuenum, quamuis et uoce paterna
fingeris ad rectum et per te sapis, hoc tibi dictum
tolle memor, certis medium et tolerabile rebus
recte concedi; consultus iuris et actor
causarum mediocris abest uirtute diserti
Messallae, nec scit quantum Cascellius Aulus,
sed tamen in pretio est: mediocribus esse poetis
non homines, non di, non concessere columnae.
ut gratas inter mensas symphonia discors
et crassum unguentum et Sardo cum melle papauer
offendunt, poterat duci quia cena sine istis:

TESTIMONIA.

364 Petrus Pictauiensis epist. ad Petrum Cluniacensem [biblioth. Cluniac. ed. Marrier p. 617 c] 365 florilegium Paris. 8818 a Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67 uu. 372—380 'Mediocribus — quiescit' floril. Nostradam. 375 'Sardo — papauer' florilegium Cusanum C 14 376 Vincentius Bellouacensis l. l.

VARIA LECTIO.

u. 364 *post u.* 365 *ponit Lehrsius* 364 quae non] nusquam *Petrus Pict.* 365 Hic . . . hic *Vincent.* deciens *B* decies *cett.' ς'' flor. Nostr. omis. u pr.* deties *flor. Par.* 8818 a 368 tollerabile *γ λ a. ras.* (*τ a. ras. et Lips. a. ras.*) 369 concedi. et consultus *Lambinus* concedit *B* consultis *B* auctor *u* auctor *B* (*β'*) *y* actor *cett.' ς'* 370 deserti *B* 371 Messallae *y* [*Taurinens. a. ras.*] *Porf.* Messaliae *F δ* 1 *u* Mesaliae *λ'* (*π'*) Messalae *γ C ut uid. δ p. ras.* (*ν σ τ a r* 2 *cons. β'*) *Acr. Porph.* Mesalae *B λ uar.* (*r* 1); 'al lib Mesalę' *λ; secuti sumus acta triumph. Capitolina a.* 727, *et sic intellegitur, unde orta sit lectio codd. F λ' δ u* (*π'*) nec scit *B y* [*V Montepessulan. et alt. Bland.*] nescit *cett.' ς''* (*et* 2 *Bland.*) *tractat. Vindobon. alt. loco*, *alt.* miscit *mendose* cascellius *γ C F λ'* 1 *δ Acr.* casellius *u λ* 2 *ut uid.* castellius *B* *utrum* ausus *an* aurus *B habeat non liquet*, aulus *C.* AVLI CASCELLII *in inscriptionibus reperiuntur* 373 Non dii, non homines *y ω opp. tractat. Vindobon. florileg. Nostr.* di *y* [*π*] dii *Ω' ς' flor. Nostr.* cessere (con·s·) *φ* colunnę *u* 374 gratis *γ* 1 *B* (*τ pr. ut uid.*) gretas *δ pr.* gratas *cett.'* grates *flor. Nostr. pr.* simphonia *B δ u* dicors *γ* 1 *λ'* (*τ* 1 *aut pr.*) 375 grassum *γ* unguentum *Ω' ς'* (*et π*) *florileg. Nostrad.* ungentum *σ* (*et Lips.*) ungentum *r* et] *omis. u* 376 duci poterat *u* poterat, *om.* duci, *B* poterat duci *cett.' florileg. Nostradam. Vincentius*

sic animis natum inuentumque poema iuuandis,
si paulum summo decessit, uergit ad imum.
ludere qui nescit, campestribus abstinet armis,
indoctusque pilae disciue trochiue quiescit,
ne spissae risum tollant impune coronae:
qui nescit uersus tamen audet fingere. ʻquidni?
liber et ingenuus, praesertim census equestrem
summam nummorum, uitioque remotus ab omni'.
tu nihil inuita dices faciesue Minerua:
id tibi iudiciumst, ea mens; siquid tamen olim
scripseris, in Maeci descendat iudicis auris
et patris et nostras, nonumque prematur in annum,

TESTIMONIA.

377 [Probus] de ultimis syllabis p. 223 K. 382 schol. Γ epist. II 1, 117: ʻut in arte poetica: qui — fingere' florileg. Nostradam.: ʻqui — fingere' 385 ʻquia esset obseruare rudis animos sub uulpe latentes, horum qui nichil inuita dicant faciantue Minerua' Reineri de ineptiis cuiusdam idiotae libellus [Pertz. monum. Germ. SS. XX 593]

388 Quintilianus praefat. ad Tryphonem § 2: ʻusus deinde Horati consilio, qui in *arte poetica* suadet, ne praecipitetur editio nonum-

VARIA LECTIO.

cons. ϛ'' cena *C δ u florileg. Nostradam.* cęna *cett.* istis] illis *y opp etiam florileg. Nostradam.* 377 animus *B et ut uid. C* natū// *C*, *lineola supra* u *ab alt. manu* 378 paulum *Ω' ϛ'' flor. Nostr.* a summo *Lambinus opp. etiam codd. Bland. flor. Nostr.* decessit *Ω' ϛ''* (*et codd. Bland.*) discessit *y flor. Nostr. Lambinus* ʻrecesserit' *interpr. Acr.* pergit *B C*, *superscr. ead. m.* ‡ vergit *C* 380 quiescit] nescit *δ* 1 381 spisse *γ* 1 inpune *C F λ δ u* (*ν σ υ et β cons. π*) impune *γ* (*τ a r et Fran. cons. l et Lips.*) īpune *B* 382 uersus *Ω' ϛ'' schol. Γ epist.* II 1 *tractat. Vind. flor. Nostr.* uersum *υ y* 383 ingenus (v supra) *B* presertim *γ* equestre *B* equestrē *C*, *lineola supra* e *a* 1. *m. uidetur esse* 384 uicio *λ* 385 nichil *u* nł *B* faciesue *B C F λ' δ corr. u* (*π' σ r υ et omn. codd. Cruqu.*) *Acr. tractat. Vindobon.* faciesque *δ pr.* (*β' ν τ a*) fatiesque *γ* 386 indiciū stea *B* iuditium est ea *C φ u* (*σ et β*) iudicium est ea *cett.' ϛ'* iudicium es ea *υ* iudicium esto, ea *Fea* 387 *utrum* maeci *an* maeti *habeat B non liquet* maeci *C* 1 *ut uid. λ p. ras. Pph. Porph. cons. inscript. uetustiss.* maecii *λ a. ras. δ* mecii *γ F δ* 1 ? meti *u* metij *C* descendas *λ pr. tractat. Vindobon.* auris *B* (*π' a pr.*) *y* [*Montepessul.*] aures *cett.' ϛ'* (*et Lips. corr.*) 388 *post* annum *punctum pon. ω ante Bentleium* (*et codd. quidam*)

membranis intus positis: delere licebit
quod non edideris; nescit uox missa reuerti.
siluestris homines sacer interpresque deorum
caedibus et uictu foedo deterruit Orpheus,
dictus ob hoc lenire tigris rapidosque leones.
dictus et Amphion, Thebanae conditor urbis,
saxa mouere sono testudinis et prece blanda
ducere quo uellet. fuit haec sapientia quondam,
publica priuatis secernere, sacra profanis,

TESTIMONIA.

que prematur in annum, dabam iis otium q. s.' Flagrius ad Vergil. eclog. 9, 35: 'Cinna Zmyrnam scripsit, quam nonum post annum, ut Catullus ait, edidit; id quod et Quintilianus ait; unde etiam Horatium in arte poetica dicunt ad eum allusisse, cum ait: nonumque prematur in annum'. Gunzo Nouariensis apud Marten. uett. scriptt. ampl. coll. I 297[a]: 'si quidem Cinna librum suum Smyrnam decem annis elimauit, Horatius in nonum annum carmina sine publica ostentione producenda percepit' 389 sq. 'Delere — reuerti' florileg. Nostradam. 390 'nescit — reuerti' Augustinus epist. III 143, 4 Hieronymus epist. 49 ad Pammachium 2 [Vallars. I p. 234[d]] Pseudoacron uolgatus ad art. poet. 452 (non Acr.) Ratherius Veron. phrenes. 22 p. 242: 'nescit enim, scribit ut Flaccus, uox missa reuerti' imit. Seruatius Lupus epist. 64: 'non potest uox missa reuerti' 391—393 Seruius interpolatus (cod. saec. XV) ad Aen. VI 645 394—396 cf. Sil. It. XI, 441 sq.: 'exaudita chelys lapidem testudine felix ducere et in muros posuisse uolentia saxa' 396—399 'fuit — ligno' flor. Nostr.

VARIA LECTIO.

389 Menbranis *λ u* 390 edederis *B* uox] uos *λ pr.* 391 Siluestris *γ* 1 (*τ a*) *y* [*π Mellicens.* 1] Siluestres *cett.' ς' Pph.'* 392 Cedibus et uicto (v superscr.) fędo *u* *u.* 393 *omis. y* [*Lips.*] *eundem u. ante u.* 392 *exhib. σ pr. post u.* 394 *y* [*Bamberg.*] 393 ab (o superscr.) hoc *l* (*et Fran.*) linire *B* tigris *γ* 1 *B* (*a*) *y* [*Mell. Montep.* tygris *π*] tigres *C δ u γ* 2 tygres *F λ* rapidos *γ C F λ' u ς''* rapidas *δ* rabidos *B* (*σ v*) *y* [*omn. codd. Cr. Bamb. Par.* 7976 *Sorb.*] *Seru. interpol. cf. Ouid. epist.* 10, 96: 'destituor rapidis praeda cibusque feris' 394 āphyon *ψ* urbis *Ω' ς'* (*et omn. codd. Cr.*) *tract. Vind.* arcis *δ uar. u uar.* (*β' ν a superscr.* aƚ urbis) *y; lectio* 'arcis', *orta fort. ex Aeneid.* VIII 313: 'tum rex Euandrus Romanae conditor arcis' *a mythologia discrepat: arcis enim conditor Cadmus, Amphion urbis fuisse dicuntur:* 'Cadmus constituit Thebas, has Amphion muro cinxit' *Acr.;* 'urbis' *legisse uideatur Atilius Fortun.* II 26: 'conditor uel orbis' 396 Dr//e *B* Dicere *C* 1 396—401 fuit — uenit *del. Zinkius in Eoe* 1864, 316 *sqq. opp. schol. et florileg. Nostradam.* sapiencia *λ* 397 Puplica *λ'* (*r v*) saxa *B ut uid.*

concubitu prohibere uago, dare iura maritis,
oppida moliri, leges incidere ligno.
sic honor et nomen diuinis uatibus atque
carminibus uenit. post hos insignis Homerus
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
uersibus exacuit; dictae per carmina sortes,
et uitae monstrata *uiast, et gratia regum
Pieriis temptata modis, ludusque repertus
et longorum operum finis: ne forte pudori
sit tibi Musa lyrae sollers et cantor Apollo.
natura fieret laudabile carmen an arte,
quaesitumst; ego nec studium sine diuite uena,
nec rude quid prosit uideo ingenium: alterius sic
altera poscit opem res et coniurat amice.
qui studet optatam cursu contingere metam,
multa tulit fecitque puer, sudauit et alsit,

TESTIMONIA.

401 sq. Quintilianus instit. X 1, 56: 'quid? Horatius frustra Tyrtaeum Homero subiungit?' uu. 408—418 florileg. Nostradam.

408—411 Ioannes Saresberiensis metalog. I 8 410 sq. 'alterius — amice' Ioannes Saresberiensis metalog. II 20 idem policr. VI 22

VARIA LECTIO.

400 honor *γ B C u* (*ν τ a*) *tr. Vind.* honos *F λ δ ς''* (*l in ras.*) 402 Tyrtaeus *B y cons. Porphyr. interpret. et Acr.* Tyrteus *γ C* (*ν a*) (✝ dyrceus) Tyrceus *λ* Tyrceus *l* Tyrtheus *τ* Tirceus *r* 1 (*et Lips.*) Pyrceus *v* Dirceus *y ω tractat. Vindobon.* Dyrceus *δ* 2 *ut uid.* (*σ*) Dircheus *u* Pyrceus *F δ* 1 *ut uid.* (*l in marg.*) Pyrcaeus *Pph.' Porph.' per errorem opp. interpret.* Dircaeus *Lambinus* marcia *λ δ* 403 sortis *B pr.*

404 uięst *B* uiest *r pr.* uia est *cett.' ς'' Pph.'* 405 Pleris *B* temp*tata δ* reperitus *γ* ne *in ras. δ* 407 lirae *γ C pr. δ u* lyra *Meinekius* solers *λ* soleas *B* sollers *cett. ς''* opollo *γ* appollo *δ*

409 Q̄sitũ stego *B* Quesitum est ego *u* Quaesitum est ego *cett.'* nec] ne *δ y* dnuite *λ* 410 prosit *Ω' ς'' flor. Nostr.* possit *y* [*codd. aliquot Lambini et* 1 *Francisci Luisini*] *Ioannes Saresber. Bentl.*, *sed uid. apparat. critic. c.* I 26, 10

411 *DENVO INCIPIT cod. ε sed folio mutilo DESVNT MVLTA; Ω' = γ B C F λ' δ ε u*

412 moetam *F λ* 413 fecit, *om.* que *δ* 1

abstinuit uenere et uino; qui Pythia cantat
tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.
nunc satis est dixisse 'ego mira poemata pango;
occupet extremum scabies; mihi turpe *relinquist,
et quod non didici sane nescire fateri'.
ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas,
adsentatores iubet ad lucrum ire poeta
diues agris, diues positis in faenore nummis.

TESTIMONIA.

414 sq. 'qui — tibicen' Prisciani codex interpolatus instit. XVIII 25, 247 417 Ioannes Saresberiensis metalog. II 6 'occupet — scabies' Ioannes Saresberiensis policr. VII 19

VARIA LECTIO.

414 Astinuit *y* [*π pr.*] uenere *δ* uino] baccho *y ω opp. Ω′ ς″ tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* pithya *B C* pithia *γ u; defic. ε* *u.* 415 *omis. ε pr., add. ead. m. in marg. ε* 415 dedicit *B* dicit *C* 1 prim' *C* 416 N/c *u* Nunc *cett.′ ς″ Ac. Acr. gloss. Γ tract. Vind. floril. Nostrad.* Nec *y* [*Vigorniensis et* 1 *ex bibliotheca episcopi Eliensis apud Bentl.*] *Bentl.* Non *y* [*Digbeanus Par.* 8219 *a. corr. Voss.*] Num *y* [*Helmstadiensis*] *prob. Regelsberger. et Haberfeldt.; Acr.:* 'id est hoc tempore, in hac copia inperitorum sufficit alicui sese iactare et dicere: 'ego optimus poeta sum' cum non sit' *Petron. sat. c.* 1: 'nunc et rerum tumore et sententiarum uanissimo strepitu hoc tantum proficiunt, ut cum in forum uenerint, putent se in alium orbem terrarum delatos' *c.* 4: 'nunc pueri in scolis ludunt, iuuenes ridentur in foro, et quod utroque turpius est, quod quisque perperam didicit, in senectute confiteri non uult [*cf. Hor. epist.* II 1, 84 *sq.*]' est] et *B C′* mira] *omis. γ* 1 pango *Ω′ ς″ tr. Vind. flor. Nostr.* fingo *y* [*Petropolit.*] *defic. ε; cf. Lucret.* I 933 *sq.* turpe relinqui est *γ F λ′ u ς Ioannes Saresber. tractat. Vindobon. in interpretatione* turpe relinqui, *om.* est, *δ* 1 *ut uid.* (*σ*) *y* [*Bamberg. Barcinon. Bruxellens. pr. Lips. Parisin.* 7976 *Reginens. Valentian.*] *florileg. Nostradam.* turpe reliqui, *om.* est, *B* turpe relinq*ui est δ* tur*pe relinqui ē C* turpe est relinqui *Ac.; deficit ε, β* 1 *non liquet* *u.* 418 *del. Peerlkampus opp. florileg. Nostradam.* 418 dedici *C* 1 *post* sane *comma ponit Doederlinus* 420 Adsentatoris *B C* Adsentatores *cett.* (*β′ ν a*) Assentatores *ς′* ad lucrum iubet *B C y* [*Valentian.* 1] *u.* 421 *del. Hitzigius, testantur Acr. tractat. Vindobon.* 421 agri *B C* fęnore *B* (*et Fran.*) *y* foenore *γ C λ′* (*ν τ a υ et β π*) foenere *δ* fenore *F u* (*σ r et Lips.*); *C ε non liqu.*

si *uerost, unctum qui recte ponere possit
et spondere leui pro paupere et eripere artis
litibus implicitum, mirabor, si sciet inter
noscere mendacem uerumque beatus amicum.
tu, seu donaris seu quid donare uoles cui,
nolito ad uersus tibi factos ducere plenum
laetitiae; clamabit enim 'pulchre! bene! recte!'
pallescet super his, etiam stillabit amicis
ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
ut qui conducti plorant in funere, dicunt
et faciunt prope plura dolentibus ex animo, sic
derisor uero plus laudatore mouetur.
reges dicuntur multis urgere culullis,

TESTIMONIA.

uu. 424—436 'Mirabor — dignus' florileg. Nostradam. 428—433 Ioannes Saresberiensis policr. VI 30: 'ad singula clamat Gnatho, seu bona, seu mala sint, pulchre, bene, recte. pallescit super — mouetur' 433 'derisor — mouetur' Pseudoacron uolgatus ad epist. I 18, 11 (non schol. Γ)

VARIA LECTIO.

422 Sin *u a. ras.* (*l v et π*) *y* Si *cett.* ς' *Pph.' Ac. Acr. tractat. Vindobon.* uero, *om.* est, λ 1 uero est *cett.* ς'' *Pph.'* iunctum *B* recte qui *y* [*Buslidian.*] *opp. Pph.'* iussit *B C* 1 423 paupare λ artis *y* [*Parisinus* 8212 *et Feae Vr. B ab alt. m.*] *Bentl.* at·r is *l* atris *Ω* ς'' *gloss. Γ tractat. Vindobon.; defic.* ε. *cf. Lucret.* V 1146: 'arta iura' *Plin. nat. hist.* XVI 12 *D.:* 'leges artae' *u.* 424 *post* 425 *exhibent B y* [*Gronou.*] 424 inplicitum *F* λ ε (*v a*) ĩplicitũ *B* implicitum *cett.* ς'' *cons.* σ sciat *B* sciet *cett.'* ς'' *flor. Nostr.* 426 Tu ε se quid *B* quid] *omis. u pr.* qđ = quod ε *y* uelis *flor. Nostr.* cui] qui *B* quoi *y* [*V* (?)]; *defic.* ε 428 Letitię *C* Laeticiae λ ε Leticie *u* pulcre *C u* pulchrae δ *a. ras.* 429 pallescet, super his etiam *disting. alii opp. codd.* 430 rore mallet *B* pede terram] *in rasura* δ 431 ut quae conductae *Kirchmannus opp. Ω'* ς'' *Pph.' Porph.' Acr. tract. Vind. flor. Nostr.* 432 fatiunt *u* 433 laudatↄ ore *B* 434 multis u: c:] cur surgere. cui. (multi) illis *B* urgere γ *B C F* δ ε *u* ς (*et Lips.*) *Pf. Acr. tractat. Vindobon. florileg. Nostradam.* urguere λ' (β' *a* 2 *et* π) *Pph.* culullis γ λ *corr.* ε *ut uid.* δ 2 (*v* σ τ) *Ac. Acr. Pf.* 1 *tractat. Vind.;* CVLVLLIS λ *marg.* culuvllis (*sic*) *C* cululis *F* λ' δ 1 *u* (β' *v et* π 2) *florileg. Nostradam.* culillis π' *r Pph. Pf.* 2 *gloss. Γ; a* 1 *non liqu.*

et torquere mero quem perspexisse laborent,
an sit amicitia dignus: si carmina condes,
numquam te fallent animi sub *uolpe latentes.
Quintilio siquid recitares, ‘corrige sodes
hoc’ aiebat ‘et hoc’. melius te posse negares,
bis terque expertum frustra, delere iubebat
et male tornatos incudi reddere uersus.

TESTIMONIA.

437 florilegia Nostradam. Paris. 8818[a] Basil. F IV 38; Vincentius Bellouacensis specul. histor. VII 67. Hildebertus moral. philos. p. 974

cf. s. Thomae epist. 50 [III p. 129 Giles.]: ‘ne uos (te Ioannes Saresberiensis policr., eum idem epist.) decipiant animi sub uulpe latentes’ item Wilhelmi Carnotensis electi ad Alexandrum papam [Gilberti opp. ed. Giles. II p. 212] Ioannes Saresberiensis policrat. VI 30. epist. 291 cf. etiam Persius 5, 117: ‘astutam uapido seruas sub pectore uolpem’ et Reiner. laudat. ad u. 385 441 cf. Apollinar. Sidonius ep. VIIII 13: ‘Horatiana incude formatos Asclepiadeos’

VARIA LECTIO.

435 prospexisse *u y florileg. Nostradam. Fea opp. gloss. Γ tractat. Vindobon.* laborent *γ B C ε (τ a r et β* 1) labore[a]nt *ψ* labo[e]rant *δ u* laborant *φ λ′ ς′ (et β* 2 *Fran.) florileg. Nostradam.; indicatiuum* ‘uolunt’ *habent Acr. et tr. Vind. in interpretat.* 436 amicicia *λ* amititia *C ψ u* sic *δ* carmina *ε u.* 437 *omis. ε pr., sed in infima pagina, quae nunc abscissa est, olim additum fuisse intellegitur ex signo adscripto:* ħ 437 N̄c quā *B* Numquam *cett.′ ς″* Nunquam *florileg. Nostradam. et Paris.* 8818[a] fallent *γ B C λ′ δ uar. (β′ ν a et π pr.) tractat. Vindobon.* fallant *F δ u (σ τ v et π corr. Lips.) florileg. Nostradam. et Parisin.* 8818[a] *Hildebertus Vincentius* fallunt *r* ‘fallent] pro fallant’ *gloss. Γ cf. epist.* I, 7, 25. 27 animi] uolpes *Ribbeckius* uulpe *Ω′ ς″ Pph.′ florilegia* latentis *B u* 1 *aut pr. uu.* 438—453 *desunt initia ε* 438 Quintilio *Ω′ ς″ Pph.′ tractat. Vindobon.* Quinctilio *Fea* corrigere *γ* 439 agebat *B C F* 440 terque] tero *C*

POST HVNC VERSVM DEFICIVNT codd. B C, B cum hac subscriptione: FInıT ‖ POETICA ‖ SERMON̄ LIB · I · INCIPIT; *in C scholiis ac duabus imagunculis paginam uidemus expletam; in altera pagina artis poeticae reliqua pars sequitur altera manu ac nigriore atramento scripta: quam alteram manum significauimus littera E*

Ω′ = E γ F λ′ (λ l) δ ε u; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

441 et] aut *Gust. Krügerus* torquatos *E* tornatos *cett.′ ς″*

si defendere delictum quam uertere malles,
nullum ultra uerbum aut operam insumebat inanem,
quin sine riuali teque et tua solus amares.
uir bonus et prudens uersus reprehendet inertis;
culpabit duros, incomptis adlinet atrum
transuorso calamo signum, ambitiosa recidet
ornamenta, parum claris lucem dare coget,
arguet ambigue dictum, mutanda notabit,
fiet Aristarchus, nec dicet 'cur ego amicum
offendam in nugis?' hac nugae seria ducent
in mala derisum semel exceptumque sinistre.
ut mala quem scabies aut morbus regius urget
aut fanaticus error et iracunda Diana,
uesanum tetigisse timent fugiuntque poetam

TESTIMONIA.

453 'morbus regius' incert. grammat. § 59 p. 210 Eich. et Endl.
455 sq. Ioannes Saresberiensis policr. VII 12

VARIA LECTIO.

Ω′ = E γ F λ′ (λ l) δ ε u; ς″ = aut omnes codd. β′ (β Fran.) ν π′ (π Lips.) σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur; ς = aut omnes codd. ν σ τ a r v (l) aut horum codd. ea pars ex quibus non aliae lectiones notantur

Pph.′ Ac. tractat. Vindobon. ter natos *Bentlei coniectura etiam propter* 'ter' *in antecedente uersu refutanda* formatos *Guyetus*; *at cf. Propert.* III 25 (32) 43: 'incipe iam angusto uersus includere torno'

443 nil ultra uerbi aut operae insumebat inanis *Cuninghamus* sumebat *u pr.* (*ν et π*) *y* inane *γ* 445 reprehendet *E γ δ ε u uar.* (*a v cons. β′*) *tractat. Vindobon.* rep̄hendæt *τ* rep̄hendit *F λ′ u* (*ν r et Lips.*) reprendit *σ* 1 (rep̄hen/////dit *π*) inertis *γ* (*a pr. et π*) inhertes *δ* inertes *cett.′* 446 inconptis *u* (*ν*) adlinet *Ω′* (*ν π′ a r pr. v*) *Pph.* allinet *β′ σ τ r corr.* alinet] obelum *gloss. Gronou.* 447 Transuorso *φ ψ corr. λ′* (*et π*) *y* Transuerso *cett. ς′ tr. Vind.* ambiciosa *λ*? 448 lucem claris dare cogit *u* claris lucem dare coget *cett.′ ς″* cl: l: d: cogit *σ* (*et Lips. pr.?*) claris coget dare lucem *τ y u.* 449 *om. y* [*Par.* 8219 *a* 1. *m.*] *del. Ribbeckius* motanda *E* 450 aristarc' *δ* nec *E γ δ* 2 *uar.* (*β′ ν τ a*) non *F λ′ δ u* (*π′ σ r v*), *defic. ε* 451 nuge *δ* 452 sinistrae *E γ φ λ′* 453 urguet *E* (*l corr. et Fran. pr.*) urget *cett.′ etiam ε ς′* (*et β Fran. corr.*) *tr. Vind. uu.* 454—476 *DEFICIT cod. ε; Ω′ = E γ F λ′ (λ l) δ u* 455 Vaesanum *F δ* (*τ r et π*) Vesanum *cett.′ ς′* (*et Lips.*) fugiunt *F*

qui sapiunt; agitant pueri incautique secuntur.
hic dum sublimis uersus ructatur et errat,
si ueluti merulis intentus decidit auceps
in puteum foueamue, licet 'succurrite' longum
clamet 'io ciues!' non sit qui tollere curet.
si curet quis opem ferre et demittere funem,
'qui scis, an prudens huc se deiecerit atque
seruari nolit?' dicam, Siculique poetae
narrabo interitum. deus inmortalis haberi
dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
insiluit. sit ius liceatque perire poetis:
inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
nec semel hoc fecit, nec, si retractus erit iam,
fiet homo et ponet famosae mortis amorem.
nec satis apparet, cur uersus factitet: utrum
minxerit in patrios cineres, an triste bidental

TESTIMONIA.

457 'hic — ructatur' Seruius ad Aen. III 576 459 sq. 'Horatius: licet — clamet' Charisius p. 204 K. 460 'non — curet' ecbasis captiui u. 744 466 cf. Ouidius metam. II 280 sq.: 'liceat perituraе . . . igne perire tuo' 467 florileg. Nostradam. cf. Seneca Phoen. 100: 'occidere est uetare cupientem mori' 471 schol. Lucan. I 608: 'nam hodie uocatur bidental a bidentibus ibi immolatis, ut dicit Horatius' cf. Persius s. 2, 27: 'triste . . . bidental'

VARIA LECTIO.

λ′ δ pr. ς′ (*β′* 2) fugi<u>e</u>nt *u* fugient *E γ δ corr.* (*β′* 1 *a*) 456 secuntur *γ F λ′ δ ς′* (*et β*) *tr. Vind.* sequntur *u* sequuntur *τ a v* (*et Fran.*) *Pph.′* 457 ructator *δ* 458 Si *δ u* (*π′* 2 *σ τ l p. ras. et β′* 2) Sic *E γ F λ′ ς″ gloss. Γ tr. Vind.* Si[c] *v* merolis *λ* 459 foueamue *Ω′ ς″* foueamque *ω* succurritæ *δ* 460 ne *Schelleus* 461 Si quis curat *ω* demittere *λ′ u* (*ν corr. v et π* 2) dimittere *cett. ς″* 462 deiecerit *E γ δ corr.* (*β′ ν τ a*) proiecerit *F λ′ δ pr. u* (*π′ σ r v*) *tr. Vind. Bentl. cf. s.* I 3, 91 463 poete *γ* 464 inmortalis *Ω ς′* (*et Lips.*) immortalis *σ τ l* (*et π*) 465 enpedocles *u* aetnam *E Pph.′* hethnā *δ* &·nā (h) *ψ* ethnam *cett.′* *u.* 467 *del. Ribbeckius* Inuictum *λ* 1 469 fiet] uiuet *Schraderus* 470 apar& *F* factitet] dictitet *y Cuninghamus* 471 Mixerit *y* [*Montepessul.*] MINXERIT *inscript. apud Trotzium de mem. prop. p.* 569 in — mouerit *om. Lips.* 1 an *Ω′ ς′* aut *β′ ν* 1 *a y* *post u.* 471 *DEFICIT ν*

moucrit incestus. certe furit, ac uelut ursus
obiectos caueae ualuit si frangere clatros,
indoctum doctumque fugat recitator acerbus;
quem uero arripuit, tenet occiditque legendo,
non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

TESTIMONIA.

473 'obiectos ualeat si frangere clathros' glossarium Mai [classic. auct. VIII 106] uu. 474—476 florilegium Nostradamense 476 glossarium Mai [classic. auct. VIII 269] ecbasis captiui u. 761 Otto Frisingensis de rebus gestis Friderici I. imperat. lib. I c. 16 Ioannes Victoriensis I 10 p. 298 ed. B. Cisterciensis quidam in cod. Vindobon. 883 fol. 31

VARIA LECTIO.

472 incertus *λ u uar. opp. Acr. tractat. Vindobon.* uelud *u* 473 Obiectas *E* (*l pr.*) clatros *Ω′ ς″ et sic scribendum censuimus conl. inscript. Orell. nr.* 7365: 'CLATROR' 475 uere *δ*

Q · HORATII · FLACCI DE ARTE POETICA EXPLICIT:, (· *γ*) ‖ INCIPIT EPODON (EPPODON *γ*) AD MECENATEM:, (· *γ*) *γ* (*a*) F · HORATII · DE ARTE POETICA ‖ LIBER EXPLICIT · ‖ INCIPIT · EPODON *φ* Q · (*om. δ*) HORATII (ORATII *l*) FLACCI (FLACCII *λ* FLACTI *l*) ∂e ARTe POETICA EXPLICIT · INCIPIT EIUSDEM EPODON *ψ λ′ δ* Q · h · FLacci lib de arte poetica explicit · incipit ei'dē epodon. *u* EXPLICIT LIB̄ POETICVS·INCIP̄ LIP̄ SERMONV̄ *σ* Q · HORATII FLACCI DE ARTE ‖ POETICA EXPLICIT· *τ* ORATII · FLACCI · ∂E ARTE POETICA EXPLICITVS EST LIBER *r* LIBER DE ARTE POETICA EXPLICIT · QINTI · HORATII FLACCI · ‖ EPISTOLARUM LIBER PRIMꝰ INCIPIT *v; subscriptione carent E* 1 *β′ v*, *Lips. eras.*

INDEX VERBORVM

Numeri litteris non notati sermones indicant, E epistulas, A artem poeticam

A.

B.

C.

D.

E.

F.

I.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

V.

INDEX DEFECTVVM

codd. *A′(Aa)DE′(Ee)γBCF(φψ)λ′(λl)δ′(δd)euβ′(β Fran.) νπ′(π Lips.)σ τ g r v*

IN SERMONIBVS DEFICIVNT OMNINO *Aτ;* in *y* remotus *v*

serm. I 1, 1—5 deficiunt *Cεc*

serm. I 1, 6—117 defic. *Ce*

serm. I 1, 118—121 defic. *Cεc*

serm. I 2, 1—65 defic. *Cεc*

serm. I 2, 66—69 defic. *Cεdc*

serm. I 2, 70—113 defic. *Cεdeπ*

serm. I 2, 114—134 defic. *Cδ′εeπ*

serm. I 3, 1—134 defic. *Cδ′εeπ*

serm. I 3, 135—142 defic. *BCδ′εeπ*

serm. I 4, 1—121 defic. *BCδ′εeπ*

serm. I 4, 122—143 defic. *Bδ′εeπ*

serm. I 5 defic. omnino *Bδ′εeπ*

serm. I 6, 1—40 defic. *Bδ′εeπ*

serm. I 7 — II 1 deficiunt omnino *BCδ′εeπ*

serm. II 2, 1—131 defic. *BCδ′εeπ*

serm. II 2, 132—3, 74 defic. *DBCδ′εueπ*

serm. II 3, 75—326 defic. *BCδ′εueπ*

serm. II 4 defic. *BCδ′εueπ*

serm. II 5, 1—2 defic. *BCδ′εueπ*

serm. II 5, 3—86 defic. *BCδ′ueπ*

serm. II 5, 87—94 defic. *E′BCδ′εuπ*

serm. II 5, 95—110 defic. *DE′BCδ′εuπ*

serm. II 6, 1—25 defic. *DE′BCδ′εuπ*

serm. II 6, 26—33 defic. *DE′BCδ′εuνπ*

serm. II 6, 34—60 defic. *DBCδ′εuνeπ*

serm. II 6, 61—99 defic. *DBCδ′uνeπ*

serm. II 6, 100—102 defic. *DBCδ′εuνeπ*

serm. II 6, 103—117 defic. *DBCδ′uνeπ*

serm. II 7, 1—27 defic. *DBCδ′ueπ*

serm. II 7, 28—45 defic. *DBCδ′εueπ*

serm. II 7, 46—69 defic. *DBCδ′εuνeπ*

serm. II 7, 70—91 defic. *DBCδ′uνeπ*

serm. II 7, 92—117 defic. *DBCδ′ueπ*

serm. II 7, 118 defic. *DBδ′ueπ*

serm. II 8, 1—36 defic. *DBδ′ueπ*

serm. II 8, 37—58 defic. *DBδ′εueπ*

serm. II 8, 59—64 defic. *DBδ′εuelπ*

serm. II 8, 65 — part. 83 defic. *DBδ′εuνelπ*

serm. II 8, part. 83—89 defic. *DBδ′uνelπ*

serm. II 8, 90—95 defic. *DBδ′u velβπ*

IN EPISTVLARVM LIBRO I DEFICIVNT OMNINO *DBCuπe*

epist. I 1, 44—47 deficit *ε*
epist. I 1, 65—102 deficit *ε*
epist. I 1, 103—106 defic. *εd*
epist. I 1, 107. 108 defic. *d*
epist. I 2—5 deficit omnino *d*
epist. I 6, 1—64 defic. *d*
epist. I 6, 65—68 defic. *Ad*
epist. I 7 defic. *Ad*
epist. I 8, 1—7 defic. *Ad*
epist. I 8, 8—17 defic. *Aδ′*
epist. I 9—12 deficiunt omnino *Aδ′*
epist. I 13—17 deficit omnino *δ′*
epist. I 18 defic. omnino *δ*, ex parte *εd*
epist. I 19 defic. omnino *δ*, desunt perpauca *εν*
epist. I 20 deficiunt omnino *δν*

IN EPISTVLARVM LIBRO II DEFICIVNT OMNINO *ABCuπe*

epist. II 1, 1—175 deficiunt *Dδν*
epist. II 1, 176—218 deficiunt *Dδεν*
epist. II 1, 219—247 defic. *Dδν*
epist. II 1, 248—260 defic. *Dγδν*
epist. II 1, 260—270 defic. omnino *Dγδν*, ex parte *ε*
epist. II 2, 1—19 deficiunt omnino *Dγδν*, ex parte *ε*
epist. II 2, 20—65 defic. omnino *Dγν*, ex parte *ε*
epist. II 2, 66—111 defic. omnino *Dγ*, ex parte *ε*
epist. II 2, 112—115. defic. omnino *γ*
epist. II 2, 116—152 deficiunt *γε*
epist. II 2, 153—192 defic. *Dγε*
epist. II 2, 193—216 defic. *γε*

IN ARTE POETICA DEFICIVNT OMNINO *ADdeg*

uu. 1—74 defic. *E′ε*
uu. 75—103 defic. *E′*
uu. 104—158 defic. *E′ν*
uu. 159—195 defic. *E′εν*
uu. 196—200 defic. *E′ε*
uu. 201—242 defic. *E′*
uu. 243—410 deficiunt *E′ε*
uu. 411—440 defic. *E′*
uu. 441—470 deficiunt *BC*
uu. 471—476 deficiunt *BCν*

ADDENDA ET CORRIGENDA

p. 2 = text. serm. I 1, 6 pro austris leg. Austris
p. 3 = text. serm. I 1, 20 recipiendum erat *causaest
p. 6 = appar. serm. I 1, 57 ante copia iusto] pon. interuallum
p. 7 = appar. serm. I 1, 62 post *cett.*" add. *ψ uar.*
p. 10 = text. serm. I 1, 97 pro adusque leg. ad usque; item 5, 96
p. 11 pro LIB. 1, 96—115 leg. LIB. I 1, 96—115
ibid. = text. serm. I 1, 113 pro opstat leg. *opstat
ibid. = appar. serm. I 1, 108 pro ł ne ñ; leg. ł ne ñ;'.
p. 12 = appar. serm. I 2 titul. pro *iin* leg. *in*
p. 15 = text. serm. I 2, 26 pro obscenum leg. opscenum
p. 19 = text. serm. I 2, 72 pro puella est leg. *puellast
p. 20 = appar. serm. I 2, 78 pro (*r et β* leg. *r* (*et β*)
p. 23 = appar. serm. I 2, 111 post pelli *DEγFλ'* ante *u* adde *δ*
p. 25 = text. serm. I 2, 133 pro fama leg. fama
ibid. = appar. serm. I 2, 133 pro fuga leg. fuga
p. 26 = testim. serm. I 3, 7 adde: 7 'de quo supra: io Bacche' schol. *γ* serm. I 9, 25
p. 27 = text. serm. I 3, 25 post inunctis adde duo puncta
p. 28 = testim. serm. I 3, 26 sq. post dicitur adde punctum
p. 29 = text. serm. I 3, 37 pro neglectis neclectis erat recipiendum
p. 32 = text. serm. I 3, 75 post rursus adde punctum
p. 33 = text. serm. I 3, 79 pro quaeque est leg. *quaequest
p. 34 = text. serm. I 3, 89 pro captiuus leg. *captius
ibid. = text. serm. I 3, 91 post rem del. comma
p. 37 = text. serm. I 3, 140 pro si quid leg. siquid
ibid. = text. serm. I 4, 2 pro uirorum est lege *uirorumst
ibid. = testim. serm. I 3, 133 sq. adde: 133 sq. cf. Persius s. 1, 133: 'si Cynico barbam petulans nonaria uellat'

p. 38 = testim. serm. I 4, 11 adde: cf. Ausonius professor. Burdigal. 1, 17 sq.: 'dicendi torrens tibi copia, quae tamen aurum, non etiam luteam uolueret inluuiem'

p. 39 = appar. serm. I 4, 28 pro *nescio quis* leg. *Burmannus ad Lucan.* VIII 16

p. 40 = appar. serm. I 4, 36 post omnis *DE*1 adde *γ*

p. 44 = testim. serm. I 4, 94 adde: 94 'hunc Petilium dixit superius coronam rapuisse de Capitolio' Acr. ad serm. I 10, 26

p. 47 = testim. serm. I 4, 135 adde: 135 cf. Persius s. 5, 109 in fine hexametri: 'dulcis amicis'

p. 48 = text. serm. I 5, 4 post nautis adde comma

p. 55 = appar. serm. I 5, 88 pro ꝑfacil̄ *y* leg. ꝑfacilē *y*

p. 57 = text. serm. I 6, 1 pro non leg. Non

p. 59 = testim. serm. I 6, 24 adde: 24 'de quo superius dixerat: quo tibi Tilli' Acr. ad serm. I 6, 106

p. 60 = appar. serm. I 6, 41 pro II 7, 118 leg. II 7, 117

p. 63 = text. serm. I 6, 79 pro et leg. ut

ibid. = testim. serm. I 6, 69 pro sacerd. leg. Sacerd.

p. 70 = text. serm. I 7, 25 pro canem leg. Canem

p. 71 = text. serm. I 8, 1 post ficulnus pone comma

p. 75 = appar. serm. I 8, 39 pro pedatia *u*(*σ*) leg. pedatia *u* pedacia *σ*

p. 77 = text. serm. I 9, 6 pro num quid leg. numquid

p. 80 = text. serm. I 9, 49 pro ulla est leg. *ullast

ibid. = appar. serm. I 9, 50 post nihil excidit *y* et pro nichil *β* leg. nichil *β*

p. 84 = appar. serm. I 10 [, 3] pro *ed Landin.* leg. *ed. Landin.*

p. 86 = testim. serm. I 10, 18 adde: 18 cf. schol. *γ* ad u. 79: 'quē sup^a ait simiū'

ibid. = testim. serm. I 10, 20 sq. adde: cf. Acr. ad u. 66: 'id est: et quamuis Graeca carmina Lucilius Latinis (om. *γ*) admiscuerit primus (*ν*; primus admiscuerit *γ*), quod superius deprehendit'

p. 89 = appar. serm. I 10, 47 ante *Acr.* adde: *Ac.* (*cod. ν*) et post *β'*) adde: *Acronis Franeker. lemm.*

p. 91 = text. serm. I 10, 76 post audax adde comma

p. 95 = appar. serm. II 1, 8 ante Transnato excidit numerus uersus

p. 97 = appar. serm. II 1, 38 pro bellum] belli *Bentl.* leg. Lucania belli *uel* Lucana duelli *Bentl.*

p. 98 = appar. serm. II 1, 54 post *Horkelius* adde *cf. Sulpic. Luperc. Seruast. iun. anthol.* 543, 23 *sq. Meyer.*: 'mirum, ni pulchras artes Romana iuuentus discat'
p. 100 = appar. serm. II 1, 78 pro Offendis *Ac. opp. Acr.* leg. Offendit *Ac. cons. Acr.*
p. 101 = testim. serm. II 2, 2 adde: II 2. 2 cf. Acr. ad u. 53: 'ipse est, de quo etiam superius dixit'
ibid. = appar. serm. II 2, 1 post *omn. Bland.*) adde: *Acr. cod. γ* et post *Pph.' Acr.* adde: *cod. ν*
p. 104 = appar. serm. II 2, 29 pro distat inquit leg. distat, inquit,
ibid. = appar. serm. II 2, 30 post Imparibus *γς'* adde: *Acr.*
p. 106 = appar. serm. II 2, 49 post rūbus *y*[*β*] adde: p. *ν*
p. 111 = testim. serm. II 2, 110 cf. Stat. Theb. VI 765: 'metuensque futuri'
p. 114 = text. serm. II 3, 12 post Eupolin adde comma
p. 115 pro LIB. II 2, 4—30 leg. LIB. II 3, 4—30
ibidem = text. serm. II 3, 18 recipiendum erat posquam
p. 116 = testim. serm. II 3, 40 adde: 40 imitatus est Symphos. praefat. aenigm. u. 16: 'insanos inter sanum non esse necesse est'
p. 117 = text. serm. II 3, 50 post sinistrorsum adde comma
ibid. = text. serm. II 3, 55 pro rupes fort. leg. rupis
p. 120 = text. serm. II 3, 91 pro quoad fort. e codd. melioribus quo ad recipiendum erat
p. 121 = appar. serm. II 3, 97 post *σ pr.* adde: *a*
p. 122 = text. serm. II 3, 116 pro tercentum leg. ter centum
p. 127 = text. serm. II 3, 171 recipiendum erat posquam
ibid. = appar. serm. II 3, 171 pro *opp. A* leg. *opp. Acr.*
p. 133 = appar. serm. II 3, 242 pro fractrum leg. fratrum
p. 134 = text. serm. II 3, 247 pro muris leg. mures
p. 135 = text. serm. II 3, 257 pro postquam est leg. *postquamst
p. 139 pro LIB. II 3, 291—315 leg. LIB. II 3, 291—317
ibid. = appar. serm. II 3, 317 pro tan*d̃ y* leg. tan*d̃ē y*
p. 147 = appar. serm. II 4, 73 post *νσa* adde: *r*
p. 151 pro LIB. II 5, 5—13 leg. LIB. II 5, 5—31
p. 156 = appar. serm. II 5, 87 pro II 6, 20 leg. II 6, 60
p. 158 = appar. serm. II 5, 103 post *a* adde: *p. ras.*
p. 159 = text. serm. II 6, 8 pro horum; leg. horum:
p. 161 = appar. serm. II 6, 29 post *Fλ* adde: (*r*)

p. 162 = text. serm. II 6, 35 pro Puteal leg. puteal
p. 162 = text. serm. II 6, 39 pro dixeris, experiar: leg. dixeris 'experiar':
p. 163 = appar. serm. II 6, 44 pro thr*a*x *r* leg. thr*a*x *r*
p. 179 = appar. serm. II 7, 113 pro et erro *Ω′ς* leg. et erro *Ω′ς′*
ibid. = text. serm. II 8, 2 nescio an seruanda erat lectio dictus conl. uisus epist. I 7, 74
p. 181 = testim. serm. II 8, 21 pro luxuriosas leg. luxuriosos
p. 183 = appar. serm. II 8, 38 adde: subtile *Ω′ς′*
p. 185 = text. serm. II 8, 71 ante aulaea adde * idemque corrige in indice p. 387
p. 187 = text. serm. II 8, 95 pro Afris leg. Afris.'
p. 192 = appar. epist. I 1, 30 pro ʿ*πάντα νικῶν* leg. ὁ *πάντα νικῶν*
p. 194 = text. epist. I 1, 47 post optas pone comma
ibid. = text. epist. I 1, 53 nescio an recipiendum erat *primumst
p. 210 = testim. epist. I 3, 17 adde: cf. Calpurn. eclog. 4, 158 sq.: 'nam tibi fas est sacra Palatini penetralia uisere Phoebi'
p. 234 = text. epist. I 9, 12 post pudorem pone comma
p. 235 = text. epist. I 10, 13 post primum pone comma
p. 236 = text. epist. I 10, 25 pro victrix scrib. uictrix
p. 242 = text. epist. I 12, 7 pro Si leg. si
p. 245 = appar. epist. I 12, 14 post 1865 adde: *p.* 183
p. 265 = text. epist. I 17, 58 pro tiruiis leg. triuiis
ibid. = appar. epist. I 17, 44 in exemplaribus quibusdam excidit n supra & in fer&̃ *a* (n)
p. 271 = text. epist. I 18, 53 post tractet pone semicolon
p. 272 = text. epist. I 18, 67 post tu pone duo puncta
p. 302 = text. epist. II 1, 196 post ora pone duo puncta
p. 360 = appar. art. poet. 319 post locis adde: *γ*
p. 362 = text. art. poet. 339 pro nec recipiendum uidetur ne
p. 364 = appar. art. poet. 360 pro *Cruquu.* leg. *Cruqu.*
in numerandis paginis exciderunt numeri 365—368

INDEX EORVM COMPENDIORVM

quae in huius uoluminis apparatu critico adhibuimus

// significat singulas litteras uideri erasas esse
//// . . . non nullas litteras uideri erasas esse
:: . . . singulas litteras uideri euanuisse
::: } . . . non nullas litteras uideri euanuisse
:::: }

quas typis inclinatis siue cursiuis expressimus litteras, *eas ab altera manu esse indicauimus*, ut pag. 316 cresc*a*t (i superscr.) perinde est ac si diceretur: 'crescat a manu priore, mutatum altero atramento in crescit'; pag. 102: La*ss*us D = 'in codice D ss ab altera manu in rasura'

maioribus litteris expressimus lectiones codicum Ω uel Ω'''';

minoribus litteris expressimus ceteras lectiones, ut codicum $\varsigma''y$, scholiorum, editionum ueterum, grammaticorum antiquorum uarias lectiones et recentium coniecturas

1 = a manu priore [prima] ($A1$ $\gamma1$)

2 = a manu altera ($A2$)

3 = a manu tertia

1 = unus (1 Bland.)

2, 3, 4 etc. = duo, tres, quattuor (4 Bland.); exempli gratia: 1 Bland. 2 = 'unus codex Blandinius ab altera manu'

Γ, uide gloss. Γ et schol. Γ

Ω'''' = codices $A'DE'\gamma BCF\lambda'\delta'\varepsilon u$ (exceptis iis qui forte deficiunt)

Ω = codices $ADE\gamma BCF\lambda\delta\varepsilon u$ (exceptis iis qui forte deficiunt)

β' = liber archetypus codicum β et Fran. [praef. p. VII]

β = codex Bernensis 21 [praef. p. VII]

γ = codex Parisinus 7975 [praef. p. IV]

δ' = liber archetypus codicum δ et d [praef. p. VI]

δ = codex Harleianus 2725 [praef. p. V]

ε = codex Einsidlensis 361 [praef. p. VI]

λ' = liber archetypus codicum λ et l [praef. p. V]

λ = codex Parisinus 7972 [praef. p. V]

ν = codex Nienburgensis [praef. p. VIII]

π' = liber archetypus codicum π et Lips. [praef. p. VIII]

π = codex Parisinus 10310 [praef. p. VII. VIII]

σ = codex Sangallensis 312 [praef. p. VIII]

τ = codex Turicensis 6 [praef. p. IV. IX]

φ = codex Parisinus 7974 [praef. uol. I p. X]

ψ = codex Parisinus 7971 [praef. uol. I p. X]
ω = editionum ante Cruquium aut singulae aut non nullae
ς″ = omnes codices *β′νπ′στadeglr* (et in epistulis atque arte poetica *v*) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur et praeter eos qui deficiunt; exempli gratia pag. 47 serm. I 4, 130: Perniciem *DEγCFλ corr.* ς′ Perneciem *λ′ψ corr.* Pernitiem *u* (*r*) *Pph.*′ sic interpretandum est: Perniciem habent codices *DEγCFλ*, hic autem antea aliter legerat, item habent codices ς′ = *β′νσag*: deficiunt enim hoc loco codices *π′τde*, *v* in sermonibus non adhibitus est, *r* uero Pernitiem legisse docemur et *l* Perneciem exhibere inde apparet, quod dictum est: Perneciem *λ′*
ς = omnes codices *νστadeglr* (et in epistulis atque arte poetica *v*) praeter eos ex quibus aliae lectiones notantur et praeter eos qui deficiunt; signo ς numquam aut *β′* aut *π′* comprehensi sunt
ς′ = codices ς accedente aut *β′* aut *π′*
hoc denique potissimum animaduertendum est signa *Ω″″ Ω‴ Ω″ Ω′* plus ualere signis ς″ ς′ ς: itaque siquid exempli gratia de *Ω″″* ς″ notatum esset, ut ‘noctem *Ω″″* mortem ς″’: inde efficeretur, non, ut codices *β′νπ′στadeglrv* exhiberent lectionem mortem, sed ut codices *A′DEγBCFλ′δ′εu*, ergo etiam codices *adel* lectionem noctem exhiberent; nam signo *Ω″″* notatum esset, ad numerum codicum *ADEγBCFλδεu* accedere codices *adel*, ergo iam ‘aliae lectiones ex his codicibus notatae essent’
A′ = liber archetypus codicum *A* et *a* [praef. p. IV]
A = codex Parisinus 7900ª [praef. p. III]
a = codex Auenionensis [praef. p. IV]
a. = ante (a. corr., a. ras.)
Ac. = lemmata Pseudoacronis cod. *ν* [praef. p. XIV. XV]
Acr. = interpretationes Pseudoacronis [praef. p. XIV. XV]
alt. l. = altero loco
alt. m. = altera manus, altera manu
B = codex Bernensis 363 [praef. p. IV sq.]
Bland. = codex Blandinius, codices Blandinii
C = codicis Monacensis 14685 pars altera [praef. p. IV sq.]
cons. = consentit, consentiunt, consentiente, consentientibus
corr. = correctura, correxit
Cr. = Cruquius, Cruquii
D = codex Argentoratensis [praef. p. IV]
d = codex Harleianus 2688 [praef. p. V]
del. = delet, delebat, delent, delebant
E′ = liber archetypus codicum *E* et *e*
E = codex Emmerammensis [praef. p. IV]
e = schedae Stutgardianae [praef. p. IV]
F = liber archetypus codicum *φ* et *ψ* [praef. uol. I p. X]
Fran. = codex Franekeranus [praef. p. VII]

y = codex Gothanus [praef. p. IX]
gloss. Γ = ea scholia interlinearia quae non tantum in cod. *γ*, sed etiam in aliis, ut in *E a* Bamberg. Barcin. extant
h. = hic, hoc, hunc (h. l., ad h. l.)
l = codex Leidensis [praef. p. V]
l. = locus (h. l., ad h. l.)
Lips. = codex Lipsiensis [praef. p. VII. VIII]
m. = manus, manu
n. l. = non liquet
om. = omisit, omiserunt
opp. = opposito, oppositis, idest dissentientibus
p. = post, per (p. corr., p. ras.), pagina
Pf. = lemmata Porphyrionis Wolfenbuttelani [praef. p. XIV]
Porf. = interpretationes Porphyrionis Wolfenbuttelani [praef. p. XIV]
Porph.′ = liber archetypus interpretationum Porph. et Porf. [praef. p. XIV]
Porph. = interpretationes Porphyrionis Monacensis [praef. p. XIV]
Pph.′ = lemmata Pph. et Pf. inter se congruentia [praef. p. XIV]
Pph. = lemmata Porphyrionis Monacensis [praef. p. XIV]
pr. = prior, prius, priore
r = codex Parisinus 9345 [praef. p. IV. IX]
ras. = rasuram (a. ras., p. ras.)
schol. Γ = ea scholia marginalia quae non ad Ac. Acr. pertinent, ueruntamen non solum in cod. *γ*, sed in aliis quoque libris manu scriptis, ut in *r* Bamberg. Barcin. Francker., passimque etiam in cod. *ν* reperiuntur [praef. p. XV]
V = codex Blandinius qui dicitur uetustissimus [praef. p. VI]
u = codex Parisinus 7973 [praef. uol. I p. XI]
v = codex Parisinus 8213 [praef. p. IX]
u., *uu.* = uersus
uar. = uaria lectio
uid. = uidetur (ut uid.)
y = codicum aliorum atque *Ω ς″* aut singuli aut nonnulli; tales codices igitur sunt: *β π* Fran. Lips, ubicumque *β′ π′* construi non poterant, item *v* in sermonibus; praeterea innumeri codices et a nobis et ab iis, qui ante nos Horatium ediderunt, conlati; de iis codicibus *y*, quos praeter *β π Fran. Lips. v* aut ipsi contulimus aut ab aliis in nostrum usum conlatos accepimus, ut Argentoratens. III Bamberg. Barcinon. Basil. I Berolinens. 269 Bruxellens. 9776—9778. 10063—10064 Burneian. 179 Gronouian. Harleian. 2724. 3534. 3754. 4862 Mellicens. Montepessulan. Nostradam. Parisin. 7976. 7977. 8216. 8219. 10401. 10403 Petropolitan. Reginens. Regium Sorbonens. Taurinens. Valentian. I. II Vindobonens. Vossian. Zulichemian.: de his omnibus uide praefat. p. IX—XIII